UNIV.OF
TORONTO
LIBRARY

ESAIAS TEGNÉR

SAMLADE SKRIFTER

Esaias Tegnér
Byst af Byström 1829.
I Tegnérstiftelsens museum, Lund.

b Swed
T2615.2

ESAIAS TEGNÉR
SAMLADE SKRIFTER

NY KRITISK UPPLAGA
KRONOLOGISKT
ORDNAD

UTGIFVEN AF

EWERT WRANGEL OCH FREDRIK BÖÖK

FEMTE DELEN
1825—1826

394830
12.7.41

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNERS
FÖRLAG

DT
9820
W23
W5

STOCKHOLM 1921
KUNGL. HOFBOKTR. IDUNS TRYCKERI-A.-B.
210169

DIKTER

FRITHIOFS SAGA

I.

Frithiof och Ingeborg.

Der växte uti Hildings gård
två plantor under fostrarns vård.
Ej Norden förr sett två så sköna,
de växte herrligt i det gröna.

Den ena som en ek skjöt fram,
och som en lans är hennes stam,
men kronan som i vinden skälfver
liksom en hjelm sin rundel hvälfver.

Den andra växte som en ros
när vintern nyss har flytt sin kos,
men våren som den rosen gömmer
i knoppen ligger än och drömmer.

Men stormen skall kring jorden gå,
med honom brottas eken då,
och vårsol skall på himlen glöda,
då öppnar rosen läppar röda.

Så växte de i fröjd och lek,
och Frithiof var den unga ek,
men rosen uti dalar gröna
hon hete Ingeborg den sköna.

Såg du de två i dagens ljus
du tänkte dig i Frejas hus,
der månget litet brudpar svingar
med gula hår och rosenvingar.

Men såg du dem i månens sken
kringdansa under lummig gren
du tänkte: under lundens kransar
Elfkungen med sin drottning dansar.

Det var så gladt, det var så kärt
när han sin första runa lärt.
En kung var ej som han i ära,
den runan fick han Ingborg lära.

Hur glädtigt sam han i sin slup
med henne öfver mörkblå djup!
Hur hjertligt när han seglen vänder
hon klappar i små hvita händer!

Det fans ej fogelbo så högt
som han för henne ej besökt.
Sjelf örnen som i molnen gungar
blef plundrad båd' på ägg och ungar.

Det fans ej bäck, hur strid han var,
hvaröfver han ej Ingborg bar.
Det är så skönt när forsen larmar
att tryckas af små hvita armar.

Den första blomma våren födt,
det första smultron som blef rödt,
det första ax hvars gull blef moget,
dem bjöd han henne, gladt och troget. —

Men barnets dagar flyga bort,
der står en yngling inom kort
med eldig blick som ber och hoppas,
der står en mö med barm som knoppas.

Ung Frithiof drog på jagt alltjemnt,
den jagten skulle mången skrämt,
ty utan spjut och utan klinga
den djerfve ville björnen tvinga.

Då kämpade de, bröst mot bröst,
och jägarn segrande, fast klöst,
med ludet byte kom tillbaka,
hur skulle jungfrun det försaka?

Ty mannens mod är qvinnan kärt,
det Starka är det Sköna värdt,
de begge passa för hvarannan
som hjelmen passar sig för pannan.

Men läste han i vinterqväll
vid eldsken ifrån spiselns häll
en sång om strålande Valhalla,
om Gudar och Gudinnor alla:

han tänkte: gult är Frejas hår,
ett kornland som för vinden går.
Från det kan jag ej Ingborgs skilja,
ett nät af guld kring ros och lilja.

Idunas barm är rik och skönt
han hoppar under silke grönt;
jag vet ett silke der det hoppar
LjusAlfer två med rosenknoppar.

Och Friggas ögon äro blå
som himlen till att se uppå.
Jag känner ögon: mot de båda
är ljusblå vårdag mörk att skåda.

Hvi prisas Gerdas kinder så,
en nyfälld snö med norrsken på?
Jag kinder sett: en dag som tänder
två morgonrodnader i sänder.

Jag vet ett hjerta lika ömt
som Nannas, fast ej så berömdt.
Med rätta prisas du af skalder
du Nannas lyckelige Balder!

O! att som du jag finge dö
begråten af en trogen mö,
så öm, så trogen som din Nanna,
hos Hel jag ville gerna stanna. —

Men kungadottren satt och qvad
en hjeltesång, och väfde glad
i duken in den hjeltens under,
och vågor blå och gröna lunder.

Der växte in i snöhvit ull
de sköldar utaf spoladt gull,
och röda flögo stridens lansar,
men styft af silfver var hvart pansar.

Dock, hur hon väfver, dag från dag
får hjelten Frithiofs anletsdrag,
och som de blicka fram ur väfven
då rodnar hon, men glädes äfven.

Men Frithiof skär, hvar han går fram,
ett I, ett F i björkens stam.
De runor gro med fröjd och gamman,
liksom de ungas hjertan samman.

När Dagen uppå fästet står,
verldskungen med de gyllne hår,
och lifvet rörs och menskor vandra,
då tänka de blott på hvarandra.

När Natten uppå fästet står,
verldsmodren med de mörka hår,
och tystnad rår och stjernor vandra,
då drömma de blott om hvarandra.

»Du jord som smyckar dig hvar vår
med blommor i ditt gröna hår,
gif mig de skönsta, jag vill vira
en krans af dem att Frithiof sira.»

»Du haf som satt din dunkla sal
med perlor full i tusental,
gif mig de skönaste, de bästa,
kring Ingborgs hals vill jag dem fästa.»

»Du knapp på Odens kungastol,
du verldens öga, gyllne sol!
Var du blott min, din blanka skifva
till sköld jag ville Frithiof gifva.»

»Du lykta i Allfaders hus,
du måne med ditt bleka ljus!
Var du blott min, jag gaf dig gerna
till smycke åt min sköna tärna.» —

Men Hilding sade: »Fosterson,
den älskog vänd din håg ifrån.
Ej lika falla ödets lotter,
den tärnan är kung Beles dotter.

Till Oden sjelf i stjernklar sal
uppstiger hennes ättartal:
Du är blott Thorstens son, gif vika,
ty lika trifves bäst med lika.»

Men Frithiof log: »mitt ättartal
går nedåt i de dödas dal.
Nyss slog jag skogens kung så luden,
hans anor ärfde jag med huden.

Friboren man ej vika vill,
ty verlden hör den frie till.
Hvad lyckan bröt kan hon försona,
och hoppet bär en konungs krona.

Högättad är all kraft, ty Thor,
dess ättefar, i Thrudvang* bor.
Han väger börden ej, men värdet:
en väldig friare är svärdet.

Jag kämpar om min unga brud
om ock det var med dundrets Gud.
Växt trygg, växt glad, min hvita lilja,
ve den som dig och mig vill skilja!»

* Thors borg.

II.

Kung Bele och Thorsten Vikingsson.

Kung Bele, stödd på svärdet, i kungssal stod,
hos honom Thorsten Vikingsson, den bonde god,
hans gamle vapenbroder, snart hundraårig,
och ärrig som en runsten och silfverhårig.

De stodo som bland bergen två offerhus
åt hedna Gudar vigda, nu halft i grus,
men visdomsrunor många på muren täljas
och höga forntidsminnen i hvalfven dväljas.

»Det lider emot qvällen, sad' Bele kung,
ej mjödet vill mig smaka och hjelm käns tung.
Inför mitt öga mörkna de menskoöden,
men Valhall skiner närmre, jag anar döden.

Jag kallat mina söner och din också,
ty de tillsammans höra, liksom vi två.
En varning vill jag gifva de örnar unga
förrn orden somnat alla på död mans tunga.» —

Då trädde de i salen som kung befallt.
och främst bland dem gick Helge, en mörk gestalt.
Han dvaldes helst bland spåmän kring altarrunden
och kom med blod på händren ur offerlunden.

Derefter syntes Halfdan, ljuslockig sven,
hvart anletsdrag var ädelt, men vekligt än.
Till lek han tycktes bära ett svärd vid bälte,
och liknade en jungfru förklädd till hjelte.

Men efter dem kom Frithiof i mantel blå,
ett hufvud var han högre än begge två.
Han stod emellan brödren som Dag står mogen
emellan rosig Morgon och Natt i skogen.

»I söner, sade kungen, min sol går ned.
I endrägt styren riket, i brödrafred;
ty endrägt håller samman: hon är som ringen
på lansen, den förutan hans kraft är ingen.

Låt Styrkan stå som dörrsven vid landets port,
och Friden blomstra inom å hägnad ort.
Till skygd blef svärdet gifvet, men ej till skada,
och sköld är smidd till hänglås för bondens lada.

Sitt eget land förtrycker dåraktig man,
ty kungen kan allenast hvad folket kan.
Grönlummig krona vissnar så snart som mergen
i stammen är förtorkad på nakna bergen.

På pelarstoder fyra står himlens rund,
men thronen hvilar ensamt på Lagens grund.
När väld på Tinget dömmer står ofärd nära,
men rätt är landets fromma och kungens ära.

Väl dväljas Gudar, Helge, i Disarsal,
men ej som snäckan dväljes i slutet skal.
Så långt som dagsljus skiner, som stämma ljudar,
så långt som tanke flyger, bo höge Gudar.

Nog svika lungans tecken i offrad falk,
och flärd är mången runa som skärs på balk.
Men redligt hjerta, Helge, och friskt tillika
skref Oden fullt med runor som aldrig svika.

Var icke hård, kung Helge, men endast fast,
det svärd som biter skarpast är böjligast.
Mildt sinne pryder kungen, som blommor skölden,
och vårdag bringar mera än vinterkölden.

En man förutan vänner, om än så stark,
dör hän som stam i öcken med skalad bark.
Men vänsäll man han trifves som träd i lunden
der bäcken vattnar roten och storm är bunden.

Yfs ej af fädrens ära, en hvar har dock blott sin,
kan du ej spänna bågen är han ej din.
Hvad vill du med det värde som är begrafvet?
Stark ström med egna vågor går genom hafvet. —

Du Halfdan, glädtigt sinne är vis mans vinst,
men joller höfves ingen, och kungen minst.
Med humle brygges mjödet, ej blott med honung,
lägg stål i svärd och allvar i leken, konung.

För mycket vett fick ingen, hur vis han het,
men litet nog vet mången som intet vet.
Fåkunnig gäst i högbänk försmås, men vitter
har ständigt lagets öra, hur lågt han sitter.

Till trofast vän, o Halfdan, till fosterbror
är vägen gen, om också han fjerran bor.
Men deremot afsides, långt hän belägen
är oväns gård, om äfven han står vid vägen.

Välj icke till förtrogen hvem helst som vill,
tomt hus står gerna öppet, men rikt stängs till.
Välj en, onödigt är det den andra leta,
och verlden vet, o Halfdan, hvad trenne veta.» —

Derefter uppstod Thorsten och talte så:
»Ej höfves kung att ensam till Oden gå.
Vi delat lifvets skiften ihop, kung Bele,
och döden, vill jag hoppas, vi också dele.

Son Frithiof, ålderdomen har hviskat mig
i örat mången varning, den ger jag dig.
På ätthög Odens fåglar slå ned i Norden,
men på den gamles läppar mångvise orden.

Främst vörda höga Gudar, ty ondt och godt,
som storm och solsken, komma från himlen blott.
De se i hjertats lönnhvalf fast det är slutit,
och långa år få gälda hvad stunden brutit.

Lyd kungen. *En* skall styra med kraft och vett,
skum Natt har många ögon, men Dagen ett.
Helt lätt den bättre, Frithiof, fördrar den bäste,
och egg har svärdet nödig, men äfven fäste.

Hög kraft är Gudars gåfva, men, Frithiof, mins
att styrkan båtar föga der vett ej fins.
Tolfmannnakraft har björnen, af en man slagen,
mot svärdshugg hålles skölden, mot våldet lagen.

Af få den stolte fruktas, men hatas af en hvar,
och öfvermod, o Frithiof, är fallets far.
Högt såg jag mången flyga, nu stödd på krycka,
ty vädret rår för årsväxt, och vind för lycka.

Dag skall du prisa, Frithiof, sen bergad sol sig döljt,
och öl när det är drucket, och råd när följdt.
På mången sak förlitar sig ungersvennen,
men striden pröfvar klingan och nöden vännen.

Nattgammal is tro icke, ej vårdags snö,
ej somnad orm, ej talet af knäsatt mö;
ty qvinnans bröst är svarfvadt på hjul som rullar,
och vankelmod bor under de liljekullar.

Du sjelf dör hän och hän dör hvad dig tillhör,
men en ting vet jag, Frithiof, som aldrig dör,
och det är dommen öfver död man: derföre
hvad ädelt är du vilje, hvad rätt du göre.» —

Så varnade de gamle i kungasal,
som skalden varnat sedan i Havamal.
Från slägt till slägte gingo kärnfulla orden,
och djupt ur kumlen hviska de än i Norden.

Derefter talte begge mång hjertligt ord
allt om sin trogna vänskap, berömd i Nord,
hur trofast intill döden, i nöd och gamman,
två knäppta händer lika, de hållit samman.

»Med rygg mot rygg vi stodo, och hvarifrån
som Nornan kom, hon stötte på sköld, min son.
Nu före Er till Valhall vi gamle ile,
men edra fäders ande på Eder hvile!»

Och mycket talte kungen om Frithiofs mod,
om hjeltekraft som mer är än kungablod.
Och mycket talte Thorsten om glans som kröner
de höga Nordlands kungar, de Asasöner.

»Och hållen I tillhopa, I söner tre,
Er öfverman — det vet jag — skall Nord ej se,
ty kraft till kungahöghet osvikligt sluten
hon är som mörkblå stålrand kring guldsköld gjuten.

Och helsen till min dotter, den rosenknopp,
i lugn, som det sig höfdes, har hon växt opp;
omhägnen henne, låten ej stormen komma
och fästa i sin hjelmhatt min späda blomma.

På dig, o Helge, lägger jag fadrens sorg,
o älska som en dotter min Ingeborg.
Tvång retar ädelt sinne, men saktmod leder
båd man och qvinna, Helge, till rätt och heder. —

Men läggen oss, I Söner, i högar två,
på hvar sin sida fjärden vid bölja blå;
ty hennes sång är ljuflig ännu för Anden,
och som ett Drapa klinga dess slag vid stranden.

När månen strör kring bergen sitt bleka sken
och midnattsdaggen faller på Bautasten,
då sitta vi, o Thorsten, på högar runda,
och språka öfver vattnet om ting som stunda.

Och nu, farväl I söner! Gån mer ej hit,
vår gång är till Allfader, vi längta dit,
liksom till hafvet längtar den trötte floden,
men Frej välsigne Eder, och Thor och Oden!»

III.

Frithiof tager arf efter sin fader.

Voro nu satte i hög kung Bele och Thorsten den gamle
der de sjelfve befallt: på hvar sin sida om fjärden
högarna lyfte sin rund, två bröst dem döden har åtskilt.
Helge och Halfdan, på folkets beslut, nu togo i samarf
riket efter sin far, men Frithiof som endaste sonen,
delte med ingen och fäste i lugn sin boning på Framnäs.
Tre mil sträckte sig kring den gårdens ägor på tre håll,
dalar och kullar och berg, men på fjerde sidan var hafvet.
Björkskog krönte de kullarnas topp, men på sluttande sidor
frodades gyllene korn och manshög vaggade rågen.
Sjöar, många i tal, sin spegel höllo för bergen,
höllo för skogarna opp, i hvars djup höghornade elgar
hade sin kungliga gång och drucko af hundrade bäckar.
Men i dalarna vida omkring der bette i grönskan
hjordar med glänsande hull och med jufver som längta till
stäfvan.
Mellan dem spriddes än hit och än dit en oräknelig skara
af hvitulliga får, som du ser hvitaktiga strömoln
flockvis spridda på himmelens hvalf när det blåser om våren.
Springare, två gånger tolf, bångstyriga, fjettrade vindar,
stampande stodo i spiltornas rad och tuggade vallhö,

manarna knutna med rödt och hofvarna blanka af jernskor.
Dryckessalen, ett hus för sig sjelf, var timrad af kärnfur.
Ej femhundrade män (till tio tolfter på hundrat*)
fyllde den rymliga sal när de samlats att dricka om julen.
Genom salen, så lång som han var, gick bordet af stenek
bonadt och blankt som af stål: högsätespelarne båda
stodo för ändan deraf, två Gudar skurna af almträd,
Oden med herrskareblick och Frej med solen på hatten.
Nyss emellan de två på sin björnhud (huden var kolsvart,
gapet skarlakansrödt men klorna skodda med silfver)
Thorsten bland vännerna satt, som gästfriheten bland glädjen.
Ofta när månen bland skyarna flög förtalde den gamle
under från främmande land dem han sett, och vikingafärder
fjerran i Östervåg och i Vestersaltet och Gandvik.
Tyst satt lyssnande lag och dess blickar hängde vid gubbens
läppar som biet vid sin ros, men skalden tänkte på Brage
när med sitt silfverskägg och med runor på tungan han sitter
under den lummiga bok och förtäljer en saga vid Mimers
evigt sorlande våg, han sjelf en lefvande saga.
Midt på golfvet (med halm var det strödt) brann lågan
beständigt
gladt på sin murade häll, och igenom det luftiga rökfång
blickade stjernorna in, de himmelska vänner, i salen.
Men kring väggen, på naglar af stål, der hängde det radvis
brynja och hjelm vid hvarann, och här och der dem emellan
blixtrade neder ett svärd, som i vinterqvällen ett stjernskott.
Mera än hjelmar och svärd dock sköldarne lyste i salen
blanka som solens rund eller månens skifva af silfver.
Gick der stundom en mö kring bordet och fyllde i hornen,
slog hon ögonen ned och rodnade: bilden i skölden
rodnade äfven som hon: det glädde de drickande kämpar. —

* Ett gammalt räknesätt i Norden.

Rikt var huset: hvarhelst som du skådade, mötte ditt öga
fyllda källrar, och proppade skåp, och rågade visthus.
Många klenoder jemväl der gömdes, byten af segren,
guld med runor uppå och det konstarbetade silfver.
Tre ting skattades dock af all den rikedom ypperst:
svärdet som ärfdes från fader till son var främst af de trenne,
Angurvadel, så kallades det, och broder till blixten.
Fjerran i Österland var det smidt (som sagan förtäljer)
härdadt i dvergarnas eld: Björn Blåtand bar det från början.
Björn förlorade dock på en gång båd svärdet och lifvet
söder i Gröningasund der han stridde mot väldige Vifell.
Vifell hade en son, het Viking. Men gammal och bräcklig
bodde på Ulleråker en kung med sin blomstrande dotter.
Se, då kom det ur skogarnas djup en oskapelig jätte,
högre till växten än menniskors ätt, och luden och vildsint,
fordrade envigeskamp eller kungadottren och riket.
Ingen vågade kampen likväl, ty det fans ej ett stål som
bet på hans skalle af jern, och derför nämndes han Jernhös.
Viking allena, som nyss fylt femton vintrar, emottog
striden i hopp på sin arm och på Angurvadel. I ett hugg
klöf han till midjan det rytande troll, och frälste den sköna.
Viking lemnade svärdet till Thorsten, sin son, och från Thorsten
gick det till Frithiof i arf: när han drog det, sken det i salen
liksom flöge en blixt derigenom eller ett norrsken.
Hjaltet var hamradt af guld, men runor syntes på klingan,
underbara, ej kända i Nord, men de kändes vid solens
portar der fäderna bott förrn Asarne förde dem hitupp.
Matta lyste de runor alltjemnt när fred var i landet,
men när Hildur begynte sin lek, då brunno de alla
röda som hanens kam när han kämpar: f rlorad var den som

mötte i slagtningens natt den klingan med lågande runor. Svärdet var vida berömdt, och af svärd var det ypperst i Norden.

Dernäst ypperst i pris var en armring, vida beryktad, smidd af Nordiska sagans Vulkan, af den haltande Vaulund. Tre mark höll han i vigt, och arbetad var han af rent guld. Himlen var tecknad derpå med de tolf Odödligas borgar, vexlande månaders bild, men af skalderna nämndes de solhus. Alfhem skådades der, Frejs borg: det är solen som nyfödd börjar att klättra igen för himmelens branter vid julen. Söquabäck var der ock: i dess sal satt Oden hos Saga, drack sitt vin ur det gyllene kärl, det kärlet är hafvet färgadt med guld af morgonens glöd, och Sagan är våren skrifven på grönskande fält med blommor i stället för runor. Balder syntes jemväl på sin thron, midsommarens sol som gjuter från fästet sin rikedom ner, en bild af det Goda, ty det Goda är strålande ljus, men det Onda är mörker. Solen tröttnar att stiga alltjemnt och det Goda desslikes, svindlar på höjdernas brant: med en suck försjunka de båda neder till skuggornas land, till Hel: det är Balder på bålet. Glitner, den fredliga borg, sågs äfven: förlikande alla satt der med vågen i hand Forsete, dommarn på höstting. Dessa bilder och många ännu som betecknade ljusets strider på himmelens hvalf och i menniskans sinne, de voro skurna af mästarens hand i den ringen. En präktig rubinknapp krönte dess bugtiga rund, som solen kröner sin himmel. Ringen var länge i slägten ett arf, ty hon ledde sin ättlängd, endast på mödernet dock, till Vaulund, räknad för stamfar. En gång stals den klenoden dock bort af röfvaren Sote svärmande kring på de nordiska haf, sen fans han ej åter. Slutligen taltes det om att Sote, på kusten af Bretland,

lefvande satt sig med skepp och med gods i sin murade grafhög,
men der fann han ej ro, och det spökade ständigt i högen.
Thorsten förnam det ryktet också, och med Bele besteg han
draken, och klöf den skummande våg, och styrde till stället.
Vid som ett tempelhvalf, som en kungsgård, vore den bäddad
in i grus och grönskande torf, så hvälfde sig högen.
Ljus ock lyste derur: igenom en springa på porten
tittade kämparne in, och det beckade vikingaskeppet
stod der med ankar och master och rår, men hög i dess bakstam
satt en förfärlig gestalt: han var klädd i en mantel af lågor.
Bister satt han och skurade der blodfläckade klingan,
kunde ej skura de fläckarna bort: allt guld som han rånat
låg i högar omkring, och ringen bar han på armen.
Stiga vi, hviskade Bele, dit ner och kämpa mot trollet,
två mot en Ande af eld? Men halfvred svarade Thorsten:
en mot en var fädernas sed, jag kämpar väl ensam.
Länge tvistades nu hvem först af de tvenne det tillkom
pröfva den vådliga färd, men till slut tog Bele sin stålhjelm,
skakade om två lotter deri, och vid stjernornas skimmer
kände Thorsten igen sin lott. För en stöt af hans jernlans
sprungo riglar och lås, och han nedsteg. Frågade någon
hvad han förnam i det nattliga djup, då teg han och ryste.
Bele hörde dock först en sång, den låt som en trollsång,
sedan förnam han ett rasslande ljud som af klingor som korsas,
sist ett gräseligt skri: då blef tyst. Ut störtade Thorsten,
blek, förvirrad, förstörd, ty med döden hade han kämpat.
Ringen bar han likväl: den är dyrköpt, sade han ofta,
ty jag har darrat en gång i mitt lif, och det var när jag tog den.
Smycket var vida berömdt och af smycken ypperst i Norden.

Skeppet Ellida till slut var en af slägtens klenoder
Viking (sägs det) en gång när han vände tillbaka från härtåg
seglade längs med sin strand, då såg han en man på ett
skeppsvrak
sorglöst gungande hän, det var som han lekte med vågen.
Mannen var hög och af ädel gestalt och hans anlete öppet,
gladt men föränderligt dock, likt hafvet som leker i solsken.
Manteln var blå och bältet af guld, besatt med koraller,
skägget hvitt som vågornas skum, men håret var sjögrönt.
Viking styrde sin snäcka deråt för att berga den arma,
tog den förfrusna hem till sin gård och förplägade gästen.
Dock, när han bjöds af värden till sängs då log han och sade:
vinden är god och mitt skepp, som du sett, är ej att förakta,
hundrade mil, det hoppas jag visst, jag seglar i afton.
Tack för din bjudning ändå, den är välment, kunde jag endast
ge dig ett minne af mig! men min rikedom ligger i hafvet,
kanske finner du dock i morgon en gåfva på stranden. —
Dagen derpå stod Viking vid sjön, och si! som en hafsörn
när han förföljer sitt rof, flög in i viken ett drakskepp.
Ingen syntes derpå, ej en gång man märkte en styrman,
rodret dock lette sin bugtiga väg bland klippor och blindskär,
liksom bodde en Ande deri: när det nalkades stranden
refvade seglet sig sjelf, och ej rördt af menniskohänder
ankaret sänkte sig ned och bet med sin hulling i djupet.
Stum stod Viking och såg, men då sjöngo de lekande vågor:
»bergade Ägir* ej glömmer sin skuld, han skänker dig draken.»
Gåfvan var kunglig att se, ty de bugtiga plankor af eke
voro ej fogade hop som annars, men vuxna tillsammans.
Sträckningen var som en drakes i sjön: i stammen derframme
lyfte han hufvudet högt, och af rödt guld lågade svalget.
Buken var spräcklig med blått och med gult, men baktill
vid rodret

* Hafsguden.

slog han sin väldiga stjert i en ringel, fjellig af silfver:
vingarna svarta med kanter af rödt; när han spände dem alla
flög han i kapp med den susande storm, men örnen blef efter.
Fylldes det skeppet med väpnade män, då skulle du trott dig
skåda en flytande konungastad, en simmande fästning. —
Skeppet var vida berömdt, och af skepp var det ypperst
i Norden.

Detta, och mera dertill tog Frithiof i arf af sin fader.
Knappast der fans i de nordiska land en rikare arfving,
om ej en konungason, ty kungars välde är ypperst.
Var han ej konungason, likväl hans sinne var kungligt,
vänsällt, ädelt och mildt, och med hvar dag växte hans rykte.
Kämpar hade han tolf, gråhåriga, furstar i idrott,
fadrens kamrater, med bröst af stål och med ärriga pannor
Nederst på kämparnas bänk, jemnårig med Frithiof, en
yngling
satt som en ros bland vissnade löf: Björn hete den unga,
glad som ett barn, men fast som en man, och vis som en gubbe
Upp med Frithiof han växt och de blandat blod med hvar
andra,
fosterbröder på Nordmannasätt, och svurit att lefva
samman i lust och i nöd, och att hämna hvarandra i döden.
Midt bland kämpar och gästernas mängd som kommit till
graföl,
Frithiof, en sörjande värd, med ögon fyllda af tårar,
drack på fädernas vis sin faders minne, och hörde
skaldernas sång till hans lof, ett dundrande Drapa; men sedan
steg han i fadrens säte, nu hans, och satte sig neder
mellan dess Oden och Frej: det är Thors plats uppe i
Valhall.

IV.

Frithiofs Frieri.

Väl klingar sången i Frithiofs sal,
och skalderna prisa hans ättartal.
Men sången gläder
ej Frithiof, han hör ej hvad skalden qväder.

Och jorden har åter klädt sig grön,
och drakarna simma igen på sjön.
Men hjeltesonen
han vandrar i skogen och ser på månen.

Nyss var han likväl så lycklig, så glad,
ty muntre kung Halfdan till gäst han bad,
och Helge dyster,
och de hade med sig sin sköna syster.

Han satt vid dess sida, han tryckte dess hand
och kände tillbaka en tryckning ibland,
och såg betagen
alltjemnt på de kära, de ädla dragen.

De taltes vid om de glada dar
då morgonens dagg låg på lifvet qvar,
om barndomsminnen,
de rosengårdar i ädla sinnen.

Hon helsade honom från dal och park,
från namnen som grodde i björkens bark,
och från den kullen,
der ekarna frodas i hjeltemullen.

»Det var ej så trefligt i kungens gård,
ty Halfdan var barnslig och Helge hård.
De kungasöner
de höra ej annat än lof och böner.

Och ingen (här rodnade hon som en ros)
åt hvilken en klagan kunde förtros.
I kungasalar
hur qvaft var det der mot i Hildings dalar!

Och dufvorna som de matat och tämt,
nu voro de flugna, ty höken dem skrämt.
Ett par allena
var qvar, af de tvenne tag du den ena.

Den dufvan hon flyger väl hem igen,
hon längtar, som andra, väl till sin vän.
Bind under vingen
en vänlig runa, det märker ingen.» —

Så suto de hviskande dagen om,
de hviskade ännu när qvällen kom,
som aftonvindar
om våren hviska i gröna lindar.

Men nu är hon borta, och Frithiofs mod
är borta med henne. Det unga blod
i kinden stiger,
han lågar och suckar alltjemnt och tiger.

Sin sorg, sin klagan med dufvan han skref,
och glad for hon af med sitt kärleksbref.
Men ack! tillbaka
hon vände ej mer, hon blef hos sin maka. —

Det väsen behagade icke Björn.
Han sade: »hvad fattas vår unga örn,
så tyst, så sluten?
Är bröstet träffadt, är vingen skjuten?

Hvad vill du? Ha vi ej i öfverflöd
det gula fläsk och det bruna mjöd?
Och skalder många?
det tar aldrig slut på de visor långa.

Sant nog att gångaren stampar i spilt,
på rof, på rof skriker falken vildt.
Men Frithiof jagar
i molnen allena, och tärs och klagar.

Ellida hon har ingen ro på våg,
hon rycker alltjemnt på sitt ankartåg.
Ligg still, Ellida,
ty Frithiof är fredlig, han vill ej strida.

Den strådöd är också en död: till slut
jag rister, som Oden, mig sjelf med spjut.
Det kan ej fela,
vi blifva välkomna hos blåhvit Hela.» —

Då släppte Frithiof sin drake lös,
och seglet svällde och vågen fnös.
Rakt öfver fjärden
till kungens söner han styrde färden.

De suto på Beles hög den dag,
och hörde folket och skipade lag.
Men Frithiof talar,
den stämman förnimmes kring berg och dalar.

»I kungar, skön Ingeborg är mig kär,
af Eder jag henne till brud begär,
och den förening
hon var väl äfven kung Beles mening.

Han låt oss växa hos Hilding opp
likt ungträn som växa tillsammans i topp.
Derofvanföre
band Freja de toppar med gyllne snöre.

Min far var ej konung, ej jarl en gång,
dock lefver hans minne i skaldens sång.
Höghvälfda grifter
förtälja på runsten min ätts bedrifter.

Lätt kunde jag vinna mig rike och land,
men heldre jag blir på min fädernestrand.
Der vill jag skydda
så kungens gård som den ringes hydda.

Vi äro på Beles hög; han hör
hvart ord i djupet här nedanför.
Med Frithiof beder
den gamle i högen: betänken Eder!» —

Då reste sig Helge och talte med hån:
»vår syster är ej för en bondeson.
Nordlandens Drotter
må täfla, ej du, om den Valhallsdotter.

Yfs gerna att helsas för ypperst i Nord,
vinn männer med handkraft och qvinnor med ord.
Men Odinsblodet
till pris ger jag icke åt öfvermodet.

Mitt rike behöfver du ej ta dig an,
jag skyddar det sjelf; vill du bli min man,
en plats är ledig
ibland mitt husfolk, den kan jag ge dig.» —

»Din man blir jag knappast, var Frithiofs svar,
är man för mig sjelf, som min fader var.
Ur silfverskida
flyg, Angurvadel, du får ej bida.»

I solen glänste den klinga blå,
och runorna lågade röda derpå.
»Du Angurvadel,
du är dock, sad Frithiof, af gammal adel.

Och vore det icke för högens fred,
på stället jag högge dig, svartekung, ned.
Vill dock dig lära
en ann gång ej komma mitt svärd för nära.» —

Så sagdt han klöf i ett hugg allen
kung Helges guldsköld som hängde på gren.
I två halfrunder
han klang emot högen, det klang inunder.

»Väl träffadt, min klinga! Ligg nu och dröm
om högre bedrifter: till dess förgöm
de runolågor;
nu segla vi hem öfver mörkblå vågor.» —

V.

Kung Ring.

Och kung Ring sköt tillbaka sin guldstol från bord,
och kämpar och skalder
uppstego att lyssna till kungens ord
berömd i Nord,
han var vis som Gud Mimer och from som Balder.

Hans land var som lunden der Gudar bo,
och vapnen komma
ej inom dess gröna, dess skuggiga ro,
och gräsen gro
fridlysta derstädes, och rosorna blomma.

Rättvisan satt ensam, båd sträng och huld,
på domarstolen,
och friden betalte hvart år sin skuld,
och kornets guld
låg strödt öfver landet och sken i solen.

Och snäckorna kommo med bringa svart,
med hvita vingar,
från hundrade land, och förde från hvart
mångfaldig art
af rikdom som rikdomen tingar.

Men frihet bodde hos friden qvar
i glad förening,
och alla älskade landets far
fast en och hvar
fritt sade på Tinget sin mening.

I tretti vintrar han fredlig och säll
styrt Nordlands söner,
och ingen gått missnöjd hem till sitt fjäll,
och hvarje qväll
hans namn gick till Oden med folkets böner.

Och kung Ring sköt tillbaka sin guldstol från bord,
och alla glade
uppstego att lyssna till kungens ord
berömd i Nord
men han suckade djupt, och talte och sade:

»Min drottning sitter i Folkvangs* loft
på purpurtäcken,
men här är det gräs öfver hennes stoft,
och blomsterdoft
kringånga dess grafhög vid bäcken.

Ej får jag drottning så god, så skön,
mitt rikes ära.
Till Gudarna gick hon, till Valhalls lön,
men landets bön
och barnens, en moder begära.

* Frejas sal.

Kung Bele som ofta kom till min sal
med sommarvinden,
har lemnat en dotter, hon är mitt val,
den lilja smal
med morgonrodnad på kinden.

Jag vet hon är ung och den unga mö
helst blomman plockar,
men jag gått i frö och vintrarna strö
alltren sin snö
i kungens de glesnade lockar.

Men kan hon älska en redlig man
med hvitt i håren,
och vill hon ta sig de späda an
hvars mor försvann,
så bjuder Hösten sin thron åt Våren.

Tan guld ur hvalfven, tan smycken åt brud
ur skåp af eke,
och följen, I skalder, med harpoljud,
ty sångens Gud
är med då vi frie, är med då vi leke.» —

Och ut drogo svenner med buller och bång
med guld och böner,
och skalderna följde, en rad så lång,
med hjeltesång,
och ställde sig fram för kung Beles söner.

De drucko i dagar, de drucko i tre,
men på den fjerde
hvad svar kung Helge dem månde ge
åtsporde de,
ty nu de ville å färde.

Kung Helge han offrar båd falk och häst
i lunden gröna,
han spörjer båd Vala* och offerprest
hvad som var bäst
allt för hans syster, den sköna.

Men lungorna nekade bifall alltjemnt,
som prest och Vala,
och då gaf kung Helge, den tecknen skrämt,
sitt Nej bestämdt,
ty menskan må lyda då Gudar tala.

Men muntre kung Halfdan han log och sad:
»farväl med festen!
Kung Gråskägg sjelf bordt rida åstad,
jag hulpit glad
den hedersgubben på hästen.»

Förbittrade draga de sändmän bort
och budskap bära
om kungens skymf, men han svarar dem torrt
att inom kort
kung Gråskägg skall hämna sin ära.

* Spåqvinna.

Han slog sin härsköld som hängde å stam
i höga linden.
Då simma drakar på vågen fram
med blodröd kam,
och hjelmarna nicka i vinden.

Och härbud flögo till Helges gård
som sade dyster:
»kung Ring är mäktig, den strid blir hård;
i Balders vård,
i templet jag sätter min syster.»

Der sitter den älskande vemodsfull
å fridlyst tilja.
Hon sömmar i silke, hon sömmar i gull,
och gråter full
sin barm: det är dagg öfver lilja.

VI.

Frithiof spelar Schack.

Björn och Frithiof suto båda
vid ett schackbord, skönt att skåda.
Silfver var hvarannan ruta,
och hvarannan var af guld.

Då steg Hilding in: »Sitt neder,
upp i högbänk jag dig leder,
töm ditt horn, och låt mig sluta
spelet, fosterfader huld!»

Hilding qvad: »från Beles söner
kommer jag till dig med böner.
Tidningarne äro onde,
och till dig står landets hopp.»

Frithiof qvad: »tag dig till vara,
Björn, ty nu är kung i fara.
Frälsas kan han med en bonde,
den är gjord att offras opp.» —

»Frithiof, reta icke kungar,
starka växa örnens ungar,
fast mot Ring de aktas svaga,
stor är deras makt mot din.» —

»Björn, jag ser du tornet hotar,
men ditt anfall lätt jag motar.
Tornet blir dig svårt att taga,
drar sig i sin sköldborg in.» —

»Ingeborg i Baldershagen
sitter och förgråter dagen.
Kan hon dig till strids ej locka,
gråterskan med ögon blå?»

»Drottning, Björn, du fåfängt jagar,
var mig kär från barndomsdagar,
hon är spelets bästa docka,
hur det går hon räddas må.» —

»Frithiof, vill du icke svara?
Skall din fosterfader fara
ohörd från din gård, emedan
ej ett dockspel vill ta slut?» —

Då steg Frithiof upp och lade
Hildings hand i sin och sade:
»Fader, jag har svarat redan,
du har hört min själs beslut.

»Rid att Beles söner lära
hvad jag sagt: de kränkt min ära,
inga band vid dem mig fästa,
aldrig blir jag deras man.» —

»Väl, din egen bana vandra,
ej kan jag din vrede klandra.
Oden styre till det bästa,»
sade Hilding, och försvann.

VII.

Frithiofs Lycka.

Kung Beles söner gerna drage
från dal till dal att be om svärd.
Mitt få de ej: i Balders hage
der är min valplats, är min verld.
Der vill jag ej tillbaka blicka
på kungars hämd, på jordens sorg,
men endast Gudars glädje dricka
tvemännings med min Ingeborg.

Så länge ännu solen tömmer
sin purpurglans på blomstren varm,
lik rosenfärgadt skir som gömmer
en blomsterverld, min Ingborgs barm:
så länge irrar jag på stranden
af längtan, evig längtan tärd,
och ritar suckande i sanden
det kära namnet med mitt svärd.

Hur långsamt gå de tröga stunder!
Du Dellings son,* hvi dröjer du?

* Dagen.

Har du ej skådat berg och lunder
och sund och öar förr än nu?
Bor ingen mö i vestersalar
som väntar dig för längesen,
och flyger till ditt bröst och talar
om kärlek först, om kärlek sen?

Dock ändtlig, trött af vägens möda,
du sjunker ner ifrån din höjd,
och qvällen drar det rosenröda
sparrlakanet för Gudars fröjd.
Om kärlek hviska jordens floder,
om kärlek hviskar himlens fläkt.
Välkommen, Natt, du Gudars moder
med perlor på din bröllopsdrägt!

Hur tyst de höga stjernor skrida,
likt älskarn till en mö på tå!
Flyg öfver fjärden, min Ellida,
skjut på, skjut på, du bölja blå!
Der borta ligga Gudens lunder,
till gode Gudar styra vi,
och Balderstemplet står derunder
med kärlekens Gudinna i.

Hur lycklig träder jag på stranden!
Du jord, jag ville kyssa dig,
och Er, I blommor små som randen
med hvitt och rödt den krökta stig!

Du måne som ditt skimmer tömmer
kring lund och tempel, hög och vård,
hur skön du sitter der och drömmer,
lik Saga i en bröllopsgård!

Hvem lärde dig, du bäck som talar
med blommorna, min känslas röst?
Hvem gaf Er, Nordens näktergalar,
den klagan stulen ur mitt bröst?
Med qvällens rodnad Alfer måla
min Ingborgs bild på mörkblå duk;
den bilden kan ej Freja tåla,
hon blåser bort den, afundsjuk.

Dock, gerna hennes bild försvinne,
der är hon sjelf, som Hoppet skön,
och trogen som ett barndomsminne:
hon kommer med min kärleks lön.
Kom, älskade, och låt mig trycka
dig till det hjerta du är kär.
Min själs begär, min lefnads lycka,
kom i min famn och hvila der!

Så smärt som stjelken af en lilja,
så fyllig som en mognad ros!
Du är så ren som Gudars vilja,
och dock så varm som Freja tros.
Kyss mig, min sköna! Låt min låga
få genomströmma äfven dig.
Ack! jordens rund och himlens båga
försvinna när du kysser mig.

Var icke rädd, här finns ej fara.
Björn står der nere med sitt svärd,
med kämpar nog att oss försvara,
om det behöfdes, mot en verld.
Jag sjelf, o att jag strida finge
för dig, som jag dig håller nu!
Hur lycklig jag till Valhall ginge
om min Valkyria vore du!

Hvad hviskar du om Balders vrede?
Han vredgas ej, den fromme Gud,
den älskande som vi tillbede,
vårt hjertas kärlek är hans bud;
den Gud med solsken på sin panna,
med evig trohet i sin barm:
var ej hans kärlek till sin Nanna
som min till dig, så ren, så varm?

Der står hans bild, han sjelf är nära,
hur mildt han ser på mig, hur huldt!
Till offer vill jag honom bära
ett hjerta varmt och kärleksfullt.
Böj knä med mig: ej bättre gåfva,
ej skönare för Balder fans
än tvenne hjertan hvilka lofva
hvarann en trohet, fast som hans.

Till himlen mera än till jorden
min kärlek hör, försmå ej den.
I himlen är han ammad vorden
och längtar till sitt hem igen.

O den som ren deruppe vore!
O den som nu med dig fick dö,
och segrande till Gudar fore
i famnen på sin bleka mö!

När då de andra kämpar rida
ur silfverportarna till krig,
jag skulle sitta vid din sida,
en trogen vän, och se på dig.
När Valhalls mör kring bordet bringa
de mjödhorn med sitt skum af gull,
med dig jag ensamt skulle klinga,
och hviska öm och kärleksfull.

En löfsal ville jag oss bygga
på näset vid en mörkblå bugt.
Der låge vi i skuggan trygga
af lunden med den gyllne frukt.
När Valhalls sol sig återtände,
(hur klart, hur herrligt är dess bloss!)
till Gudarne vi återvände
och längtade dock hem till oss.

Med stjernor skulle jag bekransa
din panna, dina lockars glöd,
i Vingolfs* sal jag skulle dansa
min bleka lilja rosenröd,
till dess jag dig ur dansen droge
till kärlekens, till fridens tjäll,
der silfverskäggig Brage sloge
din brudsång ny för hvarje qväll.

* Frejas borg.

Hur vakan sjunger genom lunden!
den sången är från Valhalls strand.
Hur månen skiner öfver sunden!
han lyser ur de dödas land.
Den sången och det ljuset båda
en verld af kärlek utan sorg.
Den verlden ville jag väl skåda
med dig, med dig, min Ingeborg!

Gråt icke: ännu lifvet strömmar
i mina ådror, gråt ej så.
Men kärlekens och mannens drömmar
kringsvärma gerna i det blå.
Ack! blott din famn mot mig du breder,
blott dina ögon se på mig,
hur lätt du lockar svärmarn neder
från Gudars salighet till dig! — —

»Tyst, det är lärkan.» Nej, en dufva
i skogen kuttrar om sin tro.
Men lärkan slumrar än på tufva
hos maken i sitt varma bo.
De lycklige! dem skiljer ingen
när dagen kommer eller far,
men deras lif är fritt som vingen
som bär i skyn det glada par.

»Se, dagen gryr.» Nej, det är flamman
af någon vårdkas österut.
Ännu vi kunna språka samman,
än har den kära natt ej slut.

Försof dig, dagens gyllne stjerna,
och morna sen dig långsamt till.
För Frithiof må du sofva gerna
till Ragnarok,* om du så vill.

Dock, det är fåfängt till att hoppas,
der blåser ren en morgonvind,
och redan österns rosor knoppas
så friska som på Ingborgs kind.
En vingad sångarskara qvittrar
(en tanklös hop) i klarnad sky,
och lifvet rörs och vågen glittrar,
och skuggorna och älskarn fly.

Der kommer hon i all sin ära!
Förlåt mig, gyllne sol, min bön!
Jag känner det, en Gud är nära,
hur präktig är hon dock, hur skön!
O den som fram i banan trädde
så väldig som du träder nu,
och, stolt och glad, sin lefnad klädde
i ljus och seger liksom du!

Här ställer jag inför ditt öga
det skönaste du sett i Nord.
Tag henne i din vård, du höga,
hon är din bild på grönklädd jord.
Dess själ är ren som dina strålar,
dess öga som din himmel blått,
och samma guld din hjessa målar
har hon i sina lockar fått. —

* Verldens undergång.

Farväl, min älskade! En annan,
en längre natt vi ses igen.
Farväl! Ännu en kyss på pannan
och en på dina läppar än!
Sof nu, och dröm om mig, och vakna
vid middag, och med trogen själ
tälj timmarna som jag, och sakna,
och brinn, som jag. Farväl, farväl!

VIII.

Afskedet.

INGEBORG.

Det dagas ren, och Frithiof kommer icke!
I går likväl var redan Tinget utlyst
på Beles hög: den platsen valdes rätt,
hans dotters öde skulle der bestämmas.
Hur många böner har det kostat mig,
hur många tårar räknade af Freja,
att smälta hatets is kring Frithiofs hjerta
och locka löftet från den stoltes mund
att åter bjuda handen till försoning!
Ack! mannen är dock hård, och för sin ära
(så kallar han sin stolthet) räknar han
ej just så noga om han skulle krossa
ett troget hjerta mera eller mindre.
Den arma qvinnan sluten till hans bröst
är som en mossväxt blommande på klippan
med bleka färger: blott med möda håller
den obemärkta sig vid hällen fast,
och hennes näring äro nattens tårar.

I går alltså blef då mitt öde afgjordt,
och aftonsolen har gått ner deröfver.

Men Frithiof kommer ej! De bleka stjernor,
en efter annan, slockna och försvinna,
och med hvarenda utaf dem som släcks
går en förhoppning i mitt bröst till grafven.
Dock, hvarför också hoppas? Valhalls Gudar
ej älska mig, jag har förtörnat dem.
Den höge Balder i hvars skygd jag vistas
är förolämpad, ty en mensklig kärlek
är icke helig nog för Gudars blickar,
och jordens glädje får ej våga sig
inunder hvalfven der de allvarsamma
de höga Makter ha sin boning fäst. —
Och likafullt, hvad är mitt fel, hvi vredgas
den fromme Guden öfver jungfruns kärlek?
Är han ej ren som Urdas blanka våg,
ej oskuldsfull som Gefions morgondrömmar?
Den höga solen vänder icke bort
från tvenne älskande sitt rena öga,
och dagens enka, stjernenatten, hör
midt i sin sorg med glädje deras eder.
Hvad som är lofligt under himlens hvalf,
hur blef det brottsligt under tempelhvalfvet?
Jag älskar Frithiof. Ack, så långt tillbaka
som jag kan minnas, har jag älskat honom;
den känslan är ett årsbarn med mig sjelf,
jag vet ej när hon börjat, kan ej ens
den tanken fatta att hon varit borta.
Som frukten sätter sig omkring sin kärna
och växer ut och rundar omkring henne
i sommarsolens sken sitt klot af guld:
så har jag äfven vuxit ut och mognat
omkring den kärnan, och mitt väsen är
det yttre skalet endast af min kärlek.

Förlåt mig, Balder! Med ett troget hjerta
jag trädde i din sal, och med ett troget
vill jag gå derifrån: jag tar det med mig
utöfver Bifrosts bro, och ställer mig
med all min kärlek fram för Valhalls Gudar.
Der skall han stå, en Asason som de,
och spegla sig i sköldarna och flyga
med lösta dufvovingar genom blå
oändlig rymd uti Allfaders sköte
hvarifrån han kommit. — Hvarför rynkar du
i morgongryningen din ljusa panna?
I mina ådror flyter, som i dina,
den gamle Odens blod. Hvad vill du, frände?
Min kärlek kan jag icke offra dig,
vill det ej ens, han är din himmel värdig.
Men väl jag offra kan min lefnads lycka,
kan kasta bort den, som en Drottning kastar
sin mantel från sig, och är likafullt
den samma som hon var. — Det är beslutadt!
Det höga Valhall skall ej blygas för
sin fränka, jag vill gå emot mitt öde
som hjelten går mot sitt. — Der kommer Frithof!
Hur vild, hur blek! Det är förbi, förbi!
Min vreda Norna kommer jemte honom.
Var stark, min själ! — Välkommen, sent omsider!
Vårt öde är bestämdt, det står att läsa
uppå din panna.

FRITHIOF.

Stå der icke äfven
blodröda runor, talande om skymf
och hån och landsflykt?

INGEBORG.

Frithiof, sansa dig,
berätta hvad som händt: det värsta anar
jag längesen, jag är beredd på allt.

FRITHIOF.

Jag kom till Tinget uppå ättehögen,
och kring dess gröna sidor, sköld vid sköld,
och svärd i handen, stodo Nordens män,
den ena ringen innanför den andra
upp emot toppen: men på domarstenen,
mörk som ett åskmoln, satt din broder Helge,
den bleke blodman med de skumma blickar;
och jemte honom, ett fullvuxet barn,
satt Halfdan, tanklöst lekande med svärdet.
Då steg jag fram och talte: »kriget står
och slår på härsköld invid landets gränser,
ditt rike, konung Helge, är i fara:
gif mig din syster, och jag länar dig
min arm i striden, den kan bli dig nyttig.
Låt grollet vara glömdt emellan oss,
ej gerna när jag det mot Ingborgs broder.
Var billig, konung, rädda på en gång
din gyllne krona och din systers hjerta.
Här är min hand. Vid AsaThor, det är
den sista gång hon bjuds dig till försoning.» —
Då blef ett gny på Tinget. Tusen svärd
sitt bifall hamrade på tusen sköldar,
och vapenklangen flög mot skyn som glad
drack fria männers bifall till det rätta.
»Gif honom Ingeborg, den smärta liljan,
den skönaste som växt i våra dalar,

han är den bästa klingan i vårt land,
gif honom Ingeborg!» Min fosterfader,
den gamle Hilding, med sitt silfverskägg,
steg fram och höll ett tal af vishet fullt
med korta kärnspråk, klingande som svärdshugg,
och Halfdan sjelf ifrån sitt kungasäte
sig reste, bedjande med ord och blickar.
Det var förgäfves, hvarje bön var spilld,
liksom ett solsken slösadt bort på klippan,
det lockar ingen växt från hennes hjerta;
och konung Helges anlet blef sig likt,
ett bleklagdt Nej på menskligheteens böner.
»Åt bondesonen, (sade han föraktligt)
jag kunnat Ingborg ge, men tempelskändarn
syns mig ej passa för Valhalladottern.
Har du ej, Frithiof, brutit Balders fred,
har du ej sett min syster i hans tempel
när dagen gömde sig för Edert möte?
Ja, eller nej?» Då skallade ett rop
ur mannaringen: »säg blott nej, säg nej,
vi tro dig på ditt ord, vi fria för dig,
du Thorstens son, så god som kungasonen,
säg nej, säg nej, och Ingeborg är din.» —
»Min lefnads lycka hänger på ett ord
(sad jag) men frukta ej för det, kung Helge.
Jag vill ej ljuga mig till Valhalls glädje,
och ej till jordens. Jag har sett din syster,
har talt med henne uti templets natt,
men Balders fred har jag ej derför brutit.» —
Jag fick ej tala mer. Ett sorl af fasa
flög Tinget genom: de som stodo närmast
sig drogo undan liksom för en pestsjuk,
och när jag såg mig om, den dumma Vantron

förlamat hvarje tunga, kalkat vit
hvar kind, nyss blossande af glad förhoppning.
Då segrade kung Helge. Med en röst
så hemsk, så dyster som den döda Valans
i Vegtamsqvida, när hon sjöng för Oden
om Asars ofärd och om Helas seger,
så hemskt han talte: »Landsflykt eller död
jag kunde sätta, efter fädrens lagar,
uppå ditt brott, men jag vill vara mild,
som Balder är, hvars helgedom du skymfat.
I vesterhafvet ligger det en krans
af öar dem Jarl Angantyr beherrskar.
Så länge Bele lefde Jarlen gaf
hvart år sin skatt, sen har den uteblifvit.
Drag öfver böljan hän och indrif skatten,
det är den bot jag fordrar för din djerfhet.
Det sägs, tillade han med nedrigt hån,
att Angantyr är hårdhändt, att han rufvar
som draken Fafner på sitt guld, men hvem
står mot vår nya Sigurd Fafnersbane?
En mera manlig bragd försöke du,
än dåra jungfrur uti Balders hage.
Till nästa sommar vänta vi dig här
med all din ära, framför allt med skatten.
Om icke, Frithiof, är du hvar mans niding
och för din lifstid fridlös i vårt land.» —
Så var hans dom och härmed löstes Tinget.

Ingeborg.

Och ditt beslut?

FRITHIOF.

Har jag väl mer ett val?
Är ej min ära bunden vid hans fordran?
Den skall jag lösa om ock Angantyr
förgömt sitt lumpna guld i Nastrands floder.
I dag ännu far jag.

INGEBORG.

Och lemnar mig?

FRITHIOF.

Nej, icke lemnar dig, du följer med.

INGEBORG.

Omöjligt!

FRITHIOF.

Hör mig, hör mig förrn du svarar.
Din vise broder Helge tycks ha glömt
att Angantyr var vän utaf min fader
liksom af Bele; kanske gifver han
med godo hvad jag fordrar, men om icke
en väldig öfvertalare, en skarp,
har jag, han hänger vid min venstra sida.
Det kära guldet skickar jag till Helge,
och dermed löser jag oss begge från
den krönte hycklarns offerknif för alltid.
Men sjelfve, sköna Ingborg, hissa vi
Ellidas segel öfver okänd våg;

hon gungar oss till någon vänlig strand
som skänker fristad åt en biltog kärlek.
Hvad är mig Norden, hvad är mig ett folk
som bleknar för ett ord af sina Diar,
och vill med fräcka händer gripa i
mitt hjertas helgedom, mitt väsens blomkalk?
Vid Freja, det skall icke lyckas dem.
En usel träl är bunden vid den torfva
der han blef född, men jag vill vara fri,
så fri som bergens vind. En handfull stoft
utaf min faders hög, och en af Beles,
få ännu rum om skeppsbord, det är allt
hvad vi behöfva utaf fosterjorden.
Du älskade, det fins en annan sol
än den som bleknar öfver dessa snöberg,
det fins en himmel skönare än här,
och milda stjernor med gudomlig glans
se ner derfrån i varma sommarnätter,
i lagerlundar, på ett troget par.
Min fader Thorsten Vikingsson for vida
omkring i härnad, och förtalde ofta,
vid brasans sken i långa vinterqvällar,
om Greklands haf och öarna deri,
de gröna lundar i den blanka böljan.
Ett mäktigt slägte bodde fordom der
och höga Gudar uti marmortempel.
Nu stå de öfvergifna, gräset frodas
å öde stigar, och en blomma växer
ur runorna som tala forntids vishet,
och smärta pelarstammar grönska der
omlindade af söderns rika rankor.
Men rundt omkring bär jorden af sig sjelf,
en osådd skörd, hvad menniskan behöfver,

och gyllne äpplen glöda mellan löfven,
och röda drufvor hänga på hvar gren
och svälla yppiga som dina läppar.
Der, Ingeborg, der bygga vi i vågen
ett litet Norden skönare än här;
och med vår trogna kärlek fylla vi
de lätta tempelhvalfven, fägna än
med mensklig lycka de förgätna Gudar.
När seglarn då med slappa dukar gungar
(ty stormen trifs ej der) förbi vår ö
i aftonrodnans sken, och blickar glad
från rosenfärgad bölja upp mot stranden —
då skall han skåda uppå templets tröskel
den nya Freja (Aphrodite tror jag
hon nämns i deras språk) och undra på
de gula lockar flygande i vinden
och ögon ljusare än söderns himmel.
Och efter hand kring henne växer opp
ett litet tempelslägte utaf Alfer
med kinder der du tror att södern satt
i Nordens drifvor alla sina rosor. —
Ack! Ingeborg, hur skön, hur nära står
all jordisk lycka för två trogna hjertan!
Blott de ha mod att gripa henne fatt
hon följer villigt med och bygger dem
ett Vingolf redan här inunder molnen.
Kom, skynda: hvarje ord som talas än,
tar bort ett ögonblick ifrån vår sällhet.
Allt är beredt, Ellida spänner redan
de mörka örnevingarna till flygt,
och friska vindar visa vägen från,
för evigt från den vantrosfyllda stranden.
Hvi dröjer du?

INGEBORG.

Jag kan ej följa dig.

FRITHIOF.

Ej följa mig?

INGEBORG.

Ack, Frithiof, du är lycklig,
du följer ingen, du går sjelf förut
som stammen på ditt drakskepp, men vid rodret
din egen vilja står och styr din fart
med stadig hand utöfver vreda vågor.
Hur annorlunda är det ej med mig!
Mitt öde hvilar uti andras händer,
de släppa ej sitt rof fastän det blöder;
och offra sig och klaga och förtyna
i långsam sorg, är kungadottrens frihet.

FRITHIOF.

Är du ej fri så snart du vill? I högen
din fader sitter.

INGEBORG.

Helge är min fader,
är mig i faders ställe, af hans bifall
beror min hand, och Beles dotter stjäl
sin lycka ej, hur nära ock den ligger.
Hvad vore qvinnan om hon slet sig lös
ifrån de band hvarmed Allfader fäst

invid den starke hennes svaga väsen?
Den bleka vattenliljan liknar hon,
med vågen stiger hon, med vågen faller,
och seglarns köl går öfver henne fram
och märker icke att han skär dess stängel.
Det är nu hennes öde, men likväl
så länge roten hänger fast i sanden
har växten än sitt värde, lånar färgen
af bleka syskonstjernor ofvanfrån,
en stjerna sjelf uppå de blåa djupen.
Men rycker hon sig lös, då drifver hon,
ett vissnadt blad, omkring den öde böljan.
Förliden natt — den natten var förfärlig,
jag väntade dig ständigt och du kom ej,
och nattens barn, de allvarsamma tankar,
med svarta lockar, gingo jemnt förbi
mitt vakna öga, brinnande och tårlöst,
och Balder sjelf, blodlöse Guden, såg
med blickar fulla utaf hot uppå mig —
förliden natt har jag betänkt mitt öde
och mitt beslut är fattadt, jag blir qvar,
ett lydigt offer vid min broders altar.
Dock var det väl att jag ej hört dig då
med dina öar diktade i molnen
der aftonrodnan ligger ständigt kring
en enslig blomsterverld af frid och kärlek.
Hvem vet hur svag man är? Min barndoms drömmar,
de länge tystade, stå upp igen
och hviska i mitt öra med en röst
så välbekant som vore det en systers,
så öm som vore det en älskares.
Jag hör Er icke, nej, jag hör er icke,
I lockande, I fordom kära stämmor!

Hvad skulle jag, ett Nordens barn, i Södern?
Jag är för blek för rosorna deri,
för färglöst är mitt sinne för dess glöd,
det skulle brännas af den heta solen,
och längtansfullt mitt öga skulle se
mot Nordens stjerna, hvilken står alljemnt,
en himmelsk skildtvakt, öfver fädrens grafvar.
Min ädle Frithiof skall ej flykta från
det kära land han föddes att försvara,
skall icke kasta bort sitt rykte för
en sak så ringa som en flickas kärlek.
Ett lif der solen spinner år från år
den ena dagen alltid lik den andra,
ett skönt, men evigt enahanda, är
för qvinnan endast, men för mannens själ
och helst för din, blef lifvets stiltje tröttsam.
Du trifves bäst när stormen tumlar kring
på skummig gångare utöfver djupen,
och på din planka, uppå lif och död,
du kämpa får med faran om din ära.
Den sköna öcknen som du målar, blefve
en graf för bragder icke födda än,
och med din sköld förrostades jemväl
ditt fria sinne. Så skall det ej vara!
Ej skall jag stjäla bort min Frithiofs namn
ur skaldens sånger, icke jag skall släcka
min hjeltes ära i dess morgonrodnad.
Var vis, min Frithiof, låt oss vika för
de höga Nornor, låt oss rädda ur
vårt ödes skeppsbrott dock ännu vår ära;
vår lefnads lycka kan ej räddas mer.
Vi måste skiljas.

FRITHIOF.

Hvarför måste vi?
För det en sömnlös natt förstämt ditt sinne?

INGEBORG.

För det mitt värde räddas bör och ditt.

FRITHIOF.

På mannens kärlek hvilar qvinnans värde.

INGEBORG.

Ej länge älskar han den han ej aktar.

FRITHIOF.

Med lösa nycker vins hans aktning ej.

INGEBORG.

En ädel nyck är känslan af det rätta.

FRITHIOF.

Vår kärlek stridde ej mot den i går.

INGEBORG.

I dag ej heller, men vår flykt dess mera.

FRITHIOF.

Nödvändigheten bjuder henne, kom!

INGEBORG.

Hvad som är rätt och ädelt är nödvändigt.

FRITHIOF.

Högt rider solen, tiden går förbi.

INGEBORG.

Ve mig, han *är* förbi, förbi för alltid.

FRITHIOF.

Besinna dig, är det ditt sista ord?

INGEBORG.

Jag har besinnat allt, det är mitt sista.

FRITHIOF.

Välan, farväl, farväl, kung Helges syster!

INGEBORG.

O Frithiof, Frithiof, skola *så* vi skiljas?
Har du ej någon vänlig blick att ge
åt barndomsvännen, ingen hand att räcka
åt den olyckliga du älskat förr?
Tror du jag står på rosor här och visar
min lefnads lycka leende ifrån mig,
och sliter utan smärta ur mitt bröst
ett hopp som växt tillhopa med mitt väsen?
Var icke du mitt hjertas morgondröm?
Hvar glädje som jag kände hete Frithiof,
och allt hvad lifvet stort och ädelt har
tog dina anletsdrag inför mitt öga.
Fördunkla ej den bilden för mig, möt
med hårdhet ej den svaga när hon offrar
hvad henne kärast var på jordens rund,

hvad henne kärast blir i Valhalls salar.
Det offret, Frithiof, är nog tungt ändå,
ett ord till tröst det kunde väl förtjena.
Jag vet du älskar mig, har vetat det
allt sen mitt väsen började att dagas,
och säkert följer dig din Ingborgs minne
i många år ännu hvarthelst du far.
Men vapenklangen döfvar sorgen dock,
hon blåser bort uppå de vilda vågor,
och törs ej sätta sig på kämpens bänk
vid dryckeshornet firande sin seger.
Blott då och då när uti nattens frid
du mönstrar än en gång förflutna dagar,
då skymtar fram bland dem en bleknad bild:
du känner honom väl, han helsar dig
från kära trakter, det är bilden af
den bleka jungfrun uti Balders hage.
Du må ej visa honom bort, fastän
han blickar sorgligt, du må hviska honom
ett vänligt ord i örat: nattens vindar
på trogna vingar föra det till mig,
en tröst likväl, jag har ej någon annan! —
För mig är intet som förströr min saknad,
i allt som omger mig har hon en målsman.
De höga tempelhvalfven tala blott
om dig, och Gudens bild, som skulle hota,
tar dina anletsdrag när månen skiner.
Ser jag åt sjön, der sam din köl och skar
i skum sin väg till längterskan på stranden.
Ser jag åt lunden, der står mången stam
med Ingborgs runor ristade i barken.
Nu växer barken ut, mitt namn förgås
och det betyder döden, säger sagan.

Jag frågar Dagen hvar han såg dig sist,
jag frågar Natten, men de tiga still,
och hafvet sjelf som bär dig, svarar på
min fråga endast med en suck mot stranden.
Med aftonrodnan skall jag skicka dig
en helsning när hon släcks i dina vågor,
och himlens långskepp, molnen, skola ta
ombord en klagan från den öfvergifna.
Så skall jag sitta i min jungfrubur,
en svartklädd enka efter lifvets glädje,
och sömma brutna liljor uti duken,
tills en gång Våren väft sin duk, och sömmar
den full med bättre liljor på min graf.
Men tar jag harpan för att sjunga ut
oändlig smärta uti djupa toner,
då brister jag i gråt, som nu — —

FRITHIOF.

Du segrar, Beles dotter, gråt ej mera.
Förlåt min vrede, det var blott min sorg
som för ett ögonblick tog vredens drägt,
den drägten kan hon icke bära länge.
Du är min goda Norna, Ingeborg:
hvad ädelt är lär bäst ett ädelt sinne.
Nödvändighetens vishet kan ej ha
en bättre förespråkerska än dig,
du sköna Vala med de rosenläppar!
Ja, jag vill vika för nödvändigheten,
vill skiljas från dig, men ej från mitt hopp,
jag tar det med mig öfver vestervågor,
jag tar det med mig intill grafvens port.
Med nästa vårdag är jag här igen,

kung Helge, hoppas jag, skall se mig åter.
Då har jag löst mitt löfte, fyllt hans fordran,
försont jemväl det brott man diktat på mig,
och då begär jag, nej jag fordrar dig
på öppet Ting emellan blanka vapen,
ej utaf Helge, men af Nordens folk,
det är din giftoman, du kungadotter,
jag har ett ord att säga den som vägrar.
Farväl till dess, var trogen, glöm mig ej,
och tag, till minne af vår barndomskärlek,
min armring här, ett skönt Vaulunderverk,
med himlens under ritade i guldet:
det bästa undret är ett troget hjerta.
Hur skönt han passar till din hvita arm,
en lysmask lindad kring en liljestängel!
Farväl, min brud, min älskade, farväl,
om några månar är det annorlunda! (går.)

INGEBORG.

Hur glad, hur trotsig, hur förhoppningsfull!
Han sätter spitsen af sitt goda svärd
på Nornans bröst och säger: du skall vika.
Du arma Frithiof, Nornan viker ej,
hon går sin gång och ler åt Angurvadel.
Hur litet känner du min mörka broder!
Ditt öppna hjeltesinne fattar ej
det dystra djupet utaf hans, och hatet
som glöder i hans afundsjuka barm.
Sin systers hand ger han dig aldrig, förr
han ger sin krona, ger sitt lif till spillo,
och offrar mig åt gamle Oden, eller
åt gamle Ring som nu han kämpar mot. —

Hvart helst jag ser finns intet hopp för mig,
dock är jag glad, det lefver i ditt hjerta.
Jag vill behålla för mig sjelf min smärta,
men alla goda Gudar följe dig!
Här på din armring dock sig räkna låter
hvar särskilt månad af en långsam sorg;
två, fyra, sex — då kan du vara åter,
men finner icke mer din Ingeborg.

IX.

Ingeborgs Klagan.

Nu är det höst,
stormande häfver sig hafvets bröst.
Ack, men hur gerna jag sute
ändå derute!

Länge jag såg
seglet i vester, det flög på sin våg.
Ack! det är lyckligt, får följa
Frithiof på bölja.

Bölja, du blå,
sväll ej så högt, det går fort nog ändå.
Lysen, I stjernor, och sägen
seglaren vägen.

När det blir vår,
kommer han hem, men den älskade går
ej till hans möte i salen,
icke i dalen;

ligger i mulll
bleknad och kall för sin kärleks skull,
eller hon klagar och blöder,
offrad af bröder. —

Falk som han glömt,
du skall bli min, jag vill älska dig ömt.
Sjelf vill jag mata för ägarn
vingade jägarn.

Här på hans hand
virkar jag in dig i dukens rand,
vingar af silfver och rika
guldklor tillika.

Falkvingar tog
Freja en gång och kring rymderna drog,
sökte i norr och i söder
älskade Öder.*

Länte du ock
vingarna ut, de ej bure mig dock.
Döden allena mig bringar
Gudarnas vingar.

Jägare skön,
sitt på min skullra och blicka åt sjön.
Ack! hur vi längte och blicke
kommer han icke.

* Frejas gemål.

När jag är död,
kommer han säkert, mins då hvad jag bjöd:
helsa och helsa du åter
Frithiof som gråter!

X.

Frithiof på Hafvet.

Men på stranden stod
kung Helge och qvad
med förbittradt mod,
och till trollen han bad.

Se, då mörknar himlabågen,
dundret går kring öde rum,
och i djupet kokar vågen,
och dess yta höljs med skum.
Blixtrarna i molnen draga
här och der en blodig rand,
alla hafvets foglar jaga
skrikande emot sin strand. —

»Hårdt blir vädret, Bröder!
Stormens vingar hör jag
flaxande i fjerran,
men vi blekna ej.
Sitt du lugn i lunden
tänk på mig och längta,
skön i dina tårar,
sköna Ingeborg!» —

Mot Ellidas stam
drog ett trollpar till fejd.
Det var vindkall Ham,
det var snöig Hejd.

Och då lösas stormens vingar,
och den vilde doppar dem
än i djupet, än han svingar
hvirflande mot Gudars hem.
Alla fasans makter skrida,
ridande på vågens topp,
ur den skummiga, den vida
bottenlösa grafven opp.

»Skönare var färden
uti månens skimmer
öfver spegelvågor
hän mot Balders lund.
Varmare än här är
var vid Ingborgs hjerta,
hvitare än hafsskum
svällde hennes barm.» —

Nu Solundarö
står ur våg som går hvit,
der är stillare sjö,
der är hamn, styr dit.

Men förvågen viking rädes
ej så lätt på trofast ek,
står vid styret sjelf och glädes
åt de vilda vindars lek.

Hårdare han seglen fäster,
skarpare han vågen skär.
Rakt i vester, rakt i vester
skall det gå hvart böljan bär.

»Lyster mig att kämpa
än en stund mot stormen.
Storm och Nordbo trifvas
väl ihop på sjön.
Ingborg skulle blygas
om dess hafsörn flöge
rädd, med slappa vingar,
för en il i land.» —

Men nu växer våg,
nu fördjupas göl,
och det hviner i tåg
och det knakar i köl.

Dock, hur vågorna må strida,
tumlande nu med, nu mot,
gudatimrade Ellida
trotsar ännu deras hot.
Som ett stjernskott uti qvällen
skjuter hon sin fart i fröjd,
hoppar, som en bock på fjällen,
öfver afgrund, öfver höjd.

»Bättre var att kyssa
brud i Balders hage
än stå här och smaka
saltskum som yr opp.

Bättre var att famna
kungadottrens midja
än stå här och gripa
roderstången om.» —

Men oändlig köld
snöar skyn utur,
och på däck och på sköld
smattrar hagelskur.

Och emellan skeppets stammar
kan du icke se för natt,
der är mörkt som i den kammar
der den döde blifver satt.
Oförsonlig våg, förtrollad,
vill dra seglaren i qvaf;
hvitgrå, som med aska sållad,
gapar en oändlig graf.

»Blåa bolstrar bäddar
Ran* i djupet åt oss,
men mig bida dina
bolstrar, Ingeborg!
Goda drängar lyfta
årorna Ellidas,
Gudar byggde kölen,
bär oss än en stund.» —

---

* Ran eller Rana, sjögudinnan.

Öfver styrbord gick
nu en sjö med fart,
i ett ögonblick
spolas däcket klart.

Då från armen Frithiof drager
lödig guldring, tre mark tung,
blank som sol i morgondager,
var en skänk af Bele kung.
Hugger så i stycken ringen
konstfullt utaf dvergar gjord,
delar dem och glömmer ingen
utaf sina män om bord.

»Guld är godt att hafva
uppå giljarfärden,
tomhändt träde ingen
ner till sjöblå Ran.
Kall är hon att kyssa,
flyktig till att famna,
men vi fästa hafsbrud
med det brända guld.» —

Med förnyadt hot
faller stormen på,
och då brister skot,
och då springer rå.

Och mot skeppet, halft begrafvet,
vågorna till äntring gå.
Hur man också öser, hafvet
öser man ej ut ändå.

Frithiof sjelf kan ej sig dölja
att han döden har om bord.
Högre dock än storm och bölja
ryter än hans herrskarord.

»Björn, kom hit till roder,
grip det skarpt med björnram:
sådant väder sända
Valhalls makter ej.
Trolldom är å färde,
Helge niding qvad den
säkert öfver vågen,
jag vill upp och se.» —

Som en mård han flög
uti masten opp,
och der satt han hög
och såg ned från topp.

Se, då simmar för Ellida
hafshval, lik en lossnad ö,
och två leda hafstroll rida
på hans rygg i skummig sjö:
Hejd, med pelsen snögad neder,
skepnan lik den hvita björn,
Ham, med vingar dem han breder
hviftande som stormens örn.

»Nu, Ellida, gäller
visa om du gömmer
hjeltemod i jernfast,
bugtig barm af ek.

Lyssna till min stämma:
är du Gudars dotter
upp, med kopparkölen
stånga trollad hval!» —

Och Ellida hör
på sin Herres röst,
med ett språng hon kör
emot hvalens bröst.

Och en blodig stråle ryker
utur såret upp mot sky,
genomborradt vilddjur dyker
vrålande till djupets dy.
På en gång två lansar springa,
slungade af hjeltearm,
midt i luden isbjörns bringa,
midt i becksvart stormörns barm.

»Braf, Ellida, träffadt!
Ej så hastigt, tror jag,
dyker Helges drakskepp
opp ur blodig dy.
Hejd och Ham ej heller
hålla sjön nu längre,
bittert är att bita
i det blåa stål.» —

Och nu stormen flyr
på en gång från sjön,
blott en svallvåg styr
mot den nära ön.

Och på en gång solen träder
som en konung i sin sal,
återlifvar allt och gläder
skepp och bölja, berg och dal.
Hennes sista strålar kröna
klippans topp och dunkel lund,
alla känna nu de gröna
stränderna af Efjesund.*

»Stego Ingborgs böner,
bleka mör, mot Valhall,
böjde liljehvita
knän på Gudars guld.
Tår i ljusblå ögon,
suck ur svandunsbarmar
rörde Asars hjertan,
låt oss tacka dem!» —

Men Ellidas stam,
utaf hvalen stött,
går i marvad fram,
är af färden trött.

Tröttare ändå af färden
äro alla Frithiofs män,
knappast, stödda emot svärden,
hålla de sig uppe än.
Björn på väldig skullra drager
fyra utaf dem i land,
Frithiof ensam otta tager,
sätter dem kring brasans brand.

* På Orcadiska öarna.

»Blygens ej, I bleke,
våg är väldig viking,
det är hårdt att kämpa
emot hafvets mör.
Se, der kommer mjödhorn
vandrande på guldfot,
värmer frusna lemmar,
skål för Ingeborg!» —

XI.

Frithiof hos Angantyr.

Nu är att säga huru
Jarl Angantyr satt än
uti sin sal af furu
och drack med sina män.
Han var så glad i hågen,
såg ut åt blånad ban,
der solen sjönk i vågen
allt som en gyllne svan.

Vid fönstret gamle Halvar
stod utanför på vakt.
Han vaktade med allvar,
gaf ock på mjödet akt.
En sed den gamle hade,
han jemnt i botten drack,
och intet ord han sade,
blott hornet in han stack.

Nu slängde han det vida
i salen in och qvad:
»skepp ser jag böljan rida,
den färden är ej glad.

Män ser jag döden nära,
nu lägga de i land,
och tvenne jättar bära
de bleknade på strand.» —

Utöfver böljans spegel
från salen Jarl såg ned.
»Det är Ellidas segel
och Frithiof, tror jag, med.
På gången och på pannan
käns Thorstens son igen.
Så blickar ingen annan
i Nordens land som den.»

Från dryckesbord helt modig
sprang Atle viking då,
svartskäggig Berserk, blodig
och grym att se uppå.
»Nu, skrek han, vill jag pröfva
hvad ryktet ment dermed
att Frithiof svärd kan döfva,
och aldrig ber om fred.»

Och upp med honom sprungo
hans bistra kämpar tolf,
på förhand luften stungo,
och svängde svärd och kolf.
De stormade mot stranden
der tröttadt drakskepp stod,
och Frithiof satt å sanden
och talte kraft och mod.

»Lätt kunde jag dig fälla,»
skrek Atle med stort gny,
»vill i ditt val dock ställa
att kämpa eller fly.
Men blott om fred du beder,
fastän en kämpe hård,
jag som en vän dig leder
allt upp till Jarlens gård.»

»Väl är jag trött af färden,»
genmälte Frithiof vred,
»dock må vi pröfva svärden,
förr än jag tigger fred.»
Då såg man stålen ljunga
i solbrun kämpehand,
på Angurvadels tunga
hvar runa stod i brand.

Nu skiftas svärdshugg dryga,
och dråpslag hagla nu,
och begges sköldar flyga
på samma gång i tu.
De kämpar utan tadel
stå dock i kretsen fast.
Men skarpt bet Angurvadel,
och Atles klinga brast.

»Mot svärdlös man jag svänger,
sad Frithiof, ej mitt svärd,
men lyster det dig länger
vi pröfva annan färd.»

Likt vågor då om hösten
de begge storma an,
och stålbeklädda brösten
slå tätt emot hvarann.

De brottades som björnar
uppå sitt fjäll af snö,
de spände hop som örnar
utöfver vredgad sjö.
Rotfästad klippa hölle
väl knappast ut att stå,
och lummig jernek fölle
för mindre tag än så.

Från pannan svetten lackar
och bröstet häfves kallt,
och buskar, sten och backar
uppsparkas öfverallt.
Med bäfvan slutet bida
stålklädde män å strand;
det brottandet vardt vida
berömdt i Nordens land.

Till slut dock Frithiof fällde
sin fiende till jord,
han knät mot bröstet ställde
och talte vredens ord:
»Blott jag mitt svärd nu hade,
du svarte Berserksskägg,
jag genom lifvet lade
på dig den hvassa egg.»

»Det skall ej hinder bringa,»
sad Atle, stolt i håg.
»Gå du och tag din klinga,
jag ligger som jag låg.
Den ena som den andra
skall en gång Valhall se:
i dag må jag väl vandra,
i morgon du kanske.»

Ej länge Frithiof dröjde,
den lek han sluta vill,
han Angurvadel höjde,
men Atle låg dock still.
Det rörde hjeltens sinne,
sin vrede då han band,
höll midt i hugget inne
och tog den fallnes hand.

Nu Halvar skrek med ifver
och hof sin hvita staf:
»för Edert slagsmål blifver
här ingen glädje af.
På bord stå silfverfaten
och röka längesen,
för Er skuld kallnar maten,
och törsten gör mig men.»

Försonta trädde båda
nu inom salens dörr,
der mycket var att skåda
som Frithiof ej sett förr.

Grofhyflad planka kläder
ej nakna väggar der,
men dyrbart gyllenläder
med blommor och med bär.

Ej midt på golfvet glöder
den muntra brasans sken,
men emot vägg sig stöder
kamin af marmorsten.
Ej rök i sal sig lade,
ej sågs der sotad ås,
glasrutor fönstren hade
och dörren hade lås.

Der sträcka silfverstakar
ut armarna med ljus,
men intet stickbloss sprakar
att lysa kämpens rus.
Helstekt, med späckad bringa,
står hjort på bordets rund,
med guldhof lyft att springa,
och löf i hornens lund.

Bak kämpens stol en tärna
står med sin liljehy,
och blickar som en stjerna
bakom en stormig sky.
Der flyga lockar bruna,
der stråla ögon blå,
och som en ros i runa
så glöda läppar små.

Men hög å silfverstolen
satt Jarlen i sin prakt,
hans hjelm var blank som solen
och pansart guldbelagdt.
Med stjernor öfversållad
var manteln, rik och fin,
och purpurbrämen fållad
med fläcklös hermelin.

Tre steg han gick från bordet,
bjöd handen åt sin gäst,
och vänligt tog till ordet:
»kom hit och sitt mig näst.
Rätt månget horn jag tömde
med Thorsten Vikingsson,
hans son, den vidtberömde,
ej sitte fjerran från.»

Då sågs han bägarn råga
med vin från Sikelö*,
det gnistrade som låga,
det skummade som sjö.
»Välkommen, gäst, härinne,
du son utaf min vän;
jag dricker Thorstens minne,
jag sjelf och mina män.»

En skald från Morvens** kullar
då pröfvar harpans gång.

* Sicilien.
** Norra Skottland.

I Velska toner rullar
hans dystra hjeltesång.
Men i Norränatunga*
en ann på fädrens vis
hörs Thorstens bragder sjunga
och han tog sångens pris.

Nu mycket Jarlen sporde
om fränderna i Nord,
och Frithiof redo gjorde
för allt med vittra ord.
Ej någon kunde klaga
på väld uti hans dom,
han talte lugnt som Saga
i minnets helgedom.

När han dernäst berättar
hvad han på djupet såg,
om Helges troll och jättar
besegrade på våg:
då glädas kämpar alla,
då småler Angantyr,
och höga bifall skalla
till hjeltens äfventyr.

Men när han talar åter
om älskad Ingeborg,
hur ömt den sköna gråter,
hur ädel i sin sorg,

* Nordiska språket.

då suckar mången tärna
med kinderna i brand.
Ack, hur hon tryckte gerna
den trogne älskarns hand!

Sitt ärende framförde
den ungersven till slut,
och Jarlen tåligt hörde
till dess han talat ut.
»Skattskyldig var jag icke,
mitt folk är fritt som jag,
kung Beles skål vi dricke
men lyda ej hans lag.

Hans söner ej jag känner,
men fordra de en gärd,
väl, som det höfves männer,
de kräfve den med svärd.
Vi möta dem på stranden —
dock var din far mig kär.» —
Då vinkar han med handen
sin dotter som satt när.

Då sprang den blomstervidja
från stol med gyllne karm;
hon var så smal om midja,
hon var så rund om barm.
I gropen uppå kinden
satt Astrild, liten skalk,
lik fjärlen förd af vinden
allt i en rosenkalk.

Hon sprang till jungfruburen
och kom tillbaka med
grönvirkad pung, der djuren
gå under höga träd,
och silfvermånen skiner
på sjö af segel full;
dess lås är af rubiner
och tofsarna af gull.

Hon lade den i handen
uppå sin fader huld:
han fyllde den till randen
med fjerran myntadt guld.
»Der är min välkomstgåfva,
gör med den hvad du vill,
men nu skall Frithiof lofva
bli här i vinter still.

Mod gagnar allestädes,
men nu är stormens tid,
och Hejd och Ham, jag rädes,
ha åter qvicknat vid.
Ej alltid gör Ellida
så lyckligt språng som sist,
och många hvalar rida
sin våg, fast en vi mist.» —

Så skämtades i salen
och dracks till dager ljus,
men gyllne vinpokalen
gaf glädje blott, ej rus.

Fullbräddad skål vardt egnad
åt Angantyr till slut,
och så i god välfägnad
satt Frithiof vintern ut.

XII.

Frithiofs Återkomst.

Men våren andas i blånad sky
och jordens grönska blir åter ny.
Då tackar Frithiof sin värd, och sätter
å nyo ut öfver böljans slätter,
och glädtigt skjuter hans svarta svan
sin silfverfåra på solblank ban,
ty vestanvindar med vårens tunga
som näktergalar i seglen sjunga,
och Ägirs döttrar[1] med slöjor blå
kring rodret hoppa, och skjuta på.
Det är så skönt när du stäfven vänder
från fjerran segling mot hemmets stränder,
der röken stiger från egen härd
och minnet vaktar sin barndomsverld,
och friska källan din lekplats lögar,
men fädren sitta i gröna högar,
och full af längtan den trogna mön
står på sin klippa och ser åt sjön. —
Sex dar han seglar, men på den sjunde
en mörkblå strimma han skönja kunde
vid himlaranden, den växer ut

[1] Böljorna.

med skär och öar och land till slut.
Det är hans land som ur böljan träder,
han ser dess skogar i gröna kläder,
han hör dess forssar med skummigt larm,
och klippan blottar sin marmorbarm.
Han helsar näsen, han helsar sunden
och seglar tätt under gudalunden
der sista sommar, så mången natt,
den glade svärmarn med Ingborg satt.
»Hvi syns hon icke? Kan hon ej ana
hur när jag gungar på mörkblå bana?
kanske hon lemnat sin Balders vård,
och sitter sorgsen i kungens gård
och harpan slår eller guldet tvinnar.» —
Då stiger plötsligt från templets tinnar
hans falk i höjden, och skjuter ned
på Frithiofs axel, så var hans sed.
Han flaxar ständigt med hvita vingen,
från skuldran lockar den trogna ingen;
han krafsar ständigt med brandgul klo,
han ger ej hvila, han ger ej ro.
Han lutar kroknäbb till Frithiofs öra,
det är som hade han bud att föra
kanske från Ingborg, från älskad brud,
men ingen fattar de brutna ljud.

Ellida susar nu fram om näset,
hon hoppar glad som en hind på gräset,
ty välkänd bölja mot kölen slår,
men Frithiof munter i stäfven står.
Han gnuggar ögat, han lägger handen
utöfver pannan och ser åt stranden.

Men hur han gnuggar och hur han ser,
han finner icke sitt Framnäs mer.
Den nakna eldstad står opp ur mullen,
lik kämpens benrad i ättekullen,
der gården var är ett svedjoland,
och askan hvirflar kring härjad strand.
Förbittrad Frithiof från skeppet hastar,
kring brända tomter han ögat kastar,
sin faders tomter, sin barndomsban.
Då kommer hastigt lurfhårig Bran,
hans hund som ofta, så käck som trogen,
för honom brottats med björn i skogen.
Han gör i glädjen så många hopp,
han springer högt på sin Herre opp.
Mjölkhvite gångarn med guld i manen,
med ben som hinden, med hals som svanen,
den Frithiof ridit så mången gång,
ur dalen ilar med höga språng.
Han gnäggar glädtigt, han halsen vänder,
han vill ha bröd ur sin Herres händer.
Den arme Frithiof, mer arm än de,
har ingen ting att de trogna ge. —

Bedröfvad, husvill på ärfda grunden
står Frithiof, blickar kring svedda lunden,
då gamle Hilding mot honom går,
hans fosterfader med silfverhår.
»Hvad här jag skådar mig knappt förundrar,
när örn är flugen, hans bo man plundrar.
En kunglig idrott för landets fred!
Väl håller Helge sin kungaed
att Gudar dyrka och menskor hata,

och mordbrand heter hans Eriksgata.
Det gör mig snarare harm än sorg,
men säg mig nu, hvar är Ingeborg?» —
»De bud jag bär dig, den gamle sade,
jag räds du finner dem föga glade.
Så snart du seglat, kung Ring bröt fram,
fem sköldar väl jag mot en förnam.
I Disardalen, vid ån, stod slaget,
och blodrödt skummade vattendraget.
Kung Halfdan skämtade jemnt och log,
men likafullt som en man han slog.
Jag höll min sköld öfver kungasonen,
jag var så glad åt den lärospånen.
Men länge hölls ej den leken ut,
kung Helge flydde, då vardt det slut.
Men som han flydde, den Asafrände,
förbi din gård, han i hast den tände.
För brödren sattes då två beting:
sin syster skulle de ge kung Ring,
hon ensam kunde hans skymf försona;
om ej så toge han land och krona.
Och af och an gingo fredens bud,
men nu kung Ring har fört hem sin brud.» —

»O! qvinna, qvinna, nu Frithiof sade,
den första tanke som Loke hade
det var en Lögn, och han sände den
i qvinnoskepnad till jordens män.
En blåögd lögn som med falska tårar
alltjemnt oss tjusar, alltjemnt oss dårar,
högbarmad lögn med sin rosenkind,
med dygd af våris och tro af vind:

i hjertat flärden och sveket hviska,
och mened dansar på läppar friska. —
Och dock, hur var hon mitt hjerta kär,
hur kär hon var mig, hur kär hon är!
Jag kan ej minnas så långt tillbaka
att hon i leken ej var min maka.
Jag mins ej bragd som jag tänkt uppå
der hon ej tänktes som pris också.
Som stammar vuxna från rot tillsamman,
slår Thor den ena med himlaflamman,
den andra vissnar, men löfvas en
den andra kläder i grönt hvar gren:
så var vår glädje, vår sorg gemensam,
jag är ej van att mig tänka ensam.
Nu är jag ensam. Du höga Var*
som med din griffel kring jorden far
och skrifver eder på gyllne skifva,
låt bli det narrspel, låt bli att skrifva.
Med lögner ristar du skifvan full,
det skada är på det trogna gull.
En dikt jag minnes om Balders Nanna,
men sanning fins ej på mensklig panna,
det fins ej trohet i menskobröst
när sveket länte min Ingborgs röst,
den röst lik vinden på blomsterängar,
lik harpoljudet från Brages strängar.
Jag vill ej lyssna till harpoljud,
jag vill ej tänka på trolös brud.
Hvart stormen dansar dit vill jag följa,
blod skall du dricka, du verldshafsbölja!
Hvar helst en klinga sår högens säd,

---

* Edernas Gudinna.

på berg, i dal vill jag vara med.
Jag tör väl möta en kung med krona,
mig lyster se om jag då skall skona.
Jag tör väl möta bland sköldars larm
en ungersven med förälskad barm,
en narr som litar på tro och heder,
den vill jag hugga af ömkan neder,
vill spara honom att stå en dag,
besviken, skymfad, förrådd som jag.» —

»Hur ungdomsblodet dock kokar öfver,
sad gamle Hilding, hur väl behöfver
det dock att kylas af årens snö,
och orätt gör du den ädla mö.
Anklaga icke min fosterdotter,
anklaga Nornan, hvars vreda lotter
ej menskor rubba, de falla från
åskdiger himmel på jordens son.
Väl hörde ingen den ädlas klagan,
hon teg som Vidar i gudasagan,
hon sörjde tyst, som i sunnanskog
en turturdufva hvars make dog.
För mig hon yppade dock sitt hjerta,
i djupet bodde oändlig smärta.
Som vattenfoglen med såradt bröst
till botten dyker, det är hans tröst
att dagen icke i såret glöder,
på botten ligger han och förblöder:
så hennes smärta i natt sjönk ned,
jag ensam vet hvad den starka led.
'Ett offer är jag, hon sade ofta,
för Beles rike, snöblommor dofta

i fridsmöns lockar, och vintergrönt
kring offret hänges, det är dock skönt!
Jag kunde dö, men det vore skoning,
förtörnad Balder vill blott försoning,
en långsam död, kan ej hvila få,
dess hjerta klappar, dess pulsar slå.
Men säg för ingen den svagas strider,
jag vill ej ömkas, ehur jag lider,
kung Beles dotter fördrar sin sorg,
men helsa Frithiof från Ingeborg.' —
När bröllopsdagen nu kom (den dagen
jag gerna sett från min runstaf tagen)
mot templet skredo i långsam färd
hvitklädda jungfrur och män med svärd.
För skaran tågade dyster sångarn,
men blek satt bruden på svarte gångarn,
blek som en Ande som sitter på
det svarta molnet när åskor gå.
Jag hof ur sadeln min höga lilja,
jag ledde henne på tempeltilja
till altarrunden, der sade hon
åt Lofn* sitt löfte med säker ton,
och mycket bad hon till hvite Guden,
och alla greto, så när som bruden.
Då märkte Helge på hennes arm
din ring, han ryckte den bort med harm:
på Balders bild nu den gyllne hänger.
Min vrede styrde jag då ej länger.
Jag ref från länden mitt goda svärd,
ej mycket var då kung Helge värd.
Men Ingborg hviskade mig: 'låt vara,

* Äktenskapets Gudinna.

en broder kunnat mig detta spara,
dock mycket tål man förrn man förgås,
Allfader dömmer emellan oss'.» —

»Allfader dömmer, sad Frithiof dyster,
men litet också mig dömma lyster.
Är nu ej Balders midsommarfest?
I templet är väl den krönta prest,
mordbrännarkungen som sålt sin syster,
mig också litet att dömma lyster.» —

XIII.

Balders Bål.

Midnattssolen på bergen satt,
blodröd till att skåda,
det var ej dag, det var ej natt,
det vägde emellan båda.

Baldersbålet, den solens bild,
brann på vigda härden.
Snart är ändå lågan spilld,
då rår Höder* för verlden.

Prester stodo kring tempelvägg,
makade bålets bränder,
bleka gubbar med silfverskägg
och med flintknif i hårda händer.

Kung med krona står bredvid,
sysslar vid altarrunden.
Hör! då klinga i midnattstid
vapen i offerlunden.

* Mörkrets Gud.

»Björn, håll endast dörren till,
fångne äro de alle.
Ut heller in om någon vill,
klyf hans hufvudskalle.»

Blek vardt kungen, alltförväl
kände han den rösten.
Fram steg Frithiof med vredgad själ,
qvad som en storm om hösten.

»Här är skatten som du bjöd
hämtas från vestervågor,
tag den: sedan på lif och död
slåss vi vid Balders lågor;

sköld på ryggen, barmen bar,
ingen skall striden klandra.
Första hugget som kung du har,
glöm ej, mitt är det andra.

Blicka ej åt dörren så,
räf är fångad i kula.
Tänk på Framnäs, tänk uppå
systern med lockar gula.» —

Så han talte med hjeltefog,
drog ur gördel pungen,
föga varsamt han den slog
midt i pannan på kungen.

Blodet frustade ut ur mund,
svart det blef för öga:
dånad låg vid sin altarrund
Asafränden höga.

»Tål du ej ditt eget guld,
fegaste i ditt rike?
Angurvadel vill ej ha skuld
att ha fällt din like.

Stilla, Prester, med offerknif,
bleke månskensförstar!
Kunde gälla Ert usla lif,
ty min klinga törstar.

Hvite Balder, styr din harm,
se ej på mig så mulen,
Ringen som du bär på arm,
med förlof, han är stulen.

Ej för dig, så vidt jag vet,
smiddes han af Vaulunder.
Våldet rånade, jungfrun gret,
bort med de nidingsfunder!» —

Tappert drog han, men ring och arm
voro som grodda samman:
när den lossnade, stöp af harm
Guden i offerflamman.

Hör! det knattrar, lågan slår
guldtand i tak och sparrar.
Dödsblek Björn vid porten står,
Frithiof blygs att han darrar.

»Öppna dörren, släpp folket ut,
vakt ej mer jag behöfver.
Templet brinner, gjut vatten, gjut
hela hafvet deröfver!» —

Nu från templet och ned till strand
knyts en kedja af händer,
böljan vandrar från hand till hand,
fräser mot svedda bränder.

Frithiof sitter som regnets Gud,
högt på bjelken och flödar,
delar till alla sitt herrskarbud,
lugn bland de heta dödar.

Fåfängt! Elden tar öfverhand,
rökmoln hvirfla och välta,
guldet droppar på glödhet sand,
silfverplåtarna smälta.

Allt förloradt! Ur halfbränd sal
eldröd hane sig svingar,
sitter på takets ås och gal,
flaxar med lösta vingar.

Morgonvinden spelar från norr,
högt det mot himlen blossar.
Balderslunden är sommartorr,
lågan är hungrig och frossar.

Rasande far hon från gren till gren,
än har hon långt till målet.
Eja! hvad vildt, hvad rysligt sken!
Väldigt är Baldersbålet.

Hör hur det knakar i remnad rot,
se hur topparna glöda!
Hvad är menniskokraft emot
Muspels söner,* de röda?

Eldhaf böljar i Balders lund,
strandlöst svalla dess vågor.
Sol går opp, men fjärd och sund
spegla blott afgrundslågor.

Aska är templet inom kort,
aska tempellunden;
sorgsen drager Frithiof bort,
gråter i morgonstunden.

* Lågorna.

XIV.

Frithiof går i landsflykt.

På skeppsdäck satt
i sommarnatt
bedröfvad hjelte.
Som vågor välte
än sorg, än harm
uti hans barm,
och tempelbranden
rök än från stranden.

»Du tempelrök,
flyg högt och sök,
sök opp Valhalla
och nederkalla
den Hvites* hämd,
åt mig bestämd.
Flyg dit och sqvallra
så hvalfven skallra
om tempelrund
förbränd till grund,
om träbelätet

* Balder.

som föll från sätet
och brände ned
som annan ved.
Om lunden sedan
fridlyst alltsedan
svärd bands vid länd —
nu är han bränd,
fick ej den heder
att ruttna neder. —
Det der, med mer
som hvar man ser
glöm ej att föra
till Balders öra,
du töckenbud
till töcknig Gud!

Helt visst besjungen
blir milde kungen
som bannlyst mig
ej just från sig,
men från sitt rike.
Välan, vi vike
till riken blå
der vågor gå.
Du får ej hvila,
du måste ila,
Ellida, ut
till verldens slut.
Du måste vagga
i saltad fragga,
min drake god:
en droppe blod

ej heller skadar
ehvar du vadar.
I stormens sus
är du mitt hus;
det andra brände
Gud Balders frände.
Du är min Nord,
min fosterjord;
ifrån den andra
jag måste vandra.
Du är min brud
i becksvart skrud;
ty på den hvita
var ej att lita. —

Du fria haf,
du vet ej af
kung som förtrycker
med herrskarnycker.
Din kung är den
bland frie män
som aldrig skälfver
hur högt du hvälfver
i retad harm
hvitskummig barm.
De blåa fälten
förnöja hjelten.
Hans kölar gå
som plog derpå,
och blodregn dugga
i ekens skugga,
men stålblankt är

utsädet der.
De fälten bära
sin skörd af ära,
sin skörd af guld.
Blif du mig huld,
du vilda bölja!
Dig vill jag följa.
Min faders hög
står still och trög,
och vågor döna
omkring den gröna.
Min skall bli blå,
med hafsskum på,
skall ständigt simma
i storm och dimma,
och dra allt fler
i djupet ner. —
Du blef mig gifvet
till hem i lifvet,
du blir min graf,
du fria haf!» —

Så qvad den vilde.
Med sorg sig skilde
hans trogna stäf
från välkänd säf.
Han vaggar sakta
bland skär som vakta
ännu i Nord
den grunda fjord.
Men hämden vakar:
med tio drakar

kung Helge sam
i sundet fram.
Då ropte alla:
»nu kung vill falla.
Ett slag han ger;
ej trifves mer
Valhallasonen
inunder månen,
vill ofvanom
hvarfrån han kom,
den gudabloden
vill hem till Oden.» —

Knappt var det sagdt
förrn osedd makt
vid köln sig hakar
på Helges drakar.
Allt mer och mer
de dragas ner
till Ranas döda,
och sjelf med möda
kung Helge sam
från halfdränkt stam. —

Men Björn den glade
log högt och sade:
»Du Asablod,
den list var god.
Mig ingen sporrat,
jag skeppen borrat
förleden natt,
ett lofligt spratt!

Jag hoppas Rana
af gammal vana
dem håller qvar:
men skada var
att icke Drotten
gick med till botten.» —

I vredesmod
kung Helge stod
knappt frälst ur vågen.
Han spände bågen,
stålgjuten, rund,
mot klippig grund.
Han sjelf ej kände
hur hårdt han spände,
tills med en klang
stålbågen sprang.

Men Frithiof väger
sin lans och säger:
»En dödsörn bär
jag bunden här.
Om ut den flöge
då låge höge
kungsniding fälld
för våld och väld.
Men frukta icke,
min lans ej dricke
den feges blod.
Han är för god
för de bedrifter.
På runogrifter

han ristas må,
men icke på
de nidingsstänger*
der ditt namn hänger. —
Ditt mandomsrön
försjönk i sjön.
Till lands ej heller
det mycket gäller.
Rost bryter stål,
ej du: ett mål
mer högt än detta
vill jag mig sätta.
Gif akt hur vidt
det går från ditt.» —

Då tar han furen
till åra skuren,
en mastfur fälld
i Gudbrandsdäld.
Han tar dess make
och ror sin drake.
Han ror med kraft:
som rörpils skaft,
som kallbräckt klinga
de åror springa. —

Nu sol går opp
bak fjällens topp,
och vinden ljuder
från land och bjuder

* Ett slags skampålar fordomdags.

hvar våg till dans
i morgonglans.
På böljans toppar
Ellida hoppar
i fröjd åstad,
men Frithiof qvad:

»Heimskringlas* panna,
du höga Nord!
Jag får ej stanna
uppå din jord.
Från dig att stamma
jag yfs med skäl.
Nu, hjelteamma,
farväl, farväl.

Farväl du höga
Valhallastol,
du nattens öga,
midsommarsol!
Du klara himmel
lik hjeltens själ,
du stjernehvimmel,
farväl, farväl!

Farväl, I fjällar
der Äran bor,
I runohällar
för väldig Thor!

* Jorden.

I blåa sjöar
jag känt så väl,
I skär och öar,
farväl, farväl!

Farväl I högar
vid bölja blå,
dem linden snögar
sitt blomdoft på,
men Saga dömmer
med rättvis själ
hvad jorden gömmer,
farväl, farväl.

Farväl I lunder,
I gröna hus
jag lekt inunder
vid bäckens sus.
I barndomsvänner
som ment mig väl,
jag än Er känner,
farväl, farväl!

Min kärlek gäckad,
min gård är bränd,
min ära fläckad
i landsflykt sänd.
Från jord vi vädje
till hafvet väl,
men lifvets glädje,
farväl, farväl!»

XV.

Vikingabalk.

Nu han sväfvade kring på det ödsliga haf, han for vida som jagande falk,
men för kämpar om bord skref han lagar och rätt. Vill du höra hans Vikingabalk?

»Ej må tältas å skepp, ej må sofvas i hus: inom salsdörr blott fiender stå,
viking sofve på sköld och med svärdet i hand, och till tält har han himlen, den blå.

»Kort är hammarens skaft hos den segrande Thor, blott en aln långt är svärdet hos Frej:
det är nog; har du mod, gå din fiende när, och för kort är din klinga då ej.

»När det stormar med makt, hissa seglen i topp; det är lustigt på stormande haf:
låt det gå, låt det gå: den som stryker är feg, förrn du stryker, gå heldre i qvaf.

»Mö är fridlyst å land, får ej komma om bord: var det Freja,
hon sveke dig dock,
ty den gropen på kind är den falskaste grop, och ett nät är
den flygande lock.

»Vin är Valfaders dryck, och ett rus är dig undt, om du
endast med sansning det bär:
den som raglar å land kan stå upp, men till Ran, till den
söfvande, raglar du här.

»Seglar krämare fram må du skydda hans skepp, men den
svage ej vägre dig tull.
Du är kung på din våg, han är slaf af sin vinst, och ditt stål
är så godt som hans gull.

»Gods må skiftas å däck genom tärning och lott: hur den
faller, beklaga ej dig,
men sjökonungen sjelf kastar tärningen ej, han behåller blott
äran för sig.

»Nu syns vikingaskepp, då är äntring och strid, det går hett
under sköldarna till;
om du viker ett steg har du afsked från oss: det är lagen,
gör sen som du vill.

»När du segrat, var nöjd: den som beder om frid, har ej
svärd, är din fiende ej;
Bön är Valhallabarn, hör den bleknades röst: den är niding
som ger henne Nej.

»Sår är vikingavinst, och det pryder sin man, när på bröst eller panna det står;
låt det blöda, förbind det sen dygnet är om, men ej förr, vill du helsas för vår!» —

Så han ristade lag, och hans namn med hvar dag växte vida på främmande kust,
och sin like han fann ej på blånande sjö, och hans kämpar de stridde med lust.

Men han sjelf satt vid rodret och blickade mörk, han såg ned i det vaggande blå.
»Du är djup, i ditt djup trifves friden kanske, men hon trifves ej ofvanuppå.

Är den Hvite mig vred, må han taga sitt svärd, jag vill falla, om så är bestämdt,
men han sitter i skyn, skickar tankarna ned som förmörka mitt sinne alltjemnt.» —

Dock, när striden är när, tar hans sinne sin flygt, stiger djerft som den hvilade örn,
och hans panna är klar, och hans stämma är hög, och som Ljungaren står han i förn.

Så han sam ifrån seger till seger alltjemnt, han var trygg på den skummande graf,
och han synte i Söder båd öar och skär, och så kom han till Grekelands haf.

När han lunderna såg, som ur vågorna stå, med de lutande templen uti,
hvad han tänkte vet Freja, och Skalden det vet, I som älsken, I veten det, I.

»Här vi skulle ha bott, här är ö, här är lund, här är templet min fader beskref:
det var hit, det var hit jag den älskade bjöd, men den hårda i Norden förblef.

Bor ej friden i saliga dalarna der, bor ej Minnet i pelaregång?
och som älskandes hviskning är källornas sorl, och som brudsång är foglarnas sång.

Hvar är Ingeborg nu? Har hon glömt mig alltren för gråhårige, vissnade Drott?
Ack! jag kan icke glömma, jag gåfve mitt lif för att se, för att se henne blott.

Och tre år ha förgått sen jag skådat mitt land, den Sagas konungasal;
stå de herrliga fjällen i himlen ännu? är det grönt i min fädernedal?

På den hög der min fader är lagd har jag satt en lind, mån hon lefver ännu?
Och hvem vårdar den späda? Du jord, gif din must, och din dagg, o! du himmel, gif du!

Dock, hvi ligger jag längre på främmande våg och tar skatt,
och slår menskor ihjel?
Jag har ära alltnog, och det flammande guld, det lumpna,
föraktar min själ.

Der är flagga på mast och den visar åt norr, och i norr är
den älskade jord:
jag vill följa de himmelska vindarnas gång, jag vill styra
tillbaka mot Nord.» —

XVI.

Frithiof och Björn.

FRITHIOF.

Björn, jag är ledsen vid sjö och våg,
böljorna äro oroliga sällar.
Nordens de fasta, de älskade fjällar
locka med underlig makt min håg.
Lycklig är den som hans land ej förskjutit,
ingen förjagat från fädernas graf.
Ack! för länge, för länge jag flutit
fridlös omkring på det vilda haf.

BJÖRN.

Hafvet är godt, det må du ej klandra,
frihet och glädje på hafvet bo,
veta ej af den vekliga ro,
älska alltjemnt att med böljorna vandra.
När jag blir gammal vid grönskande jord
växer jag också väl fast som gräsen.
Nu vill jag kämpa och dricka om bord,
nu vill jag njuta mitt sorgfria väsen.

FRITHIOF.

Isen har nu dock oss jagat i land,
rundt kring vår köl ligga vågorna döda,
vintern, den långa, vill jag ej föröda
här ibland klippor på ödslig strand.
Ännu en gång vill i Norden jag jula,
gästa kung Ring och min röfvade brud:
se vill jag åter de lockarna gula,
höra dess stämmas de älskade ljud.

BJÖRN.

Godt, jag förstår dig: kung Ring skall röna
vikingahämden är föga blid.
Kungsgård vi tända vid midnattstid,
sveda den gamle och röfva den sköna.
Eller kanhända på vikingavis
aktar du drotten en holmgång värdig,
eller han stämmes till härslag på is: —
säg hur du vill, jag är genast färdig.

FRITHIOF.

Nämn mig ej mordbrand och tänk ej på krig,
fredlig till kungen min kosa jag ställer.
Han har ej felat, hans drottning ej heller,
hämnande Gudar ha straffat mig.
Litet har jag att på jorden hoppas,
vill blott ta afsked af den jag har kär,
afsked för evigt. När lunderna knoppas,
kanske ock förr, är jag åter här.

BJÖRN.

Frithiof, din dårskap jag aldrig förlåter.
Klagan och suck för en qvinnas skull!
Jorden, tyvärr! är af qvinnor full,
miste du en stå dig tusen åter.
Vill du så hämtar jag dig af det kram
hastigt en laddning från glödande Söder,
röda som rosor och spaka som lam,
sen dra vi lott eller dela som bröder.

FRITHIOF.

Björn, du är öppen och glad som Frej,
tapper att strida och klok att råda,
Oden och Thor, dem känner du båda,
Freja, den himmeska, känner du ej.
Icke om Gudarna makt må vi tvista,
akta dig, väck ej den evigas harm;
fort eller sent hennes slumrande gnista
vaknar i Gudars och menniskors barm.

BJÖRN.

Gå dock ej ensam, din hemväg kan stängas.

FRITHIOF.

Ej går jag ensam, mitt svärd följer med.

BJÖRN.

Mins du hur Hagbart blef hängd i träd?

FRITHIOF.

Den som kan tagas är värd att hängas.

BJÖRN.

Stupar du, stridsbror, jag hämnar dig väl,
ristar väl blodörn på Frithiofs bane?

FRITHIOF.

Onödigt, Björn: den galande hane
hör han ej längre än jag. Farväl!

XVII.

Frithiof kommer till Kung Ring.

Kung Ring han satt i högbänk om julen och drack mjöd,
hos honom satt hans drottning så hvit och rosenröd.
Som vår och höst dem båda man såg bredvid hvarann,
hon var den friska våren, den kulna höst var han.

Då trädde uti salen en okänd gubbe in,
från hufvud och till fötter han insvept var i skinn.
Han hade staf i handen och lutad sågs han gå,
men högre än de andra den gamle var ändå.

Han satte sig på bänken längst ned vid salens dörr,
der är de armas ställe ännu, som det var förr.
De hofmän logo smädligt och sågo till hvarann
och pekade med fingret på luden björnskinnsman.

Då ljungar med två ögon den främmande så hvasst,
med ena handen grep han en ungersven i hast,
helt varligen han vände den hofman upp och ned,
då tystnade de andre; vi hade gjort så med.

»Hvad är för larm der nere? Hvem bryter kungens frid?
Kom upp till mig, du gamle, och låt oss talas vid.
Hvad är ditt namn? Hvad vill du? Hvar kommer du ifrån?»
Så talte kungen vredgad till gubben, gömd i vrån.

»Helt mycket spör du, konung, men jag dig svara vill.
Mitt namn ger jag dig icke, det hör mig ensam till.
I Ånger är jag uppfödd, min arfsgård heter Brist,
hit kom jag ifrån Ulfven, hos honom låg jag sist.

Jag red i fordna dagar så glad på drakens rygg,
han hade starka vingar och flög så glad och trygg;
nu ligger han förlamad och frusen jemte land,
sjelf är jag gammal vorden och bränner salt vid strand.

Jag kom att se din vishet i landet vida spord,
då mötte man med hån mig, för hån är jag ej gjord.
Jag tog en narr för bröstet och vände honom kring,
dock steg han opp helt oskadd, förlåt mig det, kung Ring!»—

»Ej illa, sade kungen, du lägger dina ord,
de gamle bör man ära, kom sätt dig vid mitt bord.
Låt din förklädning falla, låt se dig som du är,
förklädd trifs glädjen icke, jag vill ha glädje här.»

Och nu från gästens hufvud föll luden björnhud ner,
i stället för den gamle en hvar en yngling ser.
Ifrån den höga pannan, kring skullran bred och full
de ljusa lockar flöto liksom ett svall af gull.

Och präktig stod han för dem i sammetsmantel blå,
i handsbredt silfverbälte med skogens djur uppå.
I drifvet arbet alla den konstnär bragt dem an,
och rundt kring hjeltens midja de jagade hvarann.

Och ringens gyllne smycke kring armen satt så rikt,
vid sidan hang hans slagsvärd, en stannad ljungeld likt.
Den lugna hjelteblicken kring sal och gäster for,
skön stod han der som Balder och hög som AsaThor.

Den häpna Drottnings kinder de skifta färg så snällt
som röda norrsken måla de snöbetäckta fält:
som tvenne vattenliljor inunder stormens larm
stå gungande på vågen, så häfdes hennes barm.

Nu blåste lur i salen och tyst blef öfverallt,
ty nu var löftets timma och in bars Frejers galt,
med kransar omkring bogen, och äpple uti mund,
och fyra knän han böjde på silfverfatets rund.

Och konung Ring sig reste i sina lockar grå,
han rörde galtens panna och gjorde löftet så:
»Jag svär att Frithiof vinna, fast än en kämpe stor;
så hjelpe Frej och Oden, derhos den starke Thor.»

Med trotsigt löje reste sig fremlingen så hög,
en blixt af hjeltevrede hans anlet öfverflög,
han slog sitt svärd i bordet så det i salen klang,
och upp från ekebänken hvarenda kämpe sprang.

»Och hör du nu, Herr Konung, mitt löfte äfvenväl:
ung Frithiof är min frände, jag känner honom väl.
Jag svär att Frithiof skydda, och var det mot en verld,
så hjelpe mig min Norna, derhos mitt goda svärd!» —

Men kungen log och sade: »Helt dristigt är ditt tal,
dock, orden äro fria i nordisk kungasal.
Fyll honom hornet, drottning, med vin som du har bäst,
den fremling, vill jag hoppas, i vinter är vår gäst.»

Och drottningen tog hornet som framför henne stod,
af urens panna brutet, en kostelig klenod,
på blanka silfverfötter, med mången gyllne ring,
med forntidsbilder sirad och runeskrift omkring.

Med nederslagna ögon hon räckte hornet då,
men darrande var handen, och vin blef spildt derpå.
Som aftonrodnans purpur på liljorna ibland,
de dunkla droppar brunno på hennes hvita hand.

Och glad tog gästen hornet utaf den ädla Fru;
ej tvenne män det tömde, som männer äro nu,
men lätt och utan tvekan, den drottning till behag,
den väldige det tömde uti ett andedrag.

Och skalden tog sin harpa, han satt vid kungens bord
och sjöng ett hjertligt qväde om kärleken i Nord,
om Hagbart och skön Signe, och vid hans djupa röst
de hårda hjertan smälte i stålbeklädda bröst.

Han sjöng om Valhalls salar och om Einheriers lön,
om tappre fäders bragder på fältet och på sjön.
Då grep hvar hand åt svärdet, då flammade hvar blick,
och flitigt omkring laget det djupa hornet gick.

Helt skarpt blef der nu drucket allt i det kungahus,
hvar enda kämpe tog sig ett ärligt julerus,
gick sedan bort att sofva förutan harm och sorg,
men konung Ring den gamle sof hos skön Ingeborg.

XVIII.

Isfarten.

Kung Ring med sin drottning till gästebud far,
på sjön står isen så spegelklar.

Far ej öfver isen, den främling sad:
han brister, för djupt är det kalla bad.

Kung drunknar icke så lätt, sad Ring,
den som är rädd kan gå sjön omkring.

Den fremling blickar så mörk med hot,
han spänner stålsko i hast på fot.

Slädtrafvarn sätter med makt åstad,
han frustar lågor, han är så glad.

Sträck ut, skrek kungen, min trafvare god,
låt se om du är af Sleipners* blod!

Det går som stormen går öfver sjön,
den gamle ej aktar sin drottnings bön.

* Odens häst.

Men stålskodd kämpe står heller ej still,
han far dem förbi så snart han vill.

Han ritar mång runa i isens famn,
skön Ingeborg åker öfver sitt namn.

Så ila de fram på den glatta ban,
men under dem lurar den falska Ran.

Hon stöter ett hål i sitt silfvertak,
och släden ligger i öppen vak.

Skön Ingeborg vardt så blek på kind,
då kommer den gäst som en hvirfvelvind.

Han borrar sin stålsko i isen fast
och griper i gångarns man med hast.

Då svänger han lätt med ett enda hopp
båd häst och släde på isen opp.

Det tag vill jag prisa, sad kungen fort,
ej Frithiof den starke det bättre gjort.

Så vände de åter till kungsgård om;
den främmande blef der tills våren kom,

XIX.

Frithiofs Frestelse.

Våren kommer: foglen qvittrar, skogen löfvas, solen ler,
och de lösta floder dansa sjungande mot hafvet ner.
Glödande som Frejas kinder tittar rosen ur sin knopp,
och i menskans hjerta vakna lefnadslust och mod och hopp.

Då vill gamle kungen jaga, drottningen skall med på jagt,
och det hela hof församlas hvimlande i brokig prakt.
Bågar klinga, koger skramla, hingstar skrapa mark med hof,
och med kappor öfver ögat skrika falkarna på rof.

Se der kommer jagtens drottning! Arma Frithiof, se ej dit!
Som en stjerna på en vårsky sitter hon på gångar hvit.
Hälften Freja, hälften Rota, skönare än begge två,
och från lätta purpurhatten vaja högt de fjädrar blå.

Se ej på de ögons himmel, se ej på de lockars gull,
akta dig, det lif är smidigt, akta dig, den barm är full!
Blicka ej på ros och lilja skiftande på hennes kind,
hör ej på den kära stämman, susande som vårens vind.

Nu är jägarskaran färdig. Hejsan! öfver berg och dal!
Hornet smattrar, falken stiger lodrätt emot Odens sal.
Skogens åbor fly med ångest, söka sina kulors hem,
men med spjutet sträckt framför sig är Valkyrian efter dem.

Gamle kungen kan ej följa jagten som hon flyger fram,
ensam vid hans sida rider Frithiof tyst och allvarsam.
Mörka, vemodsfulla tankar växa i hans qvalda bröst,
och hvarthelst han än sig vänder hör han deras klagoröst.

»O! hvi öfvergaf jag hafvet, för min egen fara blind?
Sorgen trifs ej rätt på vågen, blåser bort med himlens vind.
Grubblar viking kommer faran, bjuder honom opp till dans,
och de mörka tankar vika, bländade af vapnens glans.

Men här är det annorlunda, outsäglig längtan slår
sina vingar kring min panna, som en drömmande jag går;
kan ej glömma Balders hage, kan ej glömma eden än,
som hon svor, — hon bröt den icke, grymma Gudar bröto den.

Ty de hata menskors ätter, skåda deras fröjd med harm,
och min rosenknopp de togo, satte den i vinterns barm.
Hvad skall vintern väl med rosen? Han förstår ej hennes pris,
men hans kalla ande kläder knopp och blad och stjelk med is.» —

Så han klagade. Då kommo de uti en enslig dal,
dyster, hopträngd mellan bergen, öfverskyggd af björk och al.
Der steg kungen af och sade: »Se hur skön, hur sval den lund,
jag är trött, kom låt oss hvila, jag vill slumra här en stund.» —

»Icke må du sofva, konung: kall är marken här och hård,
tung blir sömnen, upp, jag för dig snart tillbaka till din gård.»
»Sömnen, som de andre Gudar, kommer när vi minst det tro,
sade gubben, unnar gästen ej sin värd en timmas ro?»

Då tog Frithiof af sin mantel, bredde den på marken hän,
och den gamle kungen lade tryggt sitt hufvud på hans knän,
somnade så lugnt som hjelten somnar efter stridens larm
på sin sköld, så lugnt som barnet somnar på sin moders arm.

Som han slumrar, hör då sjunger kolsvart fogel ifrån qvist:
»skynda, Frithiof, dräp den gamle, sluta på en gång er tvist.
Tag hans drottning, dig tillhör hon, dig har hon som brudgum kysst,
intet menskligt öga ser dig, och den djupa graf är tyst.» —

Frithiof lyssnar: hör då sjunger snöhvit fogel ifrån qvist:
»ser dig intet menskligt öga, Odens öga ser dig visst.
Niding, vill du mörda sömnen? vill du värnlös gubbe slå?
Hvad du vinner, hjelterykte vinner du dock ej derpå.» —

Så de begge foglar sjöngo, men sitt slagsvärd Frithiof tog,
slängde det med fasa från sig fjerran i den mörka skog.
Kolsvart fogel flyr till Nastrand, men på lätta vingars par
som en harpoton den andra klingande mot solen far.

Strax är gamle kungen vaken. »Mycket var den sömn mig värd,
ljufligt sofver man i skuggan, skyddad af den tappres svärd.

Dock, hvar är ditt svärd, o fremling? blixtens broder, hvar är han?
Hvem har skilt Er, I som aldrig skulle skiljas från hvarann?»

»Lika mycket,» Frithiof sade: svärd jag finner nog i Nord,
skarp är svärdets tunga, konung, talar icke fridens ord.
Mörka andar bo i stålet, andar ifrån Niffelhem,
sömnen är ej säker för dem, silfverlockar reta dem.» —

»Jag har icke sofvit, yngling, jag har blott dig pröfvat så,
obepröfvad man och klinga litar ej den kloke på.
Du är Frithiof, jag har känt dig alltsen i min sal du steg,
gamle Ring har vetat länge hvad hans kloka gäst förteg.

Hvarför smög du till min boning, djupt förklädd och utan namn?
Hvarför, om ej för att stjäla bruden ur den gamles famn?
Äran, Frithiof, sätter sig ej namnlös uti gästfritt lag,
blank är hennes sköld som solen, öppna hennes anletsdrag.

Ryktet talte om en Frithiof, menniskors och Gudars skräck,
sköldar klöf och tempel brände den förvågne lika käck.
Snart med härsköld, så jag trodde, kommer han emot ditt land
och han kom, men höljd i lumpor, med en tiggarstaf i hand.

Hvarför slår du ner ditt öga? Jag var också ung en gång,
lifvet är en strid från början, ungdomen dess Berserksgång.
Klämmas skall hon mellan sköldar, tills det vilda mod är tömdt:
jag har pröfvat och förlåtit, jag har ömkat och förglömt.

Ser du, jag är gammal vorden, stiger snart i högen in,
tag mitt rike då, o yngling, tag min drottning, hon är din.
Blif min son till dess och gästa i min kungssal som förut,
svärdlös kämpe skall mig skydda, och vår gamla tvist har slut.» —

»Icke, svarar Frithiof dyster, kom jag som en tjuf till dig,
ville jag din drottning taga, säg hvem skulle hindrat mig?
Men min brud jag ville skåda, en gång, ack! blott en gång än.
O! jag dåre, halfsläckt låga tände jag på nytt igen.

I din sal jag dröjt för länge, gästar mer ej der, o kung!
Oförsonta Gudars vrede hvilar på mitt hufvud tung.
Balder med de ljusa lockar, han som har hvar dödlig kär,
se han hatar mig allena, ensam jag förkastad är!

Ja, jag stack i brand hans tempel; Varg i Veum* heter jag,
när jag nämnes skrika barnen, glädjen flyr ur gästfritt lag.
Fosterjorden har förkastat en förlorad son med harm,
fridlös är jag i min hembygd, fridlös i min egen barm.

Icke på den gröna jorden vill jag söka friden mer,
marken bränner under foten, trädet ingen skugga ger.
Ingeborg har jag förlorat, henne tog den gamle Ring,
solen i mitt lif är slocknad, bara mörker rundtomkring!

Derför, hän till mina vågor! Eja, ut, min drake god!
bada åter becksvart bringa lustigt i den salta flod,
hvifta vingarna i molnen, hväsande de vågor skär,
flyg så långt som stjernan leder, som besegrad bölja bär!

* Tempelskändare.

Låt mig höra stormens dunder, låt mig höra åskans röst!
När det dånar rundtomkring mig, då är lugn i Frithiofs bröst.
Sköldeklang och pilregn, gubbe! Midt i hafvet slaget står,
och jag stupar glad, och renad till försonta Gudar går.»

XX.

Kung Rings död.

Gullmanig fåle,
Skinfaxe drager
vårsol ur vågen mer herrlig än förr.
Morgonens stråle
dubbelt så fager
leker i kungssal: det klappar på dörr.

Sorgsen i hågen
Frithiof inträder,
blek sitter kungen, skön Ingeborgs bröst
häfves som vågen;
fremlingen qväder
afskedets qväde med darrande röst.

»Böljorna bada
vingade hästen,
sjöhästen längtar från stranden igen.
Ut vill han vada,
bort måste gästen,
bort från sitt land och sin älskade vän.

Dig ger jag ringen,
Ingeborg, åter;
heliga minnen bo troget i den.
Gif den åt ingen,
Frithiof förlåter;
mig ser du aldrig på jorden igen.

Ej skall jag skåda
stigande röken
mer ifrån Nordlanden. Menskan är slaf,
Nornorna råda.
Böljornas öcken,
der är mitt fädernesland och min graf.

Gå ej till stranden,
Ring, med din maka,
helst sedan stjernorna sprida sitt sken.
Kanske i sanden
vräkas tillbaka
Frithiofs, den biltoge vikingens ben.» —

Då qväder kungen:
»Tungt är att höra
mannen som klagar likt qvidande mö.
Dödssång är sjungen
ren i mitt öra.
Hvad är det mer? den som föds han skall dö.

Nornornas lottning,
huru vi fike,
trotsa vi, klaga vi ej oss ifrån.

Dig ger jag drottning,
dig ger jag rike,
skydda det du åt min växande son.

Väl har jag sutit
vänsäll i salen,
väl har jag älskat den gyllene frid.
Dock har jag brutit
sköldar i dalen,
sköldar på sjön, och ej bleknat dervid.

Nu vill jag rista
Geirsodd och blöda,
strådöd ej höfves för Nordmannakung.
Ringa är sista
idrottens möda,
mera än lifvet är döden ej tung.» —

Då skar han ärligt
runor åt Oden,
dödsrunor djupa på bröst och på arm.
Lyste så herrligt
droppande bloden
fram mellan silfret på hårvuxen barm.

»Bringen mig hornet!
Skål för ditt minne,
skål för din ära, du herrliga Nord!
Mognande kornet,
tänkande sinne,
fredelig bragd har jag älskat på jord.

Fåfängt bland vilda
blodiga drotter
sökte jag Friden, hon flyktade hän.
Nu står den milda
ätthögens dotter
väntande på mig vid Gudarnas knän.

Hell Er, I Gudar,
Valhallasöner!
Jorden försvinner, till Asarnas fest
Gjallarhorn budar.
Salighet kröner
skönt, som en guldhjelm, den kommande gäst.» —

Sade och tryckte
Ingeborg handen,
handen på son och på gråtande vän.
Ögat han lyckte,
kunglige Anden
flög med en suck till Allfader igen.

XXI.

Rings Drapa.

Sitter i högen
högättad höfding,
slagsvärd vid sidan,
skölden på arm.
Gångaren gode
gnäggar derinne,
skrapar med gullhof
grundmurad graf.

Nu rider rike
Ring öfver Bifrost,
svigtar för bördan
bågiga bron.
Upp springa Valhalls
hvalfdörrar vida,
Asarnas händer
hänga i hans.

Thor är ej hemma,
härjar i härnad.

Valfader vinkar
vinbägarn fram.
Ax flätar Frej kring
konungens krona,
Frigg binder blåa
blommor deri.

Brage, hin gamle,
griper i guldsträng,
stillare susar
sången än förr.
Lyssnande hvilar
Vanadis* hvita
barmen mot bordet,
brinner och hör.

»Högt sjunga svärden
ständigt i hjelmar,
brusande böljor
blodas alltjemnt.
Kraften, de gode
Gudarnas gåfva,
bister som Berserk
biter i sköld.

Derför var dyre
drotten oss kär som
stod med sin sköld för
fredliga fält:

* Freja.

Sansade styrkans
skönaste afbild
steg som en offer-
ånga åt skyn.

Ord väljer vittra
Valfader då han
sitter hos Saga,
Söqvabäcks mö.
Så klungo kungsord,
klara som Mimers
böljor, och derhos
djupa som de.

Fridsam förlikar
Forsete tvisten,
dommarn vid Urdas
vällande våg.
Så satt å domsten
dyrkade drotten,
blidkade händer
blodhämden bjöd.

Karg var ej kungen,
kring sig han strödde
dvergarnas dagglans,*
drakarnas bädd.*
Gåfvan gick glad från
gifmilda handen,
lätt från hans läppar
lidandets tröst.

* Skaldenamn på guldet.

Välkommen, vise
Valhallaarfving:
Länge lär Norden
lofva ditt namn.
Brage dig helsar
höfviskt med horndryck,
Nornornas fridsbud
nerifrån Nord!»

XXII.

Kungavalet.

Till Tings! Till Tings! Budkaflen går
kring berg och dal.
Kung Ring är död: nu förestår
ett kungaval.

Då tager bonden svärd från vägg,
det stål är blått.
Med fingret pröfvar han dess egg,
den biter godt.

De piltar se med glädje på
det stålblå sken;
de lyfta svärdet, två och två,
för tungt för en.

Men dottren skurar hjelmen ren,
blank skall han bli —
och rodnar, när hon skådar sen
sin bild deri.

Sist tar han sköldens runda värn,
en sol i blod.
Hell dig, du frie man af jern,
du bonde god!

All landets ära växer ur
ditt fria bröst.
I striden är du landets mur,
i frid dess röst.

Så samlas de med sköldegny
och vapenbrak
på öppet Ting, ty himlens sky
är deras tak.

Men Frithiof står på Tingets sten,
hos honom står
den kungason, en liten en
med guldgult hår.

Då går ett sorl kring bondelag:
»för liten är
den kungsson, kan ej skipa lag,
ej leda här.» —

Men Frithiof lyfte pilten ung
på skölden opp.
»I Nordmän, här är Eder kung
och landets hopp.

Sen här den gamle Odens ätt
i bild så skön.
På sköld han känner sig så lätt
som fisk i sjön.

Jag svär att skydda rike hans
med svärd och stång,
och sätta fadrens gyllne krans
på son en gång.

Forsete, Balders höge son,
har hört min ed,
och om jag viker derifrån,
slå han mig ned!» —

Men pilten satt på skölden lyft
lik kung å stol,
lik unga örnen som från klyft
ser opp mot sol.

Den väntan blef det unga blod
till slut för lång,
och med ett hopp i mark han stod,
ett kungligt språng!

Då ropte böndren högt på Ting:
»vi Nordens män
vi kore dig, blif lik kung Ring,
sköldburne sven! —

Och Frithiof före dina bud
tills du blir stor.
Jarl Frithiof, dig ge vi till brud
hans sköna mor.» —

Då blickar Frithiof mörk: »I dag
är kungaval,
men bröllop ej, min brud tar jag
af eget val.

Till Balders hage vill jag gå,
har möte stämt
med mina Nornor der: de stå
och vänta jemnt.

Ett ord jag måste tala med
de sköldemör.
De bygga under Tidens träd,
och ofvanför.

Ljuslockig Balder vredgas än,
den bleke Gud.
Han tog, blott han kan ge igen
mitt hjertas brud.» —

Då helsade han nyvald kung
på pannan kysst,
och långsamt öfver hedens ljung
försvann han tyst.

XXIII.

Frithiof på sin Faders hög.

»Hur skönt ler solen, huru vänligt hoppar
dess milda stråle ifrån gren till gren!
Allfaders blick, i aftondaggens droppar
som i hans verldshaf lika klar och ren!
Hur röda färgar hon ej bergens toppar!
O! det är blod på Balders offersten!
I natt är snart det hela land begrafvet,
snart sjunker hon, en gyllne sköld, i hafvet.

Först låt mig dock bese de kära ställen,
min barndoms vänner dem jag älskat så.
Ack! samma blommor dofta än i qvällen,
och samma foglar än i skogen slå,
och vågen tumlar sig som förr mot hällen,
o den som aldrig gungat deruppå!
Om namn och bragder jemnt den falska talar,
men fjerran för hon dig från hemmets dalar.

Jag känner dig, du flod, som ofta burit
den djerfve simmarn på din bölja klar.
Jag känner dig, du dal, der vi besvurit
en evig tro, som icke jorden har.

Och björkar I uti hvars bark jag skurit
de runor många, I stån ännu qvar
med stammar hvita och med kronor runda,
allt är som förr, blott jag är annorlunda.

Är allt som förr? Hvar äro Framnäs salar
och Balders tempel på den vigda strand?
Ack! det var skönt uti min barndoms dalar,
men derutöfver har gått svärd och brand,
och menskors hämd och Gudars vrede talar
till vandrarn nu från svarta svedjoland.
Du fromme vandrare, ej hit du drage,
ty skogens villdjur bo i Balders hage.

Det går en frestare igenom lifvet,
den grymme Nidhögg ifrån mörkrets verld.
Han hatar Asaljuset som står skrifvet
på hjeltens panna, på hans blanka svärd.
Hvart nidingsdåd i vredens stund bedrifvet,
det är hans verk, är mörka Makters gärd;
och när det lyckas, när han templet tänder,
då klappar han uti kolsvarta händer.

Fins ej försoning, strålande Valhalla?
Blåögde Balder, tar du ingen bot?
Bot tager mannen när hans fränder falla,
de höga Gudar sonar man med blot.
Det sägs du är den mildaste af alla,
bjud, och hvart offer ger jag utan knot.
Ditt tempels brand var icke Frithiofs tanka,
tag fläcken bort ifrån hans sköld, den blanka.

Tag bort din börda, jag kan den ej bära,
qväf i min själ de mörka skuggors spel;
försmå ej ångren, låt en lefnads ära
försona dig för ögonblickets fel.
Jag bleknar ej fast Ljungarn sjelf står nära,
i ögat kan jag se den blekblå Hel.
Du fromme Gud med dina månskensblickar,
dig ensam räds jag och den hämd du skickar.

Här är min faders grafhög. Sofver hjelten?
Ack! han red hän der ingen kommer från.
Nu dväljs han, sägs det, uti stjernetälten,
och dricker mjöd och gläds åt sköldars dån.
Du Asagäst, se ner från himlafälten,
din son dig kallar, Thorsten Vikingsson!
Jag kommer ej med runor eller galder,
men lär mig blott, hur blidkas AsaBalder?

Har grafven ingen tunga? För en klinga
den starke Angantyr ur högen qvad.
Det svärd var godt, men Tirfings pris är ringa
mot hvad jag ber, om svärd jag aldrig bad;
svärd tar jag väl i holmgång sjelf, men bringa
du mig försoning ifrån Asars stad.
Min skumma blick, min gissning blott du lede,
ett ädelt sinne tål ej Balders vrede.

Du tiger, fader! Hör du vågen klingar,
ljuft är dess sorl, lägg ner ditt ord deri.
Och stormen flyger, häng dig vid hans vingar,
och hviska till mig, som han far förbi.

Och vestern hänger full af gyllne ringar,
låt en af dem din tankes härold bli. —
Ej svar, ej tecken för din son i nöden
du äger, fader! O hur arm är döden!» —

Och solen släcks, och aftonvinden lullar
för jordens barn sin vaggsång utur skyn,
och aftonrodnan körer opp och rullar
med rosenröda hjul kring himlens bryn.
I blåa dalar, öfver blåa kullar
hon flyger fram, en skön Valhallasyn.
Då kommer plötsligt öfver vestervågor
en bild framsusande i guld och lågor.

En hägring kalla vi det himlens under
(i Valhall klingar hennes namn mer skönt).
Hon sväfvar sakta öfver Balders lunder,
en gyllne krona på en grund af grönt.
Det skimrar öfver, och det skimrar under,
med sällsam glans ej förr af menskor rönt.
Till slut hon stadnar, sjunkande till jorden,
der templet stått, nu sjelf ett tempel vorden.

En bild af Breidablick,* den höga muren
stod silfverblank på klippans brant och sken.
Af djupblått stål hvar pelare var skuren,
och altaret utaf en ädelsten,
och dômen hängde som af Andar buren,
en vinterhimmel, stjerneklar och ren,
och högt deri, med himmelsblåa skrudar,
med gyllne kronor suto Valhalls Gudar.

* Balders borg.

Och se, på runbeskrifna sköldar stödda
de höga Nornor uti dörren stå:
tre rosenknoppar i en urna födda,
allvarliga, men tjusande ändå.
Och Urda pekar tyst på det förödda,
det nya templet pekar Skulda på.
Och bäst som Frithiof nu sig sansa hunnit,
och gläds och undrar, så är allt försvunnit.

»O jag förstår Er, mör från tidens källa,
det var ditt tecken, hjeltefader god!
Det brända templet skall jag återställa,
skönt skall det stå på klippan, der det stod.
O det är herrligt att få vedergälla
med fredlig bragd sin ungdoms öfvermod!
Den djupt förkastade kan hoppas åter,
den hvite Guden blidkas och förlåter.

Välkomna stjernor, som deruppe tågen!
Nu ser jag åter glad Er stilla gång.
Välkomna norrsken, som deruppe lågen!
I voren tempelbrand för mig en gång.
Uppgrönska, ättehög, och stig ur vågen,
så skön som förr, du underbara sång!
Här vill jag slumra på min sköld och drömma
hur menskor sonas, och hur Gudar glömma.»

XXIV.

Försoningen.

Fulländadt nu var Balders tempel. Deromkring
stod ej som förr en skidgård, men af hamradt jern
med gyllne knappar på hvar stång, ett värn var rest
kring Balders hage: som en stålklädd kämpehär
med hillebårder och med gyllne hjelmar, stod
det nu på vakt kring Gudens nya helgedom.
Af idel jättestenar var dess rundel byggd,
med dristig konst hopfogade, ett jätteverk
för evigheten, templet i Upsala likt,
der Norden såg sitt Valhall i en jordisk bild.
Stolt stod det der på fjällets brant och speglade
sin höga panna uti hafvets blanka våg.
Men rundtomkring, en präktig blomstergördel lik,
gick Balders dal med alla sina lundars sus,
med alla sina foglars sång, ett fridens hem.
Hög var den kopparstöpta port, och innanför
två pelarrader uppå starka skulderblad
uppburo hvalfvets rundel, och han hang så skön
utöfver templet som en kupig sköld af guld.
Längst fram stod Gudens altar. Det var hugget af
en enda nordisk marmorklyft, och deromkring
ormslingan slog sin ringel full med runeskrift,

djuptänkta ord ur Vala och ur Havamal.
Men uti muren ofvanföre var ett rum
med gyllne stjernor uppå mörkblå grund, och der
satt Fromhetsgudens silfverbild, så blid, så mild,
som silfvermånen sitter uppå himlens blå. —
Så templet syntes. Parvis trädde nu derin
tolf tempeljungfrur, klädda uti silfverskir,
med rosor uppå kinderna och rosor i
det oskuldsfulla hjertat. Framför Gudens bild
kring nyinvigda altaret de dansade,
som vårens vindar dansa öfver källans våg,
som skogens Elfvor dansa i det höga gräs
när morgondaggen ligger skimrande derpå.
Och under dansen sjöngo de en helig sång
om Balder, om den fromme, hur han älskad var
utaf hvart väsen, hur han föll för Höders pil
och jord och haf och himmel greto. Sången var
som om den icke komme från ett menskligt bröst,
men som en ton från Breidablick, från Gudens sal,
som tanken på sin älskling hos en enslig mö
när vakteln slår de djupa slag i nattens frid
och månen skiner öfver björkarna i Nord. —
Förtjust stod Frithiof, lutad vid sitt svärd, och såg
på dansen, och hans barndomsminnen trängde sig
förbi hans syn, ett lustigt folk, ett oskuldsfullt.
Med himmelsblåa ögon och med hufvuden,
omflutna utaf lockigt guld, de vinkade
en vänlig helsning till sin fordna ungdomsvän.
Och som en blodig skugga sjönk hans vikingslif
med alla sina strider, sina äfventyr,
i natten neder, och han tyckte sjelf sig stå,
en blomsterkransad Bautasten, på deras graf.
Och allt som sången växte, höjde sig hans själ

från jordens låga dalar upp mot Valaskjalf,
och mensklig hämd och menskligt hat smalt sakta hän,
som isens pansar smälter ifrån fjellets bröst
när vårsol skiner, och ett haf af stilla frid,
af tyst hänryckning göt sig i hans hjeltebarm.
Det var som kände han Naturens hjerta slå
emot sitt hjerta, som han ville trycka rörd
Heimskringla i sin broderfamn, och stifta frid
med hvarje skapadt väsen inför Gudens syn. —
Då trädde in i templet Balders Öfverprest,
ej ung och skön som Guden, men en hög gestalt,
med himmelsk mildhet i de ädla anletsdrag,
och ned till bältestaden flöt hans silfverskägg.
En ovan vördnad intog Frithiofs stolta själ,
och örnevingarna på hjelmen sänktes djupt
inför den gamle; men han talte fridens ord:

»Välkommen hit, son Frithiof! Jag har väntat dig.
Ty kraften svärmar gerna vidt kring jord och haf,
en Berserk lik som biter blek i sköldens rand,
men trött och sansad vänder hon dock hem till slut.
Den starke Thor drog mången gång till Jotunheim,
men trots hans gudabälte, trots stålhandskarna,
UtgårdaLoke sitter på sin thron ännu;
det Onda viker icke, sjelf en kraft, för kraft.
En barnlek blott är Fromhet ej förent med Kraft;
hon är som solens strålar uppå Ägirs barm,
en löslig bild, med vågen stigen eller sänkt,
förutan tro och hållning, ty han har ej grund.
Men Kraft förutan Fromhet tär ock bort sig sjelf
som svärdet tärs i högen: hon än lifvets rus,

men glömskans häger* sväfvar öfver hornets brädd,
och när den druckne vaknar blygs han för sitt dåd.
All styrka är från jorden, ifrån Ymers kropp,
de vilda vattnen äro ådrorna deri,
och hennes senor äro smidda utaf malm.
Dock blir hon tom och öde, blir hon ofruktbar,
tills solen, himlens Fromhet, skiner deruppå.
Då grönska gräs, då stickas blomstrens purpurduk,
och trädet lyfter kronan, knyter fruktens guld,
och djur och menskor näras vid sin moders barm.
Så är det ock med Askers barn. Två vigter har
Allfader lagt i vågskåln för allt menskligt lif,
motvägande hvarandra när den våg står rätt,
och jordisk Kraft och himmelsk Fromhet heta de.
Stark är väl Thor, o yngling, när han spänner hårdt
sitt Megingjard** utöfver bergfast höft och slår.
Vis är väl Oden när i Urdas silfvervåg
han blickar ner, och foglen kommer flygande
till Asars far med tidningar från verldens rund.
Dock bleknade de begge, deras kronors glans
halfslocknade när Balder, när den fromme, föll,
ty han var bandet uti Vallhalls gudakrans.
Då gulnade på tidens träd dess kronas prakt
och Nidhögg bet uppå dess rot, då lossades
den gamla nattens krafter, Midgardsormen slog
mot skyn sin ettersvällda stjert, och Fenris röt,
och Surturs eldsvärd ljungade från Muspelheim.
Hvarthelst sen dess ditt öga blickar, striden går
med härsköld genom skapelsen; i Valhall gal
gullkammig hane, blodröd hane gal till strids
på jorden och inunder jord. Förut var frid

* Jfr Havamal, stroph 14.
** Styrkans bälte.

ej blott i Gudars salar, men på jorden ock,
frid var i menskors som i höge Gudars barm.
Ty hvad som sker här nere, det har redan skett
i större mått deruppe: mensklighetен är
en ringa bild af Valhall, det är himlens ljus
som spegla sig i Sagas runbeskrifna sköld.
Hvart hjerta har sin Balder. Mins du än den tid
då friden bodde i ditt bröst och lifvet var
så gladt, så himmelskt stilla, som sångfoglens dröm
när sommarnattens vindar vagga hit och dit
hvar sömnig blommas hufvud och hans gröna säng?
Då lefde Balder ännu i din rena själ,
du Asason, du vandrande Valhallabild!
För barnet är ej Guden död, och Hela ger
igen sitt rof så ofta som en menska föds.
Men jemte Balder växer i hvar mensklig själ
hans blinda broder, nattens Höder, ty allt ondt
föds blindt, som björnens yngel föds, och natten är
dess mantel, men det Goda kläder sig i ljus.
Beställsam träder Loke, frestarn, fram alltjemnt
och styr den blindes mördarhand, och spjutet far
i Valhalls kärlek, i den unge Balders bröst.
Då vaknar Hatet, Våldet springer opp till rof,
och hungrig stryker svärdets ulf kring berg och dal,
och drakar simma vilda öfver blodig våg.
Ty som en kraftlös skugga sitter Fromheten,
en död ibland de döda, hos den bleka Hel,
och i sin aska ligger Balders gudahus. —
Så är de höge Asars lif en förebild
till menskligheten lägre: begge äro blott
Allfaders stilla tankar, de förändras ej.
Hvad skett, hvad ske skall, det vet Valas djupa sång,
den sång är tidens vaggsång, är dess Drapa ock,

Heimskringlas häfder gå på samma ton som den,
och mannen hör sin egen saga deruti.
Förstån I ännu eller ej? spör Vala dig. —

Du vill försonas. Vet du hvad försoning är?
Se mig i ögat, yngling, och blif icke blek.
På jorden går försonarn kring och heter *Död.*
All tid är från sin början grumlad evighet,
allt jordiskt lif är affall från Allfaders thron,
försonas är att vända renad dit igen.
De höge Asar föllo sjelfve, Ragnarok
är Asarnas försoningsdag, en blodig dag
på Vigrids hundramila slätt: der falla de,
ohämnade dock icke, ty det Onda dör
för evigt, men det fallna Goda reser sig
ur verldsbålslågan, luttradt till ett högre lif.
Väl faller stjernekransen blek och vissnad ner
från himlens tinning, väl försjunker jord i sjön.
Men skönare hon återföds och lyfter glad
sitt blomsterkrönta hufvud utur vågorna;
och unga stjernor vandra med gudomlig glans
sin stilla gång utöfver den nyskapade.
Men på de gröna kullar styrer Balder då
nyfödda Asar och en renad menskoätt.
Och runetaflorna af guld som tappats bort
i tidens morgon, hittas uti gräset då
på Idavallen af försonta Valhallsbarn. —
Så är det fallna Godas död dess eldprof blott,
är dess försoning, födslen till ett bättre lif
som återflyger skäradt dit det kom ifrån
och leker skuldlöst som ett barn på fadrens knä.
Ack! allt det bästa ligger på hinsidan om

grafhögen, Gimles gröna port, och lågt är allt,
besmittadt allt som dväljes under stjernorna. —
Dock, äfven lifvet äger sin försoning ren,
en ringare, den högres stilla förespel.
Hon är som skaldens löpning på sin harpa, när
med konsterfarna fingrar han slår sången an
och stämmer tonen, sakta pröfvande, till dess
att handen griper väldigt uti strängens guld,
och forntids stora minnen lockas ur sin graf,
och Valhalls glans omstrålar de förtjustas syn.
Ty jorden är dock himlens skugga, lifvet är
förgården dock till Balderstemplet ofvan skyn.
Till Asar blotar hopen, leder gångarn fram,
guldsadlad, purpurbetslad, för att offras dem.
Det är ett tecken, och dess mening djup, ty blod
är morgonrodnan till en hvar försoningsdag.
Men tecknet är ej saken, det försonar ej;
hvad sjelf du brutit gäldar ingen ann för dig.
De döda sonas vid Allfaders gudabarm,
den lefvandes försoning är i eget bröst.
Ett offer vet jag som är Gudarna mer kärt
än rök af offerbollar, det är offret af
ditt eget hjertas vilda hat, din egen hämd.
Kan du ej döfva deras klingor, kan du ej
förlåta, yngling, hvad vill du i Balders hus?
Hvad mente du med templet som du reste här?
Med sten försonas Balder ej; försoning bor
här nere, som deruppe, blott der friden bor.
Försonas med din fiende och med dig sjelf,
då är du ock försonad med ljuslockig Gud. —
I Södern talas om en Balder, jungfruns son,
sänd af Allfader att förklara runorna
på Nornors svarta sköldrand, outtydda än.

Frid var hans härskri, kärlek var hans blanka svärd,
och oskuld satt som dufva på hans silfverhjelm.
From lefde han och lärde, dog han och förlät
och under fjerran palmer står hans graf i ljus.
Hans lära, sägs det, vandrar ifrån dal till dal,
försmälter hårda hjertan, lägger hand i hand,
och bygger fridens rike på försonad jord.
Jag känner ej den läran rätt, men dunkelt dock
i mina bättre stunder har jag anat den,
hvart menskligt hjerta anar den ibland, som mitt.
En gång, det vet jag, kommer hon och hviftar lätt
de hvita dufvovingar öfver Nordens berg.
Men ingen Nord är längre till för oss den dag,
och eken susar öfver de förgätnas hög.
I lyckligare slägten, I som dricken då
strålbägarn af det nya ljus, jag helsar Er!
Väl Eder om det jagar bort hvar sky som hängt
sitt våta täcke hittills öfver lifvets sol.
Förakten likväl icke oss som redligt sökt
med oafvända ögon hennes gudaglans,
en är Allfader, fastän fler hans sändebud. —

Du hatar Beles söner. Hvarför hatar du?
Åt sonen af en odalbonde ville de
ej ge sin syster, ty hon är af Semings blod,
den store Odensonens, deras ättartal
når upp till Valhalls troner, det ger stolthet in.
Men börd är lycka, ej förtjenst, invänder du.
Af sin förtjenst, o yngling, blir ej menskan stolt,
men endast af sin lycka; ty det bästa är
dock gode Gudars gåfva. Är du sjelf ej stolt
af dina hjeltebragder, af din högre kraft?

Gaf du dig sjelf den kraften? Knöt ej AsaThor
dig armens senor fasta såsom ekens gren?
Är det ej Gudens högre mod som klappar gladt
i sköldeborgen af ditt hvälfda bröst? Är ej
det Gudens blixt, som ljungar i ditt ögas brand?
De höga Nornor sjöngo vid din vagga ren
Drottqvädet af din lefnad, din förtjenst deraf
är större ej än kungasonens af sin börd.
Fördöm ej andras stolthet, att ej din fördöms.
Nu är kung Helge fallen.» — Här bröt Frithiof af:
»kung Helge fallen? När och hvar?» — »Du vet det sjelf,
så länge som du murat här, han var på tåg
bland Finnarna i fjällen. På en ödslig klint
stod der ett gammalt tempel, vigdt åt Jumala.*
Nu var det stängdt och öfvergifvet längesen,
men öfver porten ännu en vidunderlig
forntidabild af Guden lutade till fall.
Men ingen tordes nalkas, ty en sägen gick
bland folket ifrån slägt till slägt, att hvem som först
besökte templet, skulle skåda Jumala.
Det hörde Helge, och med blind förbittring drog
han upp å öde stigar emot hatad Gud,
och ville störta templet. När han kom dit upp,
var porten stängd, och nyckeln rostad fast deri.
Då grep han om dörrposterna och rystade
de multna stammar: på en gång med rysligt brak
föll bilden ner och krossade uti sitt fall
Valhallasonen, och så såg han Jumala.
Ett bud i natt har bragt oss tidningen härom.
Nu sitter Halfdan ensam på kung Beles stol,
bjud honom handen, offra Gudarna din hämd.
Det offret fordrar Balder, fordrar jag, hans prest,

* Finsk Gud.

till tecken att du icke gäckat fredsäll Gud.
Förvägrar du det, då är templet fåfängt bygdt
och fåfängt har jag talat.» — —
Nu steg Halfdan in
utöfver koppartröskeln, och med oviss blick
han stod på afstånd från den fruktade, och teg.
Då knäppte Frithiof brynjohataren från länd,
mot altaret han stödde sköldens gyllne rund
och trädde obeväpnad till sin ovän fram.
»I denna strid, så talte han med vänlig röst,
är ädlast den som bjuder först sin hand till frid.»
Då rodnade kung Halfdan, drog stålhandsken af,
och länge skilda händer slogo nu ihop,
ett kraftigt handslag, trofast såsom fjellens grund.
Förbannelsen upplöste Gubben då som låg
utöfver Varg i Veum, öfver biltog man.
Och som den löstes, insteg plötsligt Ingeborg
brudsmyckad, hermlinsmantlad, utaf tärnor följd
som månen följs af stjernorna på himlens hvalf.
Med tårar i de sköna ögonen hon föll
intill sin broders hjerta, men han lade rörd
den kära systern intill Frithiofs trogna bröst.
Och öfver Gudens altar räckte hon sin hand
åt barndomsvännen, åt sitt hjertas älskade.

HELGONA BACKEN,
ELLER
MINNEN AF LUND.

I.

Jätten Finn.

På Helgonabacken vid Lund, der nu
Mamsell och Fru
spatsera i doftande lunder,
der bodde det fordom en kämpe så gram,
af trollens stam,
han hade sin kula derunder.

St. Laurents var kommen från Saxland hit:
med christligt nit
han lärde de himmelska tingen
Hvar kulle bestrålad af Herrans sol
var predikstol,
men kyrka, det hade han ingen.

Då talade jätten med hån: »Helt visst
är hvite Christ
en Gud som sitt tempel är värdig.
Jag bygger det, jag, om du säger mig blott
hvad namn jag fått,
sen kyrkan är murad och färdig.

Men kan du ej säga mitt namn, välan,
du vise man,
gif akt på hvad vite jag sätter:
då måste du ge mig åt mina små
de facklor två,
som vandra på himmelens slätter.» —

»Du hedniske dåre, på himlens fält
der Gud dem ställt
sin gång gå solen och månen.
På goda och onda de skina må
ifrån det blå,
och lysa den vise och fånen.»

»Klokt svaradt, sade jätten. Väl mörkt också,
kan jag förstå,
dem utan, här blefve i Skåne.
Välan, jag begär blott hvad sjelf du har,
ditt ögonpar,
och afstår från sol och från måne.» —

»Blir kyrkan blott byggd, var den frommes svar,
mitt ögonpar
till lön jag dig gerna vill unna.
De himmelska syner ej slockna med det,
Guds majestät,
Guds lof kan den blinde förkunna.»

Nu kretsen blef helgad och bönen sagd,
och grunden lagd,
till verket jätten vill hasta.

Först hvälfver han kryptan, sin kulas bild,
från dagen skild,
med bågar som himlens så fasta.

Derefter till Romeleklint han drar,
ett berg han tar
och rycker från lossnande rötter.
Hem bär han det sedan med säkra fjät
och trampar det
i stycken med jernskodda fötter.

»Du stenblock, lägg dig, du jernkramp, håll,
växa hög som troll,
du mur som trollet har grundat!
Mitt namn vet ej munken: min dotter späd
skall leka med
hans ögon, förrn månen sig rundat.»

De väldiga murarna stiga med hast:
som jorden fast
står jättebyggd kyrka från grunden.
Och inom på mäktiga skulderblad
en pelarrad
uppstöder den höghvälfda runden.

Ren högt på dess tinnar satt jätten glad
och log och qvad:
»I kyrkan nu fattas mig föga.
Jag murar och murar, förrn sol går ner
mig munken ger
mitt namn — eller också sitt öga.»

På Helgonabacken med sorgset mod
St. Laurents stod
och såg åt middagens stjerna.
»Du skänkte mig ögon, du fader och vän,
tag dem igen,
du vet att jag offrar dem gerna.

Hur blå är din himmel, din jord hur grön,
din sol hur skön!
Dock, icke med dig må jag tvista.
O! låt mig få se dem (min syn blir ej lång)
ännu en gång
den käraste gången, den sista!

Se, fader, till mig från din himmel ned,
den blinda led,
och styrk mig med Ordet och Anden.
Jag vill ej klaga på nattlig stig,
blott prisa dig
och längta till ljusare landen.» —

Då hör han en sång, en sällsam en,
kom ej från gren,
kom icke ur skyn, men ur jorden.
Den brusar som stormen inunder ö,
som fjerran sjö,
men ändtlig förnimmer han orden.

»Sof, liten Sölve, sof, sonen min,
din fader Finn
han sitter och murar derofvan.

Sof, liten Gerda, skön dottren min,
din fader Finn
till qvällen kommer med gåfvan.»

Till kyrkan St. Laurents sig glad beger.
»Du Finn, kom ner,
Finn, Finn, kom ner ur det höga!
På tornet der fattas en endaste sten,
den lägges sen,
men Gud har bevarat mitt öga.»

»Och heter jag Finn, af jätteätt,
ej läggs så lätt
den stenen — den eden jag svär dig.
En evig ruin skall din kyrka stå,
och utanpå
och innantill aldrig bli färdig.

Dock — heter jag Finn, fortfor han vred,
jag bryter ned
den dumma, den hålkade klyftan.» —
Då springer han neder med raseri
och griper i
grundpelaren rotad i kryptan.

Han ryster och ryster. Då nickar till fall
den byggnad all,
när styrkan med ens honom felar.
Till sten blir Finn, får ej lif igen.
Så står han än
och famnar sin väldige pelar.

Och allt sen den tiden, mång hundra år,
som templet står,
jemt något fattas uppå det.
Der bygges förgäfves, år ut och år in,
och dertill Finn
är skuld — men ej Domkyrkorådet.

II.

Gerda.

Vårsol sken på Runamo,
der, om du vill sagan tro,
Hildetand i fordna tider
högg i berget Fädrens strider:
väldig runskrift, half mil lång,
nu förnött af vandrarns gång.
Här och der de djerfva dragen
stå oläsliga i dagen,
lika dragen till att se
på en död: förr talte de
jordiskt språk; hvad nu de mena
veta Andarne allena.

Vårsol sken på Runamo.
Slumrande i skuggig ro
låg der, lik en somnad Norna,
lik en sång från dagar forna,
kraftig, vild, men ändå skön
unga Gerda, jättemön.
Dallrande som säf i vågen
stod dess jagtspjut när, och bågen,

hälften stål och hälften ben,
hängde på nylöfvad gren.
Bar var foten, bar var armen,
men en björnhud skylde barmen,
skylde mången rundning skön,
trifdes nu, som förr, på snön;
och kring halsen och kring kinden
lockar, lyftade af vinden,
svallade, som mörknad sjö
svallar kring en blomsterö.

Vid ett rasslande i lunden
spratt den sköna opp ur blunden,
och för hennes häpna syn
stod en yngling, som i skyn
han plär målas utaf skalder,
hälften Thor och hälften Balder,
grönklädd, med en fjäderhatt,
och en falk på skuldran satt,
Mer förtörnad än förlägen
ropar hon: »här går ej vägen
för din falska, döpta ätt,
bort, tillbaka till din slätt!
Slätten ha vi lämnat eder,
vidsträckt nog sin plan hon breder:
skogen med de gröna hår,
ödemarken än är vår.»
Trotsig som en yngling plägar
svarar henne grönklädd jägar,
sade stolt: »min gång är fri
utom skogen eller i.
Axel Hvide går och jagar

hvar och när han sjelf behagar,
till och med på jättars grund.
Trött, förirrad här en stund
hvila hade jag dock velat,
men jag ser att jag har felat.
Lika mycket — skogens bär,
öcknens rot väl jägarn när,
och hans vapen honom freda:
kommer qvällen stjernor leda
väl den vilsne, nu som förr,
till en mera gästfri dörr.
Flyg, min falk!» — Då rodnar Gerda:
»jättars vänskap föga värda
äro slättens barn, för dem
allt för armt är jättens hem.
Dock, för den som det behöfver
alltid ha vi något öfver,
enkel spis och stenhård bädd:
följ mig om du ej är rädd.» —

Tyst betraktande hvarandra
nu de genom skogen vandra
der en smal och krokig stig
mellan ekar slingrar sig.
Längre fram bland höga lindar
sprang en hjord af tama hindar,
tama elgkor deribland,
slickade på Gerdas hand.
Utför, ständigt utför leder
vägen uti djupet neder,
tills en lodrät bergvägg skär

dalen af, som slutas der.
Forsen brusar doft inunder,
men i höjden gröna lunder,
rotade på bergets bryn,
skaka kronorna i skyn.
På en silfverklocka ringer
jättedottren nu — då springer
opp en port i slutet berg,
och på tröskeln står en dverg
född vid Nordcap: rädd han träder
fram och kysser Gerdas kläder,
bär en fackla i sin hand:
flämtande dess blåa brand
lyser som på kärrets vatten
lyktegubbarna i natten.
Hur dess dager faller half
genom ett oändligt hvalf,
skimrar mellan långa rader
utaf grottans kolonnader!
Hur hvar pelare med hot
kastar ner för vandrarns fot
jätteskuggor, svarta spöken,
skimrande i halflyst öcken!
Ändtlig, såsom himlen fri,
ljus, med hundra lampor i
öppnar sig en vid rotunda;
och då måste ögat blunda
för den glans som strålar ur
höghvälfdt tak och malmfylld mur.

Var välkommen, Gerda talar
uti bergets jättesalar,

gamla som grundmurad jord,
kungasalar förr i Nord,
nu en tillflykt eller — häkte
för ett vildt, förkastat slägte.
Lika mycket — berget än
hatar icke gammal vän.
Fädrens frihet, fädrens minne
trifvas än en tid härinne.
Ett och annat märkbart har
stället ock från fordna dar.
Se dig om hvar du behagar,
medan jag din måltid lagar.

Underliga ting att se
voro der, och många de.
Hvilka skatter djupets makter
skrinlagt i de mörka schakter!
Flammande i bergets natt
guld i glimmerskiffer satt,
rika blad med knoppar under,
gula som förkylda lunder.
Silfver sedan i en lång
körtelrik och mäktig gång
kröp i bergkalk efter hällen,
krökte sig på tusen ställen,
en ofantlig orm, en blå,
glänsande att se uppå.
Och hvarthelst som ögat faller
bländas det utaf metaller,
jordens kärna hvaromkring
satt sig hennes gröna ring.

Här i tusende gestalter
växte de ur bergets spalter,
klädde i oändligt tal
väggarna i Mammons sal.
Men i hvalfvet hang förvågen
skimmerbild af himlabågen,
som sjufärgad rinner opp,
kröner skyarna med hopp.
Dock, hvad hopp han må betekna,
hastigt hoppets färger blekna.
Här hvar färg förstenad var,
stod med ständigt skimmer qvar
som i ett olyckligt sinne
en förgången sällhets minne.
Ljusröd rosenqvarts var der
och granatens dunkla bär.
Gul topas var så att skåda,
grön smaragd, men matta båda.
Ljusblå cyaniten sen
spelte med oskyldigt sken
lik en nordisk flickas öga.
Men derunder i det höga
drog Lazurn sin mörkblå rand,
och af flusspat väfdt ett band
kantade (ty lägst satt detta)
bågen med det violetta.
Men en mäktig bergkrystall
satt i hvalfvets höjd, en kall
underjordisk måne, lyste
dunkelt opp hvad natten hyste,
som förståndet lyser i
de förrycktas fantasi.

Medan Axel allt betraktar,
dvergen står med bloss och vaktar,
säger: vägen är ej lång,
vill du se de dödas gång?
Öppnar så med skrumpna händer
silfverport med svarta ränder.
Der var bergets kyrkogård,
jättevård vid jättevård,
idel gröna kullar skurna
utaf marmor, med sin urna.
Ack! blott man får hvila ut
marmor är så god till slut
som en mullhög. På hvar kulle
stod hvad den betyda skulle,
namnet uppå hvar och en
som sof jernsömn under sten.
Namn, i sagorna berömda
lästes der, och namn förglömda
ty till Fornjots tider lopp
gröna ättelängden opp.
Men på den af bergets grafvar
som stod sist, med undran stafvar
Axel namnet ock af Finn,
nyss i hällen ristadt in.
Är den grafven tom, han säger,
ljuger man på dödens läger?
Blef ej Finn förvandlad? Är
allt blott svek och bländverk här?
Se, der går en flod i natten,
svart som Ellivagas vatten,
och här spelar sällsam fläkt,
kall som dödens andedrägt.
Jag vill hän — men först jag beder,

hedna slumrare, för eder.
Nåd ske eder alla när
Honom som barmhärtig är!

Gerda medlertid beställsamt
sysslar vid sin spis, och sällsamt
bröt dess kungliga gestalt
af mot de bestyrens halt.
Slef i handen, förkläd före,
liknade hon hvad vi höre
om prinsessor mången gång
i den store Jonierns sång.
Snart på marmorbord stod färdig
en anrättning, kungar värdig.
Rågbröd växt på svedjeland
fint och hvitt som Gerdas hand;
smör så gult som en ranunkel,
vildsvinsskinka, röd och dunkel,
urens bringa, björnens bog
och en orre fälld i skog
bäst han öm och hänryckt spelar
(lycklig den hans öde delar!)
Smultron sen på silfverrund
rodnande som Gerdas mund,
som dess barm så pöste gräddan
och i stjerten bet sig gäddan:
dufvan bjöd sitt blåa ägg,
ostronet sitt salta skägg.
Men bredvid i blanka muren
satt en kran af silfver skuren.
»Vid är källarn, Gerda sad',
går inunder land och stad

ända ut till söderlanden». —
Och när blott hon rör med handen,
vinet hett som sommarsol,
klart som norrsken upp vid pol
sprutar lustigt fram och faller
i högfotade krystaller. —

Nu, lik vatten häldt på gull
sken pokaln till brädden full.
Rosenläpp knappt Gerda lade
till dess kant och log och sade:
»Gäst, drick du, till godo håll
hvad dig bjuds af bergets troll.
Axel Hvide du dig kallar,
kommer väl från Hvidarps vallar
(Hvideättens borg näms så)
nära Lund vid Löddeå.
Huru är det nu på slätten
sen min fader, gamle jätten,
blef — i munkens dikt — till sten
fast vi här ha bränt hans ben?
Sjelf du sett hans graf härnere
ytterst ibland många flere.
Sen en illslug munk, en blek,
hycklande den öppne svek
drog han sig i berget åter,
der en evig droppsten gråter,
högt från remnadt marmorloft,
silfvertårar på hans stoft.
Berget, sade han, är blifvet
till ett enkesäte, gifvet

åt en slägt som enka är
efter all sin storhet här.
Väl har berget än ej ramlat
och från tusen år vi samlat
mången rik och dvergsmidd skatt,
gömd i dessa klyftors natt.
Än med friska näringssafter
lefva jordens ungdomskrafter
här i djupet, drifva fram
malmens gren ur kärnfrisk stam.
Men jag vet en dag skall blomma
opp ur Östersjön, och bomma
nattens gamla riken till,
då stå bergets krafter still.
Fordom stridde vi med Asar,
ty den vilda kraften rasar —
så ha Nornorna bestämt —
mot den ordnade alltjemt.
Dock, snart med hvarann de giftes,
styrda, styrande till skiftes.
Himlens ljus och jordens merg
smälte hop på Nordens berg,
och ett starkt och klarsint slägte
fädrens fria jord betäckte
och från slagfält och från våg
djerft till djerfva Gudar såg.
Nu en matt och sjuklig lära
utan merg och utan ära
smyger som en feber i
Nordens kropp, nyss sund och fri,
blott försonar, blott förenar,
talar frid och svaghet menar,
af allt stort och kraftigt glömsk,

gråtmild, hycklande och lömsk.
Men hon segrar: Valhalls stolar
slockna som förbrundna solar,
död är Nordens hjeltekraft,
och för kort dess hammarskaft.
Lyfte jag ej sjelf bedragen
Lunda tempel nyss i dagen? —
Säg mig, fortfor Gerda nu,
står det templet qvar ännu?
Har ej Thor med himlaflamman
störtat hädelsen tillsamman?
Dock, förlåt, du är min gäst.
Säg mig, hvad som rör mig mest,
grönskar än min glada kulle
der jag gerna jordas skulle,
der mig glädt så mången gång
blomsterdoft och fågelsång?
Ack! som barn uti det gröna
sprang jag der, och såg de sköna
rika fälten hvaruppå
skördarna i vågor gå,
och de gamla offerlunder
(snart gå de som Valhall under)
stå som holmar med sin topp
grönskande ur guldsjön opp.
Men det blåa hafvet vakar
rundt kring stränderna, och drakar
bära der, på becksvart rygg,
Äran i sin sköldborg trygg.
O! min sköna barndoms minne,
hur du gläder än mitt sinne!
Huru dina bilder stå
skimrande i fjerran blå

öfver lyckligare parker! —
Men jag bor i ödemarker!»

När hon talar så, en tår
som i dunkla ögat står
hennes innersta förklarar
och den rörda gästen svarar.
»Bygden som du älskar så,
ack! mig är hon kär också.
Men osalig tvedrägt härjar
Fredegodes land och färgar
markens grönska, Sundets våg
blodiga i härnadståg.
Men när någon gång Sven Grathe,
den vi alla sky och hate
fylt sitt mått af blod och hån,
stiger väl Martyrens son,
Valdemar, min fosterbroder,
fram och fattar tidens roder,
näpser stormvind, styrer stam
efter himlens stjernor fram.
Allt hvad fosterlandet hoppas
i hans hjeltesinne knoppas,
der de stora tankar bo,
jordens väl och himlens tro.
Samma barm har närt oss båda
och jag har mig vant att skåda
till en framtid, ofödd väl,
men hon växer i hans själ,
föds en gång med segerhufva.
Då skall hjelten spliten kufva
och Knut Stores glömda sol

skina på Sköldungastol.
Seger våra haf skall kröna,
frid skall bo på kullar gröna.
Men din kulle, Gerda, står
full ännu af blommig vår.
Templet står ock, fast som jorden,
skönast, heligast i Norden
nu på nya under rikt,
utaf Biskop Eskild vigdt
innan, utan, ofvan, nedan,
(det är nu tre vintrar sedan.)
Ack! du skulle sett som jag
vigningsfestens stora dag.

Främst ibland ett moln af klerker
Eskild gick, och hvaren märker
på gestalt och blick och skrud
sådan man tillhörer Gud.
Dubbelspetsad mitra nickar
högt från silfverhår, och skickar
strålar ut med sällsamt sken
utaf mången ädelsten.
Pallium sedan, Påfvens gåfva,
hvitt som drifvor när de sofva
uti solsken: deruppå
fyra kors af purpur stå.
Men en guldnål med rubiner
håller kåpan hop och skiner
som en rosenstängel bland
liljor i ett blomsterland.
Kräcklan i den ena handen
höll han, i den andra branden

af ett kärl med rökverk från
cederkrönta Libanon.
Rundt kring templet trenne gånger
Bispen gick med helga sånger,
stänkte signadt vatten ur
isopsqvast på nybyggd mur
började från östra runden,
stänkte taket, midteln, grunden.
Hvarje gång som tåget drog
tempeldörr förbi, han slog
kopparn med sin krumstaf: »Hören,
Ärans konung kommer! Gören
porten hög och vägen bred,
Ärans konung stigit ned!»
När han slår för tredje gången
springer porten opp, och sången:
Helig, helig, helig Gud!
stämmes till Cymbalers ljud.
Hvilken syn! Hur skina ljusen
tusende och åter tusen,
utur gyllne kronors ring
på det helga rundtomkring.
Som om Thabor hålkadt vore
ut till kyrka för den store,
för den sanne Guden, så
tycktes mig det templet stå.
Det är Edens doft, som ångar
mellan dessa pelargångar,
det är Herren Gud som bor
osedd i det höga chor.
Och det skenet derinunder
flämtande från jordens grunder
ur den mörka kryptan opp

är odödlighetens hopp.
Frid och salighet ske huset,
ropte Bispen, och i gruset
ströddt på golfvet, skref han då
korsvis alfabeter två,
Evangelii bild och Lagens;
onda andar fly för dragens
dolda kraft från helgadt rum,
nämnes för abcturium.
Sedan i en ring af strålar,
en för hvar Apostel, målar
han på mur tolf kors i svart,
tänder opp ett ljus för hvart:
faller så i stoftet neder
inför altaret och beder,
stänker vin och saltkorn rundt
kring på predikstol och funt.
Sedan å sitt embets vägnar
kyrkan han St. Laurents ägnar
som en salig martyrdöd
funnit på sitt halsters glöd.
Högt från salvadt altar ljuder
första messan nu, och bjuder
menighet som står bredvid
himmelens och jordens frid.
Och för alla helgon sången
stämmes opp för första gången.
Första gången ock i dag
sina djupa andetag
drager orgeln, himlens lunga,
ty de himmelska blott sjunga
med dess toner, när de stå
jublande på kullar blå.

Än det let som aftonvindar
suckande i Edens lindar,
än som Herrens stämma i
dundret öfver Sinai;
och de höga Hosianna
studsa emot hvalfvens panna,
och hvart menskligt sinne tar
flygten opp till menskors far.
När till slut den vigde talar
i sin vigda kyrkas salar,
talar saligheter om
nåden som från himlen kom,
och förlåter och välsignar —
då hvart knä till jorden dignar,
och hvar målad engel ser
lefvande från hvalfvet ner.
O! att äfven du der varit,
äfven du, som jag, erfarit
kraftens ord och fridens bud —
skulle trott, som jag, på Gud.
Men till honom hvilken leder
stjernorna och hjertat, beder
jag för dig: han lyse dig
bort ifrån den villostig
der du vandrar i elände,
och din fria själ sig vände
från de stumma gudar till
den som henne frelsa vill!» —

Så med knäppta händer talar
ynglingen i bergets salar.
Men på Gerdas panna satt

mulen tystnad. »Det är natt,
sad' hon slutligen, derute,
tid att vi vårt samtal slute.
Men min broder Sölve än
ej från jagten vändt igen.
Kamrar äger berget flere,
välj dig en och sof härnere.
Jag — här färgas liljehyn —
sofver då och då i skyn,
uti ekens topp som gungar
något närmre Valhalls kungar.
Friare jag andas der
ty det himmelska är när,
och de stora tankar stiga
opp ur det Oändeliga,
och den gamla Natten ser
vänligt på sin dotter ner.»
Nu ett kallt godnatt hon nickar
till sin gäst, som häpen blickar
efter henne, följer fort
rymmerskan till bergets port.
Der, som om hon hade vingar
opp i höjden hon sig svingar,
klättrar som en stenget, lätt
uppför klippans glatta slätt,
uppför ek, hvars rötter stanna
i det gamla bergets panna,
men dess grenar gripa mot
fästet och dess gyllne klot.
Der, en ros uti det gröna,
på sin löfbädd låg den sköna,
stödde handen under kind,
och då kommer aftonvind,

kysser, hviskar, vaggar, söfver,
och till hög paulun deröfver,
lik ett ljusblått taft med gull,
himlen står af stjernor full.

Axel medlertid inunder
tänker öfver dagens under.
Hvilket slägte här jag mött!
Första barnet jorden födt
när med oförsvagadt välde
hennes ungdomskrafter svällde.
Menskor äro de som vi,
men med annat mått uti
icke lemmar blott, men sinnen;
vandrande och dystra minnen
från en tid då styrkan var
lik en flod som än ej har
säker flodbädd, sväller öfver
bräddar dem hon dock behöfver.
Än i dag hvar Nordens son
kommer ej så lätt ifrån
jätten i sitt bröst som pockar
jemt på sjelfbestånd, och lockar
jemt till uppror eller knot
alla himlens makter mot.
Stormar det, han gerna brottas
emot stormen, gerna blottas
luden barm, att åskan må
veta hvar hon bäst kan slå.
Nordens kraft är trots, och falla
är en seger för oss alla,
ty förr än man föll till slut

fick man ändå kämpa ut.
Denna Gerda, hur hon hatar
fridens lära, hur hon matar
Odens korpar i sin barm,
annars för allt ädelt varm!
Dock, vid fädrens tro och minnen
hänga alla högre sinnen
fast som eken vid sin rot,
helst när tiden är dermot.
Men hur skön är dock den vilda!
Som en konstnär skulle bilda
Skade uti månskensqväll
jagande på Dofrefjell.
Hur dess mörka ögon flamma,
svärmande och allvarsamma!
Hur dess väsen preglen bär
af en själ ej hemma här,
glöder, men som midnattssolen
öfver lunderna kring polen,
lockar, men som rosor på
afgrundsbranten: låt dem stå!
Dock, hur lycklig den, som tvingar
denna själ med örnevingar,
den hvars hjerta en gång må
mot dess stora hjerta slå!
Såg jag icke hos den höga
tårar nyss i dunkelt öga?
Hörde jag ej känslans ton?
Hur hon skulle älska, hon!
Öfverjordisk tjusning heter
hennes kärlek, saligheter
utan tal hon öfverlät —
Axel Hvide, hvad är det?

Hvad har denna oro vållat?
Har dig bergets luft förtrollat?
Drifva onda andars svek
med den irrande sin lek?
Gick jag icke ut att jaga?
Nu, en stum, förstenad saga
ifrån tidens barndomsår,
berget rundt omkring mig står.
Men af undrens tal derinne
ett allena rör mitt sinne.
Hvarför skymtar Gerdas bild,
hög, men sällsam, skön men vild
fram ur speglande metallen,
kikar utur bergkrystallen?
Vore hon allenast döpt!
Vore hennes själ blott köpt
från de mörka makters skara!
Gud må hennes själ bevara!

Medan Axel grubblar så,
lampor slockna, stjernor gå —
Gerda, vida mer förnuftig,
i sin löfsäng, sval och luftig,
vaggas, slumrar, natten lång,
vaknar — först i nästa sång.

Helgona backen.

(Plan).

I. JÄTTEN FINN.

På Helgonabacken vid Lund der nu
Mamsell och Fru
spatsera i doftande lunder,
der bodde det fordom en jätte så gram
af trollens stam,
han hade sin kula derunder etc.

II. GERDA.

Vårsol sken på Runamo,
der, om du vill Sagan tro,
Hildetand i fordna tider
högg i hällen sina strider,
väldig runskrift, half mil lång,
nu förnött af vandrarns gång.
Här och der de djerfva dragen
stå oläsliga i dagen,
lika dragen till att se

på en död: förr talte de
jordiskt språk; hvad nu de mena
veta Andarne allena.

Vårsol sken på Runamo etc.

III. SAXOS RING.

Stjernor blicka ner på slätten. Trägen i klostercell sitter Saxo vid sin lampa långt i den sena qväll.

Gamla runobalkar ligga strödda på ekebord,
men i Romarspråket skref han sagan om väldig Nord.

Bispen står bakom och läser, glädes åt skön Latin
och ur drifna silfverkannan bjuder han ädelt vin.

Gerda sitter med och lyssnar, vitter i vittert lag,
gillar sagan, men för sången vill hon Fornyrdalag etc.

IV. FARVÄL.

Saxo är stoft och Absalon sjelf och Gerda desslikes,
sjelf af de murar hon byggt står ej ruinen en gång etc.

Till Sina Palm.

I ett exemplar af Frithiofs Saga.

Sångaren och Sången båda
glömmer verlden som en dröm.
Du, göm Sången i din låda,
Sångarn i ditt minne göm!

---

*Till de Resande.**

Öfver hafvets vilda bölja
till de land der solen släcks
våra böner eder följa
forntids englar likt, till vägs.

Kärlek dock kan allting våga,
ej hans fackla släcks i sjön.
Som Bengalisk eld, dess låga
brinner än på vattnet skön.

Och på mörkblå himlabågen
Frejas stjerna, klar och ren
visar vägen öfver vågen
vesterut till Elysén.

Frukten ej. Hvar kölen hamnar
kär är brudgum, kär är brud.
Himlen öfver allt er famnar,
öfverallt bor samma Gud.

* Hr Kapten Greiff och hans Fru, då de strax efter sitt bröllop, reste till Kolumbien.

Derför på den långa färden
tagen ingen sorg om bord.
Minnens blott i nya verlden
gamla vänner, gammal Nord.

Helsningen.

Till Agnes M. (från Köpenhamn).

Vill du en sång som verldens bifall äger,
Gå trappan ner, ty der bor Oehlenschläger.
Men blicka icke öfver Öresund
Till Sverge icke, allraminst till Lund.
Det blåser Nordan uti våra qväden
Den rätte Svenske skalden bor — i träden.
Dock gerna skickar jag med detta blad
En vänlig helsning hän till Axels stad.
Allt hvad den gälla kan för dig den gälle.
O den som vore i det bladets ställe!

Bouts-Rimés.

1.

Fråga: Dig, främling, spörjer Hertha
hvad ypperst Danmark egt och eger?

Svar: Det bästa Danmark egt var Bernstorffs hjerta;
det bästa som det har är Oehlenschläger.

Till Landshöfdingen och Riddaren af Kongl. Nordstjerne-Orden Herr Grefve Hans Wachtmeister, på hans Bröllopsdag den 8 October 1825.

Ändteligen är du fången,
fjäril, — i en rosenkalk.
Men ur bojan denna gången
längtar ej bevingad skalk;
blott begrundar
hvad som stundar,
Giftermåls- och Ärfdabalk.

Hur de låga, rosens kinder!
Hur hon fången älska vill!
Rundt kring honom, utan hinder,
slutas hennes hjertblad till.
Låt det vara!
Ingen fara,
från i dag blir rymmarn still.

Lycklig du! Hvad Skalden skådar
när hans himlar stiga ner,

allt hvad mystiskt natten bådar,
allt hvad skönt som dagen ser,
saligheter
för Poeter,
allt en brudstol åt dig ger.

Hur det Sköna lifvet gläder!
Kärlek, evig kärlek svärj!
Se, poëtisk grönska kläder
verklighetens nakna berg.
Jordens dalar,
himlens salar
låga uti rosenfärg.

Lifvets sanning är blott smärta,
blott en kärleksdikt dess fröjd.
Derför vid ett älskadt hjerta
hvila, hvila du förnöjd.
Dröm och svärma,
middagsvärma
drick på lifvets middagshöjd.

Som en jagad dufva svingar
stundens lycka oss förbi.
Stäck i flygten hennes vingar,
locka henne qvar att bli.
Låt den skygga
bo och bygga
i din barm — och dö deri.

Spegeln.

Till Fröken M.

Såg du dina drag i Seinens spegel?
Såg du dem i Elbens och i Rhens?
Hur det skönas frihet och dess regel
I ditt anlet komma öfverens.

Blif ej stolt, men tacka himlen, flicka,
Som ditt adelsbref på pannan skref.
Som det skönas Engel må du blicka,
Som det godas Engel tänk och lef!

Till Crusell.

Ingborgs klagan är på mången rosenmund,
lik en näktergal som slår i rosenhäcken,
är i flere hjertan än, i saknans stund,
lik en turturdufva kuttrande vid bäcken.

Snart den turturdufvan ut till Södern far,
sitter klagande uti orangelunden.
Är den tonen Nordbo? frågar då en hvar,
fryser ej i Norden hjertat till, som sunden?

Men jag svarar: I förstån ej våra fjell,
blott en enda forntidsdikt är höga Norden.
Hvar den dikten sätts på noter af Crusell,
lären tonen — fast I ej begripen orden.

Till Sandberg.

På en Majsky, Frithiof och hans Ingeborg
(någon annan ångbåt Valhalls barn ej taga)
höllo stilla öfver Gustaf Adolfs torg
läsande med dem som läste deras saga.

»Riktigt nog, sad Frithiof; men hur skön du var
af den målningen man ändå känner föga.
Skaldens tafla blir oss aldrig fyllest klar,
sväfvar dunkel endast för vårt inre öga.» —

»Och hvad hjeltestorhet på din panna satt
hvem, sad Ingborg, kan väl det i boken skåda?
Hvad? om vi hos Sandberg stege af i natt,
sute för Valkyriemålaren, vi båda?» —

Qvällen lade rosenmanteln på Norrström,
natten somnade med stjernorna i strömmen.
Då till målarn gingo begge i en dröm,
och uppå vignetten se vi nu den drömmen.

Sanna som i lifvet de på bladet stå,
som i lifvet, begge kärleksfullt förente.
Litet afundsjuk, men mera glad ändå
suckar skalden: ack! så var det som jag mente.

Ord till sorgmusiken vid minnesfesten öfver e. o. academie-adjunkten Mag. Sven Hylander, d. 3 December 1825.

Gläd dig, yngling, i din himmel. Ack! all jordens glädje är
som en hektisk rodnad för minuten
öfver lifvets bleka kinder gjuten:
gläd dig bättre der!

Andas himmelsk sjöluft: bröstet stärkes på den höga sjö;
ty hvar våg i den Arkipelagen
är af ljus, och ren och blank som dagen,
och af guld hvar ö.

Läs på himlens fornskrift, ritad på den Högstes mantelbräm.
Se, en stjerna der hvar bokstaf brinner,
och hvar stafvelse ditt öga finner
är ett solsystem.

Bed för fader, bed för moder tröttade på enslig stig.
O att jordens sorg bevingad vore!
Huru gerna dina vänner fore
upp till dig, till dig!

Mjeltsjukan.

Jag stod på höjden af min lefnads branter
der vattendragen dela sig, och gå
med skummig bölja hän åt skilda kanter,
klart var deruppe, der var skönt att stå.
Jag såg åt solen och dess anförvandter
som, sen hon slocknat, skina i det blå,
jag såg åt jorden, hon var grön och herrlig
och Gud var god och menniskan var ärlig.

Då steg en mjeltsjuk svartalf opp, och plötsligt
bet sig den svarte vid mitt hjerta fast:
och se, på en gång allt blef tomt och ödsligt,
och sol och stjernor mörknade i hast:
mitt landskap, nyss så gladt, låg mörkt och höstligt,
hvar lund blef gul, hvar blomsterstängel brast.
All lifskraft dog i mitt förfrusna sinne,
allt mod, all glädje vissnade derinne.

Hvad vill mig verkligheten med sin döda,
sin stumma massa, tryckande och rå?
Hur hoppet bleknat, ack det rosenröda!
Hur minnet mulnat, ack det himmelsblå!

Och sjelfva dikten! Dess lindansarmöda,
dess luftsprång har jag sett mig mätt uppå.
Dess gyckelbilder tillfredsställa ingen,
lösskummade från ytan utaf tingen.

Dig menskoslägte, dig bör jag dock prisa,
Guds afbild du, hur träffande, hur sann!
Två lögner har du likväl till att visa,
en heter qvinna och den andra man.
Om tro och ära finns en gammal visa,
hon sjunges bäst när man bedrar hvarann.
Du himlabarn! hos dig det enda sanna
är Kainsmärket inbrändt på din panna.

Ett läsligt märke af Guds finger skrifvet!
Hvi gaf jag förr ej på den skylten akt?
Det går en liklukt genom menskolifvet,
förgiftar vårens luft och sommarns prakt.
Den lukten är ur grafven, det är gifvet:
graf muras till, och marmorn ställs på vakt.
Men ack! förruttnelse är lifvets anda,
stängs ej af vakt, är öfver allt tillhanda.

Säg mig, du väktare, hvad natten lider?
Tar det då aldrig något slut derpå?
Halfätne månen skrider jemt och skrider,
gråtögda stjernor gå alltjemt och gå.
Min puls slår fort som i min ungdoms tider,
men plågans stunder hinner han ej slå.
Hur lång, hur ändlös är hvart pulsslags smärta!
O mitt förtärda, mitt förblödda hjerta!

Mitt hjerta? I mitt bröst fins intet hjerta,
en urna blott, med lifvets aska i.
Förbarma dig, du gröna moder Hertha,
och låt den urnan en gång jordfäst bli;
hon vittrar bort i luften: jordens smärta
i jorden är hon väl ändå förbi,
och tidens hittebarn, här satt i skolen,
får, kanske, se sin fader — bortom solen.

Landshöfdingen, Baron Klinteberg.

Vår Höfdings skål! Ju djupare mot vester
Som solen sänks, ju mildare dess glans.
Och skönast är bland kransar som du fäster,
En krans på silfverhår, en eklöfskrans.

Du ärfde ej, du byggde sjelf din ära,
Ditt eget Riddarhus att bo uti.
Det riddarhuset står vårt hjerta nära,
Vi räkna slägt med hvarje sköld deri.

I tacksam bygd som nu ditt lof förkunnar
Klar brann din middag, må din qväll bli ljus!
Och när ett högre län dig himlen unnar,
Glöm likväl icke bort ditt Malmöhus.

Fågelleken.

Ladda ditt rör,
grönklädde jägar!
Bergets vägar
smyg utför
ner till mossen.
Än är det tid; de nattliga blossen
blicka på jorden, som kärleksvarm
slumrar vid vårens barm.

Akta dig, akta!
Fågeln är som glädjen skygg,
kärlek är vaksam, är aldrig trygg:
smyg dig sakta,
tyst, på tå,
rättnu börjar fågeln slå.

Ser du, natten
bleknar, flyr,
morgon gryr:
land och vatten
ljusna opp,
dagen är röd på bergens topp;

men inunder
än är det mörkt i dal och lunder.
Ser du holmen, krönt med fur,
skymtar ur
ljusnad dimma:
ser du hur dess kronor simma
i en halfdag ännu blek? —
Der är det fågellek.

Lyss, hur de ömma slagen
helsa dagen,
helsa den sköna, som alltren
vaknat på gren.
Hur de längtansfulla ljuden
söka bruden,
fria till den blyga, som
låtsar hon ej vet derom.
Hör hur de klaga
och förtälja hjertats gamla saga
om odödliga begär,
om en tro som evig är.
Allt hvad ömmast längtan säger,
allt hvad gladast hoppet äger,
suckar och jubelskri
blandas deri
om hvarandra,
skogens skald må ingen klandra.
Eviga natur
hur du talar derutur!
Heliga flamma,
vexlande ständigt och dock den samma!
Lifvets skaparord,

tingens hjerta,
högsta fröjd och högsta smärta
uti himmel och på jord,
kärlek, kärlek, sjung du fritt och svärma,
ingen konst kan dina toner härma. —

Men vildare blir på en gång
fågelsång,
hvirflar, knotar,
hör hur han hotar
hatad rival,
han skall bort, han skall bort öfver berg och dal.
Hvem kan de vrede lugna?
Krigssång, strid,
samma strid, samma pris som vid
Troja, det mångbesjungna.
Striden vore värd sitt blad
uti skogens Iliad.

Härarna dra sig till sida,
Menelaus skall strida
med Paris nu,
priset är den sköna fru.
Helena sitter — ej på muren,*
sitter i furen,
ser kämparna an,
hur det går, får hon en man.
Blodig är bardaleken
mellan Trojanen och Greken.
Bröstgänges spännas de två,

* Iliad. III.

vingarna slå,
och den röda
ringen sväller kring ögon som glöda.
Kroknäbb och klo
ge ej rast, ej ro,
fjädren flyga, blodet droppar
ner på gräsets toppar:
tills uttröttad af sitt äfventyr
Paris flyr.
Ack, men snart en Pandarus spänner
bågens försåt,
syftar åt
segrarn, som yfs bland Achäiske männer.

Segersång
klingar nu, den blir ej lång;
talar om bragders ära
för den sköna, för den kära.
Än är det vrede i sångarns röst,
dock, i förälskadt bröst
trifs ej stränge
vreden länge.
Hör, hur tonen bytes om
småningom,
sjunker neder,
veknar, beder,
och i längtans suckar inom kort
smälter bort.
Skynda dig, jägar! när fågeln spelar
synen felar,
hörseln felar: spring, gif akt
uppå sångens makt.

Men när de hvirflande ljuden stanna
luta dig ner som dödens panna.
Mossen är djup, hvad gör det?
Vattnet dig går blott till knät.
Vill du segern vinna,
skotthåll, skotthåll skall du hinna.

Fyr!
Sången tystnar, skaran flyr.
Lodet sitter mitt i sångarns hjerta,
men han föll förutan smärta
bäst han sjöng och bäst han brann:
lycklig han!

Till Friherrinnan M. Schwerin.

(Med andra upplagan af Frithiof 1826.)

Ädla Sångmö, hvad din skald har diktat,
läs det du när det af verlden glöms.
Sköna Biktmor, hvad för dig jag biktat,
göm det du, liksom ett lyte göms.

Ack, bland skatter som vi här förspille
hjertats är för dyrbar, är för god,
fattas ej af den det älska ville,
och försmås af den som det förstod.

Snart som Frithiofs ock min lefnads Saga
trycks i grafven om en vacker dag,
ny vignett och ny Musikbilaga,
ack! men samma tryckfel, fruktar jag.

Hjertat är ett tryckfel, men det finnes
blott i ett och annat exemplar,
i de fleste som jag sett och minnes
Gudilof står ej det felet qvar.

Sättaren i skyn ock ämnat hade
rätta felet äfvenväl hos dig
men han fann det alltför skönt, och sade:
låt det stå, det är en bild af mig.

d. 4 Maj 1826.

I Biskopinnan Faxes Minnesbok.

Vid författarens afresa från Lund den 10 Maj 1826.

I din minnesbok den första raden
skrifver tacksamheten, som hon bör.
Ack, hon kunde fylla alla bladen
och ändå ha mer att tacka för.

Ty du var oss ömsom mor och syster,
husets ängel, sänd ur skyn åstad,
gladde mig, då jag var allt för dyster,
och förlät mig, då jag var för glad.

Ack, den glädjen är förbi omsider;
som en brusten luta är min själ,
kan ej klinga som i forna tider,
kan blott sucka ett farväl, farväl!

Hans Excellens Grefve Stedingk.

I dag du fyller åttiårig ära,
Få äro de som fyllt dess mått som du,
Ett rågadt mått, och himlen står du nära,
Men dröj på jorden, dröj hos oss ännu.

Låt oss få se på dina hvita lockar,
Ett silfvermoln omkring en Jofursbild.
Låt oss få höra på din röst som lockar
Till dygd och ära, lika vis som mild.

Tids nog ändå du far på Ambassaden
Till fjerran land, till egen kröningsfest.
Då sörjer landet och då sörjer staden,
Men din Therese* blir den som sörjer mest.

* Grefvinnan Ugglas.

I C. A. Hagbergs Minnesbok.

Stig på Norrbro och se din ungdoms bild,
Norrström, som sammanbinder friska vågor
med salta, som din ungdom binder hop
din barndoms lek med mannaårs bekymmer.
Hur präktigt speglar ej den strömmen af
torn, hjeltestoder, slott och sångartempel,
och aftonrodnan öfver Riddarholmen
der Sverges ära sofver under marmor —
men på hans stränder bor Förförelsen.
Och som han seglar längre fram och längre,
som stormen växer, vågorna gå högt,
hur längtar ej den tröttade tillbaka
till lugna vikar, gröna Mälaröar
och friden på de furukrönta näs!
Men det är fåfängt: han skall ständigt framåt
skall lösas opp i hafvets bitterhet. — —
Stig på Norrbro och se din ungdoms bild.

Stockholm d. 4 November 1826. Es. Tegnér.

PROSAISKA UPPSATSER.

Odaterade predikningar.

I.

20 Sönd. p. Trinit.

Si, du är blefven helbregda; synda icke härefter att ej något värre dig vederfares. Så talade Frälsaren till mannen som i 38 år hade legat krympling vid Bethesda dam, och nyligen af den förbarmande Herren återfått sin helsa och sina krafter. Men i en annan mening är äfven detta sagdt åt dig, du Jesu Christi återlöste. *Si, du är blefven helbregda.* Du är ryckt från mörksens väldighet och försatt i Guds älskelige Sons rike. Du är genom Dopet intagen bland heligas samfund, bland Guds husfolk. Du var bortkommen från det lif som i Gudi är, men Herden är kommen att uppsöka den förtappade. Det var intet helt på dig från hufvudet till fotabjellet; men Läkaren är sänd att bota dina skador. Du är dyrt köpt med Jesu ångest, svett och blod. Du är friad från förbannelsen, från döden och djefvulens våld. *Synda derföre icke*, efter så många för dig utståndna smärtor, efter Guds så otaliga dig bevista välgerningar, efter evighetens så dyrbara dig lofvade belöningar. *Synda icke att ej något värre dig vederfares*, att icke Christi lidande blir ditt förderf, att icke ett högre mått af föraktad nåd ådrager dig en strängare dom, att icke Jesu Christi Evange-

lium blir dig en dödsens lukt till döden. Derföre bevara oss alla, milde Gud och Fader vår etc.

Evang. Matth. 22 v. 1.

Herre, helga oss etc.

Dagens heliga Evangelium visar oss, under en liknelse, huru Nåden som af Gud erbjudes åt menniskan, lättsinnigt af henne förkastas. Den visar äfven de olyckliga följderna af ett sådant förfarande; ty konungen, heter det i dagens text, vardt vred och sände ut sina härar och förgjorde de dråpare och brände upp deras stad. Måltiden var tillredd åt dem alla, nåden var dem alla erbjuden; men de föllo genom eget förvållande derutur och pliktade sedan med rätta för sin ondsko. Detta ger oss en otvungen anledning att på en kort stund tala om

En Christens återfall ur Nådaståndet.

Fader du som sändt etc.

Den första fråga som vid denna betraktelse möter oss är den: Hvad är nådaståndet? Vi förstå det bäst då vi till en början märka hvad dess motsats, hvad syndens och fördömelsens stånd innebär. Vi voro af Naturen vredens barn, säger Paulus. Och hurudan är då menniskan öfverlämnad åt sig sjelf, beröfvad uppenbarelsens fackla, utan förbättring af Herrans lifgifvande anda? Är hon vis och from, är hon skicklig för evigheten, skicklig för den saliga föreningen med sin Gud? Ack nej, vi se henne höljd af mörker i förståndet, af okunnighet i de vigtigaste frågorna för sitt väl, af fördomar och tvifvelsmål. Vi se hennes vilja öfvervåldigad af sinnenas makt, släpad som en bunden missdådare af begären, utan lust för andelig ting, utan sinne för den sanna heligheten, utan beständighet i kärleken till

det goda. Vi se henne bäfva för döden, osäker om sitt tillstånd på andra sidan grafven, vi se hur hon ryser för den store Domaren och hans hämnande rättfärdighet. Detta är naturens tillstånd, det är syndens och vredens stånd. Men när ett himmelskt ljus upptändes i det inre af din själ, när du handledd af Evangelii klarhet börjar med öfvertygande visshet inse den Gudomliga sanningen, när du börjar icke blott veta, utan äfven känna och erfara att det är Gud som vakar öfver dina öden, att det gifves ett tillkommande lif, der en hvar skall äta sina gerningars frukt, och att jorden icke är ditt hem, utan din vandrings-, din beredelseort: — när du vidare i synnerhet börjar att med allvar märka dina många orena tankar, din lättsinnighet, din tröghet, dina täta öfverilningar, dina afvikelser ifrån gudaktighetens väg; — när du ej blott märker din brottslighet, utan äfven förtryter den, äfven ängslas deröfver, ja afskyr och hatar den; — när du låter dessa känslor öfvertyga dig om Guds förbarmande nåds nödvändighet, låter dem drifva dig att värdera det försoningsmedel som för dig skedt är, och hvarigenom endast Guds rättfärdighet, lagens myndighet och det helas väl kunde upprätthållas; — när du inom dig känner och erfar allt detta, då erfar du äfven Nådens första rörelser, då märker du redan en början hos dig af nådaståndet. Och nu vaknar Bönen på dina läppar, nu flyr du i ödmjukhet och tro till den Gudens barmhertighet som i Christo försonade verlden med sig sjelf. I kraft af Evangelii hugneliga löften börjar Du att känna en ljuf försäkran om dina synders förlåtelse, om Guds faderliga hjertelag som vill upptaga dig till sitt barn och till himmelrikets arfvinge. Lagens förbannelser ropa ej längre hämnd öfver dig, de mana dig ej längre ner till afgrunden. Guds godhets rikedomar väcka hos dig genkärlek för din välgörare och Herre, du fattar en redlig och allvarlig föresats att lyda Guds bud

af kärlek till honom, och att akta på samvetsrösten den Skaparen nedlade i ditt bröst att vara hans viljas tolk och din egen, osvikliga domare. Du söker att allt mer och mer rena dig från onda gerningar och fullborda helgelsen i Guds räddhoga. När du om allt detta efter yttersta förmåga dig beflitar, detta gör, detta inser, detta känner; — si då är du redan försatt ifrån mörksens väldighet i Guds älskelige Sons rike, då är du i det fulländade Nådaståndet. Med ett ord, den är i Nådenes stånd, i Guds synnerliga umgängelse och vänskap, den är i ställning att blifva en himmelens Inbyggare hvilken inser och förtryter sin syndiga svaghet, hoppas på Guds barmhertighet i Christo Jesu, af kärlek till Gud iakttager hans ord, flyr synden och följer redligt sitt samvete, görandes hvad rätt är inför Gudi och mannom. — Detta är då Nådaståndet, det tillstånd i hvilket vi alle böra finnas, i hvilket vi åtminstone böra söka att komma, det tillstånd ur hvilket jag önskar att ingen utaf oss måtte falla. —

Men huru mine åhörare? Kan då den som en gång verkeligen blifvit förbättrad, erhållit sina synders förlåtelse, blifvit from och rättskaffens, fått barnaskapet och rättighet till det himmelska arfvet — kan en sådan åter förlora dessa höga förmåner, kan han öfvergå till syndaktigheten, mista sin Guds välbehag och varda ond och fördömlig? Ack ja, det är en sanning, en alltför beklagelig sanning att äfven de fromma kunna falla, återträda i syndens slafveri och från Guds och ljusets barn blifva mörkrets och förtappelsens. Väl heter det hos Johannes: *Min får höra mina röst och jag känner dem, och de följa mig och jag gifver dem det eviga lifvet.* Och på ett annat ställe: *Herren förlåter ej sina helige. Ingen skall rycka dem utur hans hand. På Zions berge skola de stå, på Zions berge som icke rubbas skall.* Och åter på ett annat ställe: *Den som i oss ett godt verk*

begynt hafver, han skall det äfven fullborda. Men låtom oss icke förvillas härutaf, eller oriktigt förklara det. Ty det heter äfven hos Paulus: *Vi äro delaktige i Christo, om vi blott behålla det begynta väsendet intill ändan. När han fullbordad var blifver han allom dem som honom lyda, en orsak till evig salighet.* Men om vi icke förvara denna herrlighetens krona, om vi ej framhärda i Guds tjenst, om vi besegras af djefvulen och verlden, om vi förledas till uppsåtlig olydnad emot Jesu bud; — då äro vi ej längre delaktige i Christo, då må vi ej längre på oss lämpa Skriftens tröstande löften. Var icke David en man efter Guds sinne, och likväl föll han i synd och blef ett dödsens barn? Var icke Salomo vis och from, och likväl låt han förleda sig till djurets vällust och skändeligt afguderi? Försäkrar icke Paulus att Alexander och Hymenæus lidit skeppsbrott i tron? Sjelfve de Helige förmanas ofta till vaka, till aktsamhet på sig sjelfva, till strid emot köttet. Men hvartill behöfdes en dylik förmaning om den en gång förbättrade vore trygg för allt nytt vilsefarande, allt stapplande, allt fall; om han vore känslolös mot alla syndens lockelser, härdad mot alla förförelsens pilar? *Vaker och beder,* bjuder Christus, *att I icke fallen i frestelse. Ho som står,* förmanar Paulus, *han se till att han icke faller. Behåll det du hafver,* råder Johannes, *att ingen tager dina krono ifrån dig.* Heter det icke tydligen: *Om den rättfärdige vänder sig från sin rättfärdighet och gör det ondt är, så skall på hans förra rättfärdighet icke tänkt varda. Han skall dö i sino synd som han gjort, skall han dö.* Och på ett annat ställe: *Äfven de som hafva smakat det goda Guds ord och den tillkommande verldens kraft kunna återvända och korsfästa Guds son, kunna smäda Nådens ande och trampa det nya förbundets blod under fötterna.* Änglarna, de fullkomligaste andar, kunna falla och föllo verkeligen. Menniskan, en ande inhöljd i stoft, kan äfven falla. Både

Förnuftet och Skriften och en bedröflig Erfarenhet bestyrka detta.

Men, christelige Åhörare, det gifves många olika sätt att falla. Annat är det att falla fullkomligen ur nådaståndet, annat åter att falla från en högre till en lägre grad i detta saliga tillstånd, och sluteligen annat att falla utur sjelfva Guds nåde och för evigt derifrån uteslutas.

Huru faller man då ur sjelfva nådatillståndet? Jo, genom uppsåtliga synder, genom brott mot samvetets röst som dig varnar, mot den inre öfvertygelsen som dig fördömmer, genom öfverlagd ondska faller du derutur, du öfvergår till mörksens rike, du blir åter försatt i vredenes tillstånd. Hvem ibland oss, m. åh., skulle väl vara nog lättsinnig eller nog okunnig att tvifla härom? Den som syndar med öfverläggning, följer sina lustar, oaktadt han vet och känner att det är orätt, den som motvilligt öfverträder Herrans bud, och föraktar rättvisans, gudaktighetens, mensklighetens lagar — en sådan har ingen stadgad föresats att handla rätt och väl, ingen verkelig vördnad för Guds majestät, ingen fruktan för hans helighet, ingen kärlek för sin Frälsare, han känner ej tacksamheten för sin gudomlige välgörare, han har ingen sann och lefvande tro. Men aktning för dygd, hat till ondskan, ett redeligt uppsåt att vandra Evangelio värdeliga, en fast tro på Guds barmhertighet i Christo Jesu — allt detta är oundgängligt för den med skäl skall kunna hoppas att fortfara i nådaståndet. *Ho, säger Johannes, som gör synd, han är af djefvulen. Den som är född af Gudi han gör icke synd ty han förblifver i honom och han kan icke synda ty han är född af Gudi.* Men hvad synder menar Apostelen här? Är det svaghetsbrister, är det öfverilningar, är det ouppsåtliga fel? Nej, om så vore, ho kunde då salig varda, hvem är den ibland oss som ej dageligen måste märka striden mellan köttet och anden, som ej dagligen måste klaga med Paulus:

Jag ser en annan lag i mina lemmar som strider emot den lag som i min håg är, och griper mig fången uti syndens lag som är i mina lemmar? Nej, det är uppsåteliga synder han bestraffar, synder mot bättre vett och vilja, brott mot öfvertygelse och samvete. Ho som uppsåteligen syndar, vill han säga, han är icke af Gudi, han har förlorat sin andeliga barnarätt, han hörer ej till Guds rike, han står under Guds fienders herradöme. Pröfver Eder derföre sjelfva, Christel. Åh. I behöfven inga vidlyftiga undersökningar för att veta om I finnens i nådaståndet eller ej. Ert eget samvete måste säga Er om I icke ha annat än ofrivilliga förseelser att förebrå Er. De höra till den menskliga naturen och skola af den Eviga Barmhertigheten ursäktas. *Hvilken märker huru ofta han bryter? Herre förlåt mig mina hemliga brister.*

Men, fastän svaghetssynder icke just störta menniskan ur nådaståndet, så försätta de henne likväl från en högre till en lägre grad deruti. Ty äfven i detta tillstånd gifvas olikheter. Derför uppmanar också Skriften de fromma att ständigt tilltaga i det goda. *Vexer, säger Paulus, allt mer i kärleken, vexer till i Guds kunskap, vexer till i vårs Herras Jesu Christi nåd.* Vi kunna alltså i detta tillstånd hinna allt längre och längre, vi kunna äfven gå tillbaka och blifva sämre. Ju klarare och renare vårt förstånd inser de andeliga sanningar, ju renare begrepp vi oss förvärfva, ju mer vi tilltaga i hjertats renhet, i ädla böjelser, i gagnande gerningar; ju oftare vi med tacksamhet tänke på Gud och på den han sändt hafver, Jesum Christum, ju kraftigare denna tanke höjer oss från stoftet till himmelen, ju mera sällan vi snafve, ju tapprare vi stride mot det onda inom oss och utom oss; — ju högre ha vi äfven hunnit i nådaståndet, ju säkrare kunna vi vara om vårt benådande och om salighetens arf. Och hvilket är det mål, mine åhörare, till hvilket vi böre sträfva? Är det icke ett återupprättande af

Guds beläte, af den likhet med den högsta heligheten som vi förlorat? *Ikläder Eder den nya menniskan som efter Gud skapad är i sannskyldig helighet och rättfärdighet.* Vakten Eder derföre, Ä. Chr., äfven för de hemliga brister, för dessa synder af oförstånd och öfverilning. De störta Er icke från nåden, men de äro dock en fläck på Guds beläte, de göra Er ofullkomligare, de aflägsna Er från det höga mål I bören eftersträfva, ja de förbereda småningom Ert verkeliga fall. Hvad? Ett plötsligt utbrott af vrede, ett förolämpande uttryck, ett stickord som undfaller Er, en oren lusta som uppstiger i er själ — allt detta är öfverilningar, är svaghetssynder. Men huru är icke den långt fullkomligare, huru står han icke på en högre trappa af helighet, som vakar öfver sitt hjerta, som tyglar sin tunga, som nedslår de onda begären, och korsfäster sitt kött samt med dess lustar och begärelser, — huru mycket högre står han än den som af allt detta öfvervinnes. Påminner Er också att svaghetsbrister, då de icke med allvar emotstås och qväfvas, snart öfvergå till hemsynder och brottsliga vanor, de erhålla allt mer och mer makt öfver det oaktsamma hjertat, de ådraga sig mer och mer vår ursäkt, ja äfven vårt tycke, och draga oss således småningom i mörkret och fördömelsen. Varen derföre på Er vakt äfven mot obetydliga fel. Vaker och beder, och påminner Er Apostelens ord: *Hvar och en blifver frestad då han af sin egen begärelse dragen och lockad varder.*

Vi kunna alltså, chr. åh., igenom uppsåteliga synder falla ur nådaståndet, vi kunna genom svaghetssynder falla från en högre till en lägre grad deruti. Men med ett hugneligt ord vill jag sluta dagens andakt. Så länge vi ännu äro jordens Inbyggare, så länge vi vistas på denna bepröfvelsens ort, så länge kan ingen dödlig falla alldeles utur sjelfva Guds nåd. Sen I icke hur himlahvalfvet i sin gästfria famn rymmer både goda och onda? Så är det äfven med Barm-

herlighetens Fader. *Herren, säger Profeten, Herren utsträcker sina händer hela dagen till ett ohörsamt folk, han ropar: Kommer hit till mig alle I etc han är långmodig och vill ingen syndares död, han vill att de skola frälste varda, och komma till sanningens kunskap.* Ännu i dag är alltså, äfven för den förhärdade, himmelens port öppen, ännu i dag är det icke för sent, ännu är vägen obehindrad, ännu kallas vi ömt att anträda den saliga vandringen. Så låtom oss då i Jesu namn, ju förr ju heldre begynna den, låt oss icke uppskjuta lifvets yppersta angelägenhet till dödssängen, låt oss påminna oss Pauli ord *att ej förakta Guds långmodighets rikedom, icke förståndande att Guds mildhet lockar oss till bättring.* Amen.

II.

Men vi vete att om denna hyddones vårt jordiska hus nederslaget varder, så hafve vi ena byggning af Gudi byggd; ett hus icke med händer gjordt, det evigt är i himlen. 2. Cor. 5. 1.

Med dessa ord, Chr. åhörare, tröstar Aposteln Paulus i sitt andra bref till Corinthierna den betryckta Christna församlingen. Med dessa ord vilje vi äfven i dag trösta oss öfver lifvets förgänglighet och samla mod emot dödens bitterhet. Midtibland förgängelsens tecken som öfverallt omge oss, vid åsynen af döden som på närmare eller fjärmare håll hotar oss alla, vilja vi stärka vårt sinne med Apostelns tröstefulla ord: Vi vete att om denna hyddans vårt jordiska hus etc.

Den rikaste anledning till en sådan tröst lemnar oss dagens högtidlighet och de heliga minnen som den återkallar. Ty på denna dag är stenen vältad ifrån grafvenes

dörr, på denna dag är Jesus Christus uppstånden, på denna dag har han öfvervunnit döden och honom som döden i våld hade. Från denna dagen räknadt hafva menniskors tankar icke varit inskränkta inom detta lifvets gränsor, den höga föreställningen om uppståndelse och odödlighet har bemäktigat sig deras hjertan, och öfverallt upptäcka vi spåren af detta menskligheten tröstefullaste hopp. På första dagen i vickan samlas vi till gemensam andakt, vi kalle den Herrans dag, ty det är den dag på hvilken Christus uppstått, det är hoppets och det eviga lifvets högtidsdag. De stilla rum der de döde sofva finnas merendels omkring våra kyrkor, utan tvifvel derföre att uppståndelsens hopp skall sväfva öfver grafvarna, och det eviga lifvets tröst bo midt ibland förgängelsens synliga minnesvårdar. Och år efter år komma vi tillhopa till en helig fest att vi ej måtte förglömma huru Jesu graf öppnades, att vi måtte tänka oss äfven våra grafvar öppnade en gång, äfven våra döda lefvande. En sådan tanke skall upplyfta vårt sinne öfver jorden, den skall lära oss känna vår eviga bestämmelse och borttaga fruktan för döden. — Den högtidliga dagen har åter församlat oss i Herrans hus, vi hafva kommit tillsammans för att fira minnet af den uppståndne förlossaren och med heliga betraktelser styrka våra hjertan till lugn och mod och förtröstan. Men förut vilja vi förena våra röster i följande högtidssång:

Ps. N:o 168.

Fader vår som äst etc.

Evangel. Marc. 16. v. 1—18.

Herre helga oss i din sanning etc.

Chr. åh. På en dag då den Christna församlingen firar menniskones sons uppståndelse från de döda, vill jag, med anledning så väl af texten som dagens högtidlighet, tala till Eder

Om fruktan för döden och huru den skall öfvervinnas.

Fader du som sändt etc. Det är icke underligt, m. åh. om menniskan åt sig sjelf lemnad anser döden för sin yttersta fiende och fruktar för dess annalkande. Ingen varelse som lefver och andas kan utan rysning se den stund som upplöser dess väsende; för allt lefvande är lifvet sjelf vanligen det högsta goda. Sjelfva de oförnuftiga djuren kämpa af en blind drift för sitt lif; och menniskan som äger förnuft och vilja, som med så många ädlare band är fästad vid lifvet, menniskan hvars hopp aldrig hvilar, för henne måste döden vara dubbelt ryslig. Ty all annan olycka som kan möta oss, qvarlemnar dock alltid något, åtminstone hoppet; men döden lemnar intet qvar, i dess kalla famn slocknar hvarje jordiskt hopp, ogenomträngeligt mörker och stum fasa betäcka för alltid den ödsliga grafven. Hvem älskar icke solens ljus och den blåa himlen och den grönskande jorden der lifvet andas och hvarje väsen fröjdar sig af sin varelse? Rysligt är det visserligen, mine vänner, att skåda neder i grifterna, att se dessa multnande ben, dessa sönderfallne lemmar, från hvilka kraft och lif äro flydda och förruttnelsen stinker emot oss. Denna liflösa kropp regerades dock fordom af en förnuftig ande, det hufvud der maskarna nu bo, tänkte sig evigheten, det hjerta som nu småningom upplöses till stoft, kände sorg och glädje, älskade och afskydde. Och när vi tillika betänke att detta tillstånd en dag väntar oss alla, att detta är den sista oundvikliga upplösningen på lifvets bedröfliga gåta; när vi sålunda stå vid grafven och i förgängelsens vidriga bilder se vårt yttersta öde framför oss: — o då måste väl hvart menskligt hjerta rysa för döden, då måste vi väl med Profeten utropa: Menniskan af qvinna född, lefver en liten tid full af oro, vexer upp såsom ett blomster och faller af; flyr bort såsom en skugga och hafver ingen varaktighet. Jobs 14. 6.

Men det är icke blott det rysliga i döden och förstörelsen sjelf, icke allenast dess oundviklighet för oss alla som injagar fruktan derför. De mångfaldiga förhoppningar och planer som uppfylla menniskans bröst brytas alla genom döden. Huru mången stor och ädel man använder icke hela sin lefnad, alla sin själs krafter på utförandet af en enda tanka, för den uppoffrar han sitt lugn, den utgör hans lefnads lycksalighet. Huru naturligt derföre att han vill veta att han ej förspilt sitt lif på ett intet, att han vill se följderna af sin handling, att han vill hvila i skuggan af de träd han sjelf planterat. Men hastigt kommer döden öfver honom och kallar honom bort från sitt ofulländade verk. Ett annat slägte nedbryter hvad han uppbyggt, smädar kanske också hans företag, och förlorad är sålunda hela hans lifs möda. Sannerligen, för honom måste döden vara en förfärlig gäst, och ogerna flyttar han bort från de lefvandes tal, bland hvilka hans bedrifter varit utan gagn och kanske hans minne förblifver utan ära.

Men låt oss lemna jordens store och herrlige åt sitt öde, låt oss blott betrakta hvad som inom vår egen ringare krets gör döden ryslig och förskräckande. Hvilken är väl den ibland oss som icke fästes af ömma band vid lifvet, hvilken är den hvars bortgång ej skulle kosta någon tårar? Låtom oss icke skämmas öfver vår sorg vid de älskades graf, ej blygas för att Gud gifvit oss ett menskligt hjerta, ty Gud är Kärleken, och Kärleken i ett menskligt hjerta är en gnista af gudomligheten. De fleste ibland oss, m. åhörare, äro makar, äro föräldrar, äro bröder eller vänner. Skulle vi utan sorg kunna föreställa oss deras saknad och bedröfvelse? I föräldrar, hvilka ägen en talrik skara af barn att vårda och försörja, visserligen skulle det vara Er hårdt att i förtid skiljas ifrån dem, att på sotesängen föreställa Er de värnlösas öde, som ej ägde någon annan fader än den osynlige Fadren som bor i

himmelen, ej finge någon annan uppfostran än den som nöden gifver, och kanske af förförelsen eller armodet lockades in på ogudaktighetens vägar, eller tvunges att tigga sitt bröd inför de obarmhertiges dörrar. Och om någon ibland Eder förlorat ett älskadt barn eller en prófvad vän, nog veten I att döden är förskräcklig, icke blott för den som han bortrycker utan äfven för den som han qvarlemnar. Ty just derföre att menniskan kan älska sin like, derföre att hon har ädlare känslor än djuret, derföre att hennes anda härstammar från himmelen, just derföre är hon med oupplösligare band fästad vid jorden, och emedan hennes lif är mera värdt är äfven döden för henne i detta hänseende mera förskräcklig än för någon annan lefvande varelse.

Ty slutligen, mine åhörare, frukta vi äfven döden derföre att vår själ är odödlig, och ett annat lif väntar oss efter detta. Hvad förestår dig på andra sidan om grafven? Der sitter domaren den intet sken förblindar, för hvilken hela din lefnad ligger som en uppslagen bok, som känner dina hemligaste tankar, och dömmer dig med oböjelig rättvisa. O menniska, o menniska, huru vill du bestå inför den eviga rättfärdigheten som prófvar hjertat och ransakar njurarna? Ve dig då om du vandrat på ogudaktighetens stigar, om du med orent hjerta, med blodiga händer stiger fram inför den rättfärdiges thron. Men äfven om du befliitat dig om dygd och gudsfruktan, och att redliga vandra inför Herranom, äfven då måste du frukta. Ty hvilken är den som aldrig stapplat, som aldrig, åtminstone af svaghet felat, som fullgjort alla Lagens fordringar utan undantag. Förlorad är du om du ej har någon annan förtjenst att påräkna än din egen, och om den eviga barmhertigheten ej vill förlåta hvad den stränga rättvisan måste fördömma.

Så många och ännu flere anledningar äger menniskan åt sig sjelf lemnad att frukta för döden. Och likväl är det

nödvändigt att denna fruktan måste om icke alldeles utrotas ur menniskans hjerta, åtminstone bekämpas och förringas. Det är nödvändigt icke blott för menniskans lugn utan äfven för dess värde. Lifvets värde fordrar att vi utan bäfvan kunna tänka på döden.

Ty genom en oförnuftig fruktan för döden förstöres lugnet i menniskans bröst, den fräter som en mask i blomman, och utsuger all merg och kraft och sjelfständighet från vårt väsende. O för huru mången har icke dödens fruktan förjagat dagens glädje och nattens hvila. Den som, enligt Apostlens uttryck, är fången under dödsens räddhåga, huru skulle väl den kunna äga lugn och frimodighet i lifvet? Hvar helst han vänder sina skrämda blickar ser han öfverallt förgängelsens tecken. Förgäfves söker han att förjaga dessa föreställningar med nöjen och förströelser. Midt i glädjens buller återkomma de dystra tankarna och lemna hvarken ro eller hvila. Öfverallt står den hotande gestalten framför honom med sitt timglas och sin dödsskalle, han kan icke hoppas att han skall skona honom, han tänker ständigt: »nu kommer han». Ja visserligen kommer han till dig som till alla, ty ingen föddes ännu odödelig; men hvarföre skall du förbittra ditt lif med en fruktan som dock icke räddar dig, hvarför möter du ej heldre med manligt mod, med förnuftig undergifvenhet det som ändå ej kan undvikas, hvarför vill du lefva i ständig ångest som missdådaren under bilan, hvarför vill du göra dig oskicklig till dagens gerning och med onyttig fruktan förbittra det lif för hvars förlust du darrar? Sannerligen, m. åh. för att lefva med lugn och frimodighet måste vi först lära oss att kunna dö lugnt och frimodigt, vi måste vänja oss vid dödens allvarliga tanke för att utan barnslig fruktan en dag kunna träda vår yttersta fiende under ögonen.

Men icke blott lifvets lugn, äfven lifvets och menniskans

värde fordrar att vi så vidt möjligt är befria oss från dödsens räddhåga. Ty menniskans värde består just deruti att hon ej fruktar för något timmeligt, att hon känner och vårdar sin medfödda frihet som trotsar allt jordiskt välde och af ingen makt kan besegras. Vi säga att vi frukta Gud, men icke frukta vi honom som slafven fruktar sin Herre, utan derföre att Gud är helighetens och det rättas källa, derföre att vår egen vilja, när den är rättskaffens, icke är något annat än en del af Guds vilja, förklarad genom uppenbarelsen och samvetet. Vi frukta vårt samvetes vittnesbörd, icke derföre att det med något yttre våld kan tvinga oss, utan emedan det är Guds röst i menniskohjertat, emedan vi ej kunna afvika från dess fordringar utan att förakta och ogilla oss sjelfva. Vi äro öfverheten och all mensklig ordning underdåniga icke egenteligen af fruktan att de skulle kunna skada oss, utan derföre att öfverheten är af Gudi, derför att Staten ej kan bestå utan lydnad och ordning, att menskliga samhället i annat fall skulle bli en röfvarkula och vårt slägte återgå till sitt djuriska tillstånd. I alla dessa fall är det icke fruktan som drifver, utan öfvertygelsen om det rätta som bestämmer oss. Vi behålla härvid ännu vårt värde som menniskor och vår frihet oförkränkta; men fruktan för en jordisk olycka, fruktan för döden t. ex. upphäfver och förstörer den alldeles. Omständigheter kunna inträffa då det är nödvändigt att förakta lifvet för att kunna rädda sin öfvertygelse och ej afvika från det rätta. Ditt lif kan vara i de ogudaktigas hand; men har du mod att dö så tvinga de icke lögnen öfver dina läppar, tvinga dig icke att deltaga i en ond gerning. Hvarför prisa vi vår christna läras grundläggare och fullbordare, hvarföre hans Apostlar och Martyrer om icke just för den orygglige ståndaktighet hvarmed de föraktade döden och gerna låto sitt lif för sanning och rätt. Det är väl sant, få torde i våra dagar sättas

på så hårda prof; men om de inträffade, huru skulle den bestå som fruktar döden öfver allt annat, och ej blyges att köpa sitt lif med en nedrighet och förnekar Herran som han bekänt hafver?

Sålunda, m. åh. är det nödvändigt både för vårt lifs lugn och för vårt värde såsom menniskor att söka befria oss från dödens fruktan. Men huru är det möjligt, genom hvad medel kunna vi öfvervinna dödens bitterhet? Från dödens bitterhet befrias vi blott och endast genom Christi höga lära, genom den odödlighet han lofvat sina trogna och hvars hopp han genom sin egen uppståndelse stadfästat och försäkrat.

Der finnas de som söka att befria sig från dödens fruktan genom föreställningen af en oafbruten sömn i grafven, en ändlös hvila i hvars famn de ej bekymra sig om att upplösas, evigt förglömmande och evigt glömde. Till ett sådant lugn veten I väl att Christendomen ej kallar oss, utan tvertom på allt sätt söker att förstöra det. Bekänna måste vi också att mera trögt och djuriskt kan intet hjerta vara än det som ej upplifvas af någon annan känsla än en sådan som det med likgiltighet tänker sig förslocknad, som ej röres af någon kärlek hvilken det ej obekymradt tänker sig som förgänglig, som kan vara lugnt och tillfridsställdt att en gång med alla sina krafter, all sin vilja upplösas till stoft, och anser denna verkliga, eviga död som sitt väsens fulländande. Det finnas åter andra som uppsåtligen förjaga all tanke på hvad som väntar oss på andra sidan om grafven, och likväl föregifva att de ej frukta döden. Men det är klart att detta blinda förakt för döden ej kan ingifvas oss af Christendomen. Den söker icke att vagga de dödeligas hjertan i en tanklös sömn, den talar tvertom ideligen om död och förgängelse, Gud sjelf har icke sparsamt satt förgängelsens tecken midt ibland oss, på det vi rätt allvarligt

skulle betrakta den, rätt tydligt veta hvad döden är och dock med lugn gå den till mötes. Blott på detta sätt är det som Christi lära befriar oss ifrån dödsens räddhåga.

Men låt oss icke föreställa oss att vi befrias derifrån genom en enkel föreställning, en flyktig tanka, icke heller på en gång och i ett enda ögonblick. Odödlighetens hopp är den skönaste blomman af menniskans väsen hvilken blott trifves der hennes grund är beredd och småningom vexer inom vårt hjerta. Huru skulle det sinne kunna hoppas odödlighet hvars tankar äro bundna vid det förgängliga? Det är ju sant att allt som omger dem liksom försvinner under deras händer, att allt lif de se flyktar förbi som en skugga, att det ej finnes någon glädje som kan förlusta dem i grafven, det är ju sant att arfvingarna ta deras gods och förspilla det, tiden tar deras bedrifter och förstör dem. Vid det förgängliga hänger deras hjertan så fast som trädet hänger vid jorden. En stor, en fullkomlig förändring måste föregå i deras sinnen innan de kunna fatta odödlighetens visshet och öfvervinna fruktan för döden. Men just en sådan förändring är det också som Christus vill verka hos sina trogna. Ty han drar deras tankar, deras hela väsen hän till det som de måste känna ej är förgängligt; och allt det hvartill han kallar oss har sitt vittnesbörd i sig sjelf att det är evigt. Sanning, rättfärdighet, kärlek, hvartill Christus oss kallat hafver, icke äro de af jordiskt, utan af himmelskt ursprung och derför äfven af himmelsk varaktighet. När vi då rätt upptaga det i våra hjertan då måste vi känna att vi icke äro öfvergifna åt förgängelsen, utan att vi hafva det eviga lifvet blifvande uti oss och att Syrach har rätt då han säger: Herrans ords kunskap är lärdomen till lifvet, och de som göra hvad honom täckeligt är, de äta af odödlighetens frukt. — Låt derföre fritt död och undergång visa sig för våra jordiska ögon; men i Guds rike är der ingen död,

Gud lefver och hvad af Gudi är det måste också lefva. Genom den lekamliga döden uppdrages blott förhänget som stänger utsigten till det eviga, den jordiska inskränkningen försvinner, Guds herrlighet rycker oss närmare; — hvad skola vi då rysa för förgängelsens synliga tecken, hvad skola vi frukta för i den stund som vi dåraktigt kalla vår sista stund, men som dock ingenting ändar af allt det hvarigenom lifvet äger sitt värde.

Och vidare, christl. åh. hvarföre skulle vi oroa oss öfver att vi kanske bortkallas ifrån begynda företag och måste lemna så mycket ofulländadt tillbaka. Låt tjenaren gå när hans Herre ropar. Ty han ropar oss icke förr än det är gjordt som vi skulle göra, och icke saknar han händer att fullborda hvad som återstår. Var det Guds gerning som vi gjorde, var vårt företag stort och ädelt, då är det ju en dåraktig och egenkär tanke att det skulle förstöras derföre att vi ej mer kunde fortsätta det. Han, utan hvars vilja ej en sparf faller till jorden, skulle han tillåta det goda som vi börjat, att förloras, skulle han låta menniskan förspilla sina ädlaste krafter på det som ingen fortgång finge?

Icke heller bör det så högeligen oroa oss att vi skola lemna våra älskade, maka, barn, föräldrar och vänner, efter oss i sorg och saknad. Ty icke är den öfvergifven hos hvilken Gud är när, och vi vete af Christi lära att Gud skall vara när dem, ett stöd för de svaga, en fader för de faderlösa. Vi veta att det icke är en slump eller ett blindt öde som låter vår dödsklocka slå, utan att det är Gud som kallar oss, den Gud som förvandlar bedröfvelsen till glädje, och sårar att han måtte läka för evigt. Skulle icke Gud leda och vårda dem liksom han ledt och vårdat oss, skulle han icke trösta dem i sorgen liksom han ofta tröstat oss, med sitt ord, sin hjelp, sin mildhets rika gåfvor?

Slutligen lärer oss äfven Christendomen att icke heller

frukta döden för den dom som der väntar oss. Väl är Gud en rättvis domare, men han är tillika en barmhertig Fader. Är icke innehållet af alla hans löften kärlek, nåd, förbarmande och evig fred? Har han icke för oss utgifvit sin enfödde Son på det att hvar och en som tror på honom skall icke förgås utan få evinnerligt lif? Få vi icke tillräkna oss hans förtjenster, hans lidande och död, har icke den eviga barmhertigheten lagt våra synders ok på hans skullra? I min faders hus, säger han, äro många boningar, jag går hän att bereda Eder rum, att hvar jag är, der skolen ock I vara. Hvarför frukten I då för döden? döden är för evigt besegrad: du död hvar är din udd, du graf hvar är din seger?

Och sålunda, m. åh. betager oss Christi lära alla förnuftiga anledningar att frukta döden. Vi behöfva ej mera att med rysning tänka på grafven, ej bäfva för resan till de obekanta landen eller med fasa fråga hvem som skall anamma oss då vi träda upp på dess främmande kuster. Och skulle någon ännu tvifla, ännu med tvekan fråga om något budskap är kommet till oss från de dödas land, någon vägledare hvars hand vi med tillförsigt kunna fatta; — välsignad vare då uppståndelsens konung, lofvad vare Guds helige som icke kunde se förgängelsen! Ja, lofvad vare du, Jesus Christus vår Herre och Broder, att du på denna dag har öppnat grafvarna och bragt lif och oförgänglighet i ljuset. Skulle vi rädas för din milda skepnad, skulle vi ej frimodigt hålla fast vid dig och gerna följa dit du förer? Glade vilje vi gå till din Faders hus, der du sjelf beredt våra boningar; ty det är en vandring till vårt rätta fädernesland, en lustig färd till salighet och fred. Hvem vill väl frukta döden, när den förer oss till dig, hvem vill frukta lifvet och dess besvärligheter när hvarje dag, hvarje timma förer oss närmare till befrielsen. —

Med dessa tröstande föreställningar vilje vi idag helsa uppståndelsens återkomna högtid. Hvad vi nu talat, det öfverväge en hvar i sitt hjerta, en hvar betänke det stora Budskapet om den Uppståndne den grafven icke hålla kunde. Då skall väl dödens allvarliga tanke uppstå för hans själ; men tillika skall han känna sig upplyftad öfver det jordiska, befriad från dödsens räddhåga och tacka Gud som oss seger gifvit hafver genom vår Herra Jesum Christum. Amen!

III.

Hvar nu någor är i Christo så är han ett nytt Kreatur: Det gamla är förgånget: si allting äro ny vorden. 2 Cor. 5. 17.

Med dessa ord tillkännagifver Apostlen Paulus den stora förändring hvilken föregått i verlden och i menniskohjertat genom Jesu Christi födelse. Vi känna, christlige åhörare, vi känna i världens häfder ingen enda händelse af den vigt och inflytande på hela menniskoslägtet, som denna. Med den fick hela verlden ett förnyadt utseende; sakernas ordning blef helt annorlunda, den menskliga anden fick en ny, hittills okänd riktning, nya krafter vaknade i menniskans bröst, en ny verld uppstod, det nya Testamentet började och skall fortfara till dagarnas ända. De hedniska Gudarna föllo från sina troner. Det eviga nedsteg i tiden; menniskans sinne fästes ej mera med barnslig sorgfrihet endast vid det yttre; med allvar och ånger lärde hon att se ner i sitt eget hjerta. Lagar och statsförfattningar, seder och tänkesätt, vettenskap och konst, allt antog ett förändradt, ett allvarsammare, ett djupare utseende. Det var i känslan eller rättare det var i förutseende af denna allmänna för-

ändring som Apostlen med profetisk röst utropade: *Hvar nu någor är i Christo så är han ett nytt Kreatur. Det gamla är förgånget: si, all ting äro ny vorden.* Orden läsas i Pauli 2:dra bref till Corinth. 5. Cap. 17. v.

Men det är icke om den verkan som Christi födelse haft på verldens utseende i allmänhet som jag i dag vill tala. Det är snarare om dess välgörande följder för en hvar af oss, särskilt, om den kunskap, den frid, den tröst, det odödliga hopp som den gjuter i vårt hjerta. Jag vill tala till Eder om det hvartill dagens högtidlighet, ej mindre än dess heliga Text, gifver oss fördubblad anledning. Ty i dag är oss född er Frälsaren, som är Christus Herran i Davids stad. Vi begå i dag minnet af Guds ankomst i köttet, vi räkna med rätta denna dag såsom vår yppersta högtidsdag. Hvad vi som Christne tro och bekänna, hvad vi vete och hoppas, hvad som upprätthåller oss i lifvet och tröstar oss i döden, det hänger allt tillsammans med den hågkomst vi i dag återkalla. *Detta är den dagen som Herran gör:* låtom oss derföre rätt betrakta hvad den innebär och med tacksamma sinnen öfverse den salighet som han oss förvärfvat. Det anstår menniskan såsom ett förnuftigt väsende att sjelf tänka öfver grunderna till sin bekännelse, det anstår oss såsom Christne att sjelfve göra oss reda för att vår Tro är bättre, är säkrare, är saligare än hedningarnas. Och inse vi detta, då hämta vi deraf en fördubblad anledning att prisa den hvarigenom ljus och tröst äro komna i verlden. Tider hafva funnits då detta ljus ännu icke var uppgånget, och de finnas ännu för många folkslager som sitta i mörker och dödsens skugga. Hvarföre skulle vi icke erkänna att vi äro lyckligare än de, hvarföre skulle vi icke prisa Gud och den han sändt hafver som är Jesus Christus? Och på denna dagen har han sändt honom, på denna dagen är menskligheten *vorden ett nytt kreatur, det gamla är förgånget och all ting äro ny vorden.*

Låtom oss derföre prisa den nykomne, låtom oss fira den Christna församlingens stiftelsedag, då vi upplyfta våra hjertan i följande högtidssång:

Ps.

Hör, helige Ande, dessa din församlings önskningar, och vittna sjelf att vi blifvit bönhörde, då vi knäfalla inför dig i återlösarens egen bön, Fader vår som äst i himlom etc.

Att du oss nådeligen höra vill etc.

Evang. Joh. 14. 23—

Herre helga oss i din sanning etc.

Christ. åhörare. Den text vi nu uppläst är bland de skönaste och vigtigaste som vårt kyrkoår äger. Den innehåller, att jag så må säga, vår Frälsares Testamente, icke blott till sina Lärjungar, utan äfven till hela menniskoslägtet. I få, men starka drag är der allt det goda skildradt hvilket hans heliga lära beredt åt oss alla. Det är derföre med anledning häraf, som jag i dag vill fästa eder uppmärksamhet på

de saliga förmåner dem Christi lära oss beredt hafver.

Fader du som sändt ditt ord etc.

1:o) Christi lära har för det första skaffat oss kunskap och ljus i förståndet. Att handla med sans och öfverläggning, att forska efter tingens orsaker och ändamål, att begripa sitt eget väsende; — detta är menniskans väsendtligaste företräde framför djuren, det är driften dertill som egentligen gör henne till menniska. Det gifves ingen förnuftig varelse som icke förr eller sednare måste fråga sig sjelf: Hvad är jag, hvad är allt det som omgifver mig? Hvarifrån har jag kommit och hvart går jag hädan? Verlden omkring mig och mina egna öden, styras de af ett blindt

öde eller af en mild försyn? Den tysta rösten i mitt inre som förkunnar mig om en Gud, bedrager den mig icke? Den sanning som mitt förstånd söker, det rätta som mitt hjerta önskar, finnas de verkeligen, eller äro de endast en tom inbildning? O mine vänner föreställen Er icke att dessa och dylika frågor födas af ett onödigt grubblande, eller att de möjligtvis kunna undvikas. Så ofta de än af tanklösheten visas tillbaka, så komma de dock alltid åter, de förfölja oss om icke alltid tydligen och uppenbart, dock säkert med en dunkel oro, om icke i alla ögonblick af lifvet, dock säkert i tviflets mörka stunder. Och huru vill väl menniskan åt sig sjelf lemnad, besvara dem? *Den naturliga menniskan förnimmer intet af det Guds ande tillhörer.* 1 Cor. 2. 14. Ifrån verldens skapelse till den dag som i dag är ha jordens vise tvistat om svaret, och det enda som hittills blifvit afgjordt är blott det att det ej kan afgöras. Här, mine vänner, här är det i synnerhet som menniskan känner sin inskränkning och sitt behof af en högre ledning.

Men hvar skola vi finna den? O låtom oss fly till ljusets och sanningens källa, låt oss blott höra Christus i dagens Evangelium, *Hugsvalaren den helige ande hvilken fadren skall sända i mitt namn, han skall lära Eder all ting.* Christus är det som är verldenes ljus, den som följer honom han skall icke längre vandra i mörkret. Hans gudomliga lära har förjagat natten, der tviflet och villfarelsen och vantron spökade. Han är det som har bragt i dagen den stora läran om en enda sann Gud, hvarigenom våra tankar fått fäste och våra hjertan fått lugn. Genom det ljus han utspridt känna vi vårt eget och de skapade tingens ursprung, vi känna vår och alla lefvande varelsers bestämmelse. Genom hans lära har slumpen eller den blinda nödvändigheten med all sin fasa försvunnit för våra ögon. Det oböjliga ödet som förut, likt Herren på Sinai, stod i blixt och dunder, och ristade

sin dom i koppartaflor, det har försvunnit för en mild försyn som styrer allt till det bästa och faderligen vårdar sig om menniskan. Nu förvillas vi ej mera af något tvifvel, eller af någon skenbar motsägelse i tingens gång och vårt eget öde. Ljus, ordning, fullkomlighet möta oss öfverallt, ty allt är en verkan af den högsta vishet och godhet. Sanningens väg är oss öppen, vägen till den eviga, den gudomliga sanningen, den der af intet mörker vet. Och I alle som uppriktigt älsken henne, I alle som längten efter sanningens kunskap, gifven akt på Christi höga lärdom, betrakten ordet och hållen Eder hårdt dervid; ty sålunda, och blott sålunda, uppgår för Eder eviga lifsens ljus.

2:o) Christi lära verkar, för det andra, lugn i vårt hjerta. Menniskans hjerta behöfver lugn vid känslan af sin egen svaghet, vid begärelsernas välde, vid medvetandet af synden, vid betraktandet af lifvets elände, och af allt det jordiskas förgänglighet. Men hvar skola vi söka detta lugn? Hoppfull väljer en den ena, en annan en annan väg härtill; men med felslagna förhoppningar vända alla tillbaka, blygas öfver sin lättrogenhet, sin dårskap, och förena sig sluteligen i den allmänna klagan att allt är fåfängeligt, är tomt och tröstlöst.

Men hvarföre, I menniskor, mine Bröder, hvarför söken I lugnet der, der det ingalunda står till att finna? Hvarföre vänden I ej Eder heldre till Christus, till honom som säger: *Friden låter jag Eder, min frid gifver jag Eder, icke gifver jag Eder såsom verlden gifver.* Nej, han gifver oss en bättre frid, ett bättre lugn än det verlden gifver. Med hela sin lära, med sin lefnad och sin död, tillropar han oss frid och glädje. O du, säger han, du som känner din svaghet, låt dig icke nederslå derutaf! Gud, din Herre och din Fader, fordrar intet af dig som du ej kan åstadkomma. Väl pålägger han dig tunga bördor, men dock ej tyngre än dem du förmår

bära. Derföre, öfva blott dina krafter; ty allt som du öfvar dem så blifva de starkare. Den som trofast brukar hvad han redan äger af kraft och tålamod, han skall känna den allsmäktiges bistånd, hans mod skall stärkas liksom trädet stärkes i stormen. — Känner du åter begärelser hos dig som du ej kan tillfridsställa, o så lär derutaf blott att du ej är skapt för denna verlden allena, att der ligga större anlag och ädlare förmögenheter hos dig, än som behöfvas till detta jordiska lif. Vänd derföre din begärelse till det eviga och oförgängliga. Låt kärlek till Gud, till sanning, till rättskaffenhet intaga ditt hjerta. Ty ett sådant begär förtjenar ditt sträfvande, det är dina krafter värdigt, det förer icke som andra vämjelse och ånger med sig. Strid tillika mot dina verldsliga lustar; och kämpar du en god kamp, så är belöningen din seger värdig. *Den som kämpar och vinner med mig*, säger Herran, *han skall herrska med mig; den som mister sitt lif för min skull han skall finna det igen.* — Ängslar dig åter medvetandet af dina begångna synder, fruktar du för den store Öfverdomarens straff; — o så hör det glada budskap som han har förkunnat menniskorna, hör och gläd dig öfver att Gud, din Herre och Domare, han är tillika din Fader, att han är nådig och barmhertig, att han är mild och långmodig, och gläder sig öfver en syndare som sig bättrar. Ty derföre har han sändt sin enfödde son i verlden, genom honom är synden utplånad, är missgerningen försonad, är friden stiftad mellan Gud och menniskor. Men vakta dig endast för syndens lockelser, fördubbla din ifver i det goda, var tacksam mot den store välgöraren, var trogen intill ändan. *Om dina synder än äro blodröda, så skola de varda såsom snö, såsom ett rentvaget kläde.* — Oroas du åter öfver menskliga lifvets elände, så trygga dig vid tron på din himmelske Faders omsorg, öfverlemna åt hans vishet att styra verlden och menniskorna, var viss uppå

att han vänder allt till det bästa. Döm icke efter det lilla rum, de korta ögonblick som du förmår att öfverskåda; se på det hela, se hän till Evigheten, och tvifla icke på att allt förr eller sednare skall ända sig så som Guds vishet och menniskans väl fordrar. *Trösta uppå Gud att han så nådelig är, ditt hjerta fröjde sig att han så gerna hjelper.* — Och bedröfvas du slutligen öfver all tings förgängelse, o så lär att anse dessa ting för hvad de verkeligen äro. När du ser att denna verldens glädje förgår, så glöm icke att den som gör Guds vilja han varar evinnerliga. Glöm icke att din ande är odödelig, att ett oförgängeligt, ett oförvanskeligt arf är dig bestämdt i himlen. Betrakta dig som en Borgare af Guds rike, af det nya Jerusalem, *det Jerusalem som ofvantill är, som är allas vår Moder.* Gal. 4. 6.

3:o) Christi lära ger oss vidare tröst i lidandet. Hvem är den af qvinno född som icke ofta känt bedröfvelsen och lidandet, och med bekymmer sett sig om efter tröst och hugsvalelse? I tusende skepnader omgifver oss lidandet, det tränger sig in som en objuden gäst midt ibland vår glädje, det följer oss troget från vaggan till vår graf. Men hvad är det som kan lätta dess börda? Hvad kan lära mig att bära den med tålamod och ståndaktighet? Hvad kan ge mig hopp och tröst, när jag lider brist, när jag känner plågan, när alla källor till mitt välstånd förtorkas, när jag förfelar de bästa afsigter, när min rättskaffenhet misskännes, när mina vänner öfverge mig, mina krafter försvinna och ålderdomens svaghet nedböjer mitt grånade hufvud? Ack, mine Bröder, hvem kan hjelpa och trösta annat än Jesus, han som sjelf har lidit, och genom lidandet är förklarad vorden. Han känner bäst det menskliga lidandet, ty han har sjelf burit det, han har adlat plågan och gifvit henne ett mildare, ett hoppfullare utseende. Äfven lidandet, ropar han till oss, kommer från Gudi, det

är en skickelse af vår Fader i himmelen, och allt hvad vår Fader tillskickar oss, allt som kommer från den eviga visheten, den eviga godheten, det är godt och helsosamt, det länder till vårt bästa. Gerna ville han förskona alla sina barn på jorden för lidandet, om det icke stärkte och förbättrade er, om det icke uppfostrade er till ett högre lif. Gerna ville han unna er idel glädje och låta allting gå efter er önskan, om I blott voren i stånd att alltid bära medgången utan öfvermod. Men nu agar, nu pröfvar han, derföre att han har Eder kär, och hans kärlek omfattar icke blott Ert timliga öde, utan äfven Ert eviga väl. Lidandets väg är väl en mörk och ojemn väg, men han förer dock den som vandrar gudfruktigt och troget derpå till fullkomlighet och himmelsk glädje. Ty äfven lidandet är en välgerning när Gud pålägger sina barn det för att lära dem rättskaffenhet, mod och ståndaktighet. Den der med tårar sår, han skall i sinom tid skära med glädje. Detta lifvets bedröfvelse är icke den herrlighet värd som en gång på oss uppenbaras skall. Derföre, fördrag och lid, utan knot och missnöje, hvad din himmelske Fader lägger dig uppå. Han känner ditt behof och din styrka. Han vet hvartill han har bestämt dig i sitt rike, och här i lifvet vill han dertill bereda dig. Se på mig, ropar Jesus till sin bekännare, se på mig din anförare och föregångare. Tål och lid liksom jag tålt och lidit, kämpa den kamp som jag har kämpat, som så många af mina efterföljare hafva kämpat efter mig. *Frukta dig intet, jag är med dig: vik icke af, ty jag är din Gud. Jag styrker dig, jag hjelper dig ock; jag håller dig vid makt genom min rättfärdighets högra hand.* — Ef. 41. 10.

4:o) Christi lära ger oss slutligen ett säkert hopp för framtiden. Ju förgängligare det närvarande, ju kortare och ovissare dess varaktighet är, ju mera måste våra ögon vända sig till det tillkommande, ju vigtigare måste det äfven

vara oss hvad vi der ha att hoppas eller frukta. Att alla utvertes ting förr eller sednare, i dag eller i morgon, skola försvinna för oss i den djupa natten: att vi i dag eller morgon kunna mista vår rikdom, vår makt, vår helsa, ja att denna hyddones vårt jordiska lif, förr eller sednare skall förgås i den mörka grafven: — detta vete vi alle, det ropar hvarje plåga, hvarje svaghet, hvarje sjukdom till oss, det lärer oss dagligen våra vänners och bekantas bortgång, derom påminner oss hvarje ljud af likklockan, hvarje öppen eller gräsbevuxen graf. — Men skall då natten vara evig? Skall jag med lifvet förlora allt, allt utan undantag? Detta lif som försvinner likt en rök är det hela min bestämmelse? Upphör jag att vara till, när bloden stelnar i mina ådror, när kroppen faller sönder till jord hvaraf den kommen är? Och om anden som tänker och verkar uti mig, om den öfverlefver mitt stoft, hurudant blir då dess öde? Hvad är förvaradt på hinsidan af grafven, hurudant är landet från hvilket intet Budskap kommit åter, hvars förlåt ingen dödlig hand har upplyftat? Hvem ger mig ljus och visshet, hvem vägleder mig i det yttersta mörkret?

Jo, välsignad vare Jesus Christus, vår Herre och vår Broder, *han som är kommen på det vi skola hafva lif och öfver nog hafva.* Joh. 10. 10. För att försäkra oss härom har han ju nedstigit från sin himmel, har han dödt på korset, har han uppstått igen ifrån de döda. *Jag,* säger han, *jag är uppståndelsen och lifvet; den som tror på mig han skall icke dö till evig tid.* Det jordiska lifvet är alltså icke din hela bestämmelse. Det är blott det första, lägsta steget af din tillvarelse. Nej, du är icke stoft allena, din ande är af gudomelig slägt, han skall svinga sig opp utur griften, du behöfver icke frukta för förgängelsen. Den natt som omgifver dig i döden, den är icke evig, den skall vika för den kommande, den herrligare dagen. De vänner du här mistat, de äro icke

för alltid förlorade; i en bättre verld vänta dig alla med den salighet som outsägelig är. Bäfva derföre icke för döden, icke för det öde som efter den träffar dig. Var Gudi och din frälsare trogen, då kan du med gladt mod vänta de dödas uppståndelse, då skall du komma dit der din Herre, din förlossare är och taga del i hans herrlighet. Han som är din föregångare, han som grafven icke hålla kunde, han skall också bli din vägledare på dödsens stig, din vägledare i evigheten. Der skall du skörda frukten af det goda som du velat, af det rätta som du gjort, och *der skall vara jubel och fröjd och ett lustigt väsende på Guds högra hand.*

Och sålunda, christelige åhörare, sålunda gifver oss Christi lära kunskap och ljus i förståndet, den gifver lugn och frid i hjertat, den ger tröst i motgången och osvikeligt hopp i döden. En sådan lära är väl värd att man den anammar, dess gudomlige stiftare, väl är han värd att prisas af menniskors barn. Och denna dag, då vi fira hans födelse och fullbordan, den är den upplysta, den tröstade, den försonade menskligheten födelsedag. Låt oss derföre fira den med glada och tacksamma sinnen, låt oss i vår mån bidraga att Christi rike må varda förökadt på jorden, låt oss genom tro och gerning utvisa att *Guds kärlek är utgjuten i vår hjerta genom Sonen som han oss sändt hafver!* Amen.

IV.

Edert hjerta vare icke bedröfvadt, ej eller rädes. Joh. 14. 27.

Sålunda uppmuntrar Christus i dagens heliga Text sina lärjungar, dem han redan stod färdig att lemna för att återgå till Fadren som honom sändt hade. Det kunde för dem ej vara annat än bekymrande då de hörde att de snart

skulle öfvergifvas af sin store Mästare och ensamme utbreda och förkunna hans heliga lära. De voro till större delen ringa och enfaldige män, utan något borgerligt anseende, utan någon verldslig vishet, obekanta för verlden och föraktade af det folk som omgaf dem. Huru skulle de kunna utbreda en lära som redan från sitt första upphof hotades af verldens barn; en lära hvilken de redan då sökte att med öppet våld quäfva eller med inkast och fåfängelig jordisk vishet vederlägga, eller med skämt och ohelig lättsinnighet förlöjliga. Under sådana omständigheter var det som Frälsaren uppmuntrade dem till hopp och förtröstan, det var då som han till dem utropade: *Edert hjerta vare icke bedröfvadt ej eller rädes.*

Christelige Åhörare! Äfven för Eder, äfven för oss alla Christi bekännare, gäller denna hans tröstefulla förmaning. Det gifves i så månget hjerta en rädsla och klenmodighet som förquäfver all lust och kraft derinne. Jag vet att det finnas de som af en missförstådd Gudsfruktan gerna ville bannlysa all glädje ur sitt sorgeliga lif. De betrakta hvarje sak så länge tills de derutur kunna hämta en anledning till räddhåga eller bedröfvelse. De åberopa sig på christendomen, liksom den fordrade sådant utaf dem eller sjelf verkade dylikt i deras sinnen. De säga att Jesu Christi lära så ofta påminner oss att all verldens lustar, dess herrlighet och glädje äro förgängliga. Den påminner oss allvarligen att verlden ligger i det onda, att verldens vänskap är Guds fiendskap. Den lärer oss att det finnes en bedröfvelse efter Guds sinne hvilken är nödvändig till vår salighet: den säger oss uttryckeligen: *I skolen gråta och jämra Eder, men verlden skall glädjas*, Joh. 16. 20. Sålunda tänka och dömma de, sålunda hafva de gifvit sin Christendom ett mörkt och sorgeligt utseende. Men betrakten dock sjelfve innan I dömen! Christendomen ligger ju icke långt ifrån Er, den

är midt ibland Er, I kunnen ju sjelfve förnimma hvad den innehåller om I endast viljen akta derpå, I måsten ju veta att den förkunnar frid och glädje. Hören Christi egen röst i dagens Text: *Friden låter jag Eder, min frid gifver jag Eder, dock icke såsom verlden gifver. Edert hjerta vare icke bedröfvadt ej eller rädes. Beder så skolen I få att Eder glädje måtte varda fullkommen. Edert hjerta skall glädjas och ingen skall taga Eder glädje ifrån Eder.* Joh. 16. 22. Hörer hans Apostlar huru ofta de talade om en frid som öfvergår allt förstånd, huru ofta de vittnade om Guds rike att der är frid och glädje, huru ofta de förmana: Varer alltid glade och fröjden Eder i Herranom. Dessa helige män måste väl dock sjelfve vetat hvad de sade, de hade dock väl sjelfve erfarit hvad den lära de förkunnade verkade på hjertat, och deras ord äro så klara, att vi fritt må kalla *den* Christendom oäkta och missförstådd som endast verkar räddhåga och bedröfvelse. Väl är det sant att verlden samt med dess lustar och begärelser förgås; men den som sörjer häröfver han bevisar ju att hans hjerta ännu hänger quar vid dessa lustar, och att hans öga ännu ej rätt har skådat *den herrlighet som oförgänglig är.* Väl är det sant att det gifves en bedröfvelse som är efter Guds sinne, men denna verkar icke till håglöshet och klenmodighet utan till inre frid och till evinnerlig salighet. När derför Christus säger: *I skolen vara bedröfvade*, så tillägger han äfven: *Eder sorg skall vändas i glädje.* All sorg är af jordiskt ursprung, derför är äfven de svårmodigas sorgbundna sinne ännu jordiskt; ty den vishet som kommer ofvan ifrån, den är klar och mild, den är rik på glädje och förtröstan. Men icke är det verldens glädje som hon bringar, ty den bär visserligen sin undergång i sig sjelf, den måste vi i Jesu Christi tjenst lära oss att försmå eller åtminstone att med tålamod fördraga dess saknad. —

Men innan jag vidare talar till Eder härom, låtom oss

först upphöja vår röst och våra hjertan i följande högtidssång.

Ps.

Hör, helige Ande, dessa din församlings önskningar och vittna sjelf att vi blifvit bönhörde, då vi knäfalla inför dig i återlösarens egen bön, *Fader vår.*

Att du oss nådeligen föra ville etc.

Evang. Joh. 14. 22.

Herre helga oss i din sanning etc.

Propos. *Varningar och råd emot den Bedröfvelse som icke är efter Guds sinne.*

Fader du som sändt ditt ord etc.

Christlige Åhörare. När vi se en menniska som i alla lifvets omvexlingar finner anledning till sorgeliga betraktelser som ur hvarje lifvets blomma endast suger dess gift och suckande och klagande vandrar fram emot sitt dunkla mål; visserligen måste vi beklaga en sådan, visserligen måste vi erkänna att dess sjelfgjorda bedröfvelse ej kan vara en bedröfvelse efter Guds sinne. Ty icke kan det vara Guds vilja att vi genom onödigt bekymmer, genom sjelftagen svårmodighet skola förquäfva våra bästa krafter, eller göra vår lefnad tröttsam och besvärlig så väl för oss sjelfva som andra. Ack, menniskans lefnad har nog af sina egna och verkeliga sorger, utan att man behöfver föröka dem genom inbillade. Den olycklige som sålunda rasar mot sitt eget bästa, som fördömmer all glädje, äfven den oskyldigaste såsom syndig, säkerligen förtjenar han mera vår medömkan än vår bestraffning. En dylik sinnesförfattning, ett sådant mörkt och dystert sinne är utan tvifvel det svåraste straff

hvarmed Gud kan hemsöka menniskan; det är ett ondt som dräper själen, då det mördar dess ädlaste krafter, bortjagar all lust och all frid derifrån och gör oss oskickliga till all lifvets gerning. Men om det häremot gifves några medel, så äro de väl värda att med uppmärksamhet afhöras och med ifver eftersträfvas.

Men då jag talar härom så må I icke vänta Er att jag skall upprepa det vanliga fruktlösa råd som förmanar oss att befria vår själ från bedröfvelse derigenom att man döfvar den med tanklösa förströelser. Detta är alltid verldens visdom; alltid vill den vagga de allvarliga tankar i sömn, och menar att allt är vunnet när vi blott för ögonblicket ej tänka och känna. Den är alltid redo att erbjuda oss sin tomma lust, den vet icke hur det sjuka sinnet vämjes dervid, när det en gång fått känna sitt behof af en bättre näring. Det är Guds vilje att ge en evig tröst, men vi måste sjelfve söka, sjelfve finna den. Han låter sorgen och oron ängsla oss; och om vi än ville och kunde undfly den genom förströelser för ögonblicket, hvartill skulle det väl gagna oss. Vi måste icke flykta undan för bedröfvelsen, utan bida den med manligt mod och kämpa och segra. Den flyende griper han i flykten, och mer och mer vexer då hans makt öfver hela vårt väsen, han tränger sig in i hjertat och rotfäster sig der, och grämelsen förföljer sitt rof i verldens buller liksom i ensamhetens tystnad.

Det är derföre icke om en tom förströelse eller en tröst för ögonblicket som vi tala, när vi förmana den bedröfvade: Begyn med att redligt och troget uppfylla dina pligter. I hvarje menniskas själ, äfven i den som bedröfvelsen mest förslögat, måste det dock alltid finnas *någon* kraft tillbaka, och denna vilja vi att hon skall samla, med den fordra vi att hon skall begynna. Hur ofullkomlig också denna början må vara, den måste likväl bringa *någon* fred, *någon* glädje åter i vårt hjerta, och styrka det till nya och större framsteg.

Ty visserligen har arbetet en stor makt att fördrifva sorgen, och det heter med rätta en tröstare som upplyfter själen och gör den stark. Det väcker eftertanka och sansning, det bringar de förvirrade tankar åter i ordning, det ledsagas af den upplifvande känslan att *all* förmåga ännu ej är utdöd i vårt bröst, det utvidgar och renar vår blick så att den ej mera ständigt hänger i de låga och mörka trakter der sorgen dväljes. Allt detta åstadkommer redan arbetet i och för sig sjelf; vi ha äfven ett heligare och tröstefullare namn för detta slags arbete, vi kalla det uppfyllande af vår pligt, alltså lydnad mot de eviga lagar som förbinda alla menniskor, trohet mot den bestämmelse hvarför vi lefva i verlden. När vi sålunda föreställt oss vårt företagande, då måste vårt hjerta känna en mild värma, en glad förtröstan, då tänka vi oss under ett högre beskydd, då känna vi oss värdiga att vara medborgare i ett stort och evigt rike, då måste vi snart och gerna förglömma våra egna obetydliga sorger. Ty obetydlig och småaktig är hela vår Bedröfvelses väsende, den är inskränkt och egennyttig. Huru kunde annars våra bekymmer ligga oss så tungt på hjertat, om vi icke vore oss sjelfve så vigtige, om vi ej alltid vore sysselsatta med våra egna angelägenheter, om vi hade lärt att glömma och uppoffra oss sjelfve? Just derföre är utöfningen af vår pligt, ja blotta tanken derpå, ett så kraftigt läkemedel emot bedröfvelsen, derföre säger jag att vi derigenom förmås att glömma oss sjelfva och vår egen ringa fördel, att vi derigenom ha ett stort och skönt mål för oss hvars åtrå uppfyller vår själ och väcker våra krafter. Enhvar utaf oss, som när han plågades af någon sorg eller ängslades af någon fruktan, likväl bibehöll mod och styrka nog att uträtta dagens gerning, att uppfylla sin pligt och verka något godt; — en hvar sådan stige fram och säge om ej liksom en himmelsk läkedom har helbregdat hans sjuka

hjerta, om han ej inom sig känner en öfvermensklig kraft som tillåter honom att med fritt mod säga: »Ske såsom Gud vill, jag har åtminstone gjort mitt.» Måtte en hvar sådan pröfva sig sjelf och säga om han skulle ha funnit samma lindring i fall han öfverlemnat sig åt sina egna grubblande tankar eller störtat sig ut i verldens förströelser. Sker nu detta icke blott en enda gång utan fortsättes alltjemt med stadig trohet, med ihärdig ifver, då måste väl själen småningom resa sig ur sin vanmäktiga dvala, och den onödiga Bedröfvelsen snart nog förlora vägen till vårt stärkta och upplifvade sinne.

Ett sinne som vill något godt och sysselsätter sig dermed, blir just derigenom ständigt mera klart och ljust, och utträngер af denna orsak misströstan och svårmodigheten allt mer och mer. Ty betrakta vi den nogare så skola vi finna att han skyr ljuset och helst trifves och vexer i mörker och dunkelhet. Derför är det icke sällsynt att höra dem som sjelfve tillstå att egenteligen ingen ting fattas dem, att de hafva mycken anledning till glädje, men att en hemlig olust, ett doldt bekymmer, de veta ej sjelfve hvaröfver, har innästlat sig i deras hjertan. Men detta är ju redan att bekänna något otillbörligt; ty icke bör vårt innersta vara ett spel för dunkla känslor, ej bör något obekant dräpa lifvet och lusten deruti, ej kunna vi på sådant sätt vinna det herravälde öfver oss sjelfva som anstår ett förnuftigt väsende. Derför uppfordra vi en hvar som är i ett sådant tillstånd, att rätt tänka sig om, hvad det är hvaröfver han sörjer eller hvarför han fruktar. Säkerligen skall han då ofta finna att närmaste orsaken till hans bekymmer är något obetydligt som han borde kunna förakta eller något hvarför han borde blygas att frukta. Han bör påminna sig de förflutna tider, då han ofta fruktade för ett intet, ty Gud vände allt till det bästa. Han bör påminna sig hur ofta den olycka han

förut rädes, då den kom närmare, antog ett mildare utseende och icke medförde den smärta han hade väntat. När han då ser ut i framtiden, bör han kunna hoppas det samma, att nemligen mången olycka som han ryser för, ej inträffar, att den som inträffar väl måtte kunna fördragas och att lifvets vedermöda endast har så mycken makt öfver oss som vi vilja ge den, han bör besinna att olyckan ofta är oss så bitter endast derför att hon finner oss sjelfve fege och modlöse. Ja, om äfven den olycka som nedslår vårt sinne, är oundvikelig, är stor, om den tyckes vilja tillintetgöra allt hvad vi kalla vårt lifs lycksalighet; så är det likväl redan mycket vunnet om vi endast rätt träda henne under ögonen och se med hvilken fiende vi hafve att kämpa. Hafva vi då ännu någon vilja quar för att göra motstånd, då skola vi inse hvad det är som en utvärtes makt kan beröfva oss, nemligen blott utvärtes ting. Då skola vi inse och betänka att i det vi föddes menniskor, föddes vi äfven under förgänglighetens välde, och att vi af verlden ingen ting emottaga som vi ej förr eller sednare måste ge tillbaka. Då skola vi inse att vi aldrig kunna göra ett steg med trygghet, så länge vi ej försonat oss med det öde hvars lag allt lefvande är underkastadt och som dagligen påminner oss om sitt välde. Då skall en inre makt resa sig i oss som med högt och oförgängeligt mod skådar ut öfver tidens brusande omvexlingar, och oförfäradt ser det ena sjunka efter det andra, men just i undergången finner tröst. Ty äfven all sorg, all smärta sjunker och förgår. Äfven öfver vårt heta och qualda bröst skall Döden draga sin kyliga svepning, och det skröpliga, ofullkomliga lif, som ängslas af sorgerna, skall endast vara en ringa tid. Då skola vi känna inom oss ett godt som icke verlden gifver, och icke heller kan borttaga; och trygge i ägandet häraf skole vi utropa: ingen makt skall utrifva oss af vår Guds händer som hålla, som beskärma,

som leda oss, tills vi omsider kunna vända åter till hans himmel, der vårt rätta hem, vårt rätta fädernesland är!

Christlige Åhörare! Af hvad jag redan talat lär det vara Eder klart hvad det egenteligen är som kan öfvervinna sorgen och bedröfvelsen. Ty skola vi kunna rifva oss lösa från de inskränkta och låga tankar som hålla sig blott vid vår egen timliga lycka och olycka, skola vi begynna att lefva för högre och bättre bemödanden, så måste vi först tro att det finnes ett mål för dessa, att det är välsignelse med dem, att de ej onyttigt företagas. Skola vi, då vi rätt betänke vårt tillstånd på jorden, och rätt inse dess förgänglighet, likväl ej försjunka i tröstlöst bekymmer, utan tvertom fatta nytt och oöfvervinneligt mod; — då måste vi först tro på något evigt som ej omvexlar eller försvinner. Saknas denna tro, då är all vår styrka bruten; och detta visar oss hvad vi redan förut bordt misstänka, att Bedröfvelsens källa är Vantro, liksom Tron är dess rätta och säkraste läkemedel. Sannerligen, det hjerta som tror på Gud, deri kunna de jordiska sorgerna ej finna någon varaktig stad. Ty deras egenteliga innehåll är dock endast ett missnöje med Guds styrelse, hvaremot Tron igenkännes derpå att den öfverlåter allt i Guds hand. Den som med from tillförsigt öfverlemnar allt åt honom, den som är viss uppå att han styrer allt till det bästa, den kan för att nyttja vår Frälsares ord, alltid vara vid en god tröst, ty han har öfvervunnit verldena.

Men det finnes ännu ett sätt hvarpå Sorgen söker att öfvervinna oss, hvarpå den angriper just de bättre, tränger in i deras hjertan och vill quäfva all glädje och förtröstan derinne. Detta är när den ängslar oss med den föreställning att vi hafva förspillt vår fred, och att vi icke med rätt frimodighet kunna se opp till Gud. Vi hafva hört omtalas Guds vrede som blifver öfver synden, och denna gäller nu oss. Vi hafve sjelfve vikit bort ifrån *det* der det allenast är

frid och glädje, sjelfve störtat oss dit der det nödvändigt måste vara sorg och ängslan. Icke är detta blott mörka inbillningar dem vi kunne och böre förjaga; ty Guds vredes verkningar se vi rundt omkring oss, vi erfara dem inom oss sjelfva, i vårt eget kalla, bedröfvade och nedslagna sinne. — Sålunda klaga äfven de bättre ibland oss som äro allvarligt bekymrade för sin själs frälsning, och gerna ville bortjaga de mörka tankarna, om de endast kunde. O! men besinnen likväl att äfven en sådan Bedröfvelse äger sin tröst. Besinnen att I kallen Er Christna derföre att I tro skolen att Gud sände sin son i verlden icke för att dömma verlden, men på det verlden genom honom skulle salig varda; på det I skolen hoppas på syndernas förlåtelse, på det fallnas upprättelse, på det ofullkomligas försoning med det heliga och eviga genom Jesu Christi förtjenst. Viljen I kallas Christne så skolen I taga Trons sköld och värja Er dermed emot alla sorgens och förtviflans angrepp. I skolen se hän till det kors der väl verldens missgerningar framträda i all sin styggelse, men hvilket likväl är upprest såsom ett försoningstecken mellan himmel och jord. Ty den som bar det, han kom från det himmelska, och offrade sig sjelf villigt för att förlika verlden med Gudi. Ifrån hans kors skall nytt lif, ny styrka strömma i edra hjertan, och I skolen erfara att det först är genom Christus som all Er bedröfvelse förvandlas i glädje.

Sålunda, christelige åhörare, är allt som stärker Tron äfven ett medel att förjaga svårmodighet och bedröfvelse. Derföre blifva vi äfven lugnare och gladare genom eftertanka, genom undervisning och förmaning, genom Guds ords hörande och betraktande, genom bönen och alla christeliga andaktsöfvelser. O! måtte äfven hvad vi nu i enfald talat, också i sin mån hafva bidragit att stärka vår tro och bortdrifva den misströstan och svårmodighet som icke är

efter Guds sinne. Måtte en hvar af oss, då vi nu skiljas åt, med christeligt lugn säga till sig sjelf: Jag vill bevara allvar medan jag vandrar bland verldens buller och lustar, för att icke bedragas och förföras. Jag vill bevara allvar för att pröfva mig sjelf och tänka öfver mitt eviga väl, så att ej mitt bättre uppsåt må glömmas af lättsinnighet eller vackla af ostadighet. Men med detta mitt allvar vill jag tillika bevara from glädje, jag vill glädja mig i Herran, jag vill fröjda mig i hans herrlighet, fröjda mig vid allt hvari han uppenbarar sig för mig. Och sålunda vill jag glad göra min gerning, glad emottaga hvarje gåfva som Gud förunnar mig. Jag vill med glädje upptända hoppets ljus inom mig, hoppet om den himmelska freden. Och när jag sålunda med lust och fröjd har slutat det värf hvartill Gud mig satte, när den sista aftonen nalkas och det stundar till hvila, då vill jag också med lugn lägga ner min vandringsstaf, då vill jag icke klaga öfver att jordens glädje är förgänglig; ty anden stiger opp till Gud och förlustar sig i den fröjd som de rättfärdige förvarad är. Amen!

V.

Vår Herras Jesu Christi nåd, Guds kärlek och den helige Andas delaktighet vare med och öfver Eder alla! Amen.

Äskade Christne! Den högtid vi i dag fira är i mera än ett afseende vigtig och betydningsfull. Midsommarn omgifver oss med sin klara himmel, med sin grönskande skugga. Den Högste har för oss utsmyckat jorden såsom en brud. Herrlig står grödan på marken och blommar och knoppas såsom menniskans förhoppningar. Årets längsta och skönaste dag uppmanar oss till lång verksamhet och till oskyldig glädje. På denna dag äro vi församlade i Herrans Tempel att begå minnet af en helig man, af en

man som uppstod såsom den siste Profeten, som med manligt allvar talade till sin förderfvade tid, som i öcknen beredde Herranom väg och förkunnade honom som komma skulle. Vi äro, med ett ord, församlade att begå minnet af Johannes Döparen. —

Ingen ting, m. åh., är mera kraftigt att uppväcka och styrka själen, att undervisa om den rätta vägen, och huru den vandras bör, än att vi framkalla *deras* efterdömen som helgade sin lefnad till Guds tjenst, som under svåra omständigheter stodo fasta, älskade Gud mera än menniskor, kämpade en god kamp, fulländade loppet och bevarade tron. Icke så som skulle vi i all stycker efterlikna någon annan menniskas lefnad. Hvar och en står på sitt ställe, han har sin egen krets hvari han måste handla, sitt eget verkningssätt som han måste följa. Men den sinnets liflighet och kraft som med lust och otröttelig ifver uträttar hvad den inre rösten bjuder oss, som oupphörligt sträfvar till det mål som Gud oss satt hafver, denna är det som vi hos oss skola väcka och bibehålla genom betraktande af de bättres, de ädlares, de heligas lefnad.

Det gifves stunder i lifvet, m. åh., då vi känna en tomhet i själen, då allt blir oss dödt och kallt, då den heliga elden ej lyser, ej värmer derinne, då det goda som det onda bli oss begge likgiltiga, och allt synes oss blott en fåfäng äflan, en onyttig möda. Då är det en tröst och ett kraftigt läkemedel att påminna sig fromma och rättfärdiga menniskors lefnad. Verlden sjelf har ej kunnat neka dem sin aktning; vi kunna ej utan vördnad påminna oss dem. De visa oss att lifvet har ett värde och att detta värde endast består deri att det är helgadt till goda ändamål. Det gifves, m. åh., äfven frestelser i lifvet som vi gerna vilja inbilla oss ej kunna emotstås med menskliga krafter; det gifves öden och omständigheter hvarunder det synes oss tillåtet att afvika

från vårt bättre uppsåt och böja oss under nödvändigheten. I sådana ögonblick, m. åh., är det vi böra framkalla minnet af dem som icke hafva tänkt, icke hafva handlat sålunda; af dem som icke förtviflat i striden, utan uträttat den gerning Gud dem gifvit hade, af dem med ett ord som gjort att utsigten öfver det förflutna icke är såsom utsigten öfver en öcken, eller som öfver ett slagtfält, der blott våld och mord och förstörelse ha quarlemnat sina vederstyggliga spår.

Ibland sådana märkvärdiga män, hvarom skriften förtäljer, upptar Johannes Döparen ett utmärkt rum. Ofta från vår barndom hafva vi hört hans berömda namn. Mången gång hafva vi med förundran föreställt oss honom i ödemarkens ensamhet, utkorad att vara den mäktiga röst som väl ropade i en öcken, men hvars ljud dock trängde in bland städernas buller och beredde Herranom väg. Den dag vi i dag fira bär hans namn, den text vi skola uppläsa handlar om hans födelse. Låtom oss derför i dag förnya hans hugkommelse med pröfvande allvar; ty ädel och allvarsam var hela hans lefnad; låtom oss *lära* derutaf, ty lärorikt och undervisande var hela hans väsende. Han var ett skinande ljus, låtom oss fröjda oss i dess sken. Och du som uppväcker dig vittnen ibland menniskorna, du som styrker dem att bereda dig väg, uppväck oss du att akta de heligas ord, att efterfölja deras lefnad, och låt den handling som de med möda och försakelse fullbragt icke vara förlorad för menskligheten, utan med rik välsignelse ständigt ännu verka på jorden. Hör oss, Fader vår som äst i Himlom etc.

Att du oss nådeligen höra ville, derom bedje vi dig: hör oss milde Herre Gud!

Dagens heliga Evangelium är antecknadt af Evang. Lucas i dess 1:sta Capit. och lyder sålunda. Så vardt då Elisabeth etc.

Herre, helga oss i din sanning; ditt ord är sanning. Med anledning af dagens heliga Text vill jag i korthet för Eder anföra

Några betraktelser öfver Johannes Döparens Lefnad.

Fader du som sändt ditt ord etc.

I dagens heliga Evangelium finna vi de förunderliga omständigheter antecknade som utmärkte Johannes Döparens födelse. Han föddes i föräldrarnas höga ålderdom, då de efter naturens vanliga ordning ej mer kunde vänta sig någon arfvinge. Hans Fader som förut varit stum, fylldes plötsligen vid hans vagga af den helige ande, och profeterade om hvad som ske skulle: »*Och du barn skall kallas den Högstas Prophet, du skall gå för Herranom till att bereda hans vägar och gifva hans folk salighetens kunskap till deras synders förlåtelse.*» Detta var alltså det värf hvartill Johannes var utsedd, och härtill beredde han sig också från sin ungdom. Äfven han kunde hafva uppväxt ibland verldens glädje, äfven han hade kunnat intaga en plats ibland dem som hade delt landets goda sig emellan. Men annorlunda finna vi hans första lefnad beskrifven: »*Barnet vexte opp och stärktes i andanom och vistades i öcknen till den dagen han skulle framkomma för Israëls folk.*» Der i ensamheten, fjerran ifrån verldens buller och förförelse, styrktes han att förakta det jordiska, der lärde han att gå in i sig sjelf, och att känna det djup som är förborgadt i menniskans hjerta, der lärde han att umgås med Gud, att känna hans vilja och med manlig oförskräckthet kungöra den en dag för menniskors barn. — Vi tala om honom i dag under helt andra omständigheter än dem hvarunder han lefde. Vi skulle fåfängt söka en öcken, der vi, liksom han, kunde afsöndra oss från verlden, om äfven detta vore vår afsigt. Ett oblidare luftstrek

drifver oss snart tillbaka inom husens skygd; och hvem bland oss skulle kunna, hvem skulle vilja beträda de fotspår som Johannes tidigt vände bort ifrån verldens buller. Men ack! äfven i det innersta af våra hus söka vi snart förgäfves den stillhet hvari annars bättre menniskor samlade sitt sinne från förströelsen och beredde sig till något stort och vigtigt. I orolig och bullrande verksamhet söka vi vår sysselsättning, vi söka vår glädje i verldens tummel, der menniskan, befriad från sig sjelf, kan döfva sitt samvete och dränka sitt bättre väsende i den alltid ilande, alltid brusande verldsströmmen. Hvarje boning äfven den tystaste har öppnat sig och emottagit lifvets oro. Män och qvinnor och ungdomen med dem fly med äflan från lugnet, som har pröfvande eftertanke, som har manligt allvar i sitt följe. Är det för ett sådant slägte som jag bör framställa Johannis Döparens efterdöme? för ett sådant som jag bör hänvisa på hans ungdom, som jag bör framkalla det allvar hvarmed hans lif utmärkte sig, som jag bör predika den indragenhet hvarmed han beredde sig till sitt värf? Och likväl vänder jag mitt tal till dig, du som prydes af ungdomen, du som ännu står vid början af din bana och tvekande betraktar de många vägarna som föra genom lifvet. Se, jag vill icke förmena dig det som passar för din ålder, jag vill ej mörda glädjen i ditt hjerta; till ingen öken vill jag förvisa dig, till ingen fruktlös försakelse vill jag dig uppmana. Men då jag för dig framställer Döparens efterdöme, vill jag blott påminna dig om ditt lifs bestämmelse, och det sätt hvarpå du kan uppfylla den. Säger du att du vill glädja dig i din ungdom, och låta ditt hjerta vara väl till mods, si då talar du rätt och förnuftigt. Huru skönt vore det icke om hvarje ålder gladde sig åt sin beskärda del och hvarje menskligt hjerta vore väl till mods. Men, — sker det dig också som du önskar? Om din glädje ingen rot har i ditt innersta, om all

din fröjd skall gifvas dig utanifrån såsom en främmande gåfva, månne den då alltid kommer när du kallar den? Och när längre fram de nöjen komma som förr tillfridsställde dig, är då ditt hjerta väl till mods, gå de ej ofta utan glädje förbi dig, liksom ett moln utan regn flyger öfver de förtorkade fälten. Ack! du får snart erfara det. Din glädje för det närvarande, den må vara än så liflig, än så ren, den är likväl af en allt för jordisk art, den är tillfällig, liksom det yttre som omger dig, den vexer ej opp ur ditt hjerta och den blomstrar utan frukt liksom en drifhusvext inflyttad ifrån främmande länder.

Men ungdomen är hoppets tid. Huru leker ej det tillkommande för dig, huru lockar dig ej andras framgång, huru drifver dig ej Tiden ständigt framföre! Du sjelf blickar med begärlighet efter ett mål i framtiden; hvilket är då detta? Du har kanske aldrig betänkt det allvarligen, har kanske sällan hört talas härom, och de flyktiga orden bevarade du icke, eller fann icke läglighet att öfverväga dem. Men hurudan också din ställning må vara för närvarande, hurudant också det mål du dig föresätter, så hör likväl i dag den varnandes röst som menar dig väl. Vill du ej föröka deras antal som endast lefva för att äta och dricka, för att sofva och dö, så frukta ej så mycket för ensamheten, liksom funnes i den hvarken sysselsättning eller glädje. Antingen en stillare väg är dig bestämd eller en mera bullersam, så utvälj dig dock stundom en timma från det arbete, som man af dig fordrar, från den glädje hvartill man dig kallar, och använd den att åtspörja Guds vilja med dig, ty var viss derpå, först när du funnit Guds vilja med dig, den afsigt hvarför han inskref äfven ditt namn ibland de lefvandes, först när du med fast uppsåt beslutat att lefva för den, då men ej förr finner ditt hjerta fred. Det är ej verldens buller som undervisar dig om Guds ändamål med dig. Gå derföre

hän i ensamheten, stäng din dörr och spörj din himmelske Fader som är hos dig i löndom, säg till honom: Tala Herre, din tjenare hörer! Ty blott så kan du finna honom och förnimma hans svar, blott så kan du forska efter hans vägar och styrkas att vandra dem i helighet och rättfärdighet.

Betänk vidare att ungdomen är fröet till din lefnad, att hela lifvet hänger tillsammans som en kedja, att ingen handling är ett verk blott af det ögonblick hvari den företages, utan att den beslutes efter det sinne som du tagit med dig från ungdomen, att den utföres med den kraft som du i ungdomen utvicklat och öfvat. Tro derföre icke, som så många, att först en mognare ålder är bestämd till handling, att man tids nog blifver vis, att du först bör begynna när du också kan utföra. Det låga, jordiska tänkesätt som ledde dig i din ungdom, det skall i din mandom endast användas på andra föremål; den tröghet hvarmed du tidigt förderfvade din vilja, visserligen skall den icke försvinna med åren, den skall följa dig som en vanmäktig skugga genom hela din lefnad. Och likväl fordrar lifvet härdade krafter, det fordrar en fast vilja om du något vill uträtta. Ty sannerligen, din lefnad kan ej alltid vara en lek, en jagt efter ögonblickets glädje. Du skall ej alltid vandra på rosor, du skall ut i verlden och pröfva din lycka; din egen börda skall du bära, din egen plåga skall du fördraga. Derföre, så framt du vill blifva en menniska, som ej skall lefva utan duglighet och ej dö utan saknad, så styrk från ungdomen, icke blott din kropp utan äfven ditt sinne. Och har lyckan varit dig, som man kallar det, mindre gunstig, måste du sakna medan andra njuta, tröttas i arbete då andra hvila, anklaga ej derföre ditt öde, utan gå villigt den väg det anvisar dig; det vill ej annat med dig än hvad du sjelf borde vilja, det vill dana ditt hjerta, medan det ännu kan danas, det vill tidigt härda dig, att du länge må blifva stark. Sålunda upp-

fostrades eller rättare så uppfostrade sig sjelfve de fleste af de män som verkeligen blefvo verldens ljus, som hade vishet ibland de fåkunnige, och styrka ibland ett urartadt och kraftlöst slägte; sålunda uppfostrade sig äfven den man hvars åminnelse vi i dag fire. Hans ungdom bar redan uti sig begynnelsen till hans mandoms bedrift. Han fruktade icke för ensamheten, ty äfven i ensamheten och säkrast der, höres Guds röst; han fruktade icke att kasta en allvarlig blick in i sitt hjerta; ty hans hjerta var rent och starkt. Derföre, när han slutligen framträdde för Israel, sökte han ej heller det som de fleste söka, ej lycka och ägodelar, ej jordisk ära. Hans mål var icke på jorden; på det högre och himmelska var hans öga fästadt. I öcknen förkunnade han att Guds rike var hardt när, predikade han omvändelsens dop till syndernas förlåtelse, och gaf sanningen vittnesbörd utan bitterhet och utan fruktan. När derföre folket skockades omkring honom, hvad gingo de ut i öcknen till att se? De funno icke en man af det vanliga, vankelmodiga slaget, som svigtar till alla sidor, lik ett rö som drifves af vinden; de funno icke en menniska i lenkläder, omgifven af jordisk glans, icke en ärelysten som ville stifta ett anhang och sjelf utgifva sig för den utlofvade i Israël. Men de funno en fast och bestämd man som icke kände hvad menskofruktan var, en oböjlig vilja som hade ett mål och visste att fullfölja det; de funno en man i ringa kläder, närd af en usel föda, men nöjd med sin sjelfvalda lott och föraktande den bequämlighet som förvekar kropp och sinne; de funno en Guds Profet, en Jesu Christi föregångare, som icke ville vara något annat än detta, som ej sökte någon annan fördel än sanningen, ej hade något annat syfte än det högsta och himmelska. —

Och derföre tjenar hans efterdöme också för Eder, I som i en mognare ålder, ej längre blott skulle bereda Eder, utan utföra, ej längre *samla* krafter, utan använda dem. Tänken

Eder honom så som han är oss beskrifven, i öcknens ensamhet utan all yttre glans, utan lifvets vanligaste bequämligheter; och påminnen Eder att det likväl är om denne som det är sagdt: Här är mera än en Profet; om denne som det är sagdt: ibland dem som af qvinno födde äro, är ingen större än han. Han kallar Er ej ut till sig i ödemarken, att der vara såsom han, företaga Er det samma som han. Men hans minne talar frågande till Eder: Hvad företagen I Eder i verlden? Hvad är det som I söken? Och hvad hafven I väl att svara hans allvarliga gestalt, som pröfvande stiger framför Eder och går till rätta med Er egen duglöshet? Svaren I, det vi söka och det hvarför vi sörja, är hvad vi skola äta och dricka: då skall han säga Eder: Jag var i öcknen. Han som försörjer foglarna under himmelen, försörjde också mig, ty jag arbetade hans gerning och jag nöjdes med det som andra förakta. Svaren I att I söken grannlåt och yttre prakt då skall han visa Er sin usla klädnad *af kamelhår och en läderjordning om sina länder,* på det att I känna skolen att sann ära icke är en prydnad som man kastar omkring sig som en mantel. Svaren I: vår lust är att lefva bland menniskor och fröjdas med dem; derföre fördraga vi de onda med de goda, och vilja ej störa lagets glädje; då skall han säga Eder: Min röst ropade i öcknen: Heldre var jag der, ensam men oafhängig, än jag tiggde om samfundets nöjen, än jag smickrade dem som jag föraktade, än jag fördrog dem som mitt hjerta fördömde. Svaren I att I frukten för menniskor, då skall han säga Eder: Jag fruktade ej menniskor utan Gud, jag predikade sanningen oförfärad, jag sade till de väldige: I huggormars afföda, ho hafver Eder föregifvet att I skolen undfly den tillkommande vreden? Och nu, mine åhörare, låten Er egen känsla vittna: Var hans lif verkeligen olyckligare derföre att han saknade hvad öfverdådet kallar sin nödtorft, derför att han föraktade

verlden och ej ville träla den vanliga träldomen? Var hans lefnad verkeligen mindre glad än Eder? O! när vi tänka oss honom, fri och oberoende, ensam med öknen och sin Gud, vid Jordans heliga böljor som rinna och rinna, en bild på evigheten, djupa och outgrundeliga såsom den; när vi tänka oss, hur han der, i nattens tystnad, såg med längtan opp till den eviga himlen, der de herrliga ljusen vandra sin bana, oförmörkade, oförstörda af jordens omvexlingar; när vi tänka oss hur han der upplyfte sitt hjerta till *den* Gud som har gjort himmel och jord och de ting som deruti äro; hur hoppet om den kommande i hvilken alla jordens slägter skulle frälsade varda, uppfyllde hans själ med salighet och förtröstan; hur han oförskräckt vittnade sanningens vittnesmål, och vann många till Guds rike; — sägen mig då, var hans lif verkeligen utan glädje? Var dess glädje mindre sann, mindre värd än Eder? Visar oss ej hans efterdöme att ens lefnad kan vara både ärofull och lycklig utan att äga något af det som mängden fordrar till ära och lycksalighet? —

Men då jag prisar honom och hans lefnad, vet jag väl, att många af de yppersta menniskor hafva fört en helt annorlunda; jag vet att Christus sjelf fanns i menniskors samqväm, jag vet att hvarje menniska har sin syssla och skall derefter inrätta sitt förhållande. Hvad bevisar detta? Drifver dig den inre rösten, som är Guds uppenbarelse i din själ, drifver den dig bort i ensamheten, långt ifrån verldens buller, från dess sorg och glädje, så gå villigt och gör der den gerning hvartill du skickad är, och åtnöjs med det som är dig beskärdt. Drifver den dig åter ut ibland menniskorna, bland verldens lust och möda, så vet att finna dig deribland utan att besmittas deraf, så vet att fullborda icke menniskors utan Guds vilja. Ty, icke det i Döparens förhållande som var tillfälligt, icke det som berodde af tiden och omständigheterna, icke den enskilta drift, som

Gud tillskyndade honom, icke *detta* skola vi efterlikna; utan blott den kraft som upplyfte honom öfver verldens vanliga sträfvande, blott den oförtrutna beständighet hvarmed han alltid ville blott *ett* ändamål, hvarmed han för dess skull med lugn bragte hvarje offer och försakelse; denna sinnets lyftning, denna viljans fasthet är det som vi böra efterlikna. —

Ack! huru många är det som sucka under verldens träldom, åt hvilka den mot deras besvär ger en allt för knapp glädje! Men de veta icke huru de skola lösrifva sig derifrån, de frukta menniskors dom om de ej ville vara som en af de andra, de veta ej hvad fördelar, hvad glädje de skulle söka om ej de samma som mängden söker. Dem må Döparens lefnad lära att de äro befriade när de blott fatta mod att vara frie. Äfven han afvek från den gamla slendrianen, äfven han syntes för sina samtida egen och besynnerlig. De sade om honom: Han har djefvulen; och likväl var hans lif hvarken föraktelig eller föraktadt. Har någon bland oss hans sinne, då skall han säkert veta att bryta de nesliga bojorna, om äfven han ej flyr till öcknen, om äfven hans boning står midt ibland andra menniskors. Då skall han säkert veta att det finnes en glädje som är skilld från hopens, som den ej kan fråntaga eller gifva, som är evig liksom menniskans väsen och oföränderlig som den Högstes vilja. Då skall han veta att finna den, så i öknens ensamhet som i städernas buller. Hvarhelst han är, hvartill helst han kallas, öfverallt skall han söka det mål som honom föresatt blifvit, öfverallt skall han vandra den väg som Herren honom utmätt hafver.

Ty detta, du menniskobarn, detta är lifvets vishet, detta är summan af lagen och Profeterna. Hvad helst det mål må vara hvartill Guds röst dig drifver, så skall du söka det med oförryckt öga, med obrottslig trohet, med fast mod i

farans och frestelsens stund, du skall söka det från tankens början till din sista andedrägt. Af halfva beslut, af halfva handlingar ha vi nog och för mycket i våra tider. Med desse äflas de fleste. De veta ej hvad de vilja och deras lif är ett evigt sträfvande till ett intet. Blott det fasta beslutet ger menniskan lugn, blott det oupphörliga sträfvandet visar att hon är Guds beläte. I klagen så mycket öfver menniskans vanmagt. Välan, så försöken då, och vänden all eder kraft blott på ett enda, icke för i dag eller för i morgon allena, utan till dess I kallens till den sista hvilan. Då skolen I erfara att Gud också gifvit menniskan krafter. Förmå de onda så mycket, när de med all styrka beflita sig om hvad orätt är, hvad skulle då ej de rättfärdiga förmå; ty med dem är Herran? Men känner du en gräns som du ej vill öfverskrida, vet du något som du ej vill uppoffra, något som är dig dyrbarare än hvad du kallar ditt lifs bestämmelse, hvarför söker du ej då genast detta? Hvarför vacklar du mellan rätt och orätt, hvarför vill du förena det oförenliga? En half gåfva vill du gifva åt det helas Gud; verldens öfverlefvor vill du erbjuda åt verldarnas Fader. Men Israels Gud mutas icke. Du måste gifva honom allt eller intet. Du måste vandra hans vägar eller verldens vägar. Ditt vinglande till ömse sidor är honom en förargelse. Du måste veta hvad du vill, och ej söka att tjena tvenne Herrar. Ty Gud kännes icke vid hycklaren; men den orätte Mammon skall honom anamma i everdeliga hyddo.

Sålunda, mine vänner, sålunda tänkte de som menniskoslägtet nämner bland sina herrliga, sålunda tänkte äfven Johannes Döparen. Hans lefnads slut visade att intet var honom vigtigare än sanningen och den trohet han var sin Gud skyldig. I veten alla huru Herodis gudlösa qvinna fordrade den rättfärdiges hufvud, och huru detta blef henne gifvet. Synes Er hans ändalykt förskräcklig? O! mine

vänner, den som icke har mod att dö för sanning och rätt, sannerligen han har ej heller mod att lefva derföre. Och hvar skulle vårt blod heldre flyta än på Herrans vägar? Hvar gjutes det ädlare än för rättfärdighetens skull? Ty närdt af de rättfärdigas blod vexer lifsens träd på jorden, och utbreder sin vederquickande skugga; men dess krona räcker opp i himmelen, och grönskar och blomstrar i oförgängelig skönhet. Salige prise vi derför de afgångne som dödt i Herranom; ty de skola hvila af sitt arbete, men deras gerningar skola följa dem och deras minne skall blifva i välsignelse. Salig prise vi också dig, du allvarets och helighetens man, du Jesu Christi store föregångare! Du är i frid, och du skall stå [upp] att anamma din lön vid dagarnas ända. Amen. —

VI.

[Ingress till en predikan].

Christus är kommen, och hafver igenom Evangelium bådat Eder frid, I som fjerran voren, så ock dem som när voro. Sådana äro Apostelen Pauli ord till de första Christne i Ephesus; och på mångfaldiga ställen i de heliga skrifterna inpreglas den sanning att Christendomen är en fridens lära, att frid är stiftad mellan Gud och menniskor genom Jesum Christum. Frid på jorden! sjöngo Englarna redan vid Christi födelse, och såsom en fridens stiftare lefde han, som en fridens stiftare dog han för våra synder. Äfven i dagens Evangelium, der Christus lik en döende vän samlar omkring sig sina lärjungar och förkunnar dem sin förestående skillsmessa, der han förmanar, varnar, lärer och tröstar dem; — äfven der lyser han sin frid öfver dem. Och hvad kan väl menniskan, hvad kan gudomen sjelf bjuda de

dödlige bättre än friden. Ty till frid och lugn längtar hvarje menskligt hjerta, och likväl är det ingen ting som så gerna och så jemnt undflyr oss. Omgifne öfverallt af fiendtliga krafter måste vi från vaggan till grafven kämpa om vår varelse och vårt bestånd. Från jord och haf måste menniskan med svett och möda framtvinga sitt uppehälle. Öfvervinner hon lyckligt dessa yttre svårigheter så bor likväl fridens fiende i hennes eget hjerta. Der rymmas oändlige önskningar, der kriga ständiga begär emot hvarandra och lugnet är en fremling i hennes bröst. En större, en dyrbarare gåfva kan derföre ingen bjuda oss än den som bjuder oss friden. Prisen derföre Gud, och Den han sändt hafver, Jesum Christum *hvilken kommen är och hafver igenom Evangelium bådat Eder frid, I som fjerran voren, så ock dem som när voro.* Orden läsas i Ephes. 2. 17.

Men hurudan är väl den frid som Christus genom Evangelium Eder bådat hafver? Månne det är den lekamliga friden, månne det är jordiskt lugn eller jordisk lycka och medgång? Ack! I veten det väl, m. åh., hans rike var icke af denna verlden, det är inga timliga och yttre fördelar som han utlofvat åt sina bekännare, det är icke heller någon timlig och yttre frid som han eder bådar. Icke gifver jag Eder friden såsom verlden gifver, säger han i dagens Evangelium. Det är en inre frid midt i verldens oro, midt i lidandets stunder, det är en frid som ej beror af det timeliga emedan den till sitt väsende är evig, det är en frid som icke störes af jordens stormar, emedan den är ett barn af himmelen. Det är med ett ord icke den yttre, utan den inre friden, det är själens frid, det är den andeliga friden.

Men innan vi tala vidare härom låtom oss först upplyfta våra hjertan etc.

Ps.

VII.

Herren är när allom dem som åkalla honom, allom dem som med allvar åkalla honom. Sålunda, christelige Åhörare, yttrar David sitt hopp och sin förtröstan till Herran. Han var som I veten en af tidens store män, en af de väldige på jorden, som styrde ett mäktigt folk, och tusende lystrade till hans bud. Ännu mera, hans namn lefver bland jordens herrlige genom hans heliga skrifter, genom hans rörande sånger; det lefver så länge tiderna vara. Och likväl böjde han ödmjukt sitt hjerta inför den Evige, likväl kände han sitt behof af *Hans* bistånd, på Honom satte han sin sista och säkraste förtröstan, på honom hvilade hans käraste, hans yttersta hopp. *Herren*, säger han, *är när allom dem, som åkalla honom, allom dem som med allvar åkalla honom.* Orden läsas i Ps. 145. 18.

Christelige Åhörare! Skulle det väl finnas någon ibland oss som ansåge sig för god att följa Davids exempel? Vi tillhöra ju dock alla de lägre ståndeu, vi måste alla, mer eller mindre, förtjena vårt bröd i vår anletes svett, ingen konungslig purpur pryder oss, verlden känner icke, efterverlden skall ej heller känna våra obetydliga namn. Skulle *vi* försmå hvad som tröstat en konung, hvad som gladde en af forntidens visaste och ypperste männer? Det vore dock ett löjligt högmod om vi ville neka att menniskan är svag. Vår egen dagliga erfarenhet vittnar härom. Eller hvilken är väl den ibland oss som icke erfarit lifvets vedermöda, som ej förnummit de onda dagar då våra käraste förhoppningar försvinna, då mörker betäcker vår själ, och jorden, så långt vi skåda, icke erbjuder oss någon tröst? Och hvar skall trösten då sökas om icke från himmelen? Ve då den

ibland oss för hvilken himmelen är stängd, ve den som icke kan hoppas på en fader i höjdene, hvilken ser hans lidande och hörer hans böner, ve den som icke förtröstansfull kan utropa med Syrach: *Den eländas Bön tränger sig genom skyn och vänder icke igen till dess hon framkommer, och viker icke af till dess den Högste ser dertill.*

Men just härom är det som dagens heliga Text lemnar oss den gladaste försäkran. *Allt det I bedjen Fadren i mitt namn*, säger Christus, *det skall han gifva Eder.* Så låtom oss då bedja i fadrens namn, i den bön som Sonen oss lärt hafver, *Fader vår som äst i himlen.*

Gif min anda vittnesbörd etc. Evang. Joh. 16. v. 23.

Herre, helga oss i din etc.

Proposit. Om Bönhörelsen.

Fader du som sändt etc.

Det gifves väl svårligen ett menskligt väsende, hvars hjerta ej någon gång känt behofvet af ett högre bistånd, hvars läppar aldrig öppnat sig i en bön till himmelen. Hedningen, ja vilden sjelf beder likväl till sina vanmäktiga Gudar; han blidkar deras inbillade vrede med offer och han tror sig kunna köpa deras gunst med åkallan och gåfvor. Så långt som Solen skådar, ser hon öfverallt menniskan knäböjande för ett högre väsen, hvars åska hon vill afvända, hvars nåd hon åkallar. För oss Christne, som lysas af det himmelska ljuset, för oss har Bönen en högre och ädlare betydelse. Vi inbilla oss icke att med vår Bön liksom muta den Evige. För oss är Bönen menniskans tungomål till Gud, den är en suck som lättar det beklämda hjertat, ett samtal mellan Barnet och den gode Fadren. För oss är det en tröst att med barnslig tillförsigt få klaga sin nöd äfven

om den icke afhjelpes. Bönen har för oss sitt värde derigenom att den lyfter sinnet från jorden, att den sätter oss i ett förhållande till gudomligheten. Allt som är stort och ädelt hos menniskan har också endast häraf sitt värde. Att vi i bönen närma oss Gud, att hjertat derigenom höjer sig ifrån det jordiska, det är redan bönhörelse, om också det hvarom vi bedje, ej skulle gifvas oss. En andäktig och innerlig Bön är derföre aldrig förgäfves. Den tröstar och hugsvalar alltid hjertat, den ger lugn och styrka och förnöjsamhet. Den besannar Herrans ord för David: *Han begärar mig, ty vill jag hjelpa honom: han känner mitt namn, derföre vill jag beskydda honom.*

Men med Bönhörelse förstår man dock i allmänhet något helt annat. Man tror sig icke bönhörd, så framt ej ens önskan blir uppfylld. Men en syndig önskan kan ej uppfyllas af rättfärdighetens Gud, ohöfviska begär vill han kufva, och ej tillfridsställa. Det frågas alltså hvarom och på hvad sätt skola vi bedja, för att kunna hoppas bönhörelse?

a) Vilja vi hoppas bönhörelse så böra vi för det första ej bedja om timliga fördelar, annorlunda än villkorligt. Vilkoret hvarunder vi böra bedja härom är det, att vi ej önska dem utan så vida de bidraga till vårt verkeliga och eviga väl. Hvem vet vad följder din önskans uppfyllan annars kunde medföra? Beder du om rikdom och öfverflöd, hvem har sagt dig att den icke kan göra ditt hjerta hårdt och känslolöst, eller förleda dig till utsväfningar och synder. Beder du om makt och ära, huru vet du att den makten ej gör dig högmodig, att din ära ej gör dig fåfäng, eller att din egen stolthet ej slutligen kan bereda ditt fall? Beder du om nöjen och glädje, hvem försäkrar dig att ej nöjet kan missbrukas och försvaga din kropps och din själs krafter, hvem försäkrar dig att det ej hämnar sig en dag med vämjelse och en för sen ånger? Beder du om förskoning

för lidandet och sorgen, o så besinna att pröfningens dagar äro lärorika, att plågan stärker sinnet, att de rättfärdige hafva sin lön, och att den barmhertige fadern icke kan vilja sitt barns undergång. Ack! hvad du i dag anser för ditt lifs högsta lycka, kanske skall du snart med förbannelse påminna dig den stund då det skänktes dig, kanske skall du snart men fåfängt önska dig tillbaka din plåga, din nöd och ditt hjertas oskuld. Tro alltså med tillförsigt att Gud känner bättre än du hvad som gagnar dig, och att han af sin barmhertighet vill gifva dig hvad helsosamt är. Bed derföre om det timliga goda med villkor, bed så som Verldenes Frälsare, som Guds enfödde Son, sjelf bad i örtagården: *Min fader, är det möjeligt, så gånge denna kalken ifrån mig; dock icke som jag vill, utan som Du.*

b) Om vi skola kunna hoppas bönhörelse, så böra vi vidare ej bedja med förströdt och oheligt sinne. — När vi ha någon verldslig angelägenhet att sköta den vi anse vara af vigt, så samla vi alla vår själs krafter och arbeta med ifver och uppmärksamhet. Skola vi af en menniska utbedja oss något som är oss kärt och dyrbart, så bedja vi derom af hela vår själ, med hela vårt hjertas värma. Men ack, mine Vänner, när vi skola bedja till Gud som likväl är mera än menniskor, när vi skola bedja om vårt eviga väl som dock är mer än det timliga, huru tankspridt och likgiltigt är då icke ofta vårt sinne, huru sömniga och kalla äro då våra böner! I Herrans hus, der vi samlas till bön och åkallan, der all verldslig tanka vid tröskeln borde afläggas, der blott rena eller ångerfulla hjertan borde i bönen upplyfta sig till Herran: — dit kommer likväl så mången med oheligt och verldsbekymradt sinne, der sväfva tankarne omkring på det jordiska liksom i det vanliga lifvets förströelser, der äro vi för tankspridde, för håglöse för att samla vårt sinne till en andäktig bön, der vet vårt hjerta ej af den

Gud som våra läppar åkalla. *Detta folket*, säger Herran, *nalkas mig med sin mun och hedrar mig med sina läppar, men deras hjertan äro långt ifrån mig.* Huru kunna vi vänta att Gud skulle lyssna till dessa halfva böner utan mening och allvar, hvilka frampladdras såsom tanklösa ljud af vår mun, medan vårt sinne är sysselsatt med helt annat? Hvad äro dylika böner annat än en skrymtan inför den eviga Sanningens Gud, hvad annat än en hädelse af Helighetens fader? Vilja vi ej bedja med allvar, med samlade sinnen, med ett hjerta som är heligt och rent, och åtminstone för den stunden afvändt ifrån det verldsliga, så må vi ej heller hoppas på någon bönhörelse? Ty Gud bortkastar icke Bönhörelsen åt en ovärdig, och hans rika nåd tillhörer endast den som så vidt han kan söker att förtjena honom.

c) Om vi skola kunna hoppas bönhörelse, så måste vi vidare ej blott bedja på bestämda dagar och stunder. — Den allmänna och bestämda Gudstjensten, m. åh., är en helig och vördnadsvärd inrättning, som fortplantat sig från våra fäders dagar. Dess afsigt är tydelig för en hvar som *vill* inse den, nemligen att genom ett yttre medel befordra andakt och uppbyggelse och sålunda undanrycka åtminstone några stunder från verlden, för att använda dem till menniskans högsta angelägenhet, och helga dem åt Gud och Evigheten. Det är skönt att se Guds församling som högtidligen sammanträder och med gemensam röst ropar opp till en gemensam Fader. Högtidligt och rörande är det att förnimma huru alla knän böjas inför Verldens Skapare, huru sången uppstämmes från allas läppar, och Herrans ord, från hans tjenares mun, finna ett återsvar i hvarje hjerta. Men man bedrar sig mycket om man tror att den offenteliga och föreskrifna andakten måste vara den enda, om man tror att man är gudfruktig nog då man ej försummar att gå i kyrkan. Eller kan du som förnuftig menniska tro att an-

dakten endast tillhör söndagen, att den måste komma som en bjuden gäst på sitt bestämda klockslag, och aflägsna sig när timman är förliden? Det gifves ju likväl så många stunder i din enskilta lefnad då du känner dig uppvärmd och upplyftad, då du tycker dig vara närmare Gud, och bönen är ett behof för ditt sinne. Försumma icke dessa dyrbara stunder, ty de äro en anmaning ifrån himmelen, de äro Guds röst till ditt bättre väsende, de äro löftesmän för din frändskap med Gudomligheten. Bed derföre icke blott på de föresatta stunder, icke blott när nöden trycker, när sorgen omfattar dig, utan bed äfven i glädjens dagar, äfven i lugnets tid, när ditt öga tillslutes med dagen eller vaknar med den, eller när tystnaden omgifver ditt ensliga läger och du i nattens frid blickar opp till stjernorna som med sitt bleka ljus påminna dig om evigheten och mana dig att se in i ditt inre. Bed, med ett ord, så ofta en hög och allvarlig tanke bemäktigar sig din själ, så ofta du betänker menniskans lott och fröjdas åt dess förhoppningar, så ofta Evighet och Odödlighet och den oändliga Barmhertigheten som ej försmår att räkna slägtskap med dig, stå klara och lefvande för ditt öga. När du sålunda beder, då skall du icke sakna bönhörelsen, då skall bönen uppfylla sitt väsendtliga ändamål, att styrka ditt sinne och gifva det ett nytt mod, en ny lättelse, liksom en tåreflod lättar det beklämda hjertat. Då skall du finna att Bönen ej endast är ett yttre bruk som vanan stadgat, utan en verkelig tröst för ditt sinne, och ditt lugnade och glada hjerta skall säga dig att du är bönhörd.

d) Skola vi hoppas bönhörelse, så måste vi alltså bedja icke om det förgängliga utan om det oförgängliga, om vår egen förbättring och vår själs eviga frelsning. Detta är en bön som vi utan villkor kunne våga. Det är också det vigtigaste och angelägnaste hvarom vi kunne bedja. Vi er-

känne ju alle att själen är af mera värde än kroppen, och Evigheten af mera vigt än Tiden. Går icke det menskliga lifvet, med all sin glädje och sorg, förbi oss som en skugga? Hvar finnes väl den som icke erfarit dess obetydlighet och åtminstone i dödsstunden, om ej förr, insett dess tomhet och dess flärd. Skall man bedja, så bör man väl bedja om det bästa. Men hvad är det bästa hos menniskan om icke viljans förbättring och helgelse, om icke gudsfruktan och dygd äro det? Det gifves ingen förnuftig som ej erkänner att dessa egenteligen utgöra menniskans värde. Men tidens vise, våra dagars Phariseer, brösta sig med en dygd som ingen gudsfruktan behöfver, med en dygd som vexer på egen hand och ej tarfvar någon näring från himmelen. De besinna icke att de endast leka med ord, att ett godt och heligt uppsåt just härföre måste härstamma från Gud som är helighetens källa; de besinna icke att menniskans vilja endast genom sin förbättring nalkar sig Guds vilja och sammansmälter med den, att hjertats renhet endast är ett annat namn på Gudsfruktan, att menniskors dygd endast är helgelsen bevisad i gerningen. Derföre, mine åhörare, låtom oss först och främst härom bedja. Ty utan bön och åkallan kommer icke välsignelsen, och af egna krafter förmår menniskan så litet. Bedja vi härom så bedja vi också med det samma om vår själs eviga räddning. Ty är vår vilja helig, är vårt uppsåt rent, så äre vi som Christne delaktige af Jesu Christi försoning, då är vår synd borttvättad i Jesu blod, derigenom att vi söke likna honom, så vidt som en menniska kan likna Gudomen, och då väntar oss en dag segerkronan i belönarens händer. Hvad vi sålunda bedje om, det vill Gud af sin oändliga barmhertighet skänka oss. Då bedja vi efter Guds vilja: *och detta*, säger Johannes, *är den förtröstning, som vi hafve till honom, att om vi bedja något efter hans vilja så hörer han oss.* Då behöfva vi icke frukta att

bönhörelsen skall uteblifva. Då kunna vi på oss lämpa hvad Frälsaren säger hos Evangelisten: *Om I blifven i mig och min ord blifva i Eder, allt det I viljen mågen I bedja, och det skall ske Eder.*

e) Skola vi hoppas bönhörelse så måste vi vidare bedja med tro och tillförsigt. På tro och tillförsigt, mine åhörare, grundar sig hufvudsakligen all Gudsfruktan. Om det gudomliga kunna vi egenteligen ingen ting veta. Den menskliga kunskapen kan mäta himmelen och jorden, men Guds eviga väsende kan han icke mäta. Derföre har det fromma hjertat sin Tro, det vill säga en på känsla grundad öfvertygelse, som hvarken kan eller behöfver att bevisas. Derföre yrkade också Christus ständigt på tro och förtröstan, derföre bygde han hela sin gudomliga lära på denna grund. Och huru skulle väl tro och förtröstan kunna saknas i bönen? Hvarföre bedja vi väl om ej derföre att vi tro och hoppas att kunna blifva bönhörde? Förtröstar du icke på Gud, tror du icke att han ser ner på ditt lidande och kan och vill afhjelpa det, så är ju din bön en galenskap. Men hvarföre skulle vi också icke förtrösta på Herran? Lefva vi icke af hans välgerningar, njuta vi icke öfverallt hans rika gåfvor? Har han icke satt solen till att lysa oss och natten till att vederqvicka oss? Öppnar han icke jordens sköte för att stilla vår hunger och källans åder för att släcka vår törst? Gaf han oss icke lifvet för att prisa honom och döden för att förenas med honom? Uppenbarade han oss ej sin heliga vilja, *älskade han ej så verlden att han för oss utgaf sin enda Son på det att hvar och en som tror på honom skall icke förgås utan få evinnerligt lif?* Vi äga således inga skäl till misströstan. Låtom oss derföre, åtminstone från våra böner, bannlysa det mörka tviflet och den förolämpande klentrogenheten. Låtom oss bedja med fullt förtroende såsom barn bedja till en huldrik fader. Låtom oss icke förgäta hvad

Christus säger sjelf hos Evangelisten: *Allt det I bedjen i bönen troendes, det skolen I få.*

f) Vilja vi hoppas bönhörelse så måste vi slutligen äfven bedja med ett ödmjukt och botfärdigt hjerta. Det stolta och förhärdade sinnet som icke en gång vill förödmjuka sig inför Gud, det kan icke vänta sig någon bönhörelse. *Herren,* säger Profeten, *vänder sitt öra från den högfärdigas bön och aktar icke på de förstockades ropan.* Ingen har ännu trotsat sig till nåden, och med fräcka händer eröfras ingen välgerning. Hvad äger också menniskan, äfven den högste och mäktigaste bland menniskor, att berömma sig af för Gudi? Är det icke löjligt att vilja vara stolt inför den Allsmäktige, hvars vink har kallat oss ur vårt intet och kan återstörta oss dit när han behagar. Derföre hafva äfven alla jordens vise och verkeligen store män ödmjukat sig inför Herran; ty de veta väl att *han kan förkrossa den stolte, och i höjden uppsätta den ringe.* Äfven vi andra, om vi endast gå till räkning med vårt eget samvete, huru mycket finna vi ej att ångra och afbedja, huru många skäl ha vi icke att endast med bäfvan nalkas den Allsvåldiges thron? Hvar helst vi med allvar se tillbaka på vår lefnad så upptäcka vi antingen syndiga gerningar eller onda uppsåt. *Ho kan räkna huru ofta han bryter? Herre förlåt mig mina hemliga brister.* Men derföre, så framt vi ej äro alldeles förhärdade, *skaffe vi med fruktan och bäfvan att vi måtte salige varda,* derföre anropa vi den eviga barmhertigheten, derföre frambära vi vår bön med ett förkrossadt sinne. Derföre påminna vi oss med glädje Profetens ord: *Min hand hafver gjort allt det som är, säger Herran; men jag ser till den elända och till den som en förkrossad ande hafver, och till den som fruktar för mitt ord.* Och på ett annat ställe: *Jag bor i höjdene och i helgedomen, och när dem som en förkrossad och ödmjuk anda hafva; på det jag skall vederqvicka de öd-*

mjukades anda, och hela de förkrossades hjertan. O! att det ej funnes någon ibland oss, om hvilken ej detta kunde med sanning sägas! Att ingen bön uppstege ifrån obotfärdiga hjertan, och ingen blygdes att åtminstone i bönen med uppriktig ånger erkänna sin syndaskuld inför Gudi! Då skulle visserligen Bönen hugsvala månget hjerta som nu fåfängt använder den, och månget bönhördt sinne skulle med glädje instämma i vårt ingångsspråk: *Herren är när allom dem som åkalla honom, allom dem som med allvar åkalla honom.*

Christelige åhörare! Det ämne jag i dag vidrört är ett af de vigtigaste för hvarje rättskaffens christen. Det rörer den säkraste och förnämsta trösten för menniskans mödosamma lefnad, det rör hennes umgänge med Gudi, hennes vederqvickelse i tiden och hennes hopp i evigheten. Jag har blott i korthet omnämnt några af de villkor under hvilka vi kunna hoppas bönhörelse. O! gifve Gud att blott dessa uppfylldes. Bönen är sannerligen icke en konst som behöfver eller kan läras. Den fordrar ingen långsam och djupsinnig undervisning; men den fordrar hvad bättre är, ett rent och oförderfvadt hjerta, och ett fast förtroende till sin Gud. Ty hvad äro väl ett fromt hjertas saligaste stunder, hvad äro dess högsta och renaste känslor annat än en Bön till Herran? Blott för ett sådant sinne finnes en egentelig Bönhörelse. Blott för det gäller, hvad Gud säger hos Profeten: *Förr än de ropa vill jag svara; medan de ännu tala, vill jag höra.* Låtom oss derföre bedja om ett sådant sinne, och icke blott bedja, utan äfven sjelfve med allvar beflita oss om att göra oss värdige bönhörelsen. Ty icke aktar Gud på den ovärdiges önskan, men *en rättfärdig mans bön förmår mycket ther hon allvar är.* Jac. 5. 16. Beviljar oss Gud af sin oändliga nåd detta, då ha vi funnit en varaktig tröst för lifvet och för döden. Då kunna vi förakta all tidens

vedermöda och utropa med David: *jag tröstar uppå att Gud så nådelig är; mitt hjerta gläder sig att han så gerna hjelper. Jag vill sjunga Herranom att han så väl emot mig gör. Amen.*

Tal vid P. J. Liljenroths prästvigning.

Då du, min broder, i dag framträder inför altaret att invigas till en lärare i församlingen, behöfver jag ej för dig upprepa de råd och förmaningar, som kunna vara nödvändiga för de unga och oerfarna. Jag behöfver ej för dig omtala vigten af det embete, hvartill du anmält dig. Du har haft god tid att öfverväga den. Du har ej förhastat dig med din anmälan. Jag behöfver ej heller påminna dig om en lärares pligter: du känner dem förut af långlig erfarenhet, ty du har, churu i en annan krets, länge undervisat. Du kommer sent i församlingen: din ungdom ligger längesedan bakom dig: det är blott eftermiddagen af din lefnad, du kan egna åt ditt nya kall. Du inträder såsom vaktare i vingården först vid nionde stunden, men också inträder du med mognad erfarenhet och pröfvade krafter. Använd dem derför med fördubbladt nit, med allvarlig ifver, på det husbonden, när dagen är förliden, må kunna tilldela dig samma lön, som dem, hvilka kommit långt före dig. Af dig väntar församlingen med skäl

en verksamhet högre än den vanliga: af dig fordrar *han*, hvars namn du skall förkunna, renare trohet, fastare gång, klarare insigt, än af många andra. Du kan ej undskylla dig med okunnighet eller bristande mognad eller ungdomens oerfarenhet. Du är en *man*, och hvad du gör i församlingen, derför måste du ensam ansvara inför Gudi. Omgjorda dig derför med kraft, rusta dig till striden för det heliga!

Ty icke må du föreställa dig, att du är kallad till beqvämlighet och orklös hvila. Hvila finner den rätte läraren först i grafven och i den barmhertige Faderns armar; men så länge han andas, måste han kämpa alltjämt mot mörkrets makter. Du inträder i en orolig tid, då allt omvexlar eller vill omvexla. Solen står ej längre stilla öfver Gibeon eller månen i Ajalons dal; men *ett* vet jag, som står still, huru tiden än hvälfver sig och vexlar, och det är Kristi höga lära, när hon fattas med rent sinne. Håll dig derför fast vid det ord, som lif gifver! Låt ljuset brinna på ljusastaken orubbadt, men fritt, att det må visa vägen genom lifvet och skina ännu öfver grafven! Du inträder vidare i en tid, som merendels är likgiltig för det heliga, som vakar för dagens behof, men sofver bort evighetens angelägenheter. Vi vilja ej undersöka, hvad andel läraren sjelf torde hafva häruti, men väck du, så vidt du förmår, de sömniga, uppvärm de förstelnade hjertan, visa dem, att jorden är himlens förgård, och att det rätta lifvets träd, om ock dess rot hänger fast i jorden, likväl blommar och bär frukt ofvan skyarna. Bevisa din tro med dina gerningar, ty det beviset fattas af alla: det är ett prof som aldrig sviker; gerningen är trons dotter och bär alltjemt sin moders anletsdrag. Jag helsar dig välkommen till altaret med Pauli ord till Petrus: *Uti allt ställ*

dig sjelf såsom en eftersyn till goda gerningar, med oförfalskad lärdom, med ärlighet, med helsosam och ostrafflig ord, på det den, som emotstår, må blygas, intet ondt hafvande, det han om dig säga kan!

Vid vigningen af Berga Kyrka.

1825.

Helig, Helig, Helig, Herre, Gud Allsmäktige! Fulla äro himlarna och jorden af din herrlighet. Uppfyll ock nu med din ära och herrlighet detta ditt Tempel och alla Christnas hjertan, för ditt heliga Namns skull! Amen!

Uti hvad hus I kommen, säger först: Frid vare detta hus! Med en sådan förmaning utskickade Christus fordomdags de sjuttio för att förkunna Evangelium. Men äfven för oss, Christelige Åhörare, gäller denna förmaning. Den gäller i synnerhet i dag då vi äro samlade för att till den Högstes dyrkan helga och inviga detta Tempel. *Frid vare alltså detta hus!* frid, den skönaste och sista gåfva som Christus i dagens Evangelium skänkte sina lärjungar: *friden låter jag Eder, min frid gifver jag Eder.* Guds frid vare icke blott öfver detta hus, utan äfven öfver alla dem som nu och hädanefter besöka det, att de alltid må gå härin som fridens barn, och härifrån med frid i sina hjertan. Fridens Evangelium blifve här förkunnadt, samvetets frid blifve här vunnen, den eviga friden blifve här grundlagd! Derföre ännu en gång: *Frid vare detta hus!* Orden läsas hos Evangelisten Lucas, 10. c. 5 v.

Frid vare öfver dig, du Församlingens Herde, du trogne arbetare i din Herres vingård. Jag vet att det egenteligen är din förtjenst att denna byggnad uppstigit på gruset af den gamla och bofälliga. Jag vet att du dervid mött de

vanliga hindren för allt godt och ädelt på jorden, missförstånd, egennytta, otacksamhet, och hvad allt de onda makterna må heta. Men jag vet äfven att du satt emot dem alla en mans ståndaktighet som aldrig svigtar, en christelig lärares saktmod som aldrig tröttnar, ett rent medvetandes lugn som aldrig rubbas. Du har nu nått målet. Det är skönt och tröstefullt för dig att stå i ditt fulländade verk och veta med dig sjelf att du uträttat en god gerning. Jag tackar dig derföre å mitt Embetes vägnar. Njut länge glädjen och frukterna af din möda. Förkunna länge fridens ord i det Tempel som utom dig ej vore till. Och när du en gång, mätt af år och välsignelse, lägger ner din herdastaf, så hvila lugnt utanför de vigda murarna, dem du rest dig till en minnesvård. Frid vare äfven Eder, I Församlingens invånare! I hafven här med förenadt arbete uppfört Herranom ett hus. Så vidt det berott på Er hafven I sökt att göra det värdigt sitt ändamål. Under det höga hvalfvet lyfter själen sig glad och fri emot sitt ursprung, och himmelns ljus blickar vänligt in genom de rymliga fönstren. Hvad skulle jag för Er mångåriga, fromma möda kunna önska både Er sjelfva och Er kyrka bättre än frid? Ack! det menskliga lifvet är fullt af oro. *Menniskan, af qvinno född,* säger Job, *lefver en liten tid och är full med orolighet.* Det ligger i hvarje menskligt hjerta en längtan till något annat och bättre, ett missnöje med det närvarande, och hela vår lefnad är ett fortsatt vädjomål till framtiden. Barnet längtar att bli yngling; ty på ungdomens blomstrande höjder der tror han att sjelfständigheten och glädjen och lugnet bo i solskenet. Men när han är deruppe, då möta honom först lifvets stormar, slumrande begär vakna i hans sinne, och friden trifves icke i det unga, i det oroligt klappande hjertat. Då längtar han till mannaålderns sjelfbestånd och anseende; der, tänker han, uppfyllas alla hans önskningar,

der vill han hvila ut i lugnet af de träd han sjelf planterat, der vill han bjuda friden till hvardagsgäst under sitt eget tak, der, menar han, är all hans längtan, all hans oro stillad. Men knappast är han der, innan han märker sitt misstag och begynner klaga öfver fordom obekanta bekymmer, han måste sörja för sitt och de sinas bestånd, för sitt anseende, för sitt namn, och utbrister slutligen med Profeten: *hade jag icke godan ro, och sådana oro kommer.* Derföre vänder han sin blick emot ålderdomen, ty der, tror han, äro begären lugnade, der äro bekymren tystade, der är lifvets kamp genomkämpad, der växer friden med silfverhåren på den gamles hufvud. Men si, när han sålunda inträdt i årens dal, då finner han den mörk och kall, då klagar han öfver att hans kraft är försvunnen, att hans glädje går på krycka, att lifvet med hvarje dag mer och mer förmörkas för hans skumma ögon; men friden, som han trodde skulle bo härstädes, se den är flugen undan som en skygg dufva, den trifves numera ingenstädes om icke i grafven, dit den gamle hastar, och stående på brädden derutaf, suckar han med David: *menniskorna gå bort såsom en skugga och göra sig mycken onyttig oro.*

Sådant är det menskliga lifvets skick. Till frid och lugn längtar hvarje menskligt hjerta, och likväl är det ingen ting som så gerna och så jemnt undflyr oss. Omgifna öfverallt af fiendtliga krafter måste vi från vaggan till grafven kämpa om vår varelse och vårt bestånd. Från jord och haf måste menniskan med svett och möda framtvinga sitt uppehälle. Men om hon också lyckligt öfvervinner alla dessa yttre svårigheter, så bär hon likväl fridens fiende i sitt eget hjerta. Der rymmas oändliga önskningar, der kriga ständiga begär, der äflas oron alltjemnt och tumlar omkring som på sin valplats. — Finnes det då ingen frid på jorden, hafva vi ingen annan ro att förvänta

än grafvens? Jo, *Christus är kommen,* säger Paulus, *Christus är kommen och hafver genom Evangelium bådat Eder frid;* och på mångfaldiga ställen i de heliga Skrifterna inpreglas den sanning, att christendomen är en fridens lära, att frid är stiftad för menniskor genom Jesum Christum. *Frid på jorden!* sjöngo Englarna redan vid hans födelse, som en fridsstiftare lefde han, som en fridsstiftare dog han för våra synder.

Men hurudan är den frid, som Christus oss genom Evangelium bådat hafver? Icke består den i något yttre jordiskt lugn, eller jordisk lycka och medgång. I veten det väl, M. Åh., Jesu Christi rike var icke af denna verlden, det är egenteligen inga timliga fördelar som han utlofvat åt sina bekännare, det är ej heller någon timlig frid som han Eder bådar. *Icke gifver jag Eder friden såsom verlden gifver,* säger han sjelf i dagens Evangelium. Det är tvertom en inre frid midt i verldens oro, midt i lidandets stunder, det är en frid som ej beror af det timliga, emedan den till sitt väsende och sitt ursprung är evig, det är en frid som icke störes af jordens stormar emedan den är kommen från himmelen. Det är icke en yttre, utan en inre frid, det är icke verldens, utan Guds frid, det är *den* frid hvartill jag i dag inviger detta Tempel, och hvartill jag skulle önska att äfven kunna inviga edra hjertan.

Till denna Guds frid, christelige Åhörare, hörer mycket; men det första och yppersta är det att den befriar oss från begärelsernas välde. Har en gång det jordiska och timeliga blifvit oss det vigtigaste, så är det fåfängt att hoppas något lugn för ett menskligt sinne. Ty begärelsen, äfven sedan den blifvit tillfridsställd, ger oss ingen hvila. Hon födes alltid ny och omvexlar endast sitt föremål. Men hafva vi deremot en gång lärt oss känna och värdera ett högre lugn, en renare glädje än den som jordiska lustar

gifva, då skola dessa ej längre föra oss bort från den frid som i Gudi är, då skola vi utropa med David: *Herre! till dig är allt mitt begär, och min suckan är dig icke fördold.* Vi skola då ej anse all jordisk fröjd med likgiltighet, men vi skola ej heller värdera den mer än hon förtjenar. Det timliga goda som Gud gifver skola vi ej förakta, men ej heller omåttligt gräma oss och förtvifla öfver dess förlust. Vi skola ej förakta dagens nöjen, men söka dem endast som en vederqvickelse efter arbetet eller som en styrkande förberedelse dertill. Vi skola ej förakta medmänniskors bifall, men ärelust och fåfänga skola vika fjerran ifrån oss, och dårarnas spott skall ej såra oss. Vi skola ej förakta att med flit och arbetsamhet skydda oss och de våra för brist och behof, att vinna välstånd och beqvämlighet; men girighet och slem vinning skola vi afsky, och den orätta Mammon skall aldrig blifva vår afgud. Vi skola med ett ord vara befriade från de jordiska lustarnas herravälde, ty det jordiska är icke mera vår endaste, mindre vår högsta lust, *och i himmelen bor han som glädjen gifver.* Ja, i himmelen bor han som glädjen gifver; men han bor tillika osynlig i detta Tempel. Härifrån förkunnas hans ord och hans rätter, här förklaras för Er de eviga buden, härifrån utgår den lefvande anvisningen att öfvervinna verlden samt med dess lustar och begärelser, här, och icke annorstädes, skall frid stiftas i edra egna bröst, den *Guds frid som öfvergår allt förnuft.* Måtte aldrig dess bud förkunnas förgäfves inom dessa murar, måtte hos Er och edra efterkommande fridens säd som här utsås, växa och bära frukt för tid och för evighet, i renade, förbättrade, helgade hjertan! —

En annan omständighet, som också hörer till den frid som af Gudi är, är en christelig fördragsamhet och öfverseende med andras brister. Hvad som gör det menskliga lifvet angenämt eller åtminstone drägligt, m. åh., det är

utbytet af ömsesidiga tjenster, af kärlek, af välvilja, af fördragsamhet. Fridens lära, hvartill detta Tempel i dag inviges, fordrar också alla dessa dygder af en hvar som bekänner Jesu Christi namn. *Dömmer icke, så varder I icke dömde, tänk ej argt om din Broder, öfverskyl med hans svagheter, välsigner dem som Eder banna, gören dem godt som Eder hata,* detta är ju allt den store Mästarens ord, och I skolen ofta höra dem inom dessa murar. Men huru mycket fordra vi icke i denna väg af andra, och huru litet äro vi ej benägne att sjelfve gifva! Vi fordra kärlek; men hat, afund, missunsamhet utdela vi sjelfve med rika händer. Vi fordra uppriktighet: men med förställning och list möta vi ofta våra medmenniskor och lyckönska oss öfver vår egen klokhet när vi lyckats att bedraga dem. Vi fordra fördragsamhet; men när någon har fallit så som menniskor falla, då fröjdas vi öfver hans fall, då utskrika och förstora vi det och utropa skenheligt med Phariseen: *Jag tackar dig, o Gud, att jag icke är som denne syndare.* Vi fordra förlåtelse och försonlighet; men sjelfve vilja vi icke uppoffra vår hämd, vi skrinlägga hatet som en skatt i våra egna hjertan. Icke förer detta till den frid som af Gudi är, icke är detta den christliga kärlekens anda, icke är detta det efterdöme som Christus oss gifvit hafver genom sin lefnad och sin död. Hans hela lefnad var kärlek, välvilja, fördragsamhet, och hans död var syndares försoning. Jag står här och talar inför hans altare. Kallas det icke, är det icke försoningens altare, fridens altare? Skola icke här synderna förlåtas, skall icke här frid stiftas mellan Gud och menniskor? O! måtte aldrig ett ofördragsamt, ett oförsonligt, ett hatfullt hjerta nalkas detta nådens bord, måtte aldrig annat än kärlek, välvilja, förlåtelse böja knä inför denna altarrund, måtten I och Edra efterkommande här alltid kunna bedja med

tillförsigt: *förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåte dem oss skyldige äro.*

Och på detta sätt, chr. åh., kunna vi hoppas, att Gud af sin oändliga barmhärtighet gör detta Tempel till ett fridens Tempel. Och hvar skulle väl verldens lustar bättre qväfvas och öfvervinnas än på det rum der Herren bor, der hans lag förkunnas, hans belöningar utlofvas, hans nåd omsväfvar oss? Hvar skulle fördragsamhet, öfverseende, förlåtelse, försoning bättre inplantas än i det hus der försoningens lära alltjemnt predikas, der menskligheten stora skuldebref dödas, der synderna förlåtne varda? Hvar skulle friden finnas på jorden, om icke här der himmelen stiger ned med sitt ord och vederqvicker de bedröfvade och söfver sorgen. Utanföre stormar det alltjemt, och jag vet icke hvar vi skulle leta opp någon varaktig ro på jorden, någon glädje som ej försvinner, något hopp som icke sviker. Men här, inom dessa murar, är det lugnt, hit böra lifvets bekymmer ej räcka, du bör lägga af den gamla menniskan innan du stiger öfver tröskeln och stå ren och obesmittad inför Guds anlete. Huru kommer du hit upp, eller huru kommer du härifrån, utan att gå öfver de dödas hviloställen? Ack! hvar menniskan sätter sin fot på jorden, der trampar hon på en graf, ofta utan att sjelf veta det; men här utanföre hvila dina fäder, det växer grönska öfver deras stoft, och om några år hvilar du sjelf jemte dem i den stilla, den fredliga kammare, dit jordens oro icke hinner. När du sålunda går fram öfver förgängelsens hviloplatser, då vet du hvart din slutliga väg bär, då må du påminna dig att de dödas hem är beläget omkring fridens hus. Det huset är fridlyst: måtte jag äfven kunna lysa frid öfver ditt hjerta, öfver alla deras hjertan, som i århundraden skola söka tröst och hugsvalelse här inne. Huru många slägten, ofödda ännu, skola knäböja inför detta

altare, huru många sinnen skola här lyfta sig i bönen till Gud, huru många bröst skola här glädas af eviga lifsens ord. Frid och välsignelse vare öfver dem alla! Hör mig, du gode fader, du som bor i höjden, hör på din tjenares röst: håll din hand öfver det Tempel vi i dag invigt dig, bevara det heliga och vaka öfver dess gårdar! Men vaka ännu mer öfver deras hjertan som här skola dyrka dig, nu och framdeles, och så länge som dessa murar hålla tillsamman! Låt dem tillbedja dig i andan och sanningen, låt intet enda af dina ord som här förkunnas falla på jorden, utan låt det falla på hjertat och bära frukt för tid och för evighet! Gör ditt hus till en salighetens plantschola: gif salighet af höjdene! Gör det till tröstens skattkammare: gif tröst af höjdene! Gör det till fridens arfvedel: gif frid af höjdene! *Frid vare öfver detta hus!* Amen. — I nåd etc.

Ch. Åh. David säger i 42 Ps.: *Jag vill sjunga om Herrans makt, och lofva om morgonen hans godhet.* Så länge Gud blifvit dyrkad af ett menskligt hjerta, så länge har äfven hans lof blifvit hördt i Sången. Ty sång är hos alla folkslag och i alla tider det rörda hjertats tungomål, han är själens högtidsdrägt, han är vingarna hvarmed Andakten flyger opp till Gudi. Derföre har äfven Kyrkosång ifrån början varit öflig i den christna församlingen. Det är skönt när Församlingen med gemensam andakt, med gemensamma suckar knäböjer inför en gemensam fader, och i tyst betraktelse eller också i brinnande böner känner sig lyftad ifrån jorden närmare upp emot sitt ursprung. Men skönare är det likväl när hvarje hjerta utgjuter sig i sången, när hvalfven fyllas af de sammanstämmande rösterna som prisa den allsmäktiges under, eller tacka honom för hans välgerningar, eller uttrycka menskligheten tröst i lifvet eller dess hopp

i döden. Det gifves i sanning ingen ting mera upplyftande än en ren och fullstämmig kyrkosång, det gifves ingen mensklig känsla som ej derigenom förädlas och höjes, ifrån sorgen som i klagande toner begråter sin förlust, ända till det glädjefulla hoppet som med from tillförsigt ser opp ifrån grafven till himmelen, såsom föreningsplatsen för oss alla. Äfven för den enskilta husandakten är sången ett stärkande och lifgifvande medel. När husfadren samlar omkring sig sitt folk och anropar den Eviges välsignelse till dagens möda, eller när han prisar hans nåd med den bergade solen, då är den enkla och andäktiga sången den bästa gästen, han kommer liksom Engeln till Patriarkens hydda, och muntrar om morgonen och tröstar om qvällen. I detta afseende, liksom vid den allmänna Gudstjensten, har vår gamla Psalmbok uträttat mycket godt. Huru många af dess ord lefva icke ännu på folkets läppar och i folkets hjertan, huru mycken uppbyggelse har hon ej åstadkommit, huru många af våra fäder ha icke efter dess enkla toner vandrat till himmelen! Men som hvarje annat menniskoverk hade hon äfven sina brister, språket var på många ställen föråldradt och stundom obegripligt, en stor del af de gamla Psalmerna hade derigenom fallit bort ur minnet och kommit ur bruk, och de återstående räckte föga till för församlingens högtidligheter, mindre för det enskilta lifvets särskilta förhållanden som likväl så ofta behöfde tröst och uppbyggelse af sången. Derföre hade en förändring redan länge varit önskad och påtänkt innan den slutligen verkställdes. Men den är verkställd med vishet och urskillning. Allt hvad som var skönt, kraftigt och kärnfullt af de gamla sångerna är, med få lätta förändringar, bibehållit. Hvar och en skall igenkänna de gamla välbekanta ljuden, endast renare, skönare, ädlare än fordom. Det nya som tillkommit bär för det mesta det höga snillets och den djupa Gudaktighetens stämpel. Svenska

Församlingen kan nu berömma sig att äga den yppersta PsalmBok i Christenheten, och tillika den fullständigaste. Ty hon omfattar alla föremål för den offentliga och enskilta andakten, allt som kan ha värde för ett sinne riktadt åt det himmelska. I omvexlande toner besjunger hon Guds fullkomligheter, Skapelsens herrlighet, Försynens under, Gudaktighetens stora hemlighet, Nådens Ordning och medel, lefnaden och döden och de yttersta Tingen som verlden öfvergå skola. Dessa sålunda förnyade och förskönade Kyrkosånger skolen I i dag för första gången uppstämma. Med den nya Kyrkan inviges äfven den nya PsalmBoken. *Det gamla är förgånget, si, allting äro ny vorden.* Måtte äfven detta nya nu och framdeles, för Er och edra efterkommande, lända till uppbyggelse, till tro, till bättring, till salighet! Måtte det nya Templet hvälfva sig endast öfver förnyade hjertan, måtte de nya sångerna uppstämmas endast ur helgade bröst. *Låtom oss sjunga Herranom, ty han hafver ena herrliga gerning gjort.* Ja låtom oss inför Gud frambära lof och tacksägelse med följande Psalm:

Christelige Åhörare! Den heliga förrättning hvarför vi i dag varit samlade är nu slutad. Er kyrka är vigd och helgad efter fädernas sed: *detta är nu ett heligt rum och här bor visserliga Gud.* Men om Gud bor här, så hållen hans hus heligt. Nalkens det aldrig utan vördnad, stigen aldrig utan med andäktiga sinnen inom de vigda murarna. Afkläden Er den gamla menniskan, och stån här åtminstone utan fläck för Gudi. Betrakten detta hus som Er själs fädernesland, som det egentliga hemmet för Ert bättre väsen. Bedjen i Templet; ty Gud har ett öra derinne och hans hand är icke förkortad. Men bedjen med lågande nit, med brinnande hjertan, ty en sömnig bön är honom en styggelse, och på

de ondas begäran aktar han ej. Men, säger Profeten, *en rättfärdig mans bön förmår mycket der hon allvar är,* och hvad oss helsosamt är vägrar icke den barmhärtige fadren. — Tacken Gud i Templet, ty derföre är det uppbygdt. I lefven af hans välgerningar, hans högra hand håller Eder vid makt: hvad kunnen I gifva tillbaka annat än ett tacksamt hjerta? Lofven Gud i Templet: ty väl förtälja himlarna hans ära och fästet förkunnar hans händers verk: men han försmår dock icke sitt lof från menskliga läppar. Hans under omgifva Er öfverallt, ifrån solen ner till grandet: men det högsta undret är inom Er, i en själ som anar hans väsende, som känner hans nåd, som hoppas på hans barmhärtighet. Hören hans ord i Templet; ty det ordet innebär salighet och den som tror derpå han skall icke dö utan få evinnerligt lif. Men hören det villigt och ofta, ty annars är det heliga spildt. Och när I här anammen de höga nådegåfvorna, när de heliga Sacramenter utdelas, måtte de aldrig mötas af en ovärdig, måtte de falla som ett himmelskt Manna på botfärdiga hjertan. Ja, måtte Templet ej vara förgäfves bygdt, måtten I och edra efterkommande begagna det till Guds ära och Er egen salighet. Böjer Edra hjertan till Gud och anammer välsignelsen: Herren välsigne Eder och bevare Eder. Herren upplyse sitt ansigte öfver Eder och vare Eder nådig. Herren vände sitt ansigte till Eder och gifve Eder en evig frid. I Guds Faders och sons och den heliga Andas namn, Amen!

Tal i Jönköpings skola

2 juni 1825.

Jag tackar Er, I Bröder och Lärare, medarbetare med mig i andans verld, medförmyndare med mig för framtidens hopp här i staden; jag tackar Er för den möda I under året användt på ungdomens undervisning. Fullkomlighet vinnes icke på jorden; men det är en redlig mans glädje att han vet med sig sjelf att han efter förmåga närmar sig det fullkomliga. En forntida skald har sagt att

> Framgång hvilar på Gudarnas knän, men viljan är menskans,
> både för menskor och Gud gäller det redliga nit.

Vi lefva lyckligtvis i tider då allmänna uppmärksamheten mera än förr blifvit riktad på den allmänna uppfostran. Äfven den minst bildade inser nu att det bästa arf han kan lemna sin son är tidens odling. Den är nu mera nödvändig icke blott för det lärda ståndet, som fordom, utan för alla classer af medborgare som ej höra till den egentliga allmogen. Lärdomen som fordomdags ansåg sig allt för förnäm att nedstiga i det allmänna lifvet, och i onyttig overksamhet stängde sig in i sin studerkammare, den har blifvit och blir dageligen allt mer grunden till tidens allmänna bildning. Det finnes ingen ting i det allmänna tänkesättet som icke förut funnits i speculationen, all verkelig bildning är blott en populär öfversättning af vettenskapen. Men endast härigenom har den sednare fått ett värde för

det allmänna lifvet, och derigenom på sig fästat allmänhetens ögon. Nationen inser nu allmänt hvad den aldrig bordt glömma, hvad de gamle visste redan för tretusen år tillbaka, att nemligen uppfostran är en nationalangelägenhet, och följer med ständigt stigande intresse dess framgång inom fäderneslandet. Från alla håll höra vi nya methoder omtalas, nya försök anställas på det uppväxande slägtet, och det förefaller mig ofta som om tiden, af idel förbättringslust, löpte fara att förderfva allt. Mycken välmening, äfven mången riktig åsigt, ligga utan tvifvel till grund för dagens omstöpningsförslager: men icke allt hvad som är välment är derföre genast riktigt, icke allt hvad som i sig sjelf är riktigt är derföre genast användbart. Det är med allt mensklig i allmänhet som med menniskokroppen: dess bölder måste mogna innan de brista; ingen förnuftig läkare bortskär de omogna. Vi böra akta på tidens tecken med vaken uppmärksamhet, men äfven med manlig sjelfständighet. Det går ej an att hvila på åran i tidens ström, ty han går sin gång oss förutan, och fördränker den som sofver vid styret. Men det går ej heller an att följa blindt de pösande vågorna som ofta bestå af idel skum med blindskär och skeppsbrott inunder. Det gamla är ofta godt, det är mognadt, det är pröfvadt, dess verkningar kunna beräknas, dess fel kunna mildras eller förebyggas. Men det nya är också ofta godt, och endast det förstockade sinnet förkastar det utan granskning. Vi stå alla på en vändningspunkt af tiden. Vi böra ej söka att hålla tillbaka (ty det är omöjligt) men vi böra söka att leda dess gång. Vi böra ej stå som växande ruiner midt i den gröna, den evigt vexlande Naturen: men vi böra ännu mindre ställa oss som flaggstänger på modets Tempel, som väderviśare för dagens lösa hugskott. Derföre ha vi fått förståndets ljus och det rena Svenska sinnet för att kunna

följa Apostelns råd, att *pröfva allt och behålla hvad godt är.* Öfver de förändringar dem jag för läroverket anser nyttiga skall jag med Er rådgöra innan jag lemnar staden, och emedlertid tackar jag Er uppriktigt för hvad hittills blifvit uträttadt. Fortfaren som hittills med redligt nit, med manligt allvar. Betrakten aldrig Ert yrke som ett handtverk. I ären kallade att vara ledare i Andans verld: utan anda och kraft är ordet dödt, den andeliga förruttnelsen är det svåraste, det säkraste dödstecknet. Utan klar öfversigt af sitt yrkes betydelse är ingen framgång möjlig. Läraren skall veta hvart han vill, liksom seglaren skall veta hvart han styr. Förebären icke att härtill fordras snillegåfvor som äro gifna åt få. Ack! snillets låga är ofta blott ett fladdrande sken, som sväfvar oroligt öfver vulkanen i ett förbrändt, i ett aldrig lugnadt hjerta. Tacken Gud om han skonat Er för den olyckliga skänken. Men förståndets ljus brinner stilla och klart och med jemn låga i Nordens panna; och *det* är tillräckligt att vägleda Er i Ert yrke, om I ej sjelfmant blunden för dess sken. Hafven förtroende till mig som åtminstone *vill* det rätta och utan omsvep säger det åt en hvar som vill höra det, stundom äfven åt dem som ej vilja. Kan jag råda, kan jag uppmuntra, kan jag belöna så veten I väl att jag gör det gerna. Er sak är min, och icke blott min utan ungdomens, fäderneslandets, menskligheten's. Tröttnen icke i deras tjenst. Verken hvad I förmån för upplysning, för sanning, för dygd: då uppfyllen I Er bestämmelse, då har jag i dag ej talat förgäfves. Gud välsigne Eder! —

Dernäst bör jag tacka Eder, I männer af Jönköping, I stadens fäder som i dag glädt mig med Er närvaro. Det bör ha varit en glädje för Er att höra Edra söners framsteg; ty hvad sonen vinner i kunskap, det vinner fadren i fröjd. En gammal författare har sagt att om man vill se mensklig

glädje, då skall man ej se på barnen, utan på föräldrar som glädja sig öfver barnens framgång. Er bör den glädja så mycket mera som jag vet att I värderen mensklig bildning. Jag vet att I både för Kyrkan och läroverket gjort stora uppoffringar, och derföre tackar jag Er offentligen, icke blott å mitt Embetes, utan äfven å fäderneslandets vägnar. I hafven nyligen för vexelundervisningen grundat en inrättning som *är* god och kan bli bättre. För härvarande offentliga läroanstalt gör Staten hvad han kan: men dess tillgångar äro inskränkta och han räknar öfverallt på den medborgerliga välviljan. Just derföre att jag tror att han minst missräknar sig på Eder, har jag en bön att göra Eder, I stadens fäder. I sen det sjelfve, m. H., undervisningen är alltför trångbodd inom dessa murar; jag får knappast rum ibland Edra söner. Med en ringa kostnad, då den delades på så många, kunde det bristande lätt afhjelpas. Om medlen dertill kunde vi framdeles öfverlägga, och hvad Stiftets ByggnadsCassa kan bidraga till ett så godt ändamål det skall ej uteblifva. Men afslån icke alldeles min bön. Det är icke vanligt att den som begär något allmänt nyttigt af *Eder*, blir afvisad. Låt det ej sägas att I till *första* exemplet härpå valt mig, och det första gången jag talade till Eder. Om det blir Er möjligt, så gören hvad I kunnen, icke för mig, utan för Edra barn, för Er sjelfva, för Er ära, för den goda saken, för det allmänna bästa: och varen öfvertygade att en god gerning aldrig blir obelönt, hvarken i himlen eller på jorden. Och värderen I tacksamhet, så kunnen I åtminstone påräkna min och efterverldens. —

Slutligen ett ord till Eder, I unga! Jag är glad öfver de framsteg I gjort, ty det hör till mitt kall, och från barndomen har jag älskat kunskap och upplysning. En god början är halfva vägen, om man nemligen fortsätter sin väg och ej stadnar midtpå. Mycket, ganska mycket, det

mesta återstår Er ännu att lära. Ty visheten ligger i en djup brunn och I sväfven ännu samtlige på dess yta. Lifvet är kort, men konsten lång, sade de gamle. Begagnen derföre den dag I ägen, och varen öfvertygade att Er möda i den vägen icke är spilld. En Romersk Kejsare, och hvad mer är, en stor man, sade fordomdags att han förlorat dagen när han ej derpå utöfvat något godt. På samma sätt är den dag då I ingen ting lären förlorad för Eder. Den förlusten ersätter intet på jorden, ty tiden flyger hän som en fogel i skogen, och vänder aldrig åter. Fatten honom derföre i vingarna, eller rättare hängen Er fast vid hans vingar, och tvingen honom att lära Er sin vishet, brottens med honom som Israël med Gud, släppen honom icke förr än han välsignar Eder. Hvad I lären, derföre hafven I närmast att tacka Edra lärare: vörden dem derföre, älsken dem, lyden dem, ty de äro Er själs föräldrar, och utom dem *voren* I intet, *blefven* I intet. Men vörden äfven Edra verkeliga föräldrar, ty de uppoffra allt för Eder, och fordra intet annat tillbaka än Ert eget bästa, och endast genom Er egen lycka kunnen I belöna alla deras omsorger. Frukten Gud öfverallt, ty Gudsfruktan är vishetens begynnelse, och när I en gång kunnen fatta det, då skolen I inse att Herren Gud är A och O, i all verlden och äfven i kunskapens, i himmelen som på jorden. Jag hemförlofvar Er nu. Använden med flit Eder fritid, upprepen inom Er hvad I lärt, och söken att vidare lära Er sjelfva: ty den bäste läromästaren bor i Ert eget bröst när han en gång vaknar, och pilten är icke död men han sofver. Jag lemnar Er nu för en tid, men så ofta jag kan är jag åter hos Er. Räknen derföre icke på min frånvaro, utan arbeten som om I väntaden mig dageligen. Äfven frånvarande vet jag hvad I gören: jag har ett öra i Edra lärosalar, och obekanta röster hviska till mig hvad som sker här vid Wettern. Unnen mig

den glädjen att aldrig få höra annat än godt, annat än det bästa om Er. Då vill jag glädas, då vill jag lifva, då vill jag hjelpa så vidt jag förmår. Men sjelfsvåld och oordentlighet tål jag ingalunda. Jag skämtar stundom, men jag är icke alltid att skämta med. Den försumlige, den trilske, den odygdige — akten Er, ty han kan icke bära min vrede. Farväl! Jag ville gerna innan jag skiljs ifrån Er, gifva Er en gåfva. Men hvad skall jag gifva? Jag har också varit barn som I och vet att I redan ägen det bästa, kanske utan att sjelfve veta det. I ägen sinnets frid, och hjertats oskuld. Det närvarande är grönt för Eder, och framtiden är rosenfärgad som en morgonrodnad öster på bergen. Ack! jag är för fattig att kunna bjuda Er något bättre. — Dock nej, jag är rik, jag kan bjuda Er något *ännu* bättre, jag kan bjuda Er det bästa. Böjen Edra hjertan till Gud och anammen välsignelsen: Herren välsigne eder och bevare Eder: Herren upplyse sitt ansigte öfver Eder och vare Eder nådig: Herren vände sitt ansigte till Eder, och gifve Eder en evig frid, i Guds faders och Sons och den heliga Andas namn. Amen!

Tal

hållet på Vexiö Gymnasium, efter slutad Examen. d. 17 Junii 1825.

Det gläder mig att Vexiö läroverk bibehåller och rättfärdigar sitt gamla anseende; och derföre tackar jag Eder, I Bröder och Lärare, hvilkas nit och skicklighet gagnar ungdomen och hedrar både Er sjelfva och den läroinrättning I förestån. Men I sen det sjelfva, m. H., vår tid är för kort och våra läroämnen för många. Undervisningen magrar af idel öfverflöd. Våra fäder voro lyckligare än vi, ty deras lärdomskrets var trängre än vår, men bättre beräknad efter vanliga fattningsgåfvor och de egentliga läroårens omfång. Nu deremot skjuter kunskapens träd med hvarje år nya grenar. Hvar och en utaf dem hänger full med frukter, men också drar han näringen från de gamla grenarna. Man är nu mera icke en lärd, icke en gång en bildad man för så godt köp som fordom. Tiderna äro förändrade. De så kallade reella Vettenskaperna ha långt för detta bemäktigat sig det allmänna lifvet. »Från ord till sak» (from sounds to things) är dagens lösen. Men hvarje tid uppfostrar sig sjelf, och derföre tränga dessa vettenskaper nu öfverallt in i lärosalarna. Jag skulle ej vilja bortvisa dem, äfven om jag kunde. Den gamla nominalkunskapen som i förening med spekulationen utgjorde våra fäders enda odling är i sin natur ideel, och kunde derföre ej bestå såsom enrådande i längden; ty det reella tar förr eller sednare ut sin rätt, det

abstracta består aldrig i striden med det concreta. Grundelig bildning är föreningen mellan begge. Grekernas τεχνη γυμναστικη och μουσικη, som begge drefvos lika ifrigt i deras uppfostringssystem, är den eviga förebilden för all sann menniskoodling. Erfarenhetskunskap utan ideella principer är en kropp utan själ: nominalkunskap utan riktning åt det reella är en själ utan kropp. Endast genom begges sammansmältning uppkommer lifvet, och den μικροκοσμος, som vi kalla menniska står fulländad. Derföre böra de begge fredligt bo tillsammans i lärohusen, och det är ingalunda min mening att något af det gamla bör uppoffras eller försummas. Aldraminst böra de gamla classiska studierna försummas: icke derföre att det ju kan finnas mycken bildning, ja äfven mycken lärdom dem förutan; men derföre att de gamles odling utgör ett af de märkvärdigaste momenterna i verldshistorien, derföre att allt hvad vi veta, allt hvad vi äro egenteligen har sin grund i den gamla classiska bildningen, derföre att henne förutan den närvarande icke rätt kan begripas, derföre med ett ord att det går en classisk åder genom oss alla. — Således, det gamla får ingalunda åsidosättas. Men det nya, det moderna, får ej heller åsidosättas. Ty hvad är lärd bildning, hvartill böra vi uppfostra det unga slägtet? Icke till classiska petrifikater, icke till skråmästare vid lådan, icke till förmöglade mumier ur forntidens catacomber, icke till fremlingar i sin egen tid hvilka spöka omkring i det friska, det evigt vexlande lifvet. Jag skulle förakta både lärdom och läroverk om detta vore deras egenteliga ändamål. Det gifves ingen olycksaligare tanke än den som söndrar de egenteligen lärda icke blott ifrån det practiska lifvet — ty det kan vara rätt eller orätt, allt efter som man tager det — utan äfven från den practiska och populära bildningen. Just derföre att den lärde vet mer

än andra bör han äfvenväl veta det samma, han bör representera icke blott forntidens, utan äfven samtidens vetande. Han måste vara som Trädet Ygdrasil i Mytherna, med roten i det förflutna, men med stammen i dagens luft: och är han prest tillika — (åtminstone är han en menskslighetens prest) — så måste kronan skjuta högt i det blå tillkommande, högt ibland stjernorna. Annars blir han öfversedd, blir han gagnlös med sin döda kunskap. Den kunskapen är en rikedom som ingen afkastning ger hvarken för honom sjelf eller för andra, den är ett skrinlagdt, ett förrostadt, ett ogångbart mynt, en skatt i ättehögarna bevakad af afundsjuka andar. — Alltså, både det nya och det gamla måste vi omfatta, kunskapens begge Indier måste vi eröfra, solen får icke gå ner i vårt rike, liksom hon fordomdags ej gick ner i Philip den andres. — Men hvar ta vi tid till allt detta? Huru blir det möjligt att förena den mångkunnighet som Tiden fordrar med den grundlighet i hvarje ämne som utmärkte den fordna undervisningen? Våra tillgångar äro i allmänhet ej större nu än förr, men utgifterna äro fördubblade. Fins det intet medel att betäcka bristerna, då är en banquerutt i andans verld oundviklig, då vet jag i sanning icke hvarföre vi ej så gerna först som sist stänga till våra lärosalar och låta ungdomen växa vild som träden i skogen. Men — hvarken Naturen eller Tiden väcka ett behof hvaremot ej svarar en tillgång, blott han kan utfinnas. Men funnen är han icke ännu, åtminstone icke med säkerhet, och deraf förklarar jag mig de många försök som vi dagligen höra omtalas att förkorta methoden och abbreviera undervisningssättet. Ty det är till en början klart att ju längre vägen är för samma tid, desto fortare måste man färdas för att hinna fram. Härtill kan ej finnas något annat medel än förändrade methoder: men vi hålla ännu fast vid de gamla formerna, beräknade för

helt andra tider och omständigheter. Vi göra som den berömde fransyske skalden Jean de La Fontaine, hvilken, en gång tillfrågad hvarför han så tidigt begaf sig åstad till ett ställe som låg helt nära, svarade, att han ville gå längsta vägen (»J'irai le plus loin»). Bland flere exempel vill jag endast nämna ett, den grammatikaliska undervisningen. Ingen kan vara mera öfvertygad än jag om dess oumbärlighet. På språket beror förnuftet. Med det första ord som barnet framstammar, förklarar det sig höjdt öfver djuren, Språkläran är derföre odlingens ABC, hon är och blir öfverallt den förberedande classen i mensklighetens stora Elementarschola. Men af 8 till 10 år som vanligen tillbringas vid scholan användas också mer än hälften nästan uteslutande härpå. Och hvad vet man då egenteligen af sjelfva språket eller det som ger språket sitt värde, när man ändtligen hunnit fram genom de vidlyftiga språklärorna? Jo, egenteligen ingen ting annat än en mängd villkorliga reglor och en ännu större mängd undantag, fattade snarare med minnet än förståndet, obegripliga för barnet, umbärliga för ynglingen och löjliga för mannen. Hvarföre studera vi ett språk, Latin t. ex., och dess språklära? Icke kan det hos någon tänkande menniska vara i och för språkets, ännu mindre för språklärans skuld, betraktade nemligen såsom ändamål i sig sjelfva. En Grönländsk glosa är i sig sjelf värd alldeles lika mycket som en Latinsk, en Lappländsk conjugationsform är i sig sjelf så god som en Grekisk. Men Latin och Grekiska hafva, hvad Lappskan och Grönländskan sakna, en litteratur, och en högst märkvärdig: genom *den* äro de bildningsmedel, att lära känna *den* är ju ändamålet, det andra är ju tydligen endast det propedeutiska medlet. Men nu omvändes förhållandet. Det ser ut som om man trott att classiska literaturen egenteligen vore till för att tjena som exempelsamling på de Gramatiska figurerna.

Vi uppehålla oss så länge med att inventera hvarje vinkel och vrå i förgården, att vi merendels glömma att gå in i Templet, der gudstjänsten hålles, vi läsa Gramatikan så länge att vi ofta ej få någon tid öfrig att läsa författarne. Att en sådan method som ideligen stafvar och aldrig lägger ihop, som gör bisak till hufvudsak, som gör vägen sjelf till vägens mål, — att *den* icke kan vara den rätta och naturliga, måste väl en hvar inse. Ty hvad är Gramatik? En abstraction af språket. Men det abstracta är af naturen främmande för gossen, som egenteligen aldrig fattar regeln utan att ha den construerad i ett exempel; han har ej ännu något sinne för det allmänna, emedan han hel och hållen lefver i det individuella, emedan han ännu ej lossnat fullt från materien, emedan hans lifslust ännu ej är nog förtunnad till spekulation. När han börjar studera Gramatikan, känner han blott ett enda språk, nemligen modersmålet. Der använder han oupphörligt de gramatiska reglorna, utan att sjelf veta derom, det vill säga utan att hafva uppfattat dem i sin abstracta form. Men just derföre kan här hans uppmärksamhet lättare vändas derpå, en regel som han dagligen sätter i verk i ett språk, som han dagligen talar, den måste han kunna tvingas att begripa. Han måste lättare kunna öfvergå till det allmänna från ett enskilt som han känner, än från ett, som är honom lika obekant som det allmänna han söker. Med modersmålet, med Svenskan borde således den gramaticaliska undervisningen begynnas; ty regeln är död nog ändå, exemplet åtminstone borde vara lefvande. Anatomien studeras på lik, men Gramatik bör läras på ett språk som ännu andas. Denna Gramatik borde behandlas så omständligt, så grundligt som möjligt. Icke blott den allmänna gramatiska Terminologien, utan äfven det vigtigaste af den allmänna Språkläran borde på detta sätt inhämtas, emedan den i sig sjelf

ej är annat än Logik använd på Talet, och följakteligen i hufvudsaken för alla språk gemensam. Vore detta undangjordt så kunde all speciell Gramatik fattas oändligen kortare än nu. Den behöfde föga innehålla annat än Paradigmer eller Formlära, och så mycket af de syntactiska egenheterna som i någon betydligare mån afveke från modersmålets: det öfriga lärdes småningom genom läsning, genom öfning, genom eget eftersinnande. Derigenom finge man äfven ett enda beståndande gramaticaliskt System, i stället för de flere som nu omvexla och förvilla: man sluppe att belasta eller rättare öfverlasta barnets minne på en gång med den abstracta regeln som det ej förstår, och med det främmande ordet, som det har svårt att minnas: man undveke den oformligheten att lära ett språk så till sägandes a priori, man började icke, som nu sker, baklänges. Men visserligen fordrade detta en alldeles ny och efter säkra principer sammanhängande kurs för all Gramatik. Men också skulle det förefalla mig underligt om icke genom en sådan förenklad method ett och annat af de bästa och lärgirigaste åren kunde besparas för bättre ändamål än en tom regelläsning, — och I sen sjelfve att vi behöfva all den tid vi kunde vinna. Användes den att t.ex. lära litet mer, än hvad nu är möjligt, af den verkliga classiska litteraturen, så nekar väl ingen att detta vore en vinning. Dock — detta är en sak som kan och bör ses ifrån många sidor, och på blott lösa anmärkningar, som dessa, bör hon ej afgöras. Jag har sjelf för liten erfarenhet af Elementarundervisningen för att vilja föreskrifva något; jag endast frågar och underställer. Hvad som kan synas riktigt i theorien är ofta outförbart i practiken. Betänken Er emedlertid härpå tills härnäst vi träffas, anställen äfven, om I så finnen lämpeligt, försök i smått. Men förhasten Er icke; påminnen Er att det uppväxande slägtet icke i massa kan vara ämnadt till

experimentalfarm. Det rätta är en son af Erfarenheten. En känd method, äfven om han vore olämplig, är ändå alltid säkrare än en obepröfvad. Af hastiga, öfverilade reformer är jag och blir en fiende. Men är jag en gång fullt öfvertygad, icke blott om det nyas företräde, utan äfven om dess användbarhet, då skall i sanning ingen skuggrädd vördnad för det antagna, ännu mindre något feghjertadt anseende till personen afhålla mig från att införa det. Då, som nu, väntar jag mig det bästa af Edert nit, Eder skicklighet, Eder upplysning. Jag har skäl att vänta det; ty äfven med en, i min tanke, något ovig method hafven I uträttat mer än jag vågat hoppas. Det är icke någon tom höflighet då jag i dag offenteligen tackar Er derföre och pekar, liksom Moses från berget, på undervisningens förlofvade land, på de eröfringar hinsidan om Jordan, som ännu återstå Er att göra.

Dernäst tackar jag Eder, I föräldrar, som i dag ären närvarande. Det gläder läraren när han märker att uppmärksamheten fästes vid hans mödosamma yrke. I hafven åt oss anförtrott det käraste och dyrbaraste I ägen på jorden. Så godt vi kunna vilja vi söka att svara emot Ert förtroende. Årets förmyndareräkning emellan oss och Edra söner är i dessa dagar afslutad. I kunnen sjelfve granska den när I viljen. Ty vi återlemna nu åt Eder våra myndlingar, som jag hoppas förkofrade i kunskaper och i seder. Nedrifven icke hvad godt vi kunnat uppbygga. Tillhållen de unga att på egen hand fortsätta hvad här är börjadt; ty utan eget arbete är all undervisning fåfäng, och den som tror att han ständigt behöfver ledband lär sig aldrig att gå. Vaken framför allt öfver deras hjertans renhet. En allmän uppfostringsanstalt bör vara ett heligt rum: intet besmitteligt komme inom dessa murar! Jag tror mig kunna försäkra Er att det läroverk I valt för Edra söner är bland de bättre.

Hafven förtroende derför. Så vidt det på mig ankommer skolen I ej ångra det. Frid vare öfver Eder alla! —

Och nu sluteligen, I unga af särskilta åldrar, ynglingar och barn, den Högste välsigne Eder! Jag har väl icke på den korta tiden kunnat lära att rätt känna Er alla; men i det hela är jag nöjd med Edra framsteg. Edra lärare intyga äfven Er flit och sedighet under det förflutna året. I veten väl att allt detta gläder mig; ty med varm kärlek omfattas ungdomen af hvarje känsligt sinne. Låter barnen komma till mig, sade den store läraren; låter barnen komma till mig, ropar det ännu i djupet af hvarje bättre hjerta. När jag ser dem, de vandrande bilderna af ett förloradt Paradis, de verkliggjorda drömmarna ur en bättre verld full af frid och oskuld; då griper mig en oändlig saknad, då känner jag att mitt lif har blommat ut och att dess så kallade frukter äro utan värde. Ack, den som vore som I, så sorglös, så fri, så förhoppningsfull, så okunnig om verldens gång, så obekant med den gulbleka afundsjukan, med det egenkära småsinnet, med det förstockade hatet till allt stort och ädelt! Den som vore som I! Men det är förbi, det är förbi för alltid, till dess döden har födt mig på nytt till ett barn, och det oroliga hjertat finner ro — hos Gud! Farväl! — Jag kan i dag icke förmana Er. I veten förut hvad jag vill: flit, kunskap, heder, sjelfständighet, hufvuden utan dimma och hjertan utan fläck. I som ämnen Er till det lärosäte der jag vistas, välkomna! För ingen utaf Er skall, genom min skuld åtminstone, mitt hus eller mitt hjerta vara stängdt. — Och I, som ämnen Er hit tillbaka, välkomna åter! Låt mig återse Er nästa år förkofrade i andan, rena i hjertat. Fridens, Ljusets, Rättfärdighetens Gud vare med och öfver Eder alla! Amen!

Vid invigningen af Skatelöfs Kyrka

d. 24 Junii 1825.

Helig, Helig, Helig, Herre Gud Allsmäktige! Fulla äro himlarne och jorden af din herrlighet! Uppfyll ock nu med din ära och herrlighet detta ditt Tempel och alla Christnas hjertan, för ditt heliga namns skull!

När Salomo hade byggt Templet och skulle viga det Herranom, då lyfte han sina händer mot himlen och bad till Gudi: *Vänd dig till din tjenares bön och till hans begär, Herre min Gud: så att du hörer det lof och den bön som din tjenare gör för dig i dag: att din ögon måtte stå öppen öfver detta hus, natt och dag.* Äfven vi, Christelige Åhörare, hafva här ett nybygdt Tempel att helga Herranom. Väl är det ringa emot Salomos, liksom vi sjelfve mot den kunglige Vise: dock är det ämnadt till den Högstes dyrkan, och en renare, en högre lära skall predikas här än den som hördes i Jerusalem. Med tillförsigt anförtro vi derföre detta hus åt den Högstes vård, vi nedkalla hans välsignelse deröfver. Ty hvad kan vara Er dyrbarare, Christelige åh., än dessa murar uppförda af Ert fromma nit till den Högstes dyrkan, dessa hvalf der hans ära skall genljuda för Er och edra efterkommande i århundraden? Det kan icke vara Er likgiltigt att den Högste omhägnar med sin nåd en byggnad som är uppförd till hans dyrkan. Och den dagen då den byggnaden inviges och helgas till

Guds tjenst, den bör vara er alla en glädjefull, en högtidlig dag. Sen Er omkring. Midsommaren är kommen med sin fägring, jorden grönskar af hopp, och i de fullöfvade träden sjunga fåglarna om Guds ära. Och midt i sommarens prakt står Er nya kyrka glad och rymlig och ljus, en Guds boning, ett fridens bönehus färdigt att invigas till sin bestämmelse. Men rundt omkring altaret stå det eviga ordets tjenare, med sinnen lyfta emot höjden och med bibelspråk på sina läppar. *Detta är den dagen som Herran gör: låtom oss på honom fröjdas och glädjas.* Låtom oss bedja med Salomo: *Vänd dig till din tjenares bön och till hans begär, Herre min Gud; så att du hörer det lof och den bön som din tjenare gör för dig i dag: att dina ögon måtte stå öppen öfver detta hus natt och dag.* Orden läsas i K. B. 8: 28.

Gud vårdar sin kyrka; detta lär oss både Bibeln och förnuftet. Hans ögon stå natt och dag öppen öfver sitt hus. Men *hvar* är Guds hus? Så säger Herren hos Esaias: *Himmelen är min stol och jorden är min fotapall; hvad är det då för ett hus som I bygga viljen? Eller hvar är det rummet der jag hvila skall?* Och på ett annat ställe säger Salomo: *Himmelen och alla himlars himlar kunna icke begripa dig, huru skulle då detta huset göra det som jag byggt hafver?* Nej, det är ett större, ett oändligt hus der vi måste tänka oss den oändlige. I hvar och en af dess mångfaldiga salar har han hvälft himmelen till tak, han har ställt en sol till väggur, och när natten kommer, hänger han ut månen till lampa. Vi kalla det huset för verlden eller skapelsen: en stor, en höghvälfd moderkyrka der en evig gudstjenst firas. Ty ifrån den högste Engelen, som står närmast hans thron, ner till fogeln som qvittrar på sin gren prisar honom allt lefvande. Men huru stor den kyrkan är, så vårdar han henne dock faderligt, huru vidsträckt verlden är, så bär han henne dock vid sitt hjerta. Det stora som det lilla, det

höga som det låga omfattar han med samma omvårdnad; ty för honom är intet stort eller ringa, intet är högt eller lågt för den Allra Högste. Derföre skrifver han stjernorna sin sin ban, men han kläder tillika marken med liljor, han skickar ut sina stormväder och jagar verldshafvet öfver sina bräddar; men tillika krusar han källan med ett sakta väder, och vaggar blommorna, och svalkar den trötte vandringsmannen. Ty *synnerligast låter han sig vårda om menniskan*, derföre att hon från början var hans afbild, derföre att den bilden ännu ej är fullt fördunklad, derföre att hennes förstånd kan ana *hans* vishet, hennes hjerta kan känna *hans* kärlek. Det sista som framgick ur hans skaparhänder var menniskan, med ögat som forskar emot himlen, med anden som längtar dit tillbaka. Henne leder han, henne uppfostrar han, henne hägnar han framför allt lefvande. Det bör vara oss en tröst att den allsmäktige som styrer de himmelska härskarorna, han försmår ej heller att styra våra obetydliga öden: ett krossadt hjerta är för honom äfven så vigtigt som en krossad jord, ett slocknadt hopp fäster hans uppmärksamhet äfven så mycket som en slocknad sol. Sannerligen, det bor en fader i höjden som vakar öfver oss alla, det finns ett öra i molnen som lyssnar till vår klagan, det klappar ett hjerta ofvan stjernorna som förbarmar sig öfver oss. Vore det icke så, vore vi alla som hittebarn utkastade i tiden, vore vår bestämmelse ingen annan än den att irra omkring utan ledning i lifvet, för att plågas och dö; vore vår glädje icke bättre än djurens, vore vårt yttersta hopp intet annat än en säker förruttnelse — o! hvem ville icke då säga till bergen: *Faller öfver oss*, och till afgrunden: *Skyl oss;* hvem ville ej då genast lägga sig ned i sin graf och suckande fråga hvarföre han blifvit till? Men så *är* det icke, så *kan* det icke vara. *Edra hufvudhår äro all räknade*, säger den store Läraren. Det gifves en Gud som

har skapat och upprätthåller oss: *han skyddar oss, han hjelper oss ock, han håller oss vid makt med sin rättfärdighets högra hand. I honom lefvom vi, röroms och hafvom vår varelse.* Han öfvergifver oss icke, han vakar öfver oss, som en moder vakar öfver sitt slumrande barn, han leder oss, som en vän leder den blinde vännen.

Vår Gud är oss en väldig borg,
han är vårt vapen trygga,
på honom i all nöd och sorg
vårt hopp vi kunna bygga.

Vi behöfva derföre hvarken att frukta eller klaga, *såsom de der intet hopp hafva;* ty så länge jordens grundvalar stå och himmelen är spänd derutöfver, så länge står äfven den sanningen fast, att Gud ser oss, och icke förgäter sitt skapade verk, utan tänker på den rättfärdige och styrker den lidande och uppfriskar hans hopp, och håller räkning med hans tårar.

Den korta stund jag vandrar här
hvad fruktar jag och klagar?
Han som den gode Herden är
han mina steg ledsagar.
Han som gaf lifvet för sin hjord,
än med sin anda och sitt ord
är när oss alla dagar.

Således, — Gud vårdar menskligheten. Men hvad *är* menskligheten? Löfven falla af om hösten, och det ena slägtet går bort efter det andra. Hvad som utgör menskoslägtet i dag, är till en stor del icke mera till i morgon. Vi äro alla födda för grafven, och ingen sol går upp som icke skiner på ett nyligen samladt menniskostoft. Hvad är det bestående i denna ständiga omvexling? Icke är

det den enskilta menniskan, ännu mindre hennes jordiska del. Det enda bestående är anden, fattad såsom ett helt och evigt fortgående, det är menskligheteus själ som aldrig dör. Menniskoanden är Guds lärjunge. Honom uppfostrar han, men i stort; hvad som icke hinnes med hos den ena det fortsättes hos den andra, till dess en gång fullkomligheten är hunnen. Menniskolifvet är en stor uppfostringsanstalt, och läromästaren bor i himlen. Men *tusen år äro för honom som en dag*, lärostunderna äro århundraden. Till tvenne stora ändamål är denna uppfostran riktad. Det ena är förståndets upplysning och sanningens kunskap; och hvem kan neka, att menniskoslägtet i *detta* afseende ständigt framskrider? Kunskapen går i arf från slägte till slägte, och hvar och en lägger sin skärf till det ärfda. Huru mycket veta vi icke nu, mera än våra fäder, huru mången sanning, obekant för dem, ligger icke nu i dagen för alla! Men kunskapens träd är på godt och ondt, och visheten *allena* bär blott onyttiga frukter, Sodoms-äpplen med lysande yta, men innanmätet är förbrändt till aska. Derföre, det andra och vigtigare ändamålet med menniskoslägtets uppfostran, det är viljans förbättring. Hvad rätt är, det skall du göra, icke af fruktan men med lust, du skall rensa slagget ur ditt hjerta, du skall vilja hvad den himmelske fadren vill, eller som Bibeln uttrycker det: *du skall älska Gud öfver all ting.* Ty kärleken är summan både af Lagen och Evangelium, *den mig älskar han varder hållande min bud*, säger Herren. En sådan renad, förbättrad, helgad vilja åsyftar Gud hos menniskan; för det ändamålet *har han utgifvit sin enda Son, på det att hvar och en som tror på honom skall icke förgås, utan få evinnerligt lif; det* är uppenbarelsens, det är försoningens, det är verldsstyrelsens yttersta syfte. Alltså — till sanning och dygd eller (som man äfven kan kalla det) till vishet

och kärlek, till förstånd och tro, vill Gud uppfostra sitt menniskoslägte. Men denna uppfostran måste ha en synlig bild på jorden, en spegel af Guds tankar; och *detta* är den christeliga kyrkan, det är bandet i andans verld, det är Helga manna samfund. Hvad som är högst och bäst i menskligheten, det föreställes alltså genom kyrkan. Ty hvad är högre än det eviga ljuset, hvad är bättre än kärlek och tro? Utgöra icke *dessa* den egentliga menskligheten, *det* hvarigenom vi förnämligast skilja oss ifrån djuren? Äro icke *dessa* den egentliga kärnan, det evigt bestående, då allt det andra är skal, är tillfällighet, är vacklande omvexling? Kyrkan är derföre på en gång menskligheten hufvud och hjerta, eller rättare, hon är menskligheten sjelf, fattad i sitt högsta och renaste begrepp. Och när vi derföre säga att Gud vårdar sin Kyrka, då säga vi äfven med det samma att han vårdar sitt menniskoslägte; när vi tänka på vår upplysning, vår helgelse, då tänka vi äfven med det samma på den stora, den eviga Sabbathen, hvars förbleknade bilder, med hvarje vicka, komma och gå öfver jorden. —- —

Men — *huru* vårdar Gud sin Kyrka? Hvad medel använder han till dess upprätthållande, till dess utspridande, till dess seger? Det första medlet är *Ordet*, som *var* i begynnelsen, och varar till ändan. Se, flere tusende år ha förgått, mången djuptänkt lära har blomstrat upp och försvunnit, mången blind och osalig tro har blifvit predikad med eld och svärd; men hon var död från början, och derföre är hon länge sedan död i minnet. *Men Guds ord varar evinnerliga*, icke genom ett underverk, som man onödigtvis åberopar, utan genom sin egen inre sanning, sitt eget inre lif. Det Ordet bär sig sjelf, liksom jorden bär sig sjelf i den ändlösa rymden; det är Guds ord, just derföre att det tillika är den ädlaste, den renaste menskli-

hetens ord, det är ett uppenbaradt ord, just derföre att det tillika är det högsta förnuftets. Ty uppenbarelsen är Guds förnuft; men det menskliga förnuftet är ju en stråle af hans, är ljus af hans ljus, fastän brutet i skyarna, fastän orenadt i gruset, fastän mångfärgadt af de omgifvande dunsterna; men dess väsende är likväl ursprungligen det samma. Derföre kan det också aldrig gifvas någon verkelig strid mellan uppenbarelsen och förnuftet, likaså litet som det gifves någon strid mellan barnets enkla språk och den utbildade Talarens. Men är det uppenbarade Ordet ingen ting annat än ett högre, ett klarnadt förnuft, så följer deraf, att det måste bestå så länge som förnuftet, så länge som menniskoslägtet varar. *Helvetets portar skola ej varda det öfvermäktiga,* heter det med rätta, ty helvetet är det Onda, är mörker, är oförstånd. — Således, genom Ordet vårdar Gud sin Kyrka, och Ordet upprätthåller sig sjelf, af egna krafter. Men på samma sätt har det äfven blifvit utspridt, och utsprides ännu dageligen. I hafven ju alla hört huru Herrans Ord, helst i våra dagar, flyger öfver hafvet och slår ned på öar som nyligen voro obekanta, bland hedningar, som nyss gingo till de stumma afgudar? I hafven ju hört hur Christi Evangelium vandrar fredligt genom ödemarkerna till jordens ändar, vid solens portar och vid aftonrodnadens säng; I hafven ju hört hur det bygger sig hyddor midt ibland vildarna, som med undran, med kärlek, med tro härbergera den himmelska gästen. Guds ord talar snart alla verldens tungomål, det bor rikeligen både i norr och söder, den stora Kyrkan omfattar snart all land, *det folket som i mörkret vandrar ser ett stort ljus, och öfver dem, som bo i mörko lande skin det klarliga;* det skall snart varda *en hjord och en herde.* Men icke utsprides Christendomen nu, såsom fordomdags, med våld, Petrus har blifvit visare, och stuckit sitt svärd i skidan; *allt krig med*

storm och blodig klädnad är förvist ifrån Tron, hon går hvitklädd som invånarne i det nya Jerusalem, Fridens lära kommer med frid, det sväfvar en dufva öfver hennes hufvud liksom fordomdags öfver Jordan, hennes hand är utsträckt till försoning, och öfvertygelsen sitter på hennes läppar. När hon en gång öfvertygat *alla*, när alla jordens barn med gemensamma röster bekänna en gemensam Tro, och bedja till en gemensam fader, då skall det visa sig bättre än nu hvad en helig, allmännelig Kyrka är, hur den bildar, hur den uppfostrar, hur den förädlar menskligheten, då skall det visa sig, huru Gud vårdar sin Kyrka genom Ordet.

Ett annat medel hvarigenom Gud vårdar sin Kyrka, är *LäroEmbetet*. I hufvudsaken förklarar sig väl det eviga ordet sjelf; ty *det* är egenteligen förklaringsgrunden för allt annat, *det* är hufvudnyckeln till alla kunskapens dörrar, det anslås ingen känsla i menniskobröst hvartill grundtonen ej ligger förvarad i de heliga Skrifterna. Derföre är ett rent och fromt sinne den oumbärligaste, stundom äfven den bäste Bibeltolkaren. Men i det enskilta förekommer dock mycket som kan vara mörkt och otydligt för den okunnige. Detta måste Läraren förklara och upplysa. Derföre måste han äga en mängd svårförvärfvade kunskaper, och som gerna, om de rätt och grundeligt skola fattas, fordra en hel menniskoålder. I synnerhet måste han känna de gamla språken, som äro uppenbarelsens modersmål; och icke dessa allena, utan äfven flere andra, på hvilka forntidens vishet och samtidens bildning uttryckt sig. Ty väl bör den andeliga kunskapen vara honom det förnämsta, väl är Kyrkan en andelig bildningsanstalt, och Guds ord bör gälla mera än menniskors; men Kyrkan är äfvenväl en inrättning som hörer till Staten, hon är Statens andeliga grund, genom osynliga band är hon förenad med honom: derföre får den så kallade verldsliga visheten

icke heller försummas, Kyrkan bör vara allmännelig och omfatta det hela af mensklig odling, större delen af menigheten får ingen annan undervisning, hvarken för det andeliga eller det lekamliga, än den läraren ger dem. Derföre bör han vara allt i allom för sina åhörare, han bör styra sin församling, som Patriarkerna fordom styrde sitt hus, han bör vara en myndig man, en konung i den krets som hörer till hans Kyrka. Han bör känna icke blott Guds lag, utan äfven menniskors, han bör känna menniskor i allmänhet, just derföre att han förkunnar Gud; menniskolifvet med allt sitt vetande, med hvarje sin känsla bör ligga som en uppslagen bok för honom. Dock — hvad är lärdomen allena, om den icke är understödd af det bästa, af ett sjelfständigt sinne och en fördomsfri blick? Läsrummet är ingalunda lärarens uteslutande boning, han måste ut och bada sig i tidens ström, han måste vara hemmastadd i det allmänna lefvernet, hans blick måste väl vara riktad emot himlen, men han får ej heller glömma jorden, der han bor, att han icke må stöta sin fot emot stenen. Äro också hans ögon skumma derföre att han för mycket, för ifrigt fästat dem på de heliga skrifterna, på Gudomlighetens runor; — hans inre syn måste vara klar och skarp såsom lodjurets, han måste i allt stå på sin egen grund, trygg i sin styrka, obekymrad om dagens hugskott, om det vacklande omdömets nycker. Och likväl — med blotta kunskapen, med blotta sinnets ljus, är den christelige Läraren knappast halffärdig. Hjertat är det, som gör läraren, liksom mannen i allmänhet, *der* är roten för allt mensklig värde. *Der* skall det bo en fromhet, som är christendomens sammandrag, ett nit som aldrig slocknar, ett tålamod som aldrig tröttnar, en sinnesstyrka som är det storas moder, men tillika en barnslig oskuld, som är värd mera än visdomen, en tillförsigt till Gud som aldrig sviker, derföre

att hon aldrig svigtar, ett hopp, så rikt, så oändligt som Evigheten dit det syftar. Öppen som ett barn, fast som en man och vis som en Gubbe — detta är i tre ord den rätte, den trogne, den christelige Lärarens beskrifning.

Sådan bör Läraren vara. Då först är han ett medel i Guds hand att vårda dess Kyrka. Men hvar finna vi en sådan? Behöfver jag att fråga det i dag, behöfver jag att derom fråga Eder, I invånare af Skatelöfs församlingar? Kännen I icke till äfventyrs igen den bild jag målat, finnen I ej den bilden träffad, sen I icke mannen huru han står midt ibland Eder? Jag märker det väl, edra ögon, liksom mina, söka ibland mängden Er själasörjare, som snart i tjugu år ledt Er på lifsens väg: de söka honom, och hvila med glädje, med vördnad, med tacksamhet vid den funna. Stig derföre fram, du trogne Herde, du gudomlighetens härold, du grånade lärare för denna christeliga församling: stig fram och stå till rätta inför din egen ära. Se dig omkring! Hvart du ser inom dessa murar, skådar du *din* förtjenst, du står här midt i ditt fulländade verk, du står här med högre anspråk än jag, som i dag endast inviger och helgar hvad du grundat och fullbordat. Dock — det är icke endast i detta afseende som du äger ett företräde. Äfven i ett annat, i ett vigtigare, vet jag väl, att *du* kunnat innehafva den plats *jag* nu innehar, och att du kunnat värdigare bekläda den. Men — du var visare än jag. Du visste väl (hvad *jag* ej heller glömde) att det icke är så lätt som kanske mången tror, att sätta sig ner på den stol som Wallquist fylde med sitt snille, och Mörner med sin rättfärdighet. Du visste väl att korset är en börda, äfven om det är smiddt af guld, att det hänvisar på försakelse och uppoffringar, att det medför dagar fulla af bekymmer, och nätter utan sömn. Du visste väl att den bördan icke är så lätt, när man nemligen vill bära den utan vanheder,

bära den *så* att man kan ansvara inför Gud och sitt samvete, inför Konung och folk, inför samtid och efterverld. Du var visare än jag, och derföre qvarblef du i ditt lugn, du frodas i din skugga, aktad på en lägre plats och förtjent af en högre. Jag ångrar icke hvad som skett, men jag lyckönskar dig till din vishet. Njut länge dess frukter, låt församlingen njuta dem med dig, upplys henne med din kunskap, vägled henne med ditt efterdöme, *föd mina får*, och led dem till de brunnar som vatten gifva. Var länge ännu en föresyn för dina yngre Bröder i Embetet, låt dem se på dig hur man vinner ett berömdt namn, och tillika ett älskadt, stå ännu länge som en ledstjerna för många. Och när *den* stjernan går neder, måtte hon slockna gladt i de eviga vågorna, måtte hon uppgå på nytt i fröjd, och skina klarare på en skönare, på en renare himmel! — —

Och sålunda, christelige åhörare, har jag i korthet genomfört min betraktelse för dagen. I hafven förnummit huru Gud vårdar menniskoslägtet och med det samma sin Kyrka, hvilken föreställer det bästa derutaf, hvilken är dess andeliga förebild. I hafven förnummit huru vårdningsmedlen äro Ordet och Läraren, det eviga Ordet nemligen och den trogne Läraren. Här är väl egenteligen frågan om den christna, den stora, den allmänneliga Kyrkan. Er egen är väl endast en ringa del derutaf, ett utbygge på menskligheteus höga Tempelbyggnad. Men hvad som gäller om det hela, det gäller äfven om den ringaste af delarna, och I kunnen derföre med trygghet anförtro i den Högstes vård det hus som I här upprest till hans ära. Det huset står under ett mäktigt värn, det är ett fridens hus, jag lyser Guds frid derutöfver. Men hvad betyder friden öfver de kalla, öfver de kalkade murarna? Måtte jag äfven kunna lysa Guds frid öfver alla deras hjertan som i århundraden skola söka tröst och hugsvalelse härinne. Huru många släg-

ten, ofödda ännu, skola knäböja inför detta altare, huru många sinnen skola här lyfta sig i bönen till Gud, huru många bröst skola här glädas af eviga lifsens ord! Den Högstes beskydd, den Högstes välsignelse vare öfver dem alla! — Der ute ser jag att I tillreden dödens sängar, I gräfven om jorden för att utså i förgänglighet hvad som skall uppstå i oförgänglighet. Der skolen I och Edra söner en gång hvila, der sammanstöta alla lifvets vägar, der är det slutliga herberget för oss alla! Lycka en gång på den långa, på den yttersta resan; sofven lugnt i de tysta kamrarna som ännu ej äro färdiga, gläden Er att de ligga så nära intill det hus, der odödlighet, der uppståndelse predikas! *Vänd dig till din tjenares bön och till hans begär, Herre min Gud! Låt din ögon stå öppen öfver detta hus natt och dag,* håll din hand öfver det Tempel vi nu invigt dig, bevara det heliga och vaka öfver dess gårdar! Men vaka ännu mer öfver dem som här skola tillbedja dig i andan och sanningen, nu och framdeles, och så länge som dessa murar hålla tillsamman. Låt intet enda af dina ord som här förkunnas falla på jorden, utan låt det falla på hjertat, och bära frukt för tid och för evighet. Gör Templet till hoppets linda: gif hopp af höjdene! Gör det till ljusets skattkammare: gif ljus af höjdene! Gör det till salighetens vagga: gif salighet af höjdene! *Herre, hör det lof och den bön som din tjenare gör för dig i dag!* Amen.

I nåd etc.

Christelige Åhörare! Den heliga förrättning hvarför vi i dag varit samlade nalkas nu till slut. Er kyrka är nu vigd och helgad efter fädernas sed. *Detta är nu ett heligt rum och här bor visserliga Gud.* Men om Gud bor här, så hållen hans hus heligt. Nalkens det aldrig utan vördnad, stigen aldrig annorlunda än med andäktiga hjertan inom

de vigda portarna, afkläden Er på tröskeln den gamla menniskan och stån, härinne åtminstone, utan fläck för Gudi. Betrakten detta hus som Er själs fädernesland, som det egenteliga hemmet för Ert bättre väsende. Akten på ordet som predikas ifrån denna predikstol, ty *det* är lefvande Guds ord, det är lifvets vishet, det är dödens tröst. Bedjen i Templet; ty Gud har ett öra derinne och hans hand är icke förkortad. — Tacken Gud i Templet ty dertill är det uppbygdt. I lefven af hans välgerningar, hans nåd upprätthåller Er, hans ögon vaka öfver Eder alla: hvad kunnen I bjuda honom tillbaka annat än ett rördt, ett ödmjukt, ett tacksamt hjerta? — Lofven Gud i Templet: ty väl förtälja himlarna hans ära och fästet förkunnar hans händers verk; men han försmår dock icke sitt lof ifrån menskliga läppar. Hans under omgifva Er öfverallt, ifrån solen och ner till solgrandet: men det högsta undret är inom Er, i er själ som anar hans väsende, som känner hans nåd, som hoppas på hans barmhertighet. Och när I här anammen de höga nådegåfvorna, när det himmelska på ett obegripligt sätt stiger neder på altaret, och Jesu Christi lekamen och blod utdelas under jordiska bilder: måtte då de heliga Sacramenten aldrig emottagas af en ovärdig, måtte de då alltjemt verka, som de böra, till tro, till bättring, till syndernas förlåtelse, till evinnerlig salighet! Måtte Templet ej vara förgäfves bygdt, ej vara förgäfves invigdt! Måtte Gud böja Eder hjertan, och Edra söners hjertan i mångfaldiga led, till det rätta, till det goda, till det heliga. Böjer nu alle Edra hjertan till Gud och anammer välsignelsen: »Herren välsigne Eder och bevare Eder: Herren upplyse sitt ansikte öfver Eder och vare Eder nådig: Herren vände sitt ansigte till Eder och gifve Eder en evig frid, I Guds Faders och Sons och den Helige Andes namn, Amen!»

Om läseriet i Småland.

Till Statssecreteraren för Ecclesiastikärenden.

Då Herr Statssecreteraren, på nådig befallning, infordrat mitt embetsutlåtande öfver de så kallade Läsarena i Vexiö stift, får jag härmedelst äran i sammandrag anföra hvad jag dels sjelf under mina resor i stiftet, dels genom brefvexling med presterskapet, dels äfven af Consistorii protocoller i detta ämne kunnat inhämta.

Läsarena, eller som de i Småland vanligen kallas, Nymannianerna, utgöra icke och hafva aldrig utgjort egentliga separatister inom församlingen. Tvärtom besöka de flitigt den allmänna gudstjensten, hafva inga särskilda religionsceremonier, begagna på vanligt sätt sakramenterna och underkasta sig utan motsägelse den antagna, såväl ecklesiastika som borgerliga ordningen. Förstår man med kätteri en afvikelse från den herskande kyrkans antagna och besvurna trosläror, så kan man ännu mindre beskylla dem för något sådant, ty de tro och bekänna allt hvad kyrkan föreskrifver och berömma sig just utaf att tro och känna det lifligare och utöfva det bättre än andra. Derjemte läsa de flitigt i bibeln och försumma för denna läsning ofta sina göromål, värdera i synnerhet Arndts och Muhrbecks andaktsböcker, äro föga nöjda med nya psalmboken, och motarbeta gerna vexelundervisningen hvar de kunna. Sabbaten fira de med skrupulös stränghet, så att de t. o. m. draga i be-

tänkande att den dagen fodra sina kreatur och förrätta nödiga hussysslor. I sin klädsel undvika de allt som kan anses för prål och hafva bortlagt guld, silfver, finare tyger och allt hvad som kan få namn af prydnad. I allmänhet iakttaga de i sitt yttre väsende en viss fromhet och gudaktighet, den mången anser för skenhelighet; dock har den på flera ställen visat sig ej vara utan praktisk nytta. Det stulna har blifvit återställdt, dryckenskapen har försvunnit eller aftagit, eder och svordomar höras ej längre ibland dem. Deras största fel är det vanliga bland alla sekteristiska och inskränkta menniskor, nemligen en öfverdrifven ofördragsamhet mot enhvar, som med dem tänker olika, och den fanatiska öfvertygelsen, att en sådan ännu är under djefvulens våld och icke kan bli salig. Presterskapet värdera de i allmänhet endast i den mån, det i nit och gåfvor liknar deras älskade Nyman.

Denne Nyman, 31 år gammal, och prest sedan 1820, är en man af obehagligt och inbundet utseende, med medelmåttiga förståndsgåfvor och svaga studier. Jag har nyligen lärt känna honom personligen och sökt, så vidt möjligt varit, att bilda ett omdöme öfver hans character. Är frågan om intellectuella förmögenheter, om tankens djup och klarhet, om det slags skarpsinnighet, som fordras för att reda och utveckla ett ämne, så är han ingenting mindre än utmärkt. Men till ersättning eger han ett icke blott hållfast och vidtomfattande minne, utan äfven en i hög grad lättrörlig och eldfängd inbillning. När den upplågar — och det sker vanligtvis så ofta han beträder predikstolen och ser en större folksamling — är han i stånd att i 3 till 4 timmar, utan allt afbrott och utan någon betydlig förberedelse, tala öfver sitt ämne. Texten är honom härvid merendels likgiltig, ty han håller sig föga dervid och begagnar den mest endast som en tillfällig, ofta tap-

pad och återtagen ledtråd för allmänna betraktelser öfver nåden, tron, försoningen, syndatillståndet, djefvulen, verlden och så vidare. Han har för dessa ämnen en egen, outtömlig topik, den han icke utan skicklighet förstår att lämpa till hvad ämne som helst. Det väsentliga i hans predikningar äro derföre digressionerna, man kunde väl säga utsväfningarna. Han talar mindre *för* än *med* sina åhörare, och gör ofta tillämpningar till hvars och ens enskilda belägenhet, så vidt den är honom bekant. Naturligtvis kan, med en sådan method, ej bli fråga om något egentligt logiskt sammanhang, ännu mindre om ett vårdadt språk; men just dessa begge omständigheter grunda hans popularitet hos en rå menighet, som icke kan fatta, och således ej heller sakna sammanhanget, och i språket älskar att igenkänna sin egen hvardagston. Är då denne sednare, såsom hos Nyman, utmärkt af en viss kraft och liflighet, af bilder och liknelser hämtade dels ur Skriften, dels ur det dagliga lifvet, så förfelar detta hos allmogen aldrig sin verkan; och det är vid sådana tillfällen som hans anhängare påstå, att han är omedelbarligen ingifven af Anden. Skrifvet concept nyttjar han aldrig, utan såvida han dertill tvingas: annars förlitar han sig på en naturlig talegåfva och på ögonblickets ingifvelse. Härigenom har han vunnit ett rykte och ett tillopp, som på flera ställen stört ordningen i församlingen. Då han derföre blifvit dels enskildt, dels offentligen varnad, har han alltid erkänt sitt fel och lofvat bättring. Jag är för min del öfvertygad, att han gjort detta löfte med fullt uppsåt att hålla det; men han saknar all styrka och fasthet i sinnet för att utföra hvad han föresatt sig: svaghet, fåfänga, lättsinnighet utgöra de enda bestämda dragen i hans obestämda och vacklande character. Ögonblicket hänför honom, och frestelsen behöfver blott att visa sig för att vara viss

om sin seger. Det är, med ett ord, en af de slappa, lösliga, lättrörliga characterer, som i vår tid blifvit så vanliga: alltid färdig till ånger, men utan kraft till bättring, opålitlig utan att vara egentligen falsk, och dubbel utan att vara egentlig hycklare. Och då det i allmänhet är characteren, som utgör mannen, så återfinner man samma motsägelser i hans intellectuela som i hans moraliska verkningssätt: han öfvertygar utan grundlighet, och hänför utan snille. —

Jag har trott mig böra med denna fullständighet beskrifva Nymans character, sålunda som jag uppfattat den, emedan han sjelf är den enda lifgifvande och sammanhållande principen i sin sect, hvilken med honom står eller faller. Af samma skäl bifogar jag äfven följande underrättelser om hans öden såsom prestman. Strax efter sin ordination missiverades han till Burseryds pastorat, Vestbo härad, på gränsen af Göteborgs stift. På sistnämnde ställe gjorde han bekantskap med den beryktade Hof, hvars åsigter och method han väsentligen skall ha tillegnat sig. Nymans anhängare anse sin sect äfven såsom en utgrening af Hofianernas, med hvilka de ännu sägas underhålla oafbrutna förbindelser. Emellertid, då den nya secten strax ifrån början väckte uppseende och åstadkom oordning inom församlingen, skickades Nyman till tjenstgöring i Öhr, Albo härad, i grannskapet af Vexiö. Men hit hade redan hans rykte föregått honom; tilloppet och oredan ökades beständigt. Då han i anledning häraf inkallades till Consistorium för att emottaga varningsgrad, erkände han sitt fel, lofvade bättring och tillförband sig att hädanefter predika endast ur skrifvet concept. Den första predikan han härefter höll, Bönesöndagen d. 4 maj 1823, infordrades af Dom-Capitlet, som åt tvenne af sina ledamöter, lectorerna Elmgren och Blomstrand, uppdrog granskningen deraf. Deras embetsutlåtande häröfver, in-

lemnadt till Consistorii protocoll d. 21 maj 1823, börjar med den anmärkning att ifrågavarande predikan, såsom den första Nyman hållit efter emottagen varningsgrad i Consistorium, sålunda borde anses författad såsom ett prof på det förbättrade predikosätt, hvartill han af Dom-Capitlet blifvit uppmanad. Detta oaktadt, funne de deputerade detta prof just så beskaffadt, att det oemotsägligen vittnade om verkligheten af de brister och obehörigheter, dem många särskilda ojäfviga vittnen länge och ofta anmärkt i Nymans extemporerade predikningar. Dessa brister voro hufvudsakligen:

1:o) *Ett ovårdadt och till hvardaglighet sjunkande språk och otjenliga uttryck*, hvarpå en mängd exempel anföras.

2:o) *fullkomlig planlöshet, och täta utsväfningar från ämnet.* Bevis härför hämtas deraf att sjelfva ämnet (om bönen) först, efter en lång exkursion på $5^1/_2$ sida, finnes sålunda afhandladt, att förra delens första moment upptar $5^1/_2$ sida, men andra, tredje, fjerde, femte, sjette momenterna tillsammanstagna blott $1^1/_4$ sida, och hela senare delen endast $^2/_3$ sida.

3:o) *En till fanatism och mysticism ledande åsigt af predikoembetet.* Bevis härför lemnar den ofta upprepade försäkran, att det är Guds Ande, icke han, Nyman, som talar, etc.

4:o) *Omisskänliga åsyftningar på vissa samtida personer och förhållanden*, med uppsåt sökta och utförda med en viss fintlighet och sinnrikhet. Detta styrkes dermed att denna enda predikan, ehuru afhandlande ämnet om bönen, innehåller ett slags vederläggning af de inkast man gjort mot författarens person. Det t. ex. att han är ung och oerfaren, mötes med Jeremiæ exempel; att hans nit är öfverdrifvet, mötes med Pauli förmaning: »predika ordet, håll på i tid och otid»; att han är föga underbyggd i kun-

skaper, mötes med en öfverdrifven målning af apostlarnes okunnighet o. s. v. —

Dessutom anförde lector Elmgren särskildt till protocollet, efter upplysningar inhämtade på ort och ställe: att Nyman dagligen, der han bor, har enskilda sammankomster med allmogen från närmare och fjermare håll: att väl ingen annan än de som fått tillträde dertill, känner hvad då förehafves, men om man finge döma från verkningarna till orsaken, måste vid dessa tillfällen satser inpreglas som dessa: att Nyman är omedelbarligen af Gud utrustad med Andans kraft; att han endast genom sitt tal kan omvända syndare och vid första åsynen af en menniska kan säga om hon är under satans våld och har djefvulen uti sig; att han ensam kan uppgifva medlet till befrielse från onda andar, och förutsäga om någon blir salig eller ej; att ordet och sacramenterna endast genom honom få sin kraft o. s. v. Det vissa vore åtminstone att dessa meningar bland hans anhängare blifvit allmänt rådande, och att många yngre, helst bland qvinnokönet, blifvit genom hans behandling så förskrämde, att de voro nästan svagsinte. Vidare anfördes, att det berättas, huru Nyman vid sjukbesök förfore på ett fanatiskt sätt och stundom vägrade de döende nattvarden, under föregifvande att de vore i djefvulens våld, och för att fördrifva denne anställde ordentliga besvärjningar, hvilket skall ha skett i flere personers närvaro. Slutligen nämnes det, att Nymans anhängare nu blifvit mera förbehållsamma än förut, och bestämdt nekade till flere ovarsamma uttryck, som han skulle hafva haft från predikstolen, hvarjemte de äfven ofta talade om uppsåtliga förtydningar och lögnaktiga framställningar.

På alla dessa grunder och anledningar, hvilka här blott summariskt blifvit anförda, och då af Nyman ingen förbättring tycktes vara att påräkna, fann Consistorium

sig slutligen befogadt att på obestämd tid suspendera honom från embetet. Emellertid, då egentligen inga embetsfel kunde honom bevisas, och då han tillika tycktes visa ånger och, efter vanligheten, lofvade bättring, återfick han sitt embete, och missiverades såsom medhjelpare till Comminister Sellergren i Helleberga, Uppvidinge härad, på gränsen af Calmare stift. Denne Sellergren har länge varit känd såsom den ypperst begåfvade prest i stiftet, är dessutom en man af goda kunskaper, klart förstånd och ett (nu mera) exemplariskt lefnadssätt. Hans nit i sitt kall är berömligt, ehuru det hos en och annan ådragit honom misstankar för secterism. Consistorium hoppades att hos en sådan man Nyman skulle bli mindre skadlig, och att, som man säger, det ena svärdet skulle hålla det andra i skidan. Men utgången svarade ingalunda häremot. Sellergrens stjerna bleknade hastigt i skenet af den nya solen, tilloppet och oredan blef större än någonsin: alla kyrkor på flere mils afstånd, ja från Linköpings och Calmare stift, tömdes för att fylla den, der Nyman lät höra sig, de enskilda och hemliga sammankomsterna upptogo ofta hela veckan, oordningen antog med hvarje dag en allvarsammare character.

Sådan var tillståndet då jag, i Juli månad 1824, kom till Vexiö. Klagomål inlupo från alla håll, och det blef ovillkorligen nödvändigt att vidtaga någon åtgärd; men hvilken som vore den lämpligaste, derom voro tänkesätten delade. Så mycket var till en början klart, att intet tilltal kunde anställas emot allmogen: den var för talrik, den var förvillad, den kunde egentligen ej förebrås annat än att den sökt sin uppbyggelse der den trott sig kunna finna den. Mot Nyman sjelf måste man således vända sig: han var oordningens upphof; endast genom hans tillrättavisande kunde den afhjelpas. Man hade, efter så många fruktlösa

varningar kunnat, åtminstone på längre tid, suspendera honom ånyo, kanske äfven efter förutgången ransakning helt och hållet skilja honom från embetet, ehuru detta, efter de lagliga formerna, visserligen blifvit svårt. Men dessutom mötte härvid flera betänkligheter. Först och främst försöker man gerna i dylika fall de lindrigaste utvägarna, innan man vidtager de strängaste. För det andra var lätt att inse att desse sistnämnde skulle stämplas som förföljelse och förbittra i stället för att förbättra. Ingenting fäster så intresset vid en populär person, som den föreställningen att han behandlas för strängt: ingen krona väcker så mycket deltagande som martyrkronan. Nyman sjelf, med sitt exalterade och fåfänga sinne, skulle ej ha önskat sig något bättre. Dessutom kunde hans flesta felaktigheter förklaras ur ett visserligen öfverdrifvet, men dock i sin grund aktningsvärdt nit: jag erkänner att jag ansåg betänkligt att liksom autorisera liknöjdheten hos presterskapet derigenom att jag straffade nitet, äfven i sina utsväfningar. Men på andra sidan var klart att Nyman ej kunde qvarblifva der han var, och att afsigten med hans flyttning bäst vunnes på en plats, der hans predikosätt och uppförande stode under auktoriteternas ögon och följaktligen lätt kunde kontrolleras, och de öfverklagade enskilda sammankomsterna antingen förekommas, eller om de fortsattes, lagligen beifras. En sådan plats var Vexiö. Mina tankar härom, äfvensom om svärmeriets anledning och fortgång, äro vidare utvecklade i en ämbetsskrifvelse till Dom-Capitlet af d. 9 Augusti förlidet år, den jag härhos i afskrift bifogar. I anledning häraf erhöll Nyman missif att i Vexiö biträda Domprosten Hr Doctor Lamér i embetet, hvarmed han ännu fortfar. Följderna af denna åtgärd ha äfven hittills varit tillfredsställande. I början strömmade väl allmogen från landet in till domkyrkan, så ofta det var

kändt att Nyman skulle predika. Men då han nödsakades att tala ur skrifvet concept, var han icke mera densamme som förr; hans anhängare började snart beklaga sig att Anden öfvergifvit honom, och tilloppet har nu synbarligen aftagit. Äfven på landsbygden fördunklas hans namn småningom, och hans anhängare glesna allt mer och mer. Endast i Vestbo härad, på gränsen af Göteborgs stift, i Uppvidinge, på gränsen af Calmar, och i Tveta, på gränsen af Linköpings stift, bibehålla sig ännu, i några få socknar, spåren af den forna sjukdomen; men äfven här är ingenstädes hela församlingen, endast en och annan af dess ledamöter angripen. Jag hoppas kuren, äfven hos dessa, gör sig sjelf, när man endast låter tiden, som läker allt, verka i stillhet. Svärmeriet, liksom all annan öfverspänning, upplöser sig sjelf, när det ej får någon ny näring, och starkaste näringsmedlen äro tvång och förföljelse. Dämmer man bäcken, så rasar han och svämmar; men låter man honom gå som han vill, så fördunstar den förgängliga, och nästa morgonsol finner knappt hans fåra i sanden. Det är min öfvertygelse att med Nymans rykte försvinner äfven småningom hans sect; och om denna aftager i samma mån hädanefter som hittills, hoppas jag att om någon tid kunna, utan fara, tillåta Nyman att åter tjenstgöra på landet, likväl under tillsyn af någon allvarsam pastor, som ansvarar för hans uppförande.

Efter dessa åsigter, dem jag hoppas att Herr Statssekreteraren ej ogillar, har jag hittills behandlat denna sak. Skulle förändrade omständigheter fordra ett förändradt och strängare behandlingssätt, skall jag icke underlåta att detsamma vidtaga.

Lund d. 10 Augusti 1825.

Es. Tegnér.

Till Fru Jägmästarinnan Elisabeth Hafström,

född Askerin.

Genom frikostig gåfva af $^1/_4$ Hemman, Holkaryd Lillegård, anslaget till understöd för Pædagogien i Wrigstad, har Fru Jägmästarinnan icke blott beredt sig sjelf ett oförgängeligt minne i sin bygd, utan äfven, med ädel uppoffring, verkat till ett mål, som för hvarje Medborgare bör vara det vigtigaste på jorden. Ty på uppfostran beror Statens både trefnad och bestånd; och der dess allmänna tillgångar för detta ändamål äro otillräckliga, bör Fäderneslandet med så mycket större tacksamhet möta och erkänna den enskilta välgörenheten. Hvad som göres för det uppväxande släktets bildning till kunskap och dygd är just derföre så vigtigt, att dess följder äro oändliga. Det frö till det goda, som nedlägges genom uppfostran i barnets hjerta kan, genom den Högstes välsignelse, uppblomstra och bära frukt för otaliga åldrar, det växer genom århundraden, genom årtusenden, det upprätthåller och förökar Guds rike på jorden. Det är skönt att på detta sätt veta med sig det man bidragit till menskligheten förädling, till aflägsna tidehvarfs lycka, och att tacksamheten och välsignelsen skola, till dagarnes ända, vaka kring den graf der man hvilar. Skönare kan man icke sluta en lång och from lefnad än derigenom att man låter efterverlden njuta dess besparda frukter; ty sålunda sätter man helgonkronan på ett ädelt och verksamt lif, och vårt bättre väsende synes härigenom, redan

före döden, förklaradt. Fru Jägmästarinnan står redan, efter naturens ordning, nära den allvarliga stunden, då man måste taga afsked af Solens ljus, af jordens grönska, af slägt och vänner, af allt som varit oss kärt här nere; men ett bättre, ett säkrare förbud kan man icke skicka före sig på den långa resan, än en välgerning, som är nyttig för menniskor och behaglig för Gud. En sådan belönar sig visserligen sjelf här i tiden, och i evigheten belönar henne vidare den rättvise Domaren, som älskar sitt menniskoslägte och dem i synnerhet, som efter förmåga arbeta för dess förkofran. Men Fru Jägmästarinnan bör ej heller försmå samtidens tacksamhet och det uttryck deraf, som Consistorium härmedelst framför. Consistorium tackar alltså för gåfvan å det närvarandes vägnar, som deraf hedras, å efterverldens vägnar, som deraf gagnas, å egna vägnar slutligen, emedan det räknar för sin skönaste bestämmelse att hafva inseendet öfver allmänna uppfostran, och följakteligen måste glädja sig öfver de ökade medlen till dess framgång.

De villkor Fru Jägmästarinnan fästat vid Donationen skola samvetsgrant uppfyllas, för så vidt de bero af Consistorium; och hvad de andra angår skall Consistorium söka att för dem i underdånighet utverka Hans Majestät Konungens Stadfästelse. I öfrigt komma såväl Gåfvobrefvet sjelf, som de tänkesätt hvarmed Consistorium detsamma emottagit, att genom Tidningarne göras bekanta för allmänheten.

Lund och Vexiö af Dom-Capitlet den 1 September 1825.

Esaias Tegnér.

(Underskrifter.)

Förord till Buttmanns »Grekisk Schol-Grammatik».

Vid den nyvaknade ifver för Grekiska språket som i sednare tider börjat visa sig i vårt fädernesland, hafva både lärare och lärjungar med skäl beklagat sig öfver att sakna en tjenlig Grammatica. Vi äga väl flere sådana både på Latin och Svenska, hvilka, i brist på bättre, blifvit antagna vid undervisningsverken; men ingen som fullt svarar emot tidens behof och den ståndpunkt hvarpå Grekiska Grammatiken, betraktad såsom en särskilt del af Philologien, för närvarande befinner sig. De äldre (af Gezelius och Sommelius) utgå från åsigter som för 200 år sedan voro rådande, men nu långt för detta äro öfvergifna; och mot methoden kunde äfven mycket vara att invända. Declinationsläran är onödigtvis öfverlastad med en mängd af särskilta böjningssätt. Conjugationssystemet skulle äfven kunnat uppställas kortare. Om bildandet af Tempora förekommer mycket, till en del oriktigt, om deras bemärkelse och inbördes förhållande nästan intet. Dialecterna vidröras blott lösligen, likaså Accentläran. Syntaxen innefattar knappt det nödtorftigaste, om Prosodien läres föga, om Metriken intet. Ahlgrens Grammatik, ehuru utgifven i sednare tider, följer hufvudsakligen samma method.

Af vida mera vigt i vettenskapligt hänseende är Dahls Grekiska Språklära, som i Conjugations-Systemet utgår från den så kallade Hemsterhuysiska hypothesen, hvilken i

slutet af förra århundradet upptogs och gjordes gällande af några Tyska Philologer, Trendelenburg, Hezel, Wezel m. fl. Att all formbildning i språket följer vissa Typer är väl onekligt, emedan annars ingen Grammatik vore möjlig: men i ett Språk, så fritt utbildadt som Grekiskan, äro dessa Typer mångahanda och afvikelserna ej heller få. Derföre äro de fleste Grekiska Verber anomaliska i någon enskilt form, ofta i flere. Att nu antaga det hvarje dylik anomali är en regelmässig lemning från en äldre, utdöd presensform, är dels historiskt oriktigt, dels måste det, uppställdt såsom grundsats, mera försvåra än lätta Conjugationsläran. Ty väl får man sålunda på ena sidan den oväntade synen af ett Språk der ingen enda oregelmessig verbalform förekommer; men på andra sidan mångdubblas äfven formerna för ett enda Tempus (presens) öfver höfvan, och i stället för *en* sådan i hvarje Verbum får minnet sex eller sju att uppfatta och bibehålla. Hvad Medium angår så fördelas det, efter denna method, dels på Activum, dels på Passivum. Men det hör egenteligen till intetdera; och flere af dess Tempora bibehålla envist sin egen bemärkelse, till trots af alla omflyttningar; och härigenom får man alltså i det sålunda förökta Activum och Passivum coloniserade Tempora, som hvarken betyda actift eller passift, och följaktligen ej passa för sin plats. Den större enkelhet och regelbundenhet, som genom denna uppställning åsyftas, är således egenteligen blott skenbar. Den flyttar endast oregelmässigheten från formbildningen i härledda Tempora dels till grundformen i det ursprungliga, dels till bemärkelsen, och ökar sålunda den villervalla som skulle afhjelpas. För att nu öfverskyla alla dessa svagheter af den antagna hypothesen har Dahl förspillt skatterna af en sällsynt skarpsinnighet och behaget af ett föredragningssätt, ovanligt i dylika ämnen. Men härigenom har äfven hans Conjuga-

tionslära blifvit både för vidlyftig och för polemisk, beggedera olämpligt i en lärobok för Elementarundervisningen; hvaremot andra, likså väsentliga delar af Språkläran måst behandlas med styfmoderlig karghet. I synnerhet är Syntaxen, helst den vigtiga del deraf som afhandlar Prepositionerna, hvarken så bestämd eller så fullständig som man skulle ha önskat.

Mera brukbar än några af ofvannämnde Språkläror är Trendelenburgs Grekiska Grammatik, utgifven i Svensk öfversättning 1801. Den har dock längesedan försvunnit ur bokhandlen, utan att någon ny upplaga blifvit föranstaltad. [Hvad Hammarskölds Grammatik angår (egenteligen ett utdrag af Blochs) så hör den icke under allmänna omdömet, då den egenteligen endast är ämnad till handledning för Författarens son, således måste anses som en familjetillhörighet, och icke heller lärer blifvit begagnad utom slägten.]

Under sådana omständigheter har jag tillstyrkt Docenten i Grekiska Litteraturen, v. Bibliothekarien Magister Faxe att i öfversättning utgifva Buttmanns Griechische Schul-Grammatik, hvaraf sjunde upplagan utkom 1824. Den är väl, som titeln tillkännager, egenteligen ämnad för Scholorna, men kan äfven med fördel begagnas vid Gymnasier och, åtminstone som grundläggning, vid academiska undervisningen. Boken har i Tyskland vunnit ett odeladt bifall, och der, liksom i Danmark, på de fleste ställen utträngt sina talrika medtäflare. Jag hyser det förtroende till vederbörande Ephorers och Lärares urskillning och nit för Grekiska språkkunskapen att detsamma snart skall inträffa i vårt fädernesland, och sålunda en länge öfverklagad brist icke förgäfves vara afhulpen.

Lund d. 24 September 1825.

Es. Tegnér.

På Vexiö Gymnasium,

Junii 1826.

Ett år har förflutit sedan jag från detta ställe sist talade till Eder! I lärare och I unge! Vi hafva alla blifvit ett år äldre. De unga ha blifvit ett år rikare; ty deras lif tilltager, liksom floden i sin gång, deras väg går uppföre som solens om förmiddagarna. Men vår sol går nedåt, det är icke lifvet, utan skuggan som växer för oss; hvarje år, som flyr, tar en förhoppning med sig i sin flygt, det böjer, om också omärkligt, vår skuldra, och strör snö i lockarna och snö i hjertat. Vi förlora, som det synes, hvarje år som de unge vinna. Dock — hvarföre skulle vi egentligen anses ha förlorat det? Hvad är tiden värd annat än det goda vi kunna nedlägga deri? Hvarföre lefver läraren, om icke för att verka till det uppväxande slägtets bildning och förkofran? Det år I härpå användt, I lärare, är derföre icke förloradt, hvarken för Er sjelfva eller för andra, hvarken för det närvarande eller tillkommande, hvarken för himlen eller för jorden. I hafven användt det med flit och framgång. Jag tackar Er för Er möda: Ungdomen skall framdeles tacka Er för sina framsteg; Kyrkan skall tacka Er för skickliga lärare; Staten för dugliga embetsmän, och Fäderneslandet i allmänhet för bildade medborgare.

Vår tid är, liksom hvarje vändningspunkt i historien, en orons och missnöjets tid; den liknar en man, som känner sig illamående, utan att bestämdt veta hvarföre, eller hur,

och derföre än här och än der söker läkarehjelp. Man tycker sig märka att nästan ingenting är som det borde och kunde vara, och derföre ropar man från alla håll på förbättringar. Det vore orätt att öfverallt anse dessa rop såsom följder af ett otidigt nyhetsbegär. Det är egentligen mindre den enskilte än tidehvarfvet i massa, som förklarar sitt missnöje. Just den epidemiska förbättringsfeber, som för närvarande går genom den gamla och nya verlden, bevisar att tiden lider af något inre organiskt fel. Tiden känner sig för trångbodd i de gamla formerna, det nya lifvet har icke rum att utvickla sig uti dem, och derföre stiger det, stundom med lämpa, stundom äfven med utsväfning, öfver de föreskrifna gränserna. Ingenstädes kan eller vill man låta det gamla sitta i orubbadt bo, öfverallt mästras på de antagna formerna, i Stat, i Kyrka, i Vettenskap, i Konst, i Uppfostran. Vigten af den sistnämnda i synnerhet är lätt att inse: hon griper menniskoslägtet vid roten, ingenting blommar och bär frukt i lifvet, som icke förut knoppats i skolan. Äfven i vårt land har i sednare tider icke blott regeringen sträckt sin omtanka till uppfostringsverken, utan de ha äfven blifvit ämne för nationens allmänna uppmärksamhet. Akademierne i synnerhet ha blifvit underkastade en allmän granskning, och för deras omstöpning och förbättring ha förslager, med mer och mindre sammanhang, blifvit framkastade, af Riksdagstalare och Publicister. Visserligen kan man vid ett och annat af dem frestas att sätta domarens behörighet i fråga; men vi böra dock lyckönska oss att saken, som förut blott ansågs angå de lärde, nu äfven väcker deltagande hos folket. Vi böra värdera välmeningen, äfven der insigten kunde finnas felande, anspråken öfverdrifna, och hela synpunkten något förvriden. Så har tvifvelsutan äfven Konungen tänkt, då han kallat vissa befullmäktigade att rådgöra om Högskolornas orga-

nisation och i sammanhang dermed äfven yttra sig om Rikets läroverk och uppfostringsanstalter i allmänhet. Saken är vigtig för oss alla och står i nära förbindelse med de yrken vi här drifva. Några strödda anmärkningar deröfver böra således ej kunna anses främmande, hvarken för dagen eller för stället.

Universitetet är Statens högsta lärdomsanstalt. Som sådant kan det ha ett dubbelt ändamål. Som en inrättning för vettenskapen bör det i sin omkrets inbegripa alla det menskliga vetandets höjder, och läraren icke blott bemäktiga sig vettenskapen på sin närvarande ståndpunkt, utan äfven föra den längre fram. Det rent vettenskapliga och theoretiska intresset är i detta fall Universitetets högsta och egentligaste mål; alla praktiska afsigter och beräkningar måste i jemförelse dermed betraktas som bisak. Men på andra sidan är Universitetet äfven en inrättning af Staten. På denna grund fordras att Statens afsigter måste anses som de väsendtligaste, kunskaper och vetande fordras, men icke egentligen för deras egen skull, utan för deras användbarhet i Statens tjenst; hvad som ligger derutöfver betraktas, allt efter tidens skick, som en mer eller mindre onödig tillsats. I förra fallet är Universitetets egentliga ändamål att bilda Lärde, i sednare att bilda Embetsmän. Hvilkendera af dessa åsigter är den riktigaste? Skall Universitetet vara en plantskola för vettenskapen, eller för embetsmannaskickligheten? Och om dessa skilda fordringar icke kunna förlikas, hvilkendera skall uppoffras? Skall vettenskapen gå i Statens tjenst eller Staten i vettenskapens? Att Staten skulle stifta och upprätthålla så kostsamma inrättningar som Universiteterna blott och bart för ett spekulatift ändamål, hvilket den vanligen anser för sig främmande, detta kan icke med skäl begäras. Aldraminst kan det begäras i ett land med så inskränkta tillgångar

som vårt; det närmaste behofvet måste först fyllas; hvad som blir öfver får användas på vettenskapliga öfverloppsgerningar. Derföre har också, helst i sednare tider, den praktiska riktningen blifvit mer och mer herskande vid våra Universiteter. Hela akademiska bildningen har blifvit upplöst och sönderhackad i en mängd små embetsexamina, beräknade på fragmentariska husbehofskunskaper för någon viss gren af styrelsen. För dem som ämna sig till prester har ett särskilt Seminarium blifvit stiftadt, en praktisk inrättning, som kunde vara nyttig, om den *slutade* deras akademiska bildning och icke, som nu, på en gång *slutade* och *började* den. Statens fordringar på praktisk skicklighet göra sig sålunda öfverallt gällande, och det har ej kunnat undvikas att det någon gång måst ske på grundlighetens bekostnad. Ty all praxis, så vida den skall vara annat än ett handlag, förutsätter dock en theorie, all embetsmannaskicklighet, så vida den ej skall bli rent mekanisk, måste dock stödja sig på någon vettenskaplig bildning. Nödvändigheten af denna sednare för Embetsmän i allmänhet nekas väl icke uppenbart, men i sjelfva verket inskränker man den allt mer och mer till blotta elementarstudier. Tar denna riktning en gång öfverhand, då måste småningom allt vettenskapligt lif utslockna vid Högskolorna, allt vettenskapligt intresse i nationen; ty då den akademiska litteraturen, som begagnar sig af ett dödt och främmande språk, hos oss icke kan bli nationell, så utgöres det enda sambandet emellan nationen och Akademierna af ungdomen, som utgår ifrån de sistnämnde och verkar såsom Embetsmän. För att nu afhjelpa detta finnes svårligen något annat medel än att här, som det redan skett på andra ställen, t. ex. i Danmark, vid Akademierna föreskrifva en förberedande examen, gemensam för alla, åtminstone de fleste Embetsmän. Den skulle omfatta helst

de humanistiska elementerna af lärd bildning, och i det närmaste svara emot den nu brukliga examen för filosofiska graden. Denna utväg har också länge varit påtänkt och yrkad såsom nödvändig. Hvad som är nödvändigt måste väl äfven vara möjligt; men lätt är det vid detta tillfälle ingalunda; och så väl härvid, som i allmänhet vid alla ingripande reformer i undervisningsverket möta svårigheter och betänkligheter, dem Riddarhustalare och Tidningsskrifvare icke alltid så noga torde ha beräknat. En sådan svårighet ligger i den vanliga fattigdomen hos de studerande, som för de fleste gör det omöjligt att flere år uppehålla sig vid Akademien. Antingen måste alltså Staten anvisa nya medel till fattiga studerandes understöd, och dertill saknar den tillgångar; eller också måste den inskränka antalet af Embetsmän. Men vår tid älskar talrika och stående armeer äfven i civil embetsväg, och Statens organism blir med hvarje dag mer och mer invicklad. Den liknar de mycket sammansatta och konstiga urverken, hvilka icke alltid just derföre gå säkrast. De gamle hade häri sin egen hemlighet; och Romerska väldet, när det omfattade verlden, hade troligtvis ej så många Embetsmän, som ett litet Furstedöme nu för tiden. Af alla konster är ingen, som gått så helt och hållit förlorad, som enkelheten i Statsförvaltningen. Allt är nu kontroll eller kontrolleradt; allt måste afhandlas och afgöras skrifteligen, liksom om menniskoslägtet blifvit döfstumt; det borgerliga lifvet antar allt mer och mer formen af ett fortgående protokollsutdrag. Under sådana omständigheter är en minskning af Embetsmannapersonalen lätt att föreslå, men svår att verkställa. Detta hänvisar äfven på en annan svårighet af större och allmännare omfång. Man klagar i allmänhet att lärdomen för mycket söndrat sig från det allmänna lifvet, att Universiteterna, som dock skulle vara landets högsta bild-

ningsanstalter, gå *en* väg, och bildningen en annan; att de derföre ej svara mot tidehvarfvets behof, att deras former äro förmultnade, och att ingen lefvande ande trifves uti dem. Detta må till en del vara grundadt; men med dessa föråldrade former ha dock Staten och det borgerliga lifvet på mångfaldigt sätt vuxit tillsammans genom århundraden. Våra befordringslagar, helst de ecklesiastika, förutsätta dem och utgå derifrån; hela vårt Embetsmannasystem, och följaktligen en ganska väsendtlig del af vår Statsförfattning, hänger dermed tillsammans. En genomgripande förändring i det ena skulle nödvändigt medföra en motsvarande i det andra. Så visst är det att undervisningsverket utgör en organisk del af Staten, och att en omstöpning deruti måste kännas i hela Statskroppen. Det gamla, huru felaktigt, huru förfallet det må vara, är dock aldrig enstaka, det har slagit sina rötter djupt ner i Statens grund; hvad seklerne gifvit oss, kan icke en dag borttaga utan förstöring. — Dessa betänkligheter böra visserligen ej föranleda oss att ge allt eller ens något förloradt, de böra ej föranleda oss att lägga händerna i kors, och låta allt gå sin gamla väg, derföre att den nya är obanad. Men de böra föranleda oss att ingenting förhasta. Tiden är en säker, fast något senfärdig bundsförvandt; vi må påskynda, men icke brådstörta dess gång. Öfverilningen är ångerns moder, sade de gamle, men framgången sitter i vishetens sköte.

Men huru också den yrkade förändringen må utfalla i afseende på Högskolorna och de prof som der böra afläggas, så kan den dock ej lätteligen, med afseende på läroämnens art och omfång, föranleda någon väsendtlig omskapning af elementarläroverken. Då desse enligt sin natur äro propädeutiska och blott arbeta undan för Akademierna, då Staten icke omedelbarligen derifrån tar sina Embetsmän, så måste tidens förändrade fordringar ha

mindre inflytande på dem. Ty med undantag af hvad som mera egenteligen är beräknadt på presterlig bildning, och hvilket är en följd af den tid då de stiftades, åsyfta de i allmänhet något som i alla tider måste blifva beståndande, derföre att det är det allmänt menskliga, eller, som det äfven med ett träffande namn kallas, det humanistiska. Det torde vara ett fel vid Akademierna, att dessa studier derstädes numera nästan endast drifvas och fortsättas af dem, som söka filosofiska graden. De flesta andra återvända från Universitetet i detta afseende fattigare än de reste dit; ty ehuru vistandet derstädes vanligtvis är kort, är det dock tillräckligt för att glömma. Vi vilja ingalunda påstå, att den humanistik, som kan inhemtas på ett Gymnasium, är, efter tidens nuvarande skick, tillräcklig, hvarken till *grad* eller till *omfång*. Vi måste här inskränka oss icke blott till gamla litteraturen, utan äfven till allt för litet af den; men utom denna gifves det för närvarande mången annan litteratur, som icke blott i vettenskapligt utan äfven i humanistiskt afseende är lika så vigtig som de gamles. Är alltså frågan om fullständig bildning, så fordras visserligen *mera* än hvad som kan läras här, men hvad som kan läras här fordras *ovillkorligen*. Huru alltså tiden vänder sig, så kunna vi härpå ingenting låta afpruta. Vi måste förskansa oss inom våra klassiska fästningsverk. Icke en tumsbredd kunna vi afstå af våra små och i sanning dyrköpta eröfringar på forntidens grund; men väl skulle det gläda oss, om vi framdeles kunde utvidga dem äfven på det närvarandes område; ty minnet bor i forntiden, men intresset i det närvarande.

Vid härvarande läroverk har undervisningen under året fortgått sin jemna gång, och i flera ämnen blifvit både påskyndad och utvidgad. I afseende på methoden har vexelundervisningen, men inskränkt inom behöriga läroämnen,

ej utan framgång blifvit försökt i skolan. Den är egenteligen beräknad för folkskolor; i lärdomsskolan måste den derföre vara användbar blott i samma mån som undervisningen är elementarisk. Det måste alltså gifvas en punkt, der vexelundervisningen upphör af sig sjelf, men denna punkt tyckes ännu ej ligga inom de lägsta klasserna, helst i vissa läroämnen. Methoden saknar ej sina fördelar. Den besparar först och främst tid för läraren, som derigenom får tillfälle att genomgå en vidsträcktare kurs. Vidare bör äfven lärjungen vinna; ty hans tid blir alltjemt upptagen under lärostunderna, uppmärksamhetens båge hålles ständigt spänd, sinnet således jemt i en gymnastisk rörelse, det vänjes ifrån början att pröfva egna krafter. Äfven på det förnämsta hos menniskan, på karakteren och dess utvickling, bör methoden verka helsosamt; ty de demokratiska former som den infört för belöning och straff förtaga all misstanke om väld eller ynnest hos läraren, och ingen rättvisa är och blir så kär, som den man sjelf får utöfva. Jag vet att mycket ofog blifvit drifvit med denna som med alla andra nyheter; jag vet att man användt den der den, enligt sin natur, är oanvändbar eller skadlig; men vi vilja icke låta förvilla oss af tillfälliga missbruk. Hvarföre skulle vi dessutom fästa oss vid namnet, vid formen allena, och icke snarare se på den hufvudidé som ligger till grund för methoden? Och hvilken är denna? Jo, den enkla, att undervisningen i vissa ämnen fördelas på flere händer än lärarens, likväl alltid under hans omedelbara tillsyn. Detta är ju i sig sjelf ingenting hvarken nytt eller ovanligt. De fleste af oss ha som unga och oerfarna studerande vägledt ännu yngre och oerfarnare. Vi voro deras Monitörer; endast saknade vi en gemensam högre lärare. Är principen riktig och bepröfvad, så bör man bygga derpå hvad man kan. Formen måste ändå alltid hufvudsakligen

bero af läraren sjelf; methoden kan och bör i oändlighet modifieras; icke blott efter olika läroämnen, utan äfven efter lärarens och lärjungarnes olika personlighet. I allmänhet anser jag uppfostran som en fri konst: den vill och bör ha sitt spelrum. Men om konstnären är frisinnad, som han bör, så bemäktigar han sig och utbildar idén i de former, som han sjelf finner lämpligast. —

Med ledsnad har jag hört, att de för sångöfningar på Gymnasium bestämda lärostunder ofta blifvit upptagna af andra göromål. Detta måste förekommas, ty sången bör vid ett läroverk som detta ingalunda betraktas som något likgiltigt och öfverflödigt. Vi ha skickliga lärare både för sång och musik. I bören flitigt begagna deras undervisning, I ynglingar, dem Gud gifvit en böjlig röst och sinne för tonerna. Det är en rik, en välsignad gåfva, och i synnerhet bör den vara dyrbar för dem som ämna sig till Religionslärare. Ty är icke Religionen lifvets sång; är hon icke menniskohjertats musik? Och på hvilka andra vingar än på sångvingar flyger andakten upp till den himmelske Fadren? Dessutom, huru mycken glädje i Ert enskilta lif kunnen I icke genom denna konst bereda Er sjelfve och andra? Det gifves ingen ädlare glädjebringare än sången, sorgen har inga bättre tröstare än tonerne, de osynlige Englarna, som komma och gå på sjukbesök till det nedslagna, det oroliga hjertat. Ansen ej heller denna konst såsom oförenlig med allvaret af Edre öfriga yrken. Plato och Luther, Epaminondas och Fredrik den store älskade och öfvade sången, och voro dock de visaste, ädlaste och störste bland menniskor.

En del af Er afgår till Akademien för att der fortsätta och fullända hvad I här börjat. Rättfärdigen det hopp vi gjort oss om Er, upprätthållen läroverkets gamla anseende, gläden lärare och anhöriga och vänner med Er

framgång. I ären i den lyckliga åldren, då minnet är som molnfriast och hoppet som rikast. Framtiden ligger för er som ljusgröna lunder, när löfven spricka om våren. Det kommer en tid då lunderna mörkna och sedan gulna. Det kommer en tid, då lifvets lek är förbi och dess allvar tränger kämpande in på Eder. Hafven I då icke smidt eder något pansar af kunskap och duglighet, ären I då obeväpnade, då är Ert nederlag snart gifvet: ty ynglingens försumlighet är mannens svaghet. — Kunskap är mycket, men den är dock icke allt, är icke ens det väsendtligaste. Det väsendtliga ligger till venster i bröstet, menniskovärdet sitter i hjertat. Bevaren det rent och obefläckadt. I stån färdige att inträda i en verld som ännu är Er obekant: mången orm lurar der bland blomstren, och Sirener sjunga öfver de blå vågorna. Vakten Eder I ynglingar, ty fallet är lätt och ångren är säker. Jag tar i dag afsked utaf Eder, på läroverkets, på Er hembygds, på Edra anhörigas vägnar. I hören ej mer deras vänliga varningar i den främmande bygden, och vi kunna blott skicka våra välsignelser med Er till väktare. Vi bedje till det godas gifvare att han må hålla sin hand öfver de oerfarna och en gång skicka Er åter till fädernebygden, visare, mognare, erfarnare, men med sanningen ännu qvar på oförfalskade läppar, med friden ännu qvar i rena hjertan. Gån i frid, och kommen med frid tillbaka! —

Och I yngre, som stadnen qvar, I små som hvimlen dernere! Med Eder alla hoppas jag att nästa gång vara närmare bekant. För närvarande har jag skäl att vara nöjd både med Ert uppförande och med Edra framsteg, så vidt jag på den korta tiden hunnit känna dem. Gåfvorna äro mångahanda, och icke alla kunna framskynda lika hastigt, men förr eller sednare hinner dock den flitige till målet. Snille är en skänk af Gud, men fliten beror af oss

sjelfva: det ena är en lycka, det andra är en dygd. Befliten Er om den dygden, och om någon fått snillet, eller någon annan lycka på sin lott, så afundens honom icke; ty afundsjukan är icke blott en plågsam, utan äfven en nedrig känsla; den är menniskovärdets liksten, hvar den visar sig der bor förruttnelse inunder. Det första brott, som häfderne omtala, Cains brott, kom af afund, att hans broder var lyckligare än han. Jag vet att många, kanske de flesta af Eder, äro fattige, och likväl längten I hem till Ert armod; ty fattigdomen är vid Er ålder ingen olycka, och det torra brödet smakar väl vid det kända, det beslägtade bordet. Helsen hem till Edra dalar och berg. Kommen i håg att Gud som hafver barnen kär, han ser eder öfverallt, han håller eder icke förgäfves i lifvets skola. Glömmen icke hvad I här lärt. Mången af Er torde väl sakna tillgång till undervisning, men boken är en lättlönt läromästare, hon är en god vän, hon bär nycklarna till framgångens dörr; men den fåkunnige får stå utanföre och klappa förgäfves.

Farväl! Den Högste välsigne Eder!

Utlåtande rörande folkundervisningen

i Vexiö domkapitels namn den 12 juni 1826.

Till H. M. Konungen.

Genom Remiss af d. 29 sistledne Augusti har Ers Maj. i nåder anbefallt Vexiö DomCapitel att, med afseende å de af UppfostringsComitén i dess bifogade Betänkande öfver folkundervisningen uppgifna allmänna grunder, i underdånighet inkomma med förslag och utlåtande rörande dessa grunders särskilta tillämpning inom Stiftet.

Den första af dessa grunder innefattar, att »*folkskolornas vidd och beskaffenhet, jemte sättet för deras inrättande, samt vården och förvaltningen, lemnas åt Församlingarna sjelfva att ombestyra och fritt bestämma, likväl under Presterskapets och DomCapitlets inseende*». Denna grundsats är visserligen i sig sjelf riktig; och Consistorium är likså öfvertygadt som Comitén, att allt slags allmän och tvingande föreskrift här vore olämplig, så mycket heldre som troligtvis i alla fall ingen likstämmighet för alla särskilta landsorter i detta afseende skulle kunna framtvingas. Men på andra sidan bör Consistorium icke heller dölja sin öfvertygelse att denna grundsats, allt för vidsträckt fattad, skulle vid tillämpningen kunna leda till betänkliga följder. Håglöshet, okunnighet och egennytta kunde möjligtvis någonstädes

motverka det goda ändamålet, om menighetens frihet att sjelf organisera sina folkskolor så vidt utsträcktes, att icke en gång deras försämring eller inskränkning förebyggdes, eller, der de alldeles saknas, deras inrättande ej uppmuntrades, om ej anbefalldes. Detta sednare måste bli dubbelt nödvändigt i Vexiö Stift, der barnundervisningen i allmänhet är ställd på en patriarkalisk fot. Ty af mera än 180 Landtförsamlingar äro endast fem eller sex, som ha en stående Scholinrättning, alla uppkomna icke genom något slags Communal, utan genom enskilt stiftelse; omkring femtio hafva ambulatoriska scholor; men det vida större antalet, mera än 120 församlingar, saknar äfven denna anstalt, och barnens nödtorftiga undervisning bestrides, så godt sig göra låter, af föräldrar och husbönder. Detta undervisningssätt, det äldsta och naturligaste af alla, uppfyller stundom mer, stundom mindre, det uppväxande slägtets behof; men det ligger i sakens natur, att en sådan undervisning ofta måste bli ofullständig, alltid ojemn. Comitén anser ambulatoriska scholinrättningen för en blott nödhjelp, och detta måste då ännu mera gälla om föräldraundervisningen. Man bör visserligen icke onödigtvis betaga Svenska Allmogen sin rätt att sjelfva undervisa sina barn; men undersökas bör äfven, huruvida allmogen dertill öfverallt har tillräcklig insigt, tillräcklig håg och tillräcklig tid. Der detta ej inträffar, synes det Consistorium betänkligt att helt och hållet öfverlemna åt folkets eget godtfinnande, huruvida en sådan brist genom någon särskilt gemensam åtgärd bör afhjelpas eller ej. På många ställen torde locala omständigheter och folkets fattigdom göra detta omöjligt; men på andra skulle väl efter hand ambulatoriska scholinrättningar kunna införas. Om derföre Eders Majst. täcktes förklara sin nådiga önskan vara den, att en dylik scholreglering vidtoges öfverallt, der den be-

funnes nödig och oöfvervinneliga hinder ej mötte, så kunde i detta afseende Sockenstämmor utlysas öfver hela Stiftet. Dervid borde undersökas och utredas 1:o huruvida särskilt ambulatorisk scholinrättning vore nödvändig eller umbärlig; 2:o i förra fallet, huruvida klockaren vore skicklig och hågad att, mot någon billig afgift af föräldrarna, åtaga sig undervisningen, eller om särskilt scholmästare ansåges nödvändig; 3:o huruvida allmogen hade vilja och förmåga att för en dylik inrättning anslå nödiga medel. Genom presterskapets förord och nitiska biträde kunde möjligtvis framgången på flere ställen beredas. På detta sätt torde tidens behof bäst kunna fyllas utan att gripa in på föräldrarättens heliga område; och endast sålunda anser Consistorium för möjligt att småningom åstadkomma hvad Comitén fordrar, nemligen »att ingen församling må kunna undandraga sig den vigtiga pligt att på stadgad fot inrätta sina barnscholor».

Vid den andra af Comitén uppställda grundsats, att nemligen *Staten icke bör åtaga sig någon förbindelse till directa anslag för folkundervisningen*, synes i allmänhet ingenting vara att erinra. Genom Presterskapet sörjer Staten för folkets religiösa undervisning, och genom Elementarscholor och öfriga läroverk för Embetsmannabildningen. Hvad som, såsom ett nödvändigt vilkor, bör förutgå denna undervisning, betraktas med rätta såsom en enskilt angelägenhet för hvarje husfader. För ett enda ställe i Stiftet tror Consistorium sig likväl böra i underdånighet tillstyrka, icke egenteligen ett undantag från denna allmänna grundsats, men endast ett bidrag till förbättring af en redan bestående läroanstalt i detta afseende, nemligen Stadspedagogien i Grenna. Så länge Braheska Scholinrättningen på Visingsö ägde bestånd, der Borgerskapet begagnade tillfället att med måttlig kostnad skaffa sina barn under-

visning, var Pedagogien tillräcklig såväl för Lands- som för Stadsförsamlingen. Nu åter, sedan Scholan blifvit flyttad till Jönköping, en både aflägsnare och dyrare ort, der Grennas medellöse Borgare ej förmå underhålla sina söner, är Pedagogien anlitad af ett vida större antal barn, hvilkas undervisning en enda lärare efter vanliga methoden ej kan medhinna. Denna olägenhet bör likväl, åtminstone till betydlig del, kunna afhjelpas genom införande af vexelundervisning. Men pedagogen är i alla fall för svagt lönt, då han endast uppbär 10 ½ t:r Kronotionde och Djeknepengar af Grenna Socken, som uppgå till ungefärligen 10 à 11 rdr. Med sådana vilkor kan man svårligen påräkna någon skicklig lärare, åtminstone ej att länge få behålla honom. Vexiö Consistorium har derför redan under d. 30 Junii 1824 i sitt underdåniga betänkade rörande Löningsstat för Stiftets läroverk föreslagit en tillökning af 10 t:r, hvilket förslag Consistorium härmedelst i underdånighet får upprepa. — Deremot anser Consistorium på då anförda grunder det föreslagna utvidgandet af Pedagogien till en Apologisti i Grenna för både mindre behöfligt och lämpligt.

Den indelning af folkscholor, som Comitén uppstält, är icke användbar på Vexiö Stift. I det föregående är redan i underdånighet upplyst att de flesta församlingar sakna all offentelig Scholanstalt. Pedagogier finnas blott tvenne inom Stiftet, Bruksschola en, öfriga stående scholor ganska få, de andra äro samtlige ambulatoriska. Något högre än ambulatoriska scholinrättningar kan också för närvarande icke i allmänhet påtänkas för Stiftet. Frågan om folkundervisningens omfång och föremål måste således inskränkas till hvad Comitén uppfört såsom läroämnen för ambulatoriska scholor. Detta är: tydlig och klar innanläsning af modersmålet efter svenska tryckstilar, i Christendomen Luthers lilla Cateches samt valda böner, språk och

verser ur Biblen och Psalmboken, skrifva och den enklaste öfning af räkning i hufvudet. Härvid anser sig Consistorium i underdånighet böra göra följande anmärkningar.

Christendomskunskap är både i theoretiskt och praktiskt hänseende det vigtigaste af folkundervisningen. Att i scholan inskränka denna till Luthers lilla Cateches, visserligen en god, men dock allt för ofullständig lärobok, synes betänkligt. Innan ungdomen får framtagas till nattvarden, bör den enligt Nya Handbokens stadgande känna utantill både den mindre och större läroboken, och detta läres bäst i barndomen, då minnet lättast fattar och säkrast behåller. Visserligen drifves en sådan utanläsning ofta tanklöst, visserligen memorerar man ibland ända till sanslöshet Religionsdogmerna, och det blir sedermera stundom svårt att fästa någon tanke, ännu mera någon känsla, vid ord och talesätt, hvilka så till sägandes mechaniskt blifvit inpreglade i minnet och gerna äfven blott såsom utanlexa bibehålla sig der; och icke utan skäl klagar Presterskapet öfverallt, att begreppet ännu är så outbildadt hos Nattvardsungdomen. Men dessa svårigheter tillhöra egentligen hvarje första undervisning: minnet måste öfverallt samla materialier, som förståndet efter hand ordnar, känslan efter hand lifvar; man måste öfverallt, såsom ett nödvändigt vilkor lära sig bokstafvera, innan man kan tänka på att fatta sammanhanget. Det gifves också otvifvelaktigt ett annat sätt att bibringa barn Religion, då man nemligen litet eller intet tar minnet i anspråk, utan vänder sig till barnets förstånd och i synnerhet till dess hjerta, och der söker att väcka den känsla af en högre verld, som ännu sofver i de oskyldigas bröst, och hvarförutan all verklig Religionsbildning i grunden skulle vara omöjlig; men detta fordrar hos läraren sjelf en bildningsgrad, den man ej billigtvis kan förutsätta hos ambulatoriska Scholmästare på landet.

Detta måste således uppdragas åt Presterskapet vid ungdomens första nattvardsgång. Men om den dessförinnan ej lärt mera än Luthers lilla Cateches, så upptages med utanläsning af den större en betydlig del af den tid, som så väl behöfves för att reda begreppet och värma känslan. På dessa grunder tillstyrker Consistorium i underdånighet, att i ambulatoriska scholor, hädanefter som hittills, äfven den större Catechesen måtte läsas utantill. Barnet fattar häraf hvad det kan, och åtminstone *ett* vigtigt vilkor för möjligheten af den högre presterliga Religionsundervisningen är på förhand uppfylldt. —

Att skrifva kan numera anses som ett behof äfven för allmogen. I fordna dagar, då alla förhållanden i staten voro enklare och de flesta afhandlingar allmogen emellan afgjordes mundteligen, var bonden belåten med sitt bomärke. Nu deremot blir det medborgerliga lifvet med hvar dag mer och mer ett skrifteligt; en bonde, som ej kan skrifva, hålles derigenom i ett slags omyndighetstillstånd och beror allt för mycket af personer, hvilkas hufvudsakliga näringsfång det är att ockra med hans enfaldighet. Skrifkonsten, som dock lätteligen kunde inhämtas på samma gång som innanläsningen, är med ett ord snart oumbärlig för alla. Men af infordrade underrättelser är upplyst, att af hela Stiftets folkmängd öfver femton år för närvarande föga mer än en tiondedel kan skrifva. Consistorium tillstyrker derför i underdånighet Comiténs förslag om skrifning i ambulatoriska scholor. Det samma gäller äfven om Elementerna för räkning.

Med innanläsning, christendomskunskap och grunderna af skrif- och räknekonsten anser Consistorium Svenska Bondens hufvudsakliga uppfostran vara gjord. Härmed hjelper han sig för det mesta fram både i lifvet och i döden. Hvad han derutöfver kan behöfva, lär han sig i

en bättre schola än den ambulatoriska, i lifvets och erfarenhetens schola. Sin naturkunskap inhämtar han af naturen sjelf vid hvars bröst han hvilar, sin technologi af öfning och handläggning, sin fosterlandshistoria af minnet, som lefver på folkets läppar. Svenska allmogens caracter af klart modervett och oförvillad omdömesgåfva är tillräcklig för att upprätthålla hans rang såsom riksstånd i ett fritt samhälle och bör icke för någon pedagogisk speculation äfventyras, kanske uppoffras. Med en lärdt bildad allmoge kan ingen Stat bestå, och med en halflärd är ingen belåten.

Dessa kunskaper kunna utan svårighet bibringas, der ambulatoriska scholor antingen redan äro inrättade eller framdeles inrättas, såvida inga andra än skickliga lärare antagas. Detta åter förutsätter icke blott att dylika lärare af vederbörande presterskap examineras och godkännas, innan de få antagas, utan äfven att härvid mera afseende göres på den föreslagnes skicklighet än på hans behof och församlingens önskan att befria sig från ett fattighjon. Der åter inga ambulatoriska scholanstalter ännu kunna vidtagas, måste man skjuta saken under framtiden och afbida lyckligare omständigheter.

De fordringar Comitén gör i afseende på Scholmästarens seder och fräjd äro välgrundade, och en helsosam controll häröfver innefattas i dess föreskrift, att Scholmästaren endast antages på Constitutorial, och vederbörande auctoritet sålunda alltid må äga öppet att när som helst skilja honom från sysslan.

Nyttan af Gymnastiska anstalter vid Stadsscholor är obestridlig. I Jönköping liksom i Vexiö, på förra stället genom enskilt, på sednare genom publikt understöd, äro dylika inrättningar redan å bane och böra snart kunna komma till stånd. Hvad Grenna angår, så är folkmängden der obetydlig, och lefnadssättet närmar sig mera till lands-

bygdens. Men att Gymnastiska inrättningar kunna anses umbärliga för landsbygden, har Comitén med så mycket större skäl medgifvit, som ungdomens lefnadssätt der är en fortgående Gymnastik, och konstens anvisningar ej behöfvas, der naturen äger både inre drift och yttre tillfälle till en fri utvickling.

Stadsschola med en lärare finnes i Jönköping. Der läses Christendom, Biblisk Historia, skrifning, arithmetik och elementerna af Svenska Språkläran. Det samma, med undantag af det sistnämnda, läses äfven i Vexiö fattigschola, likaledes med en lärare. Dessa scholor svara således i det närmaste mot de af Comitén uppställda fordringar; några läroämnen, såsom grunderna till fäderneslandets historia, statistik och geografi, kunna med tiden tilläggas. I Grenna Pedagogi, som icke heller har mer än en lärare, föreläses, utom allt det ofvannämnda, äfven Allmänna Historien och Geografien, samt något Latin. Pedagogien i Vrigstad är tillsatt, men ännu icke öppnad, emedan det nya lärohuset står under byggnad. Den kommer att inrättas på samma sätt som vanliga Sockenscholor, beräknade för allmogens behof.

Hvad läromethoden angår, så är vexelundervisningen införd i Jönköpings schola, dessutom vid Husqvarna Bruks- och Nässjö Sockenschola. I Vrigstad Pedagogi kommer den att försökas, och fråga är väckt om dess antagande i Vexiö fattigschola. Methodens nytta är obestridlig, hvarhelst en större mängd barn samlas. Dess af erfarenheten bestyrkta fördelar äro, att den genom Monitörsystemet besparar tid för läraren, hindrar lärjungen att någonsin sitta sysslolös, utan ständigt väcker och underhåller hans uppmärksamhet och derigenom förmår honom att använda alla lärostunderna att verkeligen lära, och i allmänhet öfvar och utvicklar sinnets sjelfverksamhet. Härigenom medför

den äfven, helst när den användes på intuitiva kunskaper, hastigare framsteg, större klarhet och redighet. Vexelmethoden är för undervisningen hvad arbetets fördelning är för industrien: den påskyndar på en gång och förbättrar arbetet. Men att vilja använda denna method der hon icke egenteligen är behöflig, det vill säga på sådana ställen, der icke flere barn samlas än de som beqvämligen kunna undervisas af läraren sjelf, utan tillhjelp af Monitörer, vore oriktigt; ty visserligen måste alltid den undervisning blifva säkrare, som *meddelas*, än den, som blott *controlleras* af läraren. Sådant är verkeliga förhållandet vid de allra flesta ambulatoriska folkscholor, som antingen redan finnas eller kunna komma att inrättas inom Vexiö Stift. Sällan eller aldrig samlas från den glest befolkade trakten flere barn på ett ställe, än som Scholmästaren ensam kan medhinna att undervisa; icke heller finnes i allmogens hus utrymme för de större samlingar som från början föranledt vexelundervisningen. Ett väsendtligt Element af folkundervisningen, nämligen Religionskunskapen, kan icke heller, enligt Comiténs eget medgifvande, lämpligen bibringas genom vexelmethod. På dessa grunder kan frågan om denna methods användande endast på några få ställen å landsbygden i Stiftet uppstå; och der detta inträffar, ha vi redan Kongl. Maj:ts nådiga föreskrift att efter förmåga befordra methodens införande. Deremot anser Consistorium för högst nödvändigt att vid de af Comitén föreslagna instructioner för Scholmästare och scholor högsta vigt må läggas på en säker och på grammaticaliska grunder byggd stafning, hvarförutan innanläsningen, som dock är folkundervisningens första vilkor, alltid blir oviss och vacklande. —

Cirkulär om Läsesällskap.

Till Härads Prosten i .... Härad

Herr .....

För att lätta och befordra kännedomen åtminstone af Fäderneslandets och dagens litteratur hafva redan för längre tid tillbaka i Vestbo Härad, och innevarande år äfven i Östbo och Sunnerbo Lässällskaper blifvit inrättade, hvari Presterskapet väsendtligen, ehuru ej uteslutande deltager. Jag behöfver icke för Herr utvickla nyttan af en dylik inrättning. Vårt Stånd kallades fordom för det lärda Ståndet och förtjente sitt namn derigenom att det var i besittning af hvad som på den tiden utgjorde lärdomens kärna, nemligen de theologiska kunskaper som tillhöra vårt yrke, och den gamla classiska Litteraturen. Den fortfarande oumbärligheten af theologiska studier för en Prest kan ej sättas i fråga; och hvad classiska Litteraturen angår så kan ingen mera lifligt än jag vara öfvertygad om dess nödvändighet, nu och framdeles, så ofta fråga är om fullständig, lärd bildning. Men dessa kunskaper, ehuru oumbärliga, äro likväl nu mera icke tillräckliga för vårt Stånd. Det gifves en annan, mera populär art af bildning, som med hvarje dag vinner mer och mer plats, och nästan uteslutande går och gäller i allmänna lefvernet. De flesta folkslag ha efter hand utbildat en egen, af de gamlas oberoende Litteratur, Europeiska bildningen talar för när-

varande öfver allt sitt eget modersmål. Äfven i vårt land äro, på ett århundrade, försök gjorda i denna väg som förtjena någon uppmärksamhet, och om vår inhemska litteratur ännu hvarken i omfång eller värde kan täfla med andra länders, så bör den åtminstone för oss som Svenskar äga ett fosterländskt interesse. Sådan den är, hämta likväl de fleste ståndspersoner inom Församlingarna derutaf nästan hela sin bildning; och det vore ingalunda nyttigt för Prestståndets anseende om det någon gång skulle visa sig att den ostuderade åhöraren ägde kunskaper som hans lärare saknade. Äfven blott ifrån denna sida betraktad är kännedomen af det inhemska att anse som ett nödvändigt bildningselement för vårt Stånd; ty den som ständigt måste vädja till det förflutna blir snart oförstådd eller öfversedd af det närvarande. Men i en så aflägsen ort som denna som har ingen communication med hafvet, och en ganska ojemn med hufvudstaden och Academierna, är det för en enskilt man svårt, ofta omöjligt, att skaffa sig en utkommande bok, huru vigtig den ock må vara, och huru gerna han än skulle önska sig den.

För att i någon mån undanrödja detta hinder skulle det vara mig kärt om genom Hr nitiska omsorg och under dess ledning ett Läsesällskap kunde tillvägabringas äfven i Härad. Detta kan, till en början, ej ske annorlunda än på en liten scala, som med tiden torde kunna utvidgas. Om det hela antar mindre en vettenskaplig än populär caracter, så är troligt att flere af Häradets Ståndspersoner deltaga i inrättningen. Jag tillstyrker derföre att alla strängt och rent vettenskapliga verk, hvilka fordra ett noggrannare studium och derigenom ej ägna sig till circulationsläsning, måtte uteslutas. Skrifter i Historien, Vitterheten, populär Philosophie, Uppfostringslära, Geographie, Statistik och Statshushållning böra utgöra hufvud-

saken, samt dessutom sådana flygskrifter som antingen genom innehåll eller form väckt någon allmännare uppmärksamhet. Att alla egentliga Dagblad och Avisor äro uteslutna, förstås af sig sjelf. Af periodiska skrifter ville jag föreslå Svea, Rogbergs Ecclesiastik Tidning och VetenskapsAcademiens Årsberättelser, och skall i allmänhet i afseende på Bokrequisitionerna med nöje meddela hvad råd och upplysningar jag kan. Genom utbyte mellan nästgränsande Härader kunde Lässällskapernas sfer utvidgas och kostnaden lindras. En sådan öfverenskommelse är nyligen träffad emellan de 3:ne ofvannämde Härader, der Härads-Prostarna i samråd med hvarandra uppgöra sina Bokrequisitioner.

För att äfven vinna någon öfversigt af utländsk Litteratur vore önskeligt om Allgemeine Hallische Litteratur-Zeitung kunde hållas; men då denna kostar omkring 24 R:dr B:co för året inser jag väl att en dylik utgift blefve för dryg för ett ensamt Härad. Flere kunde alltså förena sig om ett exemplar, hvilket är så mycket lättare som Tidningen utkommer häftevis, 12 gånger om året, och hvarje häfte utgör ett afslutadt helt. Vestbo, Östbo och Sunnerbo hålla den nu gemensamt. Trenne häften utskickas hvarje gång, af hvilka ett circulerar skiftvis i hvarje Härad.

Slutligen bifogar jag förslagsvis några reglementariska föreskrifter för Inrättningen, hvilka dock, efter locala omständigheter, kunna och böra förändras och utvidgas.

Tufvan d. Augusti 1826.

P. M.

1:o Lässällskapet består af Prester och sådana Ståndspersoner inom Häradet som deri vilja deltaga.

2:o Inga andra än populära och allmänt fattliga Svenska skrifter inköpas i Philosophie, Uppfostringslära, Vit-

terhet, Historia, Geografie, Statistik och Statshushållning, samt af Brochurer och periodiska skrifter hvad som anses äga något större värde och märkvärdighet.

3:o Afgiften för hvarje Ledamot är 2 R:dr B:co årligen som erläggas vid början af det löpande året eller slutet af det föregående.

4:o Sällskapets ständige föreståndare är Häradsprosten eller den han i sitt ställe förordnar.

5:o Föreståndaren uppgör ensam första requisitionen: men sedermera äga Ledamöterna rättighet att i de ämnen sällskapet omfattar requirera Böcker. Föreståndaren afgör huruvida requisitionen kan beviljas, och anskaffar det begärda i mån af tillgångarna.

6:o Böckerna affärdas alltid åt 2:ne särskilta håll i Häradet och circulera i den ordning som bestämmes af Föreståndaren, till hvilken de slutligen återvända.

7:o Ingen bok får quarhållas hos någon af Ledamöterna mer än högst 8 dagar: de fleste böra på kortare tid kunna genomläsas.

8:o Sedan sällskapets Böcker och Skrifter circulerat samtliga Ledamöterna emellan, försäljas de på Auction inom Häradet, och Auctionssumman användes till inköpande af nya.

9:o Föreståndaren besörjer requisitioner och brefvexling och sällskapets angelägenheter i allmänhet utan arfvode, men gör sig af Cassan betalt för postporto och transportkostnader.

10:o Räkenskaperna, hvilka äfven föras af Föreståndaren, granskas en gång om året genom Deputerade dem Sällskapet väljer.

Om C. A. Nicanders skaldestycke Tassos död.

Bland Täflingsskrifter i Poesien, som detta år blifvit inlemnade till Svenska Academien, synas mig i synnerhet *Tassos död* och *Diktens Öar* böra komma i fråga till belöning. Den förra behandlar ett i sig sjelf stort och rörande ämne: en poetisk solnedgång sedd ifrån de sju Bergen; en skalds sista stunder, hvars hela äfventyrliga lefnad är ett varnande exempel mot misstaget att fordra af verkligheten hvad blott dikten kan gifva, och öfverföra sina poetiska anspråk på lifvets vanliga prosaiska förhållanden, hvarigenom också Tassos lagerkrans blef en martyrkrona. Jag skulle för min del önskat att icke blott den döende, utan äfven något mer af den lefvande Tasso framträdt i poemet, hans caracter med all sin älskvärdhet, excentricitet och svaghet, sådan den med nästan historisk noggrannhet är framställd af Goethe i dramen som bär hans namn. Detta hade kanske varit lämpligare än det i andra afseenden förträffliga slutet af poëmet, som fortgår efter skaldens död och som derföre mången torde anse som sjette acten af ett sorgespel. Men två ting är det i synnerhet som jag värderar i den ifrågavarande Täflingsskriften. Det första är den historiska sanningen, utan alla onödiga tillsatser och utsmyckningar, hvilken här sjelfmant adlar sig till poetisk värdighet. Icke blott Tassos död, utan nästan hvart och ett historiskt factum har sin poëtiska sida, som egenteligen utgör dess lifs-

och medelpunkt. Det kommer endast an på att ställa sig så, att man *ser* den rätt. Ingen *ljuger* sig fram till poesie: den grekiska föreställningen att Clio var en af Sånggudinnorna och att de samtelige voro döttrar af *Minnet* har en djup betydelse. Författaren har icke diktat någon väsendtlig omständighet; han har blott ställt verkligheten i sin rätta dager: hans dikt är sanning. — Det andra som förtjenar ännu mera beröm är en viss återhållsamhet i framställning och diction, som i allmänhet vore att önska hos det uppväxande skaldeslägtet. Då det öfverhufvud är lättare att utmåla en sak för mycket än lagom, och det förra dessutom gör en starkare effect, så har härigenom, helst i senare tider, ett manér börjat inrita sig i vår poesie att colorera allt till ytterlighet. Men ingen ytterlighet bör uppmuntras inom konstens område, där öfverflödet är ett äfven så stort fel som armodet, och förslösta medel likså förkastliga som bristande. Det rätta sköna är hvarken för yppigt eller för utmärgladt: en stor utmålningstalent är icke därföre nödvändigt en stor poetisk: utan sans och måtta gifves ingen verkelig konst. Ifrågavarande Poem är snarare en blek än en högfärgad skönhet, och detta anser jag för en förtjenst. Jag hoppas af vissa skäl, att ett sådant omdöme åtminstone må anses opartiskt. — Jag röstar för stora Priset.

B R E F

Till C. P. Hagberg. 1.

Lund d. 13 Januari 1825.

Förlåt mig, bäste Hagberg, att jag besvärar dig såsom vicarierande Secreterare i Academien, med en sak hvarom jag vid hvarje Nyår har alltid nytt krångel. Du vet att äfven frånvarande Ledamöter ha rättighet till Post- och Inrikes Tidningarna. De gå postfritt och frågan är således endast om besväret att skicka dem på posten. Jag kan ej gerna härföre hålla någon särskilt commissionair i Stockholm, men förmodar att det måtte vara Vaktmästarens skyldighet att ombesörja detta. I fall derföre något skall betalas, så önskade jag att en gång för alla veta min lösen, då jag kan bestämma huruvida det ej blir bättre att i vanlig ordning prenumerera på PostContoret. Saken är visserligen en bagatell; men det förargar mig att på detta sätt taxeras af en slyngel. Betala honom alltså hvad som kan vara billigt. Ett par örfilar på köpet skadade ej heller. Jag tror jag har några rdr att fordra af dig för en insats i Torna Härads EnkeCassa, som till liquiden kunna användas. Men var god och förmana Herr Vaktmästaren att ej krångla så här vidare, emedan jag annars blir nödsakad, när jag en gång kommer till Stockholm, att sjelf skrida till execution. —

Minnespenningen öfv. Ahlströmer torde du vara god och skicka mig vid tillfälle. I fall du, som jag förmodar, har postfrihet för Academien önskade jag äfven att till

genomläsning få låna Afhandlingen öfv. Isländska Mytherna som i år täflat i Acad. Ämnet interesserar mig. Om förf. emedlertid återfordrar Skriften, så kan du ju säga rent ut att jag länt den. Jag skall ej behålla den länge. Har du ej postfrihet så kunde den skickas med Lundblad som reser i nästa månad.

Det måtte väl vara den store Poëten von Becker som skrifvit den rimmade dumheten mot Odalmannen som nyligen stod i Posten. Järta har visserligen orätt, men ingalunda i denna triviala mening. Den artikel i Journalen, som bevisar att Sv. Acad. nu mera slagit sig på *Handelsspeculationer*, är väl af Franzén. Han har ej menat ondt dermed; men jag önskar dock att denna spetsfundiga Symbolik uteblifvit. Slump är slump. Har den en betydelse så kan den åtminstone ej inses. Jag fruktar att denna artikel ger anledning till många raljerier på Academiens bekostnad.

Var god lemna hosföljande 2:ne bref till min Brorson. Han klagar öfver sitt bröst. Är dermed någon fara så önskar jag att du ville låta honom consulera någon klok Läkare i tid. Jag hade också svagt bröst vid hans år.

Mitt nyår började jag illa, neml. med Colik, hvaraf jag ett par dagar var sängliggande. Nu är jag återställd.

De mina och Palmens må väl och be helsa.

Din

redlige Vän,

Tegnér.

Min Brorson bör någon gång presidera vid Academien. Ett exegetiskt ämne vore väl lättast. Jag vet du har ett godt Bibliothek i den vägen. Var derföre god tjena honom med några anvisningar och råd.

*

Till A. C. af Kullberg. 2.

Lund d. 13 Januari 1825.

Min HedersBror!

Lycka ske dig på det nya året och i många efterföljande!

Från Wexiö önskar man att få slut på klagomålen öfver Bringetofta, i afseende på flere nu inträffade ledigheter. Jag hoppas att Cederschiöld segrar, ty han har tydelig Lag för sig. Det är sant att han är transportsökande; men Lekaryd är bland de allrasvagste Gäll i Stiftet och sämre än månget Sacellani.

Fälttåget mellan mig och mitt Consistorium är nu öppnadt, och kriget kommer väl att föras »ad internecionem». Man har utnämnt till Collega i Jönköping en viss Colliander, en nära slägting af Dompr. Lamér, med förbigående af en vida äldre och mer förtjent sökande, Rosengren som äfven klagat. Utnämningen grundar sig i öfrigt på en missräkning vid rösternas summering. Jag förbehåller mig att innan saken företages till afgörande få inkomma med en ProMemoria i ämnet. Om du endast vill understödja mig, som jag hoppas, skall det väl visa sig snart om jag eller Intrigen skola styra Stiftet. Detta är Consist. första försök att öfverrösta mig, och dertillmed i ett Ephoratsmål som jag trodde mig förstå bättre än de. Men jag hoppas att det ej skall bekomma dem väl.

När förslaget till Rydaholm uppgår i nästa månad torde jag få yttra mig deröfver. Af de sökande jag hittills känner är Pontén som har första rummet på förslaget den mest förtjente.

Min ansökan för Mellin hoppas jag du tagit i öfvervägande. Det vore synd om den stackarn skulle med oförrättadt ärende resa från Stockholm.

Min Svåger HäradsProst Lidén står på förslag till Kölns

Pastorat i Carlstad Stift. Klagomål äro anförda öfver förslaget, ehuru icke, som jag tror, emot honom. Jag vet hur mycket du har att göra och undrar derföre ej på om en och annan sak måste dröja. —

Att det låter så illa för Engeström gör oss alla hjerteligen ondt. Men när Kronprinsen som Canceller föreslagit honom, och Kungen lofvat, tycker jag det borde gå. Att du gör hvad du kan är jag öfvertygad. Biskop F. måste i fall det misslyckas anse sig mycket compromitterad. Jag har tillstyrkt honom att med åberopande af sitt löfte skrifva till Kungen sjelf, men det vill han ej. Både han och jag lita på dig.

Högaktning och Vänskap.

Tegnér.

*

3. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 29 Januari 1825.

Bäste Brinkman! Ett långvarigt Interregnum har inträffat i vår brefväxling, och jag blyges med skäl, när jag ser att ditt sista obesvarade bref snart är 2 månader gammalt. Men först och främst måste en Præbendarius, som annars har en temligen tranquil post och för det mesta sitter i *Beredningen*, likväl predika litet vid julen, för att visa det han lefver och således har rätt att uppbära tionden. För det andra har jag haft allehanda Episcopalier för mig, såsom att ordinera prester, tillsätta Collegater och i allmänhet träta med mitt dumma Consistorium, hvilket måste ske skrifteligen som är besvärligare än då man munteligen kan försäkra vederbörande att de äro åsnor. Slutligen — och det är hufvudsaken — har jag äfven varit sjuk, och det rätt allvarsamt. Jag fick Nyårsdagen en Colik som jag

trodde skulle göra slut på både mitt poëtiska och theologiska lif, och derigenom undervisa mig om allehanda hvarom både Poëtiken och Symboliska Böckerna lemnat mig i någon ovisshet. Coliken gick dock snart öfver; men allt hvad ondt jag har i min kropp — och det är mycket, det är hela den gamla Adam eller synden, som enligt den store Theologen Flacius utgör menniskans egentliga väsende — allt detta upprördes dervid. Gikt och Hemorrhoider samt allehanda annat förderf som kommer »von dem Apfelbiss» bemäktigade sig min lekamen och derjemte äfven mitt sinne. Jag lider vid sådana tillfällen hvarken mig sjelf eller andra, och det bästa jag då kan göra mot mina frånvarande vänner är att tiga: en artighet som jag ej alltid kan iakttaga emot de närvarande. Mitt lynne har varit och är dessutom, af flera tillstötande anledningar, något i olag; och jag begagnar ett af mina få lucida intervalla att skrifva dessa rader, ehuru det egenteligen först i morgon är postdag.

En af orsakerna till min orolighet har varit den intriganta nedrigheten hos mitt Consistorium, som nu allt mer och mer börjar att träda i dagen. Consistorier äro väl för det mesta öfver allt sig lika, neml. en KämnärsRätt, som per antiphrasin kallas för andelig. Dock tror jag att Vexiö Consist. helst under ordförande af Lamér i detta afseende förtjenar första platsen bland sina medtäflare. Du skall veta att L. nu ändteligen, efter mycket kryperi, demasquerat sina batterier och uppstått såsom partichef emot mig; men både partie och Chef äro allt för ömkeliga för att, annorlunda än för ögonblicket, böra förarga mig. Han ville, både emot lag och billighet, ha en af sina många slägtingar befordrad vid Jönköpings Schola, till prejudice för en vida äldre och mera förtjent. Dertill kunde jag naturligtvis ej samtycka. Han ställde derföre så till att jag blef öfverröstad i Consistorium. Deri är i allmänhet intet ondt, och

det småaktiga begäret att ständigt vilja ha rätt har aldrig plågat mig. Men här är dock tillställningen och partiskheten allt för uppenbar, och klagomål äro redan anförda. Kunde jag endast lita på Kullberg, så skulle jag väl snart vänja perukerna af med att vilja annorlunda än efter formulär; men nu begagna de sig af min frånvaro, väl vetande att när jag kommer på stället det tar ett hastigt slut på deras välde. Jag tviflar också icke synnerligen på att jag slutligen skall segra; men en seger som man måste förakta är icke heller rolig. För närvarande, och så länge jag endast kan libellera, äro de tappra nog: litet polemik roar mig till en tid, och derföre leker jag ännu med dem, som katten med musen; men med Guds hjelp tar jag dem väl slutligen och biter hufvudet af dem, hvarpå de egenteligen ingen ting förlora. Emedlertid är fälttåget öppnadt och torde räcka länge nog. I allmänhet vet jag ingen ting dummare än vår Collegial-Styrelse, så länge det ej gifves någon lag som förbjuder att rösta så dumt eller så partiskt man behagar. Hvarje skurk sätter sig nu bakom sin voteringsrätt, liksom en tjuf bakom sin blindlykta. Han har egenteligen intet ansvar, emedan han delar det med flere, emedan han egenteligen blott är ett bråk af den orättvisa som sker: och på detta sätt undandrar han sig opinionen hvars dom i annat fall möjligtvis skulle afskräcka honom. Endast med ett par skrifvare till biträde ville jag åtaga mig att styra Stiftet vida bättre, rättvisare, kraftigare än som nu är möjligt med de *sju* missväxtåren på förnuft och heder som utgöra mina Assessorer eller Kämnärer. *Εἷς κοίρανος ἔστω* gäller här som annorstädes, nemligen då frågan icke är om Nationens stora angelägenheter, då det fordrar sina inskränkningar. En organisation af BiskopsEmbetet ungefär som af Landshöfdingens skulle i min tanka mycket både förenkla och förbättra vår Ecclesiastikstyrelse som nu både i afseende

på lagstiftning och lagskipning är idel barbari och feodalism. —

Jag har nu slutat Frithiof och hoppas om fjorton dar kunna skicka Manuscriptet på trycket. Jag inser emedlertid rätt väl att tiden dertill är illa vald. Man gör nu från alla håll *björnskall* på den så kallade Nordiska Poësien. Också nekar jag ingalunda att den ibland oss föranledt en mängd uselheter. Till det förvända gifvas många vägar: den nordliga är icke genare än den sydliga. Om man t. ex. i Philosophien är dum som Wolfian, methodo mathematica, eller som Schellingian till följe af intellectuel åskådning, har alltid synts mig likgiltigt. Äfvenså är en neologisk absurditet i Theologien äfven så mycket eller äfven så litet värd som en orthodox; ty när man kommer på nollpuncten upphöra alla värden. Att i Poësien en utdöd Mythologi och några halfbarbariska kraftord skulle ersätta bristen på geni och uppfinning, att det Nordiska skulle ligga i manéret och ej i sinnet, detta har väl svårligen någon förnuftig menniska föreställt sig. Skulle också Gothomanien i rå osmaklighet och rytande oljud hos oss ha öfverträffat alla andra manier, så tror jag icke att *jag* derföre bör ställas till ansvar. I detta afseende fruktar jag också mindre för Frithiof än i många andra. Den största svårigheten ligger i sjelfva ämnet och den behandling det gör nödvändig. Egenteligen taladt bör väl all Poësi vara *modern*, i den mening som blommorna äro det om våren, den bör väl uttrycka det Sköna i allmänhet men likväl modelleradt på sin tids former, den bör vara växande frukt och icke insyltad. Nordiska Sagan i sin ursprungliga form kan väl vara poëtisk så till vida som hon med kraftiga drag och i mera starka än sköna former uttrycker det gamla hjeltelifvet; men detta lif är icke mera vårt, och dess trogna framställning blefve nu råhet. Jag kan t. ex. ej nyttja dess Caracterer, grofva och tillyxade

som de äro; men på andra sidan får jag ej heller ciselera dem för mycket, emedan derigenom deras ursprungliga skaplynne skulle gå förloradt. Det är svårt att hugga hjeltestoder, icke af marmorblock, utan af berg och fjellar. Samma svårighet möter vid språket. Ämnet fordrar att det måste tingeras med en smula arkaism, utan att derföre vara alldeles urmodigt; men att här träffa den rätta medelvägen har visserligen blott sällan lyckats mig. Vissa stycken äro för moderna, andra åter för gammaldags. I Poësie som i Sång kommer det an på att hålla tonen, som redan Dumbom anmärkt. Jag kan föga berömma mig häraf i afseende på F. men jag försäkrar dig att det är lättare att inse och recensera ett sådant fel än att rätta det. Med ett ord, jag väntar föga framgång för Frithiof. Hade jag tänkt som nu då jag uppgjorde utkastet dertill, hade den förmodligen aldrig blifvit skrifven; men jag hade gått för långt för att stanna, och först vid målet ser jag rätt att jag gått vilse. Med allt detta är han dock utan jemförelse det bästa jag diktat, när jag ser saken i helt; men detta är sannerligen ej något stort beröm, och någon popularitet för detta mellanting af Nytt och Gammalt är ej att förvänta.

Jag skickar Manuscriptet till O. Myhrman som varit så god och åtagit sig mina bokhandelsaffärer. Der kan du se det om det roar dig, och äfven communicera det med Leopold, i fall du så finner lämpeligt. Men länge må du ej behålla det, på det ej tryckningen må hindras. Jag ville gerna ha en hyggelig upplaga och deri kunde du med råd och dåd understödja Myhrman. I afseende på correcturen är jag bekymrad. Jag kunde väl få ner revideringsarken på posten, men det tar bort mycken tid. Min handskrift är ofta oläslig, och jag förutser många tryckfel. Hela Poëmet torde väl kunna gälla för ett.

Hvad du säger om G—r är riktigt och träffande. Är

endast frukten god så förlorar hon med tiden sin bittra smak. Men G. synes mig ha ett annat fel som ej så lätt torde gå bort. Han är ofta *oklar* både för sig sjelf och andra; men också när hans sol stiger ur molnen lyser hon så mycket klarare.

Någon har sagt mig, att Goethe i en Tidskrift som han ger ut nyligen skall ha yttrat något öfver Frithiof, förmodligen med anledning af Fru Helvigs öfversättning. Känner du detta så meddela mig. Här finns ej skriften.

Lings Tragedier som utkommo i våras hafva först för kort tid sedan hunnit hit. Jag får likväl erkänna att jag ej förmått läsa mer än två, neml. »Ingjald» och »Visburs Söner». Den förra har några rätt vackra mordbrännarescener i sista acten. Men sjelfva idén är ju allt för rasande. Att låta tvenne alldeles skilda handlingar gå som tvenne paralela linier bredvid hvarandra och endast kröka dem litet tillhopa i ändan, är icke blott emot poëtiken utan äfven emot förnuftet. Dylika synchronistiska Tragedier måtte väl ej komma på modet. De förefalla mig som Schwerins Tabeller i Historien. Hvad Visburs Söner angår så är det egenteligen ej en Tragedie utan en slagtarbod, der man slår det ena nötet efter det andra för pannan, utan vidare process. Och sedermera hvilken ton! Hans hjeltar sjunga ej, utan de brumma. Burr! Burr! Burr! är themat hvilket de finna så vackert att de aldrig variera det. I sanning, det är förödmjukande och sorgligt att se en utmärkt Natur på detta sätt förfallen.

Är verkeligen Åkerhielms Valdemar så usel som Recens. påstå? Det skulle göra mig ondt, ty jag tycker rätt godt om Å. för hans hurtiga och fria väsende. Helsa både honom och hans Fru.

Fru Myhrman beklagar sig för min hustru att hon af dig blifvit alldeles öfvergifven. Nå, det är Fruntimmernas

vanliga lott. Men största skulden häri har väl Grefvinnan De Geer. Huru lefver hon nu för tiden? Hennes sjukdom är i min tanka af den art, att du, som Läkare betraktad, är för gammal för att bota den. Jag är väl yngre men vet ej ändå om jag kunde komma till rätta med en sådan patient. Schiller säger någonstäds: »Wer nicht Menschen machen kann, kann nicht Menschen lieben.» Se oss der, min Bror, begge två snart fördömda till menniskohatare. Framför emedlertid min vördnad för Grefvinnan som i sanning mycket interesserar mig: om det endast blefve Riksdag skulle jag väl visa det. Hur lefver Fru Montgomery? Den nya Tulltaxan som skall hindra alla lurendrägerier, måtte väl ändå aldrig kunna rätt vidmakthållas. Säg henne att vi ingalunda gilla den i landsorterna och vid nästa Riksdag ämna göra hvad vi kunna för att få ett dylikt ProhibitifSystem upphäfvet. Lefve Produktplakatet! Hvad Friherrinnan Schwerin angår, så *säges* det att hon med famille är rest till Götheborg för att tillbringa vintern. För min del har jag aldrig några underrättelser från henne.

Från Stockholm hör jag att Franzén skall vara allvarsamt sjuk. Gud bevare hans lif, dyrbart för Sverges ära, för vänskapen, och ännu mer för hans fattiga famille. Jag är rätt orolig i afseende härpå. Han är för mig den älskvärdaste *karl* i Sverge. Rätt sött var också hans Poëm i Svenska Academien. Der ligger hos F. alltid någon hel och gedigen poëtisk idé till grund, ehuru den ej alltid är så utförd som jag önskade. En smula mera kraft och bestämdhet skadade ej. Beskows stycke har stora förtjenster i afseende på framställning och diction. Jag hade endast önskat en mindre chronologisk anordning. En eller annan ton högre hade väl också sången öfver ett dylikt ämne kunnat stämmas. Helsa Förf. och hans Fru på det högsta. Hvad Valerius angår, så explicerar han ej rätt

säkert Lucanus, och i Metriken är han en likså stor Fritänkare som Exc. Skjöldebrand. Mina anmärkningar i anledning häraf har jag meddelat Academien genom Hagberg, ehuru de af en händelse kommo för sent. I öfrigt har öfvers. sitt värde och det Phœbusiska i originalet är i synnerhet lyckligen öfverflyttadt.

D. 30 Jan. Det var väl att jag i dag ej hade något bref ifrån dig. Jag hade då fått blygas ännu mer för min försumlighet. Men jag bör anföra till min ursäkt, att jag från sjelfva Franzén, som annars är en trög correspondent, har 3 bref obesvarade. Gud gifve han måtte vara frisk. Min hustru ber helsa.

Din

redlige Vän

Tegnér.

*

Till C. I. Heurlin. 4.

Lund d. 31 Januari 1825.

Bäste Heurlin. Du klagar öfver missförstånd, men det förefaller mig nästan som om jag dertill kunde ha mera anledning. Jag kan ej minnas huru orden föllo sig i mitt sista bref, som jag skref vid dåligt lynne, hvari dock du, vid Gud, ej hade någon del. Men det kan jag med trygghet försäkra att det aldrig fallit mig [in] att tro dig smickrad eller gagnad af en så lumpen sak som en HäradsProst fullmakt. Men, bäste Heurlin, jag har ofta märkt att du är misstänksam. Deri må du ha rätt mot de fleste andra, men mot mig borde du göra ett undantag. Jag är din ärlige vän och vill vara det af allt hjerta, så länge du sjelf tillåter det. Låt nu den saken vara glömd och förlåt mig om jag, mot min vilja, gifvit dig anledning till missnöje. Hvad Prost-

valen angår så tror jag att jag handlat rätt. Det ligger i sakens natur att en syssla bör tillsättas så fort det med iakttagande af de lagliga formerna låter sig göra. Så har äfven förhållandet alltid varit här i Stiftet, och just i dessa dagar, då Eriksson blifvit nämnd till HäradsProst efter Sjödal som dog för en månad sen. Alla betänkligheter i afseende på lönen äro undanröjda genom den åberopade författningen. Valet i ditt härad skall bli på den dag du utsatt. — — —

Det är visst godt och väl, bäste Heurlin, att du icke vill blanda dig i Biskopsgöromål. Jag menar neml. att det är godt för dig, men för mig är det rätt obehagligt emedlertid. Du är den enda menniska i Stiftet till hvilken jag kan ha något förtroende. Du känner dessutom alla personer om hvilka jag vet intet. När jag en gång kommer på stället vill jag söka att skaffa mig så mycken kännedom jag kan. För närvarande måste jag lita på andra: men den enda som *är* att lita på är för *delikat* att säga mig sin tanka. Jag hoppas du känner mig nog för att inse det jag icke gerna äfventyrar att bli omyndig eller ett blindt Instrument för någon; men när jag behöfver upplysningar bör du ej undra om jag heldre toge dem af en vän, än af hemliga eller uppenbara fiender.

Nu till ex. får jag väl snart ned ansökningarna till Wrigstad. Jag har allsintet begrepp om någon af de sökande. Deras Meritlistor upplysa efter vanligheten ingen ting. Jag ville derföre be dig att säga mig din tanka. Blom skall känna Vexelundervisningen, och i det hänseendet skulle jag inclinera för honom: men de andra kunna ha andra skäl att åberopa och jag ville ej gerna göra orätt, om det kan undvikas. Men i denna sak måste du svara mig med omgående, ty jag väntar ner ansökningen med nästa post. Permission och förordnande för Ekstrand skall jag afskicka med fredagsposten. —

För Engeström är från högre ort proponeradt att ge 100 à 150 t:r af Reslöf till löningsstaten. Han har erbjudit 50 t:r, men det tror jag ej antages. Jag föreslog 80, lika med Stäfvie. Jag anser och har länge ansett saken förlorad och ångrar endast att jag någonsin embarquerat deri. Ty E. är en sådan narr att om han också finge 10 Reslöf han likväl aldrig hjelpes. Mera härom en annan gång.

Palmquist har begärt att få presidera för Pastoral-Examen. Härvarande Cons. har afstyrkt och vill förvisa saken till Vexiö. Derifrån har jag afrådt honom, emedan han der troligtvis finge ej blott afslag utan äfven chikane. För egen del vore jag nödsakad att tillstyrka tvärt emot min öfvertygelse, dels derföre att en Academicus, när han ej är så usel som P., alltid borde ha en sådan rättighet, dels derföre att min heder fordrar att ej vägra honom någon tjenst med afseende på hans beställsamhet vid Biskopsvalet.

Att Cederschöld fått förslaget ha vi ännu ej hört från Stockholm. Jag skulle önska det emedlertid, ehuru saken föga interesserar mig. Hans Bror ligger ständigt öfver mig.

Dina skäl emot resan kan jag ej rätt gilla. I Vexiö har du vid den tiden ingen ting att göra. För NattvardsBarnen är ingen prescriptionstid utsatt: om de confirmeras vid påsk eller pingst är likgiltigt. Jag hade dock mycket att tala med dig om.

Hvem vill man ha till fjerde man i Rydaholm? Jag menar menniskorna äro rasande. Jag tycker att för huset är gjordt hvad som billigtvis kan begäras. På auction skall Pastoratet ej gå så vidt det beror af mig.

Frithiof är nu slutad och går i dessa dagar på trycket. Jag väntar mig deraf ej mycken framgång, men det kan vara så godt att ge ut den nu som en annan gång.

På fredag skall Bolmeer installeras.
Helsa Lisa från oss alla.

Din
redlige Vän
Tegnér.

*

5. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 7 Febr. 1825.

Var god, bäste Brinkman, och till Fru Helvig öfverstyr hosföljande paquet med Cabinettsposten så fort sig göra låter. Det innehåller hvad hon ej redan fått af Frithiof.

Hos Myhrman får du se Manuscriptet i fall du så vill. Gå honom till handa med råd och dåd i afseende på tryckning och correctur. Jag ville gerna ha en hyggelig upplaga. Det bör vara med böcker som med Militairen. De sämsta Regementerna äro de bäst klädda.

I dag har jag en ganska stor post och hinner endast af hjertat tacka dig för ditt långa för mig i så många afseenden uppmuntrande bref, som jag en annan gång skall besvara. Hvad Frith. angår så är och blir det en affaire manquée. I flygande får jag endast nämna att n:r XV, VikingaBalk i min tanka är den minst misslyckade i Samlingen. N:r VII och VIII, Frithiofs Lycka och Afskedet, äro helt och hållet moderna, ehuru det varit lätt att äfven här tillblanda några korn antik rost. Men jag har med flit försmått det. Det gifves allmänna menskliga förhållanden som i alla tider måste vara lika. Hvarföre skulle Poësien uttrycka dem annorlunda? Det är Naturens stereotyper. Rosorna i F:s lif liksom i hans Nord voro för tusen år sen som nu. Jag ville ej rista runor på *dem*. För Balders Bål och Frithiof på Hafvet får jag väl af vederbörande uppbära

den vanliga *förebråelsen* att jag målat. Det är i sanning en elak vana som Lifvet har att *andas*, och Poësien att *måla*. Tro icke att dylika anmärkningar någonsin oroa mig. Men man kan göra mera grundade. Vidare en annan gång.

Din
Vän
Tegnér.

*

Till C. I. Heurlin. 6.

Lund d. 21 Febr. 1825.

Bäste Heurlin! Min lilla Disa har varit mycket illa sjuk och jag fruktade allvarsamt att förlora henne. Detta var orsaken hvarföre jag ej kunde skrifva med sista post. Nu är hon dock något bättre och jag hoppas faran är förbi. En stor olycka är att den hederlige Liljewalch nu mera är alldeles förfallen som Läkare och aldrig ger sig tid att fråga efter annat än sqvaller, för hvilket han glömmer patienten. Men han har i så många år varit husets läkare, och dessutom visat mig så mycken personlig vänskap att jag ej gerna kan resolvera mig till ett ombyte, hvartill annars flere hus i staden, t. ex. Faxes och andra, sett sig tvungna. — — —

Greiff som både af Kung och Kronprins hade det högtidligaste löfte vid lägret om Conpagnie har nu åter blifvit förbigången, ehuru han i 14 år varit Lieutenant, och utan tvifvel är en ibland de mest bildade Subalterner i Armén. Faxe är mycket nedslagen och äfven sjuklig. Men Engeström tyckes vara vid godt mod, och blir det förmodligen äfven på Malmö Slott.

Lagergren har skickat mig pengar för fullmakten dem jag naturligtvis skickat tillbaka. Tror du att jag bör hålla

några visitationer i sommar då jag kommer opp, och hvar? Jag vet ej rätt huru det går till, men förmodar att det icke måtte vara någon synnerlig trollkonst, för att sluta af dem som derigenom vunnit sin berömmelse.

Frithiof tryckes i Stockholm och kommer förmodligen ut i nästa månad. Att skicka något deraf till Småland anser jag orimligt. Der afsättes icke 10 Exemplar; och för en så liten vinst bör jag icke utsätta mig för förebråelsen att ha velat begagna mitt Embete för att narra Prester och Lekmän. Jag förebrår mig på det högsta såsom en obetänksamhet att jag till Ahlstrand skickat några Exemplar af Student-Talet. I öfrigt har Myhrman och icke jag bestyret med försäljningen.

Att Bolmeer skulle vara förlofvad med Laura var mig en nyhet. Sjelf försäkrar han motsatsen. För ett år sen tror jag att kanske snarare fråga var om detta partie, hvilket jag alltid afstyrkt, af flere skäl. För närvarande anses en viss Tellander från Stockholm såsom Lauras courtiseur. I öfrigt är B. förbehållsam i denna sak och ett sådant förtroende skulle äfven vara mig högst obehagligt . . .

J. J. Palm håller på att förlora sin enda son. Efter Prosten Schartau blir concours. Jag vet intet annat nytt än ledsamheter. Helsa Lisa och barnen från oss alla.

Din
redlige Vän
Tegnér.

*

7. Till A. C. af Kullberg.

Lund d. 27 Febr. 1825.

Högtärade Herr Bror!

Jag bör börja med att tacka för Mellin och Cederschöld. Den förres angelägenhet interesserar mig personligen, den

sednares icke; men efter gällande författningar anser jag honom ha rätt, och genom förslaget är högst troligt att han får Pastoratet, der min Far var född och som i detta afseende interesserar mig. Cederschöld är i likhet med sina Bröder en ganska hederlig, men något enfaldig man.

Jag bifogar härhos en ansökan till Kong. Maj. om uppskof vid tillsättandet af Vrigstad Pædagogie. Skälen äro detaljerade i ansökningen, som jag hoppas ej kan afslås. Communication är onödig, i min tanka. Jag anhåller att saken så snart som möjligt måtte afgöras, då Myhrman kan få befallning att derom underrätta; ty att din egen tid ej medgifver correspondens om dylika bagateller inser jag väl. Jag kommer dessutom snart och besvärar med mera. — I afseende på sjelfva formen för utnämningen är jag villrådig. Scholordningen af 1820 nämner ej Pædagogier ibland andra Scholsysslor. Hörde den till dessa så borde Ephorus äfven frånvarande deltaga i utnämningen med 2:ne röster. Härtill kommer äfven att Pædagogen räknar Ecclesiastika tjensteår, uppbär Djeknepengar, och efter 1807 års Scholordning, då practiskt undervisningsprof affordrades honom, onekligen ansågs lika med Colleger eller Apologister. Beviljas det sökta uppskofvet så bortges sysslan under min närvaro i Vexiö, då min rättighet att yttra mig som Consistorialis är ostridig; men har jag i sådant fall en eller 2:ne röster? Var god och låt mig vid tilfälle veta din tanka härom, äfvensom huruvida jag som frånvarande kan deltaga i utnämningen och efter hvad princip? Hvad i öfrigt sjelfva saken angår, så erkänner jag att jag ingalunda delar de sanguiniska förhoppningar man nu i allmänhet tyckes göra sig om Vexelundervisningen. Men för de första Elementerna, helst bland allmogens barn, är den utan tvifvel lämpelig. Vrigstad är bland de få ställen i Vexiö Stift der en sådan inrättning kan med fördel försökas, och

jag går således i denna sak ogerna från min en gång fattade idé att åtminstone göra ett försök i denna väg.

Hvad Reslöf angår så var utgången visserligen obehaglig för alla Engeströms vänner, och äfven för alla Academiens, ty utan ett billigt PræbendeSystem faller Universitetet om några decennier ner till ett Gymnasium, så vida man ej sammanslår begge Academierna, hvilket långt för detta bort ske. Jag bör ej heller förtiga att dina ovänner skrika högt emot Dahls utnämning. Dahl är här icke aktad hvarken som Academicus eller som menniska. Men på andra sidan invända dina vänner att hans Betyg äro förmånliga, och att man i Stockholm hvarken har skyldighet eller ens rättighet att känna några particulariteter, som oftast bero på stadsqvaller. Jag beklagar dig uppriktigt på den plats du innehar. Den är verkeligen bland de allrasvåraste i riket, icke för tadlet som man öfverallt är utsatt för och som man kan förakta, utan för svårigheten att med våra obestämda Ecclesiastika Befordringslagar inse det rätta, oberäknad svårigheten att verkställa det. Hvad i öfrigt angår Kronprinsens anmälan för E. så är underrättelsen derom gifven både till Rector och ProCanceller af CancellersSecreteraren; och Faxe påstår sig ännu alltjemnt hafva haft Kungens speciella löfte, i Helsingborg. —

Framför min vördnad för din Fru.

Vänskap och högaktning,

Tegnér.

*

8. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 3 Mars 1825.

Det gläder mig, bäste Brinkman, att du vill åtaga dig Frithiofs införande i världen, churu jag fruktar att den

för oss begge torde bli ett sorgebarn. Jag föraktar ingalunda populariteten: bland en *bildad* publik är den Poësiens pröfvosten, ty Poësien är i sin natur en populär Konst. Men visserligen bör jag bekänna att som vår Allmänhet nu är, jag värderar henne mera som afnämare än som domare. Hvad Recensenterna angår, så kunna de väl för ett ögonblick förarga mig, när de, som vanligt, äro alltför absurda och ensidiga; men i mitt hjerta föraktar jag dem, icke derför att de dömma skeft, utan derföre att de profitera en sak som de ej egenteligen förstå mer än hvar och en annan åkare; ty en god Recension är i alla land likså sällsynt som ett godt Poëm. Hvad jag derföre egentligen fruktar är ditt, Franzéns och några få andras omdöme. När jag härifrån, såsom tillbörligt är, *afskalat* blomkronan som Er vänskap flätat deromkring, återstår ändå alltid ett fröhus som hos mig slår ut till förödmjukelse eller till stolthet. Hvad Tyskarnas omdömen angår så ville jag snarare i andra fall än detta fästa vigt dervid; ty få Poëmer kunna så litet öfversättas som detta. Stycket må vara så obetydligt som helst, alltid har det dock ändå något *fornNordiskt* individuelt, som till en så väsendtlig del beror på språket, att en utländning aldrig kan få någon klar föreställning derom. I öfrigt är det väl möjligt att jag dömmer F. hårdare än den förtjenar; men också kan ingen så väl som jag veta huru litet den, i sitt närvarande skick, svarar mot *min* önskan och hvad jag från början dermed åsyftade.

Mitt manuscript må du gerna behålla, när du vill göra dig den onödiga mödan att låta renskrifva det. I afseende på Ortografien tror jag att jag följt Sv. Academiens, icke derföre att den alltid är den rättaste, men emedan den åtminstone är någon. I fordna dar höll jag som Magister Docens föreläsningar deröfver för Studenterna: dock kan väl hända att jag då och då begår ett fel deremot. Bland

dessa får jag nu anmärka *Frey*, och *Freya* som jag tror jag skrifvit, men som efter Analogien bör vara *Frej* och *Freja* med *j*. Var god och låt ändra detta. I allt hvad som i öfrigt rör upplagans beskaffenhet öfverlemnar jag dig full makt och myndighet, när du är så god och vill åtaga dig detta besvär.

Att skrifva ett företal kunde visserligen vara både nyttigt och behöfligt. Men egenteligen kunde det väl endast gå ut på ett rättfärdigande, som, då det sker inför publiken, alltid måste vara förödmjukande. Qui s'excuse s'accuse. Kan Frithiof ej försvara sig sjelf så är hvad Företal som helst en alltför svag sköld. Att tala om sig sjelf, direct eller indirect, kan vara lofligt vänner emellan; men att ta allmänheten till Biktfader synes mig allt för vidrigt. Det är dessutom troligtvis äfven så svårt att lära henne något om Nordisk Poësie som om all annan.

Jag är nyfiken att höra hvad Leopold *säger* om F. Ännu roligare vore att veta hvad han *tänker*, men det säger han hvarken dig eller mig. Jag förtänker honom emedlertid ingalunda om han ej kan fatta något tycke för en art af Poësie som så mycket afviker från allt hvad han, och icke utan skäl, hittills ansett för classiskt. Man fattar vid hans ålder ej några nya tycken. I öfrigt har han rätt i hvad han yttrat att vi i Sverge ej kunna räkna mera än 2 egentliga Poëter; men det är ingen af dem han nämnt. Hvilka jag menar vet du af gammalt.

I ditt omdöme öfver Lycksalighetens Ö instämmer jag fullkomligt. Det är en stad byggd på en luft-ballong. Jag får svindel när jag så der ständigt skall sväfva i vädret. A:s Poësie är en luftpump applicerad på det menskliga lifvet; jag har svårt att andas derinunder. Och sedan det eviga allegoriserandet och den affecterade djupa betydelsen som spelar Sphinx på hvarje sida. Men de lyriska partierna äro vackra, till en del mästerliga. Med versificationen är jag

mindre nöjd. A. leker ofta blindbock med rimmen och tar fatt det oriktiga: vid dylika bout-rimés ledsnar man i längden.

Mitt lynne, bäste Brinkman, blir med hvar dag mer och mer förmörkadt. Gud bevare mig för mjeltsjuka och menniskohat. Jag känner att de för ett sinne, som mitt varit, skulle bli dubbelt förstörande. Jag har eller gör mig bekymmer (hvilket går ut på ett och samma) dem jag ej kan anförtro åt någon. Jag är mindre *förstämd* än *nedstämd*. Jag förefaller mig sjelf som en utbrunnen vulcan: blott då och då rör sig ännu den gamle Titanen i mitt bröst, och kastar några lågor mot himlen; men vanligtvis kastar han endast rök och dimma. När du någon gång beder till Gud för ett olyckligt hjerta, så glöm ej att innesluta mig i dina böner. Att i öfrigt äfven blott detta halfva förtroende blir ensamt för dig och ej går längre, förstås väl af sig sjelf.

Fägna mig så ofta du kan med dina bref; som alltid på det högsta interessera mig.

Min hustru ber mycket hälsa.

Din
Vän
Tegnér.

*

Till DENSAMME. 9.

Lund d. 10 Mars 1825.

Du gör dig allt för mycket besvär, bäste Brinkman, med vårt sorgebarn, och jag tviflar att det ändå nånsin blir folk af honom. Hvad qvantiteten af *Konungslig* angår så är jag icke alldeles af din tanka. Jag erkänner att uttalet varierar mellan Dactylus och Amfibracchius. Men skulle du vilja börja en Hexameter så här: »Konungslig syntes

hans växt?» Åtminstone är en sådan accentuation emot analogien. Ty alla trestafviga adjectiver med Nominaländelsen *lig*, såvida de nemligen härleda sig från ett tvåstafvigt Nomen, ha accenten, nemligen acutus, på penultima som derigenom är lång, hvaremot första stafvelsen i Stamordet blir kort. T. ex. gudomlig, af gudom, egentlig af egen, rättvislig af rättvis, offentlig af offen (öppen). Härifrån kan jag icke påminna mig något undantag om det ej skulle vara det ifrågavarande ordet. Är åter stamordet enstafvigt eller trestafvigt så är förhållandet annorlunda t. ex. presterlig af prest, borgerlig af borgare. Deremot har du fullt rätt i afseende på *ändå* som väl äfven i metrisk vers nyttjas som troché, men egenteligen är och bör vara jamb. I betraktande häraf, och för att slita tvisten tror jag att vi gjorde bäst om vi ändrade versen t. ex. på följande sätt:

»Var han ej konungason, likväl hans sinne var kongligt»

hvarigenom han äfven bättre slöte sig till den efterföljande. Dock är detta endast underställningsvis anfördt. Möjligtvis kan du sjelf finna en lämpeligare tournur, så väl här som annorstädes, och du gör mig en tjenst om du använder den, utan vidare förfrågan. Du har i detta, som i mycket annat, en så säker tact att jag vid en dylik fullmakt in blanco ingen ting äfventyrar. StockholmsPosten har väl nyligen bevisat att jag egenteligen ej har någon annan poëtisk förtjenst än *versen*, men jag är så tolerant att jag äfven ger denna till spillo. Icke blott öfver ortographien utan äfven öfver interpunctionen förstås af sig sjelf att du har jus vitæ et necis. Den sednare i synnerhet har jag vant mig att vårdslösa. — Att tryckningen kan gå så långsamt i Stockholm förefaller mig besynnerligt. Jag har efterfrågat på Berlingska trycket härstädes, och fått veta att man der med

en enda sättare och en enda press beqvämligen expedierar 2:ne ark i vickan, helst då frågan ej är om annat än vers som alltid äro odrygare. I sig sjelf gör det väl ingen ting huru långsamt tryckningen går; men om det dröjer för länge resa många ur staden hvilket skadar afsättningen. Jag bestrider ingalunda publikens höga rätt att dömma, men jag ville gerna att hon derföre betalte något billigt. —

A propos af Hexametrar, hvad säges om dem som förekomma i Valerii prisbelönta Poëm. Det communicerades mig och jag anmärkte en mängd både öfversättnings- och prosodiska fel; men anmärkningarna kommo för sent, och hade troligtvis i allt fall funnits för pedantiska. Som verserna nu äro täfla de med sjelfvaste Skjöldebrands i barbari. Den grundsats att i en metrisk vers ej följa annan regel än gehöret är i sig sjelf så beqväm att den icke genom något academiskt pris behöfver uppmuntras.

Säg mig om det lönar mödan att skaffa sig Babels Torn och Brage? Hvad jag läst af den sednares *Vapendans* i Argus, påminner mig om *Träskodansen* som jag ofta haft tillfälle se här i Skåne. Jag trodde annars att Vitalis skulle ha en *humoristisk* gåfva; men då jag ser att han blifvit så högeligen berömd i Argus, börjar jag misstänka att jag misstagit mig. Transeat cum ceteris! Här hvilar en förbannelse öfver Svenska Poësien; ty af tjugu unga talenter som lofvat något vet jag knappast en som ej ljugit. Hvarför skyller man på sectandan? Den som låter förleda sig deraf, i religiöst eller poëtiskt afseende, har egenteligen aldrig haft något att förlora. Det är en concours af fattighjon.

Hvad tycks t. ex. om Wieselgrens försök att parodiera Iliaden till en *Nordisk* folksång? Det kunde vara ett psychologiskt prisämne att förklara uppkomsten af en dylik idé utom Hospitalet . . .

Det skulle vara roligt att vid tillfälle veta alla de vackra

saker du anförtror Friherrinnan i afseende på de nya stycken af Frithiof. Du vet att jag gerna hör ditt omdöme, om det också ibland extravagerar; men jag drar då cubikroten derutur för att få det rätta facit. Med Frih. står jag förnärvarande icke i någon correspondans.

För att förströ mitt svåra lynne, som ingalunda förbättras af Dogmatiska Studier, har jag försökt att begynna ett nytt poëm. Men det vill ej gå. Poësien är blott för lyckliga och lugna sinnen.

Har du sett ritningarna öfver Axel af unge Holmbergsson? Man har sagt mig att en af dem skall vara graverad i Konst- och NyhetsMagazinet som jag ej äger. Fru Helvig vill förmå mig att engagera Sandberg till något dylikt för Frithiof, som hon då skulle låta gravera i Tyskland. Men jag tvekar huruvida jag härom skall anlita honom. I allt fall kan det ej påtänkas förr än stycket är tryckt ty Manuscriptet ville jag icke meddela någon annan än dig.

Från Vexiö har jag idel ledsamma underrättelser. Presterskapet helst det lägre är [det l]amaste Krogslägte i riket; men det gifves ingen usling [intet] fyllesvin som ej har en beskyddare i Consistorium. Min hustru ber helsa.

Din
Vän
Tegnér.

*

10. Till A. G. Ahlstrand.

Lund d. 11 Mars 1825.

Min bäste Herr Notarie.

Var god och fortställ hosföljande bref till Doctor Rohdin i Markaryd. Jag känner ej till hvad PostContor hans adress är. I allmänhet skulle jag önska att vid den nya Matri-

keln bifogades en uppsats öfver adresserna till alla Prestgårdar i Stiftet. I Skånska Matrikeln, och i flere andra, är detta infördt för hvarje Pastorat särskilt.

Prostvalet i Norrviddinge har Heurlin begärt måtte få uppskjutas till d. 1 Maj. Derom skall jag längre fram skicka förordnande. Det förstås af sig sjelf att jag utnämner honom, dock bör Matrikeln ej utgifvas förut, för att ej göra oss misstänkta för Calvinistiska begrepp om Prædestinatio.

Nyman gör i allt fall *minst* ondt i Vexiö. Förlorar han Fruntimmernas bifall så faller väl också småningom hans reputation bland männerna. Sådant har händt bättre karlar än honom.

Rörande Bringetofta har jag åter skrifvit påminnelser till Stockholm. Man förhastar sig icke derstädes.

Om det upplyses att Lagergrens felsteg är en följd af tillställning och mannen i öfrigt ej är känd för oordentlighet så bör detta ge anledning till skonsamhet. Dock blir en allvarsam varning nödvändig.

Låt mig veta om någon Prest eller PastoralExamen kommer att anställas vid Midsommar. Äfven önskade jag från vederbörande få bestämd uppgift om de kyrkor som böra invigas i sommar, för att derefter kunna arrangera min resa, som väl torde bli uppskjuten till Juni.

Min och min hustrus helsning för Frun.

Vänskapsfullt
Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 11.

Lund d. 17 Mars 1825.

Dina bref, bäste Brinkman, äro mig alltid kärkomna och interessanta; men under mitt närvarande *förnedringstill-*

stånd i afseende på lynne och mod, äro de mig dubbelt värda. Förlåt emedlertid om jag just af nämnde anledning ej kan besvara dem som jag ville och borde, och om ett moln hänger öfver mina bref som öfver min lefnad.

Jag har nu 2:ne, neml. af den 8 och 11 Mars, att tacka dig för och besvara. Hvad således först angår Leop:s anmärkning deremot att *litet nog vet mången som intet vet:* så är detta axiom, som du vet, alldeles ordagrant taget ur Havamal. Det är ett satiriskt drag som undfallit den gamle allvarsamme Oden. Att veta *litet nog* och att veta *intet* äro här ej motsatta, utan endast att *veta intet* och att *ha för mycket* vett, som omtalas i föregående vers. Sålunda har jag åtminstone förklarat mig det gamla kärnspråket, hvilket i mina ögon väl innebär en liten malice, men ingen otydlighet.

Versarten i VikingaBalken är anapestisk, som du ser, och haltar, liksom stundom Skjöldebrands *sex*fotingar, på *sju* fötter. Min mening var att derigenom efterbilda den hos Aristophanes vanliga Anapestiska Tetrameter Catalecticus, som också endast har en Catalektisk stafvelse mer i slutet. Men i begge faller den egentliga vers- eller hufvudcesuren, som inträffar med meningshvila, på fjerde Arsis. Af denna grund skulle versen *kunna* afdelas på det sätt du föreslagit, hvarigenom den första blefve en anapestisk *dimeter acatalecticus*, och den andra en *paroemiacus*, hvilka begge, om jag minnes rätt, förekomma hos Pindarus. Men jag tvekar att tillstyrka en sådan klyfning 1:o emedan jag då af alldeles samma skäl borde klippa i tu den Trochaiska Tetrametern i *Frithiofs Frestelse*, der förhållandet i afseende på den bestämda verscesuren är alldeles enahanda t. ex.:

»Våren kommer, fogeln qvittrar, | skogen löfvas, solen ler.»

På samma sätt förhåller det sig äfven i *F. hos Kung Ring*

»Kung Ring han satt i högbänk | om julen och drack mjöd.»

2:o emedan på detta sätt skulle uppkomma fyrradiga strofer med blott ett rim. Men för sådana har jag alltid haft afsky och kan ej påminna mig att jag nånsin gjort en enda. Kan jag ej rimma fullt så kastar jag mig heldre in i blankversen. Emedlertid underställer jag dig dessa betänkligheter, och om du finner dem ogrundade vill och bör jag ej vara envis.

I afseende på Anapesterna i VikingaB. bör jag rätta ett misstag. Jag har naturligtvis ej kunnat begagna mig af de många friheter Grekerna togo sig i sina Anapester, utan endast då och då, i stället för en Anapest satt antingen en Creticus (– ⏑ –) eller en Bacchius (⏑ – –). Likväl förekommer en vers:

Och tre år ha förgått sen jag skådat mitt land || den Sagas konungasal,

der tvenne Jamber efter hvarandra stå för Anapester, hvilket är alltför extravagant. Skulle vi ej kunna ändra detta så:

— mitt land, || idrotternas konungasal?

Ty en spondé i stället för en Anapest fyller dock rummet bättre, och har classisk auktoritet för sig. Dessutom tager hvarken jag el. de andra det så noga i *rimmade vers* med smärre metriska afvikelser.

Rörande vår Metrik i allmänhet är jag icke fullt af din tanka. Det är alldeles riktigt att accenten alltid och utan undantag hvilar på lång stafvelse; men att det skulle gifvas långa stafvelser som ej äga accent, är icke min tanka. Vi ha nemligen i Svenskan som i alla språk två slags accenter, neml. en lägre, gravis, och en högre, acutus; men begge dessa förlänga alltid och allestädes stafvelser. *Anden* t. ex. med sin gravis är en äfven så giltig troché

som *handen* med acut. *Vårsol* är spondé, men just derföre att de begge stafvelserna accentueras, ehuru olika. Den sänkning i tonen som åtföljer gravis gör att man i uttalet lättare öfverhalkar den stafvelse hvarpå han faller och att den derföre närmar sig en kort. Frågan om medellängder och halfspondéer, hvarmed Wallenberg bråkat så mycket, beror på denna förvexling af accenterna. Att antaga en af accenter oberoende längd anser jag derföre orätt i Nordiska språken. Stamstafvelsen är lång, men just derföre att den alltid på ena eller andra sättet accentueras. Huru man i de gamla språken kunde ha ett särskilt quantitets- och ett särskilt accentuationssystem har alltid förefallit mig obegripligt. Också tycker jag *Appel* i sin Metrik skäligen tydligt visat att äfven i Grekiskan och Latinet accentuationssystemet var det första metriska, och att det quantitativa sedermera endast småningom utbildat sig. Spåren af det förras inflytande på det sednare äro också i gamla Metriken ofta synbara. — Dock nog och för mycket om Metrik, som alltid förefallit mig tråkig, ehuru jag ex officio nödsakats att ha ett slags öfversigt af det allmännaste.

Min *klenmodighet* i afseende på F. är väl icke så utan allt skäl. Just det att jag vet med mig att jag svårligen kan åstadkomma något bättre nedslår mig. Jag är som ett barn som ser hålen på sin söndagsklädning. Dock torde väl något komma af min närvarande sinnesstämning som kanske ser allt mörkare än det verkeligen är. En recension af dig skulle visserligen både hedra och glädja mig; ty jag vet väl att *ingen* i Sverge kunde skrifva den grundligare. Men hvad du i den vägen skrefve blefve visserligen för godt att förspilla på ett dagblad, och att utge en särskilt brochur häröfver torde du af flere skäl finna betänkligt i Sverge, ehuru det kunde låta sig göra i Tyskland.

Var god och upplys mig, om du vet det, hvad man nu för tiden menar med den så ofta omtalade *Historiska Scholan* och hvad som kan vara ratio denominationis? Skall den ha afseende på Geijer såsom Histor. Professor? Men jag vet icke att han stiftat eller försökt stifta någon Schola, hvarken i Historien eller ens i Vitterheten. Eller skulle man ha afseende kanske på vår andra Historiske Professor, Lindfors? Men om denne grundlagt någon schola, så måtte det vara en *Byschola*, hittills obekant i vittra verlden. Deremot är det väl klart hvad Argus menar med sin Gothomanie, och jag är så högfärdig att jag tror honom anse mig för dess egentliga representant, så vida ej Ling skulle göra mig denna ära stridig. Jag kan ej annat än le när jag betraktar den sjelfförnöjda och mystiska min hvarmed denne Criticus säger oss de allra plattaste trivialiteter, dem jag tror att till och med våra begge Aesthetiska Professorer, Lidbeck och Aurivillius, skulle blygas för att debitera. I detta afseende öfverträffar han vida sjelfva Phosphoristerna på den tid då de anfäktades som värst af de Tyska vapeurerna, hvilka liksom andra sura uppstigningar nu tyckas ha tagit en annan utväg. Emedlertid kan jag ej undgå att beundra det systematiska i mannens charlataneri och den jernhårda consequens, hvarmed han alltjemt fullföljer den. Jag tviflar ej heller på att han har sina beundrare, hvilka äro honom fullkomligt värdiga. Hvad särskilt Gothomanien angår så förstås af sig sjelf att hvar och en gör sig skyldig dertill som ej är nog upplyst att förakta sin Nations stora minnen, eller åtminstone ej nog opartisk att uppsöka dem från de heroiska partistriderna.

Hvilken Poët jag, utom Franzén, anser för den egentelige i Sverge? Har du aldrig hört *Bellman* sjungas af Hjortsberg eller Raab? Att läsa honom duger till ingen ting. Men när han sjunges rätt är det den originellaste och mest

lefvande Poësie jag känner, icke blott på Svenska utan på alla verldens tungomål. Hvad Kellgren sagt om honom bevisar ett så riktigt omdöme att jag ej förstår huru samme man ej inskränkt sina egna Poëtiska Samlingar ännu mer än han gjort.

Så fort jag låter trycka något t. ex. en Samling af smärre Poëmer, så kan du alltid påräkna att få Manuscriptet till arf och ägo, om du endast som nu vill förut låta renskrifva det. Derpå vinna både Sättare och Bokbindare. Den enda som förlorar är du sjelf.

Framför *min* compliment för L—d och tacka honom för *sina*, af hvilka jag tar åt mig hvad jag möjligtvis kan. Men det förstås af sig sjelf att du icke bör låta märka något af mina blygsamma tvifvelsmål i den vägen.

Hvem är den Martina II som du några gånger nämnt vicarierar för Friherrinnan?

Anmäl min vördnad för Grefvinnan De Geer och dem af Seraljen som ännu hågkomma mig. Min hustru ber mycket helsa. Glöm ej bort

Din
Tegnér.

*

12. Till P. H. Ling.

Lund d. 20 Mars 1825.

Mk Bror!

Jag får tacka dig för den godhet och omvårdnad du visar Mellin i hvilken jag hoppas vi med tiden få en god och driftig lärare, hvarpå för närvarande är stor brist i Småland.

Hvad arfvodet till Theorell angår, så torde du påminna dig att då vi sist träffades jag bad dig bestämma dess belopp. Det är för mig omöjligt att bestämma hvad Stockholms

Juridik är värd. MarkegångsTaxorna variera i alla Län, och ehuru de ej upptaga Juridiska Libeller, vet jag likväl att dessas pris äro olika. Du deremot som är på ort och ställe bör lätt kunna bli underrättad om hvad vår skuld kan vara. Så snart jag får veta detta skall min och Brags andel öfversändas. Hade vi fått en sådan underrättelse förr så hade du derigenom besparat både dig och oss obehagligheten att genom tredje man låta påminna om en dylik bagatell.

Med Swanborgs affär är det i öfrigt icke slut ännu. Vi ha väl säkerhet för våra 500 rdr i $^1/_2$ Förlaget till lexikon: men denna säkerhet låter icke så lätt realisera sig och troligtvis är ingen inkomst att påräkna på många år ännu. Icke blott Profess. Lindfors namn, utan äfven bokens dyrhet är oss en borgen för — att hon ej säljes åtminstone blott långsamt. Emedlertid har Swanborgs första utbetalning 100 rdr som bordt utgå i December, hittills uteblifvit, och Kockum hotar oss alltjemt med lagsökning. Inträffar denna så är du äfven fast. Emedlertid stå vi i underhandling med Berling för att åtaga sig hela saken; men han är en djup Diplomat och ville gerna vinna några skillingar på underhandlingen. Dessutom blir svårt att få Swanborgs samtycke till transport af vårt köpebref på Berling. Det enda vi hittills kunnat utverka är några månaders anstånd hos Kockum med betalningen. Tro derföre att vi ha likså mycket besvär af målet som du, kanske äfven en smula mer, och var öfvertygad att vi bevaka ditt interesse likså väl som vårt eget.

Din

Vän

Tegnér.

*

13. Till A. C. af Kullberg.

Lund d. 27 Mars 1825.

Högtärade Bror!

Förlåt att jag härmedelst tar mig friheten att directe till dig öfversända mitt Embetsutlåtande i frågan rörande Collegatet i Jönköping, med anhållan att du ville vara god och bifoga det till Handlingarna som i dessa dar lära uppkomma från Vexiö. Då jag icke varit närvarande vid förklaringens afgifvande har jag ej heller kunnat yttra mig till Protocollet, helst min Embetsåtgärd ej är öfverklagad. Jag har derföre ej haft annan utväg än den jag vidtagit, att inkomma med särskilt underd. Betänkande. Målet går väl först till Beredningen och i detta afseende ämnar jag skrifva till Brinkman som der lär vara Ledamot; men egenteliga afgörandet beror dock slutteligen på dig. Af mitt anförande finner du sakens beskaffenhet, åtminstone så som jag, efter bästa öfvertygelse, ser den. Utgången är mig vigtig, icke blott för rättvisans skuld, utan äfven derföre att om Cons. sålunda får vana att ostraffadt öfverrösta mig, hvarje sak hädanefter som hittills kommer att behandlas blott och bart såsom familjemål. Utan understöd från högre ort kan jag omöjligen ansvara hvarken för Stiftets eller Läroverkens Styrelse. Den barnsligheten att alltid vilja ha rätt hoppas jag vara öfver: tvertom vill jag gerna, med min ringa erfarenhet, upplysas om det bättre och tål gerna *föreställningar*. Men *tillställningar* tål jag ingalunda. Skall jag rättas så måste det ske genom förnuftiga skäl, icke genom Sofismer grundade på advokatur, eller genom en pluralitet grundad på missräkning. Du har en så stor andel i mitt Biskopskors att du äfven häraf bör anse dig förbunden att hjelpa mig att bära det utan vanära. Att sitta som blott Figurant och Jabroder, eller som en namn-

stämpel i Consistorium, är emot min natur. Skall jag ansvara så vill jag åtminstone vara så fri som lagarna tillåta. Först när du märker att jag missbrukar denna frihet för ensidiga afsigter så må du stäcka dess vingar.

Med Revisionens Betänkande är jag i hufvudsaken mycket nöjd; men skall det icke föredragas förr än i förening med den Stora Commiténs ännu ofödda projecter så torde vi väl få vänta länge nog. Förslaget till Prestvalsförordning ha vi ännu ej fått ner. Hur går det med löningsstaten för Elementarverken?

Vänskap och högaktning,
Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 14.

Lund d. 27 Mars 1827.

»Paullo majora canamus», bäste Brinkman. Jag skickar dig härhos ett Poëm — öfver Collegatet i Jönköping. Saken lär som Besvärsmål gå till Allmänna Beredningen der du sitter, och jag har derföre velat att du på förhand toge någon notis härom. OriginalDocumenterna afgå i dag till EcclesiastikExpeditionen, hvarifrån de till Er remitteras. Målets natur inser du af mitt utlåtande. Denna sak, ehuru obetydlig i sig sjelf, är för mig af mycken vigt, icke blott för den heliga rättvisans skuld, utan äfven derföre att det är första gången mitt Consist. öfverröstat mig, med hvad skäl må du sjelf dömma. Lyckas emedlertid ett sådant försök, då blir onekligen hvarje Consistoriimål hädanefter en familjesak och jag måste såsom Ordförande nedsjunka till samma obetydlighet som min företrädare. I Ephoratsfrågor i synnerhet vore detta dubbelt hårdt, ty Cons. delar med mig endast rösträttigheten, men icke ansvaret derför.

Jag anhåller derföre att du, af vänskap för mig, ville en smula interessera dig för denna sak . . . Säg Beredningens Ledamöter (om du någon gång händelsevis skulle finna dem vakna) att jag väl är *gudelig*, men icke just derföre alltid *låter mig nöja* . . . Med ett ord, jag litar på att du i denna sak gör hvad du kan, och det är mycket om du endast vill. —

Att tryckningen af F. går så långsamt är ledsamt och äfven obegripligt. Jag har uträknat att hela F. ej innehåller mer ord än 5 eller 6 Post- och InrikesTidningar. Dessa tryckas dock på 5 à 6 dagar, året igenom; men för F. skall nu erfordras 3 eller 4 månader. Detta kan icke hänga rätt tillhopa. Kan det emedlertid icke ändras, och arbetet ej utkomma förr än i sommar, så måste vi väl inställa upplagans utgifvande till nästa höst eller vinter, ty under *sommaren* kan man i Stockholm ej påräkna någon afsättning af dylikt *vildt*. Det är i öfrigt med poëmer och dylik lös mat som med Citroner och Apelsiner: kan man ej sälja dem genast så bli de skämda.

Jag märker, att min *konungsliga* regel är som en *regula fidei*, den håller ej stånd. Den var också uppgjord i hast och blott för att komma ur klämman. Vid närmare eftersinnande måste jag erkänna riktigheten af dina anmärkningar häremot. Det vore verkeligen en fördel för vår Literatur om du ville åtaga dig mödan att skrifva oss en Metrik. Dock torde väl häri som i all konst praxis böra föregå theorien, för att få den sistnämnda bestämd i detaljerna. Hade vi endast ett stort, i prosodiskt afseende fullkomnadt metriskt Poëm, så abstraherades reglerna bäst derutur. Den som skrefve ett sådant behöfde icke just derföre att känna dem annorlunda än genom en dunkel känsla; ty det väsentliga häri kommer väl ändå oftast an på takt och instinct.

Har du läst profess. Knös' *Samtal med sig sjelf?* Stackars

man, han har icke just den bästa umgängesvän. I hufvudfrågorna är visserligen ingen ting att lära af boken. Idel trivialiteter, försatta, som jag tror, här och der med en smula Svedenborgianism. Men en viss innerlighet och värma i känslan kan ej bestridas Författaren. Det är det slags *passiva* svärmeri som är så vanligt i Religionsmål, och vilket egenteligen består deri att man lägger sig . . . på ryggen, och blundar, och låter *den Högstes kraft öfverskygga sig.* På detta sätt uppkommer väl all Mystik. Du må emedlertid ej försumma att genombläddra dessa Confessioner.

I anledning af Svedenborg, kan du ge mig adress på något brukbart Utdrag ur hans voluminösa Skrifter? Jag ville gerna ha någon notis derom, men ryser när jag ser de stora, barbariska quartbanden. Det anar mig att man dock till äfventyrs torde göra mannen något orätt och att han ej torde vara fullt så galen som mången annan mer orthodox theolog. Idén om en correspondens emellan ande- och sinneverlden är ju dock i sig sjelf en poëtisk idé. Det kommer nu an på hur den är utförd. Att S., liksom Origenes, antar en allegorisk uttydning af Bibeln, bevisar åtminstone så mycket för hans förstånd att han insett omöjligheten att förena den litterala med menniskoförnuftet. Icke heller förtänker jag honom derför att han skall neka Theopneustien hos den Gudsmannen Paulus, hvars Grekiska Sophistik, inympad på judisk råhet, intrasslat åtminstone Dogmatiken mer än allt annat. Ja, jag drifver min biskopliga tolerans till och med så långt att jag ej alldeles fördömmer honom derföre att han lär neka en och annan af våra annars saliggörande Dogmer t. ex. om syndafallet, om Treenigheten, om Justifications-theorien, fattad nemligen i sin orthodoxt-krassa, juridiska form, då den föreställer en concours-tvist der egentlige fordringsägaren måste låta afspisa sig dermed

att skulden är betalt — innan hon blifvit gjord. — Med ett ord, jag önskade att få någon *summarisk* öfversigt af mannens System, hvarpå det visserligen ej förtjenar att använda något långvarigt Studium.

I Maj månad ämnar jag resa opp till Stiftet på 5 à 6 vickor för att, efter ringa förmåga, hålla Räfst- och Rättare-Ting. Jag vet väl, att jag ingen ting uträttar, men jag hoppas åtminstone injaga en helsosam förskräckelse som kan bli nyttig för framtiden.

Min hustru ber helsa.

Din

Tegnér.

*

15. Till M. Lagerlöf.

Lund d. 3 April 1825.

Min redlige Bror Lagerlöf! Jag behöfver ej säga dig huru mycket ditt bref fägnade mig. Allt hvad som kommer från det ännu för mig beständigt kära Vermland är mig dyrbart, och i synnerhet när det kommer från ungdomsvänner och slägtingar. I detta afseende åtminstone är jag ännu ung och liflig, ehuru, i andra, år och bekymmer påminna mig att jag börjar ingå i *årens dal*, som är liknöjd och mörk och kall.

Hvad mitt Biskopskall angår så bör jag först och främst påminna dig att jag icke, hvarken direct eller indirect, sökt det. Det var egentligen det yngre presterskapet till hvilka jag som Lärare vid Academien stått i förhållande som, utan all min förskyllan och värdighet, skaffade mig förslaget. Om något annat stift, åtminstone i Götha rike, förut blifvit ledigt hade möjligtvis förhållandet blifvit enahanda. På förslaget jemte mig stodo 2:ne gamla Figuran-

ter som ej gerna kunde komma i fråga; och Regeringen hade således egentligen intet val, ehuru jag, som en född Jacobin, hvarken står eller vill stå högt hos höga vederbörande. Men sedan jag en gång fått sysslan, fordrar min heder att jag sköter den så godt jag förmår. Jag är ingalunda af din tanka att Biskopsfullmakten är en anvisning på lättja och orkeslöshet. En utlefvad man som emottar Embetet såsom en pension kan vara ursäktad om han betraktar sin tjenst på detta sätt, eller rättare är tvungen att behandla den så; men vid mina år vore det oförsvarligt. Det bästa vore utan tvifvel om jag vore född till förmögenhet så att jag kunde lefva utan Embete; men då detta är omöjligt, vill jag ej gerna bli ärelös, hvarföre jag verkeligen åtminstone sjelf skulle anse mig, i fall jag vårdslösade en syssla hvarför jag tar lön af Staten. Både som Fogdeskrifvare och som Professor har jag alltid varit nitisk i Embetet, icke derföre att det roat mig, men emedan jag ej gerna ville förakta mig sjelf. Som Biskop har jag äfven större ansvar och vidsträcktare verkningskrets: ett nästan enhälligt förtroende har kallat mig, och det vore infamt af mig om jag ej svarade deremot, efter ringa förmåga. Men härvid möta många svårigheter. Vexiö stift har egenteligen ej haft någon Biskop sedan Wallqvist dog, således ett 25årigt Interregnum; ty Mörner, ehuru en i öfrigt ovanligt rättskaffens och vältänkande man, hade likväl hvarken kunskaper eller håg eller energie svarande mot sitt kall. Han var egenteligen blott en *krystallisation* af chef en *petrifierad* moral, ett evigt *stagnerande* lifsvatten. Deraf kommer också att Stiftet är nu mera i sina yttersta Elementer desorganiseradt och förruttnadt. Det luktar lik, liksom Lazarus i Evangelium. Om ännu här och der några lifstecken förspörjas, så är det idel *reminiscenser* från bättre tider. Men i allmänhet äro Scholorna förfallna, och som en följd deraf, prester-

skapet, helst det lägre, som verkar närmast på folket, af en okunnighet och råhet i tänkesätt och böjelser, som jag bör hoppas måtte vara sällsynt inom det andeliga ståndet. Dertill kommer äfven en viss småaktighet och afundsjuka som är nationell inom Småland, ehuru den naturligt nog kan förklaras af uppfostran inom ett sådant fattighus som denna Provins är, der man måste slitas om lifnäring för dagen, och följakteligen äfven missunna hvar och en den lilla brödsmula han kan hitta. Lägg slutligen härtill ett Consistorium, af landets söner, redan länge kändt och erkändt för det ärelösaste af alla inom Svea land. När jag så der sitter omgifven af mina 7 *Kämnärer*, kan jag ej afhålla mig ifrån att tänka på de 7 Egyptiska missväxtåren, med den skillnad att der var missväxt på säd, här åter på *heder* och *förstånd*. Det gifves i Stiftet ingen usling med krage som ej har i Consist. en slägting, eller en gynnare, eller åtminstone en själsfrände. Deraf kommer också att hvarje sak behandlas som familjesak. Consistoriales äro, liksom Israëls barn, indelta i stammar, deras Decalogus är Giftermålsbalken, de älska sin nästa men endast i förbjudna leder. Denna uselhet qväfdes väl till en del af Wallquist, utom Serenius den ende verkelige Biskop vi på länge haft i Sverge, men han kunde ej alldeles rothugga den; och under Mörners trädestid, då jorden hvilade, har ogräset hämtat nya krafter och står nu i full blomma. Några gånger har jag redan blifvit öfverröstad af denna *Heliga Allians*, fullkomligt lik den politiska: dock har det hittills lyckats mig att få det ändradt hos Kungen. Den barnsligheten att alltid vilja ha rätt, hoppas jag vara öfver: jag emottar, helst med min ringa erfarenhet, gerna *föreställningar*. Men *tillställningar* tål jag ingalunda, och skäl, som äro hämtade ur DopBöckerna begriper jag ingalunda. För att vara en blott figurant och namnstämpel har jag ej emottagit Embetet, och inför

Gud, som gifvit mig både vilja och äfven någon förmåga att verka för det rätta, måste jag ansvara om jag med händerna i kors såge på styggelsen, utan att, så vidt hos mig står, motarbeta den.

Du finner af allt detta, bäste Lagerlöf, att för mig väl svårligen blir fråga om någon Engelsk *Sinecure* i Vexiö. Jag får mer att göra än jag hinner med. Icke heller gör jag mig några stora förhoppningar: förnämsta vinsten blir väl den att freda mitt eget samvete. I synnerhet så länge jag är frånvarande från Stiftet och det måste afgöras genom correspondans, är ingenting att ens förvänta. När jag en gång flyttat opp och kommer på fast fot, skall det väl ge sig om jag eller Intrigen är starkast och kommer att styra Stiftet. I Maj reser jag opp på några månader, på Räfst- och RättareTing.

Hvad inkomsterna angår så är Stiftet af de medel måttiga, ungefär som Carlstad eller Skara. Efter min fullmaktscharta, beräknad efter företrädarens uppgift till Taxeringen, skulle lönen uppgå till 6,000 rdr rgs. Här har jag af Pastorat och Profession 7 à 800 tr; men då medelpriset är 4 rdr för Kornet och 6 för Rågen kan jag knappast göra mina inkomster till 4,000 rdr. Stiga priserna här, så stiga de ännu mera i Småland. Dessutom har jag i Vexiö fria rum och ved, tvenne artiklar som här kosta mig 1,000 rdr årligen. Jag anser mig alltså vinna 2 à 3,000 rdr på bytet. Lefnadssättet är ej heller dyrare der uppe än här, och svårligen behöfver jag se mera främmande i Vexiö än i Lund. Mörner åtminstone har i detta fall ej stegrat anspråken, ty han såg nästan aldrig någon mska hos sig... Om jag får sälja min gård och mina rimsniderier så hoppas jag kunna tillträda Vexiö i det närmaste skuldfri, och sedan lefva på tjensten. Hvad det angår att samla rikedomar, så vet du väl att sådant aldrig ingått i mina speculationer.

Beträffande åter en flyttning till Carlstad så blir tids nog att tänka derpå när ledighet yppas. Om den erbjödes mig skulle jag dock mycket besinna mig. I afseende på inkomsterna vunne jag intet, eller åtminstone mindre än hvad som svarade mot flyttningskostnaderna. Ert stift är dessutom i samma oskick som Vexiö och de många liaisoner jag har i landet äro bättre för hjertat än för Embetet. Och likväl erkänner jag att frestelsen blefve mig farlig i fall B. doge innan jag flyttat från Skåne; ty visserligen vore mig lifvet angenämare i det kära landet än annorstädes. Hedrén torde väl icke vara någon så farlig medtäflare som du föreställer dig. Han står, efter sista Riksdagen, icke så väl vid Hofvet, och om han fått förslaget till Vexiö jemte mig hade han visserligen ej blifvit nämnd ändå, det vet jag af säker hand. Dock kan detta ändras med tiden. Han blefve också en vida bättre Biskop än jag, nemligen för Kyrkotukten och det Disciplinariska, ehuru han till äfventyrs ej alltid torde gå så rakt till målet. Han är och vill ej vara något annat än Embetsman, och har derigenom ett stort företräde framför mig, som äfven anser mig ha mycket annat att uträtta i verlden ehuru jag ej vill vårdslösa tjensten. Blefve Lunds stift ledigt, hvilket dock förmodligen ej sker i min lifstid, så skulle jag par preference önska mig det, icke blott för de vida större inkomsterna, utan äfven och i synnerhet för Academiens skuld, som möjligtvis ännu skulle kunna räddas, ehuru den redan länge visat allehanda dödstecken, som ingalunda vilja försvinna för en sådan läkare som Faxe.

Christopher är mycket, nästan för mycket flitig och har derigenom lärt sig mer än de flesta af hans jemnåriga. Han har ett redigt hufvud, men alldeles ingen ting genialiskt. Jag tänker han kan bli en bra Rector Scholæ. Men hans physik är svag och jag fruktar han blir ej gammal. Deremot

är Lars Gustaf så mycket starkare, en verkelig Myhrman äfven i det hänseendet att han ej är synnerlig vän af boken, utan i allt sträfvar till det practiska och redbara. Flickorna äro snart fullvuxna, och för dem är jag mest bekymrad i fall jag skulle falla ifrån. Grafva orka de icke och tigga blygas de. Det ges ingen olyckligare varelse på jorden än en fattig flicka. — Anna är efter vanligheten rask och treflig, dock lemnar hon ej gerna Lund. Sjelf har jag på någon tid lidit af ett ovanligt svårt och mörkt lynne. Gud bevare mitt förstånd. Du vet att det går en åder af galenskap genom min slägt. Hos mig har den väl hittills brutit ut i Poësie, som är en lindrigare art af vanvett; men hvem kan försäkra att det alltid tar den vägen? Nu är jag dock bättre, och hoppas att min resa, ehuru troligtvis medförande många förargelser, ändå verkar fördelaktigt. Från LenaLisa ha vi på ett helt år ej hört det ringaste, ehuru min hustru flere gånger skrifvit henne till. — Tusen helsningar till din Fru och barnen från oss alla, hvarjemte min hustru bifogar en särskilt för dig. Till Vermland komma vi visserligen icke i år. Helsa äfven andra vänner och bekanta som ännu komma ihåg mig och glöm sjelf ej alldeles bort

Din

redlige Vän

Tegnér.

✲

Till A. G. Ahlstrand. 16.

Lund d. 6 April 1825.

Min bäste Herr Notarie.

VexiöPosten måtte förra gången legat öfver i Christianstad, ty han kom icke hit förr än i Söndags, hvarföre jag ej heller kunde skrifva med sista fredagspost. Min resa

har jag nu utsatt sålunda att jag d. 18 Maj ämnar komma till Markaryd och den 20 till Hvittaryd. Berga Kyrka inviges Pingstdagen d. 22. Vägen från Hvittaryd till Jönköping vill jag ta öfver Forsheda för att åtminstone kunna sägas hafva varit i Vestbo. Om det går någon väg t. ex. från Klefshult till Tofteryd ville jag äfven helsa på HäradsProsten Lagergren: i annat fall kan det ske då jag på återresan passerar Svenarum. I Jönköping hoppas jag kunna vara omkring d. 27, och hålla Scholexamen d. 30 el. 31. Med Vrigstad Församling vill jag hålla sammanträde rörande Scholhusbyggnad d. 5 Juni och derifrån reser jag till Tolg och sedermera till Vexiö vid Examen. Skatelöf vill jag inviga Midsommarsdagen i fall Dr. Agrell då är färdig. Efter denna restur kommer jag i år icke till Visingsö. Det lär i Vexiö Stift varit vanligt, och är äfven öfverensstämmande med Kyrkolagen att en Consistorialis är närvarande vid Biskopsvisitationen. Detta kan ej ske under Terminen. Också kunna gerna alla visitationer uppskjutas tills jag flyttat upp. Som de vanligen anställas, åtminstone i Lunds Stift skada de mera *magen* än de gagna Församlingen.

Det är väl vanligt att man äfven vid Kyrkovigningar nyttjar skruden? Jag får i detta fall anhålla att den skickas mig till mötes i Hvittaryd. Jag såge gerna om Hr Notarien äfven mötte mig der. Derifrån är sedermera plats i min vagn under hela resan. Melander kunde emedlertid sköta Notarietjensten.

Hvad Prosttunnorna i Vestra Härad angår så anser jag dem böra oafkortade utgå till ContraktsProsten ifrån Maj, utan något afdrag till ByggnadsCassan. 1813 års Kungabref i ämnet talar endast om Nådår, och deraf kan således ingen följd dragas för en händelse som denna. ScholOrd. 2 Sect. 36 cap. 18 § omtalar väl *behållen inkomst* efter Ecclesiatik Tjensteman som afgår utan att Sterbhuset

får nådår, men denna inkomst åsyftar tydligen Pastoralierna, hvaremot ProstTunnorna utgå af Häradet. — — —

Min hustru har sytt en präktig skjorta hvarpå räkning medföljer den T. torde vara god lemna till Domkyrkosysslomannen som uppgör liquiden derför.

Jag hoppas Frun nu är rask. Min och min hustrus helsning för henne.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 17.

Lund d. 7 April 1825.

Du liknar, bäste Brinkman, i din brefvexling, en ung och vacker, men *exigeante* Fru, som agacerar först sin man, och sedan längre fram sin amant, till vissa opera supererogationis skönare än Catholikernas. Som det icke kostar henne något att vara interessant och retande, förundrar hon sig väl också stundom att den stackars karlen icke alltid och allestädes är färdig att de facto bevisa det han erkänner det. På detta sätt har jag nu på fjorton dar, icke mindre än fyra af dina bref obesvarade. Slut häraf icke till någon kallsinnighet å min sida, eller någon otacksamhet för det obeskrifliga nöje hvarmed jag alltid emottar dina bref. Tvert om stadga de allt mer och mer hos mig den öfvertygelsen att brefvexlingen med dig egenteligen är den enda i Sverge som lönar mödan att inlåta sig uti. Ty, ser du, jag har i den vägen försökt allehanda utan framgång. Leopold är oändeligen qvick och interessant, men en brefvexling mellan honom och mig har aldrig kunnat komma till rätt stånd, emedan vi se allehanda för olika, och ingen förtrolighet kan äga rum. Franzén skrifver sällan och när det någon

gång sker, väl godt och vänskapsfullt, men, som du vet, utan all liflighet. Geijer är för allvarsam, jag kunde väl nästan säga för förnäm, för all slags communication. Med Järta stod jag också en kort tid i correspondens, men vi hunno aldrig öfver complimenterna. Blif icke högfärdig om jag säger dig att dina bref deremot framför alla andras måste interessera mig, icke blott derföre att de äro väl och lifligt skrifna (ty det kan under ett förtroligt meddelande ej alltid behöfvas) utan äfven i synnerhet derför, att ditt sätt att se tingen i allt hufvudsakligt sammanträffar med mitt som derigenom får auktoritet för sig, och att du vet icke blott allt det samma som jag, utan äfven i många fall mycket derutöfver. Fortfar derföre att glädja och uppmuntra mig med dina bref, nu i synnerhet då jag så väl behöfver beggedera, och öfverse med mig, om jag hvarken så ofta eller så omständligt som jag borde, besvarar dem.

Det är väl ledsamt att upplagan af F. blir så ful; men så bör du också besinna att praktupplagor icke passa för Svenska Bokhandeln. Myhrman ser saken från den merkantila sidan och har deri icke så orätt. Michaëlis påstod väl att de tvenne stora motiverna för en författare borde vara *lucrum* och *immortalitas;* men då den sistnämnda ej står att vinna tror jag man gör bäst att hålla sig till det första. Emedlertid har jag bedt M. att ej låta sammanpressa raderna så mycket. En Tysk Bokhandlare, Trinius, har skrivit mig till och erbjudit sig att upplägga med pomp och ståt både Frithiof och andra Svenska Poëmer, i händelse han finge tillåtelse att afsätta dem här i Sverge. Detta har jag naturligtvis under närvarande omständigheter afslagit, ehuru jag väl vet att jag fått en vida vackrare upplaga derute.

Hvad sista raden i F. angår, så är den en af de många *rost*fläckar som jag ej tilltror mig att borttaga. Det blefve

då aldrig slut på skurandet, varigenom min runostaf väl kanske kunde bli blankare, men icke just derföre bättre. Deri ligger ju det egentliga felet i framställningen hela Stycket igenom, att hon vacklar på gränsen mellan det archaistiska och det moderna, och stundom håller sig på ena, stundom på andra sidan. Men detta fel hänger åter tillsamman med hela Styckets idé som från början innefattar något halft och oförenligt. Dock härom har jag förut sagt min mening.

Hvad du säger om *okunnighetens* ömtålighet bland Stockholms lärde är utan tvifvel sant och träffande, dock undrar jag ej synnerligen på att man sällan är lärd i en sådan stad som Stockholm. Hos de fleste är ju tjensten hufvudsaken, och litteraturen blott ett tidsfördrif. Åtminstone gäller detta för de fleste i deras bästa år, och när de på ålderdomen få mera ledighet, äro de för gamla att inhämta det försummade. Men vida underligare synes det mig att vid en Academi, t. ex. vid denna, menniskor hvilkas *syssla* är litteratur, likväl veta så litet deraf. Att en stackare som jag, hvilken måste hålla hushåll på 2:ne ställen, nemligen både i Diktens och Kunskapens verld, icke kan rätt bestrida utgifterna på begge ställen, bör var ursäktligt. Men hvarmed ursäktar sig den som i all sin lifstid ej haft annat att göra än att lära sig känna åtminstone sin egen vetenskap, när han i denna icke vet det ringaste, hvilket är fallet med nästan alla våra härvarande Theologer? Att bli lärd, i ordets vanliga bemärkelse, fordrar ju alldeles ingen ting annat än vanligt menniskoförstånd, litet arbetshåg och så mycken ambition att man blygs för att vara ett fä. Man säger att litteraturen hos oss icke har någon uppmuntran: men säg mig, förtjenar hon verkeligen någon sådan, på det sätt hon drifves af flere bland dess representanter? Det är mig obegripligt hvarmed dessa

menniskor fylla den långa, oändliga tiden, och att de icke dö af andelig *skörbjugg*, liksom Svinen af dynt. —

Du har alldeles rätt deri att sådana Anapester som *vĭkĭng sōfve, hĭssă sēglen* m. fl. äro förkastliga: men jag har också ej betraktat dem som Anapester utan som Cretici (– ⏑ –). Dessa sistnämnda skulle jag, äfven så litet som Bacchier, vilja nyttja i ett anapestiskt och metriskt poëm; men rimmet gör här en stor åtskilnad. Ty rimmet är i våra moderna språk icke blott en lek, utan äfven ett *surrogat* för bristande meter. Troligtvis ligger också en dunkel känsla af ett dylikt behof till grund för rimmet. Också vet jag icke huru vi på annat sätt skulle förklara oss den i sig sjelf orimliga skillnaden emellan prosodien för metrisk och rimmad vers. — Vossens öfversättning af Aristophanes äger jag icke sjelf, men har för ett par år sedan haft den till läns, och då som hastigast genomögnat den. Med Originalet har jag icke jemfört den, utom här och der, der jag ej kunde begripa öfversättningen. Du vet att detta ej så sällan inträffar med de Vossiska öfversättningarna, ehuru jag visserligen annars lättare läser Tyska än Grekiska. I öfrigt beundrar jag visserligen Voss' *modelleringstalent*, men tror att han understundom coquetterar något dermed och i sin Tyska bryter för mycket på Grekiska. Vackra öfversättningar, liksom vackra Fruar, äro icke just alltid de trognaste, och jag nekar icke att jag för min del läser heldre t. ex. Herders friare bearbetningar af Anthologien än de Vossiska trohetsprofven. Hvad de metriska efterbildningarna, helst af flere lyriska versarter, angår så är det visserligen blott få som jag i våra språk ville tillstyrka. De gamle mätte sina vers *geometriskt*, och två *korta* stafvelser svarade fullkomligt mot en lång: vi deremot mäta *arithmetiskt* och räkna egenteligen ljudets höjningar och sänkningar. Hos oss måste derföre hvar vers för att vara

likartad ha lika många stafvelser, hvilket i Grekiskan var onödigt. Deraf kommer det väl också att *jag* åtminstone ej finner någon takt i en mängd verser hos Pindarus, Tragikerna o. s. v.: det vill säga, jag *hör* den icke, ehuru jag genom scansion kan *öfvertyga* mig att han finnes. I detta, som i flere andra afseenden, är jag ganska nyfiken på din Metrik, hvaraf jag på det högsta ber dig göra allvar. Jag känner i sanning ingen annan i Sverge som skulle kunna göra slut på den allt mer och mer omkring sig gripande barbariska plägseden att äfven i Hexameter *ätä sürkål och fläsk* den du med rätta förlöjligar.

Visserligen har jag läst den eländiga Recensionen i Posten öfver Lucani Pharsalia, och det med mycken förargelse, mindre likväl emot Recensenten, ty det är ju ett simpelt fä som icke känner första Elementerna hvarken af gammal eller ny Metrik, men emot den höggreflige öfversättaren sjelf. Det är ju alltför olyckligt att odugligheten, in på sena ålderdomen, skall vara så *arbetsför*, och aldrig gå till hvila. När vi nu få icke blott fortsättningen af den travesterade Lucanus till lifs, utan äfven en *orimmad!* Tasso (horresco referens) och till på köpet en Tragedie, så tänker jag att vår Svenska Vitterhet har härigenom ett förlag *pundvaror* hvarmed vi kunna vara belåtna för flere Decennier. Allvarsamt taladt, skulle du icke kunna antingen sjelf eller genom Leopold låta Hans Exc. förstå att han gör illa både mot sig sjelf, mot Academien och Vitterheten att på detta sätt compromettera sig inför Nationen? Det är ju annars en liberal och bildad man, som har allt skäl att vara nöjd med sin *medborgerliga* ära, och ej borde fördunkla den med dylika barnsligheter. Ville han ändå åtnöja sig med att, som mången annan, *minutera* i Poësien, och drifva litet kramhandel med Epigrammer eller Sonnetter eller på sin höjd, Heroiska Oder, så kunde det ändå ursäktas;

men att så der *grossera* med dumheter leder till en stor och vanhederlig banquerutte, före eller efter döden, eller beggedera. Jag säger som Björn: »Det tar aldrig slut på de visor långa», ehuru slutet är det enda förnuftiga i dem.

Öfver Martina II har jag ingen ting annat att säga än att jag ej hade misstagit mig om betydelsen, i fall du ej alltid, i stället för II, skrifvit ett Grekiskt Π, hvarigenom jag trodde att här var fråga om någon af dina »Mille & une *Nuit*» som jag ej kände. Friherrinnans partiskhet för de andra barnen har äfven förundrat mig: dock förklarar jag den af samma grund som jag måste anta dertill att H. M. Konungen par preference valt Schultzenheim till HofCanceller, med förbigående af dig.

Schleys öfvers. har jag ännu icke haft mod att genomläsa. Jag känner ingen författare som det dels mindre lönar mödan, dels är omöjligare att öfversätta än mig, helst i rimmad vers. Sjelfva Fru H. består ingalunda profvet, ehuru vida bättre än andra. Rahbeks öfvers. af Axel är mycket misslyckad. Bättre är då en annan Anonym Dansk, hvilken jag sett som hastigast. På Tyska skall A. vara öfversatt af en Schildener, lyckligt nog; men hvarken den eller Fru Helvigs har jag sett. Af Nattvards-Barnen skola finnas 2:ne Tyska öfvers., och likaledes två Danska, en af Rahbek, och en af Guldberg. De begge sistnämnda har jag sett, och Guldbergs är bäst. Vill du att jag återskickar Schleys Mst? Hvad complimenterna angår som öfvers. derföre naturligtvis väntar sig, så säge jag gerna om du ville *förskottsvis* utbetala dem. —

Från Frih. H. har jag ej hört det ringaste. Brefvet kom väl riktigt af? Om du skickar henne profark, så var god påminn Myhrman att han äfven tänker på mig med sådana.

I afseende på dina grammatikaliska anmärkningar i F. har du fullt rätt; men hvad *hjalte*, fäste, angår så är det ju ett vanligt ord, åtminstone i Vermland. Åtminstone tycker jag att jag hört det från barndomen, dock är det möjligt att jag har det ur Sagorna dem jag läste som barn.

Förlåt min okunnighet om ratio denominationis till den *Historiska Scholan*. Jag läser aldrig något politiskt sedan *Napoleon* föll. Det är besynnerligt att största divergensen i våra omdömen lär träffa just det *största* och det *minsta* i menskligheten, nemligen Napoleon och — Fruntimmer: i allt hvad som ligger deremellan tror jag att vi lätteligen kunna förlikas. Till *min* ursäkt bör jag anföra att jag ej ser Napoleon annorlunda än från en rent *æsthetisk* synpunct, liksom jag ser Cæsar och Alexander och Carl XII; till *din* åter att du är half Tysk, och således med bästa vilja ej *kan* vara opartisk. Dock kan du väl icke, hur förstockad du är, neka att han, äfven blott i politiskt afseende var en något annorlunda karl än Furst Metternich, eller K. Ferdinand VII, el. sjelfvaste obscurantismens grundpelare i Petersburg, den allra lumpnaste caracter jag känner i Verldshistorien. — Beträffande Fruntimmer åter, så är jag så till vida ense med dig att jag gerna begagnar dem som ett slags *umgängesmachiner*, som spelur hvilka låta rätt artigt när de bli vederbörligen uppdragna. Sjelfva uppdragningsprocessen försummar jag ej heller så ofta krafter och tillfälle tillåta. Men ett obeskrifligt förakt har jag för hela detta ... slägte. — — — Visserligen ha de allehanda *instinctartade* dygder: dock är deras trohet icke på långt när så sublim som pudelns, eller deras ömhet så ärlig som dufvornas. Med en hustru kan och bör man lefva väl, och jag gör det verkeligen med min: men också är det *moderliga* och *husliga* förhållandet det enda der

qvinnan visar något värde. I allt annat är caracterslöshet hennes caracter. Jag har älskat många Fruntimmer, men kan icke påminna mig att ha *aktat* ett enda. Den gamla classiska åsikten af qvinnan och kärleken kan jag aldrig skilja mig ifrån, om icke då och då i Poësie. Omändrade Samhällsförhållanden ha gifvit Fruntimren en högre bildning, och förbättrat *varans* appretur, utan att likväl förändra dess halt och inre värde. Med allt detta är jag ingen ting mindre än Fruntimmershatare, och så länge jag kan bevisar jag det de facto, känner också rätt väl att kärleken är den ljufvaste af all jordisk känsla, men tillika att han här i dödligheten är en sådan sjelfmördare att han måste döden dö så fort — han ej suckar förgäfves. — Dock, detta är ett vidlyftigt capitel, hvarom till äfventyrs mera en annan gång.

Nu nyligen har jag fått läsa *Mötet i Alvastra* af Franzén. Vackra och träffande taflor, och jag tviflar ej heller att F. sammanbinder dem till ett tillfredsställande helt. Skada endast att många utaf dem allt för mycket påminna om Nederländska scholan. F. älskar kanske för mycket det familjera i ton och framställning. Hans poësi går gerna i *strumplästen*, hvaremot min väl ofta torde gå på *styltor*. Det kommer deraf att det poëtiska är för honom något *hvardagligt* och naturligt, hos oss andra åter ett slags högtidsdrägt. Och likväl synes det mig som det *Ädla*, när det neml. rätt fattas, vore en verkelig poëtisk dygd. Schiller säger någonstädes, med eller utan skäl, om Franska Tragediens hjeltar att de aldrig gå till sängs utan krona på hufvudet. Detta är utan tvifvel ett fel: men icke tycker jag heller att de böra uppträda i *nattrock*. Det Ädla beror dessutom likaså litet i Poësien som i lifvet på ett ceremoniell. Jag vill ej tala om Homers hjeltar och hjeltinnor som tvätta och baka och slagta och flå svin med verkeligt kunglig

värdighet. Men se blott på Shakespeares vildaste narrscener! Det gifves knappast någon af dem som ej har sina fulla Sexton anor och derutöfver, obestridligare än Kejsar Franses och Grefve Brahes. Shakespeares Danvik är i detta afseende ett verkligt Riddarhus, hans galningar stå alla i den poëtiska AdelsMatrikeln. Detta måste väl åtminstone bevisa att ett dylikt Aristocratiskt Element låter förena sig med poësien, äfven i dess lägsta former. Men väfverskorna och KrämarEnkorna hos Franzén äro alltför naturliga. — Ville man fästa sig vid småsaker, så kunde man anmärka den otäcka vanan F., annars en stor versificateur, har att så ofta rimma på dactyler som i Jambisk vers alltid måste förfalskas, såsom *Konungēn*, *sanningēn*, *frihetēn*, m. m. För detta har jag ännu större afsky, än för korsrimmade strofer, ty intet rim är bättre än ett sådant grundfalskt; men deras beqvämlighet nekar jag ingalunda. — Oaktadt detta, och oändligen mera som jag ej hinner anföra, är och blir F. ändå utan jemförelse vår största Svenska Poët, åtminstone af de nu lefvande, eller för att kanske tala egentligare, vår renaste poëtiska natur. Dock tror jag han gjorde bäst att endast måla sina egna inre himlasyner. För det berättande torde han sakna den liflighet och rörelsekraft hvarförutan berättelsens flod så lätt *stagnerar*.

För närvarande är jag sysselsatt att skrifva allehanda Tal vid Kyrkovigningar, PrestOrdinationer, Dimissions-Examina m. m. hvarmed jag ämnar vinna odödlig ära i det vittra Småland. Dylika Embetsskrifvelser ha för mig det egna att ingifvelsen dertill helst inställer sig när jag befinner mig i ett tillstånd midt emellan sömn och vaka.

Helsa dina qvinfolk, men förråd för ingen del mina kätterska tänkesätt för dem. Annars hände det att jag förlorade nåden innan jag fick begagna den, som alltid är det

första och angenämaste. Sedan må det gå huru Gud vill. — Min hustru ber helsa.

Din
Vän
Tegnér.

*

18. Till A. C. af Kullberg.

Lund d. 10 April 1825.

Högtärade Herr Bror.

Under d. 27 Mars affärdade jag till dig ett EmbetsBref med mitt underdådiga Utlåtande rörande Collegatet i Jönköping. Detta bref borde således redan d. 1 April varit i Stockholm; men din sista skrifvelse, hvarför jag tackar, är af d. 5, och nämner ingen ting derom. På Stockholms PostContor lär icke alltid gå så ordentligt till, helst med Fribrefven, och jag anhåller derföre att, i fall brefvet ej kommit till rätta, du behagade låta efterfråga det på posten.

Det *förundrar* mig ingalunda att du ressenterar de rykten som i anledning af Reslöfs bortgifvande blifvit utspridda. Men jag nekar icke att det *förundrar* mig det du, för att uttrycka din billiga harm häröfver, adresserar dig på sådant sätt till mig. Jag räknar mig också, fast ovärdig, till *Kyrkans och Parnassens tjenare;* men de ifrågavarande ryktena har jag likväl, efter ringa förmåga, motsagt och vederlagt, icke blott med full öfvertygelse utan äfven med den värma hvarmed jag är narraktig nog att beifra allt hvad jag anser för orätt. Tviflas härpå så kan jag kalla Lunds stad till vittne. Det är ledsamt att derstädes *icke finnes någon som kan bedömma en menniskas sanna värde,* men till blotta vittnen torde dock några kunna duga. Men det är visserligen sant att högsta Instantien i

detta, som i alla andra mål, är i Stockholm. — Tillåt mig säga dig att när ditt dåliga lynne härnäst vill utbryta, det bättre riktades mot dina verkeliga *fiender* än mot dina verkliga *vänner*, som, ehuru obetydliga de i öfrigt må vara, söka så godt de kunna att bevisa sin tillgifvenhet och ej glömma sina förbindelser.

I afseende på PræbendeSystemet kan mycket sägas både mot och med. Jag erkänner gerna att det, allt för vida utsträckt som till exemp. i England, der de fleste Lorder äro Pastorer, kan bli skadeligt ehuruväl Religionen på få ställen är i den helgd som der. Frågan för Församlingen reducerar sig alltid dertill, om en ung man med mindre, men anständig lön, eller en gammal, oduglig med högre, bäst sköter sitt presterliga kall. För begge Academierna vore på sin höjd frågan om 20 Pastorater. Men det skall vara mig en glädje om i ett constitutionelt land som vårt, der det knappast gifves någon Fändrik bland Riksdagsmännen som ej skäller på Academierna, och Riksens Ständer ej vilja bestå Undervisningsverket något annat tillskott än klander, det skall vara mig en glädje, säger jag, om någon, *stor* eller *liten*, Committé finner annan möjlighet för Academiernas upprätthållande, så framt de skola fortfara att vara åtskilde, och någorlunda motsvara Vettenskapens närvarande behof, än ett modereradt PræbendeSystem.

Om Kongl. Majst i nåder afslår min anhållan om uppskof i Vrigstadmålet, så är det visserligen mig, personligen, likgiltigt. Det befordrar endast den uppgjorda planen att skaffa tjensten åt en Prestman Lunér, den liderligaste och odugligaste i Stiftet. Blir han nämnd så anser jag för min skyldighet, liksom för min rättighet, att inkomma med underd. Embetsprotest deremot. I allmänhet har jag som chef ingen ting annat att göra än att med *vederbörlig offentlighet* yttra min tanka, och derför anföra de skäl jag anser

gällande. Misstager jag mig häruti så bör jag vara glad att det rättare segrar: jag har emedlertid fredat mitt samvete, och öfverlåtit ansvaret åt dem som förstå saken bättre. —

Vänskap och högaktning

Tegnér.

*

19. Till C. I. Heurlin.

Lund d. 11 April 1825.

Jag blef mycket glad, bäste Heurlin, öfver ditt tillfrisknande. Var nu endast försigtig, ty våren är en farlig tid. Här är mycket sjukt; men Anna, som varit rätt dålig af sina nerfkrämpor, är nu återställd.

Mellan Kullberg och mig ser det ut som vänskapen ej skulle komma att vara rätt länge. Med anledning af hans egna frågor och yttranden skref jag honom till hvad jag tänkte om Dahls utnämning, allvarsamt, men icke stötande. I afseende på de obehagliga rykten som om denna befordran blifvit utspridda, har jag alltid tagit hans partie, emedan jag ej gerna vill supponera låg venalitet hos en så hög Embetsman. Men för någon tid sedan fick jag från honom ett nytt bref innehållande allehanda stötande. Härpå kan du väl föreställa dig att jag svarade i en ganska skarp ton, ty Kullberg är i sanning icke den man som skrämmer mig. Visserligen kan det för mig som Biskop vara obehagligt att vara brouillerad med StatsSecreteraren; men går det härtill så tar jag mitt partie, och så ofta han gör något snedsprång, ger all möjlig offentlighet, t. ex. genom StiftsTidningen, åt min åsigt af saken. På detta sätt rättfärdigar jag mig åtminstone inför Presterskapet. Dock hoppas jag han blir allt mjukare, ju närmare det lider till Riksdag.

David Rosenschöld lär nu skrifva en hel Bok mot mig som tryckes i Helsingborg. Den lär otvifvelaktigt komma att innehålla allehanda otidigheter.

Om min tillämnade resetour skref jag väl sist. Jag hoppas Bolmeer följer mig till Hvittaryd, men derifrån vill han återvända directe. — I Skatelöf skall både Kyrka och Kyrkogård invigas på samma gång. I det sednare fallet har HandBoken ingen föreskrift. Kan du påminna dig någon dylik casus ifrån Mörners tid?

Adj. Hylander är mycket dålig och tros knappast öfverlefva våren . . .

Främmande hindra mig skrifva vidare denna gång. Helsa de dina från oss alla.

Din
redlige Vän
Tegnér.

*

Till DENSAMME. 20.

Lund d. 18 April 1825.

Bäste Heurlin. Jag tackar dig för ditt bref och är hjertligt glad att din och de dinas helsa nu tyckes vara återställd fullkomligt. — Hvad mina hästar angår så äro de ej synnerligt vana vid hö, ännu mindre vid gräsbete: men hafre måste ju finnas att köpa på hvar gästgifvaregård. Jag blir väl dessutom föga öfver 2 el. 3 dagar på hvart ställe och frågan blir således om 1 el. 2 skeppor.

Nu för tiden talas här i staden ej om annat än ett Pasquill öfver flickorna. Mitt hus är deri lika så litet skonadt som de andra, och jag sjelf får äfven en släng. Likaledes Bolmeer i anledning af hans förhållande till Laura. B. tar saken, som jag tycker, allt för häftigt, nästan barnsligt.

Förf. skall vara unga Lindeblad. Jag lofvade hans far på sin dödssäng att sörja för sonen. Det har jag också, efter ringa förmåga gjort. Jag gick till Kungs för att skaffa honom, som underårig, Klockaretjensten, hvarpå hans mor och syskon lefva. Sjelf är han prest och ligger här för att ta graden. Jag har skaffat honom ett MedicoTheolog. Stipendium på 100 rdr bco, och låtit honom äta vid mitt bord. Men allt detta har dock ej kunnat freda mig. Nu kan han ej längre vistas i staden, der han äfven haft presterlig tjenstgöring för 2:re StadComministern. Jag hoppas kunna skaffa honom ett missif på landet för att dra sig undan den allmänna förtrytelsen. Lindeblad lär emedlertid haft flere medhjelpare, i synnerhet Mag. Dahlstedt, den jag mindre kan ursäkta då han är eller åtminstone borde vara stadgad karl. — Om menniskors otacksamhet är icke värdt att tala.

Efter din begäran har jag utsatt Prostvalet i Tolg till d. 1 Maj, men märker nu först att det är en söndag, då det väl svårligen låter sig göra. Ändra derföre dato efter din egen beqvämlighet. Ahlstrand har väl skickat dig förordnandet.

DimissionsExamen behöfver och plär ju icke vara förr än efter d. 13:de Juni. Så kort jag möjligtvis kan vill jag uppehålla mig bland mina Vexiövänner.

Skaffa mig att veta hvad man denna Termin läst i Latin och Grekiska på Gymnasium.

Bexell har skrifvit mig till och försäkrat att hans döfhet ej hindrar honom vid sjukbesök o. s. v. Hvem skall man tro? Man får afbida utgången vid valet.

Helsa Lisa och barnen från oss alla.

Din

redlige Vän

Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 21.

Lund d. 24 April 1825.

Min hustrus sjukdom hindrade mig att med sista post skrifva dig till, bäste Brinkman, som jag annars ämnat. Det är en svår förkylningsfeber, hvarmed äfven förenat sig hennes vanliga nerfkrämpor. Nu tyckes hon likväl vara bättre och jag hoppas att all fara är förbi, ehuru Läkaren ej tyckes vara utan all farhåga för frossan som nu är gängse här nere.

Fyra af dina bref ligga nu åter obesvarade för mig, fyra Evangelier hvaröfver en vidlyftig Commentar kunde och borde skrifvas: men jag måste inskränka mig till det oumbärligaste, några få randglosor.

Rosengrenska saken lär snart företagas till afgörande. Åtminstone skrifver Kullberg så. I hans och min brefvexling har nu på en tid någon liten animositet blandat sig föranledd af andra skäl. Jag begär icke annat än hvad *jag* anser vara rätt, men det är möjligt att han ser saken annorlunda. Jag tror mig ha förbindelser till K. dem jag hvarken kan eller vill glömma. En Biskop behöfver alltid StatsSecreteraren; men det förstås af sig sjelf att jag derföre ej förödmjukar mig hvarken för honom eller någon annan . . .

Recensionen i Svea öfver Knös har jag icke läst, och efter hvad du säger mig derom är det en bekantskap som jag ej vill förhasta mig att söka. Den theologiska dumhetens område är redan här vid Academien så oomfatteligt att jag ingalunda behöfver göra några inkräktningar från Upsala. Men beklagligt är det likväl att dylika sottiser tryckas vid Rikets första Läroverk, helst på Svenska; ty på Latin kan en Academicus vara så absurd han behagar. Det är Fortunati hatt som gör honom osynlig för publiken.

Obegripligt är det likväl att en theologisk Recensent antingen icke vet eller också glömt huru vår Canon, »der alla böckerna äro lika canoniska, äro Guds ord i hvarje del», egenteligen uppkommit och bildat sig. Jag vill ej tala om Gamla Testamentet, der Pentateuchen bevisligen är ett af flere särskilta författare och på flere särskilta tider sammanplockadt historiskt arbete hvari Moses har minsta delen: eller om Profeterna, t. ex. Esaias, som är en Anthologie, och der nu mera ingen menniska tror att de 20 sista Capitlen äro af samma hand eller ens samma tidehvarf som de föregående. Men i afseende på Nya Testamentet tviflar ju Luther sjelf på Apocalypsis, 2 af Johannis och en af Petri Epistlar, likaså Judas' och Jakobs, räknade ju redan Eusebius bland *αντιλεγομενα* eller de tvifvelaktiga, brefvet till Hebreerna är ju afgjordt hvarken af Paulus eller ens apostoliskt. Hvad sjelfva Evangelisterna, åtminstone de 3 första angår, så har ju Eichhorn med all den evidence som i dylika mål är möjlig, visat att den redaction vi för närvarande äga af dem icke var antagen eller ens känd före början af 3:dje århundradet och att alltsammans uppkommit genom successiva tillägg och utvidgningar af ett förloradt Ur-Evangelium. Är nu detta verkeliga förhållandet så begriper jag åtminstone för min del icke hvad man egenteligen menar med canoniskt anseende, grundadt på läran om en omedelbar Theopneusti, så vida denna sednare ej skulle vara ett genom de första Seclerna alltjemt fortsatt underverk som sträckt sig till Gud vet hur många Rhapsodister och afskrifvare. Afvisar man i denna sak all förnuftig Critik, så inser jag icke hvad annat som återstår oss än en blind tro på Församlingens Tradition, hvilken tro just Reformatorerna ville bryta. En dylik renlärighet skadar Christendomen mer än det vildaste fritänkeri, och det är ovärdigt och oanständigt att en man som

gör anspråk på bildning på detta sätt compromettera både sig och Religionen.

Enbergs Tal har jag ej läst, men skulle vara glad om det hade endast hälften af den förtjenst du tillägger det. Enberg har blifvit upphöjd till din medtäflare: och jag känner rätt väl den grannlagenhet hos bättre sinnen att hos en sådan uppsöka och äfven öfverdrifva förtjensten. Jag tänker att jag bedömmer honom mera opartiskt, och är mindre nyfiken att se hans Tal än till hvad grad din delicatess förmått besticka ditt omdöme. Hvad Rosenstein angår så tycker jag att hela hans Caracteristik ligger i den enda raden af Wallin: »I hans hjerta låg hans snille». För öfrigt hvad man kallar ett godt och rent hufvud, men utan ringaste anstrykning af något genialiskt, vare sig i vitter eller speculatif väg. Derom äro ju alla ense: och om sjelfva Enberg sagt något annat, måste det ha skett ex officio.

Men i anledning af Enberg, bör jag nämna för dig att jag händelsevis kommit att i dessa dagar läsa Lunkentus, af min goda vän och Bror Stjernstolpe. Den mannen tycker jag verkeligen om, ty ingen kan säga att han någonsin vill visa sig bättre och förnämare än han verkeligen är. Den rent platta plattheten är i mitt tycke vida bättre än den uppblåsta. Från första raden ända till den sista trotsar jag dig att uppvisa ett enda ställe der förf. ens gjort ett försök att lyfta sig ur hvardagslifvet, vare sig i afseende på uppfinning eller anordning eller diction. Sådant är ärligt ment och conseqvent och oaffecteradt. Och sedan, huru lätt och naturligt går icke allt ifrån honom, hans Sångmö har en fortfarande lindrig öppning, som just utgör hennes helsa. Det är annat det, än Phosphoristernas hårdlifvade natur, som ofta öfvergår till Miserere, och i allt fall kommer ingen ting ut annat än Excrementer. Stjernstolpe är som vissa Fruar hvilka framföda sina barn utan värk och veder-

möda — i nattpottan, då deremot andra måste låta dra ut vargungarna med kniptänger. Visserligen kan man på andra sidan invända att det är svårt att inse, hvarför man kostar rim och meter på en sådan ren prosa: det är som att lackera en dyngkärra. Men jag försäkrar dig att jag har min lust af dylika ogenerade naturer, mera än af mången sublim Poësie, min egen icke ens undantagen. Lefve Lunkentus!

I afseende på Metriken kan du visserligen ha rätt i dina liberala principer: dock tror jag att man i sådana fall snarare bör vara för sträng än för eftergifven för att, helst i ett lefvande språk, med en gifven Syftning till regellöshet, lemna något att pruta på. För min del ville jag aldrig nyttja *mĭnă*, *dĭnă*, *sĭnă*, som Pyrrhichier, ty det stöter ovillkorligen mitt öra. Två gănger är visserligen en svag Dactylus, dock ligger här meningsvigten så bestämdt på *Två* att felet föga märkes. Ărŏ anser jag äfven för en bättre pyrrhich är *vără*; ty *är* är anceps, emedan det har gravis (hvaremot *ärlig* med acut är lång) och nyttjas ju oftast kort; och om *o* såsom verbaländelse kan aldrig fråga uppstå att det ju är kort. I öfrigt är ganska riktigt anmärkt att vår rimmade vers behöfver en revision, så mycket mer som den nu mera är alldeles principlös. Det är dessutom min öfvertygelse att den rimmade versen i vår Norräna tunga är den enda naturliga, följakteligen äfven den som kommer att bibehålla sig i längden, hvaremot de antika metriska formerna väl mera torde vara att anse som ett passagert medel mot entonigheten af våra Jambiska versarter, hvilka liksom Phosphorismen falla sedan de trängt tillbaka hvad som i det äldre Systemet var allt för öfverdrifvet och onaturligt.

I hvad du säger rörande skillnaden mellan poëtiska naturer och stora poëter ligger visserligen något sant: dock beror väl skillnaden egenteligen derpå att de förra ej alltid och nödvändigt äro förenade med practisk gåfva och

talent, hvilken du dock ej kan neka Franzén. Hans fel, om han har något, är det att hans skaldeålder för mycket liknar floderna i den gyllene tiden: »Flumina jam mellis, jam flumina nectaris ibant.» En smula mineral skadade icke i vattnet. Alla Diktens luftslott måste dock hvila på en grundval af själsstyrka och manlig sjelfständighet så framt de slutligen ej skola bli alltför meteoriska. Det vore kanske bättre om en dufva hade örnvingar, så framt hon derigenom ej upphörde att vara dufva: men jag ser henne gerna äfven sådan hon är. I sanning, jag vet icke hvad vi, i Sverge neml. skulle kunna sätta bredvid, mindre öfver Franzéns bättre stycken. I hans *alla* är dessutom conceptionen nästan alltid poëtisk, ehuru utförandet visserligen stundom utfaller litet matt.

Från Fru Helvig har jag haft ett långt bref. Hon är ej nöjd med Frithiofs Lycka och Afskedet, hvilket sednare i synnerhet hon önskar att jag måtte alldeles omarbeta. Nu är det väl för sent för denna gången: men det ligger någon sanning till grund för hennes anmärkningar, som äro vidlyftigare än att jag nu hinner skrifva om dem. I det hela tror jag dock icke hon har fullt rätt, men saken tål att tänka på.

Om Fruntimmerna en annan gång: ty nu komma flere på sjukbesök till min hustru, och ingen skall säga om mig att jag är nog feg att ej se min fiende i ögonen. Tyvärr, jag ser för mycket deri, och faller ett offer för mitt mod. Dock är jag glad när jag någon gång lyckats att dra min motståndare med mig i fallet.

Förlåt mitt slarfviga och osammanhängande bref. Bättre och ordentligare en annan gång.

Din
Vän
Tegnér.

*

22. Till DENSAMME.

Lund d. 1 Maj 1825.

Bäste Brinkman. Jag har i dag åter haft Ordination, den fjerde på $^3/_4$ år, hvilket är ovanligt. Det har blifvit ett mode hos Smålänningarna att resa hit ner och låta prestviga sig i detalj. Detta kommer likväl i min tanka ej så mycket af gudelig lust till det heliga PredikoEmbetet, ännu mindre af begär att höra de Profetico-Poëtiska Tal jag vid sådan tillfällen håller: men dels skyndar man sig att komma igenom Prestexamen under det lyckliga Interregnum som nu råder i Consistorium, under förmodan att detta framdeles torde möta större svårigheter; dels vet man att jag, af lydnad för den Paulinska satsen att en *Biskop bör vara en Gästgifvare*, alltid vid sådana tillfällen ger ett kalas, der *timliga* gåfvor ersätta bristen af *andeliga*. I dag är dessutom d. 1 Maj. Gud bevare mig för att bli full!

Om Fru Helvigs betänkligheter hann jag ej skrifva sist. De äro i synnerhet riktade mot *Afskedet*. Först och främst anser hon den Dramatiska formen opassande i ett romantiskt poëm af denna caracter, för det andra tycker hon att kärleken är här något för sentimentalt hållen. Hon föreslår derföre att klyfva stycket i tu, då första afdelningen skulle innehålla händelserna på Tinget, Helges uppdrag, Frithiofs vrede etc.: den andra åter skulle innefatta blott och endast de älskandes afsked, väl i en hjertnupen, men likväl nordisk-romantisk ton. Härigenom skulle det hela få mera enhet och blifva »wie aus einem Guss», i hennes tanka. Nu är det för sent att göra dessa förändringar, om jag äfven kunde gilla dem. Att jag sjelf gjort mig allehanda invändningar i afseende på *Frithiofs Lycka* och *Afskedet* känner du förut. Dock hafva de ej haft alldeles samma grund som fru H:s. Först och främst anser jag den drama-

tiska eller rättare Dialogiska formen för alldeles likgiltig, och icke mer afvikande från tonen i det hela än t. ex. den forn-episka i n:r III eller *Bouppteckningen* öfr sal. Thorsten Vikingssons Sterbhus, hvari äfven *Arfskiftet* är intaget. Jag var i egentlig mening *tvungen* att välja den framför andra. Utan en smula caracteristik och motivering låter ej något berättande Poëm tänka sig; men denna var svår, för mig omöjlig, att inlägga i de rent romantiska formerna: och alltid borde ej Frithiof sjunga *bravur-arier*. Hans beslut att resa bort som en narr just då hans farligaste medtäflare nalkades borde väl på något sätt motiveras. Äfvenså Ingeborgs trolöshet mot sin älskare, som visserligen är motiverad i qvinnohjertats natur, men hvilken likväl af en Poët, som gerna är artig mot könet, borde på något sätt förgyllas och bemantlas. Hvad som ligger i hjertats djup hos 2:ne älskande, kärlekens *insida*, borde väl någonstädes träda i dagen, och jag erkänner att jag härföre ej kunde finna någon lämpligare form än den valda. Hvad *sentimentaliteten* angår så, nekas den icke, försvaras icke heller: men *Afskedet* är Poëmets hjerta, och en smula retlighet får man ursäkta denna kroppsdel. Vi ha ju ändå *armar* som ekegrenar och *ögon* blå, och *lockar* gula i öfverflöd ... Jag nekar ej att Afskedet, äfven i mitt omdöme, faller en smula ur tonen; men jag är tillika öfvertygad att af 100 läsare (om jag får så många) de 99 skola tro att jag först här fallit in i den rätta tonen, och allt det andra är förvillelse eller modern affectation. Dock skall detta ingalunda hindra mig att företaga en ändring framdeles, så snart jag blir öfvertygad dels om dess nödvändighet dels om dess verkställbarhet. Ty ehuru Afskedet icke är bland de mest misslyckade delar af Poëmet i afseende på utförandet, så förstås af sig sjelf att jag gerna uppoffrar det, om jag endast kan få — eller behöfver — något bättre

i dess ställe. Communicera dig i denna sak med Leopold, och låt mig häri veta er *ärliga* tanka utan allt förbehåll. Jag vill gerna *aga* pilten om han derigenom *förbättras:* men att piska honom till försämring vore ej rätt. Han har lyte nog ända.

Förlåt det myckna correctorsbesväret. Men, k.Bror, det är likså omöjligt att finna en bok, som en qvinna, utan tryckfel. I de sex första arken har jag upptäckt några, som vi vid slutet måste anmärka, men hvarmed jag väntar, tills jag fått de 3 efterföljande.

Af Höijer har jag ingen ting läst utom hans Philosophiska Construction, då jag var Student i verlden, och den begrep jag icke, hvilket troligtvis ej var författarens fel. På dina ord vill jag likväl prenumerera på den nya Upplagan.

»Freya, den himmelska, känner du ej!» Jo tyvärr, k. Bror, både den jordiska och den himmelska, el. den till luft *förvittrade.* Tror du det är min mening att mannen skall älska som en *bock?* Det vore nästan sämre än att älska som en *Eunuque.* Jag kan berömma mig som Platos Socrates, om jag minnes rätt, inför Diotima, att den enda Vettenskap han kände rätt, vore *'Ερωτικά*: men det är just häraf som mina så mycket klandrade kärleksåsigter komma. Jag begriper verkeligen icke med hvad slags Fruntimmer du lefvat. Efter min erfarenhet åtminstone kan en man aldrig vara blott *vän* med ett Fruntimmer så vida hon ej är allt för ful eller allt för gammal. Qvinnan vill alltid behaga, h. e. hon vill väcka begär som hon känner sjelf och önskar tillfredsställda. Annars vore ju hela könsskillnaden, som upprätthåller verlden, en fortgående *Naturlögn.* Att kärleken innehåller något oändeligt mera och ljufvare än blott sinlig njutning nekar ingen förnuftig menniska: men jag åtminstone har aldrig känt ett Fruntimmer som, utan hemlig

eller uppenbar harm, renoncerat på den sistnämnda. Det gifves mycken kärlek utanför, men ingen *utan* säng, liksom ett kungarike, huru sköna dess provinser äro, dock alltid måste ha en *hufvudstad*. Denna classiska åsigt af saken, detta sträfvande till slutlig *realism*, är efter min erfarenhet ej *fauniskt*, utan *qvinligt*. I den mån man ej kan realisera den, utan faller ner till Munktidens kyska äktenskap, i samma mån är man stängd icke blott från kärlekens nöjen, utan äfven från nöjet af fruntimrens umgänge; ty att i detta afseende gäcka en qvinnas billiga fordringar bör vara mot en ärlig mans ambition. Tyvärr befinner jag mig redan på vägen att öfvergå till den *snöpta* Församlingen der du tyckes tro att saligheten vinnes: men så länge jag ännu kan, håller jag fast vid mina *fäders* tro, helst som de, den förutan, ej blifvit mina *fäder*.

Beträffande åter den omständigheten att en dylik *hunger*, som du kallar det, ej skulle kunna ha någon poëtisk sida, så måtte väl detta ej vara din mening. Hvad som är naturens stora häfstång, bör ej kunna vara opoëtiskt för friska sinnen. En brudsäng, till och med äkta Sängen, neml. andras, har alltid förekommit mig likaså poëtisk som en graf, och sängtäcket som stjernetäcket. Har du dessutom alldeles förgätit de gamle Erotiska Poëterna, och bland de nyare, Goethes gudomliga Elegier, allehanda af Wieland, Leopolds Erotiska Oder, Byrons Don Juan etc. etc. Jag vet ej hvilka *Canibaliska* idéer som föresväfvat dig när du nedskref detta. Ett blott *djur* skall man icke vara, hvarken i Kärleken eller i Konsten: men man skall ej heller, hvarken i lifvet eller i Konsten, vara som Kronos hos Hesiodus, — efter operationen.

Dock, nu komma mina törstiga gäster och jag måste sluta. Min hustru är frisk och ber helsa. Helsa Leopold.

Jag hinner ej genomläsa hvad jag skrifvit. Ursäkta tryckfelen.

Din
Vän
Tegnér.

P. S. Du bör icke på något sätt compromettera Fru Helvig, hvars välvilja och öppenhet jag alltid värderar. — Det samma gäller om mig sjelf, i afseende på detta och många andra bref. Icke alla tänka som *du* och jag om *decorum* för Biskopar. Hvad man tänker om mig som förf. kan vara likgiltigt: men som Embetsman respecterar jag Symboliska Böckerna — i afseende på Vederbörande. Min öppenhet har gjort att jag bedragit mig på många *mskor*. Förlåt derföre min anmärkning. —

T.

*

23. Till C. I. Heurlin.

Lund d. 2 Maj 1825.

Bäste Heurlin. Anna är nu qvitt sin fruktan för frossan, men är plågad deremot af kramp i hjertat, som är ändå farligare. Dock är hon nu uppe. I går hade jag Ordination för Liljeroth, den fjerde på $^3/_4$ år, som tyckes vara något starkt. Mannen är en fullkomlig acteur, och för mig högst obehaglig. Lyckligtvis har han en gammal vän och själsfrände i Faxe, som gjort calas för honom i dag. I går voro de hos mig; ty jag ger alltid mat vid Ordinationer, och i allmänhet vid alla tillfällen. L. vill till Rydaholm, men dertill har jag sagt honom bestämdt Nej, så vida det beror af mig, ehuru mycket han gråter och äfven engagerat Faxe i sitt interesse. Kan huset ej hjelpas utan genom Bexell, så går jag ej från Pontén: men som mitt förord i denna sak

betyder ingen ting, så säger jag min mening för ingen utan för dig. — — —

Mina hemorrhoider plåga mig mycket, och jag vill hoppas det är intet annat än de som inflammerat hjernan, der jag på någon tid känner en grufvelig hetta. Annars äro flere i min slägt galna, ehuru det hos mig brutit ut i Poësie, som är en lindrigare art af vansinnighet. Huru lider det med Hospitalsbyggnaden, i fall jag skulle komma dit? Dock hoppas jag att mina *få* verkeliga vänner äfven der skulle känna igen mig. — —

Frithiof utkommer förr i Tyskland än här. På 3 månader har man i Sthlm ej hunnit trycka 12 ark.

Helsa Lisa och barnen från oss alla.

Din
Vän
Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 24.

Lund d. 5 Maj 1825.

Du har fullkomligt rätt deri, bäste Brinkman, att de begge anförda verserna äro öfvermätiga, hvilket jag ej förut observerat. Jag föreslår alltså att ändra den första sålunda:

»och Surturs eldsvärd ljungade från Muspelheim».

I afseende på den andra antager jag helt och hållet din ändring:

»förstår du ännu eller ej? Spör Vala dig.»

Hvad slutraden angår så inser jag nu, att den, om också passande för hela Poëmet, likväl ej är lämpelig för tonen i

Försoningen. Den må således gerna gå ut, och Poëmet slutas, liksom kärleken, dermed att — F. *räckte sin hand* åt etc.

Tryckfelen har jag antecknat på hosföljande lista, som du torde vara god och låta trycka bakefter. Dylika småfläckar kunna i ingen bok undvikas, helst vid första upplagan. Bör icke registret öfver Innehållet häftas i början? Dock, det förstår du bättre.

Den 17:de Maj ämnar jag börja min resa. Derunder träffa mig inga bref förr än i Jönköping der jag tänker vara vid månadens slut. Men då hoppas jag också att af dig få emottaga en lång och kärkommen Epistel.

Friherrinnan Schwerin skall vara återkommen till Skåne. Våren är också, sent omsider, kommen med värma i luft och hjertan, besvärlig i synnerhet för Fruntimmer och — Poëter. Fråga dina Fruar deroppe om jag ej har rätt: och när de naturligtvis neka härtill, så känn dem på pulsen och räkna huru många slag han slår under det de ljuga.

Jag har på någon tid varit plågad af en stark hetta i hjernan. Doctorerna säga det är hemorrhoider som stiga opp: men det kan äfven vara något annat som står opp, till ex. förskämd Poësie. I min slägt äro flere galna. Lyckligtvis lär CentralHospitalet i Vexiö snart komma i stånd, och det står under Biskopens uppsigt.

Helsa Leopold och Grefvinnan De Geer.

Som hastigast

Din

Vän

Tegnér.

Till A. C. af Kullberg. 25.

Lund d. 12 Maj 1825.

Bäste Kullberg.

Brinkman skrifver mig att Rosengrenska målet redan passerat Beredningen, och att du der med framgång talat för hvad jag anser det osvikligen rätta. Jag tackar dig der före af uppriktigaste hjerta och skall icke glömma den vänskap du nu och alltid visat mig. Men hvad angår att Dom-Prost L. skulle haft rättighet att yttra sig vid en *utnämning* der en så nära slägting var i fråga, så måtte det vara ett misstag. Åtminstone känna hvarken Faxe eller jag någon dispens från allmänna lagen som dertill ger anledning. Icke heller har bruket varit sådant i mannaminne, hvarken i Lunds eller ens Vexiö Consistorier, hvarpå jag skulle kunna prestera Notariibevis, i fall så erfordras, och det var ett fel af mig att ej bilägga dem vid Utlåtandet. Jag önskade gerna, om möjligt vore, att denna fråga, för framtida rättelse, blefve af Kungen bestämdt afgjord, som i synnerhet vore nyttigt för mitt slägtkära Consistorium; ty jag förutser många tvister af samma art som den ifrågavarande. Hvad Beredningen tillstyrkt med StatsSecreterarens bifall hoppas jag ej Konungen ändrar. Dock gifves i dylika mål ingen säkerhet, men jag litar på dig.

Förlåt, bäste Kullberg, om jag missförstått dina ord. Just den tacksamhet jag är dig skyldig gör mig så mycket retligare i allt som rör dig, ty jag vet ingen ting nedrigare än otacksamhet. Öfverse dessutom med ett sjukligt och förstämdt sinne, som uppblossar vid minsta tillfälle och lefver på obetänksamheter. Du vet icke hvad jag sjelf lider af ett lynne, som olyckligtvis är ett arf i min slägt. Ett af mina många bekymmer är äfven det att jag fruktar mig ej kunna som jag ville uppfylla min plats och rätt-

färdiga Kungens, ditt och Stiftets förtroende. Men att jag gör hvad jag kan, derom bär mig mitt samvete vittnesbörd.

»Lyckan må hvila på Gudarnas knän, men viljan är menskans, både för menskor och Gud gäller det redliga nit,»

sade redan min gamle ärlige, hedniske Hesiodus. Myhrman lemnar dig i dessa dagar ett exemplar af Frithiof. Håll till godo och döm ej för strängt. Jag vet sjelf att hela Poëmet är ett misstag, föranledt af tillfälliga omständigheter: men jag hade gått för långt för att ej fullända det. Icke heller tror jag det är utan all märkvärdighet i *vår* litteratur; men allmänheten och Recensenterna bli troligtvis af annan tanka.

Befall G. Myhrman, så snart saken är föredragen att derom underrätta mig på Jönköping, der jag inträffar för Scholexamen i slutet af månaden. Jag reser i nästa vicka för att viga Kyrkor, hålla Biskopsförhör med liderliga prester o. s. v. Gud gifve mig framgång: men jag stöter öfver allt på sammankrumpna hjertan och tomma hufvuden, och har den olyckan att icke med liknöjdhet kunna se mennisko-slägtets förnedring — hos Presterskapet.

Vänskap och högaktning
Es. Tegnér.

*

26. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 12 Maj 1825.

Det var väl att saken gick som den gick i Beredningen, och derför inser jag väl att jag har Aron och ej Moses att tacka. Den stackars Moses! En smula redighet i hufvudet, och en bit bestämdhet i caracteren är nyttig för en hvar som har byxor: men för en chef, en Stats-

Secreterare för upplysningen; en representant ej af ett Stift, men af ett Konungarikes bildning, begriper jag icke ett ögonblick huru det kan umbäras. Men det är icke hans fel: det är *deras* som valt, eller sedan de märka sitt misstag, likväl bibehålla honom. Huru lågt, huru pöbelaktigt skall man ej tänka om Nationens odling, då man anförtror vården deröfver åt sådana barnhänder. Tro mig, min Bror, jag är af naturen lojal, ty »*En* skall styra med kraft och vett», men icke *dem förutan*, icke utan ett billigt afseende på folkets bästa, andeliga angelägenheter. Uppoffrar han dem t. ex. för ett MilitärSystem, så kan han ursäktas, som Napoleon, af omständigheterna, af sin egen hjeltenatur, af sin genialiska öfverlägsenhet öfver ett dvergartadt slägte: men uppoffrar han dem, eller som är det samma, frågar han ej derefter, af löjlig Corporalsfåfänga, eller af låg egennytta för t. ex. sin Dynasti eller någon annan dylik småsak, då är han i sanning ingen hjelte, ehuru hans namn står i Bulletinerna, det är en man utan idéer och själslyftning, en Pajazzo till Cæsar och Napoleon. Din Gäntz är en gås, en narr: jag känner honom af ryktet. Le Pouvoir är någon ting gudomligt, det är sant; ty Gud är den personifierade Makten, Rättvisan, Snillet! Men så vida du icke tror — som jag ej förmodar — på en gudomlig delegation af Makten till Herrans Smorda, eller andra dylika Judiska drömmar, så finner jag makten både löjlig och afskyvärd när den faller i trivialitetens, ohjelplighetens, dumhetens händer — Se StatsCalendern öfver Europa. Uppror vill jag icke, ty ordning är Statens lif: men det enda goda Constitutioner uträtta är att de sätta en bom för missbruket i de vanliga fall då folkets upplysning öfverstiger Regentens. Jag upprepar det: jag är lojal af Naturen, men ingalunda på det renläriga Upsaliensiska-dum-tysk-philosophiskt-religiösa sättet, som är modernt, emedan jag i

sådana fall sjelf kan uppfinna hvad jag skall tänka, utan att läsa öfver det i Barnböckerna; — men jag har ett profetiskt namn, och jag säger dig år 1825, att om denna reaction i Politik som i Religion ännu kunde vara i 50 år, så skulle Legitimiteten förstöra Monarkierna, liksom Orthodoxien skulle förstöra Christendomen. Säg mig icke att Försynen vakar öfver begge: Försyn är hvad namnet innehåller ett *förutseende*, ingen ting vidare. »Nos deos didicimus securum agere ævum», sade den gamle Epicurén Flaccus. Jag vet rätt väl hvad Lessing och de andra Tyskarne påstodo att VerldsHistorien är Försynens StatsRådsProtocoll. Det är en vacker dikt, och jag värderar den såsom sådan, kunde väl också utföra den i ett Poëm; men icke tror jag allvarligt derpå. För mig äro Nationernas öden den menskliga frihetens verk: hur den sammanhänger med en högre nödvändighet begriper jag icke, och tycker att i detta afseende Grekernas eller Turkarnas fatalism kan vara en äfven så god förklaringsgrund som Munkarnas och Orthodoxernas *Concursus Divinus*. För mig äro mskoslägtets olyckor en kropp med bölder, dem alla Läkare förklara af naturliga orsaker. När bölden är mogen brister han och lemnar sitt ärr, t. ex. några millioner grafvar, hvarefter de osunda vätskorna taga för en tid en annan riktning. K. Bror, jag tror mig vara en så poëtisk natur som de fleste och äfven litet mer än Phosphoristerna som tala derom sjelfve, emedan annars ingen misstänkte det. Religion och Poësie äro menskligheten vingar, då hon vill flyga; och jag önskar hon ville det oftare, då jag äfven skulle försöka att följa med: men vanligtvis går hon, som andra förnuftiga djur, på sina två ben; och så mycket Nordiskt har jag ännu qvar från min amma, att jag vet och känner att förståndets klarhet och besinningens ljus i detta fall måste vara de ledande makterna. — Dock, jag vet ej rätt hur jag kommit

på denna Episod som i sanning ej hänger bättre tillhopa med Collegatet i Jönköping än gamla Testamentets Judendom med det Nyas universella läror. —

Det är lögn, med förlof sagdt, att en Consistorialis har någon hvarken i *lag* eller *praxis* grundad rättighet att rösta vid utnämningar då frågan är om en slägting i förbudna led. Jag känner ej ännu Kyrkolagfarheten nog för att med full visshet på eget bevåg kunna påstå det förra: men jag har rådfrågat Faxe som varit Notarius i 20 år och borde vara det ännu, och aldrig kunnat något annat än Jurisprud. Ecclesiastica. Han har försäkrat mig att ingen sådan författning finnes. Icke heller har detta i mannaminne varit praxis hvarken i Lund eller ens Vexiö Dom-Capitel, utan vid dylika tillfällen har slägtingen hittills alltid vetat så mycket hut att han frivilligt aflägsnat sig. Härpå skulle jag kunna prestera Bevis ur Protocollerna, och det var ett fel att jag ej bifogade dem med utlåtandet: men huru kan [du] också tro att en StatsSecret. ej skall känna kyrkolagen hvaröfver han bör vaka. Jag har skrifvit honom till härom i dag, men med all möjlig skonsamhet.

Oroa dig icke öfver tryckfelen, sådant kan aldrig undvikas. Dock vore godt om listan hunne tryckas innan boken kommer ut, hvarmed nu tyckes gå något brådstört, efter det gick så trögt i början. Jag glömde be dig aflemna å mina vägnar ett exemplar till KronPrinsen, hvarvid du säger honom — hvad du behagar å mina vägnar. Men laga att bandet är vackert, ty det är det enda han ser på. Kungen har jag ej ämnat ge något Exemplar. Dels är det väl mot den undersåtliga vördnaden i allmänhet, dels i synnerhet ohöfligt att bjuda Allerhögstdensamme en *Svensk* Bok.

Priset har jag utsatt till 1,16 bco, har derom skrifvit till alla Rikets Cons. Notarier och kan nu ej komma som en Vestgöthe och utbjuda min vara för 8 sk. mindre för att

bli af med henne. Jag begriper icke Edra betänkligheter i detta afseende. För snikenhet har jag hittills ej varit misstänkt. I Axel är samma tryck och papper och der tog jag 10 sk bco arket. Här är fråga om 6 sk och således 4 rst mer på arket än hvad Lunkentus och alla andra Bröder i Apollo låta köpa sig för. Lägg till krånglet med vexeln. Med ett ord, är priset ej annonceradt i Tidningarna så blir det 2 rdr rgs. Jag skrifver härom till Myhrman.

Jag skrifver detta i stort sällskap som jag ej kan bli qvitt. Förlåt allt slarf och tacka Gud om du kan läsa denna Rhapsodi, hvilket jag sjelf ej ville åtaga mig. Helsa Leopold och Fru Åkerhielm. Min hustru är nu frisk och ber helsa. Vidare från Jönköping.

Tuus

Tegnér.

*

27. Till G. Billow.

Lund d. 16 Maj 1825.

Bäste Billow. Jag står på resan till mitt Stift der jag ämnar hålla Rätt- och RäfstTing och är sysselsatt med allehanda förberedelser dertill. Således endast två ord. I slutet af månaden kommer en Captén Greiff till dig, son af der KönigsGreiff. Det är vår mest bildade Militär här i provinsen och i alla afseenden en älskvärd man, men en dålig hushållare. Han har varit länge förlofvad med Mams. Faxe. Han har varit Lieutenant i 16 år och mångfaldiga gånger haft löfte om Compagnie både af Kung och Kronprins, men alltid förgäfves. Han har det felet att kunna läsa i bok och anser ej det militäriska som ett blott handtverk, är ej heller hofman eller spion. Det kan således ha sina skäl att förbigå honom, emedan den förträffliga rå-

hetsandan annars skulle löpa fara att nedsättas inom Regementet. Greiff, som länge väntat tåligt, har derföre nu tagit sitt partie, gifter sig och reser till Södra America der hans Svåger Hauswolff är etablerad och har några Bergverk. I Bergsrörelsen förstår han ingen ting, men känner Mathematik och har fallenhet för det mechaniska. Gif honom i detta afseende hvad råd, upplysningar och anvisningar du finner lämpeligast, med ett ord en practisk lection, och skaffa honom äfven adresser till Falun. En nyläring i Bergmansyrket i Sverge vet i allt fall mer än Bergmästarna i S. America, och för Greiff är det af vigt att i en annan verldsdel kunna använda kunskaper och talenter som i hans fädernesland blifvit öfversedda, ehuru i en annan väg. Gör honom derför hvad tjenster du kan. Helsa Eva och Barnen och glöm ej

Din
Vän
Tegnér.

*

Till A. C. af Kullberg. 28.

Lund d. 30 Juni 1825.

Bäste Kullberg.

Vid min hemkomst från Stiftet emottog jag ditt bref af d. 21 Juni hvarföre jag blir dig mycket förbunden. Jag finner deraf att Rosengrenska målet ännu ej lär vara mer än till hälften afgjordt. Jag hade ej trott att Regeringen skulle fästa så mycken vigt vid en så obetydlig sak, och förmodade att man möjligtvis kunde tilltro mig så mycken heder och förstånd att jag både ville och insåge det rätta i en sak der det är omöjligt att jag kan ha något personligt interesse. Mitt vistande i Jönköping har ännu mera öfvertygat mig

om billigheten deraf att Rosengren föredroges för sin medtäflare. Emedlertid märker jag väl att meningen är den att Colliander sluteligen skall segra. Vill Regeringen göra mig denna chikan så måste jag underkasta mig den, men jag bekänner att jag ej kan hindra mig ifrån att ressentera den. Jag glömmer ej lätt en oförtjent skymf och af det slags mod som aldrig *skrämmes* till tystnad har Gud gifvit mig öfverflöd. Tro emedlertid icke att jag nånsin misskänner din vänskap och rättvisa; men jag märker att du är mera motarbetad än du borde. Besynnerligt vore likväl om StatsSecreterare och Biskop i förening icke skulle kunna genomdrifva hvad som är uppenbart rätt blott derföre att några småsinnade Intriganter sammansvurit sig emot dem.

Men hvilka äro dessa? Dina yttranden i detta afseende äro alltför mystiska. Vet du något i den vägen så gör du orätt att förtiga det för mig. Jag älskar *öppen* fejd och skyr i sådant fall hvarken eld eller vatten. Det förefaller mig som om flere af våra fiender skulle vara gemensamma. Vi böra således förena oss, så framt du ej försmår min allians; men jag kan möjligtvis gagna dig med min *oförsigtiga* djerfhet, tempererad, som sig bör, af din större erfarenhet och betänksamhet. Säg derföre rent ut: »tutis depone auribus». I fall du menar Lundblad, så känner jag honom, *nu mera*, fullkomligt, ehuru blott genom en tillfällighet. Jag skall en gång säga dig hvarom han understått sig att anmoda mig i afseende på dig, men han vände sig icke just till rätta mannen. För öfrigt är det ju idel feghet att frukta *honom;* jag känner bättre än du hans obetydlighet. Det är sant, han är Riksdagsman: men det är jag också, om jag lefver. Jag förstår ej och vill ej heller blanda mig i Riksdagsärenden: men alltid måtte jag kunna få så mycket inflytande som han, i fall det skulle erfordras. Från det hållet tycker jag således ingen ting kan vara att frukta.

Angående Läsarena skall jag med allraförsta inlemna en Promemoria. Det skulle skett nu, men jag har ej ännu fått in alla de upplysningar jag, i anledning af ditt bref, infordrat. I hufvudsaken tänker jag om dem alldeles lika med dig. De äro barn som tystna, så snart man ej aktar på deras skrik. Helsa emedlertid vederbörande på förhand att de i det afseendet kunna vara alldes tranquilla, ty det onda är i synbart aftagande hos oss. Jag vidtog redan i fjol den enda åtgärd häremot som jag ansåg nödvändig, hvaraf äfven följden varit god. Vidare med första.

Under min resa i Stiftet har jag vidtagit allehanda mått och steg hvarför jag framdeles får redovisa. Det kommer att föranleda flere Betänkanden och relationer som göra dig mycket besvär. Dock hoppas jag du skall gilla och understödja det mesta, och i öfrigt förlåta att jag kanske icke är så sömnig som en och annan af mina Herrar Kamrater i Embetet. Ett Tal i Jönköping medföljer. Jag kunde ej afslå dess tryckning som Staden begärde och fäste som ett villkor för sitt biträde till Scholebyggnad. För ett så godt ändamål kan man väl ge sin lilla författarfåfänga till spillo. Men denna Scholhusbyggnad kommer att göra både dig och mig mycket bekymmer, och går kanske ändå ej igenom; ty Borgerskapets pretensioner äro alltför öfverdrifna.

Hur går det med VederlagsSpannemålen från Gårdsby och Hemmesjö BiskopsPrebenden?

Vänskap och högaktning

Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 29.

Lund d. 30 Juni 1825.

Bäste Brinkman! Jag är nyss hemkommen från Stiftet. Mina öden under resan som voro allehanda hinner jag ej

i dag omtala, ty jag har en stor correspondens, försummad i snart två månader. Illamående har jag äfven varit och är: ty resor, som gagna alla andra menniskor, skada alltid mig. Således blott några ord till svar på ditt bref af d. 27 Maj som jag mottog i Jönköping.

Först och främst besvärjer jag dig att göra något mera afseende på din ögonsjuka. Det är ju *vanvett* att negligera sig i sådant fall. Blindhet föreställer jag mig som den rysligaste af alla jordiska olyckor — näst en, som jag sjelf erfarit. Att icke få se solen och himlahvalfvet och det eviga ljuset, att gå lefvande i sin graf — det måtte vara det grymmaste på jorden. Att lefva utan ljus är äfven så orimligt som att lefva utan luft. Jag *vördar* Leopold för sin resignation: en *man* måste finna sig i sitt öde: men ingen annan än en narr kastar sig blindt i olyckan om hon möjligtvis kan undvikas. Hvad djefvulen gör det om du för några vickor, några månader, några år icke kan *läsa* all den dumhet som tryckes: det vore ju en ren vinst; du får ändå *höra* mer än du behöfver. Du har ju dessutom flere slynglar i din tjenst: någon af dem måtte väl ej vara för god till ExpeditionsSecreterare, som efter ditt dictamen för din brefvexling. I annat fall afsäger åtminstone jag mig den samma; ty med *din* blindhet vill jag ej köpa *mitt* nöje, huru dyrbart det annars må vara mig. Jag *ber* dig som vän, som förnuftigare än du (i detta afseende nemligen) *ålägger* jag dig att ej försumma mensklig hjelp, så länge hon ännu är möjlig. Jag har ingen ro i min själ innan du lofvat detta. —

Vidare — Myhrman är nu här och berättar mig att afsättningen i Stockholm tyckes gå temmeligen. Det är också hufvudsaken, ty ära har jag ej påräknat, och är således lätt tröstad öfver det ringa uppseende boken lär ha gjort i den litteraira verlden. Härtill slutar jag bland annat

äfven deraf att Recens. som annars alltid pläga vara så beställsamma emot mig nu iakttaga en allmän och förnäm tystnad. StockholmsPosten, min gamle vän, undantar jag. Men han är ju en alltför stor narr. Troligtvis är han den enda menniska i verlden som finner något slags likhet emellan Byron och mig. Först och främst var ju B. om icke en stor Poët, åtminstone en stor Genius, och Gud skall veta att jag i begge dessa afseenden aldrig kunnat tänka på en jemförelse. Dessutom — hvad likhet kan der utletas mellan hans demoniska natur och min menskliga, mellan hans dystra verldsåsigt och min glada, kanske äfven lättsinniga, mellan hans blå svafvellågor och mina sprakande fyrverkerisolar? Det är ju obegripligt att en menniska kan låta trycka något så tanklöst. — Att första Sången skulle vara så mycket svagare än de andra, var mig äfven oväntadt. Jag tycker der är ingenting att ge emellan på den och de öfriga, och skulle någon göra anspråk på företrädet i *svaghet* vore det väl snarare *Kung Ring* (n:r V) som också stackars Ingeborg fick erfara. Att jag slutligen icke kan skrifva Svenska har jag nu läst i så många år att jag sjelf börjar tro det. Och likväl — hvad kan Svenska vara annat än det som en lefvande Svensk talar el. skrifver på ett begripligt sätt? Kan ett *lefvande Språk* vara något i allmänhet slutet och stillastående, ett oorganiskt petrifikat? Måste icke *lifvet* här, som annorstädes vara något ständigt fortgående, ständigt framskridande och omvexlande? T. ex. det heter Konun*gen:* våra förfäder sade i dess ställe *den* Konung, liksom Tyskarne ännu *der* König. Hvarföre skulle icke denna omflyttning af Artikeln, såsom en loflig variation, ännu kunna användas, åtminstone i Poësie, der vi i allt fall äro bundna af så många villkorliga regler, som besvära den starke och nedtrycka den svage? Är icke språkformernas mångfald och rikedom alltid i sig

sjelf en vinst, värd mera än en död, regelbunden fattigdom? Hvarför skulle ej, på språkets Riddarhus, de gamla ätterna kunna upplifvas, liksom de nya dagligen introduceras? — Jag vet icke hvad en ärlig Recens., som verkeligen älskade sitt språk och med förstånd bedömmer dess närvarande bildningsgrad, skulle egenteligen ha att invända emot allt detta; — men också vet jag icke hvarför jag är en sådan narr och nedskrifver dylika Elementer — till dig.

Rutströms anmärkning är alltför orimlig. Hvem har nånsin gjort *Ring* till Femininum?

»Ringen var länge i *släglen* ett arf, ty *hon* (slägten) ledde sin ättlängd, endast på mödernet dock, till Vaulund» etc.

Detta tycker jag måtte vara klart för en hvar. Ringen *har* intet möderne, ehuru han, i en annan mening, *är* allas. I afseende på *Anapesterna* och *rista* har jag ingen ting annat att svara än hvad du redan anfört. Det samma gäller om den kinkiga frågan att veta *litet* el. *intet*, hvari det vore ohöfligt att vidare inlåta sig.

Helsa Friherrinnan och säg henne att hon ej må hoppas det mitt rimmande upphör förr än med lifvet. Huru kan man föreställa sig att en sådan oart nånsin *kunde* afläggas, äfven om jag ville. Jag begriper icke hvad det skulle vara för ett Embete som upptoge mer än $^1/_2$ timma af dagen. Allraminst kan detta äga rum vid en sådan lathundstjenst som en Biskopssyssla. Mitt gamla omdöme derom har blifvit ännu mera stadfäst genom min resa, hvarunder jag var i full utöfning deraf. Men härom en annan gång. Jag skulle sjelf säga Frih. detta: men all communikation oss emellan, både skriftelig och mundtelig, har på snart ett år varit afbruten; dock hörde jag i går af en resande från Sirköping att hon mår väl. —

Schley, en köpman, har varit här och lemnat ett häfte

tryckta öfversättningar. Utom Axel innehåller det allehanda af Geijer, Atterbom, Nicander — och Zeipel. Den sednares sällskap åtminstone hade jag väl velat undanbedja mig. Nu hotar Schley med vanlig Tysk skriffärdighet att om en månad äfven ge ut hela Frithiof. »Gud bevare oss för våra vänner: våra fiender komma vi väl alltid till rätta med.»

Àpropós af fiender, så lär jag ha sådana i StatsRådet el. åtminstone sådana som influera på det samma. Åtminstone påstår Kullberg att Rosengrenska saken af detta skäl mött mycket motstånd: men hans uttryck äro efter vanligheten så obestämda och mystiska att jag ej blir slug derpå. Kungen har afgjort att R. är af Consist. utnämnd, Colliander dock obetaget att klaga: således blott en half resolution. Det är obegripligt hvad ömkligheten och halfheten tar öfverhand öfverallt.

I dessa dagar väntar jag Geijer och Fru Silfverstolpe. Möjligtvis gör jag dem äfven sällskap till Köpenhamn der jag ej varit på 10 år. Till Tyskland reser jag icke ehuru Fru Helvig dertill vill öfvertala mig: men jag har hvarken tid eller helsa eller pengar att depensera på Tyskarna. Helsan blefve också derigenom ej förbättrad, och hvad mitt lynne angår, så är det, liksom alla skador i hjertat, oläkeligt.

Ett Tal, hållet i Jönköping, medföljer. Dylika trivialiteter borde ej tryckas: men jag kunde ej undgå det då hela staden i Deputation begärde det, och fäste det som ett villkor för sitt biträde till Scholhusbyggnad. För ett så godt och nyttigt ändamål får man väl ge sin författarära till spillo. Emedlertid hoppas jag det blir föga bekant. Ett Tal som jag höll i Vexiö var mindre tomt, och är af samma anledning redan på trycket. Men jag har en afsky för att trycka Prosa, ehuru den i det hela kan vara likså god som vers.

Fru De Geer lär komma ner i Augusti. Det skulle vara roligt att träffa henne. Säg henne det vid tillfälle. Äfven jag är brunnsgäst och dricker Geilnauer i sommar.

Fråga Franzén om han beslutat att *aldrig* skrifva mig till. Kan han icke nu få Storkyrkan efter Wallin? Jag vill hoppas att åtminstone Hagberg ej lägger något hinder i vägen härföre. Det skulle förarga mig.

Min hustru ber helsa. Helsa Leopold och öfriga bekanta från

Din
Vän
Tegnér.

Har du skickat något exemplar af Frithiof till Fru Helvig?

*

30. Till A. G. Ahlstrand.

Lund d. 1 Juli 1825.

S. H. T.

För godt sällskap, godt husrum och förplägning för mig sjelf, fröknar och dräng, för god vänskap och ärlighet under hela min Småländska pilgrimsfärd, tackar jag varmt och uppriktigt. Jag gläder mig åt det hoppet att jag och Smålänningarna dock sluteligen torde komma bättre öfverens än vi begge från början förmodat. Första steget härtill är att lära förstå hvarandras mening, hvartill ofta fordras en öfversättning på hvar och ens eget tungomål; ty det gifves en mängd olika dialecter — för själarna, ehuru de höra till samma språkstam. Det andra är att aflägga all *ömsesidig* fördom mot hvarandra, och ej betrakta som ensidighet allt som afviker från ens egna åsikter. Är endast *ändamålet* gifvet och öfverenskommet så får man väl, i afseende på

medlen, lämpa sig efter hvarandra. Tolerans är den svåraste, men tillika den nödvändigaste af alla Samhällsdygder; ty annars händer ofta att mången, blott för nöjet att *ha rätt*, uppoffrar hvad som *är rätt*. Hvar och en älskar *sitt* sätt att se en sak, ofta mer än saken sjelf; ty man betraktar gerna detta sätt som sitt eget barn, hvilket är så mycket billigare som sättet ofta är rätt barnsligt. — Dock om allt detta få vi framdeles tala vidare.

I händelse Biskopinnan Mörner ej vill afstå annat än hela nådåret, så kan jag af flere skäl ej emottaga det. Deremot Eksås eller Biskopsgården ensamma skulle sätta mig i frestelse. Men jag vet på förhand att med en så ålderstigen Dame ingen ting reellt och beståndande kan uppgöras.

Helsa Fru Ahlstrand. Jag emottar väl gerna bref från vackra Fruar; men hon bör dock icke besvära sig härmed för ett sådant lappri.

Pettersson ber, jemte fröknarna, om sin vördnad för August.

Vänskapsfullt

hastelg. *Tegnér.*

*

Till C. I. Heurlin. 31.

Lund d. 4 Juli 1825.

Bäste Heurlin! Här är främmande och jag hinner alltså blott i få ord tacka dig för all gammal och ny vänskap. I Skatelöf, liksom på Husaby och ännu mer under vägen var jag sjuk. Den obehaglige Ling, som nu öfvergått till uppenbar Charlatan med sin SjukGymnastik, skulle curera mig, hvaraf jag naturligtvis blef värre. Vi skildes i Vihult. Hos Danielsson låg jag öfver natten. Hans Fru är rätt hyggelig, ehuru jag nu mera ej har ögon för sådant. I Christianstad

var jag endast öfver natten och på tisdag kom jag hem. Sedan har helsan varit dålig. Blodet stiger mig åt hufvudet, värre än förr och jag är nästan döf. Jag vet väl att det kan hjelpas med iglar; men jag går ej gerna på denna kur, som vänjer kroppen en ovana. Att humeuret äfven måste vara dåligt både af denna och flere andra orsaker förstår du lätt. Dock derom är ej värdt att skrifva.

Kan du, på hvad villkor som helst få Eksås till nästa år, så afsluta å mina vägnar. Hela nådåret emottar jag under intet villkor. Skälen för det ena som det andra skall jag en an[nan] gång detaljera.

Jönköpingsboerna vilja nödvändigt ha rätt på Visingsöfonden. Hvem uppbär och redovisar den? Hela mitt Scholhusproject går annars under.

Från din Svärmor kan jag mycket helsa. Jag har haft mycken svårighet att tranquillisera henne i afseende på Lisa. Hon förenar sig med mig i den anhållan och åläggande att du måtte anlita läkarehjälp. Det är ju föga mindre än vanvett att försumma sådant, och vänta på mirakel.

Geijer väntas i dessa dagar. Han vore mera välkommen om mitt lynne och min helsa vore bättre.

Denna gång hinner jag ej mera. Vidare en annan gång. Helsningar från oss alla.

Din Vän

Tegnér.

*

32. Till F. M. Franzén.

Lund d. 7 Juli 1825.

Bäste Franzén! Geijer har medfört ett Exemplar af Julie de St. Julien, ämnadt åt Nyerup. Som jag är sjuk efter min Smålandsresa och ur stånd att läsa sjelf, har

Atterbom läst för mig en del deraf: det öfriga har jag i dag, oaktadt läkarens förbud, läst sjelf. Jag skyndar att för detta herrliga Poëm tacka dig med rördt hjerta. Den Politiken är som vore han skrifven ur min själ, den enda *hjertliga* Diplomatik jag sett i verlden. Det är en verkelig *Tidsbild*, en verkelig, icke en tillkonstlad, Symbolik öfver det vexelrika århundradet som egenteligen är ett sammandrag af Verldshistorien och hvaraf en dag är märkvärdigare än ett sekel fordomdags. En recension i detalj kan och vill jag icke skrifva deröfver i dag: men Gud välsigne dig för den gåfvan åt förnuftet, åt hjertat, åt den sanna friheten, hvars bild, på ett underskönt sätt, sammansmält med Julies; ty allt skönt och stort och ädelt har i mina ögon ett Fruntimmersanlete. Du vet icke hur mycket din framgång gläder mig, emedan jag älskar dig på en gång som en far och en äldre bror. Och sedan älskar jag äfven Svenska vitterheten och gläder mig åt dess ära. Tack äfven för den heder du gjort min gamle ärlige Engeström. Vidare orkar jag ej skrifva i dag.

Helsa min Brorson och se honom till godo i hvad du kan. Helsa äfven hjertligast din Fru och barn från mig och de mina.

Din
Vän
Tegnér.

*

Till M. von Schwerin, född Törngren. 33.

Lund d. 14 Juli 1825.

Med gårdagens post erhöll jag från Brinkman den oväntade underrättelsen att det exemplar af Frithiof han öfverskickat till Sirköping egenteligen var ämnadt, icke

Friherrinnan, utan Fröken Martina. Jag skyndar derföre att rätta detta misstag och ber endast om förlåtelse att jag för närvarande ej äger något aftryck på bättre papper. För öfrigt vet jag väl att Poëmet är Friherrinnan likaså likgiltigt som Författaren, nu mera; men detta ändrar ingalunda *mina* tänkesätt, och jag hoppas att Frih. icke ett *enda* ögonblick misstänkt mig för den nedrigheten att kunna under hvad förhållanden som helst glömma hvad jag är skyldig ett Fruntimmer som — fordomdags — hedrat mig med förtroende och vänskap. — Någon vidare explication i afseende på min långvariga tystnad kan och *vill* jag icke ge. Den förklarar sig sjelf. Jag tror mig icke vara den förolämpande; och i sådant fall gör jag *aldrig* första steget till försoning; det är en *hederssak* för mannen, och deröfver kan icke ens Frih:n Schwerin dömma — emedan hon ej är man, utan tilläfventyrs något bättre. Jag anhåller derföre att Frih. behagade ej ge någon annan mening åt detta mitt *första*, rent af tillfälliga bref, än den jag dermed åsyftat.

Allt sedan jag, för 14 dar sedan, kom från Småland och äfven länge förut under sjelfva resan har min helsa varit mycket dålig. Jag är plågad af ständig hufvudyrsel, troligtvis hemorrhoidalisk blod som vill högre än han bör, lik mången annan. Med mitt hjerta och mitt lynne står ej heller på lång tid rätt till. Det förefaller mig som om det snart vore slut med mig. Också vet jag just icke hvad jag egenteligen har att lefva för. För döden tycker jag icke jag fruktar synnerligt: men visserligen oroar mig mina fattiga barns, helst flickornas, öde, som då bli nödsakade att söka tjenst, kanske hos obarmhertiga menniskor. Men en man bör ej klaga öfver hvad som ej kan ändras. Skulle vi emedlertid ej träffas vidare, så emottag, förskottsvis, redan i detta lifvet en ny och innerlig försäkran om min uppriktiga

vördnad och min varma — kanske alltför varma, tillgifvenhet.

Min hustru ber om sin helsning.

Ödmjukast
Es. Tegnér.

*

Till C. I. Heurlin. 34.

Lund d. 26 Juli 1825.

Bäste Heurlin. Det är i dag första gången jag kan ligga ofvanpå sängen efter en temligt allvarsam anstöt af mina vanliga hemorrhoidalplågor. Samma sjukdom som 1822; och med samma, ehuru lindriga Symptomer. Egenteligen sängliggande emellan lakan har jag ej varit i mera än 8 dar. Dock är jag ännu så matt att jag ej kan skrifva mer än några ord, förbjuden äfven det af Doctorn.

Af Biskopinnan vill jag icke ha något annat än Eksås, antingen hela gården eller också husen, trädgården, foder för 2 hästar, 8 kor, får o. s. v. jemte vedbrand. Om priset böra vi ej tvista. Afsluta så fort du kan. Landshöfdingen har nu äfven blandat sig i saken och skrifvit mig till. Han vill att jag skulle arrendera hela Indelningen, hvartill jag svarat och svarar bestämdt Nej, villkoren må vara hvilka som helst. Jag har nog bekymmer förut. Du måste emedlertid för höflighetens skuld tala vid Mörner innan du afgör något. Annars blir han stött på mig. Husens reparation måste i allt fall begynna i höst. Jag vill ha ordentliga öfverrum tillbyggda, äfven om det skall ske på min egen bekostnad. Förr än till nästa Midsommar behöfva rummen ej vara färdiga, ty förr kan jag i allt fall ej komma härifrån. En hufvudsak blir att rummen göras varma, och dragfria för vintern, ty jag tål nu mera ingen köld, utan att genast bli sjuk.

Öfver min sjuklighet är jag äfven i det afseende orolig att den hindrat och hindrar mig troligtvis ännu flere vickor att expediera de många Stiftsangelägenheter jag samlat under min resa. Nu tänka väl både Prester och Consistorium att alltsammans var idel fjäsk och prat; men blir jag frisk igen hoppas jag kunna visa dem att jag ingen ting glömt af hvad jag sagt dem.

Från Vesterås Stift låter illa för Wallin. Det tros att Wikman verkeligen lyckas att utestänga honom från förslaget. Hade jag trott det (ännu tror jag det ej) så hade jag förmodligen sjelf uppträdt bland Pretendenterna, h. e. låtit förstå att jag önskade ett rum. Men det var kanske bäst som skett. Hedrén tros nu gå långt.

Geijer och Atterbom ha varit här. Derom en annan gång. Den sednare väntas snart hit åter . . .

Att du skulle få ledsamt vid brunn kunde jag sagt dig förut; men deri lär just sjelfva kuren ligga. Då mskn i allt fall är dömd att ha ledsamt, kan det vara likgiltigt om domen verkställes hemma eller borta. Det är icke allom gifvet att förena begge delarna, som jag.

Helsa Lisa och skrif mig snart till. — Hur gick det i Rydaholm? Enl. bref af C. E. Bexell ser det ut som han fått pluraliteten och Pontén skulle gå ut från förslaget. Då ser jag ej han kan komma i fråga.

Kronprinsen har förbjudit annonserandet af ledigheten i Eloquentia Romana, som kommer att stå ledig tills vidare. Troligtvis vill man förena den med någon annan Profession.

Anna ber helsa.

Din

Vän

Tegnér.

*

Till I. R. Blom. 35.

Lund d. 27 Juli 1825.

Efter en sjukdom, ännu blott till hälften öfvervunnen, begagnar jag de första ögonblick jag kan sitta oppe, att tacka för det bref, hvarmed Herr JustitieRådet hedrat och gladt mig. Detta bref skulle visserligen icke litet bidragit att upprätta mitt redan länge nedstämda lynne, så framt mitt lidande till kropp och själ (i synnerhet till den sednare) vore af det slag, som genom några andra medel än tid och tålamod kunde afhjelpas. Emedlertid bör denna skrifvelse åtminstone hålla mig skadeslös för den stora likgiltighet hvarmed Allmänheten tyckes ha emottagit Frithiof. Att Frithiof är ett i det hela misslyckadt försök, att den icke blifvit kanske ej heller kunde bli det som jag från början dermed åsyftat, att idén af det hela ytterst hvilar på ett misstag — derom kan ingen vara fastare öfvertygad än författaren sjelf. Jag har för Brinkman skriftat mig i detta ämne, hvilken meddelat mina åsigter åt Leopold som haft den godheten att i hufvudsaken gilla dem. Men på andra sidan vore det hyckel, snarare än modestie om jag nekade att jag ansåge Frithiof, helst i en så fattig och förtorkad vitterhet som vår närvarande, böra äga något slags märkvärdighet, åtminstone såsom ett ej alldeles vanligt misstag. Publiken har tänkt annorlunda, och det kostar verkeligen på att höra detta Poëm nedsättas under en sådan skimrande obetydlighet, ett sådant rhapsodiskt utkast som Axel. Jag bör således vara dubbelt nöjd med det Horatianska »principibus placuisse viris», och sådana människors bifall, som Herr JustitieRådets, Leopolds och Franzéns bör väl kunna trösta, äfven en mer egenkär författare än mig, öfver Allmänhetens synbara köld. —

Hvad Nordiska Mythernas användbarhet i Poësie angår,

så tänker jag derom, nu mera, föga annorlunda än Herr, JustitieRådet. De kunna verkeligen ej förnuftigtvis användas utan att förut moderniseras och mildras, till den grad att föga af det egenteligen caracteristiska deri återstår; och jag erkänner att man äfven så gerna kan och bör välja mindre motsträfviga ämnen, och derigenom, vid den poëtiska behandlingen, bespara sig mycken patriotisk möda; ehuru sjelfva det nationella som ligger i ämnet, äfven som poëtiskt Element, icke är att förakta, och för mig individuelt haft och har något stort och vördnadsbjudande. Jag har i afseende på Nordisk Myth fordom tänkt annorlunda. Det löjliga spel Ling & Consorter drefvo icke blott dermed, utan äfven med den egentliga HjelteSagan, förargade mig: det föreföll mig som en god, ja en helig sak bortfuskades af oskickliga händer, som om en rik källa för nationalvitterheten grumlades i sitt ursprung. Jag ville visa att åtminstone något bättre kunde göras häraf, och bekänner uppriktigt att det till en stor del var denna polemiska afsigt som från början föranledde Frithiof. Lägg härtill en ifrån barndomen förtrolig bekantskap med de gamla Nordiska Sagorna och Poësien, hvilken då utgjorde min enda läsning, min födelse och uppfostran i en aflägsen bergsbygd der Naturen sjelf diktar i stora men vilda former, och de gamla Gudarne ännu gå skenbarligen omkring i vinterqvällen. Bland sådana omgifningar, och helt och hållet lemnad åt mig sjelf (ty ända till mitt femtonde år, då jag började studera, var jag fogdeskrifvare, och gifve Gud jag för alltid förblifvit det!) var det väl mindre underligt om jag samlade en viss kärlek för det obändiga och colossala, som ännu ej fullt öfvergifvit mig, och utgör ett af de många hindren för mig att i verklig skaldkonst, hvilken, som all annan konst, är sans och måtta och regelbunden kraft, lyfta mig rätt mycket öfver caricatyrlinien. En viss själsfrändskap med våra

Barbariska förfäder, den ingen odling kan utplåna, dref mig alltjemt tillbaka till deras groteska men storartade former: och först, sedan jag sjelf med något mera insigt af Poësiens väsende började att i Frithiof lägga handen vid dem, insåg jag rätt klart *svårigheten* att till poëtiskt husbehof tämja och dressera de höga men något björnartade gestalterna. Jag säger med flit *svårigheten* ej omöjligheten; ty det är min öfvertygelse, att på den väg, der jag misslyckats, en lyckligare kan hinna målet; men visserligen fordras dertill icke blott större poëtiska krafter än mina, utan äfven, och i synnerhet, mera tyglade, mera harmoniskt ordnade. Men när en gång Svenska Poësiens rätte Messias kommer, hvars skorem jag icke är värd att upplösa — och han måste komma, ty det är omöjligt att ett sådant Språk, en sådan Historia, en sådan Natur som den Svenska för alltid skulle kunna sakna en stor Nationell Poët — då skall han, troligtvis i Dramatisk väg (våra Häfder runda sig nästan af sig sjelfva till ett fortgående HjelteDrama) upprulla för verlden taflor, mot hvilka jag hoppas att all annan Europeisk Poësie skall förblekna, taflor med Nordens stjernhimmel till duk och med Norrskenet till färger. —

Förlåt mig denna vidlyftighet. Men mitt hjerta vidgar sig (och mitt bref derjemte) så ofta jag tänker på min barndoms drömmar, och de stora skuggorna dem jag nödgas öfvergifva. Dock — jag öfvergifver dem icke. Jag står dem kanske, ehuru i en annan mening, närmare än någonsin. —

Beträffande vidare den råhet som Herr JustitieRådet anmärker i våra Nordiska Myther, så nekar jag den ingalunda. De anförda exemplen ur Thors Drapa skulle lätteligen kunna ökas med flere andra, ännu vildare och löjligare. Men härvid bör jag anmärka att en sådan råhet är gemensam för *alla* folkslags Myther i början, råhet är, utan undan-

tag, Mythologiens ursprungliga fysionomie. Ty hvad är Myth? En sammanställning af historierande Saga och diktande Naturphilosophi. I sednare fallet i synnerhet framträda de första försöken att förklara Naturen och dess krafter, verlden och dess ursprung (de cosmogoniska idéerna) öfverallt i en plump och vidunderlig form. Begreppet är ännu icke lossnadt ur den öfverväxande Materien, den omogna perlan gömmer sig öfverallt i en vidrig skalfisk. Jag vill ej tala om de Indiska, Medelasiatiska eller Egyptiska Mytherna, emedan jag känner dem endast af andras, kanske öfverdrifna, framställningar. Men den Grekiska Mythologien, den man anser för normal, tror jag mig känna så vidt den nemligen nu kan kännas, emedan jag, å Embetets vägnar, varit nödsakad att studera den i dess källor. När vi således t. ex. läsa hos Hesiodus — en samtida med Homerus — den omständliga poëtiska Beskrifningen huru Gudinnan Gäa gjorde, hvad svårligen någon Fru nu mera gör, nemligen, med en lia till fäldskärsknif, afskar sin Herre och Man en viss generisk ledamot, och kastade alltsammans, både rot och skaft, i verldshafvet, hvaraf — mirabile dictu! — SkönhetsGudinnan föddes: så är väl detta, om man blott ser på formen, både rått och otäckt och löjligt. Samme Hesiodus berättar äfven huru som Kronos genom ett vomitiv tvingades att med hull och hår återge sina barn, dem han på ett faderligt sätt uppätit. Berättelsen huru efter en stark hufvudvärk, den Vulcanus måste bota medelst en hofslagarekur neml. med sin smedslägga, ur Jupiters panna sprack ut — icke horn utan Vishetsgudinnan, tycker jag rätt väl skulle försvara sin plats i Eddorna. Vidare, när den sotige och haltande HammarsmedsGuden ville fingrera sjelfva dygden och våldtaga den sedesamma fröken Pallas Athene, som dock försvarade sig bättre än fröknar nu för tiden, då

— destillat ab inguine virus,

och af den gudomliga spillningen föddes den store hjelten och podagristen Erichthonius — med ormfötterna. Hos sjelfvaste Homerus hänger ju ännu Gudarnas Drottning som en lindanserska mellan himmel och jord, NB med ett smedjestäd vid hvardera foten, Jupiter har i sin Garderob — icke en nattstol, utan 2:ne Tunnor, men hvilka, olikt de Stockholmska, aldrig tömmas. Jag kunde fylla Sexterner om jag ville anföra alla de otäcka och löjliga fabler som utgöra det egentliga fundamentet för classiska Mythologien, men dem Mythologerna vanligtvis förbigå, emedan de uppfatta Mythologien på en helt annan utvecklingspunct än den ursprungliga. I sanning, är frågan om ursprunglig och gedigen råhet, så ha Grekerna ingen ting att förebrå sina björnskinspelsade förfäder. All Myth, åtminstone all philosophisk, innebär redan i sjelfva sitt väsende ett tecken till råhet, dess form må i öfrigt med tiden blifva så förfinad och polerad som helst. Men visserligen drefs denna yttre polityr till en hög grad hos Grekerna, helst i sednare tider; men i samma mån afnöttes eller fördunklades äfven den inre betydelsen, och det hela öfvergick slutligen till ett tomt och tanklöst spel med sköna former. Det har derföre ofta förefallit mig som om de strofer, vi ha qvar af Völuspá, innefattade en både djupare och klarare verldsåsigt, en högre Symbolik, med ett ord *betydde* mera än hela Grekiska Mythologien tillsammantagen. Här, som annorstädes, gäller det, att

»Formens skönhet är Grek, men betydelsens djup är en Nordbo.»

Föreningen mellan begge är, så vidt jag förstår, det egentliga problemet för all modern poësie. — —

Jag ber ännu en gång om förlåtelse för mitt alltför vidlyftiga bref. Men jag har trott mig något omständligare böra utveckla min tanka om det så mycket omtvistade

och så litet förstådda Nordiska för en man, som, olik många andra af dess ovänner, känner det af källorna och gjort sig den mödan att taga någon kunskap om hvad han fördömmer. Åsigterna kunna i detta som i flere andra ämnen vara olika; och jag vördar hvarje ärlig öfvertygelse huru mycket den ock må afvika från min egen; men jag hoppas att åtminstone ha rättfärdigat mig för den förebråelsen att af dum modesjuka ha kastat mig in på denna afväg. Ty att jag af mitt innersta hjerta föraktat och föraktar den dverghop som, icke blott utan någon poëtisk gåfva, utan äfven utan något Nordiskt i sinnet, en tid ideligen skrek på Nordisk poësie, på Göthisk kraft och sjelfständighet, liksom om kraften låge i skriket mera än tapperheten i uniformen, liksom om Nordisk poësie vore annat än hvad all Poësie är, det skönas sammandrag, naturligtvis modifieradt af tid och omständigheter — detta hoppas jag förstås af sig sjelf. —

Hvad Herr JustitieRådet skrifver om Franzéns »Julie» är oändeligen qvickt, men som jag hoppas, icke så allvarligt menadt. Jag har som hastigast och blott en enda gång sett den Sköna: hon bär sin fars anletsdrag. Poëmet synes mig vara ett rätt poëtiskt sammandrag af dagens politiska åsigter, en verkelig tidsbild, en symboliserad historia, full af betydelse, och likväl äfven som berättelse ett för sig sjelf bestående helt. Jag tör väl icke vara fullt opartisk i afseende på Franzén, den jag älskar på en gång som en far och som en bättre broder. Men i allmänhet ligger det hos honom alltid något poëtiskt och sjelfständigt i sjelfva grundidén, ehuru utförandet stundom kan vara något vårdslösadt och sväfvande inpå gränsen af det matta. En smula mera kraftyttring kunde kanske ej skada; men det är icke för sin styrka, utan för sin fromhet och oskuld som dufvan berömmes. Dictionen torde väl också

någon gång vara alltför familjer och hvardagslik. »Non omnia possumus omnes.» —

Slutligen tar jag mig friheten att bifoga ett par Tal, hållna under min sista Embetsresa i Stiftet. Visserligen inser jag att dylika obetydligheter, beräknade för ögonblicket, ej borde meddelas en större allmänhet; men det goda ändamålet hvarför de blifvit tryckta och försäljas förtjenar väl att man ger till pris sin lilla, i allt fall tvetydiga författarära. —

Jag ber om min helsning för min Tante, Fru Forssell och hennes Man, och framhärdar med oskrymtad vördnad, erkänsla och tillgifvenhet

Herr JustitieRådets och Commendeurens

ödmjuke tjenare

Es. Tegnér.

*

Till A. C. af Kullberg. 36.

Lund d. 11 Aug. 1825.

MkBror!

Allt sedan jag sednast skref har jag varit sjuk och är det ännu. Ursäkta derför att det dröjt med hosgående Embetsutlåtande, som förmodligen i allt fall ingen läser. Jag har flere angelägnare som jag måste uppskjuta. För min alldeles förstörda helsa är jag nödsakad att i dessa dar resa till Köpenhamn för att rådfråga läkarne, ehuru jag vet att de ej kunna hjelpa.

Brefvet om Vexiö Domkyrka har jag comunicerat med DomkyrkoSysslomannen som bör lemna de begärda upplysningarna. Så fort de inkomma skall jag öfverskicka dem. Anledningen till hela frågan känner jag icke.

Vi äro 4 Biskopar i staden, neml. Münter från Kphmn,

Wallenberg, Faxe och jag. Visserligen behöfver Protestantiska Kyrkan ett Concilium Oecumenicum, och Münter är en lärd man; men Gud bevare oss för de öfrige tre Kämnärerne. —

Ett[!] GymnasiiChria från Vexiö medföljer. Jag kan väl säga att jag äcklar vid *allt* hvad jag skrifvit. Dock gäller detta i synnerhet om mina Tal. —

Förlåt att jag i dag ej förmår skrifva utförligare.

Vänskap och högaktning

Tegnér.

*

37. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 14 Augusti 1825.

Allt sedan jag sist skref till dig, bäste Brinkman, har jag varit och är ännu sjuk till själ och kropp. Egenteligen sängliggande har jag väl endast varit 8 dagar; men en fortfarande mattighet, svettning och aftynande till själ och kropp, är värre än all annan sjukdom. Jag magrar beständigt, och är egenteligen hvarken sjuk eller frisk: men en viss obeskriflig nedstämning och leda till allt som fordom glädt mig, förenad likväl med en aldrig hvilande oro i hufvud och hjerta, säga mig tillräckligen att min organisation måtte ha förlorat jemvigten. I synnerhet plågar mig en lättrörlighet i inbillningen som aldrig ger mig något lugn och merendels nätterna igenom håller mig vaken vid de äfventyrligaste föreställningar, dem det är mig omöjligt att bortvisa. Min läkare påstår väl att jag *måste* göra det, men har ej ännu kunnat skrifva mig något recept hvarefter det skulle ske. Alla mina bekanta påstå att jag endast är *Inbillningssjuk*, och deri ha de verkeligen rätt; men jag vet ingen värre sjukdom än den som kommer ifrån

en desorganiserad själ, som så småningom upplöser sitt kroppsliga skal. Kroppsliga plågor har jag äfven, i synnerhet klämsel under bröstet, som vanligtvis försvinner med gråt. Jag lär med ett ord vara hysterisk eller nervsvag eller hypochondrisk, eller Gud vet hvad läkarne kalla hvad de ej begripa. Ty jag märker nogsamt på mig sjelf att det egenteligen är två ting hvarom Medici och Philosopher alldeles ingen ting veta, neml. kropp och själ. Hvad jag utan all både Medicin och Philosophi kan inse är att min sjukdom kommer från själen och verkar på kroppen, hvaremot andras tar den motsatta riktningen. För öfrigt hör jag allehanda namn, nemligen hemorrhoider, gikt, lefversjuka etc. För att nu få status quæstionis åtminstone rubricerad har jag beslutat att resa öfver till Köpenhamn och tala med dervarande Läkare, ehuru jag är öfvertygad att de ej veta mer än härvarande. Men det är min grundsats, att man måste söka hjelp, så länge man ännu kan söka och att tala med en förnuftig Läkare som ärligt erkänner att han ingen ting kan uträtta och upplyser mig om orsakerna dertill, lugnar åtminstone för ögonblicket. Att jag under sådana omständigheter ej kunnat skrifva hvarken till dig eller någon annan hoppas jag du inser. Jag kan det i sanning icke ännu; men i dag hade jag den glädjen att mottaga begge dina bref af d. 5/9 Aug. på en gång. Besvara dem kan jag icke, endast tacka dig derför: men jag bör åtminstone låta dig veta att jag lefver.

Jag var några dar bättre, nyss kunde jag lemna sängen, och då skref jag till Blom med föresats att postdagen derpå skrifva till Leopold, hvars bref var sednare. Men då återkom mitt svaghetstillstånd, och det har verkeligen varit mig omöjligt sedan dess att uppfylla min skyldighet. Om jag också vore fullkomligt frisk så är ändå Leopolds bref ganska svårt att besvara. Jag borde ej berömma det,

efter jag är så mycket jäfvig: men det är ett verkeligt mästerstycke, ett fulländadt epistolariskt konstverk, som om det kunde visas, skulle öfvertyga äfven den fördomsfullaste att en man, som vid 70 år ännu skrifver ett sådant bref, är och blir nationens ära, sedan en gång partiagget tystnat och det rättvisa Minnet inventerar sina skatter i Norden. Jag har också läst Voltaires brefvexling, men något härmed jemförligt har jag, på samvete, ej funnit der. Du vet att jag just icke är fallen för beundran i otid: men detta bref beundrar jag uppriktigt och som jag tror opartiskt; ty att jag, utan att tvifla på Leopolds uppriktighet, likväl omöjligt kan anse Frithiof för hvad han tyckes göra, derom behöfver jag väl icke försäkra dig. — Att nu svara på ett sådant bref i mitt närvarande deprimerade tillstånd, äfven om det varit mig möjligt, detta är en förödmjukelse hvartill jag, ehuru ej synnerligen äresjuk, dock ej kunnat förmå mig. Gud vet att jag hvarken i bref — eller något annat slags skrifvande kan eller vill täfla med Leopold: men sämre än vanligt borde jag ej heller tacka för den största heder som hittills vederfarits mig i min lefnad. Var nu god och på dessa grunder gör min ursäkt hos L. Sjukdom är öfverallt laga förfall, i synnerhet sinnessjukdom. Men försäkra honom tillika att, så snart det på något sätt blir mig möjligt, jag skall förklara honom både min tacksamhet och min beundran. —

Hvad det omtalta 3enighetsbrefvet angår, så är det sant att jag då Geijer var här skref några rader under min sjuklighet till Franzén för att tacka honom för Julie: men något lustigt var det visserligen icke. Detta måste således ha tillhört Geijer och Atterbom som skrefvo några rader postscript. Fama crescit eundo. — I öfrigt är det sant att man skrifvit vers till Atterbom i Kphm. Han var här 8 dar på återresa. Om honom, liksom Geijer och hans Bok

en annan gång. Med Biskop Münter som nu är här reser jag till Kphm på fredag med min hustru. Vi äro nu fyra Biskopar i staden, med Wallenberg. Alltså ett Oecumenicum ss. väl kunde behöfvas. Men hvilka bisittare.

Din Vän
Tegnér.

Jag hoppas ännu lefva den dag då jag kan skrifva dig ett riktigt bref. Betrakta detta endast som ett sjukhusbetyg, ett bevis att jag lefver, ehuru andeligen död.

Just nu fick jag hosföljande från Tyskland. Var god och läs öfversättningen och säg mig hvad der står; ty jag läser aldrig sådant. En äldre öfversättning, tryckt i Altona, har jag äfven fått, men derom gäller detsamma; ty jag vet att det åtminstone måste vara äfven så insipid på Tyska som på Svenska.

Ett[!] GymnasiiChria medföljer. Jag kan väl säga jag vämjes vid *allt* hvad jag skrifvit dock gäller detta enkannerligen mina Tal. Om ditt Poëm härnäst.

*

Till C. G. af Leopold. 38.

Lund d. 17 Augusti 1825.

Välborne Herr StatsSecreterare och Commendeur af Kongl. Nordstjerne Orden!

Jag hoppas Brinkman redan framfört de skäl som hittills hindrat mig att besvara det bref hvarmed Herr StatsSecreteraren hedrat mig. Dessa skäl fortfara ännu, och jag borde derföre ännu längre låta dem gälla. Men mitt lidande till kropp och själ ser ut att bli långvarigt; och bättringen kommer långsamt, *om* hon verkeligen kommer. Ingen

vet dessutom huru nära han står sitt mål; och det skulle göra mig ondt om jag uppnådde det, utan att förut ha tackat för den största ära som vederfarits mig i lifvet.

Men hur skall jag tacka? Jag bör börja med att försäkra det jag ingalunda tviflar på *uppriktigheten* af Herr StatsSecreterarens omdöme öfver Frithiof; ty hvartill skulle det, under närvarande omständigheter, tjena att tala mot sin öfvertygelse? Både Herr StatsSecreteraren och jag hafva, ehuru från olika håll, redan inträdt i vår Skriftestol; hvad vi säga genom det slutna gallret, det hör Biktfadern derutanför, som äfven är mensklighetens fader, är vår: jag vet ej hur hycklet skulle våga sig fram på läppar som vänta att snart förstummas. Men just härföre bör jag ej heller förtiga min särskilta öfvertygelse i denna sak. Det gifves hos poëtiska och lättrörliga sinnen ett *öfverskott* af välvilja som man är glad att kunna placera någonstädes. Der man finner *någon* förtjenst, ville man gerna finna *all*. Skimret från ett och annat starkt belyst ställe reflecteras vida omkring, och äfven de dunkla partierna visa sig småningom i ett förklaradt sken. Hvad som ej på detta sätt kan illumineras, betraktar man heldre som en felaktighet hos ämnet än hos författaren. Men, egenteligen att tala, hvem väljer då både ämnet och behandlingen, om icke författaren sjelf? Äro de begge, eller är en af dem olämplig, på hvem kan han kasta skulden härföre? Borde han icke sjelfmant ha afhållit sig från hvad som ej kunde lyckas honom, enligt Horatii yttrande om Homér:

— — — & quæ
Desperat tractata nitescere posse, relinquit?

Mitt stora fel i Frithiof var, icke att jag valde ett ämne ur den gamla Sagokretsen, men väl att jag derför valde en ton och behandlingssätt, som hvarken är gammalt eller

nytt, hvarken antiquariskt eller poëtiskt, utan sväfvar på gränsen mellan begge. Ty huru behandlar man ett ämne poëtiskt om icke derigenom att man derifrån afsöndrar allt som hör till en främmande och förgången tid, och som nu mera icke talar till något hjerta? De hjertan det talat till äro förmultnade, andra tänkesätt, andra känslor äro nu gängse, det ena Tidehvarfvet kan aldrig rätt öfversättas på det andra. För Poësien finnes egenteligen intet förflutet. Hon är ögonblickets förskönade lif, hon bär blott dagens färger, hon kan icke tänka sig det döda. Hvad det närvarande äger bäst af bildning och känsla, det framställer hon i förskönade gestalter, af verklighetens rå porfyrblock gör hon, efter omständigheterna, en urna eller en blomstervas. Sjelfva det organ hon nyttjar, Språket, symboliserar hennes väsende, det uttrycker alltid Nationens odlingsgrad, och antar derföre med hvarje århundrade ett nytt utseende. Det är ej större åtskillnad mellan Frithiofs språk och vårt närvarande, än emellan tänkesätten i hans tid och i vår. Vi nyttja ej mer det förra: med hvad rätt eller med hvad consequens använda vi då de sednare? Hvarför ligga Grekland och Rom med sina stora minnen, hvarför ligga alla forntidens Mythologier, med sin djupa betydelse eller med sina sköna former, bakom oss som en förstenad verld, om icke derföre att all Dikt ytterst är funderad på dagen, eller med andra ord, att all Poësie måste vara modern? Jag tror mig känna det väsendtligaste både af gammal och ny Skaldekonst, och har, efter ringa förmåga, tänkt öfver bådas egenheter. Men just derföre är jag öfvertygad att all poëtisk behandling af ett forntida ämne fordrar dess modernisering, och att allt antiquariskt här är ett misstag. Detta gäller icke blott om den Nordiska utan äfven om den Grekiska tonen. Se, till exempel, på Goethes Iphigenia. Hvem beundrar icke den sköna, enkla, ädla Helle-

niska formen? Och likväl, hvem har någonsin känt sitt inre uppvärmdt af denna stenbild? Den flyttar oss, icke som Poësien bör, från jorden till himlen, utan endast från Norden till Grekland. Ingen lefvande ande är inblåst i denna näso, de stirrande ögonen se på mig utan lif och rörlighet, der klappar intet hjerta under den Grekiskt rundade marmorbarmen. Det hela är ett misstag, oändligen skönare än Frithiof, men likväl efter samma Konståsigter. Grekerna sade att Sångmön var *Minnets* dotter; men detta gäller endast det materiella, sjelfva ämnet, som öfverallt är likgiltigt. Frågan är här om behandlingen: och hvar denna faller in i det antiquariska, der har hon förfelat sitt ändamål, der framställer hon, liksom Frithiof, endast *nybyggda* ruiner. Dylika Konststycken få också aldrig någon popularitet. Poësien är likväl till sitt innersta väsende en populär Konst. Ett Poëm som den bildade allmänheten ej fattar, är just derigenom ett misslyckadt: all poësi måste, i denna högre mening, vara folkpoësie. Pope har sagt om Publiken:

»He can not criticize, but he can sleep»,

och det är en rättighet som han aldrig låter betaga sig. Endast de Konsterfarna hålla sig vakna under det de demonstrera författarens skicklighet att drappera — fikonalöfven. Men de förgäta att alla fikonalöf hänvisa på ett ursprungligt syndafall, det vill säga på ett missbruk af den fria viljan. —

Härmed må nu vara huru som helst, Frithiof må i dessa och andra afseenden vara så felaktig man behagar — *en* stor effect kan han dock berömma sig af, den nemligen att han föranledt ett sådant bref som det jag från Herr StatsSecreteraren emottagit. Jag läser det ofta; och fast jag tänker olika hvad innehållet angår, beundrar jag dock

alltid ånyo dess skönhet, och älskar den välvilja som förestafvat det. Jag vill testamentera det åt min son: och när snart mitt namn är förgätet, skall han trösta sig med detta bref och säga: »så tänkte ändå Leopold om min fader.»

Men, huru hastigt också detta inträffar, så fruktar jag likväl att Frithiof redan innan dess verkat förderfligt på vår vitterhet. Det ligger i Svenska lynnet att helst eftergöra det felaktiga, hvilket också är lättast. Jag vet ej heller hvem af de nu lefvande skulle vilja eller kunna leda våra Skalder på en bättre väg. Med Herr StatsSecreteraren är den skönaste, den sista Sången af vår Gustaviad slutad. Franzén predikar, uppbyggeligt vill jag hoppas, ehuru jag fruktar han är för orthodox för att taga sitt *oomvända* Genie med sig på predikstolen: det blir hemma och håller Selma och Lidona sällskap. Det rent poëtiska är honom i allt fall för profant. Wallin är en otacksam. Poësien har dock gjort hela hans ära, till och med hans borgerliga lycka. Men när man är oppe på muren, sparkar man stegen undan. Hvad de öfriga angår, så är af dem ännu mindre att vänta. Jag hör att Järta nu slutit sig till dem; men de dra honom blott med sig i sitt fall. Han blir monumentet på deras tidiga graf. —

Under mina resor i Stiftet har jag funnit tillståndet ungefär sådant som jag väntat det. Der är mycken physisk trefnad hos Presterskapet. Skillnaden mellan ett godt hufvud och en god mage är der i synnerhet påtaglig. Det lekamliga lefver och frodas, men allt hvad som kan kallas andeligt förtynar och dör. Det kan ej heller vara annorlunda i ett Stift som alltsedan Wallqvists död, således i 25 år, haft ständig Biskopsledighet. Tvenne åtgärder har jag vidtagit, hvaraf jag hoppas något; den ena är organisation af Lässällskap, den andra utlysande af årliga Biskopsförhör med det yngre Presterkapet. — Med Scholorna

är jag mindre missnöjd; af dem torde ännu något kunna göras. Ett par ord i anledning häraf medfölja. Förlåt det tomma och triviala deri. Hvar man kommer måste man tala landets språk, för att göra sig begriplig.

Geijer var hos mig några dar på sin utresa. Han omtalte med glädje det vänskapsfulla och hjertliga sätt hvarpå han af Herr StatsSecreteraren blifvit emottagen. Jag är glad att han nu ändteligen tyckes inse och följa sin bestämmelse som Författare, den nemligen att stå vid sin runosköld och rista Sverges Häfder. Litet mera mildhet, icke i hjertat, men i omdömet, skulle jag dock önska till hans kraftiga natur. Fördragsamhet är Geniets Christendom. Förlåt en Prest om han öfverallt värderar de Christliga dygderna.

Förlåt mig äfven om jag genom detta alltför vidlyftiga bref pröfvar Herr StatsSecreterarens egen fördragsamhet; men jag afbryter ogerna mitt umgänge med en Man till hvilken jag tycker jag ännu hade så mycket att säga, så mången tacksägelse att framföra, så många känslor af välvilja och aktning och beundran att uttrycka. Tillåt mig sammanfatta dem alla i en vanlig, men denna gång åtminstone ej meningslös försäkran om den djupa vördnad och varma tillgifvenhet hvarmed jag till döden framhärdar

Herr StatsSecreteraren och Commendeurens

ödmjukaste

tjenare

Es. Tegnér.

*

39. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 18 Aug. 1825.

Jag glömde att med öfversättningen af NattvardsBarnen skicka dig Bergs bref, hvilket hörer till och nu medföljer.

I eftermiddag reser jag med min hustru och Biskop Münter till Kphmn. Bolméer och min äldsta son följa äfven med. Jag ämnar tala med dervarande läkare. De som äro här tro att min lefver är attaquerad. De narrarne! Själen är attaquerad, och för henne gifves intet annat läkemedel än de som hämtas från det stora UniversalApotheket som kallas grafven. Om 8 à 10 dar hoppas jag vara åter.

Till Leopold har jag i dag skrifvit, ett långt, torrt bref. Men det var så godt nu som en annan gång.

Geijers Bok har jag i det närmaste genomläst och är i det hela nöjd. Det är ett lärdt arbete. Vi behöfde just en sådan critisk söndring af det lilla rent historiska och det endast mythiska i våra äldsta urkunder. Med hans afdelning om Mythologien är jag minst nöjd. Ingen Mythologie har mer än två Elementer: ett historiskt och ett naturphilosophiskt. Poësien är vanligtvis blott form el. iklädning härför. Jag hade önskat att G. försökt att afsöndra dessa från hvarann. Nu är allt häri ett chaos som förut.

Tack för ditt sista bref. Svar en annan gång.

Din
Vän
Tegnér.

*

Till C. I. Heurlin. 40.

Lund d. 29 Aug. 1825.

Bäste Heurlin! I fredagsafton återkom jag från Köpenhamn, der det var både dyrt och ledsamt. Anna, Christopher och Bolmeer voro med. Dessutom Carl Lundblad och Laura. Ditresan skedde i sällskap med Biskop Münter och hans dotter. Vi voro borta i 8 dar. Med flere Doctorer talade

jag, men är lika kok som förut. En sade att det var blinda Hemorrhoider och tillstyrkte iglar, samt det vanliga, diet och rörelse: en annan att det var förstoppning i lefvern och kunde bli gallsten o. s. v. Recepter fick jag äfven, men hvad hjelper det då jag ej vill eller bör nyttja dem utan Liljewalchs samtycke, och detta ej kan erhållas. När Schönbäck nästa månad kommer hem ämnar jag ta honom till min verkelige Läkare, hvaremot Lilj. blir blott titulär. Annan utväg kan jag ej finna. Jag förutser ledsamheterna och collisionerna af ett sådant arrangement, men jag vill ej stöta Lilj. som nu i mer än 20 år varit min qvacksalfvare, utan att likväl på denna tid ha lärt sig känna det ringaste hvarken af min kropp eller själ. De äro honom begge så obekanta som om han aldrig sett mig. En så flyktig, tanklös, obeslutsam Läkare, så utan all skarpsinnighet, consequens, combinationsgåfva och System, finnes icke i Sverge. Dertillmed är han så jaloux om sina få återstående Patienter, att en viss man af mina grannar ej kan vara det mer om sin Fru, ehuru de begge lika dåligt sköta sitt ombetrodda gods. — I öfrigt är mitt lynne mycket ojemt och retligt, och det verkar otvifvelaktigt aldramest på min helsa. Men härför gifves nu intet medel på Apoteket. Man måste derföre afbida tiden för att se om ej tilläfventyrs Naturen hjelper sig sjelf; ty att Läkarna, åtminstone Lilj., ej gör det, eller ens bidrar dertill, derom är jag nu mera fullt öfvertygad. —

Rappes Reparationshandlingar medfölja. Jag har dervid intet annat att tillägga än den önskan att rummen på öfvervåningen måtte göras 4 al. *under* bjelkarna, hvilket sker derigenom att ett enda hvarf mer än de föreslagna påtimras, som ej kan medföra någon betydlig kostnad. Mina rum till höger om salen, böra vara åt norr och med dörr emellan: rummen deremot på andra sidan salen hvar för

sig och med utgång endast åt salen. Var äfven god och låt uppgöra en förslagsritning öfver huset, med dess dimensioner. I öfrigt har jag väl skrifvit dig till att all underhandling mellan mig och Biskopinnan M. är och blir afbruten. Jag vill aldrig ha med henne att göra, utan efter lag och dom. Slettengren har skrifvit mig till att du skulle öfverskicka en uppsats öfr. inkomster och projecterade arrenden för Biskopshemmanen, o. s. v. Glöm icke det och låt mig veta hvarpå de grunda sig.

I Vexiö kan jag icke bo. Det vore orimligt att hyra ett dyrt hus och köpa contant allt hvad man behöfver i hushållet, då jag ej sjelf kan få sälja min gård, ej en gång hyra ut den, utan måste låta den stå öde. Här nere har jag åtminstone foder, lam, gäss, ost m. m. kostnadsfritt. Men finnes icke, på en mil omkring Vexiö, ett hus med trädgård och några tunnland jord och äng? Skulle jag icke, om jag ej flyttar före 1827 kunna bo i lilla Gården, under sommarn, medan den stora repareras?

Om Domkyrkans skyldighet att reparera och underhålla bostället har jag fått tillräckliga upplysningar gn. Forssander.

Både Bolmeer och Lindfors ha erbjudit sig att vicariera i Eloq. Profession. Lidbeck föreslog Adj. Kahl, men Facultéten föredrog Bolmeer på den grund att han äger Adjunct som kunde förestå Orient. Lectionerna. Men Consistorium röstade öfver Facultetens beslut, Lidbeck voterade här på Lindfors och med honom förenade sig pluraliteten: en hittills oerhörd procedure. Bägge Protocollerna äro uppgångna, och å ömse sidor arbetas starkt på privat hand. Jag vill icke lägga mig i denna oanständiga tvist. Det vissa är att om detta tilltag lyckas Facultéten kan anses upphäfven såsom sjelfständig Corporation.

Hur länge var Wallenberg hos dig? Hvad synes dig om

honom och hans Fru? Kunde du försvara din dygd mot den sistnämnda?

Helsa Lisa från oss alla.

Din

Vän

Tegnér.

*

41. Till A. C. af Kullberg.

Lund d. 1 September 1825.

Bäste Kullberg.

De infordrade upplysningarna rörande Vexiö Domkyrka följa härjemte. Jag bör tillägga att Kyrkans Cassa är omkring 8500 rdr bco, och att, efter medium på 10 år, dess årliga inkomster öfverskjuta utgifterna med något mer än 500 rdr.

En gammal Fru Hafström har skänkt ett hemman till Vrigstad Pædagogi. Afskrift af Donationsbrefvet bifogas. Det förstås af sig sjelf att jag complimenterat henne så godt jag i officiel väg kunnat för hennes frikostighet. Men skulle du ej kunna utverka henne några ord till tacksägelse med Kungens underskrift? Det skulle göra en stor sensation. Gumman är stenrik och gåfve kanske ännu en hemmansdel. Jag fäster mycken vigt vid Vrigstad. Det är, utom städerna, den enda puncten för Vexelundervisning inom Stiftet. Jag har förmått Församlingen att bygga ett nytt Scholhus. Om de arrangementer jag med Pædagogien vidtagit och hvaraf några fordra Kunglig sanction, skall jag inkomma med Betänkande så fort sig göra låter.

En Consul Berg från Königsberg har skickat mig hosföljande öfversättning och bref till Kronprinsen. Får jag besvära dig med att vid tillfälle framlemna det? För egen

del läser jag aldrig dylika öfversättningar, väl vetande, att de i allmänhet äro föga bättre än Originalet. För öfrigt är detta fjerde öfversättningen af NattvardsBarnen som man skickat mig från Danmark och Tyskland.

Jag är nyss återkommen från Köpenhamn der jag varit för att rådfråga Läkare öfver min sjukdom. De säga att lefvern är angripen. Det må vara sant, men derjemte lider jag mycket af hemorrhoidalplågor som i synnerhet verka på lynnet och nedtrycka mitt fordom uppåtsträfvande sinne. En obeskriflig oro jagar mig alltjemt ur det ena ögonblicket i det andra och släpper aldrig sitt rof: jag har ingen ro om dagen och ingen sömn om natten. Min inbillning, redan förut lättrörlig, utgör nu mitt lifs plågoande. Med ett ord, jag är sjuk till kropp och själ. Förlåt derföre om allehanda af hvad jag ämnat och skall meddela dig i afseende på Stiftets angelägenheter ännu måste uppskjutas till dess bättre tider komma — om de annars verkeligen komma för mig på denna sidan om grafven.

Vänskap och högaktning.
Es. Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 42.

Lund d. 8 September 1825.

Bäste Brinkman! Under min sjuklighet, och vidare under min Danska resa har jag ådragit mig en sådan mängd obesvarade bref, helst i Embetsväg att jag flere postdagar å rad varit och ännu blir sysselsatt med att arbeta undan och godtgöra det försummade. Du har således, och till dess detta är expedieradt, ingen ting annat än korta breflappar, miniaturskrifvelser, att vänta till svar på dina ordentliga

och fullständiga bref. Men jag vet att af mina få vänner du snarast öfverser med denna tvungna korthet.

I Kphmn var jag 8 dar och hade föga eller intet nöje. Men min hustru skulle ändå en gång se staden, och var till slut rätt mätt af dess herrlighet. Emedlertid är det väl att hennes nyfikenhet blifvit tillfridsställd.

Jag talte med flere Doctorer. Den man anser för förnuftigast, ehuru han är Tysk, en Doctor Brandis, LifMedicus hos Drottningen, påstod att jag, utom Hemorrhoider, äfven hade concretioner i *lefvern*, kanske också gallsten. Sitter själen i lefvern som de gamle trodde, så har mannen rätt, och jag är en gifven lefverpatient, ehuru hvarken min ansigtsfärg är gul eller jag känner någon smärta i högra, blott i venstra sida. Brandis föreskref Naphta, som jag nu tar. Någon verkan häraf, åtminstone på lynnet, har jag ej försport, och annan sjukdom känner jag ej till. En evig oro jagar mig alltjemt ur det ena ögonblicket i det andra och släpper aldrig sitt offer. Hon förtar dagens ro och nattens sömn: »hon sitter i skyn, skickar tankarna ner som fömörka mitt sinne alltjemnt». — Men hvartill tjenar det att klaga och oroa andra som kunna ha nog af sina egna bekymmer? Det torde väl framdeles bli bättre — om icke just på denna sidan grafven.

Grefvinnan De Geer har jag träffat på Björnstorp hos Baron Gyllenkrok och på Marsvinsholm hos Piper, men endast i sällskap, så att jag icke mycket fått tala vid henne. Hon har embellerat till sitt yttre, och hennes själ syntes mig lika skön som förut. Du är lycklig som i vinter dagligen får se och höra henne, utan besvärliga och spionerande vittnen. Helsa henne då någon gång ifrån den afmagrade Poëten i Skåne. Förut skall jag väl någon gång hemsöka henne med ett bref på Löfstad, men hvad är ett bref mot det verkliga umgänget, hvad är det bleka minnet mot *παρουσία καλλιπάρηος*.

Med Oehlenschläger disputerade jag väl mycket, men i hufvudsaken kommo vi dock temligen öfverens. Jag fann honom rätt interessant, öppen och godhjertad. Men om honom liksom om Atterbom en annan gång utförligt. Likaså om dina Poëmer. Det sista i synnerhet älskar jag.

Från Blom har jag fått ett långt mythologiskt bref. Derpå kunde svaras mycket, men jag har på länge ingen tid. Helsa emedlertid både honom och Leopold hvars bref medföljer till läns. Skicka mig det snart åter, ty det är mitt poëtiska AdelsDiplom som ej bör förstöras. Helsa Wallin och säg honom att han ej gör rätt att afsäga sig Vesterås. Det arma Stiftet har ju haft Biskopsledighet i snart 50 år. Glöm ej heller att gå ofta till Franzén och säg honom att jag redan i två månader väntat på Julie och Predikningarna. Han kan skicka dem med min Brorson i October.

Anse dessa rader blott som ett avertissement att jag lefver och en rentebetalning på min stora brefskuld till dig. Gud må veta när jag kan liquidera capitalet. Du, som andra, har en trög betalare i

Din
Vän
Tegnér.

*

Till B. Crusell. 43.

Högädle Herr Directeur.

En resa till Danmark, der jag ville rådfråga Läkare, har hindrat mig att förr än nu tacka Herr Directeuren för dess vänskapsfulla bref och de öfversända Musikalierna. Ingeborgs klagan synes mig i synnerhet lyckad genom sin anspråkslösa och rörande enkelhet. Dock dömmer jag ännu endast efter Claveret, utan sång som colorerar all musika-

lisk teckning; ty min Capellmästare har varit på landet och är nyss hemkommen. Jag kan berömma mig utaf att ha den skönaste Capellmästare i Norden: men det är också en Fru som jag dagligen ser och hörer, ty vi äro grannar. Hennes röst är både stark och ljuf, ehuru föga öfvad.

En större välgärning kan ej ske Frithiof än om Herr Directeuren tar den ohyfsade Vikingen i schola och lär honom Noterna. Utom *Frithiof på Hafvet* ville jag äfven (och i synnerhet) recommendera *VikingaBalken*, kanske dessutom *Schackspelet*, *Frithiofs Lycka*, *Isfarten*, *Kungavalet* och *Rings Drapa*. Den ibland dessa som har mest *poëtiskt* värde är i min tanka VikingaBalken.

Förlåt mitt slarfviga bref och tillåt mig att en annan gång omständligare, men lika uppriktigt, [uttrycka] den högaktning och förbindelse hvarmed jag framlefver

Herr Directeurens

ödmjuke tjenare

Es. Tegnér.

Lund d. 8 Septr. 1825

*

44. Till A. G. Ahlstrand.

Lund d. 9 September 1825.

Jag tackar på det högsta för Matrikeln och den öfversända ritningen. Rummens antal tyckes vara tillräckligt. Jag förmodar likväl att samme man som så verksamt motarbetat arrendet af Eksås, äfven använder sitt inflytande att hindra all öfverenskommelse som i förtid förde mig till Småland. Man gör hvad man kan för att förlänga sitt usla lif eller sitt tvetydiga inflytande. Det är helsosamt för den som aldrig haft någon egen tanka att i hvarje sak få yttra sig sist och föreställa, så länge som möjligt, Ordförande —

i Carricatur. Emedlertid skrifver jag med första till Heurlin om saken. — — —

Huru lider det med försäljningen af Frithiofs Saga? De osålda exemplaren, om de ej äro alltför få, kunde med någon resande skickas till Stockholm under Adv.Fisk. Myhrmans adress; ty der uppe är boken nu utsåld. Önskeligt vore äfven att Talet i Vexiö en gång komme i Bokhandeln, då i Småland afsättningen ej kan bli annat än obetydlig.

Helsa August att Pettersson inträdt i den Heliga Alliancen och gift sig, följakteligen snart måste öfvergifva fröknarna. Men till Michaeli få de en ny fästman.

Min och min hustrus helsning för Fru Ahlstrand.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

Till C. I. Heurlin. 45.

Lund d. 12 September 1825.

Bäste Heurlin. Jag tackar dig på det högsta för ditt vänskapsfulla bref och allt besvär du haft och får för min skuld. Tufvan tyckes mig vara ett lämpeligt ställe, om det endast kan erhållas; men jag gissar Lamér gör hvad han kan för att hindra det, hvilket är honom så mycket lättare som ägarinnan helt och hållet lär bero af honom. För honom förödmjukar jag mig aldrig och kan stället ej fås annorlunda än derigenom att jag skrifver honom ett complimentsbref, så må vi genast låta hela förslaget fara. Det tjente dessutom till ingen ting, ty just under det han lofvade och gåfve sig anseende af att ifra för saken, motarbetade han den som mest. Också vet jag icke hvartill hans biträde skulle gagna. Jag skickar derföre dig fullmakt. Afsluta så fort du kan och tillåt intet uppskof, utan hota att jag i annat fall hyr Hel-

gevärma eller Ahlstrands hus: ty ges besinningstid så uppkastar L. nya hinder. Det förstås af sig sjelf att 50 rdr. mer eller mindre ingen ting betyda. Af Trädgården är det nog att ha ett par quarter för grönsaker: men Drängkamarn måste sättas i ordning. Äfven är nödvändigt att få veta dimensionerna på rummen. Ställ contrakt på ett år (det kan sedan förlängas om så behöfves) från Maj 1826—27; men ställ det i juridisk form och med vittnen så att det ej kan ryggas. Är säker tillgång på mjölk så vill Anna ej att kor hållas.

I sig sjelf gör jag väl genom detta arrangement en liten ekonomisk förlust, då det är troligt att jag hvarken får sälja eller uthyra min gård; men jag vill härifrån af flere skäl. Det som du förmodar är det minsta: den saken är slut, bör åtminstone vara det. Dåligt humeur är vanligt för hemorrhoidalister och lefverpatienter som jag, och den ständiga oron hör till alla lättrörliga sinnen: jag är öfvertygad att begge följa mig till Småland. Men efter jag ändå skall dit är det för mitt etablerande, kanske äfven för Stiftet bäst att det sker ju förr ju heldre. — — —

Det vissa är att mitt oroliga sinne småningom förtär sitt skal. Jag är mycket afmagrad. Icke heller har jag någon lust till arbete, endast till grubbel. Men det blir väl bättre: och i allt fall borde jag ej oroa mina vänner med onyttig klagan.

Helsa Lisa och barnen från oss alla.

Din
redlige Vän
Tegnér.

*

Till O. Berg. 46.

Högädle Herr Consul!

För mera än en månad sedan emottog jag, genom Lundblad i Stralsund, det bref hvarmed Herr Consuln behagat hedra mig, jemte öfversättningen af NattvardsBarnen. Jag borde således be om förlåtelse för min ohöflighet att först nu besvara det: men det är i sanning icke mot en Man hvartill man har så stora förbindelser, som man kan begå en sådan ohöflighet. Orsaken till min försummelse har varit en obehagligare, nemligen en nästan under hela sommaren fortfarande sjuklighet, förenad med en nedstämning i lynnet som tvungit mig att försumma äfven mina käraste pligter. Jag har af denna anledning gjort en resa till Danmark för att rådfråga dervarande Läkare, som påstå att det onda sitter i lefvern. De gamle trodde att själen der hade sitt säte, och i denna mening är jag visserligen en lefverpatient. Nog af, jag har icke funnit någon förbättring, hvarken till kropp eller själ: men jag kan och bör ej längre uppskjuta att, ehuru med försvagade krafter, förklara Herr Consuln min förbindelse för den möda som blifvit nedlagd på den sköna öfversättningen, och särskilt för de smickrande raderna framanför. Jag tviflar på att någon annan än en infödd Svensk kan till den grad lyckas att både uppfatta och återgifva Författarens mening och Anda. Mina vänner säga mig att det något concisa och sammanpressade uttryck, hvarvid jag vant mig, är svårt att på ett annat språk uppnå, men jag vet, detta oaktadt, knappast någon enda vers i öfversättningen som jag skulle önska förändrad. Brinkman, som, vida bättre än jag, känner Tyska språket, är äfven häri af samma tanka. Det är en tillfredsställelse att för en främmande Nation framställas i ett sådant förskönadt skick. Clausens öfversättning känner jag icke. Man sade mig i Köpenhamn att den

skall vara gjord efter en af de Danska, jag mins ej rätt hvilkendera.

I öfrigt, och öfversättningens stora förtjenst oaktadt, tviflar jag på att den här i Sverge funne mycken afgång. Vår allmänhet interesserar sig föga för Poësie i allmänhet, minst för utländska efterbildningar af redan kända Dikter. På sin höjd ville jag tillstyrka att afskicka 100 Exempl. till Stockholm. H. K. H. Kronprinsens är redan framlemnadt genom StatsSecreteraren Kullberg.

Hvad Frithiof angår, som utkom i somras, så är redan deraf en ny upplaga under trycket. En öfversättning deraf är svår och det vore visserligen min fördel om den företoges af så skickliga händer som Herr Consulns. Men härvid bör jag anmärka att redan 2:e, efter hvad jag känner, härmed äro sysselsatta, nemlg. Fru Helvig i Berlin, som i Das Morgenblatt låtit trycka några profbitar öfver hvilka, som man sagt mig, Goethe i sin Tidskrift för Künste u. Alterthümer skall ha yttrat sig fördelaktigt. Hvad hon haft den godheten att meddela mig är rätt vackert. Hennes öfversättning är redan fulländad, och utkommer i höst. — Den andra är Schley som redan utgifvit ett Häfte öfvers. af mindre Svenska Dikter, hvaribland Axel af mig, och deri annonserat en öfvers. af hela Frithiof hvilken redan för 2:ne månader sedan var mer än halffärdig, efter hvad han sjelf sagt mig. Under sådana omständigheter är det svårt att tillstyrka hvad som annars visserligen vore min egen fördel.

Emottag emedlertid ännu en gång min tacksägelse för de Tyska NattvardsBarnen, jemte försäkran om den utmärkta högaktning hvarmed jag har äran framhärda

Herr Consulns

ödmjukaste tjenare

Es. Tegnér.

Lund d. 24 September 1825.

*

Till C. G. von Brinkman. 47.

Lund d. 28 Sept. 1825.

Du nedtrycker mig, bäste Brinkman, med din godhet, den jag så illa vedergäller. Jag begagnar allt för skamlöst det Moratorium i afseende på mina brefskulder som du utfärdat. Då jag nu, till kropp och själ, är något bättre, bör jag passa på tillfället och åtminstone tacka dig för din vänskap. Sådana *sjukbesök*, som du gör, förtjena att man tackar derför.

Till en början måste jag nämna att jag upphört med allt medicinerande. Det Naphta jag tog höll på att alldeles förstöra mig, och åstadkom plågor som jag förut aldrig känt just i lefvern som skulle botas. Det upprörde dessutom allt det onda som fans i »sedes diaboli», som Tertullianus riktigt nog kallade kroppen.

För min läkare, Prof. Liljewalch, har jag naturligtvis ingen ting nämnt om denna heresie. Det är en hederlig och älskvärd man, som i 20 år skött min helsa: men troligtvis är det just derigenom hon blifvit så svag; ty hans hjerta är vida bättre än hans urskillning. Åtminstone vet han ännu i dag likså litet om min organisation som jag om — Englarna. Men liksom själens Läkare fordrar äfven han först och främst en blind tro, såsom den enda saliggörande. Han vill kurera mig som Hofslagare kurera annan fänad; och om en inre själssjukdom hvars följd är en kroppslig kan jag icke bibringa honom något begrepp. Jag har derföre blifvit Schismaticus i Medicin, liksom långt för detta i Religionen. Egentliga kroppsplågor kan jag mindre klaga öfver än en ständig oro som förstör dagens lugn och nattens hvila. Min inbillning, redan förut lättrörlig, är nu som en vattenhvirfvel hvilken söndermal och kringdrifver allt som råkar in deri. Doctorerna kalla detta för nervsvaghet, hvaraf jag slutar

att det stagnerande vattnet i deras egna hufvuden måtte vara idel styrka. — I öfrigt roar man sig här, liksom i Stockholm, med allehanda gissningar om skälet till mitt själslidande: liksom om menskliga lifvet icke vore sin egen sjukdom, liksom man för att se det mörkt behöfde annat än friska ögon. Jag påstår icke derföre att jag ju kan ha min särskilta orsak till sorg: men då jag förtiger den borde åtminstone mina vänner deraf sluta att hon icke kan omtalas. Icke all olycka antar en yttre, synbar form, åtminstone för sinnen som ej äro alltför grunda; och i hjertkammaren är rum för mången orolig, fridsförstörande gäst som aldrig framträder i dagen. Men af alla gissningar i detta afseende är väl ingen olyckligare än den du omnämner, nemligen om Biskopsbekymren. Jag vet icke hvarmed jag kan ha förtjent att anses *så* oduglig att jag icke ens skulle kunna vara Biskop, eller så vankelmodig och caracterslös att jag strax i början skulle ångra att jag fått hvad jag bestämdt förklarat mig önska. Skall man då nödvändigt vara ett barn derföre att man anses kunna skrifva några vers, och är Embetsmannalifvets mystèr så outgrundeligt att icke till och med ett poëtiskt förstånd skulle kunna utforska den? Jag har varit Fogdeskrifvare och har varit Professor: i begge fallen har jag skött min tjenst så godt som någon annan, emedan min heder fordrar det, emedan jag föraktar en hvar som ej gör sin skyldighet, äfven om den kostade honom mer möda än den kostat mig. Hvad det heliga BiskopsEmbetet angår så har jag utöfvat det en hel månad: fråga Stiftets Presterskap, fråga Scholornas lärare och ungdom om jag dervid burit mig så oskickligt åt som Stockholms-Censorerna tyckas förutsätta, eller om jag funnit mig så nedtryckt och olycklig af de många göromålen som de kanske befarat. I Småland åtminstone är man af en annan tanka; men Stockholms dagdrifvare med och utan krage vilja

gerna att man skall anse deras Embetsmannaskicklighet för den mskliga förträfflighetens frimurarehemlighet hvaraf de äro i uteslutande besittning. Jag för min del tror att mannen, åtminstone i sådana simpla saker som ett Embete, kan hvad han vill; ty i *viljan* ligger mannens värde, liksom qvinnans i *känslan*. Icke heller lyckas det att skrämma mig med Lamér och Consistorium. Det kan väl hända att den förre gerna hade lust att bita mig bakifrån i hälen: men jag ser icke egenteligen hvad jag i detta fall äfventyrade af en tandlös käring. Hvad Consistoriales angår så äro de ingen ting annat än vandrande nulliteter som långt för detta gifvit sig på discretion: jag vill ej söla mina händer med att låta dem springa öfver klingan. Deremot måste allt hvad som inom Stiftet ännu finnes rättsinnadt och ädelt, och i synnerhet hela det uppväxande slägtet sluta sig till mig; ty Gud har gifvit mig både vilja och förmåga att leda dem till det bättre. Jag har hittills i min lefnad ej känt fruktan annorlunda än till namnet: jag är för gammal att lära något nytt i det hänseendet, och känner i sanning icke hvilken som i Sverge skulle bli min läromästare.

Förlåt, bäste B. att jag sålunda förifrar mig öfver en dum gissning; men på gissningen när har jag redan ofta hört det samma från Stockholm, der ingen ting så gerna idislas som sottiser. I öfrigt är jag fullkomligt af samma tanka som Fruarna De Geer och Schwerin, att nemligen ditt umgänge skulle fördrifva mina griller, om de nemligen hade sin grund i hufvudet; men i den camera optica som vi kalla för hjertat faller intet ljus utom vårt eget: och hon måste ofta stänga till sina fönstergluggar för sjelfva vänskapens ögon. Visserligen är jag här ensam och blir det med hvarje dag mera; ty mina förra vänner dra sig undan de täta utbrotten af mitt elaka lynne, och jag bör ej undra deröfver. Om jag undantar Agardh, hvars studier dock

äro riktade åt ett helt annat håll, finnes här ingen med hvilken ett utbyte af idéer kan komma i fråga, ännu mindre ett utbyte af känslor. Af detta skäl, och innan jag gör mitt minne fullt förhatligt på ett ställe der jag tillbragt den bästa delen af min lefnad, och der jag varit temligen liden både af unga och gamla, har jag beslutat att nästa Maj flytta härifrån. Jag har derföre sålt min gård för 8,000 rdr rgs och hyrt mig för ett år ett landställe, Tufvan, 1/4 mil från Vexiö, som skall ha en utmärkt vacker belägenhet och tillräckliga rum för mitt hushåll. Min nya bosättning fordrar väl ett års förberedelse för att sammanskrapa det nödvändigaste: och oaktadt min gifna oskicklighet som Biskop har jag, nästan från hela Stiftets Presterskap, särskilt emottagit sollicitationer om den snaraste möjliga uppflyttning. — Du ser alltså att jag, liksom du, beställt om mitt hus, gifve Gud i en god stund. Vi bo alla *på* Tufvan, den tufva neml. som vi kalla jorden: och när flyttningstiden kommer bo vi *i* henne, der hjertat får lugn, och dumma och förolämpande omdömen ej mer stöta ett redan såradt och ömtåligt sinne.

Geijer reste härifrån i söndags tillika med Profess. Almroth. Han tyckes vara mycket nöjd med sin resa, och påstod att han derunder blifvit qvitt många af sina ensidigheter, hvilket också var rätt behöfligt. Jag fruktar att ändå mer än nog återstår honom häraf. Men resan har kostat honom ungefär hvad han tjenar för om året. Det är oanständigt att en man som han icke skall ha sin nödtorftiga bergning. Jag blyges när jag besinnar hvad Staten gjort för mig t. ex. som dock i alla afseenden står så långt under Geijer. Vill man ha honom qvar vid Academien så borde man väl tänka på att göra hans varelse derstädes möjlig. Var god och säg detta vid första tillfälle till Kungen och Kronprinsen, eller åtminstone till det

hvita plåster som kallas Tannström. Så fort jag träffar någon af plåsterlapparna skall jag med stora ord säga dem min mening i detta som i flere andra afseenden.

Hjertligt tack för dina öfverskickade Poëmer. Du har i dylika flyktiga stycken, der fråga ej kan vara om någon egentlig poëtisk förtjenst, en Fransk lätthet och ledighet som är sällsynt i Sverge. Lycksalighetens ö är deremot ett verkligt Poëm, både till innehåll och utförande, och jag tackar dig dubbelt derför. Hvem har kunnat inbilla dig att jag skulle hata det sentimentala, när det nemligen är sant, det vill säga, grundar sig på verkligt sentiment, icke såsom vanligt på ett tillkonstladt nervspel och torra tåresäckar? Ack! en elegisk sinnesstämning, försatt med en smula bitterhet, passar sig alltför väl för lifvet; och jag vet icke hvad man då kan ha deremot i konsten som är lifvets bild. Emedlertid är jag på Atterboms vägnar rätt glad öfver denna uppmuntran som han så väl behöfde. Jag fann honom rätt interessant i umgänget, rätt hygglig och älskvärd. Blir han icke en stor Poët, så är han dock i hela sitt väsende ett Poëm. Äfven om det förra kunde vara hopp i fall han någonsin öfvergåfve de luftiga diktregionerna och fattade, för sin dikt, fast fot på Svenska Historiens malmrika grund: men ännu sväfvar han mellan himmel och jord i Metafysikens töckenland, »tristis & infelix umbra, quæ nec ad superos, nec ad inferos pervenire potest». Af all syra är ingen så skadlig för den menskliga organismen som den Metafysiska magsyran hvilken förmörkar hufvudet och hopkrymper hjertat. Det gifves hvarken i konsten el. i lifvet något annat som saliggör än genomskinlig klarhet, som rätt väl låter förena sig med det djupaste djup. Eller vet du något klarare än Sofokles och Shakespeare, ehuru den sednare i synnerhet aldrig arbetar utan på djupet der det menskliga hjertats guldådror ligga? — Detta och myc-

ket annat predikade jag både för Atterbom och Geijer, så sjuk jag också var. Jag erkänner gerna att de äro skarpsinnigare än jag: men jag hoppas ändå att hvad jag af fullt hjerta och med rent och ärligt sinne sade dem, icke utan ingifvelse, ej skall vara utan all frukt för Svenska litteraturen, i synnerhet om andra, för hvilka de böra ha mera förtroende än för mig, inpreglade dem det samma. För öfrigt har du rätt deri att A. ej borde ta humör af publikens . . . kallsinnighet. Den som, lik mig, åtnjuter hennes gunst, vet väl huru litet den är värd. Öfver hvarje Poëm gifves egenteligen blott *en* rätt competent domare, neml. författaren sjelf. Är han icke intagen af dum egenkärlek så bör han kunna bedömma sitt verk rättvist, men strängare än de fleste: ty han kan, hvad andra ej kunna, jemföra det med den idé som föresväfvat honom och mot hvilken utförandet alltid kommer till korta. Vare detta i förbigående sagdt äfven om Frithiof, för att på en gång sluta min tvist med dig och Leopold i detta ämne.

Myhrman har sagt dig att jag i vinter ville ge ut början till en samling af Smärre Dikter. Jag hade ämnat att dela hvarje Band i 3 Häften om 7 à 8 ark. På detta sätt såldes det lättare, och jag hade äfven tid på mig att skrifva färdigt en hop påbörjadt eller påtänkt småkram. Men på andra sidan tycker jag äfven det ser allt för småaktigt och sniket ut att sålunda utminutera hvad man ej tilltror sig kunna afsätta en gros. Gif mig ett godt råd. Blir min helsa bättre kunde första häftet snart vara färdigt. — Frithiof ger mig, neml. första upplagan, 3,000 rdr rgs i behållning. Den andra förmodligen 2,000. Härmed tycker jag att han är rätt väl betalt. Jag ändrar intet annat än tryckfelen. De andra äro för många. Fru Helvig insisterar alltjemt på en omarbetning af *Afskedet:* men jag afslår den bestämdt, dels af öfvertygelse, dels af lätja . . .

Jag hade ännu tusende saker att säga dig: men det må uppskjutas till en annan gång. Min hustru ber mycket helsa dig. Helsa äfven Leopold, Franzén, Blom, och förgät icke din

förbundne Vän

Tegnér.

Af ett bref från Franzén ser jag att han läst mitt till Leopold. Deri förekom, om jag minnes rätt, något om hans Predikningar. Det är indiscret af L. att visa sådant. Var god och skaffa mig upplysning huru härmed förhåller sig.

*

Till M. von Schwerin, född Törngren. 48.

Lund d. 4 October 1825.

Friherrinnan Helvig har anmodat mig att meddela Fru Frih. hosföljande bok. Den innehåller berättelser om ett brustet qvinnohjerta. Egenteligen är detta ingen ting nytt: det är menniskoslägtets historia. Ty äfven manliga hjertan brista, äfven de starkaste.

Jag har hyrt mig ett landställe, Tufvan, utanför Vexiö, dit jag flyttar nästa Maj. Men innan jag flyttar från Skåne — eller verlden, vill jag ta afsked af Sirköping. Om derföre Frih. tillåter kommer jag omkring medlet af denna månad. I annat fall skall jag med något bud återställa de Böcker jag har till låns.

Ödmjukast

Tegnér.

49. Till A. G. Ahlstrand.

Lund d. 15 October 1825.

Hosföljande Not från Kullberg jemte Formuläret för de begärda uppgifterna anhåller jag att Herr Cons. Notarien ville communicera med vederbörande HäradsProstar, hvarefter Handlingarna till mig återsändas. Genom denna omväg kommer ändå att dras långt ut på tiden, hvarför jag önskade att Prostarna så fort som möjligt måtte expediera saken.

Från Christianstad återkom jag i onsdags. Bröllopet blef på ett obehagligt sätt afbrutet derigenom att Brudgummen dagen efter vigseln nödsakades resa åter till Carlskrona, till följe en Curir från Exc. Cederström. Anledningen vet man icke, men äfven här kringlöpa krigiska rykten. En Rysk flottilj ligger i Östersjön. Få vi krig så få vi äfven Riksdag, hvilken komme olämpligt för alla, men mest för mig under flyttningen. Dock hoppas jag att allt stadnar vid blotta Demonstrationer.

Jag behöfver omkring 150 Lȧd hö och 10 tr hafre för mina hästar öfver sommaren. Var god och låt mig veta priserna härpå för närvarande. Till våren blir det dyrare. Kan i Vexiö få köpas Tagel och hvad kostar lispundet, när det är kokt och plockadt?

Blomstrand och Hagelberg skall jag skrifva till med nästa post. Helsningar till Frun och August.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

Till A. Hagelberg. 50.

Lund d. 21 October 1825.

Min bäste Herr Rektor. Jag bekänner att jag icke haft tillfälle att genomläsa Tengströms Grammatik, som jag hade till läns af Mellin, nu under resan, då min tid var upptagen af mycket annat. Endast början ögnade jag på och fann deraf att det hufvudsakligen var ett utdrag af Buttman. Är nu Utdraget icke gjordt med urskillning så böra vi ej förhasta oss med dess antagande. I allt fall kan ej bli fråga derom under innevarande läsår: vi måste väl slita ut gamle Gezelius. Då jag i Maj kommer uppflyttande, få vi vidare betänka saken. Af Buttmans SchulGramatik är nyligen utkommen en öfversättning af J. Faxe; men den är både för vidlyftig för Elementarundervisningen, och för dyr, då den kostar $1^1/_2$ rdr bco. Förstnämde fel kan en skicklig Lärare lätt afhjelpa, men det sednare låter ej rätta sig. Vid Terminens slut skall jag emedlertid låta Faxe skicka opp några Exemplar på prof. För Gymnasium tror jag att boken skulle vara lämplig.

För Hr Rektorn behöfver jag icke recommendera Scholan. Herr Rectorn vet så väl som jag hvad som der göres behof. När jag kommer på fast fot ibland Herrarna vilja vi gemensamt göra hvad vi kunna. Dock är det litet jag kan uträtta.

»Härföraren ensam vinner icke slaget,
de djupa leder vinna det åt honom.»

[Vänskapsfullt
Es. Tegnér.]

51. Till A. G. Ahlstrand.

Lund d. 25 October 1825.

UppfostringsCommiténs Betänkade om grunderna för folkundervisningen och deras särskilta användande inom Vexiö Stift, är utan jemförelse den vigtigaste fråga som förekommit sedan jag blef Biskop. Jag åtminstone kan deröfver ej yttra mig innan jag genom HäradsProstarna inhämtat svar på flere frågor och upplysning om det skick hvari folkundervisningen för närvarande befinner sig i Stiftets särskilta delar. Jag gissar att Cons., ehuru det i 2:ne månader behållit Handlingarna och slutligen skickar mig dem utan en rad till upplysning, ej heller vidtagit några åtgärder för att infordra de underrättelser hvarpå yttrandet måste stödja sig. Jag skall derföre sjelf, så fort jag medhinner, i denna sak expediera Embetsbref till Vederbörande. De underrättelser vi kunna vänta oss till följe af VexelundervisningsSällskapets skrifvelse bli endast tabellariska, och dessutom otillräckliga, efter mitt sätt att se saken.

I fråga om Sandstenska Donationen hade äfven mitt yttrande bordt inhämtas, då frågan rör Scholverket; men då jag hufvudsakligen i denna fråga tänker lika med Cons. betyder en sådan försummelse ingen ting.

Var god och skicka Alin Kungabrefvet rörande Vrigstad, jemte medföljande skrifvelse.

Helsningar för Fru och barn.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

Till B. Beskow. 52.

Lund d. 27 October 1825.

Bäste Beskow! Jag emottog riktigt ditt bref i somras; men det var under min apostoliska Eriksgata, och jag hade då icke ett ögonblick ledigt att svara derpå. Sedan jag i Juli återkom derifrån har jag tyvärr! nästan beständigt varit sjuk till kropp och själ, och derigenom nödsakad att till större delen afbryta all brefvexling. Det gläder mig, att man i Stockholm nu mera anser mig för frisk. Sjelf har jag ingen ting märkt deraf; men det är möjligt att jag misstar mig. I allt fall bör man ej coquettera med sitt dåliga lynne, eller oroa sina vänner med beskrifningen om yttre och inre lidanden som de i allt fall ej kunna afhjelpa. För att medlertid så vidt möjligt är godtgöra mitt fel, skyndar jag att med dagens post tacka dig för din hågkomst.

Det bör glädja mig, att du och en och annan hvars omdöme jag värderar funnit så många vackra saker i Frithiof. Jag för min del är ej så skarpsinnig. Mina tankar om saken har jag vidlyftigt sagt Brinkman och Leopold, och bör således ej upprepa dem. Jag skulle vara glad om jag hade orätt.

Jag blir Crusell på det högsta förbunden för hans godhet att vilja låta sin Musik medfölja den nya upplagan: det blir då det bästa i Boken. Endast fruktar jag att det blir för dyrt och sålunda tvingar mig att öka upplagans pris som jag gerna ville undvika. Var derföre god och i denna sak tala med min Svåger, AdvokatFiskal Myhrman, som är förläggare, och har hela den ekonomiska detaljen. Blir kostnaden ej alltför stor så är min tanka att ett sådant bihang vore nyttigt, äfven för Bokens afsättning, hvilket i denna sak är hvad som synnerligen interesserar mig. Jag skall med nästa post skrifva vidare till Myhrman i

ämnet. Ingeborgs klagan sjunges här allmänt och Musiken beundras med rätta. Ännu en gång, jag önskade gerna MusikBilagorna: men utan Myhrmans samtycke kan jag derom ingen ting besluta.

Huru snart kunna vi vänta oss att få se din Erik XIV? Och Atterboms Lycksaliga Halfö? Han var så god och var hos mig några dagar i somras, och jag är glad deråt; ty jag fann honom i umgänget helt annorlunda än jag föreställt mig honom, lifligare, interessantare, trefligare. Hvad hans giftermål angår, så har Brinkman redan förut frågat mig, »om man icke äter på Lycksalighetens Ö?» Men som jag aldrig varit på orten, kunde jag ingen ting svara honom härpå.

Framför min vördnad för din Fru. Jag beklagar af allt hjerta hennes sjuklighet, men bör hoppas att den öfvervinnes. Jag tycker att jag skulle vara sjuk för många af mina bekanta. Helsa äfven mina andra vänner och förlåt mitt ofullständiga bref; men posten går i ögonblicket.

Din

redlige Vän

Tegnér.

*

53. Till M. von Schwerin, född Törngren.

Lund d. 30 Octr. 1825.

Vid min återkomst från Sirköping hade en mängd bref och expeditioner åter samlat sig som upptagit flere postdagar. Dylik *Spillning* samlar sig alltjemt och om man ej dagligen rensar Biskopsladugården förgås man slutligen i mörjan. Olyckan är att jag ej här har någon Notarius (icke en gång en NotarieFru) utan måste skrifva och uppsätta allt sjelf. Jag nämner detta endast för att förklara

möjligheten deraf att jag låtit tre postdagar förbigå utan att tacka för de dyrbara, oförgätliga, tröstefulla stunderna i Friherrinnans sällskap.

Men hur skall jag tacka? Det ligger någon ting obeskrifligt ljuft och tröstrikt deri att få meddela sin sorg, nemligen åt den som kan fatta henne. Visserligen, Grafven är stum och Natten äfven: deras syster, Sorgen, borde äfven kunna tiga. Men jag känner intet bättre bevis för menniskans *sociella* natur än just den erfarenheten som hvar och en måste göra att allt bekymmer lättas i den mån det meddelas, hvaremot en sorg som ej får luft slutligen spränger det olyckliga hjertat. Derföre äro vänskap och förtroende hela den bättre mensklighetens lifsluft, och jag andas lättare sedan jag kom från Sirköping. Det är som om mitt hjertas hemlighet vore adlad, vore helgad sedan jag fått nedlägga den i ett skönt hjerta. Låt den hvila der, låt den dö der, åtminstone till dess jag sjelf är död: grafven har ingen annan hemlighet än — den största.

I öfrigt är i hufvudsaken allt sig likt. Samma tystnad, samma förbehållsamhet som förr, och detta nu snart i åtta månader. Hvarje tillfälle till en explikation undvikes med all möjlig sorgfällighet. Ack! Om förtroende och ett öppet meddelande är ett behof äfven mellan vänner, huru mycket mera der andra, ännu ömmare, förhållanden funnits! Och likväl ser hon, liksom hela verlden, min sorg, och vet dess orsak. Men hon vet tillika att hon brutit utan allt skäl, hon blyges för sin trolöshet, hon kan ej hjelpa sig ur sin förlägenhet annorlunda än genom tystnad. Eller kan hon kanske ej göra sig någon föreställning om hvad ett älskande hjerta vill säga, anser hon kärleken egenteligen bestå i — friction, och tror hon sig fri derföre att jag försummat den? Men hur är det möjligt att man kan tänka så trivialt? Har jag helt och hållet misstagit mig från början? Det är en

obeskrifligt bitter känsla att misstänka det den man älskar ej förstår kärleken. Jag talar ej om förståndsgåfvor, men endast om känslor. Att ge bort ett fullt, ett rikt hjerta och få i utbyte ett utfattigt, som dertillmed tas tillbaka, utan att man sjelf kan återtaga sitt eget bättre — erkänn att detta är den grymmaste olycka i menniskolifvet. Ack! jag går ur lifvet utan att ha varit älskad af en qvinna, kanske äfven utan att ha varit förstådd af en vän! Jag vet ett enda Fruntimmer i Sverge som kunnat hindra detta, som kunnat fylla den oändliga tomheten i mitt hjerta; men hon — dock jag bör icke vara otacksam. Men

»Solen i mitt lif är slocknad, bara mörker rundtomkring.»

Förlåt att jag besvärar med mina griller. Men ingen blickar ostraffad in i det *benhus* som kallas menniskohjertat. —

Min helsa är icke god. Bloden har börjat att nu, liksom i somras, stiga åt hufvudet. Det är en hemorrhoidalisk parvenu som vill högre än han bör. Men för att visa hans ofrälse högmod tillbaka inom sina vederbörliga gränser tänker jag att applicera blodiglar i — legitimiteten. Förlåt mig, jag har glömt det Svenska namnet.

Budet som lemnade Don Juan, träffade jag icke. När något annat går så var god och låt det säga till här. Jag skulle skicka Oehlenschlägers Roman, och några andra böcker. Wachtmeisters Brudskrift bifogas. Jag borde ej utsprida dylika obetydligheter; men mitt poëtiska rykte är mig likgiltigare än någonsin. Af ära har jag nog och förmycket, jag menar neml. falsk, usurperad ära för dagen. Kunde jag köpa mig en smula lugn för en hel väderballon af modernt beröm så vore jag lycklig.

Förlåt. Jag kan ej beräkna *solförmörkelserna* i mitt sinne; men Frih. bör vandra i dagen, och derföre bör jag

sluta. Gläd mig någon gång med ett par rader. Jag behöfver all den tröst jag kan få.

Vänskapsfullt
Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 54.

Lund d. 7 November 1825.

Jag ser af min Postbok, bäste Brinkman, att det snart är 5 vickor sedan jag sednast skref dig till; men också har jag under denna tid varit omkring på tåg, åt Christianstad och — Sirköping. I afseende på den förra resan är föga att säga. Wachtmeister tycktes bära sin lycka — ganska lugnt, äfvenså bruden. Det föreföll mig som om jag bevistat ett *silfverbröllop*, så förnuftiga och tranquilla voro de höga Contrahenterna. Sjelfva brudnatten, som väl dock borde vara menniskolifvets focus, tycktes ha gjort föga intryck på dem. Åtminstone kom brudgummen redan kl. 6 om morgonen opp till mig som bodde hos Leijonhufvud och lade sig i den sednares säng: som det syntes icke just för att hvila ut efter några bedrifter, utan för att tala om likgiltiga saker, alldeles som om *ingenting* förefallit. Den lilla glädje lifvet har skulle väl ändå komma af Kärleken: men han är full af nycker, och inställer sig helt mal à propos, och der han ej bör vara. Men ibland bröllopsgästerna hade jag dock gerna sett honom, väl vetande att han är bland de första som reser. Med ett ord, jag kunde ej rätt familiarisera mig med brudparets Stoicism. Men jag hör nu af Leijonhufvud, som just i dag rest ifrån mig, att Wachtmeister och hans Fru skola finna sig rätt nöjda och lyckliga. Möjligtvis sluta de med kärlek, sedan de börjat med likgiltighet, hvilket annars är att vända upp och ner på all ordning i

32—210169. *Tegnér, Saml. skrifter. 5.*

äktenskapsverlden. W. är i öfrigt ett godt hufvud, och en ännu bättre caracter, som jag uppriktigt håller utaf.

Grefvinnan är hvarken ung eller vacker, men förekom mig, det oaktadt, rätt älskvärd. I allmänhet måste man för *umgänget* föredra Fruntimmer i de högre classerna med sin högre bildning; är åter frågan om allvarligare förbindelser — för hjertat t. ex. — så ger jag, af flere skäl, medelståndet företräde. I umgänget sätter jag mig snart i jemvigt med hvem som helst: det är blott en visite som jag gör; men skall jag bosätta mitt hjerta hop med en qvinnas, så måste allt slags ojemnhet, äfven den tillfälligaste, *undanrödjas;* och medan man i sitt sinne arbetar härpå, får förtroendet tid att rymma. Dock ges här undantag. — I öfrigt såg jag i Christianstad en mängd främmande ansigten, men deribland ett vackert, det vackraste jag sett i Sverge. Det tillhör en fröken Ulla Morman. Den stackars flickan har ej heller någon annan rikedom. Jag är en narr för dylika sköna former, och kan väl begripa huru de saligas enda njutning kan vara contemplatif och bestå deri att de *se* på Gud; men visserligen måste han då ha ett Fruntimmersansikte. Flickan bad mig om några vers i sitt Album, och dem gaf jag henne med glädje.

Af de öfriga Damerna var en Friherrinna Wrede, gift med Öfversten för Kronobergs Regemente, hyggelig nog. Jag hade redan förut sett henne i Småland der hon äfven blir min granne. Men jag interesserar mig föga för Fruntimmer nu mera, i pluralis nemligen. »Das Herz ist gestorben, die Welt ist leer.» — Jag förefaller mig beständigt som om jag vore på min egen begrafning. — —

Jag har sedermera varit på Sirköping, och derom kunde vara mycket att säga, så framt icke det förnämsta hörde till det slags mysterier, hvari, olikt Frimurarnas, ingen karl kan få invigas. Jag är dig på det högsta förbunden, bäste

Brinkman, för din granlagenhet att icke någonsin i detta afseende ha visat någon slags nyfikenhet. Derpå känner man en vän att han respecterar sin väns griller. De fleste handla annorlunda, nöja sig med ett *aflockadt* förtroende, och ge till ersättning sina visa råd dem man alltför väl kunde umbära. Lyckligtvis drar mitt hjerta sig alltid tillsammans när jag märker att man vill spionera det. Gissningar och hviskningar kan man ej förekomma, bör ej ens vilja det; ty någon hugsvalelse bör man dock unna den beställsamma nyfikenheten som masquerat sig till vänskap. Jag bör emedlertid säga dig att mitt sjukliga lynne alldeles icke stått eller står i något slags sammanhang med mitt förhållande till Friherrinnan. Detta sednare har någon tid varit afbrutet genom ett missförstånd, hvartill i sanning icke jag *ensam* var skulden. Det hade dock snart blifvit återställdt om icke beställsamma och lögnaktiga budbärare mellankommit. Sedan kom, af helt andra orsaker, min själs- och kroppssjukdom. När man är olycklig är man föga försonlig: endast glädjen förlåter; och jag ansåg mig djupt förolämpad. Men jag hade icke talt $^1/_2$ timma med Frih. innan allt var på den gamla foten, och — för dig kan jag väl berömma mig deraf — på en förtroligare än någonsin. Ty henne, som Fruntimmer, och hvilket Fruntimmer sedan! har jag sagt mycket som ej kan eller bör sägas någon annan. Förmodligen har hon redan sjelf underrättat dig att jag för henne icke har någon hemlighet. Jag är glad att ha kunnat anförtro mig åt ett sådant hjerta; ty säkrare har jag ej kunnat placera min sorgs capitaler; och det är en tröst att så utgjuta sin smärta för den som både förstår och delar och förlåter henne. Men nu nog härom.

Jag tror att jag är visserligen ej återställd, men dock på bättringsvägen. Det växer ärr öfver sår, som ej slutas för hastigt, kanske i många år kännas ömma. Jag tycker

jag gör dagligen vackra framsteg i det slags förhärdelse och likgiltighet som utgör lifvets lycka och vishet. Hjertat, liksom vattnet, blir aldrig rätt stilla innan det lagt sig is deröfver. Den vises bestämmelse är att bli allt mer och mer — sköldpadda. Så länge han ännu har en enda *blottad* känslonerf, så är hans väsende smärtans egendom. Mensklig fullkomlighet är — apathie; deri hade Stoikerna rätt. Visserligen är med ett sådant *skal* äfven till en god del *kärnan* förtorkad i menniskohjertat: och för min del känner jag huru en *fällning* af förakt och likgiltighet mot det tvåbenta slägtet sätter sig på bottnen af mitt hjerta: men det lär vara omöjligt att med någorlunda trygghet segla på lifvets haf utan denna *ballast*. För öppna och narraktiga sinnen, som gerna velat älska och högakta sitt slägte, är denna vishet något dyrköpt, och lärostunderna dertill obeskrifligt bittra; men då man ändå måste genomgå dem tackar jag Gud att de infallit på en tid då jag ännu hade nog energi och spänstighet i själen qvar för att ej alldeles förkrossas under en sådan börda.

En infam tandverk hindrar mig att fortsätta, ehuru mycket jag hade att tillägga. Således vidare en annan gång.

Din tillgifnaste

Tegnér.

*

55. Till B. Beskow.

Lund d. 10 Novr. 1825.

Du är alltför god, bäste Beskow, som gör dig så mycket besvär för det sorgebarnet, Frithiof. Myhrman säger mig att han ingen ting har emot att Crusells Musik bifogas till den nya upplagan; endast tyckes han frukta att köparne af den förra derigenom skulle kunna anse sig för-

orättade. Men denna samvetsgrannhet förstår jag icke. Jag tvingar ingen att köpa hvarken den gamla eller den nya Frithiof. I Bokhandel, liksom i Kärlek, måste allt vara fritt. Man söker sig en vackrare upplaga, liksom en vackrare Fru, om så godt synes. Är man åter nöjd med den gamla, så är det så mycket bättre — utom för Författaren och Damerna.

Crusells anmärkning i afseende på metern måste vara ett misstag; ty alla stroferna börja med en Palimacchius – – ⏑. En sådan är likaväl Färväl dŭ, som Heïmskrïnglăs. Någon gång har jag i dess ställe nyttjat en amphibrach ⏑ – ⏑, efter gammal Grekisk plägsed. Men detta bör icke göra någon svårighet vid sången. Att börja sången först med andra strofen vore underligt. Hvad *Kringlan* angår så vet jag icke hvad som egenteligen skulle hindra att börja sången, liksom i allmänhet måltiden, med en sup dertill. Det ifrågavarande arket är dessutom långt för detta tryckt. Helsa Crusell allt detta, och mycket annat hjertligt. Hans Ingeborgs klagan sjunges nu öfver hela Göta Rike; och skall ett sådant misslyckadt stycke som Frithiof kunna få en blott tillfällig popularitet, så fordras dertill att en man som han tar den på sina vingar.

Beträffande Dahlgren så har jag för honom mycken aktning. Han är sedan Bellman dog vår störste, olyckligtvis också vår ende Humorist. Jag har läst högst genialiska saker af honom, helst i Manuscript. Två ting har jag likväl emot honom: det ena att han ej tyckes ha studerat vitterheten, hvilken dock också fordrar litet flit och omtanka: det andra att han allt för mycket vårdslösar det tekniska i versen. Det är sant, Bellman gjorde stundom så också; men en Bellman, liksom en Shakespeare, ha rätt att göra som de vilja i afseende på teknik och lärdom. Vi andra få ej vara så högfärdiga. Poësien är dessutom

nu mera än någonsin en lärd Konst. Hvad Kometen angår så kunde jag gerna hänga mig i dess svans, med ett och annat Bidrag, om jag dels icke försvurit och afsvurit all TidningsLitteratur — jag önskar att alla bättre naturer gjorde det samma så att vi lemnade den publicistiska visheten åt Hrr Argus, Lindwurm, Wallmark etc. — dels icke skulle nu ändtligen samla en hop småsaker i vinter, för att ha som flyttningshjelp till Vexiö. Äfven tillfällighetsstycken får jag då icke försmå, helst de oftast väl kunna vara så goda som de långa och högtidliga. Helsa emedlertid Dahlgren från mig. Om jag någon gång kommer till Stockholm skall det bli mig en glädje att göra hans bekantskap.

Helsa och lynne äro som de varit på länge. Egenteligen är det väl ingen annan sjukdom som plågar mig än melancholi. Leopold, om jag minnes rätt, har redan anmärkt att den sjukdomen består deri att man

»Ser allting sådant som det är»

och den är således svår att bota, så framt Gud ej hugnar mig med blindhet.

Framför min vördnad för din Fru och tacka henne om hon någon gång ännu kommer ihåg mig.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

56. Till F. M. Franzén.

Lund d. 13 Nov. 1825.

Det är så länge sedan jag skref dig till, bäste Franzén, att jag skulle blygas för min försummelse, om icke min sjuklighet till kropp och själ ursäktade mig. Allt sedan i somras har jag sällan skrifvit andra bref än Embetsbref.

Jag har förlitat mig på mina vänners öfverseende snarare än på andras, och hoppas att ej hafva misstagit mig. Det är i dag min födelsedag; jag vill fira den med att skrifva till dig som jag ändå bland mina vänner mest älskar och värderar. Det är min 43:de födelsedag. Jag har således längesen passerat landthöjden i lifvet der vattendragen dela sig. Man blir med hvarje år sämre och sämre, den ena stjernan slocknar efter den andra, utan att likväl solen går opp, man dör småningom och till hälften. Derföre borde blott barn och ynglingar fira sin födelsedag med glädje; vi som gått in i årens dal, som med hvarje steg blir allt mörkare och kallare, göra rätt i att fira den — med griller. Herodotus, om jag mins rätt, berättar att ett folkslag, jag tror Egyptierna, gret på en menniskas födelsedag och gladdes endast på dödsdagen. Den plägseden var icke så oriktig, när man nemligen passerat equatorn i menniskolifvet. Hvad som särskildt förstämmer mig i dag är äfven den omständigheten att denna födelsedag är den sista jag tillbringar i Lund; ty till våren flyttar jag. Jag har här lefvat i 26 år, jag har här ännu en och annan qvar af ungdomsvänner och akademikamrater, mitt hjerta har växt fast vid Lundagård. Jag kommer till ett främmande folk, der ingen känner mig, ingen förstår mig, ingen ursäktar mina öfverilningar och svagheter. Sjelfva mitt rykte skadar mig:

— — — die Augen
der Eifersucht und Neugier ruhen auf mir.

Jag emottar ett Stift temligen desorganiseradt, ett prästerskap utan bildning och anda, som tyvärr lär vara på samma sätt öfverallt. För att uträtta något är jag nödsakad att vidtaga åtgärder — och jag har redan börjat dermed — som skola utropas för despotiska eller förklaras ur ett

barnsligt nyhetsbegär. I fordna dar satte jag mig öfver allmänhetens omdöme, och gick min väg rätt fram, obekymrad om mobben: men jag har icke mer min förra tillförsigt och kraft, jag är nervsvag och hypokondrisk och förstämd, jag börjar att begripa hvad menniskofruktan kan betyda. Och likväl är detta ingalunda mitt enda, icke ens mitt största bekymmer. Jag har haft och har andra. Men Natten tiger och Grafven är stum: deras syster, Sorgen, bör göra som de. Derföre — nog och för mycket härom.

Med fribrefsposten i dag skickar jag poëmerna tillbaka. På det att nu ej måtte gå som i fjor då ett dylikt bref låg en hel månad outtaget på Postkontoret, skrifver jag sjelf med den vanliga posten för att härom prevenera dig. Mitt omdöme öfver Täflingsskrifterna hade man visserligen ej behöft inhemta: den saken förstå ju du och Leopold och Wallin bättre än jag. Hvad först »*Fosterlandskänslan*» angår så äro vi väl alla ense både om Poëmets fel och förtjenster. Till de sednare räknar jag i synnerhet en ren, mild, nästan idyllisk ton, och en verkelig classisk enkelhet. Jag blir glad när jag hör sådant, helst nu för tiden; ty här är för mycket buller och bång i vår poësie, ett trumpetande som på en vaktparad, en affecterad kraft som gerna ville vara Nordisk, men egenteligen endast är skryt, är Plauti feghjertade *miles gloriosus*. Det är skönt när Thor ljungar, äfven i Dikten; men theaterblixtar äro mig vidriga, nästan ännu vidrigare än de sentimentala Tårepilarna som stodo och greto öfver det tomma methaphysiska Intet, men hvilka nu lyckligtvis tyckas ha torkat ut. Vi böra derföre göra rättvisa åt dylika nu mera sällsynta återgångar till ett bättre, renare, menskligare manér. Hvad i öfrigt det Hela af poëmet angår så synes mig hela afdelningen om Columbus rent poëtiskt både tänkt och utförd, den smälter som den bör fullkomligt tillhopa med

ämnet och förtjente ensam ett pris. Äfven hvad som förekommer om Grekland vid slutet är vackert och helgjutet: en smula mera kraft och lyftning hade kanske ej skadat. Mindre lycklig är författaren i sina betraktelser öfver den patriotiska poësien. Också är väl poësien en alltför cosmopolitisk konst för att vara i den meningen patriotisk. Hvad som förekommer om Gustaf Vasa må vara både skönt och sant; men det är i sanning alltför långt och uttänjdt — et nunc non erat hic locus. Ett fullkomligt hors d'oeuvre deremot är allt om Franska Revolutionen och Napoleon, och det prisvärda befrielsekriget, hvaraf, som hvar man ser, verldens frihet och upplysning äro en följd. Jag skulle önska att hela denna politiska *διατριβή* vore borta. Öfver Europas nuvarande Politik kan ingen hederlig man, icke en gång en Tysk, yttra sig utan med blygsel och afsky. I Poësien kan den på sin höjd vara föremål för en juvenalisk satir. Man är i sådana saker höfligast när man tiger. Men äfven oberoende häraf

säg mig hvad höra dina ekar
till salig menniskan som dog.

Det är grym ironi att nämna, vare sig i vers eller prosa, tidens obscurantiska, verkligt infernaliska tendens så ofta frågan är om något ädelt och stort, om någon bättre mensklig känsla. — Inledningen slutligen om skillnaden emellan tanke och känsla, är hvarken rätt philosophisk eller rätt poëtisk. I alla dessa stycken kan man väl se att de äro *lödda* tillhopa med det hela; och ingen ting skär mig så i hjertat som att märka *fogningarna* i ett Konstverk. — Detta allt oaktadt anser jag för billigt, och tillstyrker följakteligen att Stycket måtte belönas: om med stora eller lilla medaljen kan jag ej afgöra; jag känner ej hur cursen står för närvarande i afseende på guld.

Deremot måste jag på det bestämdaste afstyrka all slags belöning för det andra stycket, N:o 13. En och annan vers kan väl vara lycklig nog; men det hela är ju af en tomhet och fattigdom och trivialitet som jag hoppas måtte vara sällsynt. Det är visserligen ledsamt att nödgas utsätta detta ämne ännu en gång till täfling; men ännu ledsammare att belöna ett stycke som i intet afseende förtjenar det, och derigenom göra Academien till ett *underdånigt* Spectakel inför publiken, vän eller ovän. Men hvarföre skall det också utsättas å nyo? Academien har ju gjort hvad den kunnat. Det är icke dess fel att en brudskrift ej står att köpa i landet för guld. Löjligt är det ju också att komma fram med bröllopsverserna — efter barnsölet. Mitt råd är att vi vänta — till *silfverbröllopet.* — Nu till annat.

I ett af dina bref har du sagt mig att man klandrade mitt Tal i Jönköping såsom hierarkiskt. Det vore underligt om en Ephorus som gör sin tjenst ej hade rättighet att säga till Scholpojkarne att han ämnar hålla efter dem. Jag har gjort mer än det: jag har sagt Lärarne det samma. I Vexiö t. ex. examinerade jag sjelf nästan dagen igenom, och sade, dels privat, dels publikt, Lectorer och Lärare hvad jag tänkte om deras skicklighet. Sådant är helsosamt, är äfven nödvändigt vid en undervisningsanstalt som länge saknat all verksam tillsyn. Visserligen ådrar mig detta ovänskap, och så länge jag är frånvarande intrigerar det hufvudlösa Consistorium (ty Lamér är dess hufvud) emot mig, ehuru alltid i liten och krypande scala. Men jag lofvar dig att innan jag varit $^1/_2$ år i Vexiö skall det ej finnas, så förstämd och sjuk jag än må vara, något annat partie, i Consistorium åtminstone, än mitt. Jag känner mitt folk och vet huru de skola behandlas. Det ges ett enkelt medel att alltid *få* rätt neml. att *ha* rätt, eller åtminstone visa att man vill

det. Jag respecterar så mycket som någon annan andras rätt och öfvertygelse; men genom stränghet i början besparar man sig mången ledsamhet i framtiden, despotismen är öfverallt helsosam der den ej missbrukas, det första hos all styrelse är att veta hvad den vill och ej låta förrycka sig ur banan, l'État c'est moi, är ett kungligt uttryck, ehuru det användes af en imbécile som Ludvig XIV. I denna anda har jag handlat och aktar att göra det alltjemt. Jag bör bekänna alla mina missgerningar. Jag har under mina resor som blott omfattade halfva Stiftet hållit 8 Biskopsförhör och utdelat varningsgrader till Protocollet, jag har, utan föregående dom och ransakning, om ej afsatt, dock suspenderat ovärdiga prester. Jag vet att man i Stockholm, der man ej har annat att göra roar sig med att utsprida det egentliga orsaken till mitt dåliga humör är den att jag, fast för sent, märker att BiskopsEmbetet är mig för högt och djupt, att *successio apostolica* ej velat slå an på mig som olyckligtvis föraktar allt hyckel, att en Poët aldrig duger till Embetsman, att Embetsmannalifvet har sin egen ordenshemlighet, nemligen den andeliga fattigdomen, och att man, helst för de högre platserna, är oduglig så framt man ej är ett methodiskt fä: en sats som jag medgifver till en stor del har erfarenheten för sig. Huruvida nu allt detta slår in på mig, kommer väl tiden att visa; men *min* tanka om BiskopsEmbetet bör jag i korthet säga dig.

En Biskop är Chef för Presterna i sitt Stift. Men Presteståndet är nu mera ingenstädes i Sverge hvad det borde vara, hvad det, till en del åtminstone, fordom varit. Två ting utgöra Presten: nit och bildning. Hvad det första angår så är det en verkelig nådeverkan som måste komma ofvanifrån: vi kunna derföre ej göra annat än bedja Gud att han måtte gifva oss sjelfva och andra sin heliga Anda. Reformationen som i så många andra afseenden, till ex. i

Dogmatiskt, var blott polemisk och antog mycket endast derföre att den var den raka motsatsen till Catholicismen, förändrade äfven efter samma grundsatser Presterskapets verkningskrets och bestämmelse. I stället för Catholska Prelater och Munkar som voro söndrade från nationen och endast genom ett theocratiskt band hängde tillsammans dermed, uppkom ett populärt presterskap som endast utgjorde den *lärande* delen af folket, folkets eget religiösa medvetande, att jag så må säga, icke utom men inom det. Deraf vårt löningssätt — i naturalier, våra boställen, religionens *indelningsverk*, med ett ord hela det sköna, patriarkaliska Elementet af ett protestantiskt presterskap. Detta är förträffligt, är det enda rätta så länge ännu sederna äro enkla och Presten kallas och är *kära far* inom sin församling, så länge han ännu, icke blott genom helgden af sitt kall, utan äfven genom öfverlägsenhet af sin bildning kan bibehålla den öfvervigt som anstår en lärare. Men med förändrade tider och seder äfventyrar han lätt att förlora den och sjelf bli en bonde så snart han ej har något som i den halflärda och mångkunniga tiden håller honom uppe öfver folket. Vi ha för denna afsigt inga rikedomar, ingen rang, inga präktiga religionsceremonier som Catholikerna: jag ser åtminstone för min del intet annat medel härtill än en högre icke blott theologisk lärdom utan äfven profan och populär bildning. Så länge presten ej är den lärdaste i sin församling, så länge han är främmande för något som ingår i den allmänna bildningen, blir han sjelf och med honom den lära han förkunnar öfversedd och föraktad. Hvaraf kommer det annars att de så kallade bildade classerna så gerna roa sig på prestens bekostnad, ja på Religionens egen, om icke deraf att de känna sin öfverlägsenhet öfver honom i dagens, låt vara ytliga men dock oumbärliga odling? Med den ultraistiska Christendom som

nu börjat komma på modet, med uppkokningen af Dogmer som hvarken förekomma i Bibeln eller i förnuftet, afhjelpes icke det onda; men väl kunde det, åtminstone till någon del afhjelpas derigenom, att presterna ställdes på den plats, i afseende på tidens kunskaper, som de fordom innehaft. Ett christligt sinne, utan all lärdom, är tillräckligt för åhöraren, men ingalunda för hans lärare. Derföre är mig ingenting vidrigare än en okunnig prest: det är som en blind målare eller en halt dansmästare. Att nu, så vidt möjligt är, afhjelpa okunnigheten inom Ståndet, detta är det mest trängande behofvet för dagen, härpå måste Biskopen väsendtligen arbeta. Derföre borde ingen komma i fråga till Biskop som ej har eller kan skaffa sig ett litterairt namn, och har någon energie för att göra sitt eget exempel gällande inom Ståndet. Det är sant, man kan ej hoppas att uträtta något väsendtligt, så länge våra academiska institutioner äro som nu, och i synnerhet Seminarierna, som borde vara en practisk inrättning der man utöfvade den theori man förut inhämtat, nu tillika måste utgöra den enda theoretiska bildningsanstalten för våra prester; hvarigenom händer att dessa, åtminstone i humaniora, komma okunnigare ifrån Academien än de reste dit. Genom skärpta prestexamina hjelptes heller ingen ting; ty gudstjensten måste upprätthållas och man får ta hvad dagen gifver. Det återstår således ingen ting annat än att söka förmå de unga presterna att, sedan de redan inträdt i embetet, inhämta hvad som blifvit försummadt förut, och lära sig något på landet, sedan Academierna afsagt sig besväret dermed. Problemet är icke lätt, men jag gör och skall göra hvad jag kan. Till en början är jag sysselsatt att organisera lässällskaper der det låter sig göra, naturligtvis i en liten scala: man kan ej hålla mer än en eller högst två utländska LitteraturTidningar, men alla Svenska böcker af något

vettenskapligt eller vittert värde skola förskrifvas. Vidare ämnar jag att hvarje sommar utsätta läsmöten i hvarje härad, der jag antingen sjelf eller genom tillförordnade examinerar det yngre presterskapet i saker som jag året förut uppgifver. Det förstås af sig sjelft att de theologiska studierna härvid ej få förgätas: de äro nödvändiga för en prest, och måste utgöra basis för hans bildning; men de profana och humanistiska få ej heller förgätas, dels för deras eget värde, dels äfven derföre att på deras kännedom beror i synnerhet medelståndets omdöme öfver sin prest. Jag inser väl att allt detta ej kan verka annorlunda än långsamt. Jag inser äfven att det i början kommer att utskrikas som onödigt nyhetskrämeri både bland prester och lekmän: men är saken riktig så aktar jag icke på skriket, hvad jag vill det vill jag, och jag råder ingen af mina prester att försöka ett motstånd. Mycken tid och besvär kommer äfven detta att kosta mig: men dels tror jag ej den är förlorad, dels kan man spara in den från andra mindre väsendtliga sysselsättningar. Prestmöten t. ex., såsom de nu anställas, äro åtminstone i litterairt afseende utan all nytta och rent af löjliga. Det myckna fjäsket som drifves med så kallade Biskopsvisitationer är mig förhatligt: det väsendtliga dervid, åtminstone här i Stiftet der de alldeles onödigtvis anställas, är calaset: de skada magen mera än de gagna församlingen. Endast för kyrkotuktens upprätthållande kunna de någon gång vara af nöden, men på de fleste ställen kunna och böra de af Häradsprostarne förrättas. Med embetets mechaniska sida, de juridiska consistorialgöromålen hvarföre så mången Biskop tyckes lefva uteslutande, ämnar jag befatta mig så litet som möjligt. Polhem föreslog redan i förra seklet att hålla Staten, för billigt pris, tillhanda en mechanisk uppfinning som gjorde både bättre och fortare allt det samma som Post-

mästare, BankoCommissarier och flera dylika Embetsmän nu uträtta. En skrifmaskin för våra Consistorier, Collegier och Domstolar vore äfven väl att önska. Hvad som är fabriksmässigt borde ej behandlas annorlunda; men en sådan maskin uppslukade också dryga sju åttondelar af den reputation för embetsmannaskicklighet som nu så mycket omtalas. Nu gå skrifmaskinerna på två ben och avancera, efter tour och anciennetet till Statens högsta embeten. Här i Lund har vi fått en sådan till Biskop och Procanceller, ett slags hylsa till Jurisprudentia Ecclesiastica, en lefvande expeditionslåda. Om någon åsigt af embetets egentliga betydelse eller af Religion och vettenskap och tidens behof och ståndets mening kan då naturligtvis ej bli fråga: men den är också onödig; man endast skrifver och expedierar, och representerar och visiterar. För min del är jag deciderad att kasta så mycket af denna börda som sig göra låter på Notarier och öfriga vederbörande; och på detta sätt hoppas jag ännu få mycken tid öfrig, helst de långa vintrarna, för litteratur och poësi. Ephoratsgöromålen äro dock väsendtliga och gå vintern igenom. Lyckligtvis är dock Scholverket allt sedan Wallqvists tid i temlig ordning.

Förlåt mig, bäste Franzén, att jag i denna sak råkat att vara så vidlyftig; men jag borde någorlunda utförligt meddela dig mina tankar i denna fråga, dels derföre att jag sätter värde på ditt omdöme framför andras, dels derför att jag vet det du af själ och hjerta är prest. Troligtvis kommer jag att i början begå många misstag: men är endast principen riktig, så corrigerar erfarenheten dess användande med tiden. Frukta ej heller för mycket för öfverilningar: jag är väl obetänksam i umgänget, men när det gäller något allvarligt plär jag betänka mig mer än man i allmänhet tyckes tro. Det är sant att jag gerna går

den kortaste vägen, och hatar formalitetsvettenskapen, och vågar allehanda: men jag kan också våga mer än många andra emedan man temligen allmänt är öfvertygad att jag åtminstone vill det rätta. Vore jag endast frisk och stark och frisinnad som fordom! Men helsa och lynne stå i Guds händer.

Doctorerna påstå att jag har någon åkomma i lefvern eller också gallsten. För att ej bringa gallan i rörelse läser jag också aldrig utrikes tidningar, och medicinerar äfven på annat sätt. Jag kan emedlertid sällan klaga öfver någon egentlig physisk plåga, men väl öfver en ständigt fortfarande oro och lättrörlighet i sinnet, helst om nätterna eller då jag är ensam. I umgänget deremot är jag ofta glad, ibland för mycket; men dessemellan komma Svartalferna och göra mig sällskap. Hemorhoider och nerfsvaghet ingå visserligen för en betydlig del häruti, på någon tid har jag likväl varit bättre. Jag hoppas min helsa skall vinna på flyttningen och de många distraktioner jag får af Embetet.

Af min Brorson hör jag med förundran att du sjelf sysselsätter dig med att föra allehanda längder, och gör allt det ministeriella sjelf. Sådant är ju oförnuftigt, det är ett mord på din tid som kunde och borde användas på vigtigare saker. Din dräng eller högst dina Adjunkter kunna ju och böra uträtta sådant. Jag vet icke hvad du annars skall med dem.

Huru kunde du falla på den tanken att jag trodde dig ha *skrutit* med mitt bref för någon. Det var i sanning ingen ting att skryta med. Jag var så sjuk att jag knappast kunde sitta oppe under det jag skref de få raderna. Hvad *lustigheten* angår så berättade Brinkman, tror jag, att han hört något derom, ehuru icke af dig: hvarpå jag svarade att den då måtte funnits i Geijers eller Atterboms

tillägg, dem jag ej läste. Detta är allt hvad jag vet i den saken.

Hvad jag kunnat skrifva till Leopold om dina predikningar som jag då ej ännu sett, påminner jag mig icke nu; men väl finner jag det något indiscret att sålunda visa andras bref. Att jag för öfrigt i fråga om predikningar icke är alldeles af samma tanka som du, tror jag mig förut ha sagt dig. I Religionen liksom i Poësien ser jag gerna bevingade Genier: jag önskar gerna att de må lyfta oss ett godt stycke öfver jorden: jag har svårt för att fatta huru detta skall ske — åtminstone kan jag ej göra det — utan en viss spänning i sinnet som äfven förråder sig genom sjelfva uttryckets högtidligare och mindre vanliga form. Detta förtager ingalunda enkelheten, den hör just tvert om dertill; ty allt det höga är i sin natur enkelt. Jag stöter här på en anmärkning som jag redan ofta gjort dig i afseende på dina poëmer och den stundom något familjera tonen deri. Du är af naturen *hemmastadd* i den poëtiska verlden dit vi andra först måste *svinga* oss *upp;* det är ditt vanliga arbetsrum, och der tycker du icke att du behöfver kläda dig. På samma sätt är det äfven i Religionen: du är född på dess höjder, du vet icke hur man kan lefva längre ner. När du talar om det himmelska talar du blott din själs modersmål, vi andra yttra oss vid sådana tillfällen endast i öfversättning. Men jag fruktar att icke alla förstå rätt ett sådant språk eller kunna fatta hvarifrån det kommer. Jag fruktar att de fleste åhörare behöfde litet mera rhetoriska retningsmedel, litet mera språkpoësi för att väckas och röras. Jag vet icke om jag skrifvit detta eller något dylikt till Leopold: men jag vet säkert att det var och är min mening.

Hvad verserna till Wachtmeister angår, så voro de, som alla dylika, en bagatell; jag vet icke hur ni fått dem

till Stockholm. Men, kära du, hvad skulle *biskopliga* verser egenteligen vilja säga? Förmodligen en Brudpsalm? Om den biskopliga, ja sjelfva den presterliga värdigheten lära vi väl tänka något olika. Jag tackar Gud när jag någon gång kan vara glad och uttrycka det i vers eller prosa; jag gör mig icke en gång något samvete öfver ett lyckadt skämt, äfven om det skulle ha afseende på brudsängen. Allt pruderi — och annat är sällan den presterliga värdigheten i umgänget — är mig förhatligt väl äfven föraktligt. Umgänget är mig, liksom Poësien, en fri konst. Allt har sin tid, sade redan Salomo; jag slösar ej gerna bort mitt allvar förr än det behöfves. När jag går för altaret tar jag Biskopskåpan på: men icke sitter jag till bords i henne. Mina vänner mena väl då de förmana mig till gravitet; men det är sällan jag kan eller vill följa deras råd. Icke vill eller bör jag visa mig annorlunda än jag är, derföre att jag händelsevis fått ett Stift. Man får hålla mig till godo, sådan jag är. Jag kan verkeligen icke, vill icke en gång byta om skinn. Vore jag af naturen surmulen och gravitetisk, så skulle jag ej draga i betänkande att äfven som prest visa mig sådan; men det skedde icke derföre å Embetets vägnar. Nu då jag är, eller rättare varit, stämd för umgängesglädje eller frivolitet, eller gudlöshet som det lär kallas i Stockholm, tycker jag att jag äfven bör visa *det*, såsom ett fullkomligt *ἀδιάφορον*. Det är detta som jag en gång för alla trott mig böra prevenera dig och mina öfriga vänner om.

Jag hade ännu mycket att skrifva om, i synnerhet om *Julie*, hvarmed jag gjort närmare bekantskap, och älskar henne allt mer och mer. Men mitt bref är redan alltför långt: min hustru har, som jag ser, mig ovetande bjudit främmande på min födelsedag, och jag måste sluta. Straffa mig nu icke med en alltför lång tystnad. Du vet ju att

jag ej emottar bref så gerna från någon som från dig. Brinkman är den ende som härmed kan komma i jemförelse. Han och jag tänka mycket lika i allehanda, han är den ende med hvilken jag kan idka *fritänkeri*, i högre och riktig mening, han skrifver med oändlig esprit och frisinnighet; men du skrifver med hjertat, och det är mig äfven så kärt.

Min Brorson, som skall disputera i slutet af månaden, ber om sin vördnad. Min hustru skrifver med första till Sophie. Helsa alla vänner såsom Leopold, Blom, Ruthström, Wallin, Hagberg, Adlerbeth, Grafström med flere hjertligt, och glöm ej alldeles bort

Din
redlige
Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 57.

Lund d. 27 November 1825.

Jag börjar frukta, bäste Brinkman, att du är sjuk, då jag på så lång tid icke hört af dig. Det är sant, jag har ofta låtit dig vänta ännu längre, och när jag skrifver, innehålla mina bref ingen ting annat än klagovisor och missnöje. Men det förhåller sig också helt olika med oss begge. Min själ är en convalescent, hon är på bättringsvägen, ehuru hon förmodligen aldrig hinner fram. Din deremot har icke varit sjuk, hon är i sin blomstrande ålder, liflig som en yngling och stark som en man. Du borde derföre ej räkna så noga med mig. Det har du ej heller gjort — fordomdags. Dock — jag bör ej undra om mina frånvarande vänner, liksom de närvarande, småningom ledsna vid min brefväxling som vid mitt umgänge. Det är just den olyckliges olycka att han alltjemt måste förstora henne,

derigenom att han från sig aflägsnar äfven det vänskapsfullaste deltagande. Han är som en spetälsk: äfven den barmhertigaste måste dra sig undan. Ack! det rätta inre lidandet, det som angriper starka sinnen, när sig sjelf, liksom kriget när det är rätt organiseradt, liksom ett vilddjur när det är fullväxt. Men se der är jag åter på mitt gamla thema, som jag föresatt mig att ej vidröra. Förlåt mina recidifver.

Du påminner dig visserligen ännu Colliander ska målet hvari du tog en så verksam del i Beredningen, der du företällde Arons person. Detta mål är ännu ej slutadt. Kungen dömde att pluraliteten väl var på min sida och följaktligen Rosengren utnämd, men hufvudfrågan lemnades obestämd, jemte anvisning till klagomål, den Colliander nu begagnat. Jag har uppsatt Consistorii förklaring, moderat, men, som jag hoppas, grundad. Saken lär i dessa dagar åter förekomma i Beredningen. Jag får be dig att der bevaka henne. Det blir nu så mycket nödvändigare som jag ej lär kunna påräkna något understöd af StatsSecreteraren. Vi äro brouillerade. Med det uttryckliga villkor att du icke låter märka något häraf för någon menniska . . . vill jag berätta dig huru härmed tillgått.

Då Kungen i fjol var här nere lofvade han — jag tror i StatsSecreterarens närvaro, ty sjelf talte jag ej med honom härom — att ge Rydaholm, i första classen, åt den som 1:o dertill vore lagligen documenterad, 2:o ville hjelpa huset som har 5 oförsörjda flickor, 3:o hade Biskopens förord. I anledning häraf engagerade jag mig med v. Bibliothekarien Schütz, en utmärkt hederlig, femtioårig man, således fullt mogen för en dylik befordran, kanske endast något öfvermogen för de unga flickorna. Han uppfyllde alla villkor. Han var alla sina medsökande mycket öfverlägsen i tjenstеår, han hade högsta Betyget i sin Pastoralexamen, han är

ett mönster af ordentlighet och allvar, han ville hjelpa huset, om icke just med giftermål, hvartill han ej tillförband sig, likväl med en årlig afgift, han hade af alla dessa skäl mitt förord. Om allt detta skref jag utförligt till Stats-Secreteraren, som svarade på allt annat men aldrig härpå. Vid Kungens återkomst lät han utnämna en Bondcaplan, Bexell, som egenteligen ej har något annat för sig än pluraliteten den man påstår att han köpt (Schütz var extra sökande) och några temligen triviala Tal och predikningar som han låtit trycka i Jönköping. Han är både gift och snål, kan således ingen ting göra för huset, han var både till tjenstår och betyg den minst meriterade. Du kan ej undra om jag härigenom finner mig på det högsta stött, och äfven compromitterad i Stiftet, helst detta var den första regala utnämning sedan jag blef Biskop. Kullberg har väl skrifvit mig till och ursäktat sig: men hans skäl äro alltför lama. Jag svarar icke, innan han förklarat sig bättre. Hädanefter ger jag mina förord i officiel väg: jag är då säker på att de åtminstone framföras. Hur Regeringen sedan gör är mig likgiltigt: jag begär ingen ynnest; men att säga hvad jag anser för rätt är min skyldighet här som allestädes. Jag vill ej misstänka K. för några låga, venala motifver, ehuru allmän en sådan misstanka börjar att bli emot honom här nere i landsorterna. Jag har vid flere tillfällen tagit hans försvar i detta afseende; ty jag kan ej ens föreställa mig möjligheten att en så hög embetsman skulle sjunka ner till en dylik uselhet. Men visserligen är han som StatsSecreterare oduglig, är utan alla åsigter af hvad hans Embete egenteligen betyder, och dertill med äfven utan den mekaniska drift och skicklighet som består i gåfvan att fort tömma bläckhornet, han är i synnerhet utan all energi och sjelfständighet i sinnet, nödvändig öfverallt, men i synnerhet på hans plats för att sätta sig i

respect hos vederbörande. Men — K. har vid flere tillfällen visat sig som min vän och gjort hvad han kunnat: jag afskyr ingen ting så mycket som otacksamhet, och på denna grund har jag, i min krets, alltid sökt att öfverskyla hans brister. Men om han tror att han, på samma räkning, kan behandla mig som han behandlar Faxe och andra dylika vingelfotade, caracterslösa, underdåniga EmbetsBröder, utan att jag af hela mitt hjerta skulle ressentera det och, så fort ske kan, sätta mig till tappert motstånd, då har han mycket missräknat sig. Det är sant, jag kan ingen ting göra honom: hans medfödda obetydlighet skyddar honom mera än allt annat hos vederbörande: men jag kan och bör visa honom mitt missnöje och undandra honom allt förtroende. Visserligen är likväl detta förhållande obehagligt. På min plats kan man ej umbära StatsSecreteraren med hvilken man är i ständig beröring, StatsSecret. bör vara för Biskopen hvad conclusio är för propositio major. Mer än de fleste af mina Kamrater, som ej ha något bestämdt ändamål med sitt Embete, behöfde jag ett säkert stöd på högre ort, då jag, för att organisera Stiftet och prestståndet som det i min tanka borde vara, är tvungen att vidtaga åtgärder som ej äro föreskrifna i någon annan kyrkolag än den jag bär inom mig, då i allmänhet ingen ting kan uträttas om man aldrig får öfverspringa formerna och ingen med synnerlig framgång kämpar med bundna händer. Allt detta inser jag rätt väl: men äfven, om jag af detta skäl förödmjukade mig för honom, och uppoffrade min heder för att vinna mitt ändamål, så kunde jag ändå aldrig lita på honom. Han har icke allenast sjelf inga idéer om Ecclesiastikstyrelse, utan icke ens förmåga att fatta andras eller sjelfständighet att på högre ort göra dem gällande. Hade endast du hans plats, eller Schwerin, eller till och med Tannström! Nu måste saken vara som den är, och den är sådan att jag ger honom dj—n.

Jag har här, som du ser, alldeles utan förbehåll sagt dig min tanka. Att du aldrig kan missbruka mitt förtroende vet jag väl: men var endast försigtig; och det försigtigaste är att bränna detta, liksom de fleste andra af mina bref. Jag vill ej göra någon eclat af min ruptur med Kullberg: men mitt förtroende återfår han aldrig, och räkningen oss emellan är afslutad.

UppfostringsCommiténs betänkade rörande folkundervisningen är nu nerkommet. Det är undertecknadt äfven af dig: men icke har du uppsatt det. Är det icke af Tannström? Idéerna äro i allmänhet liberala och välmenande: men mycket synes mig dock allt för obestämdt och halft. Det fordras mod för att stifta lag, liksom för att tänka och dikta. Är en sak riktig så bör lagstiftaren ej blott tillstyrka utan äfven anbefalla den. Commitén bör förstå uppfostringsverket bättre än allmogen: häraf tycker jag helt naturligt följer att dess förslag borde vara litet mer positiva och ej som nu öfverlemna hufvudsaken åt menighetens eget godtfinnande. Är en schola, i hvarje församling, nödvändig, så bör ju genom lag stadgas att den skall inrättas der den ej finnes. Nu äro uttrycken så obestämda att man ej rätt kan sluta huruvida det skulle bero af allmogen om de ville ha *någon* schola eller ej, eller om endast scholans organisation och natur, efter locala omständigheter, skall bestämmas genom frivillig öfverenskommelse. Endast det sednare kan vara riktigt. Är åter det förra meningen så blir följden den att hvarje socken utgör sin egen UppfostringsCommité och jag inser då ej rätt hvartill den Stockholmska skall gagna. Äfvenså är vexelundervisningen, som jag tror, en tjenlig method för bibringandet af *intuitiva* kunskaper (ty för alla andra är den bestämdt olämplig) så bör den ju, utan alla complimenter och bugningar, *anbefallas* till införande öfverallt der det låter sig göra,

och som i mitt Stift endast är på få ställen. Visserligen införes den ändå efterhand, i fall den har företräde: men då åtgår ett århundrade till hvad som annars kunde ske på ett Decennium. Uppfostran är icke blott en enskilt utan äfven en nationalangelägenhet: Staten kan och bör blanda sig häruti, icke blott med råd och anvisningar, utan med positiva föreskrifter, när man nemligen är på förhand öfvertygad om deras lämplighet. Allmogen kan ej ha förtroende till en method, som den knappast känner till namnet och som den i allt fall ej in abstracto kan bedömma: derföre får förtroendet komma efter antagandet, liksom kärleken stundom kommer efter äktenskapet, ehuru exemplen äro rara. — Det svåraste att yttra sig öfver blir Religionsundervisningen. Härvarande Cons. ämnar tillstyrka att icke blott Luthers Cateches utan äfven hela den långa förklaringen skall läsas utantill i hvarje folkschola, till och med de ambulatoriska. Visserligen är det nödvändigt att de hufvudsakliga Dogmerna äfven i barndomen, då de ej ännu kunna fattas med förståndet, inpreglas åtminstone i minnet: men olyckan är den att det eviga memorerandet häraf merendels föranleder till en oöfvervinnelig tanklöshet. Vid det som man alltför mechaniskt vant sig att uppfatta i barndomen, har man sedan svårt att äfven vid mognare år fästa något begrepp. Dessutom är Religionen en angelägenhet icke blott för begreppet utan äfven och ännu mer för känslan. Visserligen slumrar i barnets hjerta en reminiscens af himlen, en religiös känsla som bör väckas och underhållas: men kan man vänta sig detta af en schollmästare, som alltjemt appellerar till riset, är utanläsningen af Lindbloms Cateches ett helsosamt medel dertill, nemligen för 8 à 9 åriga barn? Ingen kunskap fordrar så uteslutande mundtelig undervisning som Religionskunskapen, både för sitt dogmatiska och sitt æsthetiska element. Vore det

derföre icke bäst om man i barnscholorna inskränkte sig i allmänhet till Luthers lilla Cateches, med den nödtorftiga mundteliga förklaring som en scholmästare kan ge, och öfverlemnade den fullständigare åt Presterskapet då det skall bereda ungdomen till sin första nattvardsgång? Men härvid möter då den svårighet att om utanläsning af större catechesen först då skulle begynna, detta upptoge allt för mycket en tid som ej egenteligen borde användas till memorering, utan till förklaring af Lindblomska förklaringen, och framför allt till att inblåsa en lefvande ande i näsan på de döda dogmatiska formerna. Med ett ord, saken har sina svårigheter, huru man också fattar henne: men hon är för vigtig för att lemnas obestämd, eller bestämmas af gammal slentrian. Säg mig dina tankar härom. —

Jag mins icke om jag sagt dig något om Oehlenschläger. Jag fann honom rätt interessant, treflig och älskvärd. Det ligger något fromt, naift, till och med barnsligt i hela hans väsende. Häraf förklarar jag mig också hans fåfänga som verkeligen synes mig litet barnslig; men man kan ej bli ond derpå, man kan endast undra öfver, att en så väldig och genialisk natur kan vara utsatt för dylika svaghetssynder. Förhållandet lär ha varit det samma med Linné. I öfrigt gör man honom nu ingalunda rättvisa i Danmark. Sådan är publiken öfverallt, en oförnöjsam Fru som fordrar att man alltid skall vara lika stark, lika eldig. När man stigit så högt som han borde man väl ha lof att någon gång få flyga litet — under molnen. Hans Roman »Ön i Sydhafvet», som du förmodligen läst, klandras mycket. Visserligen utgör den ej något egentligt afrundadt och slutet helt, de begge hufvudhandlingarna — ty de äro två — äro blott lösligt förenade och äfven hvar för sig obetydliga. Men detta ligger i ämnets natur. Afsigten är ju tydligen ingen annan än att måla 2:ne särskilta Europeiska tidehvarf, och härpå

har O. användt en rikedom, ja ett slöseri af uppfinningsgåfva och geni, hvaraf hundradedelen skulle göra hans fattiga klandrare till behållna karlar. Handlingen är här endast ramen till den stora, rika, på många ställen högpoëtiska taflan. Är det annorlunda i de flesta af Walter Scotts Romaner, i Corinne, i allmänhet i alla compositioner af dylikt syfte? Huru trivial och obetydlig är ej handlingen i den dogmatiserande Wilhelm Meister, som dessutom har det felet att hvarken författaren sjelf eller någon af hans läsare vet hvad han åsyftar. — Endast verserna i O:s Romaner förekomma mig alltför svaga. Äfven torde väl hans dogmatiserande öfver konst och vettenskap stundom utfalla litet ytligt. Non omnia possumus omnes. O. är en stor Tragicus: men deraf följer dock ännu icke att allt hvad han diktar utom Tragedier skall vara förkastligt. Mera härom en annan gång.

Hurudan är Skjöldebrands öfvers. af Tasso? Jag frågar Riksläsaren. Hvad nytt för öfrigt i litteraturen?

Helsa Leopold, Franzén, Blom m. fl. och glöm ej rent af

Din
Vän
Tegnér.

Helsa äfn Åkerhielms och Grefvinnan De Geer. När kommer hon till Stockholm?

*

58. Till M. von Schwerin, född Törngren.

Lund d. 1 December 1825.

Friherrinnan har sagt att hon icke *räknar bref* med sin förstämde vän. Jag begagnar mig deraf. I allt fall kommer jag till korta på räkningen, mindre i afseende på brefvens

antal än på deras värde. Det är otacksamt af den som skrifver sådana som det sista jag emottog att tala om medelmåttiga naturgåfvor. Den som har den heliga lågan bör ej skämmas derför eller förneka den: det är synd mot den helige Ande. Men Fruntimren äro i allmänhet långt klokare än vi i detta afseende. De nära den heliga elden i eget stilla bröst eller på sin höjd låta de den framlysa i umgänge eller i bref till en vän. Friherrinnan har dessutom den särskilta lyckan att gömma honom bakom den skönaste *eldskärm* jag känner, och mången fattig syndare som är rädd att bli bränd af *elden*, förgapar sig i *skärmen*. Vi karlar deremot gifva oss ingen ro innan vi fått låta vårt lilla ljus lysa för menniskor och gjort allmänheten till vår förtrogne. Men lycklig är den som, äfven efter ett sådant fel, hugnas med snillets tröstegrunder och med vänskapens deltagande. Jag tackar för brefvet.

I afseende på det andra bör jag i dag skrifva ingen ting. Mitt lynne förbättrar sig, och det bör bli alldeles förträffligt när endast mitt hjerta hunnit att uppfylla sin *menskliga* bestämmelse, som är den att sätta skal, och slutligen bli som en — sköldpadda. Friherrinnan vet icke hur fri och lugn och stark man känner sig, allt som skalet växer. Det är de *anciliska* sköldarna som, efter fabeln, föllo ner från himlen och beskyddade Romerska väldet. Hvarje man, som förtjenar namnet, är ett Rom i det afseendet. Och likväl, hvad är lifvet, hvad är menniskan, utan kärlek, utan förtroende, utan ära? Men säg mig, hvarför förslösas ett rikt sinnes skatter på hjertats fattiginrättningar? Friherrinnan vet det: det kommer deraf att de *rike* ej vilja emottaga dess capitaler, ehuru de deraf kunde draga högsta afkastningen. Jag börjar i sanning att förstå och värdera Byron mer än förr. Ett visst förakt för det tvåbenta hundslägte som kallas *menniskor* är hvarken så omenskligt eller så opoë-

tiskt som jag fordom tänkte. Individuelt betraktadt är det —exceptionerna som rädda menniskoslägtet i min opinion. Pluraliteten måste jag ge till spillo. Dessutom — hvad är svårmodighet? En skugga i själen. Men skuggan förjagas derigenom att vi *flinta* eld så godt vi kunna och tända ljus, till dess att solen går upp — ur grafven. Jag har på någon tid arbetat mycket, ehuru mest blott i Biskopssaker, dem jag dock ej tror mig böra behandla alldeles så mekaniskt som vanligt. Själen har sin *dyssenteri* liksom kroppen: rörelse hjelper för begge. För öfrigt kan och bör jag ej *skrifva* mitt hjertas historia (hvem vet hvar ett bref slutligen tar vägen?) jag vill *berätta* den som en Saga, när vi träffas. — Men när sker det? Frih. reser aldrig till Lund, och i allt fall vet jag ej rätt hvar vi här skulle finna något förmak som svarade emot det på Sirköping. Är Frih. hemma på sin födelsedag, d. 3 Januari? Det är ännu långt, alltför långt dit. Jag har mina skäl, på många ställen, att ej komma objuden, jag menar ej för *Fruns* utan för *Mannens* skuld.

Från Stockholm skrifves, icke blott att Prinsessan befinner sig i andra omständigheter än landet, nemligen *välsignade*, utan äfven att Ständernas Deputerade, och ibland dem Biskoparna, skola uppkallas för att stå fadder åt den nya Dynastien, i fall hon ej är — sprucken. Detta kommer nu i synnerhet olägligt för mig, emedan det troligtvis inträffade just under min flyttningstid i Maj. Men på andra sidan bör jag ej heller undra öfver att Prinsen och Prinsessan ej tänkt på min flyttning vid det tillfället.

Men i anledning af Prinsen bör jag nämna hvad Frih. kanske hört förut, att Sv. Academien utsatt till täflingsämne, nu redan för andra gången, en Brudskrift öfver hans höga Biläger. Man meddelade mig, Gud vet hvarföre, de poëtiska Täflingsskrifterna. De som afhandlade detta

ämne voro eländiga i fjol, och äro ännu eländigare i år. Om detta kommer af ämnet eller af författarne vill jag ej afgöra. Men då det hör till den undersåtliga plikten att nödvändigt belöna någon som behandlat ett så riksgagneligt thema så vill man nu ge priset åt en oerhörd plattitude förmodeligen för att nästa gång få tillfälle att utsätta ett nytt pris för en vaggsång. Men hvad brudskriften angår så har jag sagt Academiens Secreterare, den fromme Franzén, att jag finner det oanständigt och stridande mot god Christendom, om brudskriften skulle komma efter barnsölet, hvarföre jag äfven tillstyrkt att vi väntade till — silfverbrölloppet. Jag hade verkeligen af vördnad för Gustaf III:s minne och idén af hans inrättning ämnat att uppskicka ett Poëm för att läsas på Högtidsdagen: men jag måste nu lemna rum för brudskrifterna. Erkänn att en sådan krypande nedrighet, hos ett Samfund som dock ibland sig räknar flere verkelige snillen, är oerhörd. Det återför mig endast till min gamla anmärkning att Geniet ej blott är en intellectuel gåfva, utan äfven och ännu mer en moralisk och att, utan caracterens sjelfständighet och heder, all sann poëtisk förtjenst är omöjlig.

Jag hade i dag ännu rätt mycket att skrifva om allehanda; men namnsdagarna lemna oss ingen ro. I går firade Prof. *Anders* Lidbäck sin, och i dag fira vi alla Prinsens. Jag måste upp för att dricka de kungliga skålarna, helst jag annars blefve rapporterad som en Jacobin, som möjligtvis kunde hända ändå. I öfrigt har jag ingen ting emot skålen, om vinet är godt. Men våra köpmän tractera här med en slags vinättika som kallas *Rhenskt*. Det har, som allehanda annat, ingen sol, ingen kraft, ingen anda. Det är simpel Tysk, metafysisk magsyra, och min afsky. Emedlertid måste jag sluta mitt bref i otid.

Ett par bagateller medfölja. Hylander var en älskvärd

yngling, som jag höll verkeligt af. Han var antiquarius och dog af Hectik, hvarpå äfven verserna ha afseende. Musiken, af en ung Möller, är rätt vacker. Sandberg och hans Valkyrier känner Frih. För öfrigt är jag sysselsatt med ett Poëm, Helgonabacken el. Minnen af Lund, som skulle gå långt tillbaka, men äfven innehölle något om mina egna förhållande. Om jag vågade att räkna Sirköping till Helgonabacken, så vunne interesset derpå, äfven för Läsaren. Men härom kan man endast *causer*.

Ödmjukast och tacksammast
Tegnér.

*

59. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 29 December 1825.

Bäste Brinkman. Sedan 3 vickor är mitt hus ett sjukhus. Flere af mitt tjenstfolk ha legat i en här gångbar nerfsjuka, en smygande, långsamt tärande feber, en verkelig bild af det menskliga lifvet, på den omständigheten när att den hittills ej varit dödlig. Lars Gustaf, som du kanske ännu torde påminna dig från 1823 (åtminstone har han ej glömt dig), har äfven varit rätt illa deran, och ligger till sängs sedan 14 dagar. Han är nu bättre, och troligtvis utom fara; jag hoppas han sitter *opp* när det gamla året sitter *af*. Men jag är orolig för min hustru som vakat beständigt öfver gossen. Lägg nu till allt detta att Friherrinnan varit, och kanske ännu är illa sjuk — jag har skrifvit henne till och ej fått svar, ens från Martina — så bör du ej undra om mitt retliga och mångfaldigt retade sinne länge varit förstämdt, och att jag ej skrifvit hvarken till dig eller till någon annan. Det sker ej heller i dag, i egentelig mening;

men innan det gamla året går vill jag åtminstone säga dig att jag, taliter qualiter, lefver.

Ack! det gamla året! Hvad jag derunder lidit vet ingen, om icke till äfventyrs Protocollisten ofvan skyarna. Men jag är det året förbunden. Det har varit mörkare, men också allvarligare än alla de andra tillsammantagna. Jag har, ehuru i sanning på min egen bekostnad, lärt att känna hvad ett menniskohjerta kan tåla, utan att brista, och hvad kraft Gud nedlagt under venstra bröstvårtan på en man. Som sagdt är, jag är året förbunden, ty det har gjort mig rik på hvad som är den menskliga vishetens, den menskliga sjelfständighetens egentliga stående fond och grundstycke — nemligen ett välbeständt, djupt inrotadt menniskoförakt, naturligtvis med några få undantag för en och annan individ. Jag hoppas att med afkastningen af en sådan *fastighet* kunna bestrida alla mitt hjertas utgifter för framtiden, och ändå årligen ha en vacker summa öfver. Endast i *Dikten* vill jag vara som förr, ett lättrördt, lättroget barn som drömmer om heder och ära. Jag har redan börjat att förspörja helsosamma verkningar, af ett sådant, efter mycket och långvarigt inre vacklande, fattadt beslut. Min inre natur går, som en björn ur idet, väl afmagrad och mattad, men Gudilof med björnsenorna i behåll, på hvilka väl småningom växer kött. Men att följden skulle bli den, som Friherrinnan föreställer sig, att jag nemligen blefve, hvad hon vill, ett poëtiskt *qvinfolk*, det är i sanning en fåfäng förhoppning, och som man endast kan ursäkta ett fruntimmer, som gerna ville castrera — *själen* på alla karlar. Jag tycker att den gamla barbaro-titaniska naturen, med de »ludna armarna», allt mer och mer rifver sömnen ur ögonen hos mig; jag börjar hoppas, att det väl ännu skall kunna växa ett och annat vinberg på mitt förbrunna, mitt förstenade hjerta, liksom på annan lava.

Har du läst årets Prisskrifter i Sv. Academien? Jag behöfver väl icke försäkra dig att jag är oskyldig i det *dubbla* prisets styggelse, som blifvit bortgifvet *tvert emot* mitt uttryckliga och temligen motiverade yttrande. Jag förstår mig i denna sak icke på Franzén. Jag torde väl också kunna få en måg med tiden; men skrifver han ett så eländigt Poëm som Grafström, så tände jag min pipa dermed, i fall jag rökte, och i annat fall använde jag det för min pipa som röker à posteriori. Deremot har Nicanders stycke, i min tanka, mycken förtjenst. Jag skulle, efter närvarande cours, ej haft något emot att det fått stora priset. Allt detta, och skälen dertill visste Franzén af ett långt bref, hvari jag äfven, bland annat, skriftat mina åsigter af BiskopsEmbetet: — och likväl — dock det hör icke hit; och olycklig är du om du låter *honom* eller någon annan förstå ett ord af min förundran och mitt missnöje. Men det är djefvulen att vara född med en så menniskokärlig natur att man finner all slags uselhet, äfven den poëtiska, icke blott förlåtlig, utan äfven förträfflig. Det kommer sig alltsammans af rädsla som är roten till all moralisk förvändhet; hvaremot *ἀνδρεια* (fortitudo) är och blir den enda cardinaldygden.

Öfver kejsar Alexanders död gläda sig alla härvarande politiska och liberala kannstöpare omåttligt, och förespå nu en rent af gyllene tid. De narrarne! Om man har en *räf* eller en *björn* på verldsthronen, en glatthårad, skrymtaktig, populär spitsbof, eller en brutal, vild, öfverbrusande Cossak, kommer ju på ett ut. Den heliga Alliansen hvilar på en säker grund, neml. på menniskoslägtets förnedring; och den lefver oss alla ut. I öfrigt tycker jag om Ryska Nationen och dess constitution, som är knif eller strypning. — Verldshistorien är och blir — åtminstone i vår lifstid — ingen ting annat än en hunddans.

Ditt bref besvarar jag en annan gång. Från Kullberg har jag i dag haft en underlig skrifvelse. Det brådskar ej med svaret. Hvad du säger mig om Hagberg, förundrar mig. Då han var Theologiæ Professor här kan jag försäkra dig att han ej visste det ringaste. Men det bör höra till sysslan Om du deremot vet något — förnuftigt nemligen — i den saken, så meddela mig; ty ju mer jag läser, ju okunnigare blir jag. För närvarande somnar jag hvarje qväll vid Schleiermachers Glaubenslehre. Mannen tycks i öfrigt vara ärlig och är följaktligen ingalunda orthodox; men en trögare och eländigare DarstellungsGabe kan sjelfva Tyskland ej uppvisa. Ett kyrkomöte — neml. mellan dig och mig — blir väl slutligen nödvändigt för Svenska Kyrkan.

Lycka till det nya året. Min hustru ber helsa.

Din

Vän

Tegnér.

Helsa Beskow. Jag skall skrifva honom till så snart jag kan. Likaså Grefvinnan De Geer, när hon kommer frisk och sund till Stockholm.

*

Till A. G. Ahlstrand. 60.

Lund d. 30 December 1825.

Jag tackar för brefvet och de öfversända Handlingarna. Det sjukliga tillståndet i mitt hus fortfar ännu. Lars Gustaf är väl bättre, men febern återkommer hvarje eftermiddag och håller honom ännu alltjemt vid sängen. Jag har haft en bedröflig jul.

Director Musices, Svensson, har skrifvit mig till och upprepar de gamla klagomålen öfver Consist. beslut hvari-

genom han hindras att utfärda Sångbetyg. Jag vet på förhand att DomCapitlet ej kan förmås att upphäfva det beslut som en gång i detta afseende blifvit fattadt. Svensson vill nu anmäla saken hos Kungen till rättelse: men jag hvarken kan eller bör motarbeta DomCapitlet i en sådan sak. Helst såge jag om klagomålen uppskjötes åtminstone tills jag komme upp och således kunde få något redigare begrepp om målet än jag har för närvarande. Är det icke af det skäl att Svensson ansågs låta allt för högt betala sina betyg som Cons. frånkänt honom denna rättighet?

För mina hästar behöfver jag väl öfver sommarn 8 à 10 tr hafre samt 150 lʒd hö. Får jag besvära Herr Notarien med att i vinter upphandla detta vid något lägligt tillfälle? Några famnar ved behöfver jag väl äfven för köket. Det torde på förhand böra upptingas.

Min dräng skall bli Pedell och gifta sig härnere och kan således ej qvarstadna i Småland längre än till omkring Juni el. slutet af Maj. Jag måste således ha mig en Småländsk stalldräng eller kusk (betjent tar jag med mig härifrån). Hufvudsaken är att han är nykter, van att rykta och köra hästar och ej ser alltför bondaktig ut. Var god och efterhör innan städjetidens utgång någon dylik, och förlåt att jag besvärar med så många enskilta angelägenheter.

Framför min lyckönskan till Frun öfver den väl fulländade resan, och gif henne sjelf nu liten hvila som hon, med sin svaga helsa, så väl behöfver. Min hustru ber mycket helsa.

Lycka till det nya året som snart börjar. Jag kan ej berömma mig öfver det gamla: det har förorsakat mig mycket både själs- och kroppslidande. Men man bör ej tala illa om sina fiender när de ligga i själatåget.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

Till G. M. Posse. 61.

Högvälborne Herr Baron, President och Commendeur af Kongl. NordstjerneOrden!

Min vän och Academikamrat Ling har begärt mitt förord hos Herr Presidenten för sin Brorson, Prestmannen Johan P. Ling, till Källerö patronella Comministratur. Men då jag såsom obekant ej kan anse mig berättigad att afgifva ett sådant, bör jag inskränka mig till det vitsord jag som Biskop kan och bör lemna äfven ifrågavarande person. Han är väl endast två års prest, men sysslan blir ej att tillträda förr än om 3 år och derutöfver; och jag hoppas att han dessförinnan hunnit inhämta tillräcklig presterlig erfarenhet för att kunna förestå den tjenst han söker. I afseende på det litteraira är han icke utmärkt, men jemngod, och sådan som de fleste. Han studerar för närvarande här till graden, den jag, om möjligt, önskade att alla Prester toge. Är åter frågan om seder och uppförande, så har jag om honom aldrig hört annat än det bästa. Han är icke, och blir troligtvis ej heller, någon utmärkt man; men jag föreställer mig att han i den lägre sphere, hvarom nu är fråga, skulle kunna göra nytta och rättfärdiga sitt val. Jag nekar ej heller att detta skulle göra mig nöje, helst i afseende på hans Farbror, den jag, såsom redlig vän och genialisk författare, från äldre tider tillbaka, älskar och högaktar. Men det förstås att Herr Presidenten gör i sin sak som honom bäst synes.

Jag bör vid detta tillfälle ej förtiga att man från Stockholm sagt mig det Herr Presidenten funnit för godt att taga en ganska verksam del i Comminister Bexells oförväntade utnämnande till Pastor i Rydaholm. Jag ogillar visserligen ej det interesse Herr Presidenten vid detta tillfälle visat för en i flere afseenden förtjent man: men bör

ej neka att jag önskat en annan, dels derföre att han var mera förtjent, dels äfven derföre att han ville och kunde göra något för det olyckliga och värnlösa Sterbhuset. Dylika collisioner emellan Embetsmän äro obehagliga; och om jag blandar mig i nu ifrågavarande sak, så sker det endast under restriktioner som denna skrifvelse utvisar, och vid frågan om en person tillhörande det Stånd hvarför jag, tills vidare, är Chef.

Framhärdar med vördnad

Herr Baron, Presidenten och Commendeurens
ödmjukaste tjenare
Es. Tegnér.

Lund d. 1 Januari
1826.

*

62. Till M. von Schwerin, född Törngren.

Lund d. 5 Januari 1826.

Nyårsdagen i Lund, liksom annorstädes i vårt lyckliga land, sammanfattar, symboliskt nog, allt det fjäsk och spring och meningslösa complimenterande och falska vänskapsförsäkringar, som sedermera, i större skala, utgör vår dagliga glädje året igenom. Man kan af denna lyckliga dag sluta hvad man har att vänta sig af hans samteliga efterträdare i Regeringen, horungar af den gamla Natten som ideligen och jemt ligger i barnsäng efter en ny sol. Dock i sanning icke *ny*, utan alltjemt den gamla uppskurade messingstaflan på tidens graflampa, den förrostade himmelska stekvändaren som ideligen drejas omkring på det att vi alla måtte bli genomstekta. Men det var icke detta som jag ville omtala, utan endast den omständigheten att nyårsdagens fjäsk hindrade mig ifrån att, som jag annars velat,

skrifva med budet. Carl X:de skickade jag, men Geijers Historia var utlånt. Så snart jag får den åter, skall den komma, jemte några andra småpiecer, som jag nyss fått från Stockholm.

Skulle nu följa i ordning en nyårsönskan till Friherrinnan. Men Herodotus berättar en vacker saga om Biton och Cleobis. Deras Mor ville fira Junos fest och i denna afsigt bege sig till Templet. Hon kunde ej gå, och dragarne voro ute på bete. Då spände sig de begge sönerna för hennes vagn och drogo henne till Templet. Derföre bad hon till Gudarne att de måtte belöna dem med jordens högsta sällhet. Kort derpå somnade ynglingarne i Templet, hvilket väl ännu ofta händer oss; men detta var den eviga sömnen: de voro döde. Gudarne hade på detta sätt bönhört modren och tillika visat hvad som är *lifvets* högsta lycka, nemligen döden — när den endast kommer à propos. Jag känner — i gamla och nya Historien — ingen ting mera rörande, djupare, skönare än denna gudomliga dikt; och jag har ofta tänkt på att göra ett Poëm deraf, ett rimmadt nemligen, ehuru den redan är något bättre — ett verkeligt. Men som Poësie nu mera ej interesserar mig, allraminst min egen, öfverlemnar jag det förslaget åt andra narrar. Min mening härmed är ingalunda att jag önskar Frih. lifvets lycka, döden, jag ville blott göra uppmärksam på de gamles *nyårsönskningar*. Friherrinnans lif är ännu af ett högt värde om icke för henne sjelf, likväl för andra. Bär derföre den bördan länge ännu. Frih. har utfört sitt krig med ödet, och slutit fred på drägliga villkor. Andra åter — jag t. ex. äro ännu i fält, vår campagne lyktas troligtvis illa, hjertat är blott ett härjadt och brändt land, vi kunna ej vänta oss någon annan *frid* än grafvens: genom en olycklig motsägelse för starka att vika och för svaga att segra på — Tyrannen ofvan skyarna. — Akta för öfrigt icke på mina radoterier,

och på mitt mörka lynne, mörkt som himmelen och jorden. Det är orätt att dermed besvära andra, och kasta sin skugga på de ljusa himlakropparna. Vi vilja tala om något annat.

Leijonhufvud kom icke när han fick höra att här var nerffeber i huset. Deri gjorde han också rätt, ty man kan väl vara nog eländig, men aldrig nog försigtig, aldrig nog rädd om sitt dyrbara hundlif. Vägarna skola dessutom vara impracticabla m. m. Möjligtvis äro också *barnen* på Sirköping rädda för smitta. Jag gjorde alltså bäst att bli hemma, ehuru jag gerna önskat se Frih. på sin *hedersdag*. Men när jag besinnar att *alla* Friherrinnans dagar äro sådana, bör jag trösta mig. Jag kommer väl någon gång, och i annat fall är förlusten på min, ej på Frih:ns sida.

Från Brinkman har jag i dag haft bref, som egenteligen och väsendteligen afhandlar ett gammalt ämne, neml. Frithiofs beröm, i anledning af den nya Upplagan. Det må vara: men som jag icke läst och ej heller tänker läsa boken, i hvad edition hon också utkommer, så lemnar jag med fullt skäl saken derhän. Jag vet att föräldrar glädja sig öfver välartade barn (i parenthes sagdt så gratulerar jag Frih. till Jules, om han är sådan som det säges): men hos mina barn, Frithiof inberäknadt, har jag aldrig funnit något att berömma, är endast bedröfvad att jag — med eller utan tillhjelp — gjort något så dumt. För öfrigt är B. likaså missnöjd äfven med denna upplaga som med den förra, i afseende på papper, tryck etc. Men man kan i Sverge ej ge några praktupplagor. Allt papper har här gulsjukan, liksom de fleste författare, hvaribland jag: och hvad *stilarna* angår, så äro de med rätta äfven så dåliga som *stilen*.

Jag tackar för de öfversända Böckerna. Men var Lord Byrons »*Conversation*» ej mera interessant än som han här föreställer, så gratulerar jag mig att ha sluppit höra den.

Af *Redgauntlet* har jag ännu ej mäktat läsa hälften. Det är med Walter Scott som med Gamla Testamentet: visserligen flere vackra drag både af Religion och Poësie, men på ena sidan en *Judisk*, på den andra en *Skottsk particularism* som med sin trångbröstade enformighet tröttar äfven bättre tålamod än mitt närvarande.

Farväl. Förlåt mina tråkiga bref. Jag borde ej skrifva med mitt närvarande lynne.

Ödmjukast

Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 63.

Lund d. 15 Januari 1826.

Du är lika så god, bäste Brinkman, på det nya året som på det gamla: tröstar, uppmuntrar, ja *leker* för ett förstämdt sinne som dock väl icke så lätt återtar sin förra ton och spänstighet. Min resonansbotten är sprucken; och om den icke med tiden *växer* ihop, så är det väl förgäfves jag söker *klistra* ihop den, efter omständigheterna, nu med misanthropie, nu med vänskap, nu med Poësie. När man en gång förlorat jemvigten i sitt väsende så får man länge söka den förgäfves på flera särskilta puncter: det kan väl också hända, att den rätta gravitationspuncten blifvit flyttad en smula på andra sidan om grafven.

Hvad du säger om Frithiof är vänskapsfullt. Sanningen deraf böra *vi* ej discutera: hvar och en blir ändå vid sin öfvertygelse, eller rättare vid sin känsla. Jag kan aldrig påminna mig att jag varit nöjd med *något* som jag skrifvit. Så mycket mer bör det glädja mig, icke blott att allmänheten utan äfven du och några andra tyckas vara af olika tanka. Men jag kan verkeligen ej skilja mig ifrån den öfver-

tygelsen att min framgång väsendteligen beror på den tillfälliga omständigheten att jag kommit att uppträda på en tid då allt hvad som kunde få namn af Poësie i vårt land antingen var *somnadt* eller *rasande*, hvilade på sina lagrar, eller satt på dårhuset. Sedan detta upphört brista mina såpbubblor, dem man tagit för verkeliga himlakroppar. Låt dem brista. Jag skall se det, icke blott utan förvåning och utan förtrytelse, men äfven utan förebråelse; ty jag vet med mig sjelf att jag aldrig ansett mig för en *verkelig* poët, ännu mindre fordrat att någon annan skulle anse mig som en sådan. Jag har ej heller något att förebrå mig, ty jag har gjort hvad jag kunnat och gifvit mig sådan som jag är. Hvad Walter Scotts Poëmer angår så äro de temligen svaga, och med dem skulle jag väl, utan egenkärlek, kunna jemföra Frithiof. Men också äro de långt för detta förgätna för hans *Romaner* som innehålla mycken verkelig poësi och i synnerhet en rikedom af uppfinning som, sedan Shakespeares tid, blifvit sällsynt. Utan tvifvel kommer efterverlden att afpruta mycket på den förgudning som Recensenter och — Fruntimmer nu slösa på sin hjelte: men hvad som återstår blir tillräckligt för en mensklig apotheose. Det är endast skada att den *Skottska particularismen* hos denne författare, liksom den *judiska* i Gamla Testamentet, inskränker och nedtrycker hvad som annars skulle stigit högre och friare.

I afseende på det typografiska af den nya upplagan är du väl alltför sträng. Den står ej att få bättre i Stockholm. Myhrman har ändå dermed haft ett odrägligt besvär. Att trycka en bok i Stockholm är lika så svårt som att bygga ett hus i Skåne: *alla* materialier fattas, och handtverkarne ljuga vida bättre än de arbeta. Tryckfelen äro riktigt anmärkta, men mindre betydliga. Ingeborgs klagan gör, när den *sjunges* rätt, en stor effect, jag menar musicalisk

effect: dertill har jag sjelf flere gånger varit vittne: men af det eviga klaverklimprandet, som egenteligen blott är en ocolorerad handteckning, får *jag* åtminstone aldrig något begrepp om Musik. Jag skulle önska att höra den sjungas af Mathilda. Helsa henne mycket ifrån mig och glöm ej att skicka mig de lofvade noterna. Jag har, så länge jag lefver i Lund, den vackraste Capellmästare i landet.

Dina verser öfver Heldenruhm och Dichterruhm äro, som *verser* betraktade, förträffliga. Men din åsigt af saken delar jag icke fullkomligt. Hvad är det Sköna annat än skuggan af verkligheten, hvad gör Poëten annat än skummar en löslig bild från ytan af tingen? Det är i sanning en *ytlig* och flärdfull Profession. Dessutom, hur kan du påstå, att hvad en Alexander (jag menar Alexander den *Store*, ej den lille), hvad en Cæsar *gjort*, icke lefver och fortverkar både längre och kraftigare än hvad Homer eller Shakespeare *diktat?* Ser du på de *yttre*, verldshistoriska följderna, så äger ingen jemförelse rum: men äfven de *inre* äro vida varaktigare och mera ingripande i menniskoslägtets öden och bildning. En hjelte är blott tillfälligtvis en slagtare: egenteligen och enligt sin natur är han en personifierad idé, en incarnation af Gudomen. Hvad han tänker och handlar är ju fröet till allt hvad som sker *på allvar* icke blott i hans århundrade utan i många efterföljande, till dess en annan hjeltekraft ger tiden en annan riktning. Poëtens verksamhet deremot inskränker sig till hvad som sker *på skämt*, han representerar lifvets gyckel, han är verldshistoriens histrio. Dock — detta är ett vidlyftigt capitel hvartill vi en annan gång kunna återkomma.

Tack vidare för dina sköna *Blommor*. Ack! du är lycklig som ännu kan gläda dig, som ett barn gläder sig åt leksaker, åt en *qvinnas* gåfva. Dock vill jag ännu låta det passera så länge det stannar vid blomstergåfvor: men det

sämsta, det farligaste hon kan ge är — sitt hjerta. Hvad heter det Blekingska underverket?

Det är beklagligt att jag står så illa hos Hoffröknarna. Jag ser icke hur det skall kunna hjelpas; ty det är verkeligen lättare att skaffa dem *barn* än *förnuft*. Var god och helsa dem det vid tillfälle. Men också vet jag icke huru hvarje lösligt tillfällighetsrim som undfaller mig här nere på bondlandet kommer att bli presenteradt vid hofvet. Du finner sjelf att min reputation är förlorad om Recensenterna i hofärmar förklara sig emot mig.

Vidare med första. Min hustru ber mycket helsa dig.

Tegnér.

Just som jag skulle försegla detta emottog jag ditt bref af d. 10 Januari, och dessutom ett af Åkerhielm med Grf:n Montgomerys Noter. Jag svarar med första.

*

64. Till G. F. Åkerhielm.

Lund d. 22 Januari 1826.

Herr Baron har hedrat mig med ett bref, som mycket ökar de förbindelser, hvari jag redan förut stod för många glada stunder, tillbragta i Herr Barons gästfria hus. Väl vet jag, att Grefvinnan Montgomerys musik gifvit anledning till det förra, liksom jag väsentligen har Brinkmans vänskapsfulla förord att tacka för det sistnämnda; men jag har ändå svårt att i bägge dessa afseenden qväfva en rörelse af högmod, hvilket, som Herr Baron vet, passar illa för en prestman. Men tacksamhet är en christlig dygd, och vid den håller jag mig.

Jag bör börja med att tacka för musiken. Olyckligtvis förstår jag ej musik annorlunda än i öfversättning, det

vill säga i sång, och har ännu ej haft tillfälle att höra stycket sjungas. Jag bör dock icke tvifla på dess värde, när det är en näktergalsstämma och dessutom recommenderas af en så erfaren fogelfängare som Herr Baron. Hvad jag skulle önska vore att en gång få höra det af »Mathilda» sjelf; men det blir troligtvis ännu länge, innan jag kommer till Stockholm, ehuru Argus som oftast sammankallar ständerna. Framför emedlertid min vördnad för Grefvinnan M. och tacka henne derför, att hon ännu någon gång tyckes tänka på sin i vissa fall något catholske biskop.

Dernäst bör jag tacka för allt det vackra och smickrande Herr Baron säger om Frithiof. Jag skulle nästan vara frestad att bli min egen beundrare och tro att stycket verkeligen innehöll något märkvärdigt, när jag från flera håll hör sammanstämmande omdömen till dess fördel och bland dem några, som jag likt Herr Barons värderar. Men min bestämda tanka om saken, grundad på skäl, som här vore för vidlyftiga att anföra, har jag biktat både för Leopold och Brinkman. Men de behandla mig som en ung biktfar behandlar en botfärdig Magdalena: de icke blott absolvera mig, utan söka bevisa mig att synden är både förlåtlig och skön, göra väl äfven liksom han hvad de kunna för att förmå mig att synda ånyo. Menniskonaturen, i synnerhet Poëternas, är svag; dock hoppas jag att hädanefter behålla mitt fat i helgelse och äro. Det är emedlertid väl för mig och mina creditorer, så länge Frithiof är på modet; men moderna pläga vara lika så ombytliga som ett qvinnohjerta. Jag bygger derpå ej några förhoppningar; och när han snart är glömd, skall åtminstone ingen kunna betaga mig äran att ha varit den förste som visade vägen åt glömskan.

Likaledes anser jag det som ett prof af vänskapsfull partiskhet att Herr Baron tyckes uppmuntra mig att

skrifva något Dramatiskt. Jag har derför, så vidt jag kan förstå, alldeles ingen talang. Med litet poëtisk colorit och några nordiska bravader kommer man icke långt på theatern. Dessutom fordrar det theatraliska studier och tillfälle att se en bättre skådebana än som blifvit min lott. Jag är född på landet och har tillbragt min bästa tid i en academisk bondby, der man sällan ser andra spectakel än dem studenterna improvisera på gatorna och consistoriales inom fyra väggar. Man blir alltså lika litet Dramaturg genom blott läsning som man blir fältherre genom blott strategiska studier, äfven om man hade, hvad ej är händelsen med mig, naturlig fallenhet för någondera. Jag påminner mig, att jag i min ungdom skref en tragedi, »Blotsven», i jamber. Den skulle föreställa conflicten mellan hedniska och kristna läran och var rikligen utstyrd med allehanda legendvishet. Men då jag i det samma kom att läsa Oehlenschlägers »Hakon Jarl», som behandlar samma ämne, hade jag det förstånd att kasta min Sven på elden, och skulle af vänskap för Ling önska att han gjort det samma med sin. Sedermera har jag tänkt på ett historiskt drama öfver Carl XII, i tre delar, Pultava, Bender, Fredrikshall, hvilket bland andra egenskaper äfven skulle ha den att ej kunna spelas. Men denna plan, liksom så många andra, höra till de *tusende och en natt*, som passerat igenom mitt hufvud och hvaraf lyckligtvis icke $^1/_{999}$ kommit eller kommer till allmänhetens kunskap. Med ett ord: jag är helt och hållet från theatern, så vida icke någon framtida Piron skulle finna för godt att der låta mig figurera i en komedi.

»Valdemar» har jag hvarken sett eller läst, men har hört mycket godt sägas derom af Brinkman, af Friherrinnan Schwerin och flera. Det är sant att Argus förgrymmat sig deröfver, men hans kritik, liksom den högre och högsta hvar-

ifrån den skulle ha utgått, är en af de elfva tusen emanationer i indiska Mythologien hvarpå våra kätterska tider ej akta synnerligen. I afseende på »Engelbrecht», som dock är och borde vara ett verkeligen nationelt stycke, tror jag att Herr Baron riktigt angifvit dess fel: en sak, som i allmänhet mera tillkommer författaren än konstdomaren och allmänheten. Jag skulle, i parenthes sagdt, önska att privilegium exclusivum utfärdades för auctorer att recensera sitt verk med sitt namn under. Månget dumt tadel och månget dumt beröm skulle derigenom besparas allmänheten. Den idé, som föresväfvat åtminstone en vitter författare, kan ingen känna så väl som han sjelf. Hos oss saknas i allmänhet Dramatik, på den grund att vi sakna dramatisk allmänhet, och dramatisk allmänhet derför att vi sakna högre Dramatik. De begge elementerna förutsätta eller bilda hvarandra; men ingen vill göra början, och om Dramatiken verkeligen någon gång gör det med genie och kraft, så mötes han öfverallt af intrig och småsinne, och förvärfvar sig, efter ett flygtigt Hosianna, en Törnekrona af theaterns judar.

Jag erkänner med rörelse den godhet, hvarmed Herr Baron interesserar sig för min helsa. Den är svag och ombytlig, och det onda härleder sig möjligtvis från någon oordning i underlifvet, enligt hvad Herr Baron förmodar. Men det väsendtliga är dock väl en sinnessjukdom. Täta anfall af Hypocondrie och leda vid hela det menskliga lifvet, i synnerhet vid mig sjelf, omvexla som oftast med transitorisk, öfvermodig och utsväfvande glädje. Härtill kommer en retlighet i nerfsystemet, som förtager nattens hvila och dagens ro. Mitt sinne är *ochristligt*, ty det har ingen *sabbat*. I allmänhet tänker jag, att min sjuklighet kommer mindre af *underlifvet* än af *lifvet*. Ack, det är en svår sjukdom, men min blir förmodligen i detta afseende ej långvarig.

— Porla kan jag i sommar ej begagna af flera skäl. Gifves det icke något mineralvatten, som kallas Lethe? Det skulle kanske hjelpa mig. På en utrikes resa, som visserligen vore det bästa, kan jag i mina omständigheter aldrig tänka. Också ville jag gerna dö i mitt fädernesland. —

Af uppriktigaste hjerta beklagar jag Friherrinnan Åkerhielms sjukdom. Änglarne på jorden borde få vara friska, liksom de i himlen. Läkarne hade ändå nog att göra med de andra. Var god och framför min hjertligaste vördnad för henne.

Dernäst ber jag helsa Brinkman. Han gläder mig som oftast med bref, och det är snart den enda glädje jag har. Jag är icke otacksam härför, men endast ur stånd att, som jag borde, visa min tacksamhet. Han är min *själs* sjukvaktare: ett svårt och otacksamt göra. Så snart jag kan, skrifver jag till honom.

För Leopold torde Herr Baron äfven vara god och framföra min vördnad. Han är lycklig som åtminstone ej *ser* det onda i verlden. Det är nog att *känna* det.

Ödmjukast
Tegnér.

*

65. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 26 Januar 1826.

Bäste Brinkman. Den friska vinter som vi någon tid haft här nere, har ådragit mig en förkylning hvarifrån jag dock nu i det närmaste är återställd. Annars ligger vanligtvis vår Academi, med sina fyra Faculteter, i ständig dimma. Phœbus-Apollo vill sällan se på vår lärdom: och om han någon gång visar sig, så är det under Ferierna. Jag kan aldrig emotstå frestelsen af en klar vinterhimmel

utan är då för mycket ute, liksom annars för litet: och på detta sätt förkyler jag mig lätt. Emedlertid har jag emottagit icke mindre än 3 bref från dig. Du är alltför god som ständigt ger, ehuru du nästan aldrig får något tillbaka från mig. Mitt umgänge här nere är nu för tiden mera inskränkt än någonsin: och jag vet att skulden härtill väsendtligen ligger hos mig sjelf. Ett ojemt, retligt, ofta bittert lynne skrämmer de fleste ifrån mig och jag kan just icke säga att jag derpå förlorar synnerligt. Förändringen i mitt fordom jemna sinne har naturligtvis i min, alltid inskränkta, krets väckt någon nyfikenhet, och föranledt en mängd vänskapsfulla och beställsamma gissningar, som äfven i sin mån reta och förstämma mig. Mina bekanta finna sig stötta öfver att jag ej vill eller kan öfversätta mina känslor i deras språk. Jag kan säga som Don Carlos hos Schiller

— — — die Augen
der *Eifersucht* und Neugier ruhen auf mir.

Men i sig sjelf inser jag icke hvad dessa Herrar skulle vinna på en dylik versio vulgata, som de troligtvis ej ens kunde explicera. För dem, tänker jag, behöfde jag just ej försegla mitt hjerta, utan kunde gerna lemna det öppet, liksom spikskriften i Persepolis. — Dessa omständigheter göra att i min isolerade belägenhet, dina bref äro mig dubbelt dyrbara och kärkomna. Hvad du skrifver om menniskoförakt och hat är sant och skönt och menskligt. Ack! jag vet alltför väl att dessa känslor äro obehagliga, äro det kanske mer för en sådan narr som mig än för de flesta. Jag tror också icke att *någon* hyser dem frivilligt. Men hvad skall man göra när de tränga sig på oss och lägga kalla händer på det blottade hjertat? När det är kallt fryser man, ehuru öfvertygad man är derom att kölden är

obehaglig. Menniskoförakt har många grader. Du föraktar t. ex. mången för dess intellectuella lyten men det föraktet kan ännu *le*, det är en temligt likgiltig och så till sägandes *contemplatif* känsla. Men är man tvungen att förakta en menniskas *Caracter*, helst en som varit (eller är) mig kär, då erfar man hvad lifvet har bittrast, då är det ej underligt om en öppen och brinnande själ vänder sig med vämjelse från det falska, det hycklande slägtet, och instänger sig, så godt han kan, i Eremithyddan af sitt eget hjerta. Har du aldrig erfarit någon lust att bli Anachoret? — Men allt detta hör ej hit, det hör egenteligen ingenstädes. Således om annat.

Man har här, liksom från Stockholm, velat öfvertala mig att jag borde finna mig stött öfver att ej vara kallad till den *stora* Commitén, som väl torde bli temligen *liten*. Hvarför det? Valet är Regeringens ensak; och om jag har någon ärelystnad veta alla att den är riktad åt helt andra håll än att stå väl hos de Höge och Högste. Jag vet åtminstone att jag gjort och gör hvad jag kan för att förekomma det. Gif endast akt: frågan är här om Biskopar som i vårt land kunna indelas i två classer: *blifna* och *födda* Decrepiter. Om jag icke egenteligen hör till de sednare, så veta dock alla (jag sjelf i synnerhet) att min reputation är mera en *rimmande* än en *litterair*, och som sådan transitorisk. Som Biskop har jag ännu ingen ting kunnat uträtta: hvad jag velat och ämnar kan ej komma i beräkning. Faxe är ProCanceller, Wijkman och Eberstein och Almqvist gamla Professorer; de borde finna sig mera stötta än jag att vara förbigångna. Wallin är ett Genie och Wingård för närvarande vår kunnigaste och verksammaste Biskop: att de ej varit Academici ersättes rikligen genom — inspiration, den de, men ej jag, kunna påräkna. Dessutom skulle jag ej kunnat emottaga ett sådant förtroende då

Commitén förmodligen sammanträder just under min flyttningstid. Hvad kunna vi i öfrigt vänta af en litterär Commité under *Thronföljaren* ss. ordförande? Huru skall discussionen vara fri under hans majestät? Hvad kunde *jag* i allt fall uträtta? Jag har länge tjent vid Academien, och vet ungefär dess brister, jag vet rätt väl att Universiteterna ej fullt svara mot tidens behof och bildningens fordringar. Men med partiella reformer är ingen ting hjelpt. Och kunna vi tänka på andra, då alla våra Befordringslagar, hela Embetsmannainrättningen är grundad på de gamla bofälliga Academiska formerna? Det är lätt att inse bristerna, och anmärka dem och frondera emot dem; men det är ingalunda lätt att föreslå något förnuftigt, *positift* i deras ställe, då man öfverallt stöter på gammal häfd, eller med ett lärdare namn, *historisk continuitet*, eller stabilitet eller Gäntzitet el. hur det må kallas. Hvar och en som ej är en tjufpojke har vördnad för det gamla och bestående (jag begriper ej hur man kan ändra Religion) dels som sådant och ofta af en djup mening, dels och i synnerhet såsom sammanhängande med och rotadt i hela Statsinrättningen, i seklerna, dem vi, med vårt arma ögonblick i handen, ej kunna, ej böra mästra. Med ett ord, *jag* skulle funnit mig i mycken förlägenhet genom en dylik kallelse och, äfven under andra omständigheter, besinnat mig innan jag emottagit den. De som *sökt* den (om verkeligen någon finnes så ärelös) lära tänkt annorlunda. Att i öfrigt *du* icke är nämnd, utan här, som i Sv. Academien, måste stå tillbaka för — Enberg, visar ungefärligen hvad ära kan vara att vänta af förtroendet. Från Lund kommer Agardh . . .

Din *Skald*, i synnerhet sednare upplagan deraf, är ett vackert stycke, rent, sant och träffande — med undantag af sista raden. Endast den strofen som börjar: »Det var din lott, o Skald etc.», helst de fyra första raderna deraf,

synas mig något matta. Skulle du icke kunna »male tornatos incudi reddere versus»? »Blomsterspråket» är godt: jag vet ej hur man fattar en dylik bild. *Klang* säges ju allmänt: men *svang* torde vara betänkligare, såsom mindre brukligt, ehuru det har analogien *tvang* m. fl. för sig. Jag vet ej hvad vi skulle med språket om vi ej finge bruka det med *förståndig* frihet. Den grammatiska puritanismen är mig vidrig, äfven i prosa, så mycket mer i vers. Det är helt annat att rådbråka, helt annat att rikta språket. Men allt kommer an på en säker *tact*, och den har du mer än de fleste. Det uteslutna *om* i »Blommorna» gillar jag fullkomligt. Jag hade icke en gång märkt Ellipsen, så vanlig är den både i tal och skrift.

Det är rätt ledsamt att vår hederlige Franzéns svaghet i afseende på Grafström blifvit bekant, och ännu ledsammare att jag dertill är en, ehuru oskyldig, orsak. F. skickade mig begge poëmerna, utan att nämna författaren. Jag sade honom då, i *privat* bref, hvad jag tänkte. Händelsen gjorde att Kullberg med samma postdag skrifvit mig till och en passant omnämt att Academien ville ge stora priset åt n:o 13, Brudskriften, men att han vore af annan tanka. Derpå svarade jag att jag för detta Poëm måste afstyrka all slags belöning, af skäl som jag för Fr. detaljerat. Detta måtte Kullberg nämt för någon af de Blå, och sålunda har min privata mening om stycket blifvit bekant. Att Fr. ej omtalte den i Academien, då han visste att frågan var om hans Måg (ty det visste han), kan jag icke förtänka. Hade han endast äfven supprimerat mitt omdöme om Fosterlandskänslan, så hade allt varit bra: men visserligen faller nu en slags tvetydighet på hans uppförande vid detta tillfälle. Han har sjelf för mig bittert beklagat sig öfver sin oförsigtighet och jag har sökt tranquillisera honom så godt jag kunnat. Det är väl också möjligt att jag bedömt stycket

för strängt, då sjelfva ämnet synes mig alltför krypande och vidrigt. Men då denna skrift lär varit den bästa af de inkomna, och ämnet ej kunde stå längre, så framt ej Barnsängen skulle komma före Brudskriften, som är mot god ordning i samhället, så var väl bäst att man, taliter qualiter, skilde sig derifrån. För att vara uppriktig så föll det mig aldrig ens in att ett sådant arbete skulle på allvar kunna komma i fråga till belöning: möjligtvis har jag derföre ej nogsamt studerat det. Jag vill minnas att midt i sjelfva Brudskriften förekom äfven en Grafskrift öfver högstsalig Prins Eugen, liksom i Hamlet den lilla parodiska Tragedien inne i den stora. Detta föreföll mig obeskrifligt löjligt och det hela öfver all höfva matt. Men jag skulle önska att jag misstagit mig, och i allt fall är jag obeskrifligt ledsen att sålunda ha sårat min goda Franzéns ömtåliga lynne: men jag rådde verkeligen ej derför. Fr:s Critik är, som du vet, i allmänhet ej den strängaste: det är obehagligt att denna critiska *flathet* nu af någon skulle kunna rubriceras som partiskhet för en slägting. Jag har ej haft bref från honom på länge: men nämn för all del ingen ting härom för honom eller någon annan. Jag är ändå ledsen nog öfver händelsen.

I Nicanders Poëm som består af Episoder är den om Columbus den vackraste och verkeligen poëtisk. De öfriga, om Gustaf Wasa, Gustaf Adolf, Napoleon m. fl. äro alltför illa sammangjutna med det hela; man ser lödningarna öfverallt. I öfrigt har det hela en verkeligt poëtisk enkelhet i dictionen, och här och der ställen af någorlunda energisk skönhet.

Jag hade ännu mycket att skrifva; men får just nu höra att Friherrinnan skall passera staden för att med sina flickor resa till Malmö KnutsBal. Det är, som du vet, laga förfall.

Hvad Leopolds bref angår, så kan jag visserligen ej

ha något emot att det tryckes, hvilket tvertom för mig är den största ära: men med det vilkor att sarkasmerna emot Atterbom uteslutas. Jag står till A. icke i sådant förhållande att han ej med skäl skulle ressentera det, så vidt det nemligen beror af mig att hindra. Detta torde du vara god, och med vederbörlig diplomatisk skonsamhet låta Leopold förstå, den du i öfrigt mycket helsar.

Höres ingen ting af Colliander ska målet i Beredningen? Min hustru ber helsa.

Din

Vän

Tegnér.

*

66. Till L. Lemchen.

Januari 1826.

Jag har mycket manquerat dig, bäste Lemchen, som så länge lemnat dina bref obesvarade. Men dels har jag varit sjuklig och olustig nästan allt sen vi träffades, och min brefvexling för större delen inskränkt till embetsmål, dels hoppas man äfven lättast förlåtelse af sina vänner för en försummelse, liksom man gerna är mest höflig mot en obekant. Emottag medlertid nu, bättre sent än aldrig, min uppriktiga tacksägelse icke blott för dina *vänskapsfulla* bref, utan äfven för den vänskap du i somras och vid så många andra tillfällen visat mig. Gud göre oss alla på det nya året friskare både till kropp och själ och bättre och ädlare; ty endast på det sättet finna vi någon lindring i den tärande sjukdom som kallas för menskliga lifvet.

De stora förhoppningar du tyckes göra dig i afseende på Stiftet kan jag icke dela. Jag har ingen ting annat att bjuda Er än en försvagad kropp och en förbrunnen själ: om också

viljan är god så svara dock krafterna föga deremot. Ett öfverretligt sinne retar äfven lätt andra och väcker motstånd från alla håll. Men möjligtvis kan det bli lugnare och jemnare med tiden: när floden funnit sin bädd brusar han mindre. Men hvem vet om icke den rätta flodbädden är — grafven.

Jag lyckönskar Er till Ert lässällskap som, efter Forssanders underrättelse, synnerligast lär sträcka sig till det historiska. Allgemeine Litteraturzeitung har jag förskrifvit för Sunnerbo och Vestbo. Nu hör jag äfven att Östbo vill vara med. Kostnaden kan således ej bli betydlig för en hvar. Med tiden hoppas jag vi äfven kunna hålla en theologisk Journal, om icke just för att lära något derur, åtminstone för att lära veta hur litet man vet, och sålunda få samtelige theologiska Faculteternas vidimation på vårt fattigbetyg.

I Maj flyttar jag opp, om Gud vill, och i annat fall ner. Möjligtvis torde jag dock redan förut bli nödsakad att göra en resa till Stockholm, som då kommer mig mycket olägligt.

Min helsa är bättre än mitt lynne: ce n'est pas jurer gros. Danska Doctorerna som jag rådfrågat trodde att min lefver vore angripen. Jag påminner mig härvid en hypothes af Aristoteles, nemligen att själen satt i lefvern. I det afseendet är jag visserligen en lefverpatient. Andra åter påstå att jag har gallsten, hvilket, i betraktande af tidens gång, ej vore så underligt. Sjelf tror jag att alltsamman är hemorrhoidaliskt. Underlifvet är lifvets resonansbotten. Det är absurdt att hela vårt bättre väsende skall bero af en sådan — kloak.

När du någon gång skrifver mig till, bäste Lemchen, så var god och ej påminn mig om mitt biskopliga kall. Att jag taliter qualiter är Biskop vet jag ju ändå, och på-

minnes i sanning alltför ofta derom. Mina gamla vänner borde ej förakta mig nog ännu för att uppsäga Brorskapet.

Framför min helsning för din Fru, och glöm ej rent af

Din
Vän
Tegnér.

*

67. Till A. C. af Kullberg.

Lund d. 16 Febr. 1826.

Bäste Kullberg!

Jag har dröjt att tacka för de sista Expeditionerna, då ditt sednaste bref tycktes ge anledning att vänta några upplysningar, hvarifrån jag dock gerna frikallar dig. Ty hvad skäl skulle jag väl ha att anse mig förolämpad af att *icke* bli kallad till Commitén? Jag kan försäkra dig att jag derpå aldrig gjort något anspråk. Både äldre och mer förtjenta Biskopar än jag, och bland dem en ProCanceller, äro förbigångna. Dessutom bör jag ej förtiga att jag gerna velat undvika detta förtroende. Det är ganska lätt att inse bristerna af vår närvarande Universitetsinrättning, som visserligen ej i allt svarar mot tidens närvarande, utvidgade behof af vettenskaplig bildning. I synnerhet är det lätt för den som i 20 år gjort tjenst vid Academien och således ex usu lärt sig att känna dess svaga sida. Ännu lättare är det att, med eller utan en sådan kännedom, frondera deröfver i en Tidning eller på Riddarhuset. Men blir frågan att ej blott klandra bristerna utan äfven föreslå någon positif, grundelig och sammanhängande förbättring, så är saken ingalunda så lätt som de flesta Commité-Ledamöterna tyckas föreställa sig, åtminstone de jag känner. Med de gamla academiska formerna, huru förmöglade de

än må vara, hänga dock nästan alla våra befordringslagar, helst de ecklesiastika, tillsammans, följakteligen hela vårt Embetsmanna-System, och derigenom en god del af hela vår Statsinrättning. Seklernas verk, huru bristfälliga de än må anses, omskapas ej rätt väl af ögonblickets hugskott. Vi ha dessutom fått nyligen en scholordning den jag, ehuru hon till äfventyrs har partiella brister, likväl måste värdera: en omstöpning af Academierna förutsätter en omstöpning af Elementarläroverken, som nyss antagit en beståndande form. Med ett ord, problemet synes mig något för vidlyftigt äfven för en så talrik Commité, äfven om man [i] Ledamöternas antal räknade bråken för hela tal. För min del tilltror jag mig ej nog skarpsinnighet och öfversigt att så hastigt föreslå en total — och för mycken ärlighet och consequens för att nöja mig med en blott partiell reform — i småsaker. I korthet sagdt: hade jag varit bland de *förstkallade* så hade jag, utan all fråga, undanbedt mig förtroendet. Nu deremot skulle ett sådant steg föranleda till det omdöme att jag funnit mig stött af småsaker, och den segern vill jag ej unna sådana lymlar som Argus & Comp. Erkänna bör jag likväl att saken kommer att på det högsta genera mig så framt vi skola sammanträda före Juni. Jag har min flyttning på mig, och sedermera oundvikliga göromål i Stiftet. Flere af dem äro af den beskaffenhet att de förut måste pålysas. Var derföre god och låt mig åtminstone 5 à 6 vickor förut veta när vi skola inställa oss. Tannström, från hvilken jag i går hade bref, nämner ingen ting härom.

Var i öfrigt försäkrad, bäste Kullberg, att jag ingalunda anser mig förolämpad af en Postscript-kallelse, under hvilket namn så många velat föreställa mig min. Det är möjligt att jag har något *högmod*, som jag ej borde; men för *fåfängan* och dess qvinliga styggelser har Gud hittills, så vidt jag sjelf kan inse, bevarat mig. Möjligtvis anser man i Stockholm

begge för liktydiga: men mitt bättre medvetande säger att man bedrar sig.

Förlåt att det ännu dröjer något med Betänkandet om folkundervisningen; men det är Häradsprostarnas och icke mitt fel. I öfrigt kommer väl mitt yttrande att gå särskilt, såsom troligtvis något afvikande från Consistorii.

Hur blir det med Colliander ska målet och klagomålen till Ölmestad? Jag önskar att Consistorii förslag måtte bli bestående. Stenholm är den mest förtjente, i min tanka, af de uppförde.

Vänskap och högaktning

Es. Tegnér.

*

68. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 16 Febr. 1826.

När jag sednast skref dig till, bäste Brinkman, åberopade jag laga förfall i afseende på Friherrinnan Schwerins ankomst. Hon kom också verkeligen, men passerade staden incognito! Åtminstone träffade jag ej henne. Jag hade hoppats att få se henne på återresan: men hon for då en annan väg. Icke heller har jag sedermera hört af henne. Jag bör dock erkänna att jag hört omtalas det hon ej mådde rätt väl i Malmö: kanske fortfar det ännu. Vägarna och vädret äro ej sådana att man kan tänka på någon resa till Sirköping.

Hvad min helsa angår så kan jag icke just klaga på den physiska. Jag har någon tid tagit Valeriana för att stärka nerfverna; ty otvifvelaktigt kommer den ständiga oron och lättrörligheten i mitt inre till en stor del af nerfsvaghet. Motion ger jag mig också så mycket som omständigheterna tillåta, rider, åker eller går vanligtvis en timma om dagen, när vädret ej är alltför svårt. Visserligen skulle det för mig vara både helsosamt och angenämt att på Årup genomgå en

brunnskur, och jag ber dig framföra min vördnadsfulla och hjertliga tacksägelse till Exc. Wachtmeister för hans anbud. Din anmärkning är alldeles riktig: jag vet ingen Biskop i Sverge som har en sådan Excellens i sitt Stift att påräkna, icke en gång Wallin i sitt, huru himmelsblått och stjernbeströdt det må vara. Så mycket mera ondt gör det mig derföre att jag troligtvis ej kan begagna mig, åtminstone ej för denna gången, af Excellensens godhet. Jag flyttar omkring medlet af Maj. Då måste jag, åtminstone en hel månad igenom, examinera prester och andra scholgossar så väl i Vexiö som i Jönköping, agera kyrkostöt i Consistorium som nu tagit sig en god lur sedan jag sist var deruppe, viga kyrkor etc. etc. När Juni månad kommer blir jag förmodligen nödsakad att resa till Stockholm för att vederlägga Argus, och derifrån hade jag ämnat att göra en omväg till Vermland, för att ännu en gång, troligtvis den sista, se min gamla 82-åriga Mor som bor på Norska gränsen. Emedlertid hoppas jag att vid min flyttning kunna få tillbringa en dag på Årup, under det hustru och barn samt öfriga flyttsaker hvila öfver i Carlshamn. Kroken är obetydlig och vägen vacker. Jag skall, så snart Exc. W. kommer hem skrifva honom vidare till i detta ämne.

Af hvad jag förut skrifvit känner du min tanka om Commitén och mina betänkligheter som snarare till- än aftagit. Hade jag varit bland de *först kallade* så hade jag, utan all fråga, undanbedt mig förtroendet och behöfde dertill ej anföra något annat skäl än min flyttning och dermed förenade omsorger. Nu är saken vida svårare; ty om jag nu vägrar ser det ut som om jag vore stött öfver att endast i ett Postskript vara hågkommen. Det är jag nu verkeligen icke och skälen har jag sagt dig: och dessutom vill och bör jag icke unna hvarken regering eller tidningsskrifvare den triumf att ens *kunna* misstänka mig för en

sådan småaktighet. Jag är i öfrigt alldeles okunnig om huru det egenteligen tillgått med min kallelse. Kungens Bref till mig är verkeligen dateradt samma dag som de andras, nemln den 21 December. Redan innan Argus låtit förljuda något af sin vishet i detta ämne, hade Kullberg underrättat mig om att Brefvet skulle komma, och att jag då skulle få veta orsakerna till dröjsmålet: men som jag ej visat någon nyfikenhet härom ha upplysningarna hittills uteblifvit. Från Tannström hade jag bref i går, men han nämner ingen ting i den vägen. Då i alla fall här endast anses vara fråga om en hoffaveur kan du väl veta att jag ej är mycket interesserad af att utforska verkeliga förhållandet. Men säg mig nu uppriktigt din tanka: kan jag verkeligen under sådana omständigheter, vägra att resa? Jag tviflar, ehuru gerna jag ville vara qvitt obehagligheterna af en sådan ScholAmbassad.

Jag har icke uppgifvit min speculation på publikens penningar genom att häftesvis låta utgå en samling af smärre poëmer. Det skall väl ändå ske en gång, ehuru Gud skall veta att, om det ej vore för vinstens skull, jag gerna undvek det. Jag tänker hvart Häfte om 6 à 8 ark, skulle ge mig 2,000 rdr rgs i behållning. Två sådana, med nytt och gammalt, borde jag kunna utge om året utan synnerlig effort. Det var också min afsigt att redan i denna månad göra en början dermed. Men märk nu, hur fan alltid, på ett eller annat sätt, lägger hinder i vägen för alla förnuftiga och lönande förslag. Jag har börjat ett Poëm, Helgonabacken, hvaraf jag här skickar dig hvad som är färdigt. Min tanka var att intaga det helt och hållet i första Häftet. Men det kommer att bli vidlyftigare än jag tänkt. Gerda ensam upptar fyra sånger el. afdelningar, och sedan skulle ännu ett par, ehuru vida kortare stycken tilläggas. Det hela kommer väl att utgöra omkring 8 ark, om jag nemligen

ej ledsnar på halfva vägen, som händt mig flere gånger. Jag har derföre tänkt att jag kunde låta aftrycka den nu bifogade början i första häftet, och låta fortsättningen komma — eller också icke komma — i de följande. Härigenom hade jag åtminstone för de två första häftena tillräckligt nytt. Den invändning att Helgonabacken ej egenteligen borde räknas till smärre Poëmer, kan ju lätt afhjelpas derigenom att jag ändrar titeln på Samlingen och kallar den t. ex. *Häften* af E. T. Emedlertid afstyrka mig alla mina härvarande bekanta att på detta sätt sönderstycka det hela, utan vilja att jag utger det på en gång som ett särskildt arbete. Detta kan då icke ske på längre tid, ty jag får väl för större delen af året helt andra sysselsättningar att roa mig med. Skall åter annat och motsvarande nytt skrifvas för första häftet, så kommer det äfven att dröja, af samma skäl. Nu vill jag derföre be dig om ett godt råd. Du kunde äfven ta Leopold och Franzén in i Conseljen.

Hvad i öfrigt Poëmet angår så måste jag först och främst begära ditt hedersord att deraf ej låta taga någon afskrift. Det bör, tills vidare, höra till de hemliga synderna. Vidare behöfver jag ej för dig nämna att Axel Hvide, sedermera Biskop Absalon, är en historisk person, hvaremot Gerda är rent diktad — så vida annars ej Hammarsköld räknar henne bland mina reminiscenser. Historisk är äfven kyrkovigningen och ceremonierna dervid, efter Durandus och andra. Jätten Finn tillhör folksagan. Om planen och hufvudidén hinner jag nu ej skrifva. I öfrigt väntar jag mig visserligen ej mer tillfridsställelse af detta rimmeri, än af mina föregående. Men det är dock obehagligt att nödsakas förakta sina barn innan de ännu äro — fullgångna.

Hammarskölds bref till sin söta Julia har jag läst. Du vet att jag icke just haft eller har de största tankar

om Frithiof; men sedan äfven H., ehuru med en något sötsur min, tror sig böra berömma honom, ger jag stycket, à double raison, förloradt. I öfrigt är det artigt att se huru mången förborgad andemening, hvarom förf. aldrig vetat det minsta, Critiken inlägger i Poësien. H. och i allmänhet hela den högre Tyska Critiken studerar poësien, alldeles på samma sätt som en Anatom studerar skönheten. Hull och skinn, ådror och ben räknar man opp i tabellarisk form: men allt det der låter äfven så sant säga sig om ett cadaver som om en lefvande organism, sprittande af lif och känsla. I öfrigt saknar en och annan af hans tadlande anmärkningar ej sin grund. Men första Romansen begriper han äfven så litet som det hela i allmänhet . . .

En Mamsell hos Grefvinnan De Geer har, för längre tid sedan, skickat min hustru ett par sympathiska hampband. Var god och underrätta henne att de riktigt framkommit och att det är min glömska som vållat att min hustrus tacksägelse derför så sent blir framförd. Framför äfven min vördnad för Grefvinnan. Jag har ofta tänkt att skrifva henne till: men jag hade i sommar en förflugen idé att be henne om något som jag vid närmare eftersinnande måste uppskjuta att nämna tills jag har den lyckan att träffa henne. Hur länge blir hon i staden?

Bloms b[ref] skall jag skicka härnäst. Nu blefve paquetet derigenom allt för tjockt. Förlåt mitt ofullständiga bref: men jag har i dag en mängd Embetsbref, och ingen Notarie. Min hustru har varit sjuk, men är nu uppe. Hon ber mycket helsa dig.

Din

Vän

Tegnér.

Huru går det med Colliander ska saken?

*

Till M. von Schwerin, född Törngren. 69.

Lund d. 19 Febr. 1826.

Det är längesedan jag skref till Friherrinnan, men jag hade hoppats att vid resan genom staden, åtminstone på några ögonblick få den glädjen att uppvakta. Då detta slog felt var jag nog dåraktig att inbilla mig, hvad som äfven allmänt sades, att Friherrinnan på återvägen här skulle uppehålla sig några timmar. Men vägen om Lomma lär vara nästan $^1/_2$ mil genare, och det var då naturligt att den borde föredragas. Sedermera har jag ej skrifvit. Frih. har sjelf sagt mig att hon ej räknar bref med sina vänner. På samma sätt skall jag äfven bemöda mig att ej räkna — Lommavägen, ehuru jag erkänner att det i början föreföll mig litet svårt.

Af Tidningarna har Frih. kanske sett det myckna onödiga besvär och bekymmer man i Stockholm gjort sig rörande mitt inkallande eller uteslutande ur UppfostringsCommitén. Jag har väl fått kallelsebrefvet sednare än alla andra: men det är verkeligen dateradt samma dag som de öfrigas. Huru härmed tillgått vet jag icke: och då frågan i allt fall, som den nu tages, rör en hofynnest, är jag ej heller synnerligt angelägen att utforska förhållandet. Jag hade verkeligen ej gjort något slags anspråk på denna tvetydiga ära. De flesta Biskopar, och bland dem en ProCanceller äro förbigångna: jag borde således ingalunda finna mig stött, och tänkte verkeligen aldrig derpå. Dessutom är det min öfvertygelse att i hufvudsaken ingen ting kan uträttas med en sålunda organiserad Commité som ser ut som ett serafimergille. Hade jag alltså varit bland de förstkallade, så hade jag visserligen undanbedt mig förtroendet. Nu deremot är det svårare, emedan man skulle tro mig piquerad för en småsak: och den segern bör jag ej gerna unna hvarken Regeringen eller Avisskrifvarna. I Juni månad kommer jag

följaktligen troligtvis att resa opp. Baron Åkerhielm har skrifvit mig till och erbjudit mig att jemte sin fru dricka Porla i sommar. Äfven Excell. Wachtmeister har haft den godheten att invitera mig på Carlsbadervatten af hans egen fabrik på Årup. Frih. ser alltså att jag ej saknar förnäma Läkare. Men det är ledsamt att jag ej kan emottaga deras välmenta anbud. Också är jag öfvertygad att för en så obotlig patient som mig ingen annan brunn hjelper än den gamla, nattliga *Lethe* hvars källor flyta djupare än både Porla och Carlsbad. Tro likväl icke att detta, åtminstone ej till någon väsendtlig del, kommer, nu mera, från en viss blind och ovärdig passion. Den är lyckligtvis nästan helt och hållet försvunnen, och jag inser med hvar dag mer och mer huru litet jag i det hela förlorat, så framt jag ej skulle vilja räkna tron på — Fruntimmer, men hvilken jag länge vant mig att anse som en fond perdu, på hvars lifrenta osjelfständiga dårar lefva. Den köttklump i venstra sidan som man med ett hedersnamn kallar för hjerta, är för mig lyckligtvis förtärd och förkolnad — ja förkolad. Min sjukdom kommer således ingalunda häraf: om jag varit så svag, så är det nu förbi, och om den kräfta som tär mig verkligen börjat i hjertat så har den åtminstone haft nog förstånd att dra sig ifrån detta illegitima och pöbelaktiga ställe ner till det legitima underlifvet, med lefver, lungor, tarmar och andra aristocratiska partier, med ett ord till menskligheteus Riddarhus. Thy hvem vet icke att vårt odödliga väsende beror, liksom Rom fordomdags, af sina kloaker. Jag har således den trösten att kunna anse min *disease* såsom helt och hållet physisk. Och härtill hör en obeskriflig leda för det narrspel som kallas menskliga lifvet, en dum, feghjertad nedslagenhet, en bristande energi i all annan känsla än den lätt uppblossande, lätt släckta harmen, öfver sig sjelf och andra, med ett ord en sjuka som

består väsendtligen deri att finna allt som det är. Jag var i början missnöjd härmed: men öfvertygar mig allt mer och mer att detta är den rätta helsan och lifvets egentliga bestämmelse.

Af Byron har jag nyligen fått 8 häften af hvilka Frih. kanske ej läst alla. Jag nämner Werner, Sardanapalus, Foscari, Cain, The Age of Bronze, Hours of Idleness, British Bards etc. Sjelf läser jag aldrig poësie nu för tiden. De stå alltså till tjenst när som helst i fall bud går. Geijers Häfder har jag också fått åter, och dessutom några småsaker från Stockholm, som jag icke en gång läst titlarna på. Men jag hoppas att Brinkman recenserar dem. Han är så god och skrifver mig ofta till, och det nästan alldeles gratis, ty jag svarar högst sällan.

I början, eller sednast i medlet af Maj ämnar jag flytta: men innan dess hoppas jag att på Sirköping mundtligen få säga Frih. ett långt, långt farväl.

Ödmjukast

Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 70.

Lund d. 5 Mars 1826.

Jag är rätt orolig, bäste Brinkman, öfver dina rosor, ehuru du sjelf skämtar med dina plågor. Jag hoppas Pontin gör hvad han kan för att bleka ut dig: men så mycket jag än vinner på dina bref, bör du dock, under sådana omständigheter inställa din brefvexling. En stark själs verksamhet kan väl för ögonblicket döfva kroppsliga lidanden: men som fortfarande regime tror jag icke den är nyttig. Cura ut valeas, och kölhala icke ditt skepp under flygande segel. Du ser att jag talar emot min egen fördel.

Jag kunde ej skrifva med sista post, ty jag var då ute i Pastoratet i presterliga förrättningar. I dag har jag prestvigning och följakteligen kan jag i dag blott skrifva det nödtorftigaste och i korthet: men till ersättning skickar jag dig Bloms långa bref som jag vid tillfälle torde återfå, ehuru jag just icke ser hvad som kunde vara att svara derpå. Vi disputera ur alldeles skillda väderstreck. *δός μοι ποῦ στῶ, καὶ κινήσω.*

Först och sist bör jag tacka dig för Glömskans källa. Dess sorl är ibland det mest melodiska jag hört. Så talar *hjertats* rena, lugna, menskliga *vishet* — på vers. Tro mig, det är icke en brudskrift, utan ett verkeligt Poëm. Slutet är i synnerhet förträffligt, och bilden om svanen med sträckta vingar är en bland de skönaste jag sett på något språk. Är Ex. Wachtmeisters brud blott hälften så vacker och enkel och känslig som hans brudskrift, så är han en lycklig man. Det vore vida bättre att *du* utgåfve en samling af smärre dikter än *jag*. Hvarför skulle det också icke låta göra sig? Hvad mina angår så äro de hvarken små eller stora. Ett namnsdagsblåseri bifogas, icke för att täfla med Glömskans källa, men för att försjunka deri.

Du kan visserligen ha rätt deri att LandtmätareChartan öfver Helgonabacken bör utgifvas i ett enda blad. Men följden deraf blir den att hon troligtvis aldrig utgifves. Jag har af Naturen mycken fallenhet för obeständighet. Hade början varit tryckt, så hade jag derigenom gifvit Publiken ett slags trohetslöfte. På det sättet blef Frithiof färdig, som annars aldrig händt. Men också inser jag icke hvad som derpå förlorats, utom några rdr för mig och några dumheter för Hammarsköld och StockholmsPosten. Jag är rätt glad att på detta sätt slippa missionsverket att döpa Gerda, och viga Absalon till Biskop, samt allehanda trassel med Abälard under hvilken han studerade i Paris, med stackars

Heloise hvars man blef canibaliserad, med Saxo och hans Häfdaforskningar, med ett ord med alla de sottiser som här skulle rimmas. Vi vilja ej vidare tänka derpå. Till slutet hade jag äfven tänkt att säga något om mina enskilta förhållanden i Lund till man och qvinna, och om mina härvarande vänner: men som jag långt för detta kommit under fund med att jag egenteligen haft och har inga, så tyckes det mig bäst att tiga — med ingenting.

Under en af mina förmiddagsridter, som vanligtvis äro våldsamma, höll jag härom dagen på att förlora en bagatell, nemligen hufvudet: jag tänker jag derigenom blifvit så mycket bättre qualificerad till BiskopsEmbetet. Jag ville, pojkaktigt nog, rida genom en portlucka som var så trång och låg som lifsens port, ehuru som leder, ej till himlen utan endast till Helgonabacken, der jag alltid trifs gerna, och nu i synnerhet när bladen äro gulnade, som mitt eget hjerta, och vintern ger friconcert i de nakna grenarna. Folket som stod utanför afrådde mig från företaget, hvilket förargade mig. Jag galopperade alltså åstad, bugade mig också riktigt ner, men som jag sällan gör det djupt nog fick jag en duktig knuff i hufvudet, hvaraf sedermera blef en kula, som dock ej satt på rätta stället, ty hon satt utanpå. Nu är hon borta. För öfrigt rider jag alla dar och föreställer en Ecclesia militans.

Friherrinnan är sjuk, har åtminstone varit det, helst i ögonen som ej hindrar henne att skrifva vackra bref. Jag deremot skrifver sällan till henne, liksom till dig. Jag har ämnat mig ditut, men vi lefva här som i en belägrad stad, omgifna på alla håll af ogenomträngelig gyttja och smuts. De academiska vägarna äro vida djupare än Professorerna. Det fins ingen ting infamare än vintern i Skåne, en verkelig vitterhetsbild, hvarken kall eller varm, hvarken nordlig eller sydlig, hvarken antik eller modern.

Jag skulle i dag skrifvit till Åkerhielm om en som jag vill ha till fånghuspredikant, och som *dertill* är utrustad med stora gåfvor, en fånghushedningarnas apostel; men jag hinner icke för främmande i dag, men det skall ske härnäst. Kan du gå ut så helsa honom detta.

Min hustru ber helsa.

Din
Vän
Tegnér.

*

71. Till G. F. Åkerhielm.

Lund d. 9 Mars 1826.

Jag får börja med att lyckönska Herr Baron till sin nya värdighet. Fängelserna äro det rätta Constitutionsutskottet för menniskolifvet. Men man har sagt mig, att med denna befattning är förenadt ett jus patronatus i afseende på fånghuspredikanter. Jag har i sådant fall ett i min tanka lämpligt ämne att föreslå, men jag bör icke utbjuda min vara, utan att ärligt säga hurudan hon är. Mannen heter Nyman, är omkring trettio år, men har redan inom mitt stift vunnit ett stort anseende för sina predikogåfvor, som också verkeligen äro ovanliga och hänrycka alla råa sinnen oemotståndligt. Han kan alldeles oberedd tala i flera timmar med skäligt sammanhang och med hänförande värme; men visserligen är hans språk rått och phantastiskt och hans åsigter af Gud och menniskan sådana, som de vanligtvis finnas hos alla svärmare, med kokhett hjerta och temligen tomt hufvud. Hans nit är verkligt, men icke visligt. Det brinner med blå lågor, det luktar svafvel ur hans kristendom. Det är, med ett ord,

en ifrare, en *läsare*, som de kallas här nere. För min enskilta del är jag visserligen ingen vän af sådana. Dock tror jag att det gifves förhållanden i lifvet der de kunna gagna. De bära åtminstone religionens släpmundering, då vårt öfriga presterskap går öfverallt i civila kläder. Ty det slags religiösa reaction, den ultraistiska gudaktighet, som nu på någon tid börjat göra sig gällande i Upsala och Stockholm, är både till grund och halt vida föraktligare än de så kallade läsarnes pöbelaktiga, men fromma och välmenande svärmeri. Emedlertid dref min Nyman sitt spel något för vidt. Han samlade flera härads allmoge omkring sin predikstol, der de stodo och tillbådo Gud och hans profet med håren resta på hufvudet. Ett och annat fromt och blödigt sinne blef derigenom allt för mycket betaget; och som religionen i min tanka är något annat och bättre än convulsioner, så var jag nödsakad att vidtaga samma parti som athenienserna fordomdags som förbjödo uppförandet af Aeschyli tragedier, emedan deras fruar deraf fingo missfall på theatern. — Jag var nödsakad att missivera honom till Vexiö, der han står under Dom-Capitlets särskilta uppsigt och han i en mera bildad församling snart öfverlefvat sitt inspirationsrykte. Men på dervarande fånghus har han flera gånger predikat, och som det säges med stor verkan. På fånghus äro nerverna ej så svaga, religiösa hästkurer äro der på sitt ställe, en fångarnes apostel må gerna föra lagsens hammare så hårdt han förmår mot hårda hjertan. Det är på denna grund jag föreslår Nyman i Herr Barons åtanka, så framt ej någon annan och lämpligare dertill skulle anmält sig. Det är min tanka att han i denna befattning skulle verka mycket godt, vida mer än annorstädes. Men i allt fall har jag ärligt sagt hurudan mannen är eller huru jag åtminstone bedömt honom. Jag bör endast tillägga att han är nykter och

har oförvitliga seder. Till kunskaper är han svag, men verldslig vishet ersättes hos honom, som hos mången annan, äfven i de högre ecclesiastikgraderna — af ingifvelsen.

Med posten i dag hade jag ett allt för oroande bref från Brinkman, hvilket mot hans vana innehåller idel dödsbetraktelser, väl glada och skämtande — ty jag är öfvertygad att han dör en gång med samma lugn som Socrates — men likväl allt för allvarsamma för hans vänner. Ack, om jag kunde vara någon gång vid hans sjuksäng och ersätta blott till en hundradedel den vänskap han under mitt närvarande förnedringstillstånd visat och visar mig. Men det låter sig ej göra; och med bref vet jag att jag ej kan glädja någon, ty de äro fulla med giftig malört och stickande kardborrar. Men Herr Baron hoppas jag representerar äfven hans frånvarande vänner och å våra vägnar säger honom allt hvad tröstefull tillgifvenhet och deltagande kunna ingifva. Vore den sjuka Ängeln äfven någon gång i stånd att göra sin Tobias sällskap dit, så är jag öfvertygad att detta skulle verka mer än alla doctorer: ty hans helsovård är *fruntimmers vård*. Fruntimren inneha alla Statsrådsplatserna i hans hjerta; vi karlar äro honom i allmänhet något för hårdhändta. Hinner jag hans år, som jag visserligen ej gör, torde jag komma att tänka på samma sätt.

När den så kallade stora Commitén sammanträder, kommer jag väl också till Stockholm, på den grund nemligen att jag blifvit kallad genom ett postscript, eller uppförd bland tryckfelen. I annat fall hade jag visserligen undanbedt mig förtroendet, hvaremot hvarken jag eller, som jag tänker, någon annan rätt kan svara. Nu skulle ett afslag se ut som om jag vore stött att ej få dela H. Exc. Cederströms och min adertondedels broder Enbergs ära;

och det vore dock i sanning att visa sig allt för ärelysten.

Ödmjukast
Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 72.

Lund d. 12 Mars 1826.

Ditt sista bref, bäste Brinkman, har på det högsta både oroat mig, och förskräckt icke blott mig utan äfven min hustru som läst det med tårar. Både hon och jag och mina barn bedja för dig: ty det vore dock rysligt om äfven *du* skulle gå bort, nu, då mitt sjuka och retliga sinne ej har, ej tål någon annan tröstare än din vänskap. Ack! min själ tål icke att ännu en gång bli enka. Men jag vill hoppas att både du och din Doctor misstagit er. Härvarande Läkare åtminstone försäkra att rosen aldrig plägar vara farlig, ehuru väl plågsam. Jag känner sjelf här i staden flere personer, äldre än du, som ha den periodiskt, ha haft den i många år utan att äfventyra något för lifvet. Nog vet jag att du en gång dör som en man, som Socrates dog, som alla bättre menniskor måste dö, lugnt och oförfäradt: men tillika hoppas jag att icke jag kommer att öfverlefva dig. Hvad jag egenteligen har att göra på jorden, med en urna i stället för ett hjerta i bröstet, med en själ som grånat i förtid, kunde vara svårare att säga: men ditt sinne är ju ännu i sin blomstrande ungdom, du ser ju ännu lifvet så rosenrödt som förr och vill och låtsar ej märka att alltsammans dock väl blott är en målad Theaterdecoration med pappersrosor och Operasolsken: då är det ännu icke tid att dö. När du en gång blir så gammal som jag, må du tänka derpå, men dit hoppas jag du har långt ännu. Men du bör icke, bäste

Brinkman, möda dig med en så trägen brefvexling. Hvarje bref, som jag under ett sådant tillstånd får ifrån dig, måste jag betrakta som en stöld ifrån din helsa. Genom Beskow eller Åkerhielm eller någon annan kan jag ju ändå få veta huru du mår. Det förundrar mig att icke Pontin redan föreskrifvit dig en sådan regime: men han känner kanske icke dina dietetiska fel.

Hvad Gerda angår så är det ju god tid att tänka derpå. För närvarande kan jag verkeligen icke sysselsätta mig dermed. Den lilla tid jag kan disponera är sällan eller aldrig tjenlig för henne. Hon, liksom andra Fruntimmer, fordrar en nerfspänning som man ej alltid har i sin makt. Dessutom måste jag väl för nöd skuld ge ut åtminstone ett häfte i år, och det fordrar också någon omsorg. För öfrigt tänker jag att jag i Småland betraktar Helgonabacken med andra ögon än här, nemligen med trons. Major e longinquo reverentia.

Fru Helvig inviterar mig alltjemt ut till Berlin, nu i synnerhet i nästa månad, för att se, säger hon, huru Frithiof blir emottagen af Tyskarne. Jag törs ej säga henne huru likgiltigt det är mig: ty hon har visserligen gjort sitt bästa, och i allt fall skulle hon ej tro en sådan försäkran. Jag slår mig derföre ifrån henne så godt jag kan och anför min flyttning, årstidens olämplighet, resans dyrhet, m. m., som också ej äro några diktade hinder.

I dag ger jag min afskedsmiddag här i staden. Jag har länge protesterat häremot, men min hustru försäkrar, att så är vanligt och att man skulle få för mycket att säga i fall jag undandroge mig en sådan vänskapspligt. Derföre har jag blåst ihop så mycken *vänskap* som mitt ringa hus kan rymma. All vänskap luktar stek här i staden: hon skäres i skifvor och bjudes omkring på tallrikar: ju fler rätter dess större vänskapsprof: tillgifvenheten talar

intet annat språk än kokboken. Alla som jag i några och tjugu år ätit med eller bjudit snus, måste idag äta och snusa med mig. De fleste af dem har jag aldrig kunnat tåla: lika godt, middagen är den rätta försoningens hemlighet. Det är dock ingalunda slutet, det är endast början till den rätta jämmern: ty under de två månader jag ännu har att dväljas i Lund vet jag att tacksamheten bryter ut i skinkor och pastejer nästan dagligen. Gud gifve blott min mage står ut med alla dessa ömhetsbetygelser! I forna dar, och så länge det roade mig att dricka, var ändå ett sådant lif drägligt: men nu vet jag icke huru det skall gå.

Men se — der kommer redan den första, det vill säga den hungrigaste vännen, och styrer kosan rakt till vänskapens tempel — till smörgåsbordet. Jag måste således vända mig från den sjuka vännen till den slukande. Gud gifve du hade hans aptit! Farväl, blif snart frisk, men skrif icke förr till mig eller någon annan, utan låt skrifva. Jag vill be Friherrinnan att likaledes föreskrifva dig en dylik regime. Framför min vördand för Grefvinnan De Geer och Fru Åkerhielm. Min hustru ber på det hjertligaste helsa dig. Hon vill, liksom jag, ej höra omtalas några dödsbetraktelser från dig.

Din

Vän

Tegnér.

Kl:n 7 e. m. Gudskelof, nu är middagen förbi. Jag hade en glädje af att supa samtliga mina gäster under bordet. Det var det enda spirituella de haft på länge; ty deras *Esprit* är buteljerad. Sådana hönshjernor, som förbryllas till och med af den lilla spiritus som kyparen lemnar qvar i vin och rack. Jag var en behållen man så länge jag kunde bli full. Nu är jag tyvärr lika nykter som i förmiddags. Mitt

lifs bekymmer sjönk fordomdags som bly till botten af en bål, nu simmar det som olja ofvanpå Lethen. Ack! den är lycklig som kan bli full. Men blif du endast frisk, så skall jag försöka att ta mig ett rus på allvar, men på *en man* hand. —

*

73. Till M. von Schwerin, född Törngren.

Lund d. 16 Mars 1826.

Förlåt att jag skrifver så sällan: men jag är icke värdig att emottaga sådana bref som Friherrinnans, ännu mindre duglig att besvara dem. Gif mig förlorad, liksom jag sjelf gjort länge. Mitt umgänge är odrägligt och mina bref måste äfven vara det.

Brinkman lär vara illa sjuk af rosen. Det är besynnerligt att alla slags *rosor* äro så förderfliga i menniskolifvet: endast törnet är der på sitt ställe. Jag har på några postdagar ej haft bref från honom, hvilket är ovanligt. Det är sant att jag sjelf bett honom inställa sin correspondans under sjukdomen, och anhåller att Frih. ville göra det samma för sin del, ty den effort han sålunda gör sig kan i en sådan belägenhet ej vara honom nyttig: men jag tänker han skrifver, åtminstone till Frih. så länge han kan röra handen och dör vid sitt skrifbord. Hans sista bref är, mot vanligheten, uppfyldt af dödsbetraktelser, men som man bör vänta dessa af en lycklig och lugn vis, milda, oförfärade, till och med skämtsamma. De ha mycket rört mig: men det är orätt; ty skulle han vara nära sitt mål, menskligheten gudomliga och förhoppningsfulla mål — nemligen förruttnelsen, så böra ju både hans vänner och han sjelf prisa honom lycklig. Lifvet är ett Epigram: endast slutet deraf har interesse. Och likväl fäster man sig med dum instinct dervid både för

sig och dem man älskar. Ty deri ligger just felet att liten *lefver än* neml. den gudomliga gnistan, kärlek, vänskap, tillgifvenhet: men lefver egenteligen blott för att spränga ett menniskohjerta, och troligtvis sjelf förflyga vid explosionen. Ack! mskn är ju som ett hittebarn hvilket Tiden funnit utsatt vid sin dörr: här gå vi i skolan och få ris. Och när scholtiden är förbi, när vi äro utexaminerade af döden, månne då det främmande barnet får veta hvem dess fader är, månne han då erkänner det? Till dess åtminstone äro vi anonymer. Kanske Brinkman redan vet det, kanske han redan fått namn och är upptagen i en bättre familj än den menskliga. Mitt sista bref från honom är af d. 3 Mars. Har Frih. några sednare underrättelser så var god och meddela mig.

I söndags gjorde jag, eller rättare min hustru, ett afskedskalas. Det var en vänskapens begrafningsfest. Tid var också att han blef begrafven, ty han har länge legat *kall* och *liflös* ofvan jord. Jag tänker mina intima vänner, det vill säga sådana med hvilka jag ätit och druckit och snusat i några och 20 år, voro omkring 40. Är jag icke en rik man: och likväl hade de lätteligen varit dubbelt så många, om det endast varit så godt rum vid bordet som i mitt hjerta. Detta sednare fann sig alldeles icke besväradt eller öfverlastadt. De ömma vännerna åto och drucko och voro glade. Jag var det äfven; ty jag slipper nu att se dem vidare, i mitt hus åtminstone. Men nu börjar väl snart hämdeverket. Tacksamhet, saknad, vänskap blifva snart liksom *Ordet* hos Johannes, som *vardt kött*, och lägges för min skuld för på fat och tallrikar. Icke heller kommer *Andan* att saknas: men här i staden är all *Esprit* tappad på buteljer. Jag väntar med ett ord många revengecalaser, ty jag flyttar ej före medlet af Maj, och innan dess kunna många vänskapsbetygelser, som alla vägas efter victualievigt, intagas. Det

bästa är att de äfven ha sin naturliga utgång. Umgänge är i sig sjelf ingen ting annat än digestion. Gud låte mig ej bli förstoppad. Ack! jag längtar hädan. Det är pest i luften som jag andas.

Om vägarna ej äro alltför svåra reser jag *kanske* ut och predikar i Påsk i Reslöf. Är Frih. hemma annan dag Påsk? Men blif det icke för min skuld, ty det är osäkert om jag ens kommer till Reslöf.

Förlåt mig, men glöm mig ej

Ödmjukast
Tegnér.

*

74. Till B. Beskow.

Lund d. 20 Mars 1826.

Bäste Beskow! Jag har i flere postdagar, som jag saknat bref från Brinkman, varit högst orolig för honom, då jag visste att han var farligt sjuk. Väl hade jag sjelf förbjudit honom att skrifva, så länge hans helsa ej var förbättrad; ty så *ande* han är, måste man likväl se litet på fodralet och dess bestånd. Men detta oaktadt var jag ändå mycket inquiet, och hade just satt mig ner för att tillskrifva dig (hvilket i allt fall länge varit min skyldighet) och be dig underrätta mig om hans tillstånd, då jag till min obeskrifliga glädje med posten just nu fick ett bref från honom, som visar att han åtminstone lefver, ehuru med mycket plågor. Du vet icke huru mycket han interesserar mig, huru obeskrifligt mycken vänskap och deltagande han visat mig under mitt närvarande sjukliga förnedringstillstånd, huru han postdagligen kommer till mitt hjertas sjuksäng, och, ehuru sjelf sjuk, sätter sig ner och tröstar den sjukare. Det skall han, det får han icke göra, innan hans helsa är åtminstone

någorlunda återställd. Men jag vet att han är af det *Socratiska* slaget som, äfven i fängelset och dömda till döden, icke blott dictera, utan äfven egenhändigt skrifva en *Phaedon*, och ini sista stunden skämta med den allvarliga gästen: jag tänker B. dör, som han lefvat, vid sitt skrifbord. Jag hoppas du ser honom ofta. Visa derföre både honom och mig den vänskapen att då och då, och så ofta hans plågor ej tillåta att göra det sjelf, underrätta mig om hans tillstånd. Jag kan ej gerna umbära dylika underrättelser, och vill likväl ej ha på mitt samvete att ha bidragit till hans förvärring eller ha köpt mitt eget lugn till ett alltför högt pris på hans bekostnad.

Jag lyckönskar dig till din nya beställning. Kan du finna dig deri så gläder det mig både på dina och Prinsens vägnar, ehuru jag bör erkänna att jag icke rätt förstår huru du som en oberoende man och i lyckliga omständigheter kunde förmå dig att emotta en sådan beställning. Men i anledning häraf har jag en anhållan hos dig och torde framdeles få flere. För närvarande består hon deri att du directe af K. H. H. sjelf gör dig underrättad när den *så kallade* stora Commitén kommer att sammanträda. Du vet att jag är kallad dertill — par apostille, hvilket också var det enda sätt att förekomma det jag ej afbad mig förtroendet. Ty jag är af många skäl öfvertygad att den, i sakernas närvarande skick, ingen ting kan uträtta. Men att under sådana omständigheter dra sig undan, som annars varit både lofligt och rätt, skulle nu vara småaktigt: och den segern unnar jag hvarken Regeringen eller — Argus. Jag kommer alltså: men är i behof att veta tiden på förhand. Jag har många Embetsförrättningar af den art att de flere vickor, ja månader förut måste utlysas. Dessutom hade jag tänkt på en resa för min helsa. Jag har förfrågat mig hos flere i Stockholm i detta afseende, men ej kunnat få något

bestämdt svar. Var derföre god och directe fråga Kronprinsen när han vill ha oss samlade. Flere ledamöter äro i samma belägenhet som jag, och det är icke rätt att lemna oss i ovisshet, då saken i alla möjliga hänseenden fordrar någon beredelse till — ingen ting.

Min helsa har i vinter varit god, bättre än förr; men mitt lynne så mycket sämre. Allt, till och med Doctorerna som alltid veta mindre än Patienten, hänvisar nu mera på en bestämd Hypokondri, som i min slägt är ärftlig: Jag bör tacka Gud att den kommer så sent, och att jag så länge fått vara glad, gladare än de fleste. Hvad har jag väl att klaga? Sedan man så troget som jag, så länge som jag, plockat rosorna, blad för blad, vore det orätt att ej till slut nöja sig med taggarna. Jag erkänner att jag skiljes ogerna från Lund: icke för personernas skuld, af hvilka de fleste ledsnat vid mig och mina besynnerligheter, sedan jag ej längre kan eller vill vara deras Hofnarr, deras Bouffon och förspilla den smula qvickhet och liflighet Naturen gett mig för att roa större narrar än jag sjelf. Men för ställets skuld, för Lundagårdens, för Helgonabackens skuld, der mitt hjerta vuxit fast, liksom andra rotväxter. Ack! jag har här lefvat snart 27 år, likså länge som Peloponnesiska kriget varade, hvilket också slutade med — Athéns förstöring. Vid Pingsttiden flyttar jag.

Framför min vördnad för din goda Fru. Min ber helsa. Åkerhielm har skrifvit mig mycket godt om din Erik XIV. Skulle man ej kunna få se den? Helsa Franzén och Brinkman tusenfaldt.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

Till M. von Schwerin, född Törngren. 75.

Lund d. 2 April 1826.

Man borde egenteligen aldrig resa *till* Sirköping, eller också aldrig resa *derifrån*; ty det ligger i menniskonaturen att alltid sakna det bättre: jag känner till och med den som saknar det *sämre*. Min reskamrat Bolmeer har det ej heller gått bättre än alla andra: ty han har blifvit förtjust af Friherrinnan, och påstår alla dar med mycken ifver att Frih. borde i stället för Lidbeck vara Aesthetices Professor i Lund; men det är lätt att märka på honom att det ej just är af blott och bart interesse för Vettenskapen som han yttrar sig sålunda. Emedlertid har jag jemte mina egna nu äfven hans tacksägelser för sist att framföra.

Från Brinkman har jag sedan i söndags haft 2:ne bref, och dessutom Bulletiner om hans helsa både från Åkerhielm och Beskow. Han är bättre, men hans vänner säga att han börjar förlora tålamodet, det enda verksamma apothek i menniskolifvet. Deremot försäkra alla, äfven han sjelf, att han anses utom all fara, emedan, som Åkerhielm påstår, hans *själ* är fullkomligt frisk och hans kropp egenteligen aldrig lefvat. Sjelf är han missnöjd med sin Doctor, Pontin, och berättar att denne för några år sen skickade honom ett Poëm, men tillkännagaf med det samma att han skrefve bättre recepter än vers. Detta trodde också B. utan svårighet: men nu säger han att han fruktade det Pontin gjort sina skaldestycken orätt: en väl uttryckt misstanke. Emedlertid är jag glad att all allvarlig inquietude för en väns lif nu är oss begge betagen. Jag påminner mig härvid Sergells yttrande: »Jag vet att jag skall dö, men det är djefvulen så hårdt att jag ej får lefva *till dess*.» Ack! huru många äro ändå de som få lefva till dess de dö? Egenteligen endast de dödfödde. Det rätta lifvet är något

så kostbart att man ej må räkna det efter *år*, utan efter *minuter* . . .

Åkerhielms komma i Junii månad till Skåne för att visitera fängelserna. *En* fånge är då åtminstone rymd ur det academiska fängelset — men till ett värre. I slutet af Juli komma de till Vexiö, men då är jag troligtvis ej hemma. *När* Commitén skall sammanträda vet man äfven så litet som *hvarföre* . . .

Om det går, händelsevis, något bud från Sirköping så var god och låt det höra till hos mig. Jag ville till hastig genomläsning skicka Friherrinnan några små Svenska brochurer, ej af mig, men ändå ganska dåliga. Antomarchi fins ej i staden. Kan Frih. umbära den på några dagar så skedde mig dermed en tjenst. I öfrigt väntar jag från Tyskland en hel fora böcker, men de äro blott och bart theologiska, och interessera alltså Frih. troligtvis ej mer än mig: men jag är så olycklig att jag ändå måste läsa dem. Ack! en stackars Biskop har många äktenskapspligter!

Bolmeer som nu kom hit ber ännu en gång om sin vördnad. Hvad skall då icke jag göra?

Ödmjukast

Tegnér.

*

76. Till B. Beskow.

Lund d. 6 April 1826.

Bäste Beskow!

Jag har icke mindre än 3:ne vänskapsfulla bref att tacka dig för, men ganska kort tid dertill, ty jag har i dag, liksom de flesta andra dagar, varit på ett af de mångfaldiga afskedskalaser hvarmed Lundaboerna, i synnerhet Consistoriales, betyga sin glädje att bli af med mig. Jag håller på att för-

gås af skinka och ledsnad: men det är en öm vänskapspligt att svälja och gäspa. Förmiddagarna är jag sysselsatt med att plocka ihop böcker och gamla papper; ty mina flyttsaker gå af i nästa vicka. Sjelf kommer jag med rätta trossen ej förr härifrån än i Maj. Förlåt derföre att jag blott som hastigast kan tacka dig för din vänskap och den godhet hvarmed du meddelat mig underrättelser om Brinkmans helsa. Så väl dina som Åkerhielms berättelser derom tranquillisera mig. Sjelf har han äfven skrifvit flere gånger, och jag hoppas att nu all fara är förbi. Var god och helsa honom att jag med första skall säga honom huru glad jag är häröfver: i dag kan det omöjligt ske. I öfrigt beklagar jag vår vän, stackars Pontin, sedan den otacksamme Brinkman tror sig ha gjort den upptäckt att till och med hans vers skulle vara bättre än hans recepter. Men blir Brinkman frisk hoppas jag han dömmer strängare öfver Poësien.

För underrättelserna om Commitén tackar jag. När Prinsen sjelf säger att den ej skall sammanträda förrän i September så hoppas jag att saken ej går i verkställighet på detta åratalet. Också tycker jag att de flesta Ledamöterna, jag sjelf inberäknad, rätt väl kunna behöfva att ligga till sig.

Beklagar af hjertat Herr Öfver Ceremonimästaren von Hauswolffs dödliga frånfälle. Lycka ändå att Ceremonierna förmodligen bli qvar, och troligtvis alltid finna sin Mästare.

Min helsa har längre tid varit temligen god, men mitt lynne så mycket ojemnare. Är det hypochondrie jag har, så tror jag, liksom du, att den går öfver, endast litet sednare än du förmodar, nemligen — i grafven, som grundeligt botar alla sjukdommar. I öfrigt säga Doctorerna att jag har ondt i gallblåsan. Hvem skulle också undra deröfver, när man tilltror mig en smula menniskokännedom?

Helsa din goda Fru från mig och min hustru, och förlåt

så vidt möjligt är, mitt slarfviga bref. Glöm ej att helsa Brinkman.

Din
Vän
Tegnér.

*

77. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 9 April 1826.

Sedan jag genom flere bref från dig sjelf, Beskow och Åkerhielm blifvit någorlunda lugnad i afseende på din helsa, har jag icke skrifvit på länge. Resor på landet, en mängd oafslutade affärer, nedpackning, hela oredan och tracasseriet af en förestående flyttning ha upptagit och komma ännu länge att upptaga min tid. Mina böcker och större delen af mina flyttsaker komma att afgå om 8 dar; sjelf reser jag väl icke ännu på en månad. I början af Maj skall jag hålla auktion på allt hvad jag ej kan föra med mig. Alla dessa bestyr äro icke blott tråkiga, utan äfven påkostande. Man växer oförmärkt fast vid ett ställe der man lefvat så länge, ehuru ofta man också kunnat vara ledsen vid sin ställning der. För öfrigt är det löjligt nog, att man för en flyttning af 20 mil måste göra mer anstalter än för den stora, den sista flyttningen, som gör sig sjelf.

Sedan jag fått det hopp att *du* ej på länge måste tänka på denna sistnämnda försonar jag mig allt mer och mer med föreställningen om dina fortfarande plågor. Ack menniskan är ett feghjertadt slägte: lifvet, huru plågsamt det må vara, är och blir ändå det väsentligaste för oss alla. När våren kommer med sina rosor hoppas jag du slipper dina. Beskow skrifver att du börjar förlora tålamodet. Det undrar jag ingalunda på. Jag har långt för

detta gjort den förlusten, ehuru jag har mindre *physiska* skäl än du dertill. Likväl har icke heller jag på en tid varit utan kroppsliga plågor — ty om själen vill jag icke tala, emedan de constituerat sig till permanenta. Det är icke svalorna, det är gikten som bebådar våren hos oss. Jag har haft och har starka känningar deraf i ben och armar. Härtillmed tryckningar under bröstet förenade med obeskriflig oro, som vanligtvis upplöser sig i gråt: allt hypokondriska tecken. — Men du har nog af din egen sjukdom, och jag bör icke plåga dig med beskrifningen af mina mindre opassligheter.

Hvad jag förutsett i afseende på den ätande och kalasande Nemesis, har redan börjat gå i fullbordan. Jag har denna vicka genomgått ej mindre än fyra sådana skärseldar, och till middag skall jag i den femte. Jag förgås af skinka och välmening och afskedstal. Det mesta lär ännu återstå. Studenterna ville äfven ge mig en middag: men det har jag på det allvarligaste undanbedt mig. Jag har nog och för mycket af de privata.

Tusen tacksägelser för dina bref af den 21, 24, 28 Mars. Dina förändringar af *Skalden* gillar jag fullkomligen. Det hela har derigenom en säkrare och kraftigare hållning. Jag skulle önska du på samma sätt kunde förändra mig, som bättre än ditt poëm behöfde en omstöpning. *Das Grab* är ett oändligt vackert och rörande stycke. »Die Tiefe nur des Lebens, kein Abgrund ist das Grab», är väl på en gång det skönaste och trösterikaste man kan säga om den »yttersta fienden». Dessutom beundrar jag uppriktigt din obegripliga talent att så lätt röra dig i ett främmande språk, då jag och så många andra ha svårt att komma ut med vårt modersmål. Jag kan verkeligen ej inse något förnuftigt skäl hvarför ej du, snarare än jag, borde utge en samling af mindre Poëmer, helst Svenska. Att

flere af dem haft en tillfällig anledning kan ingen annan än en narr lägga dem till last. Hela Pindarus har, så vidt jag vet, ej heller någon annan. Allt lyriskt är egenteligen tillfällighetsvers. Tänk nu allvarsamt härpå när du blir frisk.

Den Engelska öfvers. af Axel har jag fått från London. Det är så vidt jag ser blott en paraphras, som egenteligen ej lemnar något annat qvar än fabeln, som just icke är styckets starkaste sida. Jag måste bekänna att jag ej läst igenom mera än början. I allmänhet läser jag högst ogerna öfversättningar af mig sjelf, ty de äro merendels ännu sämre än Originalet. Fru Helvigs Frithiof har jag ännu ej fått, tror ej heller att den är utkommen. Schley lär bli förr färdig. Men hur kan han möjligtvis påräkna någon afsättning i Sverge, — och i Tyskland blir han förekommen af en vida större reputation. Jag beklagar af hjertat hans ekonomiska förlust. En öfversättning af mitt *otryckta* Tal på Oscarsdagen är utkommen i Lübeck. Det har flere misstag om meningen. I allmänhet lär Svenskan vara svår att öfversätta. Också vet jag icke hvarför man bearbetar en grufva som är så hårdbruten och i allmänhet ger så litet.

I två dar var jag på Sirköping med Bolmeer, och fick expectorera mig. Frih. är sig lik, och mer kan jag ej säga till hennes beröm . . . Jag tog ej afsked, utan lofvade komma ännu en gång. Men jag fruktar jag kan ej hålla ett sådant löfte, gör kanske också bäst för mig sjelf att bryta det. Jag har sorger nog ändå.

Ett poëm medföljer. Hammarsköld kan med skäl kalla det en reminiscens, ty det är verkeligen från min ungdom, då jag var passionerad för fogeljagt. En smula lyrisk förtjenst tycker jag sjelf att det äger. Musik kan väl ej sättas dertill: men med en god declamation tänker

jag att det skulle väl låta höra sig. Låt icke ta någon afskrift deraf. Vi måste skrinlägga våra små inkomster. Om Gerda en annan gång. Stackars flicka! hon har långt till bröllopet.

Exc. Wachtmeister väntas hit i slutet af månaden. Således blir ingen ting af med min resa till Årup. Tusen helsningar från min hustru. Ursäkta slarfvet.

Din
Vän
Tegnér.

*

Till M. von Schwerin, född Törngren. 78.

Lund d. 16 April 1826.

För att icke komma med mina flyttsaker midt i ploganden har jag varit nödsakad att redan nerpacka mitt gods, hvaribland äfven böckerna som nu afgått och afgå. Jag kunde således icke lemna budet de omtalta Brochurerna. Frih. förlorade också ingen ting derpå: men det var förargeligt att jag ej kunde uppfylla mitt löfte.

I afseende på Brinkman behöfver Frih. ej längre vara orolig. Han skrifver väl nu mera icke sjelf, hvartill jag ändteligen både med hot och lock hunnit förmå honom; men Beskow underrättar mig med hvarje postdag om hans tillstånd, och äfven i dag hade jag bref. Han är mycket förbättrad, men fullkomligt återställd blir han icke innan vädret blir mildare. Vi kunna således från detta håll hoppas det bästa. Deremot hotar mig från en annan sida en ännu större och ömmare förlust. Min gamla 82-åriga Mor har i vår åter haft sin vanliga rosfeber. Då hon var nästan återställd härifrån och började gå uppe gjorde hon på släta golfvet ett fall och bröt sig farligt i höften hvarefter hon

åter måst intaga sängen. Dylika tillfälligheter äro vid hennes år högst vådliga, och de underrättelser jag hade med sista post voro högst oroande. I dag hade jag allsintet bref från Vermland. Betyder det förbättring eller döden? Jag anar det värsta. Ack! jag hade så säkert föresatt mig att i sommar på uppresa till Sthlm ta vägen om Vermland. Nu kommer jag kanske för sent. Hvart jag ser mig om är intet annat än skilsmessa och sorg. Hade jag endast ett hjerta af stål eller bly, som de flesta, en bassin för det döda hafvet!

Jag har i dessa dar genomgått större delen af mina papper. Det är obegripligt huru mycket dumheter en menniska kan skrifva. Läkare påstå att menniskokroppen hvart tionde år är alldeles förnyad: men själen undergår, tänker jag, äfven samma förändring och ännu hastigare. I begge afseenden är det väl möjligt att förändringen är en försämring: men besynnerligt är det likväl att veta med sig sjelf att man är den samme och ändå har så olika åsigter af menniskolifvet. Jag blir spökrädd när min egen gestalt — från fordom — så der träder framför mig med främmande drag dem jag gerna ville taga för en annans, för alldeles obekanta. Tiden gör med oss hvad hon vill: men hon *vill* sällan något godt.

Förlåt att jag skrifver så ofullständigt. En fora skall afgå i morgon. Jag packar och packar, men det tar ändå intet slut. En uppslamning af skräp har satt sig i alla mina lådor, och jag måste använda både eld och vatten deremot.

Bolmeer ber om sin vördnad.

Ödmjukast

Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 79.

Lund d. 23 April 1826.

Du måste stå illa med Postverket, min bäste Brinkman: ty först och främst fick jag i dag på en gång dina begge bref af d. 13 och 18 April; och för det andra ser jag derutaf att du ännu ej fått mitt bref af d. 9. Det innehöll väl egenteligen ingen ting, det bifogade Poëmet inberäknadt; men det vore dock förargeligt om det förkommit, eller fallit i obehöriga händer. Hör derföre efter på PostContoret der det måtte vara undanstucket i någon vrå.

Du gör mig orätt om du tror att jag afstyrkt dig att skrifva, för att med så mycket bättre samvete sjelf kunna låta bli. Mitt samvete är i den vägen, som du vet af erfarenhet, icke grannlaga. Men både jag och Friherrinnan fruktade på allvar att det trägna skrifvandet skulle för mycket matta dig. Deraf kommer hennes hot att ej emottaga dina bref: men detta var väl dock icke så allvarsamt menadt.

»And whispéring: I can ne'er consent, consented»

står det i Don Juan om Julia, om jag minnes rätt: och detta gäller, *i hvad fråga som helst*, om hela qvinnokönet. Jag åter har verkeligen för att menagera dig adresserat mig till Beskow, som också varit så god och nästan postdagligen underrättat mig om ditt tillstånd. Då nu detta så mycket förbättrat sig och vi med säkerhet kunna hoppas att all fara är förbi, och att helsan kommer med blommorna, som dock i år tyckas vilja dröja längre än vanligt, så förstås af sig sjelf att det är bättre att genom dig sjelf få egenhändiga underrättelser — än Sjukbulletiner af andra, så mycket mer som du alltid uppspäder denna och hvarje annan text med de interessantaste noter och randglosser. Räkna för öfrigt icke på mig att jag skrifver så sällan och

så ofullständigt. För närvarande har jag åtminstone flyttningsbestyren och calaserna att skylla på. Jag har i denna vicka varit på 5 middagar och 2:ne supeer. Det är att använda tiden väl. Studenterna hade velat göra mig en fête, men det har jag lyckligtvis afstyrt. En dylik af AcademiStaten som lär vara påtänkt skall jag söka att parera undan om möjligt är. Tiden räcker ej till och magen gör uppror mot så många heders och vänskapsbetygelser.

Beskow är dig af hjertat tillgifven och derför förlåter jag honom att hans talang just icke är så stor, och att han har litet fåfänga, som är vanlig hos de fleste författare. Med dig kan jag försäkra att han aldrig ämnat competera i afseende på Academien: det vet jag bättre än du. Också vore det alltför orimligt. Jag hoppas att den saken är afgjord nu ändteligen, som hon bort vara för många år sedan. Hvad mig angår, så skulle jag väl ha kärlek till Allmänheten, om jag blott visste hvar hon funnes, nemlig. vittnesgill. Som saken nu står måste en förnuftig man åtnöja sig med *enskilt* bifall, och misstro äfven det. Vi ha ju Moses och Profeterna, vi ha ju de stora och egentliga Poëterna att jemföra oss med: denna jemförelse bevarar oss nogsamt för allt högmod och lär oss att känna vårt intet. Högmodet ligger icke deruti att man sträfvar till det högsta: men väl ligger den rätta modestien deruti, att man, oaktadt allt tillfälligt och relatift bifall, känner inom sig att man icke uppnått eller kan uppnå det. Sant är likväl att dylika principer ofta föranleda till en likgiltighet för Allmänhetens omdöme som är olycklig i det afseendet att den beröfvar oss ett incitament som lifvar, upprätthåller och tillfredsställer många, och föranleder till en overksamhet som ligger redan förut i Nordiska caracteren och är glad att kunna ursäkta sig med så förnäma skäl.

Det är väl att Frih. funnit mig som fordom; sjelf kan

jag ej göra det: men visserligen skall man vara mycket förstämd för att ej *uppspelas* af henne. För henne visar sig ingen själ utan i högtidskläder. Men du skulle se mig i mitt hvardagslag. Tro mig, med mig är det förbi. Vixi. Jag är ett misslyckadt dénouement till ett misslyckadt Drama. Men detta hör icke hit.

Ditt omdöme om R. är sant, men väl strängt. Mannen blef intet *helt*, derföre att han ville vara en *del* i allt. Mångkunnighet är i allmänhet mångfuskeri. Men ett ovanligt klart och skarpt *prosaiskt* hufvud hade han: men *Poësien* var blott nattmössan derpå. För öfrigt bör *du* tänka bättre om honom än vi andra, för att slippa ljuga när du snart skall berömma honom. Hycklade kärleksbetygelser ha ingen kraft med sig. Den man skall *berömma* måste man åtminstone *gilla*. Ruthströms förtjenst låg i *vidden* ej i *djupet* af hans verksamhet: det är *arealen*, ej *cubikinnehållet* af hans förtjenst som är märkvärdig. Detta är rätta synpunkten: kom ihåg det!

Drängar till Prester har jag nog och för många i Stiftet. Poëtiska drängar saknas väl ej heller, om endast Sylvander och Wieselgren ville uppsöka dem bland kamraterna. Är den ifrågavarande verkelig Smålänning? ty annars måste jag å Embetets vägnar protestera mot hans andeliga kallelse. Hans poëtiska må du afgöra. Utan att närmare känna personens *andeliga* gåfvor deltar jag ej i någon subscription . . . Tag något närmare reda på saken: ty är det ett Genie så bör han visserligen hjelpas, men icke till prest utan till poët. Fast i det fallet hjelper han sig väl sjelf.

Min hustru ber hjertligen helsa.

Din

Vän

Tegnér.

*

80. Till C. G. von Brinkman.

Lund d. 10 Maj 1826.

Bäste B. De sista rader jag skrifver från Lund skola vara till dig; ty jag reser i eftermiddag. Afskedet kostar mera på mig än du vet eller bör veta. Från Friherrinnan kan jag helsa dig. Äfven från Exc. Wachtmeister, som var med på en middag som gjordes mig af AcademiStaten. — Dina bref besvarar jag från Tufvan. Blif snart frisk. Farväl!

Tegnér.

*

81. Till densamme.

Tufvan d. 21 Maj 1826.

Jag är redan i åtta dagar på min Tufva: men myrorna arrangera sig vida fortare än jag: ty ännu är jag icke på något sätt i ordning, ehuru jag hela vickan gått och plockat böcker och papper. Min hustru för samma klagan på sin sida: och när vi då tillika veta att Tufvan är som det menskliga lifvet, der man knappast hinner orientera sig och få litet trefligt, innan man måste lemna det, så tycka vi knappast det lönar mödan att fördrifva oredan. Ty inom ett år måste vi åter packa ner och opp. Stället har för öfrigt en utmärkt vacker belägenhet. En liten sjö, Trummen, omger det på två sidor. Han är obetydlig, men full af vikar och allehanda lyriska digressioner, ett litet Pindariskt Ode. Alla kullar rundtomkring äro fulla af löfskog, ett gladt närvarande, helst nu i löfsprickningen: och längre bort står Forntiden, med sina allvarsamma furor. I fonden tvers öfver sjön är Domkyrkan och grafvarna och Evigheten: men emellan dem och mig synes likväl Hospitalet, en betydelsefull utsigt. Vägen till staden, $^1/_2$ mil, går mellan

2 sjöar genom idel löfskog och är den vackraste promenad man kan se. Söndagarna i synnerhet vimlar den af le beau monde från staden och af Scholungdom. Rummen (det är naturligtvis blott ett trähus, men nytt och väl bygdt) äro hvarken många eller stora, men tillräckliga för mig, ljusa och glada. Endast fruktar jag att de till vintern bli något för luftiga. Jag har redan märkt det på den *barvinter* vi haft och ha i närvarande blomstermånad. I allmänhet lär Vexiös temperatur vara, för sin polhöjd, ovanligt kall. Det kommer deraf att landet är vida högre än sinnena härstädes. Med allt detta trifves jag rätt väl på Tufvan och kommer visserligen att sakna henne i Biskopshuset, som är bygdt på skryt, ett slott af träd med 8 alnars höga rum, men högst obeqvämt, ser utanpå ut som en salpetterlada och innantill, der inga möbler förslå, som en utplundrad stad. Men belägenheten är vacker och beherskar staden, utan att ändå ha något för stort rike.

Jag reste den 10 Maj från Lund. Det var mig en svår dag, ty jag är nu vida mer lättrörd och nerfsvag än fordom. Det är väl egenteligen blott två eller tre personer jag saknar: men jag hade äfven vant mig vid de andra, flere af dem visa mig mycken tillgifvenhet, sjelfva jorden och trakten var mig kär. Utanför Tullen voro samteliga Studenterna uppställda till afsked. Jag har alltid varit deras favorit, ehuru jag aldrig complimenterat dem. Ett par dagar förut gjorde Academistaten mig ett stort kalas, der äfven Excell. Wachtmeister var bjuden, jemte flere af mina bekanta från landet och Malmö. Schwerins voro inviterade, men kunde ej komma, emedan deras ena spannhäst var sjuk eller död: och att resa utan spann passar ej för en Hofstallmästare. Vid middagen sjöngos verser, artiga nog, af Carl Lundblad. De ha förmodligen stått i någon Tidning redan: annars skulle jag skickat dem. Om aftonen var Bal. Ett gräl

mellan Wachtmeisters folk och några fulla pojkar — jag fruktar Studerande — slutades dermed att Stadens Borgmästare fick sig ett krossadt kindben. Saken var särskilt obehaglig för mig då ledsamheten träffade Wachtmeisters domestiker. Alltsammans ansågs för en tillställning af en viss Magr. Docens Dahlstedt, som ville hämnas deröfver, att han ej fick vara med ibland värdarne . . .

Din fröken Morman såg jag både hos Wachtmeister och i Lund. Hon är icke vacker, åtminstone ej som Systern: men W. berömde mycket både hennes hufvud och hjerta. För min del var jag så dissiperad af flyttningsomsorgerna att jag icke fick tid att göra hennes närmare bekantskap. Jag måste således tro på det porträtt du gett mig af henne i *Känslans Elysé* och derpå tappar hon ingalunda. Stycket är vackert, men du har något bortskämt mig med *Glömskans källa.* Sjelf har du anmärkt att det torde vara något *gedehnt:* men all verkelig känslighet är gerna litet vidlyftig och mångordig. En smula mera energie och abbreviationer hade kanske ej skadat. Gläd mig så ofta du kan med din Sångmö. Min egen går för det mesta i Vexiö schola och Gymnasium.

Dit skulle jag äfven vilja skicka Valerii, som behöfde det. Franzén skrifver mig till att V. får alla rösterna till Ruthströms plats. Det är ett misstag, ty min får han icke. Jag gör honom, liksom du, full rättvisa. Några af hans visor äro rätt qvicka, ehuru föga poëtiska, men hans qvickhet är ett *tungt* cavalleri, med blanka harnesk och skärande pallascher. Det är för mycket *Toddy* och för litet *Champagne* i hans dryckespoësi. Om Bellmans idylliskt-bacchanaliskt-poëtiska verldsåsigt har han intet begrepp. Det bästa jag sett af honom är »*Allmänna kärleken*», ehuru det sköna der som hos oss andra är blott fragmentariskt. Skulle han ha en plats i Acad., så är han ju dertill nu mindre förtjent än

för 20 år sedan. Hvarför har man glömt honom ända tills nu då *åtminstone* hans Sångmö är afsigkommen och ingen hoppas att hon gör några vidare eröfringar. Visserligen är han en vida bättre poët än R. men detta är just icke det högsta beröm. För dig kan det visserligen vara likgiltigt om du får Ruthströms eller Bloms plats: men jag kan icke inse eller erkänna *min* förbindelse att just nu godtgöra Academiens mångåriga försummelse. Jag röstade 3 gånger på Geijer innan det lyckades; och så lär jag äfven få göra med dig. Till Franzén skrifver jag i dag: till Leopold först efter valet, emedan han lär vara bestämd för V. Det är åtminstone godt att vi slippa Excellenser.

I Vexiö är jag alla dagar, men har, åtminstone tills vidare, undanbedt mig kalaser. Deremot gör och mottar jag ständigt visiter, men tänker ej just lefva med någon, utom en och annan af de yngre Schollärarna: men mat måste jag ge alla, när jag endast kommer i ordning med Gästgifveriet. Ända till medlet af Juni blir jag väl sysselsatt med Scholexamina och andra Embetsgöromål: men till Jönköping hinner jag icke resa förr än längre fram på sommaren. I Juli månad har man tillstyrkt mig att begagna Baden i Varberg: men jag vet ej hur jag gör. Fru Helvig och Lundblad vilja nödvändigt ha mig till Doberan: men det är dels för långt, dels är det intet salt i det Tyska — vattnet. I Augusti måste jag göra resor i Stiftet, och i September säges det ju att vi skola till Stockholm. Jag blir således föga hemma i sommar: och i allmänhet är och blir sommaren min egentliga Sysslomanstid för Embetet. Först sedan jag gått i vinterquarter får jag tänka på något annat.

Wieselgren skickar mig nu verkeligen betjenten på halsen. Jag hade i går en lång epistel härom. Hvad i all verlden skall jag göra deraf? Att han icke lär bli någon stor

poët tycker jag står att sluta af hans Poëm i Stockholmsposten. Mycken technisk lätthet, men ingen originalitet, intet framstickande drag. Det är sant, ingen verkelig poët saknar technisk färdighet: men mången obetydlig har den äfven och stadnar dervid: misstänkt synes det mig alltid när man strax i början ej har något annat vitsord för sin poëtiska kallelse. Blir nu icke Ekbom någon stor poët, så kan han väl ändå bli en försvarlig prest och tjena Församlingen i stället för Sylvander: ehuru jag inser att den som vid 19 års ålder skall börja studera måste vara ett stort Naturgenie om han ej skall tröttna på halfva vägen. Jag är emedlertid rätt ledsen öfver detta uppdrag.

Ditt sista bref af d. 9 Maj fick jag på retur från Lund. Detta, liksom flere af de föregående, måste jag dock äfven i dag lemna obesvaradt. Jag vet att du ej räknar så noga med mig, helst under denna orons tid. Helsa äfven Beskow som jag länge varit skyldig bref. Jag skall skrifva med första. När resa Åkerhielms, och hvar blir deras adress?

Min hustru ber helsa.

Din

Vän

Tegnér.

*

82. Till B. Beskow.

Tufvan d. 25 Maj 1826.

Bäste Beskow!

Jag har många bref att tacka dig för: det sednaste är af d. 19 Maj. Jag hoppas du ursäktar detta, då de sista månaderna af mitt vistande i Lund voro upptagna af ständiga flyttningsomsorger och de få dagar jag här tillbragt åtgått att någorlunda arrangera mig i min nya bostad.

Den har en utmärkt vacker belägenhet mellan sjöarna och löfskogen. Afståndet från staden är blott ¼ mil och vägen går helt och hållet genom en Blekingsk park. Emedlertid kommer jag otvifvelaktigt att länge sakna Lund, der jag qvarlemnade en och annan af mina ungdomsvänner, hade tillfälle till ett mera bildadt umgänge både med karlar och fruntimmer (det sednare är mig i synnerhet kärt) och sjelfva jorden dessutom var blifven mig kär. Här åter är jag och fruktar jag länge kommer att förblifva en fremling. De många ceremonierna som måste iakttagas, det afstånd hvarpå alla hålla sig passa ej rätt väl med mina fordna hemseder och obekymrade öppenhet: jag fruktar dessutom att sinnena här äro i allmänhet något frostbitna, hopkrumpna och småaktiga. Här är ingen karl som kan tala om annat än årsväxten eller — Gramatican, intet Fruntimmer som kan sjunga en not. Vid sång hade jag i synnerhet vant mig de sista åren i Lund der jag dagligen hade tillfälle att höra en qvinnoröst som ännu alltjemt genljuder i mitt hjerta. Emedlertid hoppas jag att finna mig och efter hand orientera mig i min nya ställning. Jag får mycket att göra, helst i början, med Embetet och Ephoratet: sommaren går åt till resor, och när hösten kommer tänker jag att gå i vinterquarter med mina döda vänner på bokhyllan och med min Sångmö som jag väl hoppas ej alldeles öfvergifver mig. Jag tänker dessutom att jag har goda gåfvor att trifvas i ensligheten, äfven den *folkrika*, och hoppas åtminstone att aldrig erfara den skamligaste af alla sjukdomar, själens dyssenteri, ledsnan. Men en viss matleda till lifvet, omvexlande med utsväfvande glädtighet, följer af den förlorade jemvigten i mitt inre, der medelpunkten är tappad och mitt oroliga sinne dväljes än på den ena ytterligheten än på den andra — detta kommer väl att följa mig i Småland som i Skåne, och beror af helt andra orsaker än mina yttre

omgifningar. För att emedlertid undanrödja de physiska, en öfverdrifven retlighet i nerfsystemet, tillstyrka Doctorerna mig att i sommar begagna Varbergs saltbad, der jag också, om jag möjligtvis kan för Embetsgöromål, vill tillbringa Juli månad. Juni upptages af Scholexamina och resor i de närmaste Häraderna, Augusti af visitationer och Kyrkovigningar, och i September har du ju sagt att vi skola till Stockholm. Detta sednare bestrides dock af andra som försäkra att Commitén blir uppskjuten åtminstone till vintern, kanske ännu längre, kanske för alltid, som tvifvelsutan vore det klokaste. Var derföre god och ännu en gång, vid tillfälle, fråga H. K. Höghet, och sök att få ett bestämdt svar, som i flere afseenden är mig nödvändigt.

Jag tackar dig för din *Födelsedag*. Den har, tycker jag, hvad ett sådant Tillfällighetsstycke bör ha, en artig uppfinning och en lätt framställning. Man skulle kunna säga att Fasts beslut att ej bortgifta sin dotter innan den nya Dynastien var försäkrad kanske kunde förefalla alltför patriotiskt och föga motiveradt i en annan theaterpiece: här åter halkar uppmärksamheten lätt deröfver. För min del skulle jag väl också ha önskat att ej blifva påmint om de skånska Herrskaperna och dertill hörande Hofveri och lifegenskap, utan heldre om sjelfägande och sjelfständiga Bönder: men detta är, som sagdt, idel småsaker, och jag kan lätt föreställa mig hur piecen, väl spelad, skulle och måste göra en stor verkan vid ett sådant tillfälle. För coupletterna, helst de verser som röra Kungen, tackar jag mest, likasom för löftet om Musiken. Mina begge döttrar spela hjelpeligt, och min systerdotter sjunger säkert, ehuru litet sträft. Vi skola på detta sätt, äfven på vår lilla Tufva, fira Svenska Hoppets födelsedag, som måste uppfylla hvarje *Svenskt* hjerta med glädje, och med Guds hjelp för alltid

befriar oss från en återgång till tidehvarfvets *legitima* styggelser, som måste uppfylla hvarje frisinnad själ med förakt och afsky. Jag hade önskat att läroverket, vid detta tillfälle, äfven anställt någon högtidlighet, innan ungdomen åtskildes: alla voro också färdiga att hålla *Latinska* Orationer, hvilka förmodligen voro hållna förut, och som passat rätt väl blott prinsen varit född för några tusen år sen i Rom. Men på sitt modersmål vill ingen tala, emedan det var för gammalt och olärdt. Åtminstone begärde man då betänketid till hösten. Jag erbjöd mig derföre att sjelf, ehuru mycket sysselsatt, extemporera ett Tal i början af nästa månad: men detta var en innovation oerhörd i Smålands Kyrkohistoria, och Lectorerna äro, efter gammal häfd, födda Vältalare vid sådana tillfällen. Några kupletter kunde jag väl skrifva: men RegementsMusiken är vid mötet, och Capellet har hvarken haft röst eller strängar på länge. Således blir väl vår glädje, för sommaren åtminstone, tystlåten . . .

Jag missunnar icke Valerius den plats han får i Sv. Academ. utan tror tvertom att han bordt ha den för 20 år sedan. Men visserligen interesserar jag mig äfven för att Brinkman måtte äfven komma in efter Blom. Det skulle göra mig ondt om han äfven vid det tillfället blefve förbigången. Helsa honom samt Adlerbeth, till hvilken jag snart skall skrifva. Äro Åkerhielms ännu resta och hvar är då adressen? Reser du sjelf något i sommar?

Framför min vördnad för din Fru, och gläd då och då med ett par rader

Din
Vän
Tegnér.

När får jag se din Erik XIV?

*

83. Till C. G. af Leopold.

Tufvan d. 5 Juni 1826.

Jag är nu kommen till min Småländska bestämmelseort. Huru jag der skall trifvas kan jag ännu icke bestämma. Hittills ha många göromål upptagit min tid och döfvat mina vanliga griller. De torde äfven framdeles få en annan riktning. Af hvad förändring som helst i lifvet bör man ej vänta sig något annat eller högre än ombytta anledningar till missnöje. När menniskoödet vill visa oss sin ynnest, då lyfter det oket från den ena skullran — och lägger det på den andra. Endast på hjertat trycker det beständigt.

Vid det nyligen hållna valet i Svenska Academien förmodar jag att Valerius blifvit kallad. Derpå är ingen ting att säga, om icke att det skett 15 till 20 år för sent. Nu återstår att välja Bloms efterträdare. Mitt partie är längesedan tagit, och jag ger utan all tvekan min röst åt Brinkman. Herr StatsSecreteraren känner honom likså väl som jag, och jag behöfver alltså icke anföra mina skäl. Med sina vidsträckta kunskaper kunde han på många sätt bli Academien nyttig, men hon bör då skynda. B. är till åren, och ehuru hans själ hittills bibehållit sin ungdomshelsa, måste dock allt åldras. Jag föreställde mig icke att han för närvarande kunde få någon annan medtäflare än Valerius: men från Stockholm hör jag att äfven Grefve Wirsén torde komma i fråga. Hans förtjenster som hög Embetsman äro öfver mitt beröm, och alla erkänna vidden af hans snille. Men jag vet icke att det hittills varit riktadt åt Vitterheten, den han på sin plats snarare tyckes kallad att beskydda än att idka. På Beskyddare ha vi, som Herr StatsSecreteraren vet, ingen synnerlig brist: och jag nekar icke att det för Opinionens skuld synes mig litet betänkligt om tilläfventyrs Amiralerna skulle bli flera än — skeppen. Jag vet att Herr

StatsSecreterarens röst bestämmer mångas. Om derföre icke oöfvervinnerliga hinder möta, så visa Brinkman, jag kan väl äfven tillägga, visa Academien den godheten och nämn honom.

Den mycket omtalte Ekbom kom i förrgår. Grefvinnan Cederström har haft det ädelmod att erbjuda honom fri mat. Härigenom äro de tillgångar som hans Stockholmske välgörare beredt honom tillräckliga för hans behof, och böra äfven kunna lemna något öfverskott. Såsom alldeles nybegynnare kan han icke emottagas i de högre classerna: och att låta honom gå i de lägre bland barnen vore olämpeligt. Han måste derföre till en början begagna privat undervisning; och den skall jag söka att skaffa honom så god som omständigheterna medgifva. Huruvida hans fattningsgåfva svarar mot hans håg för studier, huruvida han, vid snart 20 års ålder, kan inhämta försummade Elementarkunskaper utan att tröttna på halfva vägen, detta måste ankomma på försök. Hvad hans poëtiska gåfva angår, hvilken egenteligen väckt interesset för honom, så är det svårt att dömma deröfver. Man äfventyrar vid sådana väderspådomar lätteligen Professor Dittmers öde. Jag har ej sett annat af Ekbom än hvad som stått i Stockholms Posten. Det förråder mycken technisk lätthet, men har icke just några originella, framstående drag som man vanligtvis plär vänta hos en blott och bart Naturpoët. Jag har förmanat honom att lefva i dagligt umgänge med Gramatican, och blott då och då göra en Söndagsvisit hos SångGudinnorna. Hans litteraira framsteg måste jag, med hans gynnares tillåtelse, betrakta som hufvudsak; ty det är bekant att man icke studerar sig till Poësie, aldraminst i Vexiö. Har Naturen bestämt ynglingen till poët, så finner han väl sin väg af sig sjelf. I detta afseende måste jag från början afsäga mig allt ansvar: mitt Ephorat sträcker sig icke så vida. —

Den nya Scholan har aldrig gjort mig så mycket besvär som den gamla — jag menar den i Vexiö — gör mig i dessa dagar; ty hela denna vicka måste jag från morgon till qväll sitta i Examina. Lyckligtvis har jag alltid trifts väl bland barn och ungdom. Det är en glädje att se huru obekymrade de segla åstad med sina förseglade ordres, att öppna på en viss höjd i lifvet. De lycklige ana icke, hvad vi alla vete, att de orderna äro ett Uriabref. Emedlertid befriar denna omständighet Herr StatsSecreteraren från ett längre bref i dag. Jag hinner endast tillägga att Grefvinnan Cederström ålagt mig att framföra en mängd helsningar till Herr Stats-Secreteraren. Hon bibehåller ännu all sin ungdoms lifligh-het, och är som jag föreställer mig hon var i den gamla goda tiden, den hon ofta omtalar, då Herrskapet för nära 40 år sedan träffades i Ramlösa.

I September kommer jag förmodeligen till Stockholm, så vida annars den omtalta Commitén då sammanträder. Jag tänker att der föreställa Harpocrates, som var den visaste af Gudarna, emedan han alltjemt teg. Men sedan jag hört mig trött i Commitén, så tillåt mig att då och då få gå dit der jag kan få höra mig glad och vis.

Ödmjukast

Tegnér.

*

84. Till F. M. Franzén.

Tufvan d. 5 Juni 1826.

Bäste Franzén. I den förmodan att Valerius blifvit kallad till Ruthströms efterträdare i Acad. skickar jag härhos en ny omröstningssedel på Brinkman. Det var mig verkeligen oväntadt att han skulle få en så förnäm med-

täflare som Grefve Wirsén. Denne skall vara en utmärkt Embetsman och jag har hört hans practiska genie berömmas af många: men att han idkat eller ens interesserat sig för vitterheten har jag i sanning aldrig hört nämnas. Jag tycker Academien borde litet besinna sig innan hon så der constituerar sig till ett Serafimergille: af alla band på vitterheten äro de *blå* skadligast i opinionen. Academiens fonder derstädes ha, som du vet, mycket fallit: de stiga svårligen genom sådana Speculationer som den ifrågavarande. Vida bättre vore ju då att man sökte nådig tillåtelse att låta hela StatsRådet på en gång och i massa ingå såsom extra Rotering i Svenska Academien, på samma sätt som de ingått i UppfostringsCommitén: jag fruktar annars att vi komma att göra Excellencerna Cederström och Rosenblad någon orätt, ehuruväl jag förmodar att deras tour också kommer. Hur skola vi dessutom kunna förbigå Schulzenheim, som är HofCanceller och redan har så många andra *Ordnar* förut? I öfrigt har jag här, som annorstädes, ej annat att ansvara för än min egen röst: men jag nekar icke att det gör mig ondt om äfven din och Leopolds röster vid detta tillfälle gå ifrån Brinkman. Till Leopold har jag i dag skrifvit och sagt min tanka.

Jag tackar dig af hjertat för verserna öfver Ruthström. De säga, på vänskapens språk, *allt* hvad han var. Äfven mig har hans bortgång bedröfvat, ehuru jag ej kunde känna honom som du, men likväl tillräckligt för att finna att det var en sjelfständig, frisinnad, rikt utbildad natur. Hans enda fel var det sällsynta att veta för mycket och verka åt för många håll. Det var skada för hans minne att Brinkman ej kom att tala öfver honom. Hvem blef hans efterträdare i VitterhetsAcad. och dervarande Secreteriat?

Jag sitter hela denna vicka, från morgon till qväll i Scholexamina, och kan således ej skrifva längre. I Juli

månad reser jag till Varberg för att bada. Många helsningar till de dina från oss alla.

Din
Vän
Tegnér.

*

85. Till A. C. af Kullberg.

Tufvan vid Vexiö d. 15 Juni 1826.

Jag har nu varit här något öfver en månad; men hela denna tid har jag varit upptagen dels med att sjelf komma i någon slags ordning i min nya bostad, dels och i synnerhet med scholan, der examina slutades först för ett par dagar sedan. Detta är orsaken hvarföre yttrandet öfver folkundervisningen först med denna dagens post kunnat afgå, sedan många jemkningar deri blifvit gjorda och en hvar af mina Herrar Consistoriales deri nedlagt en smula af sin vishet. Jag hoppas, du förlåter detta långa dröjsmål, så mycket snarare som förlusten varit drägelig, i fall det dröjt ännu längre.

Jag har nu flere saker i din Expedition oafgjorda. Frågan om *lönregleringen för Läroverken* hvilar väl hos UppfostringsCommitén ännu, och den om *Vederlaget af Hemmesjö och Gårdsby* Pastorater kanske hos KammarCollegium. Men huru går det med *Collegatet i Jönköping?* Jag vet icke ens om det ännu passerat Beredningen. *Frågan om Gymnastikhuset* och *om reparation af Gymnasiihuset skulle* jag äfven önska att du snart ville afgöra af det skäl att dessa arbeten endast genom entreprenad kunna verkställas, hvartill fordras lång beredelsetid. Huru går det vidare med *Enke-Fru Heurlins 2:ne extra nådår?* Enkan med sina 11 barn afbidar med fruktan och bäfvan sakens utgång. — Hvad

förslaget till Ölmestad angår så är Dufva nu död, men vi våga ej insätta Ahlström på förslaget innan Konungen yttrat sig öfver hans competens. Consist. har derföre måst inskränka sig till att blott anmäla förhållandet. I öfrigt var det ett fel af Consist. att ej infordra förklaringar äfven af dem som ej voro öfverklagade. Jag vet att praxis är sådan, ehuru det är svårt att inse orsakerna dertill. Tidsutdrägten är emedlertid obehaglig och skadlig för dem som på detta sätt äro bundna, helst nu då flere ledigheter till Consistoriella Pastorat inträffat.

Genom Lector Ekstrands flyttning från Philosophien till Mathematiken, hvartill han var ensam sökande, blir nu philosophiska Lectionen ledig vid Gymnasium. Något rätt skickligt ämne dertill finnes icke här i Vexiö, ej heller af Smålänningar vid Lund: från Upsala söker förmodligen ingen. Deremot vore sysslans förre innehafvare, nu mera Prosten Heurlin i Tolg, utmärkt tjenlig. Han var på sin tid ansedd för den bäste GymnasiiLäraren och har öfver sin tjänstgöring utmärkt hedrande intyg af Biskop Mörner. Men han skulle förlora på bytet. Tolgs Pastorat, 2 mil från Vexiö, är consistorielt. Troligtvis ha invånarne ingen ting emot att Heurlin, som af dem är mycket afhållen, för sin person och utan vidare prejudicat finge förena det med Lectionen, på samma sätt som nyligen skett med Törnevalla i Linköpings Stift, till förmån för Stenhammar. Men jag vill icke att frågan väckes, så framt den å högre ort skulle möta för mycket motstånd. Var derför god och uppriktigt säg mig din tanka i ämnet. När Pastoratet är consistorielt och församlingarna bifalla, så tycker jag svårigheten borde vara mindre. Det vissa vore att Läroverket härigenom vunne en skicklig man tillbaka: men jag bör ej heller förtiga att de fleste Consistoriales frukta honom, för hans öfverlägsenhet och popularitet både hos ungdomen och i Ståndet. För

min enskilta del så är han min gamle vän och Academikamrat; men derpå bör vid detta tillfälle intet afseende göras: men vi komma verkeligen i stor förlägenhet att få — hvad som äfven på andra ställen är ondt efter — en förnuftig Philosophus.

Den 27 Juni ämnar jag att på 3 vickor resa till Varberg för att begagna Baden. Jag hoppas jag dertill ej behöfver någon annan permission än den du förmodligen, på privat hand, unnar mig. Mellan Vexiö och Varberg är postgången mycket långsam, hvarför jag anhåller att du ville vara god och ställa ditt svar på sistnämnda ställe, så framt det ej kan hinna hit innan jag reser. Var äfven god och underrätta mig så bestämdt sig göra låter om tiden för Commiténs sammanträdande. Den är mig nödvändig att känna på förhand, för att derefter kunna reglera mina resor i Stiftet der jag i sommar har en mängd förrättningar.

Vänskap och högaktning.

Es. Tegnér.

En Smålandsost afgår med första lägenhet öfver Carlshamn. Håll till godo en ringa gåfva.

*

86. Till J. Adlerbeth.

Tufvan vid Vexiö d. 16 Juni 1826.

Jag tackar dig af hjertat för ditt sista bref, bäste Adlerbeth. Din Ekbom är riktigt framkommen och, som jag hoppas, nöjd med sitt emottagande här. Hos Grefvinnan Cederström har han sitt bord. Då han, såsom alldeles nybegynnare, ej kan intagas i Scholan, utan måste begagna särskilt undervisning, så har Conrector Hagelberg, som anses för vår bäste scholkarl, af vänskap för mig, åtagit sig hans

handledning tills vidare. Det kommer således snart att visa sig huruvida hans fattningsgåfvor svara emot hvad man väntat och äro tillräckliga för att ersätta den stora förlust af tid han hittills gjort. Jag bör emedlertid i detta afseende hoppas det bästa. Hvad åter hans poëtiska anlag angår, så är ännu svårt att deröfver yttra sig. Hvad jag hittills sett af honom förråder mycken technisk lätthet. Skall han emedlertid studera med allvar, så får han föga tid för sina poëtiska öfningar. Det väsendtliga är att han lär något: sedan bryter väl Poësien ut af sig sjelf i fall hon finnes. Till skaldekonst gifves, som du vet, ingen annan uppfostran än den man ger sig sjelf.

Min nya belägenhet är ännu för ny, för att rätt väl kunna bedömmas. Hittills har jag, ehuru öfverhopad af göromål, till en del ovana för mig, funnit mig temligen väl. Stället, som jag hyrer, ligger $^1/_4$ mil från staden och är utmärkt vackert. Mellan Consistoriales och mig har hittills allt gått drägeligt, dock är väl troligt att freden icke blir långvarig. Scholverket är i stigande och har flere utmärkt skickliga lärare. Med detta har jag hittills mest sysselsatt mig. En och annan förändring torde dock vara nödvändig. Vexelundervisningen är med framgång försökt i några classer, men möter på andra sidan mycket motstånd af antiquarierna som här äro talrika. Med tiden ger sig väl allt.

I slutet af månaden reser jag till Varberg för att begagna baden och kommer åter i början af Augusti. Sedermera måste jag ut på tåg i Stiftet, och kommer derunder väl också upp åt dina trakter fram mot slutet af Augusti. Det skulle vara roligt om jag då träffade dig. Låt mig veta om och vid hvad tid du kommer till Ramsjöholm i sommar. I fall Commitén sammanträder som man sagt i September träffas vi väl då i Stockholm men jag har hört att detta lär vara osäkert och torde bli uppskjutet.

Jag står just nu på resa till en Embetsförrättning några mil härifrån och hinner derföre ej skrifva så utförligt som jag önskade. Helsa Crusell om han är i staden och tacka honom för brefvet. Musiken har jag ännu ej fått, men väntar den med första då jag skall skrifva honom till. De mina be samtelige helsa genom

Din
Vän
Tegnér.

✲

87. Till C. G. von Brinkman.

Tufvan den 23 Juni 1826.

Utgången af sista valet inom Svenska Academien har både förargat och förvånat mig. Att Valerius fick en plats, derpå var egenteligen ingen ting att säga. Han var en af Academiens gamla Gesäller som förtjente sitt mästarbref i synnerhet derföre att han långt före detta gått ur tjensten. Men hvarmed, om icke med Rangordningen, motiverar man sista valet? Exc. Mörner hade likväl vunnit ett pris, väl icke hos Sånggudinnorna, men dock hos Academien. Skjöldebrand har dock varit outtröttlig i att visa sin *arbetsförhet* i vitterheten, Wetterstedt och Lagerbjelke voro åtminstone vältalighetens publicister. Men hvad har Herr Grefve Wirsén gjort som kunde, jag vill ej säga rättfärdiga, men endast urskulda Academien vid detta tillfälle? Så vidt jag vet är hans vittra ära inskränkt inom ett Liktal öfver Lagerbring, icke sämre, men också icke bättre än dylika predikningar pläga vara. Dessutom har jag aldrig hört omtalas att han på ringaste sätt interesserar sig för så *oproductiva* yrken som dem hvarmed Acad. låtsar sysselsätta sig. Hans verksamhet har ju från början varit vänd åt

helt andra håll, och hans förtjenster, dem ingen bestrider, räknar Mercurius, men icke Apollo. Icke blott Nationen, äfven Wirsén sjelf måste förakta ett så feghjertadt smicker. Hvad vill man nu svara Argus när han påstår, i likhet med så många andra, att Academiska värdigheten är en hofdecoration, är vitterhetens AmaranterOrden? Stats-Rådets Protocoller tryckas icke: när Academiens Handlingar hunnit öfvergå till StatsRådsprotocoller hoppas jag vi äfven kunna bespara oss tryckningen af dem. Visserligen uppsöker Academien lyckligt förtjensten: men hon måste frukta att anklagas för nepotism emedan hon så gerna föredrager det slags förtjenst som ej kan räkna någon slägtskap med henne sjelf. Jag undrar vid detta tillfälle mindre på de himmelsblå: de ha från början ansett saken som en titulatur, de dela gerna med sig af sin vittra ära åt Embets-Bröderna. Men Wallin och Hagberg måste vid detta tillfälle äfven varit på deras sida; ty du fick endast 4 röster, nemligen Franzéns, Geijers, min och förmodligen Leopolds till hvilken jag skref om saken och som dessutom lär förut varit bestämd för dig. Fr. säger att du måtte ha ovänner inom Academien, och att det troligtvis kommer af någon *indiscretion* å din sida. Det är lätt att veta hvari den indiscretionen består, nemligen deri att *veta* något i det hvarom här borde vara fråga, och att du kanske någon gång låtit förstå att du ej gerna ville anse Academien såsom en fattigförsörjningsanstalt i Vitterheten. Härmed må nu vara huru som helst, mig har valet obeskrifligt förargat, och jag tänker allvarsamt på att en vacker dag skicka in min dimission och anhålla om nådigt afsked. Det enda som kan sägas häremot är att man derigenom lade för mycken vigt på en sak som i sig sjelf dock är obetydlig, åtminstone för dig. Men på andra sidan är det också förargligt att tillhöra en corporation som på detta sätt

bortkastar allt det lilla värde den ännu genom tradition kunde ha öfrigt, och att genom sin tystnad synas gilla uselheten. Derföre är jag också ej af din tanka rörande Järtas sak. Först och främst är det ju blott en nyck af honom att ej vilja hålla sitt Tal på det vanliga sättet: för dylika barnsliga capriser bör ingen ge vika. För det andra anser jag under närvarande omständigheter som en fördel om han går ur Academien och lemnar plats åt — Exc. Dela Gardie eller Cederström. Jag skulle ej vara den sista att följa ett så godt och helsosamt efterdöme; men i öfrigt lägger jag mig icke i den saken.

Jag har nu slutat mina Scholexamina, och höll dervid ett Tal som mycket prisas, troligtvis derföre att det var obetydligt och vattenaktigt. Det är svårt att säga något nytt i dylika ämnen, och om man gör sig den mödan att säga det, är ingen som fattar det; men när det gamla hundrade gånger omtuggade raguseras och framsättes, då gå alla mätta och glada från bordet. I Consistorium har jag hittills ej förmärkt någon opposition: man är i allt min ödmjuke tjänare. Också är jag, som billigt, artig och medgörlig tillbaka. Hvad man till äfventyrs hviskar i min frånvaro är mig likgiltigt. Popularitet får jag vida mer än jag behöfver både i Stiftet och bland de yngre Lärarne, för att kunna motväga de få återstående Lamerianerna, som dock nu tyckas skämmas för sin Chef, som också verkeligen går i barndom. Wallqvist tog sina motståndare med våld, men jag tycker ej om våldtägt, ecclesiastik eller erotisk. Kan en sak vinnas med godo och lämpa så är det blott egenkär hersklystnad som föredrar despotiska åtgärder. Stränghet är nödvärn för hvarje bättre sinne; jag hoppas att blott sällan behöfva använda den. Hvad umgänge angår så är visserligen tillgången derpå här högst inskränkt och tonen ibland karlarna antingen pedantisk eller rå: men mina

anspråk äro i detta afseende ganska inskränkta, och det är förunderligt huru lätt man vänjer sig att umbära ett dylikt tröstemedel. Mera saknar jag Fruntimmerssällskap. Bland de Damer jag här lärt känna är Grefvinnan Cederström utan jemförelse den interessantaste, qvick, lefvande, full af talenter, men, som jag fruktar, något ytlig och tom i hjertat och dessutom snart 70årig och ful som gammal. Grefvinnan Mörner ser jag sällan och hennes väsende är i öfrigt något tillbakastötande. Hvad de yngre angår så vilja de alla samma sak: men dels är jag i den vägen preoccuperad, dels har jag långt för detta ledsnat vid *blott* physicaliska förbindelser. Sång hvarvid jag de sednare åren vant mig dagligen, neml. en förtjusande, saknar jag i synnerhet. Mina döttrar spela och min systerdotter sjunger hjelpeligt, men jag är bortskämd i den vägen. Dessutom har och får jag en mängd economiska bekymmer ty en vidlyftig hushållning kan här ej undvikas, och jag har hvarken förstånd till arrangeringen eller pengar till förlaget.

Har du hört Crusells Musik till Frithiof? Jag har ännu ej fått den, och får troligtvis vänta ett halfår ännu, ty den är skickad med bud. Hur lider det med fru Helvigs öfversättning? Mellan henne och mig har all communication länge varit afbruten, som dock är en följd af min egen försumlighet: men i Varberg hoppas jag få bättre tid att sköta min brefvexling. Till Friherrinnan har jag ej skrifvit sedan jag kom hit, äfven af det skäl att jag ej vet om hon är i Göteborg eller på Sireköping. En Dr. Mohnike i Greifswald har skickat mig en öfversättning af Frithiof i Mst. Men hvem står ut med att läsa allt sådant? Professor Engelhardt från Erlangen var för någon tid sen hos mig en eftermiddag, och jag hoppas han framfört mina helsningar till dig. Det tycktes vara en fördomsfri och bildad man.

Innehåller fru Ehrenströms Bok något märkvärdigt så bed Myhrman skicka mig den, jemte Nicanders Poëm öfver Botzaris. För Grekerna har man från Stockholm anmodat mig att skrifva något slags proclamation eller uppmaning: men insamlingen var redan börjad och fortgår alltjemt, hvarför jag anser mitt biträde öfverflödigt. Nu fruktar jag dessutom att allt slags understöd kommer för sent. Skulle jag dessutom säga hvad jag tänker om Regenternas politik i den vägen, så blefve jag väl hängd eller utlevererad till den Hel. Mahomedanska Alliansen. En sådan styggelse har ej verldshistorien hittills hört omtalas.

Hvar äro Åkerhielms? Hvar äro Beskows? Af den sednare hade jag begärt definitifva underrättelser om tiden för Commitén, men ej fått svar. Kan du underrätta mig derom? Det är mig af flere skäl nödigt att veta.

Den 27 reser jag till Varberg. Ställ derföre dina bref dit. Jag skall ej vara så försumlig som nu på en tid, att svara. Många helsningar från min hustru, och från Lars Gustaf som jag i höst ämnar att insätta i Vexiö Schola.

Din
Vän
Tegnér.

Låt ej Franzén el. någon annan förstå att jag vet något om omröstningen i Academien. Hvem blir Secreterare i VitterhetsAcad.?

*

88. Till C. A. Agardh.

Tufvan d. 23 Juni 1826.

MkBror! Under det du i dag som bäst står på Parnassen och utdelar lagrar och mästerbref, vill jag, som står

vida lägre, nemligen på Tufvan, göra mig påmint hos en gammal vän, och tacka dig af hjertat för mångårig bekantskap och många glada stunder derunder. Det vore både hyckel och otacksamhet om jag sade att jag icke saknade Lund och de få vänner jag der hade, helst i sednare åren; ty när hela ens väsende skall så der uppryckas med rötterna, är det naturligt att det måste vara och länge bli känbart. Men jag har temmeligen lätt att climatisera mig hvar som helst. Den egentliga glädjen är dessutom en tropisk växt och stiger icke opp i lifvets nordliga latituder, der jag vistas. Derföre finner jag mig också här hvarken sämre eller bättre än jag väntat. Stället är vackert och Fruntimren fula, och ge således ej anledning till någon förargelse. Med Consistoriales står jag hittills på en ganska fredlig fot och det torde väl komma att fortfara längre än jag förmodat. »Ne se brouille avec moi qui veut.» Mycken småaktighet, afundsjuka och pedantism finner man visserligen här, kanske mera än annorstädes: men du vet sjelf att Kongl. Carolinska Academien icke heller är alldeles fri från den surdegen. Bristen på umgänge har hittills varit mig föga känbar; ty dels har jag haft mycket att göra, dels har jag — när jag är ledig — min umgängelse, om icke just i Gudi, dock med hans Helige — på bokhyllan. Embetet, så som jag måste taga det, är visserligen besvärligt om somrarna: men vintern är lång och hvilostunderna böra då vara många. Med ett ord, jag har hittills funnit min belägenhet dräglig nog, och derför tackar jag väl egenteligen mitt Resignations-System och den öfvertygelse som allt mer och mer stadgar sig hos mig att *mitt* lif blommat ut och att min egentliga glädje ligger bakom mig, hvar jag också må flytta. Det stora problemet är att kunna vinna något interesse för den återstående nattsidan af min lefnad: och detta problem bör kunna lösas likaså väl här som annorstädes. Men det

förstås af sig sjelft att med alla dessa betraktelser ögonblick inträda då jag rätt gerna önskade att vara midt ibland Eder tillbaka — på Gråbrödragatan. Dylika önskningar äro besvärliga gäster, och jag skiljer mig från dem så fort jag kan — för att emottaga de interessanta främmande från Vexiö och Stiftet. Hvad jag har svårast att vänja mig vid är bristen på Fruntimmerssällskap, bildadt eller fromt eller gladt; men så undviker jag också derigenom många farligheter.

Härvarande Damer misstänka dock icke hur fadda jag finner dem: ty det förstås af sig sjelf att jag är allt för ridderligt sinnad för att ej jollra med dem och säga dem fleuretter och equivoquer, hvarmed man ändå, af christlig kärlek, bringar litet väckelse, litet ombyte i det evigt enahanda af deras obetydliga lif.

Huru lefven I nu i Lund? Bolmeer som ofta är god och skrifver mig till, ehuru ej så ofta som jag önskade, tyckes tillkännage att det consistoriella lifvet åtminstone är lika så oharmoniskt som förr. Du skulle blott komma hit och se huru fredligt allt tillgår i vårt Consistorium, och huru ömt alla förena sig om det — som ej kan bestridas (och sådant är nästan allt): så skulle du deraf lära dig med huru litet förstånd, om icke verlden, åtminstone en sådan *μικροκόσμος* som Consist. kan och bör styras. Men visserligen har jag såsom Rector perpetuus ett stort företräde framför den ambulatoriska Rektorsmethoden vid Academien. Gud gifve dig endast tålamod att förspilla din tid på det consistoriella käbblet! Lycka och välsignelse kan han ej gerna gifva, såsom förnuftig karl.

Af Fredrik Lundblad hörde jag redan för en månad sedan idel segersånger rörande Carl Lundblads förordnande att förestå Professionen. Nu fruktar jag att någon justeringsfeber påkommit vederbörande, ty målet lär ej sedan

hörts utaf. I öfrigt lyckönskar jag dig att ha sluppit från Deputationen, ehuru jag för min del förlorade derpå, då jag kunnat hoppas att i annat fall få se er alla här hos mig på Tufvan. Om och när någon Commité skall sammanträda, om i höst, eller i år, eller om 10 år, derom lemnas jag, oaktadt alla förfrågningar, i en alldeles Kunglig okunnighet. Saken är för mig som har allehanda att uträtta i Stiftet af mycken vigt att veta: och blir jag ej snart underrättad om tiden så nödsakas jag i underd. anhålla om nådigt afsked från Commitén, der i allt fall suppleanterna äro flere än ordinarierna. I denna händelse kommer jag i September till Skåne med Christopher, och den resan interesserar mig vida mer.

Om nådigt afsked blir jag väl också tvungen att snart anhålla i Svenska Academien, till följe af sista valet. Jag anser för min undersåtliga plikt att lemna åtminstone mitt rum åt de flere ännu obefordrade och vittra StatsRåden, t. ex. Exc. Cederström och Rosenblad, samt HofCancelleren Schulzenheim som redan förut har så många andra Ordnar. Man har redan förut klandrat de många band som läggas på vitterheten; men de *blå* banden måste vara verkliga förbindningsband, nödvändiga för poësiens och vältalighetens dödkött, hvars stora Lasarett är Svenska Academien. Jag gaf mig tillfreds vid Valerii val . . . Men hvad Grefve Wirsén angår så måste jag erkänna att saken förargat mig. Påfvarna och Rosenblad anklagas för nepotism; men Svenska Acd. går en alldeles motsatt väg. När hon uppsöker en förtjenst så aktar hon sig åtminstone sorgfälligt för allt slägtskap med de yrken hon *låtsar* drifva. Jag vill ej tala om Nationen; men tror du icke att Wirsén sjelf i sitt hjerta föraktar ett så dumt och feghjertadt smicker, han som enligt sin natur måste anse all vitterhet

för en öfverflödsvara, han hvars förtjenster Mercurius räknar, men icke Apollo? Något nedrigare val kan hittills sjelfva Sv. Acd. ej uppvisa. Exc. Mörner hade dock vunnit ett pris, visserligen ej af SångGudinnorna, men dock af Academien. Skjöldebrand dansar oupphörligt på träben i Poësien och svetten står honom dervid på pannan: men han har dock den förtjenst att älska den jord som aldrig bär annat än missväxt för honom, han *går* beständigt fast han aldrig hinner fram, han gapar som Tantalus fast ödet velat att han aldrig läskas af någon poëtisk vattendroppe. Exc. Wetterstedt och Lagerbjelke äro vältalighetens publicister, Vitterhetens jäsmunkar som väl kunna fördragas i sista rätten. Men Wirsén är idel skinka och soliditet. När nu härnäst Dela Gardie invoteras så hoppas jag hvarken samtid eller efterverld förtänker mig om jag skiljer mig från så förnämt sällskap.

Den 27 Juni reser jag till Varberg för att bada. Jag har bedt Bolmeer helsa på mig der, åtminstone på några dagar för att aftvå den academiska orenligheten. Efter hemkomsten måste jag ut i Stiftet på äfventyr, ända opp till Visingsö.

Från Varberg hoppas jag att efter hand kunna skrifva till alla mina vänner i Skåne och annorstädes, dem jag nu på en tid varit tvungen att försumma. Helsa emedlertid din Svärmor, gubben och Lisa rätt mycket ifrån mig: men naturligtvis bör du, åtminstone i detta afseende, först tänka på din Fru. Särskilt får jag äfven be dig helsa Biskopinnan Faxe. Till Bolmeer skrifver jag väl några rader med måndagsposten. Från Tolg der jag varit kan jag helsa. Heurlin är föga hågad för den omtalta Speculationen, mest som jag tror af grannlagenhet emot mig. Härifrån motarbetas den mycket.

Min hustru ber helsa dig och de dina. Tänk någon gång vid tillfälle på

Din
Vän
Tegnér.

*

Till M. von Schwerin, född Törngren. 89.

Varberg d. 4 Juli 1826.

Jag betraktar öfverskriften på Friherrinnans sista bref, och det är af d. 25 Maj. Jag betraktar innehållet: och se, det är — förträffligheten oberäknad — så vänskapsfullt, så deltagande, så förbindligt, att jag efter hvarje genomläsning känner mig stoltare och gladare än förut. Och likväl har jag i många vickor lemnat ett sådant bref obesvaradt, under det jag besvarat åtminstone hundrade som ingen ting innehöllo. Men just derföre voro de också courant vara. Huru ofta lyfter man ej på hatten och helsar, just derföre att man dervid hvarken tänker eller känner något; men deremot kysses man tyvärr! sällan, neml. man och qvinna, helst de som skulle önska det. En lång tid gick åt innan jag kom någorlunda i ordning på min Tufva och hann att der orientera mig, ty alla preliminärflyttningar äro vida besvärligare och mera tidsödande än den rätta, den sista flyttningen då man kommer dit der man ändteligen får sitta i orubbadt bo. Dernäst måste jag vid Terminernas slut i mera än fjorton dagar tillbringa nästan hela dagen på Gymnasierna och i Scholan för att undersöka och erfara hvad — Gramatican lider. Slutligen har jag, sedan detta var slut, varit på tåg i Stiftet der jag haft allehanda förrättningar; och i allmänhet har jag föresatt mig

att ge somrarna förlorade, eller med andra ord uppoffra dem på BiskopsEmbetet, och då föra en kringstrykande lefnad. Detta är nödvändigt i ett Stift der allt är desorganiseradt, i synnerhet Anden, den jag visserligen ej heller kan återställa, men hvarpå jag åtminstone måste försöka mina besvärjningsformler. Af alla dessa skäl har jag, i bokstaflig mening saknat tid att tacka Friherrinnan för dess så oändligt kärkomna och dyrbara bref; och Frih. förstår dessutom bättre än jag att en tid som på detta sätt *förspilles*, ej lemnar några ögonblick lediga med den sinnesstämning som kunde förtjena att användas på Frih. Schwerins umgänge. Dock — hvarföre egenteligen *förspilles*? Den som äter Statens bröd måste göra Statens tjenst, om han icke vill förakta sig sjelf. Att ej vilja göra något annat än det som roar och anse sig för förnäm till ett embetes vanliga och oftast mechaniska sysselsättningar, är väl dock i sig sjelf endast egoistiskt högmod. Att endast vilja dikta och fantisera: och gå som en sömnvandrare genom det practiska lifvet, är antingen oduglighet eller högfärd. Visserligen vet jag, så väl som någon annan, i hvad mån min åtgärd som författare kan vara vigtigare för Nationen och varaktigare för mitt minne än det lilla jag som Biskop torde kunna uträtta; men ingen hederlig man uppoffrar sin pligt för sin fåfänga, man bör tänka på samtidens kraf, innan man drömmer om efterverldens beröm. Och hvarföre skulle det realistiska alltid stå tillbaka för det imaginaira, helst hos en Biskop som dock hufvudsakligen har att göra med lifvets andeliga, det vill i förnuftig mening säga, poëtiska angelägenheter. Utan realistisk prosa har dock sjelfva Poësien egenteligen ingen grund: och den allmänna tanken att en poët ej duger för det practiska lifvet har väl mera än något annat bidragit att stadga den öfvertygelse hos allmänheten att all vitterhet dock egenteligen vore en blott

luftseglarekonst, ett slags intellectuelt lindanseri, en luxe i Staten. Med ett ord — jag för min del har fullt föresatt mig att — under sommarmånaderna vara så practisk som sjelfvaste Faxe och öfriga medbröder: och först när jag går i vinterquarter vill jag återtaga mina vanliga sysselsättningar — om annars icke lusten till dem, liksom all annan lust, växer bort med åren.

Om min skillsmessa från Lund vill jag icke tala. Frih. ensam känner mitt förhållande till S. Det är och blir oförändradt. Då vi skildes åt — det var på hennes födelsedag, d. 10 Maj — var hon högst upprörd; men icke ett ord till förklaring kom öfver hennes hvitkalkade läppar, ehuru mycket jag bad henne derom. Är detta sinnesstyrka, missförstådd pligtkänsla, eller är det, som jag snarare tror, dum apathie eller vanlig lättsinnighet? Att hon älskat mig, neml. af temperament, vet jag rätt väl: men hvad som gifvit anledning till förändringen är och blir mig en gåta. Allt sen min flyttning har oss emellan all slags communication varit afbruten. Vi skrifva ej till hvarandra, och jag har ej ens kunnat förmå mig att skicka henne en helsning i bref till Lund. Hon är död för mig. Jag nekar icke att en känsla af *harm* blandar sig i denna föreställning. Men ifrån harm är det tyvärr! ännu långt till likgiltighet. Ack! det oförklarliga, det inconsequenta, det orimliga menniskohjertat, hos mig och andra! —

Huru jag kommer att finna mig i Småland kan jag ännu icke med någon säkerhet säga. Jag hoppas det bästa, eller, som här vill säga det samma, det sämsta. Det är i sig sjelf likgiltigt i hvad jordmån en så förblommad växt som mitt lif aftager och förtynar. Mitt hjerta, försmådt af den som *kunde* och förrådt af den som *borde* förstå det, har dragit sig tillsammans och återfår under ingen sol sin förra spänstighet. Lycksaligheten är dessutom en tropisk växt som

sällan stiger opp i lifvets nordliga latituder der jag vistas. Jag är i physiskt afseende ännu, som man säger, i mina bästa år: mina själskrafter äro ännu oförsvagade: men mitt hjerta är *utlefvadt*, är dödt, och jag vet icke hvad som skulle kunna väcka den döde. Frågan är icke att finna mitt lif lyckligt, blott drägligt, och att kunna fästa något slags interesse vid dess återstående nattsida; och detta kan ske likså väl i Småland som annorstädes. Stället, Tufvan neml., är oändligen vackert och romantiskt: Fruntimmerna oändligt fula och triviala, hvarigenom det är omöjligt att inledas i frestelse, och Karlarna — alldeles sådana som jag väntat mig. Hos Presterskapet och ungdomen har jag redan mycken popularitet och får troligtvis ännu mer; och med Consistorium lefver jag, tills dato, i smekmånaden. Ingen opposition förmärkes och jag förgås nästan af idel fredlighet och öfverensstämmande tänkesätt. Karlumgänge har jag nog, och Frih. tror mig säkert då jag betygar att jag alltför gerna skulle kunna undvara den drygaste delen deraf. I allmänhet har jag alltid haft min bästa umgängelse om icke just med Gudi, likväl med hans Helige — på bokhyllan. Deremot nekar jag icke att jag saknar fruntimmerssällskap, bildadt eller gladt eller fromt; ty de SmålandsDamer som ha menniskoförstånd ha icke menniskofigur och tvertom. Men äfven detta är en lycka. Till flyktiga förbindelser är jag för gammal, och för allvarliga har jag lärt att frukta. . .

Sedan vi sist träffades har Brinkman 2:ne gången blifvit förbigången i Svenska Acad. och således inlagt dubbel ära. Jag har dock icke bidragit härtill, utan tvertom skrifvit i saken både till Leopold och Franzén. Men utom desse begges lär han ej fått flere röster än Geijers och min. Om Valerii val vill jag ingen ting säga . . . Men valet af Wirsén är utan tvifvel det nedrigaste som Acad. hittills träffat.

De öfriga Blå kunde dock ge Acad. någon pretext till urskuldande. Mörner t. ex. hade vunnit ett pris som väl ej har något annat värde än det af vissa karat, men dock bevisar att han någon gång interesserat sig för vitterheten. Sköldebrand är respectabel för sitt outtröttliga och obelönta nit i SångGudinnans tjenst, ehuru hon aldrig tålt honom; ty det fordras dock mod att ihärdigt vilja *våldtaga* den som hvarje dag ger en korgen. Wetterstedt och Lagerbjelke äro vältalighetens Publicister, de äro vitterhetens *Pösmunkar* som dock kunna fördragas i sista rätten; men Hr Grefve Wirsén är idel soliditet och skinka. Hans förtjenster som utmärkt, och äfven genialisk Embetsman bestrider ingen, men hvar och en vet att de aldrig stått i något, icke en gång Stylistiskt sammanhang med de yrken Acad. *låtsar* att drifva. Hvad skall, jag vill ej säga Nationen, men Wirsén sjelf i sitt hjerta tänka om ett sådant hundaktigt smicker, om ett sådant skamlöst förnekande af öfvertygelse och heder? För min del funderar jag allvarsamt på att inskicka min dimission för att lemna plats åt någon ännu obefordrad Excellens, t. ex. Cederström eller Dela Gardie; och när de härnäst invoteras har jag väl lust att se hvem som skall hindra mig ifrån att taga afsked från den vittra ärelösheten. Från B. har jag icke haft bref sedan valet: men det förstås af sig sjelf att han är likgiltig för sjelfva saken, ehuru han ej kan undgå att både blygas och harmas, å nationens och förnuftets och ärans vägnar, öfver en dylik nedrighet. —

Hit till Varberg har jag nyligen kommit, kan således ej undra öfver att jag af baden, som jag tar två gånger om dagen, hittills ej märkt annan verkan än att jag finner mig något renare än förut. Dessutom dricker jag äfven på morgnarna salt pyrmonter och till öfverflöd rider jag äfven mellan vattnen. Badgäster äro här ännu få: men Gyllen-

krook väntas och Grefve Ugglas med Fru. Den sednares bekantskap har jag gjort i Stockholm och Frih. känner henne förmodligen äfven. För närvarande äro qvinnobänkarna illa besatta: en lam Fröken Trafvenfelt från Stockholm, en galen Fru Schott från Götheborg, och från samma ställe en Fru *Lack* som väl icke heter *Lyte*, men gerna kunde förtjena namnet; och några andra dylika. Mellan badgästerna är för öfrigt ingen communication, utan i saltsjöväg, och jag är glad att jag slipper den vedermöda som Societeterna gjorde oss alla i Ramlösa. Den 26 el. sednast 27:de reser jag härifrån och har då förrättningar i Stiftet, så att jag förmodligen ej får vara hemma mer än 8 dagar i början af Augusti. Skall jag då i början eller medlet af September till Stockholm såsom det varit sagdt, så finner Frih. att min tid är temligen abonnerad. Men slipper jag Stockholm, så kommer jag i September till Skåne, och hoppas då att få anlägga mitt högquarter på Sireköping. När jag i dagboken på Qvibbille Gästgifvaregård läste att Frih. icke blott passerat utan äfven d. 12 Juni återkommit från Gbrg, då flydde en kär förhoppning, liksom många andra flytt förut. Annars är väl från Sirköping till Varberg föga mer än en dryg dagsresa, baden prisas synnerligast för rheumatiska och giktåkommor hvaraf Frih. lider, granskapet med Götheborg kunde vara lockande för den som är född och har sin Mor der: men jag vill ingen ting hoppas, emedan jag vet att det vore mig en för stor glädje. Jag får finna mig i min ödemark, der hela Naturen är en bild af döden med sitt *sandfyllda* timglas i handen. Men tänk någon gång på Profeten i öknen och föd hans själ med litet *skrifteligt* himlamanna. Väl har jag tagit Gerda med mig, i afsigt att låta henne växa vid badet: men hon trifs icke ihop med saltpyrmonter och ökensand: och hvad är dessutom Gerda mot Martina? —

Förlåt att jag besvärar med hosföljande bref. Min compliment för Baron och Fröknarna.

Tegnér.

*

Till B. Crusell. 90.

Högädle Herr Directeur!

Jag har uppskjutit med att tacka Herr Directeuren så väl för brefvet som för den heder som blifvit mig visad derigenom att Musiken till Frithiof blifvit mig tillägnad. Jag hade hoppats att få se och höra den innan jag för 14 dagar sedan lemnade Vexiö men bud med resande gå långsamt, och strax efter min afresa lär paquetet hunnit fram. Här dröjer jag ännu ett par vickor, har sedan Embetsförrättningar i Stiftet, och återkommer ej till Vexiö före början af Augusti. Så länge kan och bör jag dock icke uppskjuta att förklara min tacksamhet för Herr Directeurens vänskapsfulla hågkomst. Äfven innan jag känner dess innehåll är den mig dyrbar, icke blott i personligt afseende — ty hvilken Svensk man skulle ej känna sig smickrad att se sitt namn förenadt med Crusells? — utan äfven, och ännu mera, för sjelfva sakens skuld. Poësien blir i vårt land, och i allmänhet i vår tid, med hvarje dag mer och mer en blott *boklig* konst, och förfelar derigenom sitt ursprungliga, och rent populära ändamål. För att uppnå detta finnes intet annat medel än sång; skall Poësien ha, som den bör hafva, som den hade fordomdags, icke blott ett skenlif på bokhyllan, utan ett verkeligt lif på folkets läppar, i folkets hjertan, så kan det endast ske genom Musik, Compositören måste vara Poëtens tolk inför Nationen. Bellman är och blir vår störste, vår mest nationelle Poët, bland annat äfven derföre att han sjelf satte tonen till sina dikter: men vår

industriösa tid går i allmänhet ut på arbetets fördelning mellan flere, och derföre blir äfven hvar och ens arbete, i synnerhet Poëtens, halft och fragmentariskt. Men af detta skäl erkänner jag för min del med tacksamhet deras bemödande som åtaga sig den mödan att göra det halfva till helt. Största delen af den popularitet som en och annan af mina dikter vunnit bör onekligen tillskrifvas Tonsättaren; men jag afstår gerna min halfpart af äran för det större, det fullständiga intryckets skuld. Sjelfva Englarne flyga med *två* vingar: hvarför icke äfven Skaldekonsten, sedan hon är vingskjuten, sedan lyran olyckligtvis föll ur hennes hand? Jag förlorar icke, utan vinner, hvad Frithiof vinner, äfven genom en annans åtgärd; och icke blott å egna, utan äfven å den heliga konstens vägnar, är jag förbunden en hvar som ger en röst åt de stumma bilderna, hvilka annars, liksom Zacharias i Bibeln, måste teckna sin mening — på en stentafla. —

Min äldsta dotter spelar försvarligt, och min systerdotter har en dräglig röst. De äro under min frånvaro sysselsatta att inöfva hvad de hinna af Frithiof, för att glädja mig vid hemkomsten. Flyttfoglarne, Mathilda, Ingeborg, Vikingen ha länge hört till familjens aftonsällskaper: deras syskon kunna ej annat än vara kärkomna, helst för mig, hvars ofta förstämda och nedslagna lynne behöfver sångvingar för att stiga ur hvardagsstoftet. Vi skola vid sådana tillfällen, hädanefter som hittills, påminna oss hvem vi egenteligen ha att tacka för vår glädje.

Vänskapsfull högaktning

Es. Tegnér.

Varberg d. 8 Juli 1826.

*

Till A. G. Ahlstrand. 91.

Varberg d. 16 Juli 1826.

Jag tackar för godt resesällskap och för brefvet. Hvad Ekeberga kyrka angår, så har äfven Prosten Engstrand skrifvit mig till derom; men det är mig omöjligt att ännu bestämma någon dag. Både från Kullberg och andra har jag fått underrättelse att Commitén i nästa månad skall samlas. Jag väntar postdagligen kallelsebrefvet. I alla fall kan ingen invigning ske före d. 13 Augusti och således ha vi ännu god tid att utfärda annonsen från Sken, eller från Vexiö, der jag hoppas inträffa d. 1 Augusti. Var god och låt på förhand Prosten Engstrand veta detta. Så snart jag definitift kan bestämma tiden skall jag sjelf skrifva honom till härom.

Af Baden märker jag ingen synnerlig verkan; men man bör vara nöjd om man ej kommer sämre från en sådan resa än man var förut. Stället och trakten äro ovanligt fula. Men fula ställen, liksom fula Fruntimmer, lära anses nyttiga för helsan. Den 26 el. 27 reser jag härifrån öfver Långaryd, Unnaryd, Odensjö för att d. 29 inträffa hos Lemchen.

Jag beklagar att Fru Ahlstrand ej lär funnit sig väl af sin Blekingresa. Gifve Gud att Herr Cons.Notarien hade henne väl hemma igen.

Min helsning till alla bekanta.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

Till C. G. von Brinkman. 92.

Varberg d. 19 Juli 1826.

Bäste Brinkman! Sedan mer än 14 dagar är jag här och insaltas som en sill i skärgården. Till en början badade

jag två gånger om dagen och drack dessutom saltpyrmonter; men deraf fann jag mig icke väl och har nu inskränkt mig som de andra till ett bad om dagen, utan någon vattendrickning. Men likafullt kan jag icke berömma mig af att må bättre än förr, utan snarare sämre. Den säkra verkan jag hittills erfarit af badningen är den, att jag blifvit ren, utanpå nemligen. Dernäst bör jag äfven genom den ständiga borstningen i badkaret kunna undvika den förebråelse man stundom gjort mig att vara något *oborstad*. Deremot känner jag mig matt, i stället för stärkt som förhoppningen var; men man hänvisar mig här, liksom i Theologien, till framtiden, den rätta välsignelsen kommer efteråt. Det vore väl om så skedde; ty annars vet jag i sanning icke huru jag skall kunna presentera mig för min egen — och andras Fruar. Härtillmed öppnas porerna omåttligt, kroppen blir som en svamp, och det är nästan omöjligt att akta sig för förkylning: för närvarande laborerar jag redan med den tredje på denna korta tiden. Lägg nu till allt detta den omständighet att Varberg utom all fråga är det fulaste ställe i Sverge: det är Nordens sanddosa, icke ett träd, icke en skugga, icke en grön fläck så långt ögat räcker, blott flintskalliga berg och saltvatten och skrifsand. De underverk Baden göra, dem göra de, liksom Moses i öknen. Men man lärer tro att det är med fula ställen som med fula fruntimmer: de äro nyttiga för helsan. Badgästerna svarade i början rätt väl emot stället: en förtorkad ödemark inom dem, som utom: obehagliga Damer och obetydliga Karlar. Jag lefde derföre något eremitiskt, och hade min umgängelse, om icke just i Gudi, likväl med hans Helige, dem jag fört med mig och som stå på bokhyllan. Nu är det mycket bättre sedan Grf. Ugglas och Mathilda kommo. Du kan väl förstå att jag ser dem dagligen, neml. Mathilda på förmiddagarna och Grefvinnan Ugglas vid thedags,

stundom äfven oftare. Grefvinnan är rätt älskvärd, öppen glad, liflig: endast fruktar jag att hennes känsla är något *grund*. Hon är emedlertid lycklig; ty med mycken *häftighet* tycks hon likväl ej ha några *passioner*. Hennes syster, den arma Fröken Marie, har en olycklig passion: hon är kär i Napoléon: det är hennes Essen. Mathilda är alla eftermiddagar hos Ugglas, der hon sjunger och spelar för oss: Har du hört henne sjunga sin egen composition, ur Axel: »Var tyst, var tyst, du bölja blå?» ett verkeligt poëtiskt och desperat Furioso. Men det angriper henne alltför starkt och vi ha kommit öfverens att ej höra det ofta. I öfrigt är stackars Mathildas ansigte mycket förblommadt; men röst och växt och väsende äro ännu som förr, och kunde väl bli farliga för ett så retligt sinne som mitt, vore ej mitt hjerta förstockadt liksom Pharaos. Du vet att jag icke har just de högsta tankar om qvinno*slägtet;* men likväl är jag alltid — eller rättare har varit — benägen att göra undantag för individen, och tvertemot Euclides anse delen för något större och bättre än det hela. Jag vet att du i detta afseende har besynnerliga föreställningar om mig, du tror att jag lefvat med *venala* qvinnor och derifrån abstraherat mitt omdöme öfver könet. Men jag kan försäkra dig att det är just motsatsen. Med dylika *qvinfolk* har jag *aldrig* haft något att göra, en viss instinkt, ett behof »de mettre un peu d'amour dans l'amour» har alltifrån min barndom afhållit mig ifrån all slags förtrolighet med den lägre klassen som är att köpa. Det är tvertom, till största delen, från de mest bildade, de oförvitligaste som kommit inom min sfer åtminstone, som jag, på egen bekostnad hämtat min tanka om qvinnan: jag har med några sådana — de äro blott få — varit obeskrifligt lycklig — och olycklig. *En* grym erfarenhet har jag i synnerhet: och minnet deraf följer mig åtminstone längre än jag önskade: brändt barn skyr elden, och

jag är skygg för dylika förbindelser. Dessutom reser jag om en vicka. För att undvika all sentimentalitet, som ingen vet hur långt den kan föra, är mitt umgänge med damer vanligtvis blott joller, jag leker gerna med dem och roar mig åt bollkastningen, jag är frikostig med den lilla Esprit jag kan ha, just för att ej behöfva depensera någon känsla; ty kommer den med i spelet så vet man ofta ej ordet af innan man — ligger der. Dock — detta capitel skola vi kanske snart nog mundteligen afhandla, liksom flere andra.

Det skrifves neml. nu allmänt från Stockholm att vi verkeligen skola sammanträda i Augusti till Commitén, ehuru jag ännu ej fått kallelsebref. Förr än fram i September kan jag i allt fall ej vara der; ty dels har jag redan utlysta förrättningar i Stiftet, dels måste jag på uppresan ta vägen om Vermland. Också kommer jag alltid tids nog till det Riksdagskäbblet, der troligtvis få veta hvad de vilja, och de som veta det betrakta saken som partisak och aldrig se mer än en sida af den stora månghörningen. Det är dock olyckligt att i vårt land alla bättre hufvuden kasta sig med ett slags raseri på Norr- eller Söderpolen, och ingen kan trifvas på Eqvatorn eller åtminstone i de tempererade luftstrecken. Det säges att vi komma att vara tillsammans till Januari: vi böra således ej förhasta oss: men det blir svårt för mig att vara borta så länge, helst då det sker utan all nytta.

Under det jag var som mest enslig här i Varberg, den 10 innevarande — ty så långsam är postgången — emottog jag ditt bref af den 29 Juni, hvarför jag af hjertat tackar dig. Jag vill ej disputera med dig om valet vidare, och det är rätt nobelt af dig att taga en Corporations försvar som så ofta manquerat dig. Men jag har aldrig hört ett så allmänt *ogillande*, i landsorterna åtminstone, af något val. Vox populi, vox Dei. Nämn mig också ingen ting

om Wirséns Likpredikan öfr. Lagerbring, med sina triviala idéer och sin hårdlifvade styl. Sådana Chrior har jag sett hundratals vid Academien, och äfven corrigerat dem. Men hvad som är gjordt är gjordt och jag afbidar nu endast De la Gardies eller Cederströms eller Schulzenheims inväljande för att med heder kunna taga afsked af det förnäma sällskapet. På Hagberg undrar jag ej heller ty han har aldrig haft någon annan sjelfständighet än den Wallin förestafvat; men att denne sistnämnde, tvert emot bättre förstånd och öfvertygelse, satt sig i spetsen för ett sådant ärelöst företag, det är i sanning oförlåtligt, och jag skall icke glömma det. Ty det är svårligen från de Blå som impulsen denna gång kommit, utan från Wallin. Jag tror icke han är din vän, af flere skäl, hvarom då vi träffas. Ditt kätteri, som generar hans rättrogna okunnighet, och hvilket ej så lätt låter afvisa sig med hans vältalighets *fulmina bruta*, torde väl vara en af hufvudorsakerna.

Jag *respecterar* Fru Ehrenström för hennes infall om Dela Gardie, ehuru jag afundas henne det; men jag gör dock hvad jag kan för att utsprida det, och hoppas göra mig ännu mera förtjent af H. Exc. än hittills derigenom att jag bidrar hvad jag kan till hans celebritet. Schley har skickat mig sin öfversättning. Tyskan påstås ej vara god och på många ställen förefaller den äfven mig besynnerlig. Men trogen måste du erkänna att öfvers. är, och att med bibehållande af språkets fullständiga renhet öfversätta F. fruktar jag blir ett svårt problem. Jag tänker han måste alltid, mer eller mindre *bryta* på Svenska för att kunna igenkännas. Mohnikes mst. har jag: men jag bör erkänna att jag ej varit i stånd att genomläsa det fullkomligt, lika så litet som Schleys. I allmänhet läser jag högst ogerna öfversättningar från mig sjelf. Det är värre att sjelf ligga på sträckbänk, än att se på andras tortur. Grefvinnan

Mörners *Englaskap* lemnas derhän: i orten anses hon i allmänhet för högdragen och aristocratisk. Äfven mig har hon synts antaga en *nedlåtande* min som jag ej kan annat än finna litet löjlig. Dertillmed föga interessant, väl också litet trivial, hvilket ursäktas vid 30, men icke så lätt vid 50 år. En qvinna måste vara ett af de tre: vacker eller from eller talentfull, åtminstone qvick och liflig: jag har hos henne ej märkt till någotdera. Men också bör jag erkänna att jag föga observerat henne. Det är möjligt att det ligger någon mandelkärna under det något kärfva skalet: men Gud vet om det lönar mödan att bita sönder tänderna derpå. Skulle de framdeles börja att klia alltför starkt, så skall jag kanske göra ett försök . . .

Beskow har skickat mig sin Erik XIV, ett vidlyftigt arbete som jag ej ännu hunnit genomläsa. Hvad jag hittills sett öfverträffar, på flere ställen, min väntan; men visserligen är »die Romantische Breite» här och der synbar. Jag vet ingen utom Shakespeare som det lyckats att concentrera Roma in nuce, en hel historisk Epok i en enda Tragedie. Sjelfva Schillers Wallenstein är och blir dock ett fragment; när hjulet är för vidt är det svårt att hålla tillsammans. Dock som sagdt jag har ännu blott läst här och der: Mathilda upptar mycken tid. På det att mitt bref måtte bli välkommet bifogar jag en lapp från henne och Gref:n Ugglas. Håll mig räkning för att jag skaffat dig det nöjet.

Hur är det med din helsa? Gif mig goda underrättelser derom. Den 1 Augusti hoppas jag vara i Vexiö.

Din
Vän
Tegnér.

*

Till A. G. Ahlstrand. 93.

Stockholm d. 22 Sept. 1826.

Jag tackar för brefvet af d. 15 innevarande. Commitén är för närvarande ganska flitigt tillsammans, alla dagar från 10—2 f. m. På eftermiddagarna ha vi för oss sjelfva en klubb från 6—10 der samma ämnen discuteras. Discussionerna äro i allmänhet mycket lifliga, och den stora divergensen i åsigter blir med hvarje dag mer och mer synbar. Hittills ha vi endast medhunnit folkscholorna, och nyss börjat på Elementarscholorna. Der möter genast frågan om class- och ämnesläsning, hvilken egenteligen är hufvudfrågan i hela saken och följakteligen schismen måste begynna. Agardh och jag ha fått oss uppdraget att utarbeta ett Betänkande om ämnesläsningens användbarhet hela uppfostringsverket igenom, hvilket i sanning är en något dryg del af hela Commiténs uppdrag. I öfrigt äro alla discussionerna ännu blott preliminära och inga definitiva beslut fattas vid detta sammanträde, hvilket förmodeligen slutas i nästa månad, sedan ämnena förut blifvit fördelade på ledamöterna till utarbetning hemma.

En sökande till Organistsysslan i Skärstad, Sjöberg, den jag träffade på Ramsjöholm, önskar få afgifva påminnelse öfver de uppfördas förklaringar. Detta är ett beneficium juris som ej bör vägras honom, när han i laglig väg begär det.

Är det något hopp om Collegan Dyks förbättring från sin galenskap, och kan icke i motsatt fall sysslan förklaras ledig, efter Scholordningen, hvarvid Dyk naturligtvis bibehölle hvad han nu innehar af lönen.

Var god och skicka mig med fribrefspost det Kungabref som försäkrar Jönköping om Visingsöfonden. Jag tror det är af 1811 el. 1813. Jag vet ej heller att det är upphäfvet

ännu, endast ifrågasatt genom UppfostringsCommiténs förslag. Det skulle kunna hända att frågan remitterades till den nu samlade Commiténs yttrande, och jag måste derföre ha full reda på saken.

När expedierades frågorna om 1:o reparation på Gymnasiihuset, 2:o om Gymnastikbyggnad från Vexiö? Hvilka mål från Vexiö ligga i öfrigt här oafgjorda? Jag önskar veta det för att kunna påskynda deras afgörande. Nordström får Järstorp. Bergman lär nu ej klaga öfver competensfrågan, sedan den skall ha blifvit för honom erkänd af DomCapitlet i Strängnäs, Gud må veta på hvad grunder. Rogberg söker Jönköping på fullt allvar och blir en svår medtäflare, i fall han får förslaget.

Var god och anmäl i Cons. att Nyman önskar sin permission förlängd till utgången af Januari. Jag hoppas Cons. ej har något deremot.

Min helsning för Frun.

Vänskapsfullt

Tegnér.

*

94. Till C. G. von Brinkman.

Tufvan d. 19 November 1826.

Ditt bref af d. 4 November, min älskade Brinkman, hvilket gjort en hastigare resa än jag, emottog mig vid hemkomsten: ett kärt möte, det käraste näst hustru och barn. Du har rätt: du är ett *snille* äfven i vänskap: jag känner ingen som behandlar den konsten med en sådan virtuositet. Jag är både stolt och glad och rörd att det är *jag* som gjort denna erfarenhet. Att bli en smula älskad som *menniska*, utan allt afseende på författarskap, har egenteligen alltid varit mitt högsta behof, hvilket dock tyvärr!

allt för sällan blifvit tillfridsställdt; ty i allmänhet förstå Karlarne sig äfven så litet på vänskap som Fruntimren på kärlek, nemligen efter den erfarenhet jag haft af begge. Andra torde ha varit lyckligare, troligtvis derföre att deras anspråk varit mindre. När man då lyckligtvis träffar på en själsfrände, en man med hvilken umgänget blott är en justering af hjertats och tankens längesedan färdigskrifna Protocoller, då borde man något mera ta vara på sin lycka än jag under mitt sista vistande i Stockholm kunde göra. Jag förebrår mig att min tid väsendtligen upptogs af 2:ne slags sittningar, nemligen bordsittning och Commitésittning. Härnäst jag kommer till Stockholm tänker jag likväl arrangera mig något annorlunda, och undanbedja mig en och annan af de högtidliga Orgierna för att få så mycket mera tid för Socratiska samtal och Socratiska måltider i Friherrinnan Åkerhielms soffa. Haf emedlertid tack för de få stunder jag med dig fick tillbringa och låt oss anse dem som företalet till ett blifvande utförligare verk öfver lefnadsvishet och lefnadsglädje.

Min resa gick långsamt, men i öfrigt utan alla *oangenäma* äfventyr. I Linköping uppehöll jag mig blott en förmiddag, och träffade der de begge Antagonisterna Wallenberg och Wallman. Glöm icke att låta mig veta huru Rectoratssaken afgöres. I Jönköping var jag en hel dag öfver: förmiddagen i Scholan, middagen på calas, och aftonen på den så kallade Societeten der alla stadens herrar äro samlade för att spela och Damerna för att sy och sticka strumpor. Man är i Jönköping icke litet stolt öfver denna förträffliga inrättning, ehuru jag för min del ej kunde märka andra resultater af detta *döfstumma* umgänge än — kortpenningar och strumphälar, och underställer Åkerhielm om icke med en sådan *arbetsinrättning* för qvinspersoner äfven en smula *correktionsanstalt* kunde och borde förenas.

Lördagen d. 11 November kom jag hem, således en dag förr än jag var väntad. Här mötte mig naturligtvis en mängd med Consistoriella och Stiftsgöromål, och stora packor med bref på hvilkas besvarande jag ännu arbetar. Innan detta är undangjordt måste mina vänner ursäkta att jag ej skrifver, och tackar för sist. Dessa rader till dig hafva blott exceptionsvis tillkommit.

Din Fru Myhrman är, som jag hoppas, ej alldeles missnöjd med sin resa, och tyckes finna sig temligen väl på Tufvan. Det förstås af sig sjelf att hon helsar dig på det högsta. Likaledes min hustru som förbehållit sig att få skrifva några ord på andra sidan. Från mig måste du framföra tusen och åter tusen helsningar till Åkerhielm och hans och allas vår Engel. Så fort jag kan skrifver jag väl några rader till Å. Säg Franzén och Beskow det samma och förlåt det vanliga slarfvet och brådskan hos

Din
Vän
Tegnér.

*

95. Till C. A. Agardh.

Tufvan d. 20 November 1826.

MkBror!

Skånska posten kommer nu för tiden så sent om måndagarna, att jag som bor på landet ej hinner svara samma dag, och följaktligen måste vänta en hel vicka. Detta är orsaken hvarför jag ej förr än nu kunnat återskicka det öfversända Reversalet som nu följer, och alltså är hos dig på förfallodagen d. 23. Derjemte bifogar jag äfven ditt och Faxes namn för mitt lån i Malmö. Du kan vid tillfälle ge Biskopen sitt tillbaka.

Många tack för sednast i Stockholm och för dina bref af d. 26 Octob. och 10 November, dem jag nu som hastigast får besvara. Dina commissioner hos Tannström har jag uträttat så godt jag kunde. I afseende på Ekenstam lär ingen ting vara att tillgöra: åtminstone hade T. aldrig hört omtalas att han skulle vilja afstå sin löningstur, hvilket väl också låter otroligt. Deremot tycktes T. vara deciderad att ej släppa honom in på förslaget till Adjuncturen. — Expeditionen om löneförbättringarna är väl redan kommen. Bolmeer och Bring fingo hvardera 200 rdr b:co tillökning, Grähs 200 och Brunius 300. Mot fördelningen och ett större anslag till Brunius protesterade jag väl: men som han förut lär ha vida mindre än de andra, och Kronprinsen vill att ingen Professor skall ha mindre än 1000 rdr i lön, så kunde saken ej ändras. I öfrigt sade jag T. ärligt hvad karl Brunius är. Det kan vara nyttigt att veta för en annan gång.

Med Hills Profession ser det betänkligt ut. T. vill att han förestår Astronomien tills vidare, och blott för ett tillagdt arfvode. Jag sade honom, så lindrigt jag kunde, att Mathematiken derigenom tilläfventyrs blefve lidande: men han är kär i sin idé. När han blott fått ha den någon tid hoppas jag dock det går med den kärleken som med mången annan. För närvarande är ingen ting att göra dervid.

Wirsén träffade jag icke, men med Skogman talte jag flere gånger rörande ditt anslag till resa. Han lofvade att, så vidt sig göra låter, föröka det med 1 à 200 rdr Hb. bco. Permission får du när du anmäler det. Men kan du verkeligen i vår resa till Italien? Om vi få Riksdag, som nu tros, i September, så måste väl Commitén sammanträda i Juni. Vill du vara derifrån, vill du äfven vara ifrån Riksdagen. Är det venetianska ogräset så kärt och vigtigt att dess undersökning ej kunde ännu ett år uppskjutas? Lagunerna torka ej ut, lita på det. Snarare torde ditt fiskredskap förtorka,

men det kan ju blötas i Stockholm, uppfriskas i Skuggan. Jag tänker uppfostringsverket och statens bästa skulle vara af mera vigt än hvad som växer i de Italienska sörphålen.

Hos Tannström hade vi våra sammanträden efter din afresa, neml. Lefrén, Hartmansdorff, Ågren, Enberg, Tannström och jag, i afseende på den nya Scholan. Ett slags Scholordning uppgjordes derför, med hvilken dock hvarken jag eller Tannström äro fullt nöjde. Jag skall skicka dig den när jag får den renskrifven, äfvensom Expeditionen till Kungen den Enberg nödvändigt ville uppsätta, hvilket ej heller kunde nekas honom som Secreterare. Om hvad i öfrigt rör Commitén får jag skrifva härnäst: nu hinner jag icke. De begärda Anförandena skall du få till låns när jag fått afskrifterna af alltsammans färdiga för att skicka till Wingård.

Ditt Mst. i Statistiken har jag och skall skicka det med Bolmeer som jag hoppas i jul kommer opp med Christopher. Helsa B. att jag med nästa post skall skrifva honom till.

Hvad den tillämnade Tidningen angår, så skall jag äfven skrifva till Reuterdahl från hvilken jag har flere bref obesvarade. Att lemna Bidrag till ett Veckoblad synes mig litet svårt. Hvarför icke ge ut Tidningen i Häften som Svea? Det hade mera anseende med sig, och man undveke då att afbryta hvarje afhandling till och med hvarje utförligare Recension.

Helsa Engeström att han kan lyfta de 50 rdr bco han för mig utbetalt hos Sören Liljewalch som ännu har auctionsmedel inne för mig. Hvad min afgift är till EnkeCassan vet jag icke . . .

Helsa alla vänner och bekanta

Tuus

Tegnér.

*

Till B. Beskow. 96.

Tufvan d. 3 December 1826.

Bäste Beskow. Jag hade långt för detta bordt tacka dig icke blott för de flere glada och interessanta stunder din vänskap beredde mig i Stockholm, utan äfven sedermera för den skrifteliga fortsättningen deraf i 2:ne bref som jag efter min hemkomst emottagit. Men samma Schol-mara som red mig i Stockholm förföljer mig äfven här, der hon är mera practisk, och dessutom förenat sig med den consistoriella att plåga en fattig man. Förlåt derföre att jag gjort med dig som med mina fleste öfrige vänner deruppe, nemligen endast stillatigande tänkt på Er i Scholdammet, och gömt och skrinlagt all Er godhet i mitt hjerta.

Några få och lösliga anmärkningar öfver 1:sta Del. af din Erik bifogas. De röra för det mesta endast versifikationen, således bagateller: men du vet att jag är bagatellier i den vägen. Med några penndrag ändrar du lätteligen det der, om du annars finner dig böra det. Det väsendtliga felet i Erik är väl det som gerna är gemensamt för hela detta slag af Romantisk Tragedi, nemligen att Handlingen är för vidtomfattande och spridd för att kunna concentrera till någon egentelig enhet och derigenom får, liksom Ellipsen, mera än en focus. Härigenom kan ej heller interesset sammanhållas på en enda punkt, utan delar sig åt flere håll och förlorar derigenom i intensitet hvad det vinner i extension. Men detta hör, som oart, till hela arten: och din Erik har, helst i andra delen, så många djupt ingripande och högpoëtiska ställen att man gerna öfverser det något diffusa i Handlingen. Dessutom är der Eriks caracter renad från sitt jordiska slagg af vankelmod och obeslutsamhet, det är först i fängelset som han bestiger sin egentliga thron, och bär vida bättre sin olycka än sin lycka. Också har du här

haft friare händer, ty Historien som alltjemt står och lyser på thronerna stannar med sin lykta utanför fängelsedörren, och på murarna innanföre kan man måla hvad scener man vill. Men härom en annan gång vidare. Om du i öfrigt fortfar i din önskan att jag inför allmänheten skall yttra något öfver Stycket så underställes huruvida det ej skedde lämpeligare i en Recension än i ett Företal. Det sednare har hos oss hittills ej varit vanligt utan öfver döda författare, och dig räkna vi ännu med glädje bland de mest lefvande. Men jag bör ej förtiga att jag, troligtvis på länge, disponerar litet tid och således ej kan yttra mig annorlunda än aphoristiskt, hvilket i allt fall gerna är min vana. Vida både grundligare och bättre skrefve Geijer, eller Atterbom eller Brinkman, bäst af oss alla Franzén. Meddela mig emedlertid om du gör några *väsendtliga* förändringar.

Hvad Ekbom angår så anser jag, liksom du, vara bäst, att afbida tiden tills den nya TullChefen blir utnämd. Ett så högvigtigt Embete kan ej länge stå Vacant. Nämnes Presid. Löwensköld som jag hört sägas, så har jag till honom några goda canaler och känner honom dessutom personligen, ehuru jag naturligtvis mest räknar på din verksamhet. Det är för öfrigt en ganska lycklig idé att smyga in Poësien i Tullen. Hvad i öfrigt stackars Hedboms[!] Poësie angår, så har jag derom just icke så höga begrepp, i synnerhet efter läsningen af en Tragedie som han sammansatt i sommar, och som kallas Försoningen efter Döden. Det är egenteligen en dramatiserad RiddarRoman à la Vulpius: men Melpomene är gossen allt för öfvermäktig. I öfrigt är lättare att poëtisera Tullbommen än Prestkragen. Expertus novi. —

Tusen helsningar till mina vänner, Franzén, Leopold, Åkerhielm, Brinkman och äfven Stjernstolpe, helst på förmiddagen: när julen kommer gör jag mig väl påmint

hos någon af dem. Men tiotusen till din tyvärr ännu *olinierade* Fru som jag hoppas att med dig få se hos oss i vår. I anseende till reparationer i Biskopsgården torde jag komma att qvarstadna på Tufvan till Midsommar. Min hustru ber er begge ej förgäta sig

Din

Vän

Tegnér.

[Bilaga.]

Akten I.

1 Sc. »ej denna klagan *dina läppar flytt*» i stället för undfallit, kommit öfver dina läppar, torde förefalla tvetydigt.
— — »glömma hvarje nådigt *öga*». Man säger en nådig *blick*, månne äfven ett nådigt öga?
— — »det [trädet] ej *stäckas* bör». Månne ej skriffel för *ställas?* »uti den *åldrigt kalla* ekens skugga». uti den gamla ekens kalla skugga, vore kanske mera otvunget.
— — tankens *vapen*. Vapen betyda här sköldemärken, som också tydligare uttryckte meningen.
»*De* gamla tingens ordning», bör väl vara *den*
— — »och Erik hatas skall — *än mer* föraktas». Betyder detta att E. skall bli mer föraktad än hatad: eller att det är mer att föraktas än hatas? Versen är otydlig.
»är slaf af hennes tjusande behag», saken är vanlig: men månne ej uttrycket något *för* vanligt och förslitet?
— — »försänkt uti passionens *rus*». Man säger *försänkt* i dvala, månne äfven i rus, ehuru det kommer af våtvaror?

4 Scen. »I Kungens namn, jag fred befaller *här*». Constructionen något tvungen.

5 Scen, Afskedet mellan Ragwald och Maximilian, mellan far och son, kunde väl vara litet mindre kort, litet mindre likgiltigt. Deremot tror jag att

8:de Sc. der Påflige Nuntien och SändeBuden från Revel uppträda kunde utelemnas, då dessa egenteligen ingen ting bidraga till Handlingen, eller verka till bestämmande af Eriks öde eller ens till utvicklandet af hans karacter, och i en Tragedi ej kan vara fråga om att, som i ett ConstitutionsUtskott, ha StatsRåds-Protokollerna kompletta.

9:de Scen. »Du vet, det band — upprorsstiftarns boja». Motsatsen mellan blodsband och boja torde väl vara något för spelande, och mindre metaforiska uttryck här att föredraga.
— »mig syns *det ej*». Månne ej heldre: mig syns ej så?

Akten II.

6 Scen. »Furstinna, bådande min Konungs ankomst» etc. tyckes vara en något för sirlig anmälan.
7 Sc. »Så fattigt är då lifvet — i en blink». Hela denna Tirad af Maximilian torde väl behöfva retoucheras såsom något för dunkel; ty en oklar bild är alltid en misslyckad.
9 Sc. »Emot det *kallt förgylda* fängelset». Kallt och förgyldt är väl meningen. Varm förgyllning brukas endast af Guldsmeder.
10 Sc. — »*segrens son*», något pretiöst för *segrare*.
13 Sc. »De vägra mig det enda steg som än kan rädda?» versen är öfvermätig.
16 Sc. — »dolken sänkas skall — till min plåga». Flickans bild i hjertat är en något försliten bild. Att till och med sticka en dolk genom bilden är obarmhärtigt.
»Har man ej sagt att sjelfmördarn begrafs» är emot prosodien. Hela stället är ett bland de skönaste och mest poëtiska. Hvarför fördunkla det med en falsk accentuation: »Har man ej sagt sjelfmördaren begrafs», eller Sjelfmördaren, så säger man, begrafs, gåfve samma mening.

Akten III.

4 Sc. »Den blick som under malmens tunga krona — fosterlandets». Meningen, att neml. en Kung ej får älska annat än fäderneslandet, kunde väl uttryckas enklare.
10 Sc. »Hästsko, *fordna segrars son*» Genealogien är en osäker vetenskap. Gör som Erik XIV och tänk på *Horn* härofvanför.
15 Sc. Att Maximilian mördades må ligga i Eriks karakter, men icke derföre i Cathrinas att sedermera fördraga och fästa sig vid mördaren. Åtminstone borde väl någon motivering häraf ägt rum. någon explikation mellan kontrahenterna, en renings- en försoningsakt. Nu smittar Erik med sina blodfläckar ner den hvitklädda Cathrina, utan att hon ens beklagar sig deröfver.

Akten IV.

2 Sc. Underställes om icke hela förslaget att gifta Erik med Sturens dotter, hvilket här blott lösligen omnämnes och ej har några vidare följder, kunde utelemnas. Som det nu förekommer tjenar det endast att bevisa Göran Perssons bristande inflytelse på Kungen.
3 Sc. »hoppningsfulla söner» för *förhopp*ningsfulla är betänkligt, helst hoppning är helt annat än förhoppning.
6 Sc. »Allt är förbi, du säger, jag ej tror det». Tvungen ordställning. I Dialogen, som i Kärleken, tåles poësie, men icke tvång.
10 Sc. »*sig* rörde långsamt krigarne mot griften» är väl misskrifning.

Akten V.

1 Sc. »*Villans barn*». De förvillade vore enklare.
10 Sc. att Erik löper som en narr ifrån det halfvunna slaget som derigenom förloras, är dock allt för ömkeligt, och borde väl åtminstone

genom någon anledning motiveras. Thronafsägelsen i 15 Sc. torde väl också vara något för klenmodig, något för plötslig. Visserligen ligger det både i Historien och i Eriks karakter att den måste ske: men öfvergången från beslutet att dö som en man till en sådan slapphet är väl för hastig, för att ens i hans vacklande sinne vara naturlig. Den önskan att skona oskyldigt blod vore väl också naturligare i hans än i Hertigarnas mund. Kunde ej Erik, antingen i en Monolog eller i ett samtal med Mornay sammanfatta sina skäl för afsägelsen, sätta den i förening med sina astrologiska griller, med sin kärlek till fäderneslandets lugn o. s. v., med ett ord, falla med något mera värdighet och rädda sin ära när kronan ej stod att rädda? —

*

Till J. M. Lång, född Stenstrand. 97.

Härjemte har jag äran öfversända fortsättningen af Stagnelii arbeten: en lycklig Poët emedan han är *död*, hvaraf en och annan ej kan berömma sig. Jag hade sjelf gerna framlemnat Boken, var äfven i förmiddags i Staden och höll Consistorium; men Vexiö Etiquette lär, ibland annat, äfven förbjuda Fruar att emottaga visiter på förmiddagarna. Om KammarRådinnan läser flitigt torde jag snart få tillfälle att personligen aflemna tredje delen, så framt annars en svår snufva och bröstvärk tillåta mig att komma ut. I annat fall anhåller jag att likväl ej bli alldeles förgäten, och att — fritt få afundas den lycklige döde.

Ödmjukast

Tegnér.

Tufvan d. 13 Dec. 1826.

*

Till C. G. von Brinkman. 98.

Tufvan d. 20 December 1826.

Du ser att jag skrifver på den stora orättfärdighetens dag, på Sv. Academiens prisdag. Hvad som skett förargar

mig mera än det kan och bör förarga dig, ty för alla bättre sinnen är det lättare att fördraga en orättvisa mot sig sjelf än mot andra. Dessutom har jag, hvad du icke har, nemligen kamratskapet, att blygas för. Men detta är den välförtjenta följden, det billiga syndastraffet för den feghjertade vanan att i »Foglarnes VitterhetsAcademi» intaga den ena *Blåkråkan* efter den andra. På deras frukter skolen I känna dem, heter det. Men nu bära de inga andra vittra frukter, än då och då ett vrångt och förvridet omdöme (ty en och annan *episk* vattensvamp, och en eller annan *rhetorisk* Erica Vulgaris vill jag ej räkna). Vid dylika omdömen visar man sin sjelfständighet derigenom att man bildar en opposition mot den poëtiska aristocratien, och försvarar det högvälborna pöbelväldet. För de vältaliga väderprofeterna och för Gustaf Erikssons klockare är dock frestelsen alltför stor att vid bedömmandet af Poësie ha rätt emot Franzén, Leopold, Wallin. Att nu förlora ett pris som af en sådan pluralitet bestämmes bör visserligen i sig sjelf vara *dig* likgiltigt. Men det obehagliga i saken ligger för dig deruti att du är känd som författare, för Acad. deruti att hon nu åter ger sig en ny ridicule då man försmår hennes drickspengar; ty att du skulle emottaga samma pris som Afzelius hade man väl dock icke kunnat vänta sig. I öfrigt bestyrkes härigenom hvad jag länge trott, att du inom Acad. har personliga ovänner. Detta kunde visserligen, under andra omständigheter, vara både dig och dina vänner likgiltigt: men nu hindrar och fördröjer det en sak den *vi* måste anse vigtigare än du. — Hvad Franzéns förhållande angår så kan jag visserligen icke fullt försvara det; men till hans urskuldande bör du dock påminna dig att han måste anse sig säker på sin seger den han redan hade i händerna då Kullbergs alldeles oräknade desertion med ens förändrade saken. Detta inträffade,

liksom Saxarnas desertion vid Leipzig, just i det afgörande ögonblicket; och då ingen fältherre, äfven en större än F. kan i sin calcul upptaga förräderiet, emedan det är en obekant storhet, är han väl ursäktelig att ej ha velat retirera i förtid. Visserligen hade han både som vän bordt göra afseende på din önskan, och som Embetsman på din fordran: men i fall hans tanka segrat som den bordt, som den äfven gjort i fall icke ett visst JusteringsRåd funnits inom Academien, så hade ju härigenom hvarken du eller vi andra haft skäl till missnöje. Med ett ord, icke blott för välmeningens, utan äfven för probabilitetens skuld, tycker jag du bör förlåta vår älskade, fast svage vän. —

Hvad jag skrifvit till Acad. i anledning af Tassos död kan jag nu icke så noga påminna mig. Det skedde i hast, och då väger man icke så noga sina uttryck och äfventyrar mer än annars att bli missförstådd. Att den *historiska* eller rättare *annalistiska*, factiska sanningen nödvändigt i sig sjelf skulle vara en poëtisk, att man således i allmänhet skulle kunna göra ett poëm derigenom att man, som Ling i Gylfe, versifierade PostTidningen — detta tror du visserligen icke ha varit min mening. All poëtisk sanning förutsätter likväl icke blott logisk tänkbarhet, utan äfven historisk *sannolikhet*, grundad på temporella, locala och psychologiska rimligheter. Iakttagas dessa så är det visserligen i poëtiskt hänseende likgiltigt om handlingen är verkelig eller diktad; och i denna mening taget är det otvifvelaktigt möjligt att *ljuga sig till Poësi*. Min tanka är endast den att denna *lögn* merendels är onödig. Ty för det mesta har hvarje händelse i sig sjelf en poëtisk *kärna*, som utgör dess egentlig. och innersta väsende: att derifrån bortskala allt som är oväsendtligt och tillfälligt, att få kärnan bar, är den egenteliga poëtiska konsten, nemligen hvad poësiens *materia* angår. I detta afseende är Poësien egenteligen en *afsöndringskonst*

en smältningsprocess som bortrensar slagget och lemnar malmen ren. En stor poëtisk gåfva består just deruti att se den dolda malmådran i hvarje sak och vilja se den rätta synpunkten hvarur tingen måste betraktas: med andra ord, poësien är för historien hvad perspectivet är för målningen. Det är orätt att Poësien eller Konsten i allmänhet söker blott det *sköna* som fladdrar på ytan af tingen: det söker hon blott i afseende på formen, som formell, och som sådan är hon fortgående *dikt*, ty all form måste skalden bilda ut ur sig sjelf: men i afseende på materien tränger hon till tingens rot och väsende: och om hon äfven här diktar, så har hennes dikt endast värde i den mån hon öfverensstämmer med den rätta verkligheten. I Tassos död var det just denna *väsentliga* historiska sannfärdighet som frapperade mig: de små afvikelser du omnämner i afseende på tid och anordning höra endast till accidentia: alla de stora momenterna äro rent historiska. Men i allmänhet blygas våra poëter för sanningen, såsom alltför simpel och naturlig, och ingen ting synes dem lättare än att dikta bättre än Historien. Hvad Sagan angår så är hon, i afseende på materien, redan poëtiserad historia. Gif henne tillika en poëtisk form så har du Epos färdigt. Om jag i förra afseendet här och der afvikit från den Isländska Frithiof, så kommer det derutaf att jag på sådana ställen ansett Sagan ej hafva fulländat sin poëtiska afsöndringsprocess.

Hvad du säger om det poëtiska Språkets *adelskap* är både sant och skönt, så snart du nemligen äfven medgifver *Enkelheten* ett rum på Riddarhuset. Jag fruktar annars, att äldste Grefven, nemligen Homerus, kommer att stå utanför; ty han går i en sådan enkel, himmelsblå drägt, utan både stjernor och band, att hvarken Brahe eller Dela Gardie skulle vilja kännas vid honom; och det är hans lycka att ingen af Svenska Academiens Grefvar gjort hans

personliga bekantskap. Att de gamle, synnerligast Grekerna, hade ett eget poëtiskt idiom är sant, men likväl med många inskränkningar. Den så kallade Episka Dialecten t. ex. var dels blott en *gramatikalisk* afvikelse från ἡ κοινή, dels en blott *Archaisme*, och stod till det brukliga språket i samma förhållande som Bibelspråket till nuvarande Svenskan. Men egentligen är det väl just i det *archaistiska* som här de 16 anorna ligga; ty annars vet jag just icke att Homerus skydde något ord eller talesätt ur hvardagsspråket, eller rättare hvardagslifvet och hvardagsspråket på hans tid föllo tillhopa med det poëtiska. Derföre *blef* också hans språk mera poëtiskt än det *var* från början: det låg till sig och fick en ærugo nobilis. Ty det *forntida* är i sig sjelft adligt: det är blott af *nyadlade* som man dessutom äfven fordrar förtjenster. Det är på denna grund som jag i Frithiof begagnat så mycket föråldradt som jag vågat i språkväg. Om jag nånsin finge tid att utföra påtänkta — naturligtvis mycket förkortade och heterodoxa — bearbetningar af *Esaias* och *Job*, så skulle jag visserligen ej uraktlåta att dervid använda så mycket af vårt gamla kärnfulla Bibelspråk som läte sig göra. Hvad Fransoserna angår så gör du dem, i detta som i många andra afseenden, orätt, då du påstår att de sakna poëtisk språkadel: åtminstone ha de gjort hvad de kunnat för att få den: och det är väl icke heller Språkets fattigdom som hindrat dem derifrån, ty det är rikare och finare utbildadt än något annat af *Latinskt* ursprung. Men felet är det att språket anses såsom afslutadt genom Franska Academiens Dictionaire, följakteligen är i lefvande lifvet dödt, och derigenom ej har någon *forntid*, är ett stagnerande præsens utan både Præteritum och Futurum. Under sådana omständigheter kunde de ej göra annat än hvad de gjort, för att få åtminstone en Titulär-adel: de nobiliterade hälften af Språket och anslogo den, såsom ett

stående Majorat till Poësien; den andra hälften blef för prosan och umgänget och pöbeln. Jag känner intet Språk der rangskillnaden är så skarp och bestämd mellan prosaiskt och poëtiskt uttryck som Fransyskan; hvaremot i Engelskan, Tyskan och Svenskan nästan hvarje ord, om det endast förstår att producera sig, kan Gudilof! tjena sig opp till poëtiskt adelskap. Detta anser jag i det hela för en fördel; ty hvarföre skulle Poësien vara fattigare än prosan, hvarföre skulle en konst som är ämnad att omfatta menniskolifvet ej äfven omfatta hela dess uttryck, menniskospråket? När pöbeln skockade sig utanför den galna Portugisiska Drottningens fönster, utsträckte hon sin hand och utropade: »jag adlar Eder alla.» På samma sätt ville jag äfven utsträcka min hand öfver hela den *Lindforsiska* Svinmagen och adla allt dess innanmäte: men jag ser väl att det icke låter sig göra. Ty en stor del af orden hafva en så inbiten bondaktighet och trivialitet som Lexicografen sjelf. Det *ädla* är dock ett afledt och conventionelt begrepp, och gränserna derföre låta icke med någon säkerhet bestämma sig. För dess ömtåliga betänkligheter uppoffrar jag ej gerna uttryckets lif och åskådlighet. Men huru mycket man i denna väg kan våga, äfven i de högre Skaldearterna, beror på något subjectift, på en inre tact, ett inre sinne för det skickliga och passande, som väl också i mer eller mindre grad, finnes hos alla bättre Författare.

Huruvida Poësien *väsendteligen* är målning lemna vi till en annan gång derhän, — helst då du erkänner att den i detta fall kan och bör vara *enfärgad*. Uppträder icke Goethe sjelf, ehuru en ÖfverstePrest, som oftast i *hvitt*, i messkjorta, under det att Tempelsoparne (*οἱ νεωκόροι*) gå i *brokot kjortel?* Jag fruktar verkeligen för hvad du med rätta kallar en tom och prunkande Catholicism i poëtisk framställning, så mycket mer som jag sjelf i min mån

dertill torde ha bidragit; men det förstås af sig sjelft, att det icke är den slösande rikedomen, utan den utsmyckade fattigdomen som jag fruktar. Den rike använder sina skatter som han vill; men den fattige som vill likna honom måste hjelpa sig fram med lån och ser ändå alltid taskig ut. Hvarföre skulle dessutom den poëtiska rikedomen alltid ge sig tillkänna genom bildprunk och sesquipedalia verba? Trifves icke den djupaste känsla, ja äfven den djupaste tanka bäst i de enklaste uttryck? Och deremot huru ofta bor icke idel tomhet under det utmålade skalet? Jag värderar uppriktigt Nicanders återhållsamhet der han så lätt kunnat falla in i poëtisk liderlighet. Om du närmare betraktar det af dig med rätta klandrade stället i hans poëm, hvad är det egenteligen som stöter dig? Jo en tvungen och tillskrufvad construction, tom ordståt, förslitna och sökta bilder. Skall bilden dragas fram vid håret så gör han alltid en elak mine; men kommer han frivilligt så bör man visserligen ej visa bort honom, nemligen om han får rum, och behöfves. — — Den 24 December. Främmande hindrade mig att sista postdag affärda detta bref, hvarmed jag också är rätt nöjd så vida jag nu äfven kan tacka dig för ditt sista af d. 19. Jag gillar på det högsta din ståndaktighet. Den första regeln i lifvet är att ej låta huttla eller skrämma sig: du har vid detta tillfälle handlat som det anstår en man. Jag kan omöjligt inse med hvad skäl Acad. just i afseende på dig vill göra ett undantag både från sina stadgar och sin vanliga praxis. Det hade varit feghet att ge vika för sådana nycker. Deremot har Acad. full rätt till ditt manuscript (ehuru ingalunda till dess uppläsande) och det måste du således lemna; ty att du ej *vill* emottaga belöningen är icke hennes fel, och inga andra Skrifter än de *obelönta* återlemnas. Franzén är ju under allt detta uppenbarligen mera att beklaga än att klandra. Så väl af bref från honom sjelf

som af gammal bekantskap med hans lynne vet jag hur mycket han lider af detta krångel, så mycket mer som han verkeligen felat, ehuru det skett i välmening. Med *honom* bör du således ingalunda stöta dig. Hvad de *blåsura* angår så kan du ju alltför gerna skratta åt deras onåd. Drar du dig undan så uppsöka de dig nog, och i allt fall ser jag icke hvad du förlorar på motsatsen. En plats i Acad. bli de ändå slutligen tvungna att erbjuda dig. Men Beskows försigtighet förefaller mig något lumpen, så framt den annars icke är en oriktig misstanka af dig; ty som Hofman må de stora kunna gagna honom, men som författare ser jag icke hvad han af dem skulle kunna vänta sig för fördelar. Pris kunna de väl ge, men vitter ära ha de i sanning icke att bortgifva. Jag hoppas du gör B. orätt.

Jag önskar dig lycka att ha fått ditt StatsRåd fullt och kan icke utan afundsjuka tänka på ditt bättre lif. Huru gerna vore jag icke någon gång midtibland Eder och biktade för Engeln, och lyssnade på fågelsång och gladde mig med den glada, och sörjde med den sorgsna. Här lefver jag, ehuru jag ständigt har främmande, fullkomligt isoleradt. Karlarna vill jag ej tala hvarken om eller med, och det samma gäller nästan äfven om Fruntimmerna. Visserligen är här en temmeligen ung och rätt vacker Fru som alltjemt vill läna böcker af mig, alltjemt vill ha vers och otvifvelaktigt ännu mer, om lägenhet gafs: men du vet att mitt hjerta står på bår och jag vill ej störa det dödas ro: det hade oro nog medan det lefde. Under sådana omständigheter är det ej underligt om jag med saknad tänker tillbaka på Stockholm. Framför derföre mina hjertligaste och vördsammaste helsningar för Grefvinnorna De Geer och Ugglas och Montgomery samt Fröken Marie: men dessutom för Engeln en alldeles särskilt helsning, hälften dyrkan, hälften vänskap; helsa vördnadsfullt som från ett skriftebarn, och

varmt som från en broder. Gör mig äfven påmint på det vänskapsfullaste hos Åkerhielm och Leopold. Till den förstnämnde borde jag långt för detta ha skrifvit: men dels mina många scholsysslor, dels och i synnerhet det obehagliga tvång, hvari jag med en oduglig fast beskedlig Notarius befinner mig att sjelf nödsakas uppsätta alla betydligare Expeditioner, ha hittills borttagit all min tid. —

I Lund skall nu utges en LitteraturTidning. Flere Academici hvaribland Agardh, äro engagerade deri. Man har begärt af mig Jätten Finn eller något annat af Helgonabacken. Hvad råder du mig till? — Min hustru och din Fru M. skicka dig idel helsning till julklapp, och för egen del bifogar jag flere till Franzén, Adlerbeth, Beskow, Nicander. Lycka till julen och årets slut.

Din
Vän
Tegnér.

*

KOMMENTAR TILL DIKTERNA OCH DE PROSAISKA UPPSATSERNA

Af de här meddelade 18 dikterna ingingo 17 i jubelfestupplagan; den nytillkomna är *Till Sina Palm*, s. 191.

Af de 19 prosaiska uppsatserna meddelas här de 7 första, *Odaterade predikningar*, för första gången. Dessutom ha *Vid vigningen af Berga Kyrka*, s. 286, *Vid invigningen af Skatelöfs Kyrka*, s. 311, här återgifvits fullständigt, under det de i jubelfestupplagan stympats; detsamma gäller, fast i mindre utsträckning, ett par af de kortare uppsatserna.

S. 3. **Frithiofs Saga.** Till grund för trycket har lagts Tegnérs originala renskrift, som i början af år 1825 skickades till Stockholm i och för tryckningen. Af denna renskrift tog Brinkman en afskrift, hvilken vandrade i tryckeriet; Tegnérs original fick Brinkman behålla, och det har efter hans död tillika med hans öfriga samlingar kommit till Uppsala Universitets Bibliotek. Se härom Tegnérs bref till Brinkman af den 27 febr. och 3 mars 1825! Jfr äfven Brinkmans tacksägelse, WRANGEL, *Brinkman och Tegnér*, s. 107.

Då Brinkman dels afskrifvit dels korrekturläst den första upplagan af *Frithiofs Saga* (Stockholm 1825, Tryckt hos Direct. Henrik A. Nordström), är det mycket i denna upplagas stafning och interpunktionen, som förskrifver sig icke från Tegnér utan från Brinkman. Därtill kommer att han på åtskilliga ställen genom felläsning korrumperat texten, utan att detta alltid senare blifvit upptäckt. Säkrast och riktigast har därför ansetts vara att här återgå till den omsorgsfulla och klara Tegnérska renskriften. (I det följande kallas den Renskriften.) Dock ha de ändringar i stafningen, som Brinkman fått auktoriserade af Tegnér — se t. ex. Tegnérs bref af den 3 mars 1825, där han bifaller stafningen *Frej* och *Freja* i st. f. *Frey* och *Freya* — gifvetvis blifvit respekterade.[1] Likaså de rent språkliga ändringar, som Tegnér på Brinkmans förslag genomförde; naturligtvis ha äfven de ändringar, som Tegnér företog i senare upplagor, här införts i texten. För alla dessa detaljer och varianter redogöres i de textkritiska noterna till hvarje särskild romans, hvarvid hänsyn tagits till följande under Tegnérs lifstid utkomna upplagor: Andra upplagan 1825; Tredje upplagan 1827; Fjerde upplagan 1828; Femte upplagan 1831; Sjette upplagan 1840; Sjunde upplagan 1842 (de tre första hos Nordström, de tre sista hos P. A. Norstedt & Söner).

I de textkritiska noterna till hvarje särskild romans redogöres likaledes för varianter, hämtade ur de äldre trycken i Iduna och — framför allt — ur originalhandskrifterna i L. U. B., hvilka delvis äro koncept. (De kallas i det följande Konceptet.)

Angående *Frithiofs Sagas* kronologiska plats må följande erinras. Första gången den omnämnes af Tegnér är i brefvet till J. Adlerbeth den 9 mars 1820, då 16:de till 19:de romanserna skickades till Iduna. Den 11 februari 1821 förklarade Tegnér, i bref till Adlerbeth, att han

[1] Hit kan också räknas, att tryckets *qvinna*, *qväll* o. s. v. blivit bibehållna, ehuru Tegnér skrifver *quinna*, *quäll* o. s. v.

icke på länge kunnat sysselsätta sig därmed. Den 7 april 1821 skref han till J. F. Lundblad, att han »slutat, men ännu icke börjat Frithiof»; han skulle alltså ha diktat äfven 20:de till 24:de romanserna. Enligt ett bref till J. Adlerbeth af den 13 april ansåg han sig dock först till midsommar kunna lämna dessa romanser till trycket; af hans ord synes framgå, att äfven några af romanserna 1—15 varit skrifna. I verkligheten skickades 20—24:de romanserna emellertid först den 28 okt. 1821. Den 25 april 1822 skref han till Brinkman, att han nu återupptagit arbetet, och sände som profbit den första romansen. I bref till Martina von Schwerin af den 3 maj 1822 bekräftar han, att han återupptagit dikten, sedan den »snart ett år legat afsides». I bref till Amalia v. Helvig af den 15 maj 1822 förklarar han, att han »på mera än ½ år» ej kunnat sysselsätta sig med den. Den 24 aug. 1822 skref han till Adlerbeth, att »några nya romanser» voro färdiga, »men 12 à 13, således hälften, återstå ännu». Hvilka de nya romanserna varit utom den första, *Frithiof och Ingeborg*, är icke bekant. Den 7 okt. 1822 skref han till Martina von Schwerin, att han under terminen föga fått arbeta på Frithiof; han talar om den scen, som ligger till grund för *Frithiofs Lycka*, såsom en blifvande arbetsuppgift. Den 3 april 1823 skref han till C. P. Hagberg, att »Frithiof är icke ännu färdig, kunde dock väl snart bli det». Den 25 jan. 1824 skref han till Brinkman: »Sedan Nyåret har jag skrifvit 3 nya Romanser på Frithiof, af hvilka 2:ne äro temmeligen vidlyftiga. Af de 24 som skulle utgöra det hela återstå mig nu endast sju.» Brefvet till Brinkman den 5 febr. 1824 låter påskina, att han höll på att dikta *Frithiofs Lycka;* huruvida detta är bokstafligen sant, torde dock vara ovisst, måhända hörde denna romans till de 3 nyss skrifna, som han ämnat läsa upp för Martina von Schwerin på Sirköpinge, hvarom se brefvet till henne af den 27 jan. 1824. Den 29 jan. 1825 skref Tegnér till Brinkman: »Jag har nu slutat Frithiof.»

Beträffande *Frithiofs Saga* förekomma litteraturhistoriska och estetiska anmärkningar i så godt som hela Tegnér-litteraturen, hvilken finnes förtecknad hos Böök, *Den romantiska tidsåldern*, s. 50—53 (jfr äfven tillägget!), äfven ingående i Sylwan, m. fl. *Svenska litteraturhistoriens historia*, del II. En del af de viktigare arbetena sammanställas här: C. A. Hagberg: *Minnestal öfver E. T.*, Lund 1847; Gustaf Ljunggren: *Tegnér och Oehlenschläger*, i Smärre skrifter I, Lund 1872; Densamme: *T:s Frithiofs saga*, i Smärre skrifter II, Lund 1879; E. Schwartz: *E. Tegnérs ställning till vissa pedagogiska och viltra tidsströmningar*, s. 55—62; Robinson-Feilitzen: *Kätterska tankar efter en omläsning af Frithiofs Saga*, Nordisk tidskrift 1887; Otto Sylwan: *Vikingabalken* (i Minnesskrift utg. af Filolog. Samfundet i Göteborg 1910); Henry Olsson: *Tegnérs episka och dramatiska planer under Frithiofsåren*, Samlaren 1916; Martin Lamm: *Försoningstanken i Frithiofs saga*, Samlaren 1916; Th. Hagberg: *Om Frithiofs Saga*, Uppsala 1866; Georg Brandes: *Esaias Tegnér*, København 1878, s. 121—160. — Se dessutom Tegnérs *Sjelfbiografiska anteckningar* (1839) och hans *Anmärkningar såsom inledning till Frithiofs Saga* (1839), samt de talrika bref-uttalandena; jfr äfven Elof Tegnérs anmärkningar i Jubelfestupplagan, VII: 83—88.

I de här nedan följande noterna till hvarje särskild romans hänvisas till litteratur, där detaljer och speciella problem blifvit upptagna till behandling.

S. 5. I. Frithiof och Ingeborg.

R. 20. *hete.* Så både i Renskrift och Koncept. Trycken ha däremot *hette.*

R. 82. *nyfälld* i Renskriften ändradt från *nyfödd.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 56. *den stolte*

R. 90. *en älskad mö,*

R. 97—98 ändr. fr.

Han växte in i snöhvit ull
med skölden utaf virkadt gull,

R. 100 ändrad fr. *hans pansar.*

R. 101. *Dock* ändr. fr. *Men*

R. 103—104 ändr. fr.

och när hon ser dem sjelf så lika
då rodnar hon och gläds tillika.

R. 109 ändr. fr.

Så länge Dag på fästet står,

R. 113 ändr. fr.

Så länge Natt på fästet står,

R. 117—124. Dessa tvenne strofer tillagda i marginalen.

R. 126. *verldens* ändr. fr. *himlens*

R. 139 ändr. fr. *Du är en bondes son*

R. 142. *neråt*

R. 150 ändr. fr. *dess stamfar, högt i Thrudvang bor.*

R. 151 ändr. fr. *Han skattar namnet ej, men värdet:*

R. 155. *du hvita lilja!*

Vid rad 148 har en främmande hand i marginalen gjort följande ändringsförslag med blyerts: *och byta hjelm i kunglig krona.* En annan hand har tillfogat följande slutstrof:

Vårt namn tillhopa, tro mitt ord,
skall ljuda i den höga Nord
en dag uti en sång, som ingen
kan nå i hela Skalderingen

Romansen var färdig före den 25 april 1822, då den sändes i bref till Brinkman. Jfr Tegnérs uttalande till Brinkman den 30 juni 1825 och 16 febr. 1826. Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 63—65, Densamme, *T:s bildspråk* (Smärre skrifter III), s. 95—97, A. Blanck, *Frithiof och Ingeborg—Paul et Virginie* (i Studier tillägnade Karl Warburg 1912), E. Wrangel, *Tegnérska släktminnen*, s. 144, Erik Wallén, *Nordisk mytologi i svensk romantik*, s. 141—142.

S. 12. II. Kung Bele och Thorsten Vikingsson.

R. 42. *ensamt.* Så både Renskrift och Koncept. Trycken ha däremot *endast.*

R. 110. *somnad* ändr. fr. *ringlagd.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 5. *offerhus* ändr. fr. *tempelhus*

R. 19. *tempelrunden*

R. 45. *Nog* ändr. fr. *Väl*

R. 58. *öcknen*

R. 63 ändr. fr. *Helt ringa är det värde*

R. 68. Härefter en korsad strof:

Var ej för vek, o yngling; ty nåd mot en
är orätt emot alla som fela sen.
Sin mildhet ångrar mången, men aldrig sporde
jag konung som fått ångra hvad rätt han gjorde.

R. 90. *storm och solsken* ändr. fr. *dagg och hagel*

R. 110. *ringlagd orm*

R. 142. *o älska, som en fader,*

R. 148. *mot stranden.*

R. 151. *Bror Thorsten*

Efter sista raden har en okänd hand i Konceptet tillagt dessa två strofer:

Så söng i sena dagar en hög Tegnér
och så har skald ej sungit alltse'n Homer.
Sin Hjeltesång, i toner som Svanens rena,
upstämde vid hans sida Franzén allena.

Så Ledas tvillingsöner, på himlens rund,
stå tindrande och höga i midnattsstund,
och skrida genom sekler, så trygga båda
att aldrig någon tredje i raden skåda.

Därefter finnes tillagdt med Franzéns hand:

Nej, ensam går den ende, som Solen går.
Ej vågar Månen följa dess höga spår.
Doch vid dess möte denne så säll sig finner
Ehur han blek och matt i dess glans försvinner.

Romansens tillkomstdatum är okändt. Se G. Brandes, *E. Tegnér*, 1878, s. 100, G. Ljunggren, *Ts Frithiofs Saga*, s. 65—66, F. Böök, *Tegnér och Ossian* (Saml. 1916), s. 153, H. Bergstedt, *Till frågan om motsägelserna i de homeriska dikterna* (Nord. Tidskrift. 1890), s. 663—664, Eva Thomé, *Inflytanden från Oehlenschläger i Tegnérs dikter*, Finsk tidskrift 1918, I: 282—283.

R. 64. Denna rad är lånad från Jean Pauls *Titan*, där det om en man heter, att han »zog aber immer als ein Strom mit eignen Wellen durchs Weltmeer» (Werke XXI, Berlin 1827, s. 4).

R. 70. Jämför Tegnérs yttrande om detta ställe i bref till Brinkman af den 17 mars 1825.

S. 19. III. Frithiof tager arf efter sin fader.

R. 7. Interpunktionen återfinnes både i Renskrift och Koncept samt i första—femte upplagorna. I sjätte upplagan 1840 uppträder första gången den meningsförvanskande interpunktion som senare följts, med komma efter *ägor* och intet komma efter *håll*.

R. 44 ändr. fr. *brynja vid brynja och hjelm vid hjelm och emellan dem stundom*. Denna lydelse återfinnes i Konceptet.

R. 121. *blodfläckade*. Så i Renskrift och Koncept samt i första—femte upplagorna. Från och med sjätte upplagan 1840 har i stället *blodfläckiga* kommit in.

R. 133. *lät*. Så i Renskrift och Koncept. Fr. o. m. första upplagan har i stället inkommit *let*.

R. 157. *flög* ändr. fr. *skjöt*

R. 174. *fästning*. Renskrift och Koncept samt första upplagan ha *sköldborg*. Med andra upplagan 1825 inkommer *fästning*, säkerligen en Tegnérsk rättelse.

R. 179. Renskrift och Koncept ha lydelsen *Var han ej konungason, konungsligt var ändå hans sinne*. Ändringen i trycket gjordes på förslag af Brinkman, hvarom se Tegnérs bref af den 10 mars 1825.

R. 184. *hete*. Så Renskrift och Koncept. Redan i första upplagan *hette*, säkerligen en godtycklig ändring.

Ur Konceptet anföras följande varianter:

R. 1. *lagde i hög*

Thorsten den gamle ändr. fr. *åldrige Thorsten*

R. 5. Urspr. *Frithiof, endaste sonen,*

R. 6. Urspr. *och fäste sin boning på härliga Framnäs*

R. 14. Urspr. *der betade fredligt;* därefter *der bette i skuggan;* slutligen den nuvarande lydelsen.

R. 17. Urspr. *som du skådar hvittnande strömoln*

R. 18. *spridda* ändr. fr. *strödda*

R. 27. Urspr. *två bilder af skyddande Gudar,*

R. 32. *förtalte*

R. 40. Urspr. *brann sprakande lågan*

R. 41—42 ändr. fr.

> *glädtigt uppå sin murade häll, och himmelens stjernor*
> *stodo och blickade ner igenom det luftiga rökfång.*

R. 46. urspr. *Öfver dem alla dock strålade högst de fejade sköldar;* därefter *Mera än hjelmar och svärd dock sköldarna lyste på väggen.*

R. 50. Urspr. *då logo de drickande kämpar;* därefter *men kämparna logo i skägget.*

R. 52 *skåp* ändr. fr. *hvalf*

R. 62—63 ändr. fr. följande rader:

> *Vifell hade en son hvars namn var Viking (det namnet*
> *lefver ännu i den skönaste sång som diktats i Norden)*
> *Nära bredvid hans gård, på Ulleråker, det gamla*
> *bodde en konung, åldrig och svag, med sin blomstrande dotter.*

R. 71. Urspr. *och frälsade jungfrun;* därefter *och frälste prinsessan;* slutligen den nuvarande lydelsen.

R. 75. Ändr. fr. *men på klingan skådades runor,*
R. 79. *alla* ändr. fr. *plötsligt*
R. 85—86 Urspr.
Tre mark höll han i vikt, af rent gull. Himmelens hvälfning var afbildad derpå
R. 87 ändr. fr. (*solhus kallades de*) *en bild af de vexlande Månar.*
R. 89 ändr. fr. *börjar vid julen att klättra igen för himmelens branter*
R. 90. *Der sågs Söquabäck: i dess sal*
R. 91. Urspr. *ur gyllene kärl*
R. 107. *som stamfar.*
R. 110 ändr. fr. *Slutligt berättades dock*
R. 112 ändr. fr. *men han fann der ej ro*
R. 122 ändr. fr. *det röfvade guldet*
R. 127. Urspr. *hvem först af vännerna skulle;* därefter *hvem först af de begge det tillkom*
R. 128. *den vådliga strid*
R. 134 ändr. fr. *som af blottade klingor*
R. 148 ändr. fr. *och bergade mannen,*
R. 149. *förplägade* ändr. fr. *plägade*
R. 150. *till sängs* ändr. fr. *till hvila*
R. 156—157 ändr. fr.
Med flygande segel kom der rusande in i viken ett prunkande drakskepp.
R. 159 ändr. fr. *men sin väg bland klippor och skär dock letade rodret*
R. 167 ändr. fr.

Sträckningen var som en drakes i sjön: i den sirade framstam

(I st. f. *framstam* urspr. *bakstam*, hvilket sannolikt var skriffel.)
R. 182. *bröst* ändr. fr. *hjertan.*
R. 183 ändr. fr.
Nederst bland dem på kämparnas bänk, en blomstrande yngling
R. 185. *Stark som en man* ändr. fr. *fast som en man*
R. 187. *Nordmannasätt* ändr. fr. *Nordmannavis*
R. 189. *Mellan dem och bland gästernas mängd*
R. 190 ändr. fr. *med en tår i sitt blixtrande öga*
Efter sista raden finnes med främmande hand tillagdt:

Det är Frithiofs Sångares plats, Skaldkungens i Norden.

Romansens tillkomstdatum är okändt. Se E. Wrangel, *Tegnérska släktminnen*, s. 150, G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 67—68, Böök, *T. och Ossian* (Saml. 1916), s. 151—152, E. Wallén, *Nordisk mytologi i svensk romantik*, s. 143—145, B. E. Hildebrand, *Ingeborgs armring*, i Bihang till Frithiofs Saga 1839.
R. 106. Jfr Tegnérs yttrande om detta ställe i bref till Brinkman den 30 juni 1825.

S. 26. IV. Frithiofs Frieri.

R. 58. Renskrift och Koncept ha *härskna* i st. f. *gula;* likaså första upplagan. I andra upplagan 1825 ändrades stället på förslag af Franzén, hvarom se Franzéns bref till Tegnér den 20 sept. 1825 (*Ur E. T:s papper*).

R. 84. *äfven kung Beles* ändr. fr. *också våra fäders;* denna senare lydelse äfven i Konceptet.

R. 85. *låt.* Redan i första upplagan har i stället inkommit *lät.* Renskriften har *Han låt* ändr. fr. *De låto;* den senare lydelsen i Konceptet.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 28. *de höra ej annat* ändr. fr. *förstå intet annat*

R. 65 ändr. fr. *Ellida hon ligger orolig på våg*

R. 89. *Jarl* ändr. fr. *Herse*

R. 92. *förtälja* ändr. fr. *bevara*

R. 105—108. Strofen tillagd i marginalen.

R. 115—116. Raderna uttalades ursprunglingen icke af Frithiof och hade då denna lydelse:

Ur silfverskida
flög svärdet, det ville ej längre bida.

R. 128 ändr. fr. *han föll på högen, det klang derunder.*

R. 132. Härefter har en främmande hand tillagt:

Så Jätteskalden, med högsint köld,
Klöf jernekspannan på H — — — d.
Det gaf ett dunder,
ty tjock var skallen, och tomt inunder.

Romansens tillkomstdatum är okändt. Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 68—69, Böök, *T. och Ossian* (Saml. 1916), s. 148—149, H. Bergstedt, *Till frågan om motsägelserna i de homeriska dikterna,* Nordisk tidskrift 1890, s. 664—665.

R. 129. Raden är väl en reminiscens från Oehlenschlägers »Vel truffet, Hakons Sværd!» i *Axel og Valborg,* originaluppl. s. 70.

S. 32. V. Kung Ring.

R. 28 *fjäll.* Så både Renskrift och Koncept, samt uppl. 1—6. I sjunde upplagan 1842 inkom i st. *tjäll,* hvilket i senare upplagor bibehållits.

R. 40. *kringånga.* Så i Renskrift och Koncept, samt uppl. 1—6. I sjunde uppl. 1842 inkom i st. *kringångar,* hvilket i senare upplagor bibehållits.

Ur Konceptet antecknas följande varinater:

R. 52. *helst knoppen*

R. 110. *öfver* ändr. fr. *på en*

Romansens tillkomstdatum är okändt. Se Tegnérs yttrande i bref till Brinkman den 30 juni 1825; f. ö. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 69—71, Böök, *T. och Ossian* (Saml. 1916), s. 146, 149—150, 152.

S. 37. Frithiof spelar Schack.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 5—6. Ursprungligen: »*Välkommen, sitt i högbänk, läska gommen,*

Därefter: »*Jag leder dig i högbänk, der sitt neder*

Slutligen som i Renskriften.

R. 18. *starka* ändr. fr. *hastigt*

Romansens tillkomstdatum är okändt. Se LJUNGGREN, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 71.

S. 40. VII. Frithiofs Lycka.

R. 146. Renskriften och första upplagan ha *hviskar*, Konceptet och följande upplagor *kuttrar*.

R. 160. *Ragnarok.* Så Renskrift och Koncept. Redan i första upplagan inkom emellertid *Ragnarök.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 14 ändr. fr. *af längtan och begär förtärd*
R. 20. *sund* ändr. fr. *haf*
R. 22. *för längesen* ändr. fr. *som är dig kär*
R. 24. ändr. fr. *med dig så lång som natten är*
R. 30. *fläkt* ändr. fr. *vind*
R. 133 ändr. fr. *Den sång, det ljuset mig bebåda*
R. 141. *du mot mig*
R. 156. *än ser den kära natt ej slut.*
R. 178. *du ser*

Romansen diktades ungefär samtidigt med Tegnérs bref till Brinkman den 5 febr. 1824, se detta! Amalie von Helvig kritiserade denna och följande romanser och påyrkade en omarbetning, se hennes bref till Tegnér den 12 april och 5 okt. 1825 (*Ur E. T:s papper*). Tegnér yttrade sig om romansen och om kritiken i bref till Brinkman af den 7 febr., 24 april och 1 maj 1825.

Se äfven LJUNGGREN, *T:s Fritihofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 71—81, R. HJÄRNE, *E. T:s lärare och förebilder*, Nu 1877, s. 128—130.

S. 48. VIII. Afskedet.

R. 97. *länar.* Så i Renskrift och Koncept. Redan i första uppl. inkom i stället *lånar.*

R. 361. *hete.* Så i Renskrift och Koncept. Redan i första uppl. inkom i stället *hette.*

R. 397 *ristade.* Så i Renskrift och Koncept. Redan i första uppl. inkom i stället *ritade.*

R. 448. *spitsen.* Så i Renskrift och Koncept. Redan i första uppl. inkom i stället *spetsen.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

Titeln. Under *Afskedet* har ursprungligen stått *En scen i Baldershage.*

R. 61. *lösta* ändr. fr. *lätta*
R. 112. *gif honom Ingeborg* ändr. fr. *de passa för hvarann*
R. 154. *vesterhafvet* ändr. fr. *vestersaltet*
R. 175 ändr. fr. *I morgon seglar jag.*
R. 186. *för evigt.*
R. 209. *förtäljde*
R. 221. *osådd* ändr. fr. *sjelfsådd*
R. 307. *för dess glöd* ändr. fr. *ibland dem*
R. 355. *förr* ändr. fr. *nyss*
R. 444 *virad kring*

Romansen skrefs sannolikt ungefär samtidigt med närmast föregående, se kommentaren till denna! Om romansen och om Amalie von Helvigs kritik, se de där nämnda brefven och brefvet till Brinkman den 28 sept. 1825. Martina v. Schwerins omdöme i bref till Brinkman är tryckt af WRANGEL i *Martina v. Schwerin*, s. 172—173. Se för öfrigt G. BRANDES, *E. Tegnér* (originaluppl.), s. 156—157, G. LJUNGGREN, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 81—85, A. NILSSON, *Schillers inflytande på Tegnér* (Samlaren 1905), s. 54, noten.

S. 66. IX. Ingeborgs Klagan.

Ur Konceptet anföres följande variant:

R. 2—4 lydde ursprungligen:

stormar derute, som i mitt bröst.
Löf och förhoppningar alla
gulna och falla.

Romansens tillkomstdatum är okändt. Se G. BRANDES, *E. Tegnér* (originaluppl.), s. 158, G. LJUNGGREN, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 85, EVA THOMÉ, *Inflytanden från Oehlenschläger i Tegnérs dikter*, Finsk tidskrift 1918, I: 283.

S. 69. X. Frithiof på Hafvet.

R. 70. *i.* Så Renskrift och Koncept samt 1—6 upplagorna. I sjunde upplagan 1842 inkom i stället *med.*

R. 134. *skarpt.* Så Renskrift och Koncept samt första upplagan. I andra upplagan 1825 inkom i st. *starkt*, hvilket sedan bibehållits. Möjligen är detta en Tegnérsk ändring, men väl så sannolikt ett tryckfel.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 12. *emot* ändr. fr. *ifrån*
R. 14. *vingar* ändr. fr. *fålar*
R. 15. *flaxande* ändr. fr. *fnysande*
R. 54. *med stormen*
R. 105. *Då* ändr. fr. *Men*
R. 129. *icke* ändr. fr. *ej sig*
R. 180 ändr. fr. *uti iskallt stål*

Romansens tillkomstdatum är okändt. Tegnér uttalar sig om den i bref till Brinkman den 7 febr. 1825. Se G. LJUNGGREN, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 85—86, V. VEDEL, *Svensk Romantik*, s. 224—225, F. BÖÖK, *Svenska studier i litteraturvetenskap*, s. 66, DENSAMME, *Tegnér och Ossian* (Samlaren 1916), s. 151, A. FORSSTRÖM, *Kellgren och Horatius* (i Förhandl. och uppsatser 33, Helsingfors 1920), s. 55.

S. 78. XI. Frithiof hos Angantyr.

R. 95. *vardt.* Så Renskrift och Koncept. Redan i första uppl. inkom i stället *var.*

R. 168. *fläcklös* ändr. fr. *snöhvit*

R. 239 *fjärlen.* Så Renskrift och Koncept; redan i första upplagan inkom i stället *fjäriln.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:
R. 46 ändr. fr. *tröttad drake.*
R. 66 ändr. fr. *så det i bergen skrall.*
R. 68 ändr. fr. *i stycken med en knall.*
R. 91. *sten* ändr. fr. *grus*
R. 104. *hvassa* ändr. fr. *skarpa*
R. 153 ändr. fr. *Bakom hvar stol*
R. 154. *står* ändr. fr. *syns*
R. 157 ändr. fr. *bruna lockar*
R. 159 ändr. fr. *och som två rosenstockar*
R. 228. *de hämte*
R. 230 ändr. fr. *dock Frithiof är mig kär.*
R. 255. *men Frithiof du skall lofva*
Romansens tillkomstdatum är okändt. Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 87, F. Böök, *Tegnér och Ossian* (Saml. 1916), s. 146—148, 150, 154, Henry Olsson, *T:s episka och dramatiska planer under Frithiofsåren* (Saml. 1916), s. 90, Eva Thomé, *Inflytanden från Oehlenschläger i Tegnérs dikter*, Finsk tidskrift 1918, I: 287.

S. 89. XII. Frithiofs Återkomst.

R. 14 *sin.* Så Renskrift, Koncept och 1—5 upplagan. I sjätte upplagan 1840 inkom i stället *din*, hvilket bibehölls äfven i den sjunde.

R. 41. *brandgul.* Så Renskrift, Koncept och 1—5 upplagan. I sjätte uppl. 1840 inkom i stället *brungul*, hvilket bibehölls i den sjunde.

R. 55. *opp.* Så i Renskrift och Koncept, redan i första upplagan inkom i stället *upp.*

R. 57 *svedjoland.* Så i Renskrift och Koncept; redan i första upplagan inkom i stället *svedjeland.*

R. 61 *barndomsban.* Så i Renskrift och Koncept; redan i första upplagan inkom i stället *barndoms ban.*

R. 75. Det tankstreck efter *husvill*, som går igen i alla upplagor från och med den första, har inkommit genom missförstånd: Tegnér har med ett streck utplånat ett ursprungligt komma efter *husvill*, just för att bringa *husvill* i omedelbar anslutning till *på ärfda grunden.* Afskrifvarens misstag har direkt förvanskat Tegnérs intention.

R. 137. Det tankstreck efter *menskobröst*, som går igen i alla upplagor från och med den första, har inkommit genom missförstånd af afskrifvaren, alldeles såsom i r. 75. Tegnér har blott velat stryka ett onödigt komma.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:
R. 53. *gnuggar* ändr. fr. *spejar*
R. 101—102 ändr. fr. *Två villkor sattes för brödren då,*
sin syster skulle de kungen få,
R. 139. *den röst lik vinden* ändr. fr. *den aftonvinden*
R. 140. *lik* ändr. fr. *det*
R. 150 ändr. fr. *skägglös sven*
R. 167. *yppade* ändr. fr. *öppnade*
R. 176 ändr. fr. *och blommor dofta*
R. 177. *vintergrönt* ändr. fr. *immergrönt*

Romansens tillkomstdatum är okändt. Se G. Brandes, *E. Tegnér* (originaluppl. 1878), s. 177—179, G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (Smärre skrifter II), s. 87—89, H. Bergstedt, *Till frågan om motsägelserna i de homeriska dikterna*, Nordisk tidskrift 1890, s. 665, Fr. Böök, *Tegnér och Ossian* (Samlaren 1916), s. 151.

S. 97. XIII. Balders Bål.

R. 14. *kring altarrunden.* Så Renskrift och Koncept samt 1—5 uppl.; i sjätte uppl. 1840 inkom i stället *vid altarrunden.*

R. 21. *alltförväl.* Så i Renskrift och Koncept.

R. 67. *vid porten.* Så Renskrift och Koncept samt 1—7 upplagorna. Jubelfestupplagans *i porten* saknar hemul.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

Titeln var ursprungligen *Tempelbranden.*

R. 7. *är likväl*

R. 27. *sen på*

R. 80. *lugn* ändr. fr. *kall*

R. 106. *tempellunden* ändr. fr. *offerlunden*

Romansens tillkomstdatum är okändt. Jfr Tegnérs yttrande i bref till Brinkman af den 7 febr. 1825. Se G. Brandes, *E. Tegnér* (originaluppl. 1878), s. 142—148, G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 89—91, Fr. Böök, *Tegnér och Ossian* (Samlaren 1916), s. 151. Några drag äro lånade från Lings *Gylfe* 1812, se Wrangel, *Ling i Lund*, s. 146, 157.

S. 102. XIV. Frithiof går i landsflykt.

R. 190. *Gudbrandsdäld.* Så i Renskrift och Koncept. Redan i första upplagan inkom i stället *Gudbrands däld.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 152. *Han stödde*

R. 195 ändr. fr. *som rörpilskaft*

Romansens tillkomstdatum är okändt. Jfr Tegnérs uttalande om metern i bref till Beskow den 10 nov. 1825. Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 91—93, Eva Thomé, *Inflytanden från Oehlenschläger i Tegnérs dikter*, Finsk tidskrift 1918, I: 283.

S. 111. XV. Vikingabalk.

R. 41. *den Sagas konungasal.* Så i Renskrift och Koncept samt i första upplagan. I bref till Brinkman af den 17 mars 1825 gjorde Tegnér af metriska skäl ändringsförslaget *idrotternas konungasal.* Detta insattes af Brinkman bland rättelserna till första upplagan. Dock blef denna rättelse icke iakttagen i andra upplagan (sannolikt i öfverensstämmelse med Tegnérs önskan). Första gången *idrotternas konungasal* infördes i texten var i Böttigers upplaga 1847.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 3. ändr. fr. *stå fiender blott*

R. 22. *när dygnet*

R. 31 ändr. fr. *kung på den skummiga graf,*

R. 34 ändr. fr. *Skalden dernäst*

Romansens tillkomstdatum är okändt. Tegnér yttrar sig om den i bref till Brinkman af den 7 febr., 17 mars, 7 april 1825. Jfr äfven citatet ur *Vikingabalk* i brefvet till Brinkman den 8 sept. 1825. Tegnér rekommenderade romansen till tonsättning hos Crusell den 8 sept. 1825. — Se O. Sylwan, *Vikingabalken*, i Minnesskrift utgifven af Filologiska Samfundet i Göteborg 1910, H. Olsson, *T:s episka och dramatiska planer under Frithiofsåren* (Samlaren 1916), s. 80—84, G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 94—95.

S. 116. XVI. Frithiof och Björn.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 3. *Norges*

R. 10—11 ändr. fr.

friheten bor på det fria haf.
Vekliga hvilan den vet hon ej af.

R. 18. *kring vår kust*

R. 26. *att du ej glömt honom medlertid*

R. 27. *Kungsgård* ändr. fr. *Gården*

R. 36. *blott straffat*

R. 44. *mister*

R. 53. *Icke med hånande ord må vi tvista*

R. 54. *evigas* ändr. fr. *himmelskas*

R. 55. *slumrande* ändr. fr. *eviga*

R. 59. *Mins du ej, Hagbart*

Till romansen finnes ännu en Hs bland Götiska förbundets handlingar. I denna finnas följande afvikelser från Renskriften:

R. 3. *Norges*

R. 18. *kring vår kust*

R. 26. *att du ej bortglömt din hämnd medlertid*

R. 36. *blott straffat*

R. 59. *Mins du ej, Hagbart*

Vid titeln fanns en not af följande lydelse: »Detta och de tre efterföljande stycken äro fragmenter ur en poetisk behandling af Frithiofs Saga.» I öfverensstämmelse med denna Hs blef romansen tryckt i Idunas 8:de häfte 1820.

Romansen skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 9 mars 1820; sannolikt var den skrifven under julferierna 1819—20, jfr Tegnérs bref till Adlerbeth den 28 okt. 1819. — Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 95, Eva Thomé, *Inflytanden från Oehlenschläger i Tegnérs dikter*, Finsk tidskrift 1918, I: 283—284.

R. 45—48. I *Axel og Valborg* af Oehlenschläger yttrar Knud till Axel (originaluppl. s. 17):

I fem Aars Tid kan glemmes meget, veed jeg;
Og i Italien er skiønne Qvinder,
Trinde som Lilier, blussende som Roser,
Blide som Duer, fyrige som Ild.
Da glemmes Nordens blege Skiønhed snart.

S. 120. XVII. Frithiof kommer till Kung Ring.

R. 23. *arfsgård.* Så i Renskrift och Koncept, samt i Iduna. I första upplagan inkom i stället *arfgård.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 26. *så stolt*

R. 44. *och gladt*

R. 51—52 ändr. fr.

som bunden Loke skakar förtviflad i sin harm
två liljesådda kullar, så höfdes hennes barm.

R. 90. *Han sjöng om fädrens bragder*

Till denna romans finnes ytterligare en Hs i Götiska förbundets handlingar, se kommentaren till föregående romans! Där förekomma följande afvikelser från Renskriften:

R. 26. *så stolt*

R. 44. *och gladt*

R. 51—52 ändrade på samma sätt som i Konceptet. I Idunas 8:de häfte 1820 trycktes romansen i öfverensstämmelse med denna Hs.

Romansen skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 9 mars 1820; sannolikt var den skrifven under julferierna 1819-20, jfr kommentaren till föregående romans! — Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 96, Eva Thomé, *Inflytanden från Oehlenschläger i Tegnérs dikter*, Finsk tidskrift 1918, I: 278—279, 285.

S. 125. XVIII. Isfarten.

R. 1. *gästebud.* Så Renskrift och Koncept, Iduna-tryck och 1—6 uppl.; i sjunde uppl. 1842 inkom i stället *gästabud.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 9—10 ändr. fr.

Slädtrafvarn ilar åstad i dans
han svänger så högt sin pannas frans.

R. 13 ändr. fr. *utöfver sjön*

R. 15. *stod*

R. 22. *slädan*

Till denna romans finnes en ytterligare Hs bland Götiska förbundets handlingar; följande afvikelser från Renskriften antecknas:

R. 15. *stod*

R. 22. *slädan*

Med denna Hs öfverensstämmer trycket i Idunas 8:de häfte 1820.

Romansen skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 9 mars 1820; sannolikt var den skrifven under julferierna 1819—20, jfr kommentaren till *Frithiof och Björn!* — Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 96, och O. Sylwan, *Isfarten* (i Studier tillägnade Esaias Tegnér d. y. 1918.)

S. 127. XIX. Frithiofs Frestelse.

R. 10 *gångar.* Så i Renskriften samt i 2—7 upplagorna.

R. 26 ändr. fr. *Sorgen trifves ej på vågen*

R. 27—28 ändr. fr.

Munter viking grubblar icke, gungar gladt i solens sken,
hvar bekymret honom söker är han borta längesen.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:
R. 1 lydde ursprungligen:

Våren kommer: skogen grönskar, solen öfver fälten ler

Därefter har den haft lydelsen:

Våren kommer: solen lågar, gröna lysa mark och trän

R. 2 hade då rimordet *hän.*
R. 10. *gångarn*
R. 11—12 ändr. fr.

Stolt han dansar med sin börda, tuggar gyllne betselstång,
vid ett ord utaf den sköna sakta sig den vildes språng.

R. 13. *Se ej i.*
R. 13—16 lydde ursprungligen:

Se ej på de lockar gula, yngling, se ej på hur skönt
lifvet smalnar, barmens rikdom sväller under silket grönt.
Mild som Freya, frisk som Rota, skönare än begge två
och från lätta purpurhatten vaja högt de fjädrar blå.

Så länge denna version bestod, hade r. 11—12 den här ofvan som variant antecknade lydelsen.
R. 20. *Valkyrien*
R. 27—28 hade samma lydelse som ursprungligen i Renskriften.
R. 31. *Baldurs*
R. 47—48 ändr. fr.

somnade så lugnt som barnet somnar på sin moders arm,
ingen dröm förstör dess hvila, ingen oro når dess barm.

R. 60. *mot himlen*
R. 69. *jag har endast pröfvat dig,*
R. 70. *litar man ej på hos mig.*
R. 75 ändr. fr. *sitter icke namnlös*
R. 78. *äfventyrarn lika käck*
Ursprungligen lydde raden:

himlens eller jordens söner trotsade han lika käck

R. 84. *pröfvat* ändr. fr. *ömkat, ömkat* ändr. fr. *pröfvat.*
R. 87 ändr. fr. *i min sal, liksom förut*
R. 90. *drottning stjäla*
R. 91 ändr. fr. *en gång, blott en enda än*
R. 95. *Baldur*
R. 101. *lugnet mer*
R. 103—104 ändr. fr.

Lågorna ur Baldurs hage slå ur jorden hvart jag går
och på himlen för mitt öga återskenet eldrödt står.

R. 109. *åskans dunder*
stormens röst

Till denna romans finnes ytterligare en Hs bland Götiska förbundets handlingar; följande afvikelser från Renskriften antecknas:

R. 20. *Valkyrien*
R. 27—28 ha samma lydelse som ursprungligen i Renskriften.
R. 31. *Baldurs*
R. 90. *drottning stjäla*
R. 95. *Baldur*

Trycket i Idunas 8:de häfte 1820 öfverensstämmer med denna Hs, utom att r. 20 har *Valkyrian.*

Romansen skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 9 mars 1820; sannolikt var den skrifven under julferierna 1819—20, jfr kommentaren till *Frithiof och Björn!* — Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 96—97, M. Lamm, *Försoningstanken i Frithiofs Saga* (Saml. 1916), s. 29, Fr. Böök, *Tegnér och Ossian* (Saml. 1916), s. 151—152.

R. 55. Uttrycket *mörda sömnen* förskrifver sig från Shakespeares *Macbeth:* »Glamis har mördat sömnen.» (Geijers öfvers. s. 31.)

R. 83. I Oehlenschlägers *Palnatoke* (originaluppl., s. 53—54) säger Bue:

Lidt hidsig er jeg,
Dog kan jeg tæmme mig, naar jeg faaer Tid.
Kun at jeg ikke faaer Bærsærkegang,
Da kiender jeg ei længer Ven fra Fiende.

Palnatoke svarar: »Vi skal vel tæmme dig», och Sigurd upplyser:

Vi har den Maade
At klemme ham blandt Skiolde, naar han fnyser.

R. 105. Interjektionen Eja, klandrad af Adlerbeth, försvarades af Tegnér i ett bref af den 25 maj 1820.

S. 133. XX. Kung Rings död.

Ur konceptet antecknas följande varianter:

R. 3. *vårsol* ändr. fr. *solvagn*
R. 8. *Fridthiof*
R. 23. *Fridthiof*
R. 39. *lik*
R. 66. *hårbetäckt*

Till denna romans finnes ytterligare en Hs bland Götiska förbundets handlingar; den öfverensstämmer med Renskriften, liksom trycket i Idunas 9:de häfte 1822. Vid titeln lästes där noten: »Ur Frithiofs Saga. Fortsättning från Idunas 8:de häfte.»

Denna och de fyra följande romanserna skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 28 okt. 1821. De voro säkert färdiga redan den 4 okt., då Tegnér omtalade dem i bref till Martina von Schwerin. I ett bref till J. F. Lundblad af den 7 april 1821 omtalas de som färdiga; ett bref af 13 april till J. Adlerbeth ger intrycket att de äro under arbete. *Kung Rings död* måste emellertid vara åtskilligt

äldre, ja förskrifva sig från tiden före den 9 mars 1820, eftersom Tegnér i Konceptet på två ställen stafvat *Fridthiof* (i r. 36 däremot Frithiof), hvilket han icke kan ha gjort efter det fyra romanser renskrifvits för Iduna. — Jfr Tegnérs bref till Adlerbeth den 18 nov. 1821. — Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 97—98.

S. 137. XXI. Rings Drapa.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 1. *Sitter* ändr. fr. *Sofver*

R. 12. *bugnande bron.*

R. 33—34. *Valen, den vilda,*
vidgas dernere:

R. 53—56 lydde ursprungligen:

Så valde vis land-
vårdare orden
djupa som Mimers
bölja, den blå.

R. 55 lydde *böljor, derjemte*

R. 66. *strödde omkring sig*

Till denna romans finnes ytterligare en Hs bland Götiska förbundets handlingar; följande afvikelser från Renskriften antecknas:

R. 33—34 lyda som i Konceptet, men med J. Adlerbeths hand ha de ändrats till öfverensstämmelse med Renskriften. Jfr Tegnérs bref till Adlerbeth den 18 nov. 1821!

R. 66. *strödde omkring sig.*

Trycket i Idunas 9:de häfte 1822 öfverensstämmer med Renskriften (äfven i r. 66).

Romansen skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 28 okt. 1821; jfr kommentaren till föregående romans! *Rings Drapa* är emellertid sannolikt skrifven samtidigt med *Kung Rings död*, ty Koncepten öfverensstämma fullkomligt med afseende på papper och handstil. — Tegnér yttrade sig om romansen i bref till J. Adlerbeth af den 28 okt. 1821 och till Martina von Schwerin af den 3 maj 1822. — Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 98—99, Fr. Leffler, *Rökstenen och Frithiofs Saga*, Nordisk tidskrift 1878, E. Wrangel, *Ling i Lund* (i Till P. H. Lings minne, Lund 1913), s. 95—96, Eva Thomé, *Inflytanden från Oehlenschläger i Tegnérs dikter*, Finsk tidskrift 1918, I: 286—287.

S. 141. XXII. Kungavalet.

Titeln lyder *Kungavalet* i Renskrift, Koncept och Iduna-trycket. Redan i första uppl. inkom i stället *Konungavalet.*

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 13—16 lydde ursprungligen:

Men dottren skurar hjelmen blank
till dess hon ser
sin egen bild, en mö så rank,
deri och ler.

R. 14. *skall den*
R. 33—36 lydde ursprungligen:

Då går ett sorl från man till man:
ett barn det är:
han kan ej skipa lag, han kan
ej ställa här.

R. 41. *den gamla Odinsätt*
R. 49. *Baldurs*
R. 52. *han slå*
R. 73. *Baldurs*
R. 77—80 lydde ursprungligen:

Ett ord mig lyster tala till
de sköldemör.
Barn må de skrämma, jag står still
som mannen bör.

R. 81. *Baldur*

Till denna romans föreligger ytterligare en Hs bland Götiska förbundets handlingar; följande afvikelser från Renskriften antecknas:
R. 41. *den gamla Odinsätt*
R. 73 *Baldurs*
R. 81. *Baldur*

Trycket i Idunas 9:de häfte 1822 öfverensstämmer med denna Hs, utom i r. 41: *den gamle Odins ätt*

Romansen skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 28 okt. 1821; jfr kommentaren till *Kung Rings död*. Sannolikt är *Kungavalet* samtidigt med de två föregående romanserna, då Koncepten öfverensstämma till papper och handstil. — Se G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 99, F. Böök, *Tegnér och Ossian* (Saml. 1916), s. 152.

S. 145. XXIII. Frithiof på sin Faders hög.

R. 20. *icke jorden*. Så Renskrift, Koncept, Iduna-trycket samt första upplagan. I andra uppl. 1825 inkom i stället *jorden icke*, hvilket bibehållit sig t. o. m. 7:de uppl.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:
Titeln. grafhög.
R. 1. *hoppar* ändr. fr. *blickar*
R. 6. *Baldurs* ändr. fr. *Odens*
R. 25. *salar* ändr. fr. *lundar*
R. 32. *Baldurs* (denna form brukas genomgående.)
R. 47. *Du vet, ditt tempels brand var ej min tanka.*
R. 48 lydde ursprungligen: *tag bort den fläcken*. Därefter: *utplåna fläcken*. Slutligen som i Renskriften.
R. 75. *Och* ändr. fr. *Hör*
stormen susar
R. 78. *tankas*
R. 84 ändr. fr. *i vagnen rosenröd*
R. 94. *af menskor* ändr. fr. *på jorden*

R. 121. *som i natten tågen*
R. 128. *sonas* ändr. fr. *falla*

Denna romans finnes i ytterligare en Hs bland Götiska förbundets handlingar; följande afvikelser från Renskriften antecknas därur:

R. 6. *Baldurs* (denna form brukas genomgående)
R. 62. *Torsten Vikingson.*
R. 75. *stormen susar.*

Med denna Hs öfverensstämmer trycket i Idunas 9:de häfte 1822. Se Tegnérs bref till J. Adlerbeth den 18 nov. 1821.

Romansen skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 28 okt. 1821; jfr kommentaren till *Kung Rings död.* Se. G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 50—51, M. Lamm, *Försoningstanken i Tegnérs Frithiofs Saga* (Saml. 1916), s. 30, E. Wrangel, *Tegnérska släktminnen*, s. 144—145, F. Böök *Tegnér och Ossian* (Saml. 1916), s. 150—151.

S. 150. XXIV. Försoningen.

R. 93. *grönska.* Så Renskriften, Konceptet, Iduna-trycket. I första uppl. inkom i stället *grönskas*; i 2:dra uppl. (1825) *grönskar*, hvilket bibehölls t. o. m. den 7:de (1842). I Samlade skrifter (1847) upptogs åter *grönskas.*

R. 104. *verldens* ändr. fr. *jordens*

R. 110. *Midgardsormen.* Så Renskriften, Konceptet, Iduna-trycket, 1:sta—5:te uppl. I sjette uppl. (1840) inkom i stället *Midgårdsormen.*

R. 112. Renskriften har liksom första upplagan, Konceptet och Iduna-trycket lydelsen:

Och Surtur ljungade med svärdet ifrån Muspelheim.

Ändringen gjordes af Tegnér i bref till Brinkman af den 5 maj 1825, och infördes i 2:dra uppl. 1825.

R. 152. Renskriften har lydelsen:

Förstån I ännu eller icke? spörjer Vala dig. —

Ändringen gjordes af Brinkman och bifölls af Tegnér i bref till Brinkman af den 5 maj 1825; den infördes i 2:dra uppl. 1825.

R. 277. *fredsäll.* Så Renskriften. Konceptet och Iduna-trycket ha *fridsäll*, likaså 1:sta till 7:de uppl.

R. 299. Härefter följde i Renskriften, liksom i Konceptet och Iduna-tryck, en 300:de rad:

Här slutas sagan öfver Frithiofs äfventyr,

Denna rad trycktes i 1:sta uppl., men på Brinkmans förslag (se Tegnérs bref af den 7 april och 5 maj 1825) borttogs den redan i 2:dra uppl. 1825. De båda tankstrecken efter r. 299, som tjänade att markera pausen, böra naturligtvis bortgå, sedan r. 300 strukits.

Ur Konceptet antecknas följande varianter:

R. 1. *Baldurs* (denna form brukas genomgående.)
R. 23. *Vola* (denna form brukas genomgående.)
R. 26. *Oskuldsgudens*
R. 29. Härefter fanns ursprungligen en rad:

med hvita liljor, flätade i lockigt hår.

R. 30. *med* ändr. fr. *och*
R. 34. *på det*
R. 38. *Hödurs*
R. 40. *ur* ändr. fr. *från*
R. 44. *ekarna*
R. 47. *ett lustigt folk* ändr. fr. *en vänlig slägt*
R. 50. *vänlig* ändr. fr. *hjertlig*
R. 56. *opp*
R. 71. *fridens ord* ändr. fr. *vänligt så*
R. 75. *sansad* ändr. fr. *blodig*
R. 78. *UtgardaLoke*
R. 82 ändr. fr. *en löslig bild som sänks och stiger med hvar våg*
R. 85 ändr. fr. *som svärdet tär sin skida*
R. 86. *sväfvar* ändr. fr. *flyger*
R. 90. *malm* ändr. fr. *jern*
R. 96. *Askurs*
R. 98. *när* ändr. fr. *att*
R. 99 är inskjuten.
R. 101. *Megingard* ändr. fr. *Midjengard*
R. 103. *fogeln*
R. 104. *Gudars far.*
R. 112 lyder som i Renskriften.
R. 117. *Gimles salar*
R. 133. *Hödur*
R. 139. *springer opp* ändr. fr. *reser sig*
R. 145. *Asars* ändr. fr. *Gudars*
R. 152. *Förstår du ännu eller icke, spörjer Vola dig?*
R. 160. Efter *försoningsdag* följde ursprungligen följande, sedan strukna stycke:

Då svartnar sol,
och hundraårig vinter ligger öfver jord
och genom natten flyger Nidhögg fram och bär
på drakevingar dödas lik till Niffelheim.
Den Gamla i jernskogen rör sig nordanfrån
med all sin svarta yngel rusande till strids
och Midgardsormen ringlar sig till banesår.
Men öfver östervågor kommer brusande
med svarta vimplar Nagelfare, timradt af
[ändr. fr. *det trollskepp, Nagelfare, som är timradt af*]
de fallnas naglar: Loke sitter i dess stam,
den väckta dödman, blodig, blek: men söderfrån
lik Hekla om hon vandrade, far Surtur fram
och från hans slagsvärd skiner klar Valgudars sol.
Då brister Bifrosts gyllne båge, Nornor slå
på skölden, och den vise Örnen sjunger högt
sin liksång öfver Tiden ifrån Ygdrasil,
ty mognadt till förstöring är det Onda nu.
För första gången stänges Valhalls silfverdörr
och Asar rida tysta till sin sista strid.

R. 164. *ur bålets lågor*
R. 167. *glad* ändr. fr. *högt*
R. 173—175. Raderna ha omarbetats flera gånger; de lydde bl. a.:

Och gyllne runetaflorna som tappats bort
i tidens morgon, hittas då på Idavall
igen i gräset af försonta Valhallsbarn.

R. 184. *förespel* ändr. fr. *förebud*
R. 188. *i de strängars gull*
R. 208. *blott der friden bor* ändr. fr. *uti fridens dal*
Härefter en rad:

Frid, fromhet, brödratrohet, det vill Baldur se.

R. 232. *ärligt sökt*
R. 235—279. Hela detta parti är tillfogadt i stället för ett annat, sedan struket, af följande lydelse:

Du hatar Halfdan, Frithiof! Hvarför hatar du?
Åt sonen af en odalbonde ville han
ej ge sin syster, ty hon är af Semmings blod,
den store Odinssonens, deras [ändr. fr. *hennes*] *ättartal*
når upp till Valhalls throner: han är stolt deraf.
Hans börd är icke hans förtjenst, invänder du.

[Härefter r. 241—251, oförändrade; *gren* i r. 246 ändr. fr. *stam*, *höga* i r. 250 ändr. fr. *milda*]

är större ej än Halfdans af sin kungabörd.
Förlåt hans stolthet om han skall förlåta din.
I växten fordom begge, såsom ekar två
på samma kullar: mellan Eder lyfte sig
en vänlig lilja, fridens hvita sinnebild.
Nu är den liljan borta, hatets orm har lagt
sitt kalla bröst emellan stammarna, och tungt
han trycker begge, svällande som Jordmungard.
Slå honom, Frithiof, ty du är den starkare.
Ett offer fordrar Baldur, fordrar jag, hans Priest,
ett tecken att du icke gäckar fridsäll Gud.
Förvägrar du det, då är Templet fåfängt byggdt
och fåfängt har jag talat.»

R. 238. *Odinsonens*
R. 263. *bland fjellen*
R. 278 är inskjuten.
R. 280. *oviss* ändr. fr. *mulen*
R. 281. *den fruktade* ändr. fr. *sin ungdomsvän*
Till denna romans finnes ytterligare en Hs bland Götiska förbundets handlingar; följande afvikelser från Renskriften antecknas därur:
R. 1. *Baldurs* (denna form är genomgående)
R. 23. *Vala* ändr. fr. *Vola*
R. 38. *Hödurs* (denna form är genomgående)

R. 44. *ekarna*
R. 56. *opp*
R. 188. *i de strängars gull*
R. 235—279 öfverensstämma med den äldre versionen i Konceptet. *Jordmungard* har ändrats till *Jormungand*, troligen af Adlerbeths hand.

Med denna Hs öfverensstämmer trycket i Idunas 9:de häfte 1822. Jfr Tegnérs bref till Adlerbeth den 18 nov. 1821.

Romansen skickades till J. Adlerbeth för införande i Iduna i ett bref af den 28 okt. 1821; jfr kommentaren till *Kung Rings död!* Tegnér yttrade sig om *Försoningen* i bref till Martina von Schwerin den 3 och 13 maj 1822, och till Brinkman den 5 maj 1825.

Se G. Brandes, *E. Tegnér* (originaluppl. 1878), s. 99—100, G. Ljunggren, *T:s Frithiofs Saga* (i Smärre skrifter II), s. 100—119, A. Nilsson, *Svensk romantik*, s. 445—446, M. Lamm, *Försoningstanken i Tegnérs Frithiofs Saga* (Samlaren 1916), E. Wallén, *Nordisk mytologi i svensk romantik*, s. 146—49, Henry Olsson, *Tegnérs episka och dramatiska planer* (Samlaren 1916), s. 103, N. Söderblom, *Tegnér och religionen*, Ord och Bild 1911, s. 135—136, E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 109—111, Densamme, *Martina v. Schwerin*, s. 123, 126, F. Böök, *Tegnér och Ossian* (Samlaren 1916), s. 148, Densamme, *Svenska studier*, s. 71.

R. 73—85. Jfr i Oehlenschlägers *Baldur hin Gode* (Nordiske Digte 1807, s. 157):

> Thi hvad er, uden Hensigt, Styrke? hvad er Kraft
> Naar vild den mangler Retning?

R. 107. Jfr i Oehlenschlägers *Baldur hin Gode* (Nordiske Digte 1807, s. 134) Friggas ord till Balder: »Du est det Baand, som sammenholder Valhalls Krands.»

S. 161. Helgonabacken, eller Minnen af Lund.

Efter Hs. Under sjukdomstiden på 1840-talet gjorde Tegnér åtskilliga ändringar och tillägg; här återges dikten i den form och med den titel, som den ägde vid Tegnérs afflyttning från Lund. För textkritiska detaljer, se nedan!

Om diktens tillkomstdatum är följande kändt. År 1817 eller 1818 hade Tegnér på ett blad antecknat som ett lämpligt ämne för en romans, *Jätten Finn*, och därbredvid angifvit sin källa: *Sommelius*, *De Templo cathedr. Lundensi*. Troligen blef denna romans skrifven strax därefter; i ett bref till J. Adlerbeth den 24 aug. 1822 yttrade Tegnér: »Om jätten Finn och St. Laurentz har jag för flere år sedan skrifvit en Romans: men jag har förlagt den och har ännu ej kunnat återfinna Manuscriptet. Jag vill minnas att den var obetydlig och förlusten således ringa.» När Adlerbeth längre fram påmint om denna romans, svarade Tegnér den 10 april 1824: »Jätten Finn måtte ha krupit ner i jorden igen, ty jag kan ej finna honom huru mycket jag än letat.» Huruvida romansen återfunnits, eller om den nu kända är en ny version, är icke bekant. Enligt Böttigers uppgift (Samlade skrifter, I : 201) var den Hs, som här åter-

ges, utarbetad före Tegnérs afflyttning från Lund. Denna uppgift bekräftas af Tegnérs yttrande i bref till Brinkman den 10 mars 1825: »För att förströ mitt svåra lynne, som ingalunda förbättras af Dogmatiska Studier, har jag försökt att begynna ett nytt poëm. Men det vill ej gå. Poësien är blott för lyckliga och lugna sinnen.» I bref till Martina v. Schwerin den 1 dec. 1825 säger han sig vara sysselsatt med poemet. I ett bref till Brinkman af den 16 febr. 1826 visar han sig ånyo upptagen af uppgiften och sänder vännen sitt manuskript; det var hans plan att publicera begynnelsen på poemet. Den 15 mars 1826 berör han ämnet i bref till Brinkman; denne hade rådt honom att publicera hela poemet på en gång, och Tegnér uttrycker nu sitt missmod, i det han spår att verket aldrig blir färdigt. I juli 1826 hade han tänkt arbeta på poemet under badsejouren i Varberg, se brefvet till Martina von Schwerin den 4 juli. Jfr bref till Brinkman den 9 april 1826. Den första romansen offentliggjordes emellertid likväl i *Heimdall*, 1829: 1 (den 3 januari); i ett bref till Brinkman av 20 (24) dec. 1826 talar Tegnér om en planerad tryckning af *Jätten Finn*.

Om poemet, se Tegnérs egna källuppgifter i brefvet till Brinkman den 16 febr. 1826, G. Sommelius, *De Templo Cathedrali Lundensi* (Lund 1755), s. 18—19, M. Lamm, *Försoningstanken i Frithiofs Saga* (Saml. 1916), s. 13—14, O. Sylwan, *Vikingabalken* (Minnesskrift utg. af Filologiska Samfundet, Gbg 1910), F. Böök, *Den romantiska tidsåldern*, s. 39. Jfr äfven Böttigers uppgifter i den första samlade uppl. 1847, I: 201—202. Durandus' *Rationale divinorum officiorum*, som inspirerat skildringen af kyrkvigningen, hemlånade Tegnér från biblioteket den 13 jan. 1826. (A. Silow, *Tegnérs boklån*, s. 45.)

S. 163. I. Jätten Finn.

R. 67 ändr. fr. *På tornets tinning satt jätten glad*

Ur trycket i Heimdall 3 jan. 1829 antecknas följande varianter. *Titeln.* Härvid en not: »Detta poem utgör introduktionen till Helgonabacken. Red:s anm.»

R. 5. *af jättestam,*
R. 10. *af himlens sol*
R. 16—17. *Jag bygger det, om du säger mig sen*
mitt namn allen
R. 23. *de ljusa två*
R. 28. *Så goda som onda de se uppå*
R. 39 *till rof*
R. 55. *Du jernblock,*
R. 67. *På tornets tinning*
R. 106. *det fattas*
R. 118. *i raseri*
R. 121. *Han ryter och rycker*
R. 132. *och ej*

S. 169. Gerda.

R. 4. *Fädrens* ändr. fr. *sina*
R. 45. *gröna* ändr. fr. *mörka*

R. 47—48 ändr. fr. *Lugn, men med en blick som smälte*
själen stod den unga hjelte,
R. 128. *skrinlagt* ändr. fr. *nedlagt*
R. 159. *var så* ändr. fr. *dernäst*
R. 160. *malta* ändr. fr. *bleka*
R. 164—174 tillagda i marginalen i st. f. följande strukna rader:

Kopparlazur i det höga
drog sin dunkelblåa rand,
och af fältspat sist ett band
med sitt violetta skimmer
kantade det helas glimmer.
Men en mäktig bergkrystall
satt i midteln der, en kall,
underjordisk måne, lyste
dunkelt [ändr. fr. *dystert*] *opp hvad hvalfvet hyste,*
dystert som begrafningsljus
lysa [ändr. fr. *brinna*] *i ett sorgehus.*

R. 200 ändr. fr. *ljuges på de dödas läger?*
R. 240. *rör* ändr. fr. *vred*
R. 241—244 ändr. fr.

klart som norrsken upp vid pol,
hetsigt som midsommarsol
sprutar vinet fram och faller
uti holkade krystaller.

R. 248. *kant* ändr. fr. *brädd*
R. 315—316 ändr. fr.

grönskar än den glada kullen
norr om staden, snedt mot tullen

R. 445 ändr. fr. *vin med salt i*
R. 522 ändr. fr. *silfverklot*
R. 565 ändr. fr. *liksom blomman vid sin rot,*

Under sjukdomstiden har Tegnér haft för afsikt att dela upp denna andra sång i flera. Framför sången har han skrifvit: II. *Berget.* Efter r. 378 insköt han följande fyra rader, som skulle utgöra slutet på andra sången:

Aldrig går den ur mitt minne
blommar ständigt i mitt sinne
som en aftonrodnad på
djupa vågor, dunkelblå.

Därefter lät han *III. Sången. Kyrkovigningen* börja. I marginalen gaf han den följande ingress:

Våra bättre fäders lära,
himlen, hjertat mera nära,
blomstrande katholska tro!
Huru gaf du sinnet ro.
Hur du menskans lif förgyllde

och med gudastoder fyllde
evighetens ödemark
som uti en trägårdspark!
Bilden, cermonien, dikten
trifdes väl ihop med pligten,
lek är icke deras mål
utan sanning — i symbol.
Fast jag hör till Protestanter
Religionens anförvandter
äro sång, och bild och ljud,
syfta nu som förr till Gud.
Det är ej mot dem vi stride.

Alltså fortfor Axel Hvide
målande med hänryckt min
huru templet vigdes in:

Härefter följde så r. 379. — Vid ett annat tillfälle lät han emellertid 3:dje sången börja med r. 491.

S. 189. Helgonabacken (Plan).
Efter Hs. Första strofen i *Saxos Ring* lydde ursprungligen:

Hösten regnar öfver slätten. Saxo sitter i klostercell
och med honom vakar lampan långt i den sena qväll.

Denna plan förskrifver sig tydligen från 1820-talet. Sannolikt äfven en marginalanteckning af följande lydelse:

1:sta Sången. Axel i berget
2:dra. Axels och Gerdas kärlek. G. vill ej öfverge hedendomen. A. beslutar att för hennes omvändelse uppoffra sitt hopp och bli prest.
3:de. Axel (Absalon) i Paris. Studerar under Abälard. Episod om Abälard och Heloisa.
4:de. Bisk. Eskild afsäger sig embetet i Lunds Domkyrka. Valdemar den Store, närvarande, utnämner dertill Absalon. Gerdas omvändelse. Grundar klostret på Helgonabacken.

S. 191. Till Sina Palm. Efter en afskrift bland Bibliotekarien Palms samlingar. Bland dessa finnes tillika ett ex. af talet *Vid offentliga Föreläsningarnas slut* (IV: 110) i trycket från 1824, hvilket är dedicerad fru Euphrosyne Palm med följande ord:

Till Sina Palm.

Att ta afsked utaf Carolina
var mig svårt. Hvem undrar väl derpå?
Men för mig, så väl som för de mina,
att ta afsked af vår goda Sina
blir oss alla svårare ändå.

T—r.

Om Euphrosyne Palm se II: 206, III: 34, IV: 35, och kommentaren dertill!

S. 192. Till de Resande. Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828. En Hs utan titel finnes bevarad bland Bibliotekarien Palms samlingar. R. 5 är där ändr. fr. *Kärleken kan.* R. 15 lyder: *Öfverallt Er himlen famnar.* Ytterligare en Hs från skaldens senare år är bevarad.

Om kapten C. S. F. v. Greiff och hans hustru, Lovisa Petronella Faxe, se III: 122 och kommentaren därtill. Giftermålet ägde rum den 7 augusti 1825. Jfr Tegnérs bref till G. Billow den 16 maj 1825. De nygifta återvände aldrig till Sverige.

S. 194. Helsningen.

Efter Hs från 1840-talet, ingående i en cykel *Stamboks Litteratur.*

Diktens tillkomstdatum är icke med säkerhet kändt. Den kan vara skrifven, då Agnes Münter, dotter till biskopen i Köpenhamn, besökte Lund sommaren 1824, hvarom se Tegnérs bref till Brinkman den 29 juli 1824. Härför tala r. 7—8, som tyckas förutsätta att skalden hälsar från Lund till Köpenhamn (»Axels stad»). Allusionen på Absalon (= Axel Hvide) som grundläggare af Köpenhamn förråder diktens samtidighet med det stora poemet *Helgonabacken*, där denna sagokrets behandlas. Emellertid kan dikten äfven tänkas vara skrifven i augusti 1825, då biskop Münter med dotter var på besök i Lund och Tegnér i deras sällskap reste till Köpenhamn för läkarkonsultation (18—26 aug.). Se härom Tegnérs bref till A. C. af Kullberg den 14 aug. 1825, till Brinkman samma dato och den 18 aug., till C. J. Heurlin den 29 aug. Att dikten tillkommit i samband med ett besök hos Münter kunde tyckas vara antydt genom r. 1—2. Oehlenschläger bodde i Münters hus 1820—36. Jfr Cecilia Bååth-Holmbergs framställning i *Morfars bok*, I: 164—169, där data fattas och en okontrollerbar tradition meddelas.

S. 195. Bouts-rimés.

Efter Jubelfestupplagan. Hs saknas.

Dikten tillkom säkerligen under Tegnérs besök i Köpenhamn 18—26 aug. 1825, se kommentar till föregående dikt. Enligt traditionen skall Laura Lundblad ha framställt frågan (r. 1—2). Se härom *Cecilia* Bååth-Holmberg, *Morfars bok*, I: 166—167, och C. A. Adlersparre, *Anteckningar om bortgångna samtida*, I: 23.

S. 196. Till . . . Grefve Hans Wachtmeister, på hans Bröllopsdag.

Efter originaltrycket, Kristianstad 1825. En Hs från 1840-talet är bevarad; dikten ingår där i cykeln *Vid Bröllop.*

Tegnér vigde den 8 okt. 1825 i Kristianstad grefve Hans Wachtmeister och Agata Wrede af Elimä; dikten utdelades tryckt vid bröllopet. Se om detta Tegnérs bref till A. G. Ahlstrand den 15 okt. 1825 och till Brinkman den 7 nov. 1825. Om Tegnérs uppförande vid bröllopet yttrade sig Abraham Leijonhufvud — hos hvilken Tegnér bott — i ett bref af den 29 okt. 1825, delvis citeradt hos Böök, *Presidenten Leijonhufvuds memoarer*, Nordisk Tidskrift 1920. Poemet skickade Tegnér till Martina v. Schwerin den 30 okt. 1825. Det synes ha väckt

anstöt såsom icke svarande mot författarens biskopliga värdighet; se Martina v. Schwerins bref till Tegnér den 6 dec. 1825 (*Ur E. Tegnérs papper*). Tegnér försvarade sig i det långa brefvet till Franzén den 13 nov. 1825. Jfr E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 192.

S. 198. Spegeln.

Efter en Hs från 1840-talet; dikten ingår där i cykeln *Stamboks Litteratur*. Dikten trycktes i Heimdall 1831, n:r 1, under titeln *I ett ungt Fruntimmers minnesbok*. R. 5 börjar där *Var ej*.

Dikten skrefs i fröken Ulrika Mormans album under Tegnérs besök i Kristianstad okt. 1825; se kommentaren till föregående dikt. Om fröken Morman se Tegnérs bref till Brinkman den 7 nov. 1824; jfr E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 192. Hon var dotter till öfverstelöjtnant A. P. Morman och blef gift med ryttmästaren A. P. Hasselström. — Poemet blef kritiseradt af några damer vid hofvet, se Jubelfestupplagan, VII:271, samt E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 180, och *Den blåögda*, s. 31; jfr Tegnérs anspelning härpå i brefvet till Brinkman den 15 jan. 1826.

S. 199. Till Crusell.

Efter originalet, inskrifvet som dedikation i ett ex. af andra uppl. af *Frithiofs Saga* 1825; exemplaret tillhör Disponent Arvid Hernmark, Hesselbyholm. Under sista raden läses: *Vänskapsfullt af Tegnér.* — Två Hs finnas dessutom bevarade, den ena från 1840-talet; dikten ingår där i en cykel *Komplimenter*.

Jfr Tegnérs bref till Crusell den 8 sept. 1825 och 8 juli 1826.

Andra uppl. af *Frithiofs Saga* var åtföljd af en musikbilaga, upptagande Crusells kompositioner till *Ingeborgs klagan* och *Vikingabalk*. — Dikten bör vara ungefär samtidig med hyllningsdikten till Sandberg, hvilken var färdig den 1 dec. 1825, se denna dags bref till Martina von Schwerin.

S. 200. Till Sandberg.

Efter Hs. En annan Hs från 1840-talet ingår i cykeln *Komplimenter*.

Dikten har varit en slags pendant till föregående. Professor J. G. Sandberg hade tecknat vinjetten till andra uppl. af Frithiofs Saga. Tegnér skickade dikten till Martina von Schwerin den 1 dec. 1825.

S. 202. Ord till sorgmusiken vid minnesfesten öfver . . . . Sven Hylander.

Efter trycket i *Minne af E. O. Academie-Adjuncten Mag. Sven Hylander*, Lund 1826. Tegnérs dikt finnes också särskildt tryckt, Lund 1825, samt infördes i Lunds Veckoblad den 7 dec. 1825, n:r 49. Ingen Hs.

Om den unge historikern Hylander, se Tegnérs bref till Martina von Schwerin den 1 dec. 1825, samt den ofvan citerade minnesskriften, med bidrag af A. Lidbeck och H. Reuterdahl.

S. 204. Mjeltsjukan.

Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828. En Hs finnes bevarad. I r. 46 är *stunder* ändr. fr. *timmar*. I tredje uppl. af Smärre samlade dikter 1839 insattes i r. 20 *grånat* i st. f. *mulnat*.

Om dikten, hvars exakta tillkomstdatum är okändt, se O. Sylwan, *Tegnérs Mjältsjuka*, Nordisk Tidskrift 1910, H. Schück, *Mjältsjukan*, Stockholms Dagblad 1901, n:r 44, 50, 51, G. Brandes, *E. Tegnér* (originaluppl. 1878), s. 160-184, E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 133-147, Densamme, *Martina v. Schwerin*, s. 192-193, M. Lamm, *Upplysningstidens romantik*, II: 392, F. Böök, *Den romantiska tidsåldern*, s. 8, 39—40, Densamme, *Tegnérs Epilog 1820*, i Essayer och kritiker 1919—1920.

R. 41. Stället ansluter sig till profeten Esaias' 21:sta kapitel, hvarifrån Tegnér hämtat inspiration för hela dikten. Den 30 sept. 1824 lånade Tegnér från biblioteket Tingstadius' öfversättning af Esaias (A. Silow, *Tegnérs boklån*, s. 45).

S. 207. Landshöfdingen, Baron Klinteberg.

Två Hs, båda från 1840-talet, den ena i ett renskrifvet häfte.

Dikten föredrogs vid en fest i Lund till firande af landshöfding V. af Klintebergs 67:de födelsedag, den 15 mars 1826. Den trycktes i Malmö Tidning 1826, n:r 11. Jfr III: 84 och kommentaren därtill.

S. 208. Fågelleken.

Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828. Det föreligger en afskrift af främmande hand, försedd med egenhändiga rättelser af Tegnér. Bl. a. äro r. 23-28 tillagda i marginalen med Tegnérs hand i st. f. följande:

Än är det tid för mord och svek.
Ser du dunkelkrönta
furukrönta
holmen som skymtar ur mossen blek?
der är fågellek.

Tegnér skickade poemet till Brinkman den 9 april 1826 och yttrade sig om det; när han säger att det »är från min ungdom», afser han naturligtvis blott motivet. Martina von Schwerin gjorde kort därefter bekantskap med dikten, se E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 195. Att dikten är ungefär samtidig med *Helgonabacken* bekräftas af r. 226—228 i detta poems andra sång; de innehålla *Fågelleken* in nuce. Poemet har personliga förutsättningar i Tegnérs lefnadsförhållanden; litterärt har det beröringspunkter bl. a. med Oehlenschlägers *St. Hansaftenspil*.

S. 213. Till Friherrinnan M. Schwerin.

Efter Hs. I r. 7 är *älska* tillagdt i marginalen. I r. 15 är *selt* ändr. fr. *läst*. — En annan Hs i det renskrifna häftet från 1840-talet; dikten ingår där i cykeln *Stamboks Litteratur*. Titeln lyder: *Lytet, till Martina Schwerin (med ett exemplar af Frithiof)*.

Dikten skrefs på Sireköping; i bref till Brinkman har Martina v. Schwerin själf skildrat situationen, se E. WRANGEL, *Martina v. Schwerin*, s. 196—198. R. 7 hänsyftar på Euphrosyne Palm, r. 8 på Martina v. Schwerin. R. 11 hänsyftar på den nya upplagans utstyrsel.

S. 215. I Biskopinnan Faxes Minnesbok.
Efter Jubelfestupplagan; Hs fattas.

S. 216. Hans Excellens Grefve Stedingk.
Efter en Hs, ingående i ett renskrifvet häfte från 1840-talet, där dikten hör till cykeln *Födelsedagar*.

Grefve C. B. S. von Stedingk fyllde den 26 okt. 1826 åttio år; som f. d. ambassadör i Petersburg skickades han i spetsen för en ambassad till kejsar Nicolai kröning i Moskva (r. 9—12). Grefvinnan Therèse af Ugglas (r. 12), född v. Stedingk, tillhörde Brinkmans och Tegnérs gemensamma bekanta och besjöngs af den senare. Jfr E. WRANGEL, *Brinkman och Tegnér*, s. 192-197.

S. 217. I C. A. Hagbergs Minnesbok.
Efter originalet, i den redaktör K. A. Hagberg tillhöriga stamboken. Två Hs finnas bevarade; den ena är ett koncept, där r. 9 har *dess* i st. f. *hans* och mellan r. 16 och 17 finnes ett långt senare inskjutet: *Min Gudson ifrån lyckligare dagar*. Den andra Hs finns i ett renskrifvet häfte från 1840-talet, ingående i cykeln *StamboksLitteratur*; den öfverensstämmer med konceptet. Dikten trycktes i Linnæa Borealis, sommarhäftet 1842, med öfverhoppande af r. 11.

Tegnér vistades hösten 1826 i Stockholm som medlem af uppfostringskommittén. C. A. Hagberg var son till hans gamle vän C. P. Hagberg, och Tegnér hade stått fadder för sonen. (Se den senare inskjutna raden ofvan!)

S. 221. Odaterade predikningar.
De här sammanställda, odaterade predikningarna förskrifva sig tydligen alla från Tegnérs tid i Lund; de äro hållna i hans prebendepastorat.

S. 221. I. Efter Hs.
Denna predikan är uppenbarligen ytterst osjälfständig; hvarken till stil eller innehåll liknar den Tegnérs egna skapelser. Sannolikt har Tegnér öfversatt den ur en tysk predikosamling, ty åtskilliga språkliga detaljer peka tillbaka på tyskan. Så t. ex. heter det på s. 226, r. 16 uppifrån: »den som *motvilligt* öfverträder Herrans bud»; detta kan endast förklaras som ett missförstånd af det tyska *muthwillig*, öfvermodigt.

S. 229. II.
Efter Hs. Åtskilliga smärre rättelser och tillägg äro gjorda vid ett senare tillfälle, då Tegnér tydligen upprepat denna predikan. Här återges texten i dess senare version. På s. 233, r. 4—5 uppifrån, hette

det ursprungligen: *Och I andre hvilka likasom jag nyligen förlorat en älskad Broder eller en pröfvad vän.* På s. 234, r. 6 uppifrån, hette det ursprungligen: *Ty genom en oförnuftig fruktan för döden blir menniskan, som Apostlen uttrycker sig, bunden i träldom för alla sin lefnads dagar. Ty icke är blott den en träl som är bunden i kedjor, utan äfven och ännu mera den som ej törs yttra sin fria vilja, som ständigt är underkastad en främmandes godtycke och ingen ting kan kalla sitt eget.*

Denna påskpredikan har hållits första gången sannolikt år 1815, eftersom den sedan strukna versionen på s. 233 — hvarom se ofvan! — hänsyftar på Elof Tegnérs död, hvilken timade på nyåret 1815. När den omarbetats för nytt bruk är okändt. Papperet har 1813 i vattenstämpeln.

S. 240. III.

Efter Hs. I sitt rättade och ändrade skick, som här återgifvits, är denna predikan en juldagspredikan. I sin ursprungliga lydelse var den däremot en pingstdagspredikan. I femte raden från begynnelsen stod icke som nu *Jesu Christi födelse*, utan *Jesu Christi uppenbarelse och försoning*, och på samma sätt i femte raden uppifrån på s. 241. Hela det stycke, som börjar på s. 241, r. 11 uppifrån, och räcker t. o. m. s. 242, r. 4 uppifrån (*Ty i dag — — — Ps.*), är vid omarbetningen tilllagdt i marginalen i st. f. följande passus, som hade afseende på pingstdagen:

Pingstdagen har kommit med sina liljor och sin grönska. Jorden har vaknat ur sin dvala; vinterns mörker har vikit för den stigande solen. Det gamla är förgånget, all ting äro ny vorden. Från denna dagen räknar också den christna församlingen sin första och egentliga stiftelse. På denna dagen fullbordades Jesu Christi värf på jorden. På denna dagen voro hans lärjungar alla uppfyllde af den helige Anda, att de talade med eldstungor och prisade Guds dråpeliga verk. Välan, så låtom oss också prisa Herran, låt oss fira den christna församlingens stiftelsedag, låt oss med glada hjertan instämma i följande högtidssång.

Ps.

De rader på s. 243, som ställts inom klammer, höra också till den ursprungliga pingstdagsversionen, ehuru de af Tegnér icke korsats. — På s. 244, r. 9 nedifrån, hette det ursprungligen *som i dagens text säges.* — På s. 246, r. 5 nedifrån, stod ursprungligen efter *Jesus* följande: *han som i dagens Text förmanar: Edert hjerta vare icke bedröfvadt ej heller rädes.* — På s. 248, r. 6 uppifrån, lästes ursprungligen efter *den mörka grafven* följande: *och vi sjelfva öfverge denna verlden och öfver-*

gå till ett annat oss obekant tillstånd. — På s. 248, r. 11 nedifrån, lästes ursprungligen: *han som i dagens heliga text har sagt oss: vi skola komma till Fadren och blifva boende när honom.* — På s. 249, r. 17 uppifrån, lästes ursprungligen: *Och denna dag, från hvilken vi räkna dess stiftelse, den är den upplysta, den tröstade, den försonade menskligheten högtidsdag, den är Hugsvalarens, den bättre, den Helige Andens fest som stigit neder på jorden.* — Predikningens slutrader lydde ursprungligen: *genom den Helige Ande som oss gifven är.*

Hs har 1813 i vattenstämpeln. Omarbetningen från pingstdagspredikan till juldagspredikan har skett på ett ganska flyktigt sätt; särskildt är det påfallande, att Tegnér äfven i juldagsvarianten (s. 241—242) genom slutorden nödgats återgå till pingstdagens motivkrets, för sammanhangets skull.

S. 249. IV.

Efter Hs. Predikningen återgifves i sitt rättade och ändrade skick; eftersom ändringarna icke äro af särskild betydelse, förbigås de här. — Tegnér har till denna predikan skrifvit en annan ingress, som han brukat vid något tillfälle då han upprepat den; den har varit afsedd att ersätta begynnelsen t. o. m. s. 250, r. 16 uppifrån, och har följande lydelse:

Frukta dig intet ty jag är med dig; vik icke af ty jag är din Gud. Med dessa ord uppmanar Herran genom Profeten Esaias sitt folk till mod och förtröstan. En sådan uppmuntran var icke heller onödig för Israels barn. Väl hade Herran utvalt dem till sitt folk, väl hade han med rika under bevisat sin omvårdnad om dem framför andra jordens slägter, väl hade han lofvat dem att i tidernas fullbordan en hjelte skulle framgå af deras stam som skulle förlossa både dem och verlden. Men på andra sidan hade de äfven rika anledningar till bekymmer och klagan. De voro öfverallt omgifna af fiender, de föraktades af verlden såsom ett löjligt och förkastadt slägte, för deras olydnad gaf Herren dem stundom i deras fienders hand. För att under sådana pröfvelser stärka deras mod och uppfylla deras hjertan med hopp var det som Gud genom Profeten tillropade dem: Frukta dig intet, ty jag är med dig: vik icke af ty jag är din Gud. Orden läsas hos Prof. Esaias 41: 10.

Men dessa ord kunna icke blott tillämpas på Israels folk. Äfven för oss, ja för alla åldrar och tider hafva de en

djup och tröstefull betydelse. Det gamla Testamentets heliga spådomar äro för oss uppfyllda, oss är menniskones son, Herren i Davids stad, uppenbar vorden, för oss har han lefvat och dödt, ingen förföljer oss för vår tro, salighetens ord förkunnas oss dageligen, alla nådens källor äro för oss öppnade; och likväl synes oss vår lefnad ofta så tung och mörk, likväl gifves det i så många hjerta etc.

Vid ett annat tillfälle har Tegnér apterat predikningen för bruk på pingstdagen, och han har då försett den med följande ingress:

— Den högtid vi i dag fira bör i mera än ett afseende vara oss vigtig och glädjefull. På denna dagen utgjöts den helige ande öfver Christi första lärjungar, från denna dagen räknar den Christna församlingen sin första egenteliga stiftelse. Allt det goda som den för tid och evighet stiftat ibland menniskors barn bör i dag träda fram för våra ögon och uppfylla hvarje christens hjerta med en tacksam glädje. Se vi åter ut omkring oss, hvilka anledningar till hopp och glädje möta oss der öfverallt. Jorden har vaknat utur sin dvala, en osynlig hand kläder henne med blommor och grönska, med glada händer läggen I sädeskornet ner i hennes fruktbärande sköte, liljorna på marken stiga opp i sin prakt, och foglarna under himmelen sjunga om den gode fadren som gifvit dem lif och föda. Allt gläder sig och fröjdas rundt omkring oss; och menniskan för hvilken allt detta är till, hon skulle vara den enda som kände misströstan och svårmodighet. Jag följer således en anledning den både dagens Text och ännu mera dess högtidlighet lemnar oss, då jag nu för Eder på en kort stund framställer

Christeliga Varningar mot en fåfäng misströstan och svårmodighet.

S. 259. V.

Efter Hs. Predikningen återges här i sitt lätt ändrade skick; vissa partier, som genom streck i marginalen äro markerade såsom uteslutna, ha dock här medtagits. — På s. 263, r. 12 nedifrån, fanns ursprungligen denna mening: *Jag vet att det finnes känslor hos dig dem jag kan röra, om jag blott rätt förstår att tala till dem.* — På s. 263, r. 9 nedifrån, stod ursprungligen *munklefnad* i st. f. *försakelse.* — På. s. 263, r. 6 nedifrån, stod ursprungligen: *Jag frågar dig: hvad vill du nu vara, hvad vill du blifva i framtiden?* — På s. 264, r. 16 uppifrån, fanns ursprungligen detta parti: *Omöjligen kan det redan nu vara ditt uppsåt att vilja föra ett ondt och ogudeligt lefverne. Du ville väl gerna räknas ibland dem som genom berömvärdt sträfvande hafva utmärkt sig; många belöningskransar vinka i framtiden, alla värda att vinnas; hvilkendera skulle du en gång framför alla vilja utvälja dig.* — På s. 264 fanns efter r. 18 uppifrån följande sedan strukna parti: *Men tror du också att de menniskor bland hvilka du väl gerna en gång önskade att räknas, de menniskor som kunde säga till sig sjelf att de ej lefvat förgäfves, de hvilkas minnen de efterlefvande med from vördnad bevara, tror du att dessa ej heller funnit läglighet att göra sig redo för sin bestämmelse, att fatta ett allvarligt beslut och att betänka huru det skulle utföras? Tror du att det var i tanklöshet och förströelsens stund som de allvarliga tankarna uppvexte i deras själ?*

S. 271. VI.

Efter Hs. Denna ingress har Tegnér brukat, då han upprepat sin pingstdagspredikan i Stäfvie och Lackalänga den 6 juni 1813 (tryckt II: 291).

S. 273. VII.

Efter Hs.

Denna predikan har hållits en bönesöndag; papperet har årtalet 1813 i vattenstämpeln.

S. 284. Tal vid P. J. Liljenroths prästvigning.

Efter Jubelfestupplagan; ingen Hs är känd.

Talet hölls den 1 maj 1825, då Petrus Isak Liljenroth, född 1768, tjänstledig lektor vid det sedan 1812 upplösta gymnasiet på Visingsö, prästvigdes i Lunds domkyrka. Han blef biträde i Järsnäs 1827, men afsade sig förordnandet s. å.; död 1836.

S. 287. Vid vigningen af Berga kyrka.

Efter Hs. — Hela apostrofen till församlingens kyrkoherde är tilllagd i marginalen (från s. 287, r. 4 nedifrån, till och med s. 288, r. 14 uppifrån).

Tegnér invigde den 22 maj kyrkan i Berga, hvilken uppförts 1819—21. Berga är annex till Hvitaryd. Den af Tegnér apostroferade församlingsherden är säkerligen kyrkoherden i Hvitaryd M. E. Forssander († 1836). — Predikningen innehåller delvis ordagranna lån ur Tegnérs inträdespredikan 1813 i Stäfvie och Lackalänga (II: 291).

S. 298. Tal i Jönköpings skola den 2 juni 1825.

Efter Hs. — Det första trycket (*Tal, hållet efter slutad Examen i Jönköpings Högre Lärdoms-Skola den 2 Juni 1825*, af Esaias Tegnér, Biskop, Th. Doct. etc., Jönköping 1825, Tryckt hos Directeuren Joh. Pehr Lundström) synes icke ha varit ombesörjdt af Tegnér själf. — På s. 301, r. 4 nedifrån, hette det ursprungligen: *arbeten som om jag alltid stode midt ibland Eder.*

Talet trycktes, enligt Tegnérs bref till A. C. af Kullberg och Brinkman den 30 juni 1825, för att uppfylla ett villkor, som Jönköpings borgerskap uppställde för att bidraga till den nya skolbyggnaden. Jfr äfven bref till I. R. Blom den 27 juli 1825 samt till F. M. Franzén den 13 nov. 1825, där Tegnér bemöter klander mot hans alltför »hierarkiska» tal.

S. 304. Tal hållet på Vexiö Gymnasium d. 17 Junii 1825.

Efter Hs. Härmed öfverensstämmer i allt väsentligt det samtida trycket (Vexiö 1825, Tryckt i Kongl. Gymnasii Boktryckeriet), på hvars baksida lästes: »Försäljningssumman användes till inköp af Läroböcker för Schol-Ungdomen.» — Ur Hs antecknas följande varianter. På s. 311, r. 13 nedifrån, lästes ursprungligen *med den martyrkrona, som dåraria kalla en lagerkrans* (i st. f. *med det förstockade hatet etc.*) På s. 311, r. 11 nedifrån, stod ursprungligen *det misskända, det oroliga hjertat.*

Tegnér yttrade sig om detta tal i bref till Brinkman af den 30 juni 1825, till I. R. Blom den 27 juli 1825, till A. C. af Kullberg och Brinkman den 14 aug. 1825; om försäljningen i bref till A. G. Ahlstrand den 9 sept. 1825. — Om den uppfattning Tegnér i talet förfäktar, se E. Schwartz, *E. T:s ställning till vissa pedagogiska och vittra tidsströmningar*, s. 104—107, och A. Nilsson, *T:s uppfattning af de klassiska studiernas bildningsvärde för skolan* (i Skrifter tillägnade Pehr Eklund).

S. 312. Vid invigningen af Skatelöfs Kyrka.

Efter Hs. — På s. 322, r. 5 uppifrån, hette det ursprungligen endast *Jag lyckönskar dig till din vishet.* Det öfriga är senare tillagdt i marginalen.

Den på s. 321 apostroferade kyrkoherden var C. M. Agrell, Tegnérs medtäflare om biskopsstolen, som 1805—1840 innehade Skatelöfs församling; han hyllades af Tegnér äfven i *Kronbruden.*

S. 325. Om läseriet i Småland.

Efter trycket i Kalendern Svea för 1883 (Stockholm 1882), s. 48—56; originalmanuskriptet, hvarom se Jubelfestupplagan VII: 204, är nu förkommet.

Om Per Nyman, se Tegnérs föregående inlaga angående läseriet (IV: 147) och kommentaren därtill (IV: 513), jämte där anförda bref-ställen och litteratur! — Det här tryckta utlåtandet omtalas i bref till A. C. af Kullberg den 30 juni 1825 och skickades till denne med brefvet af den 14 augusti.

S. 334. Till Fru Jägmästarinnan Elisabeth Hafström.

Efter trycket i Wexiö Stifts-Tidningar, 1825, n:r 9 (30 sept.), där äfven gåfvobrefvet offentliggjordes.

Se Tegnérs bref till A. C. af Kullberg den 1 sept. 1825.

S. 336. Förord till Buttmans »Grekisk Schol-Grammatik».

Efter Hs. — Förordet trycktes i den af Jacob Faxe 1825 på Berlings förlag i Lund utgifna öfversättningen. Den här i klammer ställda passagen om Hammarskölds Grekiska språklära uteslöts vid tryckningen. — Årtalet 1801 (i samma stycke på s. 338) är hämtadt ur trycket; Hs har *179* , med tomrum för en fjärde siffra.

Gezelii länge använda »Grammatica Græca» utgafs först i Dorpt 1647; Sommelii »Försök till en grekisk grammatik på svenska» i Lund 1759. — Lektorn i Strängnäs D. M. Ahlgren utgaf 1788 en samling grekiska paradigmer och 1804 en »Grammatica Græca». — Professor Chr. Dahl i Uppsala utgaf 1796 sin »Grekiska grammatik» (flera senare upplagor), 1808 »Grekisk språklära och läsebok». — J. G. Trendelenburgs grekiska språklära utkom 1801 i svensk öfversättning af J. Frykstedt. — Jfr Tegnérs bref till A. Hagelberg den 21 okt. 1825.

S. 339. På Vexiö Gymnasium, Junii 1826.

Efter trycket i Tal vid särskilta tillfällen, I, 1831. På s. 344, r. 5 uppifrån, har originaltrycket *har* i st. f. *ha*, sannolikt genom tryck- eller skriffel. — Ingen Hs.

Om den i talet framställda uppfattningen, se talet på Vexiö gymnasium den 17 juni 1825 (s. 304) och i kommentaren därtill citerad litteratur. Jfr Tegnérs bref till Brinkman den 23 juni 1826.

S. 350. Utlåtande rörande folkundervisningen.

Efter Hs i Växjö konsistoriums protokoll, Årskopiebok 1825—1826. Utlåtandet föreligger där dels i koncept, dels i renskrift, den senare endast delvis med Tegnérs hand. Ursprungligen var utlåtandet skrifvet i Tegnérs eget namn; sedermera har *jag* utbytts mot *Consistorium* och motsvarande ändringar vidtagits.

Utlåtandet var infordradt af Uppfostringskommittén. Det skickades den 15 juni 1826, se brefvet af denna dag till A. C. af Kullberg.

S. 359. Cirkulär om Läsesällskap.

Efter Hs.

Tankegången har Tegnér brukat, delvis ordagrant, i ämbetsberättelsen till prästmötet i Växjö 1836. Se för öfrigt Tegnérs yttranden om läsesällskaper i brefvet till Leopold af den 17 aug. 1825 och i brefvet till Franzén den 13 nov. 1825.

S. 363. Om C. A. Nicanders skaldestycke Tassos död.

Efter protokollet i Svenska akademien; icke egenhändigt.

Jfr Tegnérs bref till Brinkman den 20 dec. 1826.

KOMMENTAR TILL BREFVEN

Under ingen period är den Tegnérska brefväxlingen så rikt flödande som under här föreliggande märkliga öfvergångstid.

Följande bref hafva icke förut offentliggjorts i någon upplaga af Tegnérs Samlade skrifter: n. 2, 4, 6, 7, 10, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 33, 34, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 53, 60, 61, 69, 70, 76, 85, 86, 91, 93, 96, och 97 (summa fyrtiofem). En mängd andra bref hafva här — liksom i de andra banden — fullständigare än i föregående upplagor återgifvits.

Till hvad i inledningen till föregående bands brefkommentar meddelats rörande Tegnérs stafsätt, må här blott läggas det, att han nu vid 1820-talets midt alltmera börjar ersätta c i från utländska språk lånade ord med k; bruket är dock mycket varierande, »kalas» t. ex. skrifves ännu ofta med c, men stundom med k (se n. 76); i samma bref (n. 83) förekomma coupletter och kupletter, på ett annat ställe (bilagan till n. 96) både karacter och karakter — tidigare skrifver han alltid caracter. — Dubbelt W ersättes nu stundom med enkelt V, så i det ofta skrifna Vexiö; i Vrigstad är bruket växlande, Warberg skrifver han oftast med dubbelt W, en gång till och med Wahrberg (detta har i texten normaliserats, likaså i allmänhet personnamnen).

---

1. Innan Franzén, som blifvit vald till Rosensteins efterträdare såsom sekreterare i Sv. akademien, hunnit tillträda denna befattning — efter flyttningen från Kumla till Stockholm våren 1825 — sköttes den af C. P. Hagberg.

En 1824 inlämnad täflingsskrift, som erhöll hedersomnämnande, handlade »Om Isländska och Nordiska Mythologiens olika innehåll och värde»; den ansågs vara författad af P. Wieselgren, se G. Ljunggren, *Sv. akademiens historia*, II, s. 7 not.

Lagmannen C. J. von Becker, som erhållit flere pris i Sv. akademien, ansågs vara den »v. B.», som i Stockholms Posten d. 5 jan. 1825 (n. 3) låtit införa ett satiriskt poem »Odalmannen» riktadt mot H. Järtas tidskrift.

I n. 1 af Journalen 1825 stod en insänd artikel »Anmärkning vid Svenska Akademiens sista offentliga sammankomst», i hvilken påpekades en »besynnerlig sammanträffning af tillfälligheter, som alla hade gemenskap med handel», såsom att akademiens direktör grefve Mörner såsom statsråd hade inseende äfven öfver denna gren af statsförvaltningen, att flere af pristagarne också hade förbindelse med handels- och finansexpeditionen, att föremålet för minnespenningen var köpmannen J. Alströmer etc. — Hagberg upplyste i bref till Tegnér att Franzén icke var förf. till denna artikel.

Tegnérs brorson E. M. Tegnér bodde under sin första prästerliga tjänstgöring i Stockholm hos Hagbergs; han disputerade för graden i Lund på hösten 1825 (med en öfversättning af en platonsk dialog).

»Palmeus» = Hagbergs svåger konsistorienotarien J. J. Palm och dennes hustru Eufrosyne (»Sina») Hising.

2. Originalet i Kgl. biblioteket, Stockholm.

C. H. Cederschiöld, kyrkoherde i Lekaryd, fick icke Bringetofta (utan 1829 Forsheda).

»Ad internecionem» = till förintelse.

Till kollega i Jönköping utnämndes 1826 G. E. Rosengren.

Rydaholms pastorat erhöll (1825) icke P. Pontén utan C. E. Bexell.

S. G. Mellin (sedan gift med Tegnérs systerdotter Sara Hertz) var kollega vid Vexiö skola och utbildade sig nu till gymnastiklärare vid Gymnastiska centralinstitutet i Stockholm; han anordnade, efter Tegnérs direktiv, den första (enskilda) seminarieinrättningen i Vexiö för utbildning af folkskollärare (med s. k. växelundervisning).

N. Lidén, gift med Tegnérs äldsta syster och nu kyrkoherde i Sillerud, erhöll det sökta pastoratet Köln (Köla).

Professor J. A. Engeström, måg hos biskop Faxe, sökte efter Tegnér Reslöfs pastorat (jfr s. 379 ofvan), hvilket emellertid (d. 2. 2. s. å.) bortgafs till akademiadjunkten, tit. professorn P. Dahl (se s. 384 ofvan).

3. Originalet i arkivet på Trolle Ljungby.

Platsen som ledamot i det stora rådet som kallades Rikets allmänna ärenders beredning medförde icke särdeles ansträngande arbete, men kunde någon gång ha en viss betydelse.

Det grekiska uttrycket s. 372, »en skall vara herre», är citat efter Homeros, Iliaden II: 204.

Brinkmans bref till Tegnér om Geijer och de öfriga förfäktarne af en konservativ uppfattning se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 93 ff.

I Zeitschrift für Kunst und Alterthum, där Amalia v. Helvig fått införd sin öfversättning af kungavalet, prisade Goethe Tegnérs dikt för det sätt hvarpå denna gaf samtiden »die alte kräftige, gigantisch-barbarische Dichtung».

F. B. v. Schwerins Grundlinier till staternas historia innehöllo bl. a. »tidstaflor» med tabellariska öfversikter. [E. T.]

G. F. Åkerhielms tragedi Valdemar, som i slutet af 1824 uppförts på kgl. teatern (men nedlagts efter tredje representationen), hade skarpt kriticerats i Argus och Stockholms Posten. [E. T.]

Tegnérs svägerska fru Sophie Myhrman, f. Ljungqvist, var en tid mycket observerad af Brinkman.

Grefvinnan Ulla de Geer, f. Sprengtporten, intog en af de förnämsta platserna i Brinkmans »seralj». Likaså grefvinnan Mathilda Montgomery, f. Orozco, »söderländskan i Norden». Till båda riktade äfven Tegnér dikter.

Om Franzéns Skaldestycke vid tillträdandet af sekretariatet i Sv. akademien, Beskows prisdikt Sveriges anor samt Valerius' öfversättning af Massilias belägring ur Lucani Pharsalia (som fick heders-accessit) se G. Ljunggren, *Sv. akademiens historia* II, s. 5 ff.

4. Kyrkoherden A. Eriksson i Hyby blef några veckor efter E. Chr. Sjödahls död (20. 12. 1824) häradsprost i Bara.

Heurlin blef prost i Norrvidinge kontrakt på våren 1825.

Platsen som »pedagog» i Vrigstad erhöll s. å. G. Törner (jfr ock s. 383).

E. o. akademiadjunkten L. G. Palmqvist, som ansågs ha motarbetat Tegnérs val till biskop, se *denna uppl.* IV, s. 359 o. 533, blef präst först 1830 (kyrkoherde i Tullstorp 1837).

Om Cederschiöld se ofvan under n. 2.

Bolmeer hade i dec. 1824 blifvit utnämnd till professor i orientaliska språk vid Lunds universitet.

5. Originalet som n. 3. Olof Myhrman ombesörjde tryckningen af Frithiofs Saga. Jfr vidare E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 95 ff.

6. Professor C. F. Liljewalch (f. 1770) började som läkare öfverglänsas af bl. a. akademiadjunkten och lasarettsläkaren C. G. Schönbäck.

C. S. F. von Greiff, kapten i generalstaben (1821) — son till hofjägmästaren J. L. B. von G., kallad »der König-Greiff» på grund däraf att han fasttog och arresterade Gustaf IV Adolf 1809 — var förlofvad med Louise Faxe (se Dikten ofvan s. 192 samt kommentaren därtill).

Komministern i Torpa C. G. Lagergren, som skickat biskopen pengar för fullmakten, handlade efter en äldre kutym inom ämbetsmannavärlden, hvilken emellertid Tegnér inom sitt område kraftigt motarbetade.

»Studenttalet» se *denna uppl.* IV, s. 110.

B. M. Bolmeer gifte sig verkligen med Laura Lundblad, men först 1833.

7. Originalet som n. 2.

8. Originalet som n. 3.

Om Brinkmans åtgörande vid tryckningen af Frithiofs Saga samt hans omdöme om Atterboms Lycksalighetens ö se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 95 ff., 98 f.

Med detta bref följde ett så lydande

P. M.

Upplagan bestämmes till 2,000 Exemplar. Dock kunde 100 derutöfver afdragas på Velinpapper för att bortgifvas.

Formatet är Octaf, dock såge jag gerna något större format, än i Axel, 3:dje upplagan. Kanske borde stilarna då äfven vara större.

Öfver 24 rader bör ej tryckas på sidan, men väl någon gång mindre när strofer göra spalter nödvändiga.

N:o III, XV, XVII, XIX, kanske äfven XXIV måste brytas, det vill säga att versen delas på två rader. Jag önskade att häri någon symmetrie måtte iakttagas och det vanliga brokiga utseendet undvikas, då den ena versen brytes och icke den andra.

Tryckningen fortskyndas så mycket som möjligt.

T.

9. Originalet som n. 3.

I Stockholms Posten n. 24 för 1825 yttras (på tal om Assar Lindeblads Cylinda), »att Tégnérs största förtjenst i Axel är versen». [E. T.]

Om Valerius' öfversättning från Lucanus se ofvan under n. 3.

Babels torn utgafs af C. F. Dahlgren.

Brage var en poetisk tidskrift utg. af P. Götrek; af Vitalis infördes där ett och annat stycke. — Om polemiken rörande Brage mellan Argus och Upsala Litteraturtidning se C. L. Östergren, *Om Vitalis, hans lif och diktning*, s. 25 f. [E. T.]

P. Wieselgren hade 1824 bl. a. utgifvit Homers Iliad. En jonisk folksång öfversatt till en svensk.

Artisten J. Holmbergsson, son till jur. professor H. i Lund, hade i Boyes Magazin för konst, nyheter och moder, låtit införa fyra teckningar till Tegnérs Axel. Hans teckningar till Frithiofs Saga publi-

cerades i dess 5. uppl. 1831. Å 2. uppl., tr. 1825, förekom som vignett på titelbladet J. G. Sandbergs teckning till Frithiof och Ingeborg framför Balders altare (Afskedet); å 3. och 4. upplagornas titelblad (1827 o. 1828) hans teckning till Ingeborgs klagan.

10. Konsistorienotarien Ahlstrand utgaf 1825 Wexiö Stifts Matrikel; den var nu under tryckning och de af Tegnér önskade adressuppgifterna kunde icke införas.

Den bekante väckelsepredikanten P. Nyman fick snart missiv till Vexiö; han verkade sedan som fångpredikant m. m. i Stockholm och blef 1826 garnisonspredikant å Vanäs (Karlsborg).

Om Lagergren se ofvan under n. 6.

11. Originalet som n. 3.

»Oden» kallade Tegnér Leopold efter dennes bekanta skådespel.

M. Wallenberg hade i inledningen till sin öfversättning af Iliaden 1814 sökt utreda flere metriska frågor.

Brinkman om den s. k. historiska skolan se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 114 f.

I tidningen Argus hade 1825 (t. ex. i n. 3) förekommit flere anfall mot den historiska skolan. [E. T.]

»Martina II» var friherrinnan v. Schwerins dotter, hvars begåfning Brinkman satte mycket högt.

12. Originalet i Kgl. biblioteket i Stockholm.

Om S. G. Mellins vistelse i Stockholm se ofvan under n. 2.

Ling och Tegnér hade del i det tryckeri, som Agardh, Brag och Heurlin uppsatt och som öfverläts till J. Svanborg, se E. Wrangel, *Gamla studentminnen*, s. 99—102.

Denna affär förlade också böcker, bl. a. af Ling samt Lindfors' Latinska lexikon (»svinmagen»).

Ett tidigare bref från Tegnér till Ling (af 24. 12. 1823, också i Kgl. bibl.) omtalar denna affärs efterspel och den genom J. P. Theorell skötta processen mot Svanborg.

13. Originalet som n. 2.

Tegnér segrade i fråga om kollegatjänsten i Jönköping, se ofvan under n. 2.

14. Originalet som n. 3.

Professor G. Knös i Uppsala hade 1824 utgifvit Samtal med mig själf om verlden, menniskan och Gud.

15. Originalet har ännu nyligen tillhört adressatens barnbarn.

Många i Värmland önskade, i likhet med Tegnérs kusin och ungdomsvän kyrkoherden M. Lagerlöf, Tegnér till efterträdare åt den gamle biskop O. Bjurbäck i Karlstad. Se vidare E. Wrangel, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 33.

Där också s. 95 om Lagerlöfs syster Lena Lisa, som flere år vistats i det Tegnérska hemmet i Lund.

Tegnérs äldste son Christoffer kom verkligen att ägna sig åt skolan och var i flere år skolrektor i Malmö.

16. J. J. Lagergren var (sedan 1803) kyrkoherde i Tofteryd.

C. M. Agrell i Skatelöf hade stått jämte Tegnér på biskopsförslaget.

Anders Melander hade 1824 antagits till konsistorieamanuens i Vexiö.

17. Originalet som n. 3.

Excellensen Skjöldebrand hade 1824 utgifvit en öfversättning af Lucani Pharsalia, 1. sången. I Stockholms Posten (n. 66—67) blef den skarpt recenserad (af en viss G.) och det yttrades på tal om de metriska principer öfvers. följt, att »svenska vitterheten framdeles torde få S:s fördomsfrihet att tacka för befrielsen från ett öfverdrifvet regeltvång».

En orimmad öfvers. af Tasso utgafs af Skjöldebrand 1825, tragedien Hjalmar 1827 och tragedien Carl XII:s död 1829. [E. T.]

Om Martina II se ofvan under n. 11.

Enligt Mohnikes bibliografi i Es. Tegnérs Gesamm. Werke II, s. 165, skulle öfversättaren af Axel i Morgenblatt ha varit majoren W. von Souhr i Stralsund. [E. T.]

Schleys tyska öfvers. af Frithiofs Saga, som tillskickats Tegnér i manuskript, utkom först (i Wien) 1827. Amalia v. Helvigs utgafs fullständigt 1826 (hennes bref till Tegnér af d. 12 januari och 12 april 1825 äro tryckta i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 218 ff.).

Den åsyftade anonyma öfvers. af Axel till danskan var af A. E. Boye.

De två tyska öfversättningarna af Nattvardsbarnen voro af Claussen (Altona 1822) och O. Berg (Königsberg 1822; jfr brefvet ofvan n. 46). [E. T.]

Om den s. k. historiska skolan se ofvan under n. 11.

18. Originalet som n. 2.

I bref af d. 5 april 1825 (med svar på Tegnérs ofvan under n. 7 tryckta) hade Kullberg uttryckt sitt »djupaste förakt» för de rykten (om hans egennytta och partiskhet), som utspridts i anledning af tillsättandet af Reslöfs pastorat (se ofvan under n. 2).

19. Om D. Munck af Rosenschölds fejd med Tegnér föregående år se *denna uppl.* IV, s. 512. Senare synes han ha anlitat tidningspressen för sina angrepp.

E. o. adjunkten Sven Hylander, en mycket lofvande ung historiker, fled i slutet af året. Jfr Tegnérs dikt ofvan s. 202.

20. Assar Lindeblads smädeverser öfver flickorna i Lund väckte på sin tid stort buller och föranledde att författaren fick lämna Lund på en tid. Jfr E. Wrangel, *Gamla studentminnen*, s. 122.

Docenten P. Dahlstedt (sedan lektor vid Stockholms gymnasium) ansågs ha vållat utspridningen af verserna.

Bexell sökte (och erhöll) Rydaholms pastorat, se ofvan under n. 2 samt brefvet n. 23.

21. Originalet som n. 3.

I tidskriften Svea h. 8 stod införd en skarpt klandrande recension af Knös' ofvan under n. 14 omtalade bok.

Lektor L. M. Enberg hade nyss med det sedvanliga talet tagit inträde i Sv. akademien.

J. M. Stjernstolpe hade 1824 utgifvit Lunkentus. Dramatiserad folksaga.

Brinkmans bref med anmärkningar om metriken hos E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 108 ff. Med anledning af Tegnérs yttrande om Franzén (ofvan s. 418 f.) skref Brinkman: »Den store skalden och den poetiska menniskan äro aldrig synonyma. Den senare är genom hela sin organisation ett inskränktare väsen, han är qvinnan bland de skapande snillena, han är lättrörd, huslig, passiv, och med ett ord, snarare ett poem än en ποιητής.» [E. T.]

Amalia v. Helvigs bref till Tegnér tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 221 ff.

22. Originalet som föreg.

B. Höijers afhandling om Den philosophiska constructionen utgafs 1799; man förberedde nu en utgifning af hans Samlade skrifter, som började utkomma 1827.

23. P. I. Liljenroth, lektor vid gymnasiet på Visingsö, blef tjänstledig vid dettas upplösning 1812; fick ett prästerligt förordnande till Jersnäs 1827, men afsade sig detta († 1836).

24. Originalet som n. 3.

25. Originalet som n. 2.

26. Originalet som n. 3.

Tegnér betecknar här Brinkman som Aron och Kullberg som Moses, jfr föreg. bref. Om utgången af striden rörande kollegatjänsten i Jönköping se ofvan under n. 2.

Fr. v. Gentz, med hvilken Brinkman var väl bekant, var en af den hel. alliansens talangfullaste pennor.

27. Om v. Greiff se ofvan under n. 6.

C. U. v. Hauswolff, gift med en syster till v. G., hade varit guvernementssekreterare på S. Barthélemy.

28. Originalet som n. 2.

Med C. F. af Lundblad blef vänskapsförhållandet grumladt, men fortsattes dock ännu några år.

Såsom »läsarenas» ledare betraktades P. Nyman, se ofvan under n. 10.

29. Originalet som n. 3.

I n. 122 af Stockholms Posten 1825 infördes en recension af Frithiofs Saga, hvari bl. a. yttrades: »Tegnérs sångmö har ett tydligt syskontycke med lord Byrons. Bådas alster äro de fulländade skapelserna af en gigantisk natur, hos den ene mera fantastiska till tanke, hos den andre till formen.» — Om första sången yttras här: »Första stycket är så svagt, så olikt de öfriga, att man knappt skulle tro det tillhöra herr Tegnér». [E. T.]

Brinkman hade meddelat Tegnér ett par obetydliga anmärkningar af Rutström (rörande genus af ordet ring) och Leopold (jfr ofvan s. 398).

Om afbrottet i Tegnérs förbindelse med friherrinnan v. Schwerin se E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 158 ff.

L. Schley hade s. å. i Göteborg utgifvit »Schwedische Dichtungen von Tegnér, Geijer, Atterbom, u. Andere».

Om Geijers, Malla Silfverstolpes samt Atterboms besök i Lund se E. Wrangel, *Atterbom och Tegnér, ett skaldemöte i Lund 1825*, Samlaren 1911.

Tegnérs tal i Jönköpings skola se ofvan s. 298. Tal på Vexiö gymnasium s. 304.

Wallin, som troddes bli biskop i Västerås, stannade kvar som pastor primarius (efterträddes 1837 af Hagberg).

30. Tegnérs plan att af biskopinnan Mörner arrendera en gård t. ex. Eksås, tillhörande prebendet Gårdsby, gick om intet.

Pettersson var Tegnérs dräng (skulle nu gifta sig och som pedell stanna i Lund), August var Ahlstrands. »Fröknarna» benämndes Tegnérs hästar.

31. Håkan Danielsson, Tegnérs och Heurlins vän från studentåren, var nu kyrkoherde i Österslöf nära Kristianstad.

Heurlin var gift med Lisa Liljewalch, dotter till handlanden Severin (Sören) L. och Cajsa Fredrika Bundsen.

32. Franzéns poetiska berättelse Julie de Saint Julien, som utkom s. å., var tillägnad grefve L. von Engeström.

På brefvets tredje och fjärde sidor ha Tegnérs gäster (se ofvan under n. 29) gjort följande tillägg.

Bäste Franzén! — Ifrån din vän Tegnérs skrifbord må det väl tillåtas en annan vänlig och vördnadsfull hälsning att presentera sig. Tack för din fortsatta verksamhet för Svenska Litteraturen! — Tack för alla sköna stunder, ända ifrån min barndoms tidigaste minnen som Du gifvit mig! Tack slutel:n för den erfarenhet, som i Dig lärt mig känna en af de älskvärdaste menniskor! — Du må förlåta Tegnérs uppmaning och till en del hans vin (sed in vino veritas) denna utgjutelse.

Din trogne Vän och tillgifne

Tjenare

E. G. Geijer.

Om jag ej yttrat något särskildt om Din Julie, så må det äfven tillskrifvas Tegnér, som har tagit boken ifrån mig på den första lediga stund, då jag kunnat läsa den. — Den är således af mig ännu oläst — men den skall ej länge bli det.

Äfven en annan gammal vän begagnar sig af detta lyckliga tillfälle, för att förnya sitt hjertas varmaste förklaring, af evig vördnat och evig vänskap. *Julie de St. Julien* har jag icke hunnit läsa, af samma orsak, som förvållat att Geijer ej läst den. — Det är dock den *första* bok som Geijer och jag ämna att läsa — och det i morgon, på Östersjön, under öfverfarten från Malmö till Köpenhamn. — En af mina innerligaste önskningar har under de sist förflutna tre eller fyra åren varit den, att få återlifva de dagar, som jag fordom tillbragte i Kumla, dagar som jag aldrig erinrar mig utan de ljufvaste minnen af allt, hvad Svenska Snillet äger Heligt och Skönt. — Om *mig* har jag ingenting annat att säga, än att jag är *lyckligare*, *lugnare* och (*kanske*) i mitt inre *klarare*, än jag varit förr. Det *interesserar* mig numera, att *vara till* — och således äfven, att utveckla mitt lilla mått af talent såsom Skald — på hvilket jag en lång tid var helt och hållet tviflande. — Oändligt många och brinnande tacksägelser för *Mötet i Allvastra!* Låt det blott bli fullbordadt!!! — Nästkommande vinter torde jag få njuta den glädjen att få sluta *Selmas Sångare* i mina armar, och visa att jag är ännu oförändradt den samme

Atterbom.

33. Originalet tillhör det Schwerinska arkivet å Skarhult.

34. Till biskop i Västerås utnämndes s. å. därvarande domprost S. Wijkman-Casparsson.

Professorn i latin (Eloquentia Romana) Elias Lidfors hade aflidit d. 25 maj. Ett år senare utnämndes professorn i historia A. O. Lindfors till hans efterträdare.

Om vikariatet närmast efter Lidfors se ofvan s. 473.

35. Originalet förvaras i Brinkmanska arkivet å Trolle Ljungby (i den Tegnér-Brinkmanska brefväxlingen).

Bloms bref till Tegnér tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 229 f. — Om Franzéns Julie de St. Julien yttrar Blom här: »Jag har med denna sedessamma flicka gjort hvad jag förmått, men jag känner att jag blir gammal.»

»Formens skönhet är Grek. etc.», troligen citat ur en påbörjad dikt, som sedan omarbetades till Sångmön och drömmen. Se Albert Nilsson i Inledningen s. 84 f. till *Esaias Tegnérs Filosofiska och Estetiska skrifter*.

Tegnérs »Tante Fru Forssell» var troligen en släkting på den Seideliuska sidan (hans mormor prostinnan S. hette Forsell).

36. Originalet som n. 2.

Hosgående enhetsutlåtande var troligen det ofvan s. 325 tryckta »Om läseriet i Småland».

Om biskop Münters vistelse i Lund se Cecilia Bååth-Holmberg, *Morfars bok* I, s. 133 ff.

Biskop M. Wallenberg var gift med Anna Laurentia Barfoth, professorsdotter från Lund. — I ett bref från Tegnér till Heurlin d. 8. 8. hette det: »I går vigdes Greiff i Flädie Kyrka. Calasen för honom och Wallenberg (som nyss är kommen från slätten) började i går, och fortgå hela vickan. Jag skulle äfven ha dem en dag. — Wallenberg tror sig komma till Tolg omkring d. 25 Aug. men lemnar säkrare underrättelse gn din Svärmor. Münter väntas i morgon. — Jag är plågad af en nästan ständig obstruction förenad med mattighet och dåligt lynne. Arbeta kan jag icke, utan måste låta allt hvila.»

37. Originalet som n. 3.

»3-enighetsbrefvet» jfr ofvan under n. 32. — Geijers bok var Svea rikes häfder, som s. å. utkommit.

Den åsyftade tyska öfversättningen var O. Bergs af Nattvardsbarnen, se ofvan under n. 17.

38. Originalet i Brinkmanska arkivet, Trolle Ljungby.

Leopolds bref tr. i *Ur. Es. Tegnérs papper*, s. 230 ff.

»Ett par ord i anledning af skolorna i Vexiö stift» voro tydligen Talen i Jönköping och Vexiö, som Tegnér nu sände till Leopold.

39. Originalet som n. 3.

Brefvet från konsul Olof Berg i Königsberg var af d. 20. 6. 1825. »Geijers bok» se under n. 37.

40. Om resan till Köpenhamn se Cecilia Bååth-Holmbergs ofvan under n. 36 citerade arbete.

Om Liljewalch och Schönbeck se ofvan under n. 6.

De åsyftade reparationerna gällde sannolikt Eksås prebendeboställe, se ofvan under n. 30. — Tegnér bosatte sig först på Tufvan vid Trummen strax söder om Vexiö och flyttade därifrån på våren 1827 till södra flygeln å Östrabo (»lilla Gården»).

En A. G. Slettengren hade 1820 blifvit student i Lund, men ägnade sig sedan åt det praktiska, blef fabrikör etc.

J. Forssander var domkyrkosyssloman i Vexiö.

Om Eloqv. professionen se ofvan under n. 34.

Om Wallenberg och hans fru se ofvan under n. 36.

41. Originalet som n. 2.

Om fru Hafströms donation se domkapitlets tacksamhetsskrifvelse ofvan s. 334. Se vidare P. Wieselgren, *Ny Smålands beskrifning* III, s. 278. Ett nytt skolhus byggdes i Vrigstad, till hvilket Tegnér egenhändigt uppgjorde planen. Det har i våra dagar, sedan det som skolhus utdömts, inköpts af f. folkskolläraren K. A. Hultkvist, hvilken ombestyrt att det för framtiden skall bevaras, och som har uppsatt en utförlig berättelse om saken (i en längre, ännu otryckt undersökning om Tegnérs förhållande till folkundervisningen).

Om O. Bergs öfvers. af Nattvardsbarnen se ofvan under n. 17.

42. Originalet som n. 3.
Om grefvinnan Ulla De Geer se ofvan n. 3 samt Tegnérs senare dikt till henne (Jag minns de sköna, alltför korta stunder, då jag med Dig i Björnstorps parker satt etc.). — De grekiska orden betyda »skönkindad närhet».

43. Originalet i Kgl. biblioteket.
Crusells bref till Tegnér, med hvilket han sände musiken till Ingeborgs klagan och Frithiofs frieri, är tryckt hos Daniel Fryklund, *Bref af Bernhard Crusell*, Sundsvall 1918.
Tegnérs »capellmästare» var hans granne J. J. Palms fru, Sina Hising (se ofvan under n. 1).

44. Om Matrikeln se ofvan under n. 10.
Om bostadsplanen se under n. 30 och n. 40.
Nu gällde det Tufvan, se följ. bref. Domprosten Lamér troddes motarbeta också den planen.
Den 21. 9. s. å. skref Tegnér till Ahlstrand från Lund: »Af talet i Vexiö, som nu här efterfrågas, önskar jag att 100 Exemplar måtte nerskickas.»

46. Om Bergs och Claussens öfversättningar af Nattvardsbarnen se ofvan under n. 17. Jfr äfven ofvan n. 41.
Goethes omdöme i anledning av Amalia v. Helvigs Frithioföfversättning se ofvan under n. 3.

47. Originalet som n. 3.
Geijer hade från Danmark fortsatt sin resa till Tyskland och dröjde nu åter i Lund på hemvägen.
Brinkmans dikt i anledning af Lycksalighetens ö Till Atterbom tr. i hans Vitterhetsförsök I, s. 50.

48. Originalet som n. 33.
Jfr E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 177.

49. I Kristianstad hade Tegnér bevistat grefve Hans Wachtmeisters och fröken Agathe Wredes bröllop. Brudgummen var landshöfding i Karlskrona och blef dit plötsligt kallad af amiralitetets chef, excellensen Cederström.

50. A. Hagelberg var konrektor vid trivialskolan i Vexiö.
J. J. Tengström (sedan professor vid Helsingfors universitet) hade 1822 utgifvit Försök till Grekisk språklära.
Till J. Faxes öfversättning af Buttmanns Grekiska Schol-grammatik hade Tegnér skrifvit ett företal, se ofvan s. 336.
Citatet sist i brefvet är ur Tegnérs Epilog vid Magisterpromotionen 1820.
Underskriften i originalet bortrifven.

51. N. A. Alin var kyrkoherde i Vrigstad, hvars pedagogi — inrättad 1682 — nu var vakant.

52. Originalet i Svenska akademiens arkiv.

I 2. uppl. af Frithiofs Saga infördes Crusells musik till Ingeborgs klagan (jfr dikten ofvan s. 199) samt Vikingsbalken (i 3. och 4. upplagorna kompositioner till andra romanser). Musiken till Tio Sånger ur Frithiofs Saga utkom på våren 1826, snart därpå tillökad till Tolf Sånger.

Beskows drama Erik XIV utkom 1827 (se nedan under n. 96); andra delen af Lycksalighetens ö s. å. Atterbom gifte sig (1826) som akademiadjunkt med Ebba af Ekenstam.

53. Originalet som n. 33.

»Solen i mitt lif är slocknad», etc. citat ur Frithiofs frestelse (ofvan s. 131).

Don Juan var Byrons poetiska berättelse.

Oehlenschlägers roman var Öen i Sydhavet, som utgafs i 4 band 1824 f. (se ofvan s. 521).

Brudskriften till H. Wachtmeister se ofvan s. 196.

54. Originalet som n. 3.

Om bröllopet i Kristianstad se ofvan under n. 49.

Tegnérs vän och forne discipel frih. S. A. Leijonhufvud var en bland gästerna.

Dikten till Ulla Morman se ofvan s. 199.

Friherrinnan Fredrique Wrede, f. Carleson, kom i Vexiö att höra till den Tegnérska familjens närmare umgänge.

55. Originalet som n. 52.

I bref till Tegnér hade Beskow framfört Crusells betänkligheter mot ordet Heimskringla såsom börjande afskedssången i Frithiof går i landsflykt. Beskow tillade: »Att genast börja med kringlan torde kanske ej så rätt smaka den musikaliska publiken, helst den ej är van att få en kringla utan sup dertill.» Beskow föreslog i stället »Du jordens panna» eller ock kunde musiken börja med afskedssångens andra strof. [E. T.]

För C. F. Dahlgren, en af utgifvarne af den vittra tidningen Kometen, hade Beskow hos Tegnér anhållit att han finge i tidningen intaga några af Tegnérs i afskrift cirkulerande tillfällighetsverser, då detta vore det »bästa sätt att ackreditera hans blad». [E. T.]

Med Lindwurm betecknades A. Lindeberg, då utgifvare af Stockholms Posten.

56. Citatet »— die Augen der Eifersucht» etc. är ett fritt citat ur Schillers Don Karlos V: 2; jfr brefvet n. 65 s. 543 ofvan, där »Eifersucht» är understruket — hos Schiller står emellertid icke detta ord, utan »Lästerung».

Fosterlandskänslan af C. A. Nicander fick s. å. Sv. akademiens andra pris.

Som täflingsämne hade akademien uppsatt »Sång i anledning af Nationens stora högtid, D. D. K. K. H. H. Kronprinsens och Kronprinsessans förmälning». Ett dubbelt pris utfästes, och det tilldelades täflingsskriften n. 13, författad af A. A. Grafström, Franzéns måg.

Tegnérs förra bref till Franzén, ofvan n. 32, hade tillägg af Geijer och Atterbom aftryckta ofvan s. under n. 32. — Jfr Tegnérs yttrande till Leopold ofvan s. 469 och till Franzén s. 489 samt Franzéns bref till Tegnér tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 233 ff., s. 236 ff. samt 238 f.

Om Tegnérs brorson och hans magisterafhandling se ofvan under n. 1.

57. Originalet som n. 3.

Om kollegatjänsten i Jönköping och kyrkoherdebefattningen i Rydaholm se ofvan under n. 2.

V. bibliotekarien Elias Schütz, prästvigd 1825, blef kyrkoherde i Gärdslösa, Kalmar stift, 1828.

Ett Tegnérs yttrande om sitt nya sammanträffande med Oehlenschläger återfinnes i brefvet till Brinkman ofvan s. 477.

Om Oehlenschlägers roman Öen i Sydhavet se ofvan under n. 53.

58. Originalet som n. 33.

M. v. Schwerins föregående bref tr. hos E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 187 ff.; hennes svar tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 241 ff.

De medsända dikterna voro tydligen de ofvan s. 202 och 210 aftryckta.

N. P. Möller, en ung musiker från Lund, blef sedan domkyrkokantor därstädes.

Sandbergs stora kartong »Valkyrior rida till striden» hade 1818 utställts på Göthiska förbundets utställning och väckt stor uppmärksamhet.

Ett fragment af ett annat bref från Tegnér till M. von Schwerin af december 1825 lyder:

»Sedan 14 dar är mitt hus ett sjukhus. Flere af mitt tjenstfolk och nu äfven Lars Gustaf ligga i nerffeber. En sådan går här i staden: men smygande och långsamt tärande, liksom det menskliga lifvet hvars bild hon är. Nu hör jag äfven att Friherrinnan varit sjuk, ehuru nu mera på bättringsvägen. Sjelf har jag icke mått väl på länge, och på en tid varit plågad af tandverk som hos mig vanligtvis är början till allvarligare sjukdom. Under sådana omständigheter är det icke att tänka på någon resa till d. 3 Januari. Annars hade Baron Lejonhufvud som omkring Nyåret ämnat sig hit velat göra mig sällskap till Sirköping: men jag vet icke om han är bekant, och hvad Sirköping angår, så är det der ej lätt att svara för sig sjelf, mindre för andra.

I fall, som jag förmodar Frih. ännu ej kan skrifva sjelf, så anhåller jag att Fröken Martina måtte öfvertalas att med några rader underrätta mig om tillståndet. Frih. vet hur mycket det interesserar mig. Till dess bör jag icke heller besvära med något längre bref; ty läsning mattar.»

59. Originalet som n. 3.

Om täflingspoemen i Sv. akademien se ofvan under n. 56.

Brinkmans yttrande om Hagberg läses hos E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 144.

60. Director musices vid gymnasiet i Vexiö Johan Svensson synes ha haft i uppdrag att examinera klockare.

61. Originalet i Kgl. biblioteket.
J. P. Ling blef kallad till komminister i Källeryd efter E. G. Bexell, som fått Rydaholms pastorat (bl. a. genom G. M. Posses beskydd).

62. Originalet som n. 33.

63. Originalet som n. 3.
Om andra uppl. af Frithiofs saga, som utkom vid slutet af år 1825, se ofvan under n. 52.
Mathilda var grefvinnan Montgomery-Cederhielm, »näktergalen från Arno», som ock satte musik till dikter af Tegnér, bl. a. till Fågelleken (ofvan s. 208), se under följ. nr.
Brinkmans verser öfver »Heldenruhm und Dichterruhm» synas icke ha blifvit tryckta. Hans »Blommor» däremot trycktes i Vitterhets Försök I, s. 47.
Brinkman hade i bref af d. 3 januari 1826 berättat, att någon Högvälboren hoffröken yttrat till lifmedikus af Pontin, att hon i Tegnérs verser till Ulla Morman (ofvan s. 199) »funnit sig särdeles stött af det ordet *flicka;* och också ej kunnat göra sig något begrepp om ett på *pannan skrifvet adelsbref!!*» Brinkman tillägger: »Hade man väl ännu i våra dagar bort tro på ett sådant *aristokratiskt fyrfoteri?* Med hämdgirigt förakt bad jag Pontin vid nästa tillfälle för sin sköna Aristark uppläsa dina vers på följande sätt:

Såg du nyss din bild i *hofvets* spegel,
såg du den i *silfverfatets* sken,
har din *börd* och *förmaksvettets* regel
som förnäm dig stemplat — och gemen:
var du stolt och tacka *målarn, Fröken!*
som ditt adelsbref på vagnsdörrn skref;
dum och fåfäng som de andra öken
uti *stora verlden*, tänk och lef!

Du ser, att man kan läsa dina verser, som fan läser Bibeln.»

64. Originalet sannolikt å Margarethelund, ehuru f. n. icke tillgängligt. Afskrift i Brinkmanska arkivet, Trolle Ljungby.
Åkerhielms bref till Tegnér tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 248 ff. Åkerhielm öfversände då till Tegnér Mathilda Montgomerys komposition till Frithiofs lycka (kanske också den till Fågelleken — jfr uttrycket »fogelfängare» s. 539).
Om Tegnérs ungdomsdrama Blotsven se *denna uppl.* II, s. 109 och 497 ff.
Lings tragedi Blotsven hade utkommit 1824.

Uttrycket om Piron syftar på dennes lustspel »Metromanien eller versvurmen», som öfversatts af Leopold 1808.

Om Åkerhielms versdrama Valdemar se ofvan under n. 3.

Åkerhielms (första) hustru Charlotte af Ugglas plägade i vänkretsen kallas »L'Ange» (ängeln).

65. Originalet som n. 3.

Om Tegnérs utnämning till medlem i den stora Committén för öfverseende af rikets undervisningsverk se vidare nedan under n. 67.

»Gäntsitet» hänsyftar på Fr. v. Gentz, se ofvan under n. 26.

»Skalden», sedan tryckt i Brinkmans Vitterhets Försök I, s. 44, slutar med raden »och alla hyllade Tegnér». Se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 178.

Leopolds bref rörande Frithiofs saga (se *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 230 ff.) synes icke ha blifvit tryckt under den ifrågavarande tiden.

66. Originalet hos docenten dr J. Reenstierna, Stockholm.

Om Tegnérs intresse för prästernas bildning vittnar inrättandet af Lässällskapen, jfr Cirkuläret tr. ofvan s. 359.

67. Originalet som n. 2.

I tidningen Argus (n. 4 år 1826) hade beklagats, att bland de till ledamöter af den stora Uppfostringskommittén utsedde saknades Tegnér, »som ådagalagt ett lika upplyst och varmt som hos eforer sällsynt nit för lärometodernas förbättring och undervisningens förkofran inom sitt stift». I ett följande nummer omnämnes ryktet, att Tegnér erhållit »den distinktionen att först icke hafva blifvit inkallad, men sedan vid närmare öfvervägande i kommittén intagen». Under uttryckande af önskan, att ryktet måtte vara sant, försäkrade tidningen, att något förordnande då ännu icke blifvit för Tegnér expedieradt. [E. T.]

68. Originalet som n. 3.

Om poemet Helgonabacken se ofvan kommentaren till s. 161 ff.

Hammarsköld lät i tidningen Kometen n. 9 f. införa Bref till Julia i anledning af Frithiofs Saga.

69. Originalet som n. 33.

70. Originalet som n. 3.

Om Brinkmans sjukdom, som han trodde vara rosfeber, se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 162 f.

Det grekiska citatet i anledning af Bloms och Tegnérs skilda ståndpunkter är det bekanta, Archimedes tillskrifna yttrandet (»gif mig en fast punkt och jag skall sätta världen i rörelse»).

Om »Glömskans källa» (Vitterhets Försök I, s. 54) se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 180.

»Ett namnsdagsblåseri» var måhända den ofvan s. 207 tryckta dikten.

71. Originalet som n. 64.
Frih. Åkerhielm hade blifvit utnämnd till ordförande i styrelsen öfver fångvården i riket.
Om Nyman se ofvan under n. 10.
Jfr ock P. Wieselgrens bref till Tegnér tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 253 ff. Wieselgren hade hos Tegnér lagt sig ut för Nyman.
Om »Ängeln» se ofvan under n. 64.

72. Originalet som n. 3.
rack = arrack.

73. Originalet som n. 33.
Jfr de närmast föregående brefven samt den nyss förut författade dikten Mjältsjukan ofvan s. 204. Se E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 192 (brefvet till M. v. S. anges där gen. tryckfel vara af d. 10 mars).

74. Originalet som n. 52.
Beskow hade nu blifvit anställd som handsekreterare hos kronprinsen Oskar — hans första steg på hofmannabanan. Han adlades d. 11. 5. 1826 (von Beskow), introducerades följ. år.

75. Originalet som n. 33.
Med Antomarchi menar Tegnér »Derniers Moments de Napoléon» af Francesco Antomarchi eller den svenska öfversättningen däraf (Napoleons sista stunder), som utkom 1826 i två delar.

76. Originalet som n. 52.
Öfverceremonimästaren L. von Hauswolff, som nyss aflidit, var en mycket känd person från den gustavianska tiden.

77. Originalet som n. 3.
Om Brinkmans dikt Skalden se ofvan under n. 65. »Das Grab» synes icke ha blifvit tryckt.
En engelsk öfversättning af Axel gjordes vid denna tid af W. H. Saunders (tr. 1827 i samlingen Poetical translations from the Swedish language). [E. T.]
D. Munck af Rosenschöld hade utgifvit Tegnérs Tal på Oscarsdagen 1824 i dansk öfversättning. Följ. år utgafs i Lübeck en anonym tysk.
Det medsända poemet var Fågelleken (ofvan s. 208).

78. Originalet som n. 33.
Tegnérs mor, nu bosatt hos mågen Lidén i Köla, afled först 1834. Se E. Wrangel, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 109 f.

79. Originalet som n. 3.
C. B. Rutströms efterträdare i Sv. akademien blef J. O. Valerius.
C. M. Ekbom, sedan bekant under namnet Ekbohrn, f. 1807, uppmuntrades bl. a. af P. Wieselgren, K. A. Nicander samt af Adlerbeth

(se brefvet n. 86 ofvan) och af presidenten J. Sylvander, hos hvilken han synes ha varit i tjänst som betjänt (se brefvet n. 81). Efter studier i Vexiö blef han student i Lund 1828; slutligen tullhusinspektor, † 1881.

80. Originalet som föreg.

Facsimile af detta bref hos E. WRANGEL, *Brinkman och Tegnér*, s. 179.

81. Originalet som föreg.

Afståndet från Tufvan till Vexiö — i n. 86 betecknadt som 1/4 mil — är c. 3 km.

Carl Lundblads verser äro omtryckta bl. af CECILIA BÅÅTH-HOLMBERG, *Morfars bok* II, s. 103 f.

Om docenten Dahlstedt se ofvan under n. 20.

Om Brinkmans dikt Känslans Elysé (Vitterhets Försök I, s. 49) till fröken Mina Morman — »din fröken Morman» — se E. WRANGEL, *Brinkman och Tegnér*, s. 180.

Valerius' dikt Allmänna kärleken hade 1804 fått Sv. akademiens pris.

Den s. 557 nämnde Lundblad var Carl L:s äldre bror, Tegnérs korrespondent C. F. af Lundblad.

82. Originalet som n. 52.

I anledning af arfprins Karls (Karl XV:s) födelse skref Beskow Födelsedagen, epilog med sång i en akt, som blef uppförd på Kgl. teatern.

83. Originalet som n. 38.

Leopolds svarsbref tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 263 ff.

Grefvinnan Christine Charlotte Mörner (f. 1760), änka efter generalen frih. B. Cederström, var en vittert och musikaliskt begåfvad dam, som haft många beundrare.

84. Rutströms efterträdare som sekreterare i Vitterhets, Historie och Antikvitetsakademien blef J. G. Liljegren.

85. Originalet som n. 2.

Fru Heurlin var änka efter lektor Elias H. i Vexiö, † 1825.

Till kyrkoherde i Ölmestad utnämndes följ. år hofpredikanten L. P. Gagner. — G. W. Ahlström var skollärare (apologist) i Stockholm och afled 1827.

Tegnérs tanke att få sin vän Chr. I. Heurlin åter till Vexiö som lektor visade sig omöjlig att realisera; Heurlin själf var också obenägen, se slutet af brefvet n. 88 ofvan.

86. Originalet i Vitterhets, Historie och Antikvitetsakademiens arkiv.

Om Ekbom se ofvan under n. 79.

87. Originalet som n. 3.

Om valet af Valerius se ofvan under n. 79.

Efter I. R. Blom valdes (d. 12. 6.) statsrådet grefve G. F. Wirsén. Vid det förra valet fick Brinkman 2 röster, vid det senare 4 (Wirsén fick 9, Beskow 1). Jfr G. Ljunggren, *Sv. akademiens historia* II, s. 13.

Wirsén hade 1822 hållit tal då grefve C. Lagerbrings vapen krossades.

Om Argus' otidigheter mot Sv. akademien se *denna uppl.* IV, s. 526.

Hans Järta begärde och erhöll kunglig tillåtelse att taga sitt inträde i Sv. akademien frånvarande. Hans inträdestal (öfver G. G. Adlerbeth) upplästes af grefve Fleming.

Talet på Vexiö gymnasium se ofvan s. 339.

Grefvinnan Charlotte Mörner, f. Arfwedsson, var änka efter riksståthållaren öfver Norge, fältmarskalken grefve C. Mörner af Tuna. Jfr ock slutet af brefvet till Brinkman n. 92 ofvan. Sedermera kom Tegnér till en högre uppskattning af denna dam, med hvilken han också någon gång brefväxlade.

Om Crusells musik till Frithiofs Saga se ofvan under n. 52. Jfr brefvet till Crusell ofvan n. 90.

G. Mohnikes öfversättning af Frithiofs Saga utgafs i Stralsund s. å.

Professor Veit Engelhardt var en redan då bekant kyrkohistorisk författare.

Fru M. Ehrenström hade nyss utgifvit sin bekanta bok Notice sur la Littérature et les Beaux-Arts en Suède; likaså Nicander sin dikt Markos Botzaris eller den »Sellcidiska örnen».

88. Midsommarafton var det som sedvanligt magisterpromotion i Lund; denna gång var Agardh promotor.

I anledning af det sista valet i Sv. akademien (se föreg. bref) uttalade sig Tegnér vid denna tid synnerligen skarpt mot »excellenserna» eller »de blå banden» (serafimerriddarne); jfr uttrycken »blåkråkor» och »de blå — sura» i brefvet n. 98 ofvan.

89. Originalet som n. 33.

Om Tegnérs bikt för friherrinnan v. Schwerin rörande sitt förhållande till S. (fru Sina Palm, f. Hising, se ofvan under n. 1 och 43) se E. Wrangel, *Martina von Schwerin*, s. 193 ff. Där också s. 202 ff. hennes svar på detta bref.

90. Brefvet som n. 43.

Se om Crusells musik ofvan under n. 52.

Crusells bref till Tegnér af d. 6. 6. 1826 tr. i D. Fryklunds anf. arb.

91. Ekeberga kyrka invigdes på sommaren s. å.

Prosten J. Engstrand var kyrkoherde i Lenhofda, till hvilket pastorat Ekeberga var annex.

L. Lemchen, Tegnérs gamle vän (jfr brefvet n. 66), var kyrkoherde i Ryssby (Sunnerbo), som Tegnér skulle passera på väg från Varberg.

92. Originalet som n. 3.

Om grefvinnan af Ugglas och hennes syster fröken Marie v. Stedingk se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 199. Med uttrycket »hennes

Essen» torde syftas på ett inom Stockholmssocieteten bekant förhållande, grefvinnan De Geers ungdomskärlek.

I brefvet till Tegnér af d. 29 juni (tr. hos E. WRANGEL, *Brinkman och Tegnér*, s. 184) hade Brinkman berättat om grefve J. Dela Gardie, som sagt sig numera blott eftersträfva en ny hederspost, den nämligen att bli invald i Sv. akademien, vid hvilket yttrande fru Ehrenström skulle ha anmärkt, att i sitt inre vore han nog förargad öfver att man icke åtminstone erbjudit honom att bli — amma åt arfprinsen.

Om grefvinnan Mörner, f. Arfwedsson, se ofvan under n. 87.

Om Beskows Erik XIV se vidare nedan n. 96.

93. Tegnér hade rest till Stockholm för att deltaga i den stora Uppfostringskommitténs första sammanträden. Han hade på resan upp den 7. 7. 1826 hälsat på sin vän Adlerbeth å Ramsjöholm, n. o. om Jönköping.

Kollegan i Jönköping J. Dijk afled s. å.

Gymnasiet på Visingsö hade indragits 1812. Den Braheska donationen därtill bildade nu Visingsöfonden.

Olof Nordström blef kyrkoherde i Järstorp s. å.

Jönköpings pastorat erhöll 1827 J. Wetterling; Anders Rogberg förblef kyrkoherde i Alsheda.

94. Originalet som n. 3.

J. H. Wallman, bekant som fornforskare och medlem af Göthiska förbundet, sökte lektorat i Linköping, men synes ha blifvit motarbetad denna gång af biskop Wallenberg; först 1829 blef han lektor.

Med Tegnér följde till Vexiö (Tufvan) hans svägerska fru Sophie Myhrman, »*din* fru Myhrman» (se ofvan under n. 3).

På brefvets sista sida har biskopinnan Tegnér skrifvit följande med anledning af Brinkmans gåfva af ett par ljusstakar och med hälsningar från sin svägerska Sophie:

»Genom den vackra presenten äro mina förbindelser till Herr Envoijen på ett annat sätt förökade och jag får derföre aflägga mina tacksägelser. *Endast* för min Mans skull kan jag hoppas att ha ett rum bland Herr Envoijens vänner; men äfven med detta *endaste* är jag nöjd. För våra barn skola dessa stakar bli ett minne af den mäst trofasta vänskap. —

Från min Svägerska har jag att frambära många *ömma* hälsningar och genom dessa vill jag äfven bereda mig ett rum i Herr Envoijens minne.

Ödmjukeligen
Anna M. G. Tegnér.»

95. Kanslirådet N. M. af Tannström var kanslerssekreterare för Lunds universitet.

F. W. af Ekenstam, som varit e. o. akademiadjunkt i Lund, var nu lektor vid Linköpings gymnasium; han troddes enligt bref från Agardh till Tegnér af d. 25. 10 vilja afstå från sin löntur vid universitetet om han blef utnämnd till teol. adjunkt.

Bolmeer, E. S. Bring och Brunius voro nu professorer vid Lunds universitet, den sist nämnde Tegnérs efterträdare i grekiskan.

N. F. Grähs var akademibokhållare (kamrerare).

Efter C. E. Kjellin stod professuren i matematik ledig (1825 ff.); adjunkten C. J. D. Hill utnämndes först 1830 till hans efterträdare.

C. D. Skogman var nu statssekreterare vid handels- och finansexpeditionen.

Agardh erhöll understödet till sin resa och företog den följ. år (till Adriatiska hafvets kuster, företrädesvis Venedig och Triest, för studium af hafsalgerna).

»Skuggan», en vacker lägenhet å Djurgården vid Stockholm, då tillhörande familjen Limnell.

Agardhs stora Statistik öfver Sverige började först utgifvas 1852.

Förslaget om en tidskrift från Lund hade utgått från d. v. prefekten vid det teologiska seminariet i Lund H. Reuterdahl och understöddes af bokförläggaren C. W. K. Gleerup. Den 10 nov. skref Agardh till Tegnér därom: »Redacteurerna äro endast Lundabor. Dig räknar man alltjämt som sådan. Man önskar således att Du ville ej nu öfverge deras krets utan någon gång bidraga med en uppsats. På vers gör man ej anspråk, om du ej särskildt unnar oss det. Men det synes, som dina Prosaiska uppsatser ej skulle af Dig förvägras för denna journal. Man har bedt mig hos Dig anhålla derom. — Lund agerar Edinburgh mot det öfriga landet, och det Oxfordska Upsala. Hvad vore Edinburgh utan Sir Walter?» I bref af d. 8 dec. redogjorde Reuterdahl närmare för planen (delvis tr. i *Ur Es. Tegnérs papper*, s. 267 ff.) Se ock Ärkebiskop Henrik Reuterdahls *Memoarer*, s. 90 o. 96. Jfr äfven slutet af brefvet n. 98 ofvan.

Företaget kom icke till stånd i den ursprungligt planerade formen. Följ. år började Reuterdahl utge Theologisk Quartalskrift.

96. Originalet som n. 52.

Om Ekbom — af Tegnér här på andra stället felaktigt kallad Hedbom (kanske genom något inflytande från skaldenamnet Hedborn) — se ofvan under n. 79. Ekborn blef verkligen till slut anställd vid tullverket.

På de flesta af Tegnér i Bilagan anmärkta ställen har Beskow i trycket af Erik XIV (Första Afdelningen: Erik konung) 1827 vidtagit rättelser, mer eller mindre lyckade.

97. Landskamreraren i Kronobergs län, tit. kammarrådet J. N. Långs fru, Johanna Maria Stenstrand, var en vittert intresserad, älskvärd dam, som Tegnér en tid ägnade ett visst intresse; jfr uttrycket om »en temmeligen ung och rätt vacker Fru» i slutet af brefvet n. 98 ofvan.

Den af L. Hammarsköld ombestyrda upplagan af Stagnelius' dikter utgafs 1824—1826.

98. Originalet som n. 3.

Om Brinkmans prisdikt »Diktens öar», som akademien blott ville ge

ett mindre pris, hvilket förf. vägrade mottaga, se E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 180 f.

Det mindre priset tillerkändes samtidigt expeditionssekreteraren J. A. Afzelius för hans »Sång i anledning af H. K. H. Arffursten Carl Ludvig Eugènes födelse».

Erica vulgaris = (den torra) ljungen.

Om »Blåkråkorna» se ofvan under n. 88.

Excellensen A. F. Skjöldebrand hade författat en i den Tegnér-Brinkmanska kretsen förlöjligad hjältedikt »Gustaf Eriksson».

Tegnérs yttrande i anledning af Nicanders prisdikt Tassos död se ofvan s. 363.

Brinkman hade i bref d. 13. 12. 1826 (jfr E. Wrangel, *Brinkman och Tegnér*, s. 203) anmärkt, att »teckning och kolorit äro lika misslyckade i följande strofer af ifrågavarande [Nicanders] poem:

»För att se hur lagerkransen målar
med hoppets gröna färg din pannas snö
inom hvars hvalf vid ljus af Febi strålar
förföriskt yppigt som Armidas ö
ett paradis af skönhet blomstrat hade.»

Om A. O. Lindfors' latinska lexikon som, liksom dylika skolordböcker i allmänhet, kallades »svinmagen», se ofvan under n. 12.

Sesquipedalia verba = tvetydiga ord.

Om fröken Marie v. Stedingk se ofvan under n. 92.

Om den tillärnade tidskriften i Lund ofvan under n. 95.

Om »din fru M.» under n. 94.

INNEHÅLL.

DIKTER.

	Sid.
Frithiofs Saga	3
1. Frithiof och Ingeborg	5
2. Kung Bele och Thorsten Vikingsson	12
3. Frithiof tager arf efter sin fader	19
4. Frithiofs Frieri	26
5. Kung Ring	32
6. Frithiof spelar Schack	37
7. Frithiofs Lycka	40
8. Afskedet	48
9. Ingeborgs Klagan	66
10. Frithiof på Hafvet	69
11. Frithiof hos Angantyr	78
12. Frithiofs Återkomst	89
13. Balders Bål	97
14. Frithiof går i landsflykt	102
15. Vikingabalk	111
16. Frithiof och Björn	116
17. Frithiof kommer till Kung Ring	120
18. Isfarten	125
19. Frithiofs Frestelse	127
20. Kung Rings död	133
21. Rings Drapa	137
22. Kungavalet	141
23. Frithiof på sin Faders hög	145
24. Försoningen	150
Helgona backen, eller Minnen af Lund	161
1. Jätten Finn	163
2. Gerda	169
Helgona backen (plan)	189

Sid.

Till Sina Palm 191
Till de Resande 192
Helsningen 194
Bouts-Rimés 195
Till Grefve Hans Wachtmeister på hans Bröllopsdag 196
Spegeln 198
Till Crusell 199
Till Sandberg 200
Ord till sorgmusiken vid minnesfesten öfver Sven Hylander 202
Mjeltsjukan 204
Landshöfdingen, Baron Klinteberg 207
Fågelleken 208
Till Friherrinnan M. Schwerin 213
I Biskopinnan Faxes Minnesbok 215
Hans Excellens Grefve Stedingk 216
I C. A. Hagbergs Minnesbok 217

PROSAISKA UPPSATSER.

Odaterade predikningar 221
I. 20 Sönd. p. Trinit. 221
II. 229
III. 240
IV. 249
V. 259
VI. [Ingress till en predikan] 271
VII. 273
Tal vid P. J. Liljenroths prästvigning 284
Vid vigningen af Berga Kyrka 287
Tal i Jönköpings skola 2 juni 1825 298
Tal på Vexiö Gymnasium 17 juni 1825 304
Vid invigningen af Skatelöfs Kyrka 312
Om läseriet i Småland 325
Till Fru Jägmästarinnan Elisabeth Hafström 334
Förord till Buttmanns »Grekiska Schol-Grammatik» 336
På Vexiö Gymnasium juni 1826 339
Utlåtande rörande folkundervisningen 350
Cirkulär om Läsesällskap 359
Om C. A. Nicanders skaldestycke Tassos död 363

BREF.

1. Till C. P. Hagberg den 13 januari 1825 367
2. Till A. C. af Kullberg den 13 januari 1825 369
3. Till C. G. von Brinkman den 29 januari 1825 370

Sid.

4. Till C. I. Heurlin den 31 januari 1825 377
5. Till C. G. von Brinkman den 7 februari 1825 380
6. Till C. I. Heurlin den 21 februari 1825 381
7. Till A. C. af Kullberg den 27 februari 1825 382
8. Till C. G. von Brinkman den 3 mars 1825 384
9. Till Densamme den 10 mars 1825 387
10. Till A. G. Ahlstrand den 11 mars 1825 390
11. Till C. G. von Brinkman den 17 mars 1825 391
12. Till P. H. Ling den 20 mars 1825 396
13. Till A. C. af Kullberg den 27 mars 1825 398
14. Till C. G. von Brinkman den 27 mars 1825 399
15. Till M. Lagerlöf den 3 april 1825 402
16. Till A. G Ahlstrand den 6 april 1825 407
17. Till C. G. von Brinkman den 7 april 1825 409
18. Till A. C. af Kullberg den 10 april 1825 418
19. Till C. I. Heurlin den 11 april 1825 420
20. Till Densamma den 18 april 1825. 421
21. Till C. G. von Brinkman den 24 april 1825 423
22. Till Densamme den 1 maj 1825 428
23. Till C. I. Heurlin den 2 maj 1825 432
24. Till C. G. von Brinkman den 5 maj 1825 433
25. Till A. C. af Kullberg den 12 maj 1825 435
26. Till C. G. von Brinkman den 12 maj 1825 436
27. Till G. Billow den 16 maj 1825 440
28. Till A. C. af Kullberg den 30 juni 1825 441
29. Till C. G. von Brinkman den 30 juni 1825 443
30. Till A. G. Ahlstrand den 1 juli 1825 448
31. Till C. I. Heurlin den 4 juli 1825 449
32. Till F. M. Franzén den 7 juli 1825 450
33. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 14 juli 1825 451
34. Till C. I. Heurlin den 26 juli 1825 453
35. Till I. R. Blom den 27 juli 1825 455
36. Till A. C. af Kullberg den 14 augusti 1825 461
37. Till C. G. von Brinkman den 14 augusti 1825 462
38. Till C. G. af Leopold den 17 augusti 1825 465
39. Till C. G. von Brinkman den 18 augusti 1825 470
40. Till C. I. Heurlin den 29 augusti 1825 471
41. Till A. C. af Kullberg den 1 september 1825 474
42. Till C. G. von Brinkman den 8 september 1825 475
43. Till B. Crusell den 8 september 1825 477
44. Till A. G. Ahlstrand den 9 september 1825 478
45. Till C. I. Heurlin den 12 september 1825 479
46. Till O. Berg den 24 september 1825 481
47. Till C. G. von Brinkman den 28 september 1825 483
48. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 4 oktober 1825 . . . 489
49. Till A. G. Ahlstrand den 15 oktober 1825 490
50. Till A. Hagelberg den 21 oktober 1825 491
51. Till A. G. Ahlstrand den 25 oktober 1825 492
52. Till B. Beskow den 27 oktober 1825 493

Sid.

53. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 30 oktober 1825 . . 494
54. Till C. G. von Brinkman den 7 november 1825 497
55. Till B. Beskow den 10 november 1825 500
56. Till F. M. Franzén den 13 november 1825 502
57. Till C. G. von Brinkman den 27 november 1825 515
58. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 1 december 1825 . . 522
59. Till C. G. von Brinkman den 29 december 1825 526
60. Till A. G. Ahlstrand den 30 december 1825 529
61. Till G. M. Posse den 1 januari 1826 531
62. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 5 januari 1826 . . . 532
63. Till C. G. von Brinkman den 15 januari 1826 535
64. Till G. F. Åkerhielm den 22 januari 1826 538
65. Till C. G. von Brinkman den 26 januari 1826 542
66. Till L. Lemchen januari 1826 548
67. Till A. C. af Kullberg den 16 februari 1826 550
68. Till C. G. von Brinkman den 16 februari 1826 552
69. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 19 februari 1826 . . 557
70. Till C. G. von Brinkman den 5 mars 1826 559
71. Till G. F. Åkerhielm den 9 mars 1826 562
72. Till C. G. von Brinkman den 12 mars 1826 565
73. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 16 mars 1826 . . . 568
74. Till B. Beskow den 20 mars 1826 570
75. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 2 april 1826 573
76. Till B. Beskow den 6 april 1826 574
77. Till C. G. von Brinkman den 9 april 1826 576
78. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 16 april 1826 579
79. Till C. G. von Brinkman den 23 april 1826 581
80. Till C. G. von Brinkman den 10 maj 1826 584
81. Till Densamme den 21 maj 1826 584
82. Till B. Beskow den 25 maj 1826 588
83. Till C. G. af Leopold den 5 juni 1826 592
84. Till F. M. Franzén den 5 juni 1826 594
85. Till A. C. af Kullberg den 15 juni 1826 596
86. Till J. Adlerbeth den 16 juni 1826 598
87. Till C. G. von Brinkman den 23 juni 1826 600
88. Till C. A. Agardh den 23 juni 1826 604
89. Till M. von Schwerin, född Törngren, den 4 juli 1826 609
90. Till B. Crusell den 8 juli 1826 615
91. Till A. G. Ahlstrand den 16 juli 1826 617
92. Till C. G. von Brinkman den 19 juli 1826 617
93. Till A. G. Ahlstrand den 22 september 1826 623
94. Till C. G. von Brinkman den 19 november 1826 624
95. Till C. A. Agardh den 20 november 1826 626
96. Till B. Beskow den 3 december 1826 629
97. Till J. M. Lång, född Stenstrand, den 13 december 1826 . . . 633
98. Till C. G. von Brinkman den 20 december 1826 633

Kommentar till dikterna och de prosaiska uppsatserna 643
Kommentar till brefven 681

BINDING LIST SEP 1 1941

PT
9820
1923
v.5
c.1
ROBA